

Grundlæggende viden om politisk økonomi

★MODTRYK

义的侵略和颠覆的威胁,始终存在着。然资本是一种国际势力,无产阶级的事业。当俄国无产阶级在十月革命着社会主义革命和社会主义建设的时候“只有在全世界范围内,只有靠各国无产阶级最后取得胜利。”② 斯大林在同托洛茨基和捍卫了列宁主义。但是,赫鲁晓夫却一再鼓吹什么在苏联“社会主义不但取得了彻底的胜利”。这是对列宁叛徒鼓吹这种谬论,其目的对内是扶

Kinesisk lærebog om socialismens politiske økonomi

Grundlæggende viden om politisk økonomi

"Grundlæggende viden om politisk økonomi - under socialismen" er en populærvidenskabelig lærebog om socialismens politiske økonomi, udgivet i Shanghai i 1975. Hvorfor oversætte noget så fremmedartet som en kinesisk fremstilling af dette emne? Kina har i de senere år trængt sig på i debatten om, hvad socialisme egentlig er for noget. Men i de mange tolkninger, som er udsprunget af Folkerepublikkens politiske historie, er kinesernes egen opfattelse af "socialismens politiske økonomi" sjældent blevet inddraget; således er det op-sving, som siden 1971 er sket inden for udgivelser af politisk-økonomisk art, gået delvis upåagtet hen uden for Kina.

Bogen giver mulighed for indblik i et centralt aspekt af den kinesiske selvforståelse og marxisme-forståelse. Samtidig tjener bogen også som et introduktionsmateriale til Folkerepublikkens økonomiske historie - set med kinesiske øjne.

Men det er ikke lige meget, hvilke kinesiske øjne der ser. "Grundlæggende viden" er måske især interessant derved, at den i høj grad reflekterer synspunkterne hos den fløj af partiet, som nu kaldes "Firemandsbanden". Den foreliggende bog er nok den bedst tilgængelige sammenhængende dokumentation af denne fløjs politiske og teoretiske tendens.

Bogen er forsynet med introduktion, noter, en sammenligning med en tidligere udgave af lærebogen samt en aktuell kinesisk kritik af "Grundlæggende viden"'s teoretiske tendens.

ARBEIDERBEVEGELSENS
ARKIV OG BIBLIOTEK

74759109

GRUNDLÆGGENDE VIDEN OM POLITISK ØKONOMI

Kinesisk lærebog om
socialismens politiske økonomi
(‘Firemandsbandens’ politiske økonomi.)

*For redaktionen af den danske udgave:
Søren Clausen, Peer Møller Christensen
og Leif Poulsen*

MODTRYK 1979

Bogen er oversat af:

Flemming Christiansen, Søren Clausen, Jørgen Delman, Jørgen Graugaard, Peer Møller Christensen, Susanne Posborg, Bodil Poulsen, Leif Poulsen, Anne Wedell-Wedellsborg.

Redaktion:

Søren Clausen, Peer Møller Christensen og Leif Poulsen.

BOGEN UDGIVES MED STØTTE FRA ÅRHUS UNIVERSITETS
FORSKNINGSFOND.

951 Gm
1. ex

© Danske udgave: Modtryk og redaktionen

Sats: Modtryk

Layout: Modtryk

Tryk: Special-Trykkeriet, Viborg a.s.

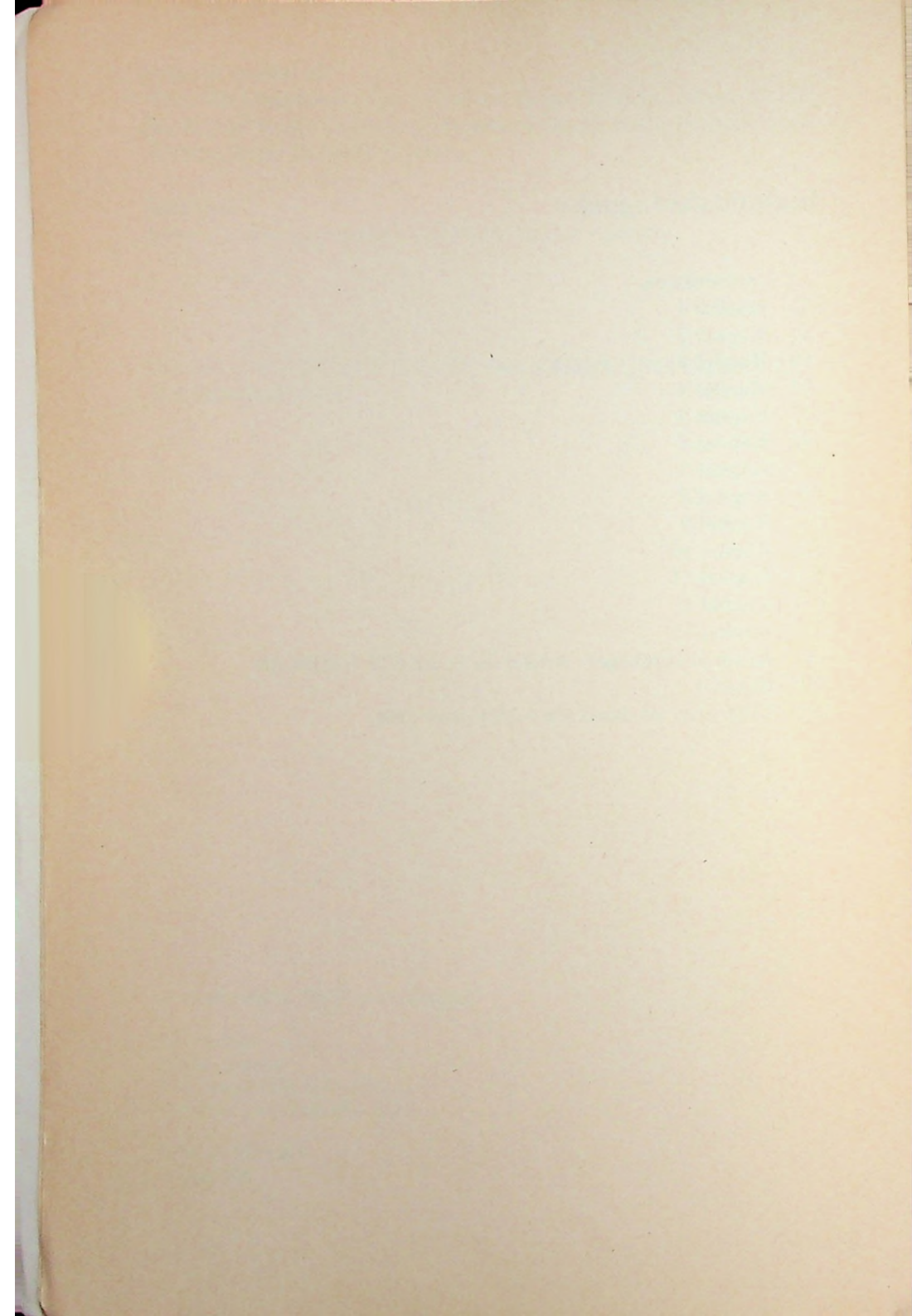
Indbinding: Henriksens Eftf., Århus

ISBN: 87 87817 00 4

1. oplag 1979

Indholdsfortegnelse

7	Introduktion
37	Kapitel 1
47	Kapitel 2
69	Kapitel 3
95	Kapitel 4
117	Kapitel 5
142	Kapitel 6
163	Kapitel 7
185	Kapitel 8
202	Kapitel 9
226	Kapitel 10
240	Kapitel 11
257	Kapitel 12
273	Kapitel 13
284	Kritik af lærebogen: Artikel fra FOLKETS DAGBLAD
295	Biografi
298	Udgivelser på dansk om KINA siden 1966.

Forord

Oversættelsen af denne bog er foretaget af en gruppe ved Østasiatisk Institut, Århus Universitet, bestående af: Flemming Christiansen, Søren Clausen, Jørgen Delman, Jørgen Graugaard, Peer Møller Christensen, Susanne Posborg, Bodil Poulsen, Leif Poulsen og Anne Wedell-Wedellsborg.

Efter at råoversættelserne forelå startede selve redaktionsarbejdet, som i al væsentlighed bestod af: revision af råoversættelserne, standardisering af begrebsapparatet, udarbejdelse af noter og kildehenvisninger, sproglig finpudsning og udarbejdelse af person- og litteraturregister.

For den endelige revision i forhold til den kinesiske tekst står Søren Clausen.

Introduktionen og sammenligningen af 1974- og 1975 udgaverne er udfærdiget af Søren Clausen.

Redaktionen vil endelig takke Århus Universitets Forskningsfond for støtte til udgivelsen.

REDAKTIONEN

INTRODUKTION

A. Hvorfor dog oversætte en KINESISK lærebog i politisk økonomi?

Så fjernt og fremmedartet landet end er – Kina trænger sig på som en levende illustration af overgangssamfundets vilkår og problemer. Hvorledes organiseres en økonomisk vækst, som er unddraget kapitalens herredømme? Hvilken form for udveksling kan træde i stedet for markedet? Hvilke mekanismer holder sammen på og koordinerer millioner af arbejdsenheders økonomiske virksomhed? Og fremfor alt: Hvilke vilkår (sociale kræfter etc.) er der for en *socialistisk udvikling* i overgangssamfundet – udfoldelsen af de arbejdende menneskers herredømme over produktionen og deres egne sociale vilkår.

Især efter den kinesiske Kulturrevolution (1966-69) har Kinas økonomiske system tiltrukket sig megen interesse fra vestlige marxister, og der findes en række udmærkede bøger, som fortolker implikationerne af den kinesiske økonomiske praksis. En del forskere tenderer mod at betragte de kinesiske erfaringer som et levende modstykke til socialismens ruin i Sovjetunionen, et eksempel på at en ægte socialistisk udvikling – båret af masserne – er en mulighed; men de teoretiske konsekvenser af kinesernes særlige erfaringer må fremanalyseres for at kunne blive til nytte også udenfor Kina. Folk som Bettelheim (Frankrig) og Sweezy (USA) er repræsentanter for den opfattelse, at der i den kinesiske økonomiske praksis ligger et rigt materiale til uddybning af den marxistiske teori om overgangssamfundet mod socialismen.

Men en kinesisk lærebog i politisk økonomi? »Lige så lidt som man bedømmer et menneske efter, hvad det mener om sig selv, lige så lidt kan man bedømme en . . . omvæltningsperiode ud fra dens egen bevidsthed.« (Marx). Og hvorved skulle en sådan tekst grundlæggende adskille sig fra en hvilken som helst østmarxistisk fremstilling i emnet – får man andet end virkelighedsfjern dogme-exercits? – Tillader det politiske og ideologiske system overhovedet at der foregår levende diskussion indenfor et teoretisk felt som marxismens politiske økonomi?

Man må ikke lade sig narre af fremtrædelsesformerne i den kinesiske politiske proces. Lige siden Kinas Kommunistiske Partis (KKP) magtovertagelse i 1949 har der, i partiet såvel som i offentligheden, udviklet sig polemikker, som er blevet udtrykt i divergerende opfattelser af den politiske økonomis grundbegreber. Herunder er det oplagt at pege på implikationerne af det kinesisk-sovjetiske brud o. 1960 for marxismeforståelsen i Kina; bruddet forplantede sig ind i KKP, og opsplittningen mellem fløjene førte frem til Kulturrevolutionens opgør. Men især efter Kulturrevolutionen er teorien om socialismens politiske økonomi blevet en vigtig sku-

oplads for den politiske debat i Kina. De forskellige tendenser udkrystalliserede sig efterhånden i klart adskilte teoritraditioner. Denne udvikling kulminerede under den stort anlagte massebevægelse »Studér teorien om proletariatets diktatur« 1975-76: teorien om socialismens politiske økonomi endte med at blive en af de vigtigste kampfronter i den polariseringsproces, der førte til opgøret i oktober 1976. Netop i disse år fremkom en hel række nye udgivelser om politisk økonomi, hvor den tekst, som her skal præsenteres, placerer sig som en af de mest centrale.

Generelt er hensigten med denne udgivelse at give det danske publikum adgang til de kinesiske opfattelser af kritikken af den politiske økonomi. Dvs.: hvordan formulerer kineserne sig indenfor denne teoritradition og dette begrebsapparat; hvorledes reflekteres den rige samfundsmæssige praksis (Kinas pionerrolle som udviklingsmodel etc.) i den politik-økonomiske analyse. Men hertil kommer at den foreliggende tekst tillader et indblik i brudfladerne i den polemik, der siden 1974-75 er foregået på den politisk-økonomiske teoris område, altså en illustration af *spændvidden* mellem divergerende marxistiske tendenser i Kina.

Studiet af marxismens politiske økonomi kan være spændende; man plejer dog normalt ikke at forbinde det direkte med politisk dramatik. Men Kina kan også opvise eksempler på dette. I de første dage af oktober 1976 – kort efter formand Maos død – arbejdedes der på et trykkeri i Shanghai hektisk på færdiggørelsen af en bog med titlen »Socialismens Politiske Økonomi«. Bogen skulle fungere som en aktuel teoretisk platform for den fløj af partiet, som nu er kendt under betegnelsen »de fires bande« (eller »firemandsbanden«). »Bandens« tilhængere i Shanghai skyndede på med udgivelsen, som imidlertid blev standset i sidste øjeblik, da hæren slog til 6. oktober og tog kontrollen over Shanghai og andre af oppositionens bastioner. De igangværende udgivelsesprojekter blev standset, og den kinesiske offentlighed fik aldrig lejlighed til at se »Socialismens Politiske Økonomi« (– den får imidlertid nu lov til at læse *kritik* af bogen, hvorom følger).

Vi andre kender heller ikke Socialismens Politiske Økonomi – bortset fra et enkelt kapitel af den, som blev offentliggjort i det nu afbrudte Shanghai-tidsskrift »Studier og Kritik«¹. Men vi kender en anden lærebog i politisk økonomi, som lige så vel tillader et indblik i den teoretiske platform, som den nu styrtede fløj i KKP søgte at bygge op i årene 1974-76, og som er indholdsmæssigt parallel til den ikke-udgivne bog, nemlig nærværende tekst, »Grundlæggende viden om politisk økonomi«, udgivet i Shanghai december 1975².

»Grundlæggende viden –« blev udgivet første gang i maj 1974, på »Folkets Forlag« i Shanghai. Bogen var i denne udgave delt i to selvstændige bind – en kapitalisme-del og en socialisme-del – og indgik i en udgivelsesrække af populærvidsenskabelige introduktioner kaldet »Ungdommens selvstudieserie«; denne series formål var at tilvejebringe studiemateriale for især de mange millioner unge, som efter Kulturrevolutionen er rykket ud i Kinas landområder fra de store byer, og som i høj grad er henvist til at fortsætte deres studier som selvstudier.

Denne 1. udgave af bogen er i sig selv af betydelig interesse; den foreligger oversat til engelsk³. Den engelske sinolog John Gittings indplacerer 1974-udgaven i den polit-økonomiske tradition som udspringer af Mao Tse-tungs skrifter fra perioden 1958-60⁴. Sammenlignet med andre, tilsvarende udgivelser i 1974 udmærker »Grundlæggende viden –« sig ved større fremhævelse af Kulturrevolutionens økonomiske organisationsformer. 1. udgaven giver et meget godt indtryk af udgangspunktet hos den gruppe, man passende kunne kalde »Shanghai-skolen« (Zhang Chun-qiao og Yao Wen-yuan i samarbejde med en skrivegruppe baseret på Fudan-universitetet).

Imidlertid blev denne udgave snart gjort uaktuel af udviklingen. I slutningen af 1974 udformede Mao og hans rådgivere en generalplan for en modoffensiv mod det de opfattede som højrefløjens tiltagende greb om landets politiske og økonomiske magt (Deng Xiao-ping nåede nye højder på den 4. Folkekongres i januar 1975, en kongres som Mao udeblev fra). I februar 1975 fulgte den sensationelle offentliggørelse af formand Maos nylige teori-instruks, et sæt af betragtninger fra formandens side som afgørende brød med den »officielle« selvforståelse. »... Selv nu praktiseres der i landet et lønsystem med otte trin, en fordeling, hvor enhver får efter sit arbejde, og en udveksling, der formidles med penge, og alt dette adskiller sig næppe fra, hvordan det var i det gamle samfund. Det, der er forskellen, er at ejendomsforholdene er blevet ændret...«⁵ skrev Mao blandt andet. I sin helhed udgjorde Maos instruks en påmindelse om, at fremkomsten af borgerlige tendenser (også i partiledelsen) er nært forbundet med funktioner i selve »socialismens økonomiske værksted« – og at der følgelig til stadighed vil udvikle sig nye borgerlige tendenser i hele overgangssamfundets epoke.

Maos februar-instruks blev fulgt op af ledende artikler i marts- og april-numrene af »Røde Fane« (KKPs teoretiske organ), artikler skrevet af hhv. Yao Wen-yuan og Zhang Chun-qiao. Disse artikler kom til at fungere som den officielle fortolkning af Maos teori-instruks i studiebevægelsen.

Studiebevægelsen i 1975 og de nye temaer, som var blevet trukket op af Mao og Zhang Chun-qiao/Yao Wen-yuan, skabte behov for en omarbejdning af den næsten nye lærebog. Bogen blev nu samlet i et bind, men stadig med en kapitalisme-del og en socialisme-del. Kapitalisme-delen er uændret i forhold til 1974-udgaven, og er ikke så interessant for vores formål. Men socialisme-delen, som er den del vi har oversat, blev grundigt revideret og for mellem en fjerdedels og en tredjedels vedkommende helt omskrevet eller nyformuleret. Selve dispositionen for socialisme-delen er imidlertid stadig stort set den samme, og vi har hermed praktisk mulighed for at foretage en løbende sammenligning af de to udgaver. En sådan sammenligning giver et ret fuldstændigt og dækkende indtryk af »Shanghai-skolens« teori-udvikling, i hvert fald et meget mere dækkende indtryk end Zhang's og Yao's to korte artikler fra 1975 tillader. Sammenligningen mellem de to udgaver skal her af hensyn til overskueligheden præsenteres som indledningsafsnit til noterne til hvert enkelt kapitel.

Som anført udgjorde nyformuleringerne på den politiske økonomis gebet en af de vigtigste platforme for den kulturrevolutionære fløj; derfor er nu kritikken af »firemandsbandens politiske økonomi« en af de vigtigste fronter i den aktuelle kinesiske kampagne mod den kulturrevolutionære fløj. I pressen og de øvrige medier blev dette emne taget op straks efter oktober 1976, men især efter august 1977 bliver polemikken mod Shanghai-skolens politisk-økonomiske teori et fremtrædende emne i kampagnen. Endelig i november udmøntes denne kritik i en ret konkret og detaljeret behandling af den omtalte, aldrig udgivne »Socialismens politiske økonomi«. Den nuværende kritik bevidner, at den foreliggende tekst indholdsmæssigt er parrallel til »Socialismens politiske økonomi« – det der siges om den aborterede bog kunne ligeså godt siges om »Grundlæggende viden...«. Vi har valgt at oversætte en central »Folkets Dagblad«-artikel fra 24. november 1977, som dokumentation for hvorledes den nuværende ledelse ser på det »teoretiske skred« i 1975-76. Kritikken behandler nogle af knudepunkterne i vor tekst, og drager nogle andre konklusioner end lærebogens forfattere. Artiklen findes som appendix bag i bogen.

Alt i alt vil vi med dette projekt dels præsentere en central tekst til forståelse af den marxistisk-teoretiske udvikling i Kina efter 1974, dels sætte denne tekst i historisk relief ved at 1) sammenligne de to nært efter hinanden følgende udgaver af bogen kapitel for kapitel (noterne), 2) sammenligne med den nuværende kritik af »firemandsbandens politiske økonomi«.

Så vidt så godt. Men der er ikke grund til at skjule, at der også er nogle problemer forbundet med en udgivelse på dansk af vor lærebog. – Det er ikke helt uden grund, at der herhjemme endnu aldrig, trods den udbredte interesse for og offentlighed omkring Kina i disse år, er forsøgt udgivelser af denne art.

For det første selve den sproglige fremstillingsform. Lærebogen er stilmæssigt en blanding af traditionelt skriftsprog (langt fra talesproget) og moderne »partisprog«. Syntaktisk er der meget ofte tale om lange og komplicerede sætninger, hvor en hel rad af bestemmelser hobes op til et sætningshoved allersidst. Hertil princippet om at konstruere symmetrier i fremstillingen (parallelle sætninger, »tegnrytme«), og andre særlige kinesiske stiltræk. Selv om vi har bestræbt os på at nå frem til et letflydende dansk, kan det aldrig lykkes helt, fordi vi immervæk er bundet af kravet om en nøjagtig gengivelse af meningen.

Videre er der nogle problemer omkring tekstens argumentationsform, som undertiden kan virke temmelig »intern«. De historiske referencer og allegorier, måden at anvende citater fra m-l-klassikerne på, den behændige balancegang rundt omkring tabu-emner i samtidshistorien, osv. Disse problemer er ikke blot et formidlings-spørgsmål (manglende baggrund hos det udenlandske publikum), de siger også noget om *begrænsningerne* for den marxistiske diskussion i Kina, begrænsninger som også gælder for »Shanghai-skolen«.

Lærebogens socialisme-del trækker i nogen grad på almindeligt kendte samtidshistoriske begivenheder eller problemstillinger, som ikke nødvendigvis er det udenlandske publikum bekendt. Dette problem vil blive søgt afhjulpet i det følgende. Men hermed tilbyder lærebogen sig også som en nyttig – omend usystematisk – introduktion til Kinas nyere økonomiske historie.

B. Rids over den økonomiske/økonomisk-teoretiske udvikling i Folkerepublikken efter 1949.

1. Den økonomiske udviklings faser

I løbet af Folkerepublikkens knap 30-årige historie har KKP formået at frigøre Kina fra økonomisk hjælpeløshed og tilvejebringe en udvikling indenfor industriel opbygning, landbrugsproduktion og generel levestandard, som i høj grad har styrket landets prestige og fuldstændig uddanceret andre udviklingslande med en nogenlunde sammenlignelig baggrund (Indien). Men den opnåede økonomiske udvikling er ikke foregået jævnt; dels udskiller der sig markant forskellige perioder m.h.t. udviklingstempo såvel som den totale produktions sammensætning, dels sker der flere gange radikale omlægninger i den økonomiske politik – vidt forskellige »økonomiske modeller« bliver bragt i anvendelse på forskellige tidspunkter. – Omslagene i den økonomisk-politiske orientering er i høj grad internationalt betinget: især udviklingen i forholdet til Sovjet spiller ind.

»Grundlæggende viden om politisk økonomi« kritiserer diverse historiske afvigelser fra »den korrekte politik« i sit empiriske materiale, men bogen giver ikke nogen systematisk oversigt over de typiske faser i Folkerepublikkens økonomiske historie. En sådan kan dog siges at foreligge »indforstået« i fremstillingen. Såvel i den kinesiske politiske bevidsthed som blandt Kina-forskere er en række typiske økonomiske faser almindeligt antaget:

1. 1949-52: Genopbygningsfasen – Koreakrigen

Denne fase er præget af en overordentlig hurtig økonomisk genoplivning efter den meget lange krigsperiode – oplivningen skyldes i landområderne specielt den af KKP ledede jordreform. Genoplivningen belastes dog hen ad vejen af den kinesiske indsats i Korea-krigen. I industrien tilstræbes samarbejde med »nationale kapitalister« for den lille og mellemstore industri vedkommende, og en gradueret tilnærmelse til central økonomisk kontrol. Sovjetisk indflydelse på opbygningen af det økonomiske system er mest udtalt i de nordøstlige industricentre, mens den »økonomiske magtovertagelse« i Øst- og Sydkina snarere følger KKP's egne organisatoriske taktikker og metoder fra befrielseskampens tid. (Denne geografisk-politiske dimension kom til at spille en rolle også i den senere udvikling)⁶.

2. 1953-57: Den første 5-årsplan.

Kinas 1. 5-årsplan annonceres af Zhou En-lai i december 1952. Perioden præges af en kraftig tendens til at introducere det sovjetiske økonomiske systems mekanismer i Kina: Detaljeret, hierarkisk økonomisk planlægning, central statslig økonomisk kontrol, enkeltmandsledelse af virksomhederne (direktørsystemet), og investeringsmæssigt opprioritering af sværindustrien på bekostning af letindustri og landbrug, med konsekvenser i retning af landbrugets underordning under industrikapitalakkumulatio-
nen.

Det er dog kun i løbet af perioden at forudsætningerne for systemet færdigetableres, idet den »socialistiske omformning« af den privatejede kapitalistiske industri strækker sig fra 1953 til 1956⁷. Og allerede tidligt i perioden opstår der »modstrømme« til introduktionen af den sovjetiske økonomiske model – jvf. Maos 1956-tale om »De ti store relationer«, som slår til lyd for en række justeringer i den dominerende planlægningsstrategi.

I landbrugssektoren blev kollektiviseringen gennemført under langt gunstigere former end i Sovjet. Organiseringen havde form af en flerårig trinvis proces – fra de små gensidige hjælpehold over de »lavere« kooperativer med fælles produktion til de »højere« kooperativer med fælleseje af produktionsmidler og jord. Kollektiviseringen udløste store produktive ressourcer, som kom til at fungere som det økonomiske grundlag for en koncentreret opbygning af sværindustrien.

3. 1958-60: Det Store Spring Fremad.

Denne korte, dramatiske periode betegner et radikalt opgør med den dominerende økonomiske strategi fra den foregående periode: en fornyet tilkøbling til KKP's særlige historiske erfaringssituation (fra baseområderne frem til befrielseskampens tid), kombineret med nye økonomiske eksperimenter. Kodeordene er: Folkekommunerne i landbruget (1958) og princippet om integration af landbrug og mindre industrier, decentralisering af planlægningsapparatet og den økonomiske kontrol, samt ændrede samarbejds- og motivationsformer i produktionen.

– Det Store Spring Fremad blev afbrudt 1960 af økonomisk krise og tilbagetog; Mao selv måtte tage imod en del kritik og vige tilbage politisk.

4. 1961-65: Justeringsfasen.

Fasen indledes med fuldt tilbagetog på den økonomiske front: »Medføring« af den regnskabsmæssige enhed i landbruget til produktionsholdet (det laveste niveau i folkekommunens struktur) i en vis liberalisering af handel og privatproduktion; i industrien udbredt genoplivning af de økonomiske mekanismer fra tiden før 1958 i kontrol og planlægning. Fornyet vægt på økonomisk effektivitet.

Forholdsvis jævn økonomisk vækst i perioden.

5. 1966-69: Kulturrevolutionen.

I løbet af Kulturrevolutionens aktive fase kritiseres den sovjetiske økonomiske model på masseplan og i dybden; opgør med »kapitalistiske tendenser« i justeringspolitikken, ny bølge af organisatoriske eksperimenter i forlængelse af det Store Springs mønster. Stabil produktionsudvikling i landbruget, men betydelige svingninger i industri m.v.

6. 1970-76: Den post-kulturrevolutionære fase.

Den økonomiske politik har som sit udgangspunkt problemerne omkring uniformering og samordning af Kulturrevolutionens organisatoriske former. Lin Biaos styrt i 1971 efterfølges 1972 af *rehabiliteringspolitikken*: de under Kulturrevolutionen kritiserede og afsatte økonomiske kadre vender i stort omfang tilbage til deres økonomiske funktioner. 1974-76 udpolariseres modsætninger omkring de kulturrevolutionære formers fortsatte gyldighed som grundlag i den økonomiske politik. Hurtig økonomisk udvikling – støt i landbruget og undertiden glimrende i industrien, men betydelige udsving fra år til år.

7. 1977 --: Den postmaoistiske æra.

Overgangen til denne fase foregår i en situation med ekceptionelle sociale og politiske konflikter. Hua-ledelsens økonomiske linie er i begyndelsen flertydig, men efter den 11. KKP-kongres august 1977 peger udviklingen mod en bred rehabilitering af de politikker og former som i perioden 1966-76 blev kritiseret som »revisionisme«. Den krævende plan for 1. etape af de »fire moderniseringer« (landbrug, industri, teknik & videnskab, forsvaret), 1976-80), er imidlertid løbet af stablen under vanskelige vilkår: både 1976 og 1977 har landbruget været præget af ugunstige naturforhold og stagnerende produktion.

– Omslagene fra den ene økonomiske fase til den anden er tydeligt forbundet med udviklingen af modsætninger i den politiske proces. Det Store Spring gav stødet til vældige politiske kampe 1959-60, og justeringsfasen 1961-65 endte med opgøret mellem »Mao-fløjen« og det af Liu Shao-qi ledede administrative apparat. Maos egen indsats i udformningen af den økonomiske politik er svingende; især perioden 1955-59 er præget af hans direkte intervention i økonomisk politik. Den linie som her udvikles præger især det Store Spring Fremad og 1966-76-perioden, hvorimod folk som Liu Shao-qi og Deng Xiao-ping gerne identificeres med justeringspolitikken i 1961-65-perioden (det er en forenkling . . .). Men forandringerne og bruddene i de politiske styrkeforhold kan ikke i sig selv forklare kvaliteten af den økonomiske politiks udvikling. Udgangspositionen for en hvilken som helst økonomisk politik i dagens Kina er en helt anden end vilkårene i fx. 1956, eller 1961.

Hver enkelt af de økonomiske faser indledes karakteristisk med et sæt af reformer, som søger at løse presserende problemer ved den hidtidige politik. I løbet af fasen udkrystalliserer nye modsætninger sig på den

ændrede baggrund. Et gennemgående tema i alle faser er modsigelsen mellem udviklingen af landbruget som akkumulationsbasis og den industrielle opbygnings krav. Kravet om en hurtig økonomisk vækst spiller en afgørende rolle i processen, men er ikke i sig selv entydigt: kampen drejer sig om vækstens sammensætning, orientering, midler (sociale konsekvenser) m.v. Problematikken skal illustreres ved at se på nogle af de økonomiske faser en gang til:

Udgangspunktet for 1953-57-fasen var behovet for central styring af økonomien og forceret sværindustriel akkumulation. Den efter jordreformen atomiserede landbrugsproduktion blev reorganiseret i en hurtig kollektiviseringsproces, hvilket forbedrede det økonomiske grundlag for de industrielle investeringer. På mange måder var den 1. 5års-plan en succes; men introduktionen af den sovjet-inspirerede planstrategi havde meget hurtigt skabt nye, uomgængelige problemer, dels sådanne, som også plagede (og plager) den sovjetiske »model« selv, dels nogle problemer, som fremgik af Kinas specifikke situation. Allerede i 1955 var det nødvendigt at justere det byråkratiske økonomiske kontrolsystem⁸. Princippet om enkeltmandsledelse i virksomhederne er faktisk kun i højsædet ret kort tid (1953-56)⁹; i periodens slutning dominerer bestræbelserne på at gøre partikomiteerne til virksomhedernes ledende organ. Det sovjetiske system lod sig ikke problemfrit indkorporere i KKP's egen organisatoriske tradition.

Ligeså m.h.t. investerings-proportionerne og »spillereglerne« for planopfyldelse. Den fremherskende plan-ideologi gik ud fra fixe mål m.h.t. industriens produktion og akkumulation og gjorde andre sektorer til »funktioner« eller variable i forhold hertil. Netop i et land som Kina, hvor landbrugsproduktionen udgjorde en så altdominerende sektor i økonomien, og hvor resultaterne svingede betydeligt fra år til år (dels p.gr.a. naturens luner, dels p.gr.a. de stormfulde sociale bevægelser) betød de rigoristiske planmål for industrien hyppige sammenstød med virkeligheden og stadige koordineringsproblemer mellem de forskellige sektorer.

Hertil de fra Sovjet selv velkendte problemer: modsigelsen mellem vertikal og horisontal kommunikation i det økonomiske system, økonomisk irrationalitet, modsigelser mellem planopfyldelse og reel nytteværdi osv., såvel som problemerne i forholdet mellem de umiddelbare producenter og det styrende byråkrati: spørgsmål som løn (motivationsformer), kontrol af arbejdet, arbejdsdeling m.v.

Disse problemer medvirkede, sammen med en række andre faktorer, til en økonomisk kontraktion i 1957. Der havde efterhånden samlet sig tilstrækkeligt med argumenter for et radikalt brud med den dominerende planideologi i den 1. 5årsplan.

Det Store Springs reformer søgte at løse de skitserede problemer ved en række dristige organisatoriske eksperimenter:

I landbruget blev udviklingen af merproduktionen søgt yderligere ansporet ved en udbygning af den allerede eksisterende kollektive økonomi: folkekommunen i 1958. Herved åbnedes også nye muligheder for oparbejdning af den lille lokalindustri.

Planlægningsapparatet blev vidtgående decentraliseret og de økonomiske mekanismer revideret. Det økonomiske kontrol-ministerium afskaffedes.

På arbejdsstederne blev de »funktionelle departementer« på virksomhedernes mellemniveauer »græsrodsenhederne« for specialiseret økonomisk og teknisk kontrol med produktionsprocesserne) nedprioriteret – og i vidt omfang opløst – til fordel for basis-produktionsenhedernes selvforvaltning.

Men Det Store Springs reformer skabte hurtigt nye problemer. Problemet med den manglende balance mellem udviklingen i de forskellige sektorer, som prægede den forudgående periode, blev ikke mindre under det Store Spring – tvært imod. Den fremherskende »tonnage-ideologi« skabte også nye modsætninger mellem planopfyldelse og brugsværdi. Videre blev store dele af bondemasserne antagoniseret af Springet til folkekommunen og de forcerede konstruktionsprojekter m.v.

Justeringspolitikken 1961-65 betød, som nævnt, i nogle aspekter tilbageføring til tiden før 1958; men de grundlæggende vilkår var ikke de samme. Den sovjetiske økonomiske hjælp var ikke længere til stede, og teknologisk udvikling måtte baseres på egne kræfter (samt begyndende udveksling med Vesten). I landbruget kunne der ikke længere høstes yderligere effekter ved en fortsættelse af kollektiveringsprocessen. Og det Store Springs aktivering af industriel småproduktion med traditionelle produktionsmidler stillede planlæggerne overfor en meget kompleks industriel struktur med store udsving m.h.t. effektivitet og rentabilitet.

Justeringen blev kun delvis og betinget. Relegeringen af landbrugsproduktionen til en funktion af industriplanen kunne ikke genindføres; i stedet blev landbrugsproduktionen stadfæstet som den faktor, al planlægning måtte tage sit udgangspunkt i¹⁰. Og i det industrielle system forblev politikken dobbelttydig i hele perioden: justeringspolitikken blev kun gennemført i visse sektorer og på visse felter¹¹. Ved periodens slutning bestod den akutte modsigelse – i produktion, planlægning og politik – netop i modsigelsen mellem de konflikterende økonomiske »systemer«, der havde udkrystalliseret sig, og som ikke kunne leve sammen evigt.

Et særtræk ved justeringsfasen er bestræbelserne på at effektivisere økonomien v.h.j.a. fokusering på *profit-kalkule* på virksomhedsniveau¹². Denne strategi støder dog også på en række problemer – de »funktionelle departementers« status i forhold til basis-produktionsenhederne, hensynet til beskæftigelse og social politik, såvel som partiets kontrol med de økonomiske ledes dispositioner. Kritikken af »profiten i højsædet« bliver et leitmotiv i Kulturrevolutionens polemik.

2. Mao Ze-dong og 'socialismens politiske økonomi'

Samtidig med at den sovjetinspirerede økonomiske udviklingsmodel gradvis tabte terræn i løbet af 1950'erne, mistede også den dominerende sovjetiske opfattelse af 'socialismens politiske økonomi' – dvs. teorien om det socialistiske system – efterhånden sin sakrosante autoritet. Det Store Spring Fremad åbnede portene på vid gab for en rasende debat om overgangssamfundets karakter, vareproduktionens og værdilovens betydning, overgangen fra socialisme til kommunisme, osv.

Månederne august-september 1958 var vidne til det, som sidenhen er blevet kaldt den »kommunistiske vind« (i overensstemmelse med god takt og tone bliver denne tendens kritiseret i »Grundlæggende Viden«, selvom flere af Shanghai-skolens medlemmer faktisk fik deres ilddåb i den offentlige debat netop her). Det var den tid, hvor folkekommunerne blev lanceret, og en overgang blev Det Store Spring betragtet som et spring direkte ind i kommunismen, med dens »fra enhver efter evne, til enhver efter behov«. Man talte om at »nå kommunismen« på fire-fem år.

Fra september 1958 og året ud blomstrer overalt i den kinesiske presse en frodig diskussion om vareproduktionen og den dermed forbundne »borgerlige ret«. Især i Shanghai-pressen høres mange fortalere for den opfattelse, at tiden er moden til at gøre en offensiv indsats mod den »borgerlige ret« og begrænse vareproduktionen, der betragtes som rent borgerlige kategorier. I praksis gik forslagene på at: 1) m.h.t. kadrernes løn: afskaffelse af de store lønforskelle, i hovedsagen tilbageføring til det »direkte forsyningssystem« med lige tildeling af livsforbrødenheder fra befrielseskampens tid; m.h.t. arbejderne: afskaffelse af præstationsløn i enhver form; m.h.t. bønderne: en »kommunistisk vækkelse«, kollektivisering af konsumet v.h.j.a. kantiner, vuggestuer, osv. Zhang Chun-qiao havde sin virkelige debut i denne diskussion, med en artikel, der blev genoptrykt i Folkets Dagblad og som afstedkom en længerevarig debat i dette blad. (Der er en tydelig kontinuitet fra venstrefløjens positioner i hele denne debat i 1958 og frem til Shanghai-skolen; imidlertid er Zhang Chun-qiao selv et eksempel på en udvikling fra en meget voluntaristisk og idealistisk opfattelse (1958) frem til en mere »strukturel« (1975).) Zhang's skrivelser vakte Maos interesse, og på et møde i slutningen af 1958 bad Mao Zhang om at opsummere sine synspunkter i en rapport¹³. Det er uvist, hvad der kom ud af det.

Men Mao delte ikke den voluntaristiske opfattelse af vareproduktionen, og hans artikel fra november 1958 om Stalins »Socialismens økonomiske problemer«¹⁴ fungerede på længere sigt som en stopklods for den »kommunistiske vinds« excesser. Mao påpegede her, at »varecirkulation, vareformen, og værdiloven, kan ikke summarisk fjernes, på trods af det faktum at de er borgerlige kategorier«¹⁵. Samtidig var denne artikel optakten til Maos intense studier af politisk økonomi i de kommende år, og en åbning af den teoretiske kritik af Stalin. Denne linie fortsætter i 1959-skriftet

»Kritik af Stalins 'Socialismens økonomiske problemer'«¹⁶, og fremfor alt i det eneste større samlede værk fra Maos hånd om politisk-økonomisk teori, nemlig hans »Læsenoter til den sovjetiske 'Politiske økonomi'« fra 1960-61.

Denne tekst er på mange måder nøglen til den videre udvikling af den polit-økonomiske debat i Kina, men bemærkelsesværdigt nok er den aldrig blevet udgivet i større målestok i Kina selv – i løbet af 1960'erne blev teksten distribueret til kadrer på de højere niveauer, men altså aldrig offentliggjort¹⁷, og vi kan takke rødgardisternes letsindige omgang med »internt« materiale for vor viden om teksten.

Maos »læsenoter« er, som navnet angiver, et sæt noter udarbejdet i forbindelse med læsningen af (den kinesiske oversættelse af) den autoritative sovjetiske lærebog fra 1955 om »Politisk økonomi«. Materialet er meget vidtspændende og vanskeligt at opsummere. De i denne sammenhæng interessante teser i »Læsenoter« er i hovedsagen følgende:

a) Mao lægger vægt på »modsætningernes universalitet« og kritiserer den sovjetiske traditions hælden til en harmoni-opfattelse af samfundet. For Mao var modsætningernes udfoldelse – modsætninger mellem produktivkræfter og produktionsforhold, mellem basis og overbygning, etc. – stadig udviklingens drivkraft i overgangssamfundet¹⁸.

b) På samme måde er den sovjetiske teori om »planmæssig balance« en fiktion – balance er temporær, og det er de evigt tilbagevendende ubalancer som driver udviklingen videre i en bølgelignende bevægelse¹⁹.

c) Sovjet kritiseres for stagnation i overgangsprocessen fra kollektiv ejendom til hele folkets ejendom – disse to ejendomssystemer kan ikke leve evigt side om side, men må undergå en forandring²⁰.

d) Flere steder i teksten fremhæves produktionsforholdenes og overbygningens aktive rolle – som kontrast til den sovjetiske »produktivkraft-teori«. Mao anfører, at produktionsforholdene i sig selv spiller rollen som »nøgle« til befrielse af produktivkræfterne²¹.

e) I flere sammenhænge kritiseres den sovjetiske traditions fremhævelse af »identiteten mellem individuel og fælles interesse«, dvs. principet om materiel ansporing. Materiel ansporing skaber splittelse mellem arbejderne og hæmmer det teknologiske fremskridt, mener Mao. Den vigtigste rettighed arbejderne har, er ikke retten til bonus, men retten til at »lede staten, virksomhederne, uddannelse, og kultur«²².

f) Mao anfører, at de intellektuelle er langt fra »omformet«, og selv de nye intellektuelle, uddannet af Folkerepublikken selv, har behov for omformning. Mao kritiserer de »hvide eksperter« (dvs. ikke »rød og ekspert«) for at søge at holde partiets ledelse ude fra deres fagområder²³.

g) Værdiloven kan ikke tilsidesættes. Men den må ikke tillades at indtage en *regulerende funktion* i økonomien. (Mao betragtede i denne sammenhæng ikke værdiloven som noget væsentligt problem).

f) På det metodiske plan anklager Mao den sovjetiske tradition for dogmatisme og manglende analytisk indstilling²⁴.

– Som anført kom denne Mao-tekst til at spille en ikke ringe rolle i den

efterfølgende udvikling, selvom den aldrig blev publiceret i Kina. Hvorfor kunne den ikke offentliggøres? Dels er den jo ikke en færdig tekst og frembyder i sig selv mange problemer, men dels var tendensen i »Læsenoter« heller ikke i overensstemmelse med den herskende linie i partiet i begyndelsen af 1960'erne. I sin »Tale til 7000 kadrer« fra 1962²⁵ måtte Mao erkende, at man endnu på mange måder famlede i blinde i forståelsen af de økonomiske problemer, og han reviderer også i denne tid teorien om en springvis udvikling af økonomien²⁶.

Kontinuiteten mellem Maos »Læsenoter« og den foreliggende »Grundlæggende viden« er ikke til at tage fejl af, og lærebogen kan betragtes som et forsøg på at popularisere en række af anskuelserne i »Læsenoter«. Men der er også vigtige forskelle. Fremfor alt den forskel, at mens Mao ikke tillægger værdiloven nogen aktiv rolle, bliver værdilovens aktive (herunder negative) funktion til et kernepunkt i Shanghai-skolens teori.

C. Om 1975-udgaven af »Grundlæggende viden –«: opbygning, hovedproblemstillinger etc.

1. Lærebogens metode

Det metodiske grundlag for lærebogen – udgangsdefinitioner etc. – fremgår af kapitel 1, som introducerer den politiske økonomi generelt, og kapitel 2, som præsenterer metodegrundlaget for socialismens politiske økonomi. De anførte principper svarer i hovedtrækkene til, hvad man ville forvente af enhver kinesisk populær fremstilling på denne tid, og lærebogens originalitet træder ikke sammenhængende frem i metode-præsentationen.

Marxismens politiske økonomi defineres som *videnskaben om produktionsforholdene*. Produktionsforholdene rummer tre aspekter: ejendomsforhold, menneskenes gensidige relationer i produktionen, og distributionen. Af disse tre aspekter udgør ejendomsforholdene det determinerende aspekt i forhold til de to andre aspekter, og determinerer dermed produktionsforholdenes *karakter* (slavesamfund, feudalisme, kapitalisme, socialisme...).

Produktionsforholdene danner sammen med produktivkræfterne samfundets økonomiske basis. Produktivkræfternes to elementer er mennesker og natur/produktionsmidler, idet menneskene udgør det »afgørende element«. Produktivkræfterne manifesterer sig »under hele historiens udvikling... generelt som den vigtigste og determinerende faktor« (kap. 1), ligesom den økonomiske basis i sin helhed er determinerende for hele samfundet, inklusive overbygningen og de bevidsthedsmæssige former.

Blandt andet den politiske etikette i Kina medførte, at selve hovedsigtet med den reviderede 1975-udgave ikke fremføres klart i de indledende kapitler. Lærebogens særtræk stikker dog alligevel hovedet frem – i form af uforløste modsigelser.

Således hedder det i kapitel 1 om forholdet mellem produktivkræfter og produktionsforhold – umiddelbart efter at produktivkræfternes determinerende rolle er blevet fastslået – at »det er en generel lovmæssighed, at der først kan ske en storstilet udvikling af produktivkræfterne, når der er sket en revolutionering af produktionsforholdene«. I teksten følger en kritik af »produktivkraft-teorien« – den opfattelse, at de socialistiske produktionsforhold i Kina er rigeligt udviklet, og hovedproblemet er at udvikle de tilbagestående produktivkræfter op til produktionsforholdenes »niveau« – og en erkendelse af at økonomisk vækst på det nuværende stade kun kan ske på betingelse af en fortsat revolutionering af visse aspekter af produktionsforholdene. Produktionsforholdene må ikke opfattes som perfekt socialisme, tværtimod er der tale om en overgangsform med modstridende faktorer i selve basis, på produktionsforholdenes niveau finder vi stadig et materielt grundlag for »opkomsten af kapitalisme og nye borgerlige elementer«, og der vil altså stadig foregå en virkelig klassekamp i samfundet. Ifølge lærebogen har denne »jordbund for kapitalisme« tre hovedbestanddele: de »gamle« udbytterklassers fortsatte indflydelse på de økonomiske, politiske og ideologiske områder, de »tre store forskelle« (mellem arbejdere og bønder, mellem by og land, og mellem åndeligt og legemligt arbejde) som er overleveret fra det gamle samfund, og endelig den »borgerlige ret«, som i sidste instans udspringer af værdiløvens fortsatte gyldighed som loven om ækvivalensbytte under socialismen.

I 2. kapitel uddybes påstanden om, at produktionsforholdene i virkeligheden er det aktive, dominerende element i basis: modsigelsen mellem produktivkræfter og produktionsforhold vedbliver at være en grundlæggende modsigelse også i det socialistiske samfund; produktionsforholdene har både aspekter af harmoni med og modsigelse med produktivkraftudviklingen. Nøglen til yderligere vækst ligger i en revolutionering af de aspekter af produktionsforholdene, som er i modsætning til produktivkraftudviklingen. Der er dels tale om de stadig marginalt eksisterende ikke-socialistiske produktionsforhold (individueel produktion i by og på land), dels er de socialistiske produktionsforhold jo selv midt i en proces fra ufuldstændighed til fuldstændighed. Den »borgerlige ret« indgår en forbindelse med de overleverede »tre store forskelle« og angiver graden af »ufuldstændighed« indenfor produktionsforholdenes enkelte aspekter: på ejendomsrettens område er »den borgerlige ret endnu ikke fuldstændig afskaffet«, i forholdet mellem mennesker eksisterer den stadig »i alvorlig grad«, og på distributionens område »indtager den borgerlige ret stadig en dominerende rolle«.

2. Nøglepunkter i 1975-udgavens tendens

Hvilke problemstillinger præger 1975-udgaven af lærebogen, sammenlignet med 1974-udgaven? På i hvert fald tre områder bryder den nye udgave væsentligt med 1974-udgavens indhold: brud, som hver for sig foranligger delvis revision indenfor en hel række af lærebogens delområder. Samtidig indgår disse nye teoretiske elementer også en intern forbindelse, de er gensidigt forbundne og betingende. De tre centrale problemstillinger er a) teorien om den borgerlige ret, b) spørgsmålet om værdilovens gyldighed i socialismen og c) klasseforholdene i overgangssamfundet.

a) Teorien om den borgerlige ret.

Begrebet »borgerlig ret« (kin. zichan jieji faquan) var et kodeord for studiebevægelsen i 1975-76; i massepropagandaen blev den borgerlige ret sat i forbindelse med en række uheldige tendenser i tiden: tiltagende selvstændiggørelse af den regnskabsmæssige funktion, visse kaders stadig tydeligere borgerliggørelse, tendenserne til reglementering af arbejdet osv. Medierne kritiserede profitmotivets fortsatte rolle for virksomhedsledernes dispositioner, umyndiggørelsen af arbejderne visse steder og byråkratiske fremgangsmåder. Formålet var »at begrænse den borgerlige ret under proletariats diktatur«.

I lærebogens 1975-udgave er teorien om den borgerlige ret et dominerende tema i de nyformulerede afsnit. Den borgerlige ret udgør opsummeringen af den materielle basis for reproduktionen af borgerlige produktionsforhold i overgangssamfundet. Den borgerlige rets eksistens hænger sammen med værdilovens fortsatte gyldighed i overgangssamfundet og produktionens karakter af vareproduktion – der kan altså kun være tale om at »indskrænke den borgerlige ret« over en meget lang historisk epoke, sideløbende med en udvikling og revolutionering af den materielle produktion.

I den marxistiske teori tager temaet »borgerlig ret« sit udgangspunkt i Marx' teoriansatser om overgangssamfundet, som de bl.a. kan findes i »Kritik af Gotha-programmet« fra 1875. I det nyfødte postkapitalistiske samfund, »som i enhver henseende, økonomisk, moralsk og åndeligt endnu er behæftet med modernærkerne fra det gamle samfund, af hvis skød det kommer«, udveksles de individuelle konsumprodukter stadig i streng overensstemmelse med værdiloven, og den »lige ret er derfor her endnu stadig i princippet – den borgerlige ret...«²⁷. (Som Marx siger: »... efter sit indhold en ulige ret som enhver anden ret«). Det kommunistiske perspektiv bestod da ifølge Marx i den gradvise overskridelse af »den snævre borgerlige ret«.

Lenin byggede videre på denne problemstilling i sin »Staten og Revolutionen« (1917), idet han understregede sondringen mellem kommunismens »lavere« og »højere« fase (i.e. socialisme og kommunisme). I Trotsky's teori tog problematikken form af »modsigelsen mellem den sociali-

stiske produktionsmåde og den borgerlige distributionsmåde«.

I den kinesiske debat blev begrebet borgerlig ret introduceret første gang i slutningen af 1958, netop under kulminationen af Folkekommunebevægelsen. Den dengang endnu ret ukendte Zhang Chun-qiao (på det tidspunkt journalist i Shanghai) skrev en lille artikel med titlen »Nedbryd den borgerlige rets ideologi« til et Shanghai-tidsskrift, hvor han argumenterede for en tilbagevenden til fordelingsprincipperne fra baseområdernes og befrielseskampens tid – hvilket især ville betyde en nedføring af kadrelønningerne, som var blevet reguleret opad i 1956. Artiklen blev som omtalt genoptrykt af Folkets Dagblad og afstedkom en meget livlig debat. Men samtidens diskussion af den problematik, som »borgerlig ret« indgår i, var dobbelttydig: er der tale om subjektivt-psykologisk forhold (overleverede vaner m.v.) eller et systemimmanent forhold ved socialismen?

Forskellen mellem disse to aspekter kan genfindes i forskellene mellem hhv. Yao Wen-yuan's og Zhang Chun-qiao's 1975-skrifter. I Yao's »Røde Fane« – artikel fra marts 1975 – lægges stor vægt på de moralske og psykologiske aspekter af den »borgerlige ret«; artiklen beskæftiger sig især med hvordan »den borgerlige ret« konkret kan begrænses v.h.j.a. udsendelse af studenter til landområderne, kadreskoler osv. Men Zhang Chun-qiao's april 1975-artikel fokuserer på den »borgerlige rets« systemimmanente karakter: artiklen ser på betydningen af den »borgerlige ret« indenfor produktionsforholdenes tre aspekter (ejendomsforhold, relationer mellem mennesker i produktionen og distributionsforhold) såvel som i overbygningen, og den fortsatte eksistens af »borgerlig ret« knyttes sammen med vareproduktionen.

I lærebogens fremstilling er det i hovedsagen Zhang Chun-qiao's metode, som inspirerer – men Yao glemmes ikke helt. Den borgerlige ret betragtes som et samfundsmæssigt forhold, der gør sig gældende på alle planer og i alle sammenhænge; og næsten alle lærebogens kapitler kommer derfor ind på temaet:

Kapitel 3 behandler den borgerlige ret i statsejendommen og i relation til ledelsesproblemet.

Kapitel 4 ser på den borgerlige ret i relationerne mellem mennesker: de »tre store forskelle« og »det gamle samfunds arbejdsdeling«, den borgerlige ret i forholdet mellem intellektuelle og kropsarbejdere etc.

Kapitel 5 tager forholdet mellem den borgerlige ret og vareproduktionen op.

Kapitel 6 kommer ind på den borgerlige rets tilknytning til værdiloven.

Kapitel 7 ser på den borgerlige ret i forholdet mellem arbejdere og bønder.

Kapitel 9: om den borgerlige ret i udvekslingen.

Kapitel 11: Den borgerlige ret i distributionen af individuelle konsumprodukter.

Kapitel 13 runder af ved at nævne den endelige afskaffelse af borgerlig ret i forbindelse med overgangen til kommunisme.

I lærebogens fremstilling er det i hovedsagen Zhang Chun-qiao's metode, som inspirerer – men Yao glemmes ikke helt. Den borgerlige ret betragtes som et samfundsmæssigt forhold, der gør sig gældende på alle planer og i alle sammenhænge; og næsten alle lærebogens kapitler kommer derfor ind på temaet:

Kapitel 3 behandler den borgerlige ret i statsejendommen og i relation til ledelsesproblemet.

Kapitel 4 ser på den borgerlige ret i relationerne mellem mennesker: de »tre store forskelle« og »det gamle samfunds arbejdsdeling«, den borgerlige ret i forholdet mellem intellektuelle og kropsarbejdere etc.

Kapitel 5 tager forholdet mellem den borgerlige ret og vareproduktionen op.

Kapitel 6 kommer ind på den borgerlige rets tilknytning til værdiloven.

Kapitel 7 ser på den borgerlige ret i forholdet mellem arbejdere og bønder.

Kapitel 9: om den borgerlige ret i udvekslingen.

Kapitel 11: den borgerlige ret i distributionen af individuelle konsumprodukter.

Kapitel 13 runder af ved at nævne den endelige afskaffelse af borgerlig ret i forbindelse med overgangen til kommunisme.

b) Vareproduktion og værdilov.

Hvilken rolle skal værdiloven – den kapitalistiske produktionsmådes grundlæggende lovmæssighed – spille i det socialistiske overgangssamfund? Hvilke konsekvenser har værdilovens fortsatte gyldighed og indflydelse i Kina? Revisionen af lærebogen drejer sig i høj grad om disse spørgsmål.

Umiddelbart efter Oktoberrevolutionen 1917 betragtede den dominerende marxisme i Sovjet værdiproblematikken – og i det hele taget den politiske økonomis kategorier – som overskredet og ophævet i Sovjetsamfundet. Lenin opfattede den statsligt organiserede produktion som værende hinsides vareproduktion i den politiske økonomis forstand. Men i NEP-politikken måtte man dog konstatere, at varekategorierne gjorde sig gældende som historiske efterladenskaber i den private landbrugsproduktion. Problemet blev »løst« i 1929 med overgangen til tvangskollektivisering og den 1. 5-årsplan. Herefter forsvandt værdiproblematikken ud af den sovjetiske statslige marxisme, for først at blive genopdaget af Stalin i 1942²⁸. Der modnedes nu i den stalinistiske ideologi den opfattelse, at der også i det socialistiske samfund optræder gennemgående økonomiske lovmæssigheder, som menneskene ikke vilkårligt kan tilsidesætte. I sit skrift om socialismens politiske økonomi fra 1952 anerkendte Stalin »værdilovens« fortsatte eksistens og gyldighed i socialismen, som en sekundær og ikke-udslaggivende lovmæssighed med udspring i den stadige eksistens af »forskellige ejendomsbesiddere« (kollektiverne vs staten). Denne »værdilov« kunne ifølge Stalins regnestykke tæmmes og bringes til at fungere som »en stor skole«²⁹ for virksomhedsledere og administratorer,

værdikalkulen ville holde de økonomiske byrkrater i ørerne og sikre økonomisk effektivitet og rationalitet. Stalin så altså ikke nogen konflikt mellem »værdilov« og planlægning i socialismen.

Mao gav udtryk for en helt anden opfattelse af værdilovens natur i overgangssamfundet, da han i 1960 skrev: »... vi kan ikke lade værdiloven tjene som et vigtigt grundlag for planlægningsarbejdet. Vi organiserede ikke det Store Spring Fremad i overensstemmelse med værdilovens krav, men i lyset af grundlæggende socialistiske økonomiske love og vore krav om en udvidelse af produktionen«. ³⁰ Hvor stalinismen – og dens efterfølgere i Sovjet – med formlen »socialistisk vareproduktion« opløste de sidste rester af analytisk kraft i varebegrebet, antyder Mao en grundlæggende modsigelse mellem »værdilovens« og »de socialistiske økonomiske lovmæssigheders« funktionsmåder i overgangssamfundet. Det er denne ansats, som »Grundlæggende viden om politisk økonomi« søger at udbygge: i kapitel 5, 6 og 9 diskuteres værdilovens rolle i samfundet, som regulator af prisproportioner, sociale effekter etc.

c) Klasseforholdene i overgangssamfundet.

Opprioriteringen af dette problemfelt giver sig selv af de to andre »knuder« i revisionens tendens. Diskussionen af klasseforholdene i dagens Kina foregår især i kapitel 4 (»relationer mellem mennesker«), kapitel 7 (forholdet mellem arbejdere og bønder) og kapitel 9 (udvekslingssystemets evt. konsekvenser m.h.t. klassepolarisering). Lærebogen, og især den reviderede udgave, lægger stor vægt på de aspekter af klassemodsigelser, som stadig fremgår af »de tre store forskelle«, det vil her sige klassemodsigelses-aspektet i hhv. forholdet mellem intellektuelle og manuelt arbejdende og i forholdet mellem kollektivbønder og statsligt ansatte industriarbejdere. Nok en gang bygger lærebogen her videre på en tradition som er knyttet til Maos skrifter i 1950'erne og 1960'erne, tydeligt især til den af Mao forfattede Sovjet-kritik »Om Hrustjovs forlorne kommunisme og dens historiske lære for verden« fra 1964³¹.

Endvidere sætter lærebogen focus på den borgerlige rets indflydelse på klasseforholdene: de klassemodsigelser som potentielt gør sig gældende i de »tre store forskelle« bringes netop til udfoldelse som reproduktion af klasseforhold p.gr.a. den borgerlige rets fortsatte eksistens.

3. Oversigt over socialisme-delen, revisionens omfang i de enkelte kapitler

1. Almen introduktion til studiet af politisk økonomi, generelle definitioner. (Meget lidt revideret i 1975-udgaven).

2. Introduktion til socialisme-delen: om produktivkræfter/produktionsforhold (afvisning af produktivkraft-teorien), socialismen som overgangssamfund med modsætningsfyldt økonomisk basis, klassekampens

fortsættelse i den socialistiske fase, objektive lovmæssigheder og bevidsthed. (Lidt revideret, enkelte nye afsnit).

3. Om ejendomsforholdene: den historiske udviklingsproces for hhv. den statslige sektor og den kollektive økonomi, modsigelser ved det aktuelle stade, om klassekampen indenfor ejendomssystemets gebet: spørgsmålet om udøvelsen af den *virkelige magt*. (Især sidste afsnit er revideret i 1975-udg.).

4. Om relationerne mellem mennesker i produktionen (herunder de *klasseforhold* som opstår indenfor ejendomsforholdenes rammer). Det første afsnit, som behandler *klassekarakteren* af »relationerne mellem mennesker« (de »tre store forskelle« + »borgerlig ret«) er stærkt revideret, ligesom analysen af disse forholds påvirkning af relationerne mellem hhv. arbejdere og bønder, virksomhederne indbyrdes, og relationen mellem ledere og »ledte«. Det afsluttende afsnit, om overbygningens påvirkning af »relationerne mellem mennesker«, er derimod uændret.

5. Et kapitel om *produktionsmådens kvalitet* (karakter): om værdilovens gyldighedsområde og rolle i det socialistiske samfunds produktion, om »socialismens grundlæggende økonomiske lovmæssighed«, samt et afsnit om produktivkraftudviklingens særtræk under socialismen. (M.h.t. spørgsmålet om værdilovens gyldighedsområde sker en væsentlig omdefinering i 1975-udgaven).

6. *Planøkonomi*: »Loven om planmæssig udvikling« (primært aspekt), »værdilovens indflydelse« (sekundært aspekt), om selve planlægningsarbejdet (organisation, m.m.).

7. Om relationerne mellem økonomiens to hovedsektorer: industri og landbrug (landbrug som »grundlaget«, industrien som »den ledende faktor«). Et afsluttende afsnit om *klassekarakteren* af forholdet mellem arbejdere og bønder er helt revideret/nyskrevet i 1975-udgaven).

8. Om principperne for den økonomiske kalkule: »Økonomiseren« (= sparsommelighed og ansvarsfølelse) som et særtræk ved den socialistiske vej, økonomisk kalkule (regnskabsføring, omkostningsberegning etc.), de organisatoriske rammer for økonomisk kalkule. (Kun det sidste afsnit er noget revideret).

9. Kapitlet om *udveksling* er, som nævnt, gennemrevideret i 1975-udgaven. Især fremtræder det første afsnit, om *karakteren* af det socialistiske samfunds udveksling (vareformens gyldighedsområde etc.), med et nyt indhold. Videre behandles udvekslingens organisatoriske former (kanaler for udveksling), og til sidst et afsnit om pengenes funktioner i socialismen.

10. Kapitlet om relationerne mellem stat, kollektiv og individ behandler *statens* rolle i den økonomiske proces: redistribution af nationalindkomsten via statsbudgettet, finanspolitikken som økonomisk instrument, om forholdet mellem akkumulation og forbrug.

11. Distributionen af individuelle konsumprodukter. Diskussion af princippet om »fordeling efter arbejde (positive og negative faktorer), hovedformer for individuel distribution (løn, arbejdspoints), om en kommunistisk moral indenfor distributionen: kritik af materielle incitamenter.

(Kapitlet rummer en del nyt materiale i 1975-udgaven).

12. Udenrigsøkonomi: Udenrigspolitikken grundprincipper (proletarisk internationalisme, tre-verdens-teorien, Sovjet-opfattelsen), Kinas udviklingshjælp til andre lande, udenrigshandelens principper. (Kapitlet er kun lettere revideret).

13. Et afsluttende kapitel om overgangen til *kommunisme* er næsten uændret i 1975-udgaven.

4. Sammenfatning, problematisering

Den teoretiske tendens i »Grundlæggende viden om politisk økonomi« kan opsummeres i to påstande:

1) »Værdiloven spiller en betydelig rolle i overgangssamfundet«.

For det første udvides i 1975-udgaven »værdilovens gyldighedsområde« i socialismen til også at omfatte produktionen i den statslige sektor: den materielle produktion fremtræder i *hovedsagen som vareproduktion*.

For det andet beskæftiger lærebogen sig indgående med værdilovens sociale konsekvenser: *Værdilovens funktioner knytter an til historisk overleverede, ikke-revolutionerede aspekter af det materielle grundlag (de »tre store forskelle«) og danner udgangspunkt for reproduktionen af kapitalistiske produktionsforhold i selve overgangssamfundet. Værdiloven fremtræder som »borgerlig ret« i produktionsforholdenes forskellige aspekter. Videre implicerer værdiloven anerkendelse af de enkelte virksomheders og kollektivets særinteresse – al kalkule baseres på »dit« og »mit«, hvilket igen har betydning for forholdet mellem arbejdere og ledere.*

2) »Værdilovens funktionsområde må indskrænkes«.

For at eliminere værdilovens negative sociale effekter foreslår lærebogen implicit en række forholdsregler:

- Mere kontrol med de ikke-planstyrede markedsstrukturer, strengere normer for lydighed overfor plan-direktiver, begrænsning af virksomhedernes relative autonomi m.h.t. produktionens sammensætning.

- Udviklingsstrategien og produktivkraft-allokeringen må ikke præges af »værdilogikken«.

- Indskrænkning af det materielle grundlag for værdilovens negative sociale effekter – de »tre store forskelle«.

- Horisontal kommunikation og Kooperation mellem virksomhederne.

- Prisjusteringer til landbrugets fordel (jvf. lærebogens hyppige omtale af »saksekrisen« ...).

- Lønudjævning (i den statslige sektor) og muligheder for subsidiering (i landbrugssektoren).

- Løbende politisk-ideologiske kampagner.

Disse forholdsregler må tage form af »indskrænkning af den borgerlige

ret« i produktionsforhold og overbygning:

- Ejendomsforhold: Begrænsning af divergenser mellem ejendom og besiddelse (formelt »socialistisk ejendom«, reelt en minoritets kontrol med produktionsmidlerne), yderligere indskrænkning af privateje, koncentration af den økonomiske magt på folkekommune-strukturens højere niveauer etc.

- Relationer mellem mennesker: revolutionering af forholdet mellem ledere og ledte (antiautoritær udvikling), direkte demokrati, Kooperation mellem arbejdere og virksomhederne indbyrdes snarere end konkurrence (kappestrid).

- Distribution: udjævning af forskelle.

- Overbygningen: integration af manuelt og intellektuelt arbejde, afvisning af særlige lønninger for intellektuelle etc.

Sammenfattende beskriver lærebogen socialismens materielle basis som en *enhed af proto-kapitalistiske strukturer og kommunistiske »spirer«* – altså en ustabil forening, som uafslægt vil give sig udslag i »liniekampe« og klassekamp omkring udviklingens retning og den økonomiske politik.

Overgangssamfundenes problematik diskuteres i den nyere vestlige debat ofte indenfor rammerne af modsigelsen plan-marked, eller modsigelsen mellem »centraliseret« og »decentralt« økonomisk system. Den »klassiske« sovjet-model opfattede statsliggørelse og centralisering af den økonomiske magt som fuldt tilstrækkelig betingelse for en socialistisk »omformning« af produktionsforholdene; de vanskeligheder, som den centralistiske, byråkratiske strategi bragte Sovjet ud i (skrigen modsætninger mellem de økonomiske sektorer, ringe udnyttelse af de produktive anlæg, omfattende spild og økonomisk irrationalitet) tvang efterhånden den sovjetiske blok til økonomiske reformer (f.x. Kosygin-reformerne i 1965), reformer som søgte at kombinere den traditionelle byråkratiske kontrol med moderne vestlige management-metoder, øget selvstændighed m.h.t. dispositioner for virksomhederne, friere markedsrelationer etc. Disse reformer har dog ikke formået at ændre det økonomiske systems grundlæggende centralistiske karakter.

Alternativet til den sovjetiske centralisme-model betegnes gerne som »markeds-socialismen«, med Jugoslavien som det mest prominente eksempel. I den markeds-socialistiske model søges en virkelig *samfundsmæssiggørelse* af produktionen gennemført ved en vidtgående decentralisering og overgivelse af den økonomiske magt til producent-kollektiver, dvs. de enkelte virksomheders ansatte. Men reguleringen af produktions-proportionerne realiseres i denne model nødvendigvis v.h.j.a. funktioner, som hører den kapitalistiske produktionsmåde til (marked, profit osv.). Som det jugoslaviske eksempel vidner om, flytter problemerne med: jvf. den høje jugoslaviske arbejdsløshed, som splitter arbejderklassen, afpolitiseret af det økonomiske liv og dermed begrænsninger for arbejdernes virkelige udøvelse af den økonomiske magt³².

Det kunne altså se ud til, at de eksisterende overgangssamfund er henvist til en vanskelig sejlads mellem den centralistisk-byrokratiske models Scylla og markeds-socialismens Carybdis. Det er i forhold til denne problematik, at lærebogens økonomiske strategi tilbyder et interessant alternativ: En model, som *kombinerer* vidtgående decentralisering og virkelig socialisering af produktionen (arbejdernes reelle magt over produktionen) med en *begrænsning* af de proto-kapitalistiske »låneformer«, som ellers skulle muliggøre en sådan fremgangsmåde. Hvilke mekanismer og teknikker tilbyder lærebogen til at løse de konflikter, der ligger i denne modsigelse? Det er netop de ovenfor omtalte forholdsregler til »begrænsning af værdilovens funktionsområde« i socialismen: Internt demokrati på arbejdspladserne, massernes overvågning af den økonomiske ledelse, Kooperation mellem virksomhederne, udjævning af sociale forskelle etc. etc. Kernen i denne fremgangsmåde er *økonomiens politisering*, løsningen af de økonomiske modsigelser v.h.j.a. klassekamp.

5. »Shanghai-skolen« og den vestlige marxismedebat

Den teoretiske tendens, som lærebogen repræsenterer, arbejder med problemstillinger, som ikke er helt fremmede for den nyere vestlige marxismedebat. Der foreligger jo også et fælles historisk udgangspunkt i opgøret med stalinismen og den sovjetiske »vej til socialismen«: hvorledes kritisere stalinismen *fra venstre* og afgrænse sig i forhold til den »moderne revisionisme«? Tydeligst kommer dette fællesskab til udtryk i parallelterne til den franske *strukturel marxisme*, Althusser-skolen, idet økonomen Charles Bettelheim udgør det håndfaste bindeled.

Bettelheim har i en årrække beskæftiget sig med de teoretiske konsekvenser af den kinesiske erfaring, og hans konklusioner fremgår bl.a. af bogen »Kulturrevolution & industriel organisering i Kina« fra 1973 og forordet til »Klassekampene i Sovjetunionen« (1974). Bettelheims angreb på den »forstenede marxisme«, hans fremhævelse af produktionsforholdene og det levende arbejde i hovedrollen fremfor produktivkræfterne og akkumulationen, klassekampen som resultat af antagonistiske produktionsforhold indenfor samfundet – udgør i høj grad en kvalificeret sammenfatning af den »ældre Mao« (1957-76) – en sammenfatning som også blev vel modtaget i Kina. Bettelheims seneste bog, »Klassekampene i Sovjetunionen« blev udgivet 1975 på kinesisk (ironisk nok mærket »nei-bu«, dvs. »intern – må ikke vises til udlændinge«), forsynet med et venligt kinesisk forord. Og Bettelheim diskuterede i efteråret 1975, som formand for det Fransk-kinesiske venskabsforbund, 1975-studiebevægelsens udvikling med de kinesiske ledere. Efter magtskiftet i Kina trak han sig tilbage fra venskabsforbundets formandspost, i forbindelse med en skarp kritik af den nye ledelse³³. Og i 1978 udkom hans seneste bog om Kina, »Questions sur la Chine apres la mort de Mao Tse-toung«³⁴, hvor

den politiske udvikling i Kina efter Mao beskrives som »statskapitalisme«, »et stort spring tilbage«. Den statskapitalismeteori, som Bettelheim udviklede i løbet af 1960'erne³⁵ i analysen af Sovjetblok-landene, bliver nu gjort gældende for Kina.

Der er et grundlæggende teoretisk fællesskab mellem Bettelheim og Shanghai-skolen: begge tager udgangspunkt i Mao-liniens og Kulturrevolutionens erfaringer, begge betragter overgangssamfundet som en enhed af kapitalistiske og socialistiske (kommunistiske) elementer, og den »dominerende politiske linie« i partiet antages at afgøre udviklingens retning. Der var da også, i årene efter Kulturrevolutionen, tale om en direkte gensidig inspiration. Men Bettelheims statskapitalismeteori og Shanghai-skolens tendens kan alligevel ikke sættes på samme fod.

Kernen i Bettelheims statskapitalisme-teori er begrebet »den dobbelte adskillelse«, hvormed menes dels arbejdernes adskillelse fra »deres« produktionsmidler (i form af underkastelse under fremmedgørende teknologi, arbejdsdelingens disciplinering, ledelsens selvstændiggørelse fra arbejderne, etc.), dels virksomhedernes adskillelse fra hinanden (selvstændiggørelse af de enkelte statsejede virksomheder fra hinanden, så ledelsen kommer til at fungere på kapitalistiske vilkår). Med denne teori vil Bettelheim beskrive en samfundsform, hvor statsejendommen er fremherskende, men hvor produktionsforholdene på ingen måde er revolutioneret i socialistisk retning. I stedet skjuler der sig bag statsejendommen et stats-bourgeois, som stræber efter at konsolidere de reelt borgerlige samfundsforhold.

I Shanghai-skolens skrifter er der intet begreb som kan sidestilles med Bettelheims »doblelte adskillelse«. Shanghai-skolen beskriver værdiløven og den borgerlige ret som roden til en kapitalistisk »restauration«. Men hvorledes *virker* disse fænomener? Shanghai-skolens fremstilling fører ind på nøjagtig de samme problemfelter som Bettelheims teori. Imidlertid er Shanghai-skolens kapitalismeopfattelse dobbelttydig, hvilket hænger sammen med bundetheden til KKP's generelle marxisme-tradition. Samtidig med at den arbejder sig hen mod en statskapitalisme-teori af samme type som Bettelheims, altså en teori som beskriver de kapitalistiske strukturer som aktive, reproducerende strukturer med rod i de ikke-revolutionerede produktionsforhold, så holder den samtidig fast ved en kapitalisme-opfattelse, som tog form i KKP i forbindelse med omformningen af industrien i 1950'erne. Dvs. »kapitalisme« forstås som de kræfter, der modvirker planøkonomiens funktion, planen holdes op som det virkelige modstykke til værdiløvens og småproduktionens undergravende indflydelse. Vi finder begge elementer i »Grundlæggende viden«, selvom den manglende problematisering af plan-begrebet (der kan vel være forskellige slags planer) måske hænger sammen med lærebogens udadrettede karakter – tilhængere af Shanghai-skolen har i anden sammenhæng kritiseret den ideologi der består i at planlægning i sig selv opfattes som et socialistisk element³⁶. Kritikken af planlægnings-ideologien er et afgørende træk ved Bettelheims overgangssamfunds-teori.

Det er i denne sammenhæng interessant at se på den (solidariske) kritik, som Bettelheim i sin seneste Kina-bog rejser overfor sin faldne våbenfælle Zhang Chun-qiao. Han taler om, at Zhang Chun-qiao's »svage punkter« er en illustration af de objektive grænser, der er for marxismens udvikling i Kina, og nævner som eksempler på disse svage punkter Zhang's manglende evne til at opstille perspektivet om en *virkelig social tilegnelse* som resultat af produktionsforholdenes revolutionære omformning. I stedet for et sådant perspektiv foreslår Zhang *statsejendommens udbredelse*, som imidlertid blot genskaber de umiddelbare producenters adskillelse fra deres produktionsmidler. »Zhang ser ikke at fra det øjeblik, hvor stats-ejendommen er fremherskende, så er den *vigtigste* fare for en kapitalistisk udvikling netop i udviklingen af borgerlige relationer indenfor statssektoren, og ikke længere i den lille vareproduktion«. ³⁷ (Se »Questions . . .«, p. 54).

D. Opgøret med »Shanghai-skolen« efter oktober 1976

Med den dramatiske eliminering af »firemandsbanden« 6. oktober 1976 påtog den nye ledelse sig også den opgave at gøre op med »bandens« teoretiske platform. Men hvorledes skulle kritikken gribes an, og hvad skulle sættes i stedet?

De første måneder efter omvæltningen vidner pressens »firebande-kritik« på det teoretiske område (såvel som på mange andre områder) om en betydelig rådvildhed. Indtil oktober havde Zhang Chun-qiao og Yao Wen-yuan m.fl. fremstået som de ypperste fortolkere af den »ældre Maos« teoretiske orientering; skulle kritikken af »bandens« politiske praksis også føres ind på det marxistisk-teoretiske felt? I februar 1977 fremkommer nogle artikler i »Folkets Dagblad«, som kritiserer punkter i Zhang's og Yao's 1975-artikler. Men kritikken er netop kun punktvis, og dertil meget formalistisk: polemikken drejer sig primært om at bevise, at »firemandsbandens« teoretikere havde lusket med citater fra Marx og Lenin ved at klippe dem til efter deres egne formål. Der er ikke tale om en sammenhængende kritik af linien i de to's forfatterskab.

I løbet af foråret 1977 dukker der avisartikler op, som begynder at tage tyren ved hornene. 26. maj 1977 publicerer »Folkets Dagblad« en artikel med titlen »Hvorfor lavede Zhang Chun-qiao en masse ballade på ejendomsspørgsmålet?«, som tager diskussionen af Maos teori-instruks fra 1975 op (»instruks«, som havde udgjort startskuddet til teoribevægelsen i 1975-76 med sin skarpe påpegning af socialismens »ufuldstændighed« i Kina, var ellers gledet nok så meget i baggrunden på denne tid . . .) og præsenterer en systematisk kritik af Zhang's 1975-artikel på flere områ-

der. Artiklen søger at påvise, at Kinas økonomiske struktur langt fra er behæftet med vigtige »svagheder« eller »kapitalistiske overleveringer«, som Shanghai-skolen mente; især kritiseres Zhang Chun-qiao's skelnen mellem formel ejendom og reel kontrol. Det var netop denne skelnen som er kernen i Maos bemærkninger fra 1975: »...Selv nu praktiseres der i landet et lønsystem med otte trin, en fordeling, hvor enhver får efter sit arbejde, og en udveksling, der formidles med penge, og alt dette adskiller sig næppe fra, hvordan det var i det gamle samfund. Det er der forskellen er, at ejendomsforholdene er blevet ændret«. »Folkets Dagblad«-artiklen lægger imidlertid hele vægten på den sidste sætning i »instruksen« – ejendomssystemet er jo socialistisk – for at kritisere Zhang Chun-qiao's påstand om, at »ejendomsspørgsmålet endnu ikke er fuldstændig løst«.

Men polemikken mod Shanghai-skolen havde kun taget det første spadestik. En række problemfelter – af vital betydning også for den økonomiske praksis – var endnu ikke blevet berørt: hvordan skal man forstå princippet om at »enhver får efter arbejde«? Hvorledes indvirker fordelingsprincippernes konkrete udformning på klassestrukturen i samfundet? Hvilke økonomiske lovmæssigheder karakteriserer et samfund af Kinas type?

Kampagnen mod »firemandsbanden« ændrede karakter i forbindelse med den 11. partikongres i august 1977 – den kongres, som fremfor alt dannede ramme om Deng Xiao-ping's rehabilitering. Nu skulle »banden« kritiseres tilbunds, også på det teoretiske plan. Men naturligt nok havde ikke alle samme svar på de store spørgsmål. »Guangming Dagblad« (Kinas andet store landsdækkende blad ved siden af partiavisen »Folkets Dagblad«) lagde ud 15. august med intet mindre end en *debatside* om »det materielle grundlag for udviklingen af et nyt borgerskab«. Oversigtsartiklen refererer »tre forskellige synspunkter, som for tiden er fremme blandt vore økonomer«. Disse tre synspunkter kan sammenfattes således:

1) »Fordeling efter arbejde« har intet med materielle incitamenter at gøre: hvis folk laver noget mere eller har bedre evner end andre, skal de selvfølgelig også have mere i løn. Dette princip rummer ingen faremomenter, hverken socialt eller ideologisk. Efter omformningen af ejendomssystemet i 1950'erne (kollektivisering, statsovertagelse af industrien) er der ingen mulighed for udvikling af et »nyt borgerskab«, det socialistiske ejendomssystem garanterer mod udskillelsen af nye udbytterklasser.

2) »Fordeling efter arbejde« fastlåser modsætningen mellem særinteresse og fællesinteresse. Selvfølgelig må man anerkende princippet om »fordeling efter arbejde« under de nuværende vilkår, men samtidig må man prøve at begrænse det aspekt af »borgerlig ret« som indgår i det, og søge bevidsthedsmæssigt at overskride særinteressens snævre horisont.

3) Det tredje synspunkt udgør et slags kompromis mellem de to ovennævnte: Under særlige omstændigheder og i sammenhæng med en hel række andre faktorer kan »fordeling efter arbejde« komme til at udgøre en del af grundlaget for udviklingen af nye borgerlige elementer. – Denne kompromis-linie udbygges og argumenteres i en større artikel i samme

dags avis.

Den første opfattelse svarer helt enkelt til den polit-økonomiske linie, som efter Kulturrevolutionen er blevet kritiseret som »Liu Shao-qi's linie«. Som den fremstilles i redaktionens opsummering er den ikke til at tage fejl af. Og den anden opfattelse svarer jo til den linie, som Shang-hai-skolen var fortalere for, her refereret som en legitim opfattelse »blandt vore økonomer«. »Guangmings« redaktion kan ikke have været i tvivl om, at det kinesiske publikum i høj grad måtte associere forskellighederne mellem de anførte synspunkter med modsætningerne på den centrale politiske arena – Deng Xiao-ping's rehabilitering, forhalet til det sidste af Hua Guo-feng, etc.

»Folkets Dagblad« havde imidlertid en anden opfattelse end »Guangming« i disse sager. Det kommer f.x. til udtryk i en artikel 27. sept. 1977 med titlen: »Er 'fordeling efter arbejde' socialistisk eller kapitalistisk?« Artiklen afviser, at der kan opstå nye borgerlige elementer i samfundets »normale«, legitime økonomiske processer – borgerlige elementer kan i socialistiske samfund kun opstå gennem anvendelse af illegale metoder.

Det er denne »Folkets Dagblads« opfattelse, som vinder igennem i strømmen af artikler på det polit-økonomiske område i efteråret 1977.

I november 1977 indkaldtes til et nationalt debatmøde for økonomer i Peking. Konferencens overordnede slogan var princippet om at »lade hundrede tankeskoler kappes...«, en klar anerkendelse af de faktiske meningsforskelle i efterårets teoretiske debat. Og konferencens resultater, som blev rapporteret i »Guangming« 21. nov., rummer da også en række forskellige opfattelser. Der er imidlertid tale om en forskydning i forhold til den »polemik«, som nylig havde pågået mellem »Folkets Dagblad« og »Guangming«, idet fortalerne for det ovenfor anførte »2. synspunkt« (som i nogen grad bygger videre på Shanghai-skolen) fremtræder i en meget spagfærdig og defensiv situation. Konferencen beskæftigede sig især med nødvendigheden af at rehabilitere begreberne *bonus* og *akkord* som supplement til de eksisterende lønformer indenfor industrien. Efter konferencen er der fremkommet en række artikler i den kinesiske presse, som konkretiserer hvorledes bonus- og akkordløn kan anvendes til en forøgelse af arbejdsintensiteten, de generelle proportioner mellem fast løn og bonus, etc.

På baggrund af denne praktiske orientering af debatten er veteranøkonomen Xue Mu-qiao's artikel i november 1977-nummeret af partiets teoretiske tidsskrift »Røde Fane«, »Kritiser 'firemandsbandens' falske teorier i spørgsmålet om den borgerlige ret« bemærkelsesværdig. Xue kritiserer fremfor alt de skjulte *politiske* motiver bag Zhang Chun-qiao's formuleringer (forsøget på at stille veteran-kadrerne i et dårligt lys), men anerkender selv begrebet »den borgerlige ret« og dets forbindelse til klassestrukturen. Således nævner han i diskussionen af det kollektive ejendomssystem på landet: »Det må ikke være sådan, at fordi Zhang Chun-qiao har sagt at 'den borgerlige ret endnu ikke er fuldstændigt elimineret indenfor ejendomssystemet', så tør vi ikke anerkende, at der stadig eksisterer borgerlig ret

indenfor den kollektive økonomi...». ³⁸

Samtidig med at debatten udbygges, konkretiseres også kritikken af Shanghai-skolen. 24. november 1977 bringer »Folkets Dagblad« en helsides kritik af den bog, hvis udgivelse i Shanghai blev standset ved hærens indgriben i oktober 1976, »Socialismens Politiske Økonomi«. Som tidligere nævnt peger alting på, at denne lærebog var projekteret som Shanghai-skolens »teoretiske flagskip«, og vi finder derfor kritikken af den så væsentlig, at den er oversat og placeret som appendix til denne bog. Artiklen er siden blevet fulgt op med yderligere kritik, såvelsom kritik af en anden polit-økonomisk lærebog, udgivet i Tianjin kort efter »firemandsbandens« fald. På trods af kritikkenes propagandistiske tilsnit tillader den et vist indblik i de kritiserede, men utilgængelige værker, og belyser dermed også den aktuelle bedømmelse af en bog som »Grundlæggende viden om politisk økonomi«.

Det økonomiske fagtidsskrift »Økonomisk Forskning« (Jingji Yanjiu) begyndte at udkomme igen i januar 1978 efter mange års pause. Det første nummer bringer bl.a. en oversigtsartikel over diskussionen på det polit-økonomiske felt: »Debatten om spørgsmål i forbindelse med fordeling efter arbejde i det seneste år«. Artiklen anfører en række synspunkter indenfor de enkelte problemfelter, såsom »grænsen mellem materielle incitamenter og fordeling efter arbejde«, »bonus«, »akkord«, »forbindelsen mellem fordeling efter arbejde og fremkomsten af nye borgerlige elementer«, »arbejdskraftens status som vare eller ej«, etc. Spændvidden af de synspunkter, som refereres, rækker noget videre end selve avisdebatten i efteråret 1977, og bekræfter dermed en af de vigtigste nye kvaliteter ved det politiske system, som er ved at stabilisere sig efter den lange krise i midten af 1970'erne: selve muligheden af at lade forskellige opfattelser brydes offentligt, uden allegoriske maskepie og forfølgelse af modstandere.

Men åbenheden må ikke få én til at overse, hvilken samfundsopfattelse der nu er *dominerende* i partiets organer. Den nylige rehabilitering af den tidligere top-økonom Sun Ye-fang, under Kulturrevolutionen kendt som »Kinas Lieberman« ³⁹, er nok så vigtig for en bedømmelse af kursen. En af hjørnestenene i den akkumulationsstrategi der præger Kine i dag er bestræbelserne på at styrke den *økonomiske* forvaltning af produktionen, altså en styrkelse af de fagøkonomiske instansers rolle, værdiberegning af produktionen, og respekt for den »socialistiske profit«. Således søger f.x. artiklen »Benyt værdiloven i socialismens tjeneste« i marts 1978-nummeret af Røde Fane at påvise, at der under normale omstændigheder (dvs. når planfunktionen ikke »saboteres«) er *identitet* mellem værdiloven og den socialistiske økonomis interesser.

En ny bølge af økonomiske reformer i sommeren og efteråret 1978 tager nye skridt i retning af en raffinering og udbygning af profitmekanismen, så den bedre kan tjene som løftestang for den økonomiske udvikling. Logikken er den, at det er jo ikke nok blot at fremhæve profittens vigtige rolle og stille den forrest i rækken af kriterier for tilfredsstillende økonomisk

funktion. Selve profitkriteriet må også justeres. Traditionelt beregner de kinesiske virksomheder profitten som en procent af omkostningerne, idet kapitalinvesteringen indregnes med en fast, lav procent. Siden september 1978 er der fra flere sider fremsat forslag om at gå over til en ren kapital-profitberegning⁴⁰ (se f.x. Sun Ye-fang, »Lad os energisk gribe den socialistiske profit«, i Jingji Yangjiu 1978, nr. 8), sammenkoblet med en justering af priserne væk fra de politisk og historisk betingede planmæssige prisrelationer (som f.x. sætter priserne på visse landbrugsmaskiner under omkostningsniveauet) i retning af »overensstemmelse mellem pris og værdi«. Reformen skal etablere profitten som det overordnede og sammenfattende kriterium for tilfredsstillende funktion og dermed hjælpe med til at styre investeringsstrømmene; samtidig skal profitten også tjene internt i virksomhederne som beregningsgrundlag for bonustildelingen, idet en fast procentdel af profitten skal udgøre en sådan bonusfond⁴¹ (se f.x. Folkets Dagblad 2. sept. 1978).

Det er bemærkelsesværdigt, at disse problemstillinger ikke længere nødvendigvis betragtes som af politisk-økonomisk art. Debatten om »Styrings-videnskab«, og de vigtigste nye artikler præsenteres med vignetter af computere og andre moderne sager.

Den skitserede udvikling er en del af en samlet social proces, som er i færd med hurtigt at ændre det Kina, der fremtræder i »Grundlæggende viden«. Samtidig med justeringerne af styringsmekanismerne overfor og i virksomhederne sker der også en *specialisering* af virksomhederne, i et markant brud med den Mao-ske strategi om integrerede og alsidige virksomheder med stor fleksibilitet⁴² (se f.x. Folkets Dagblad 14. okt. 1978). Kadreerne opfordres til at »tænke moderne«, overskride småproduktionsens snævre horisont, anvende økonomiske teknikker fremfor administrative løsninger, og lære sig videnskabelige metoder.

Der er udtalte lighedspunkter mellem denne strategi og den bølge af økonomiske reformer, der gik gennem Østeuropa og USSR i 1960'erne; det er også i høj grad de samme problemer, der danner baggrunden – og den kinesiske økonomis ineffektivitet er et *virkeligt* problem – men derfor må man ikke glemme, at »Liebermanismen« hurtigt løb ind i nogle barrierer i østblokken, og reformerne gik i stå. Spørgsmålet i Kina er: vil KKP kunne tilpasse sig en omlægning fra primært politisk, administrativ styring og kontrol til primært økonomisk og teknologisk kontrol? Og hvis partiet kan det, hvad er så dets eksistensberettigelse som Enhedsparti og avantgarde for Kinas 900 millioner?

Og hvilken rolle har Shanghai-skolen spillet i forhold til denne udvikling? Dens formaning om faren for en »kapitalistisk vej« var åbenbart ikke nok; og i sidste instans ville de fleste kinesere nok også frivilligt vælge denne »vej«, hvis valget virkelig stod mellem Jiang Qing og revisionisme. Men måske Shanghai-skolens egentlige betydning består deri, at den har hjulpet med til at gøre den aktuelle udvikling så anskuelig. Kinas nye, og temmelig gamle, ledelse er nødt til at forklare hvert eneste skridt den foretager sig i den økonomiske politik, og der foregår et vældigt propagan-

damæssigt isbryderi foran de enkelte delreformer. Processen lader sig ikke indhulle i floskler og ideologi. Således vil den kinesiske befolkning bedre end nogensinde kunne vurdere konsekvenserne af den ene og den anden økonomiske kurs.

Praktiske bemærkninger:

Den foreliggende danske udgave af »Grundlæggende viden« har 13 kapitler. Den kinesiske udgave har i sin helhed 23 kapitler, idet første kapitel udgør en generel introduktion, kapitel 2-11 omhandler kapitalismens politiske økonomi, og kapitel 12-23 drejer sig om socialismens politiske økonomi. Vi har undladt at oversætte kapitalisme-delen og nøjes med socialisme-delen plus indledningskapitlet. Kapitel 1 i vores udgave svarer altså til det kinesiske kapitel 1, vores kapitel 2 svarer til kapitel 12, etc.

Hvert enkelt kapitel præsenteres på følgende måde:

Til selve den oversatte tekst er der knyttet enkelte indholdsmæssige forklaringsnoter, i form af fodnoter. Kapitlet slutter med en liste over den referencelitteratur den kinesiske udgave anbefaler. Efter hvert kapitel følger et afsnit som sammenfatter de ændringer, der er foretaget i 1975-udgaven i forhold til 1974-udgaven, for hvert enkelt kapitel. Til sidst litteraturhenvisningerne (der i den kinesiske tekst er placeret som fodnoter), idet vi har »oversat« litteraturhenvisningerne fra de kinesiske kilder til de mest almindelige og lettilgængelige vesteuropæiske standardværker, så vidt muligt danske udgaver. Det skulle gøre det praktisk muligt for læseren at danne sig et bredt indtryk af den tradition, som den kinesiske polit-økonomiske teori bygger på.

Transskriptionssystemet for de kinesiske navne er Hanyu Pinyin (det officielle kinesiske system), som gradvist er ved at overtage pladsen efter (primært) Wade-Giles-systemet i Kina-litteraturen overalt i verden. Dog har vi fastholdt det velkendte »Chiang Kai-shek« i stedet for »Jiang Jieshi«, og enkelte lignende tilfælde. Men da der kun er få kinesiske navne i teksten, skulle det ikke volde de store problemer.

1. »Studier & kritik« (kin. Xuexi yu pipan) blev startet som »radikalt« talerør i Shanghai i 1973; udgivelsen standset med »firemandsbandens« fald i okt. 1976. Politiske, økonomiske, kulturelle emner m.v.
2. Det nære slægtskab mellem den tekst vi her præsenterer en oversættelse af, og den ikke-udgivne tekst, fremgår af en sammenligning af det ene udgivne kapitel af »Socialismens Politiske Økonomi« (genoptrykt i Xuexi yu pipan, nr. 6-7, 1976) med de tilsvarende afsnit i »Grundlæggende viden«. Der er tydeligvis tale om et fælles tekstunderlag, mange enslydende passager, etc. Endvidere fremgår fællesskabet også af den kritik, som fra slutningen af 1977 er blevet rettet mod »Socialismens Politiske Økonomi« – kritikken genstand kunne mange steder ligeså godt have været »Grundlæggende viden«. »Grundlæggende viden« blev da også inddraget fra Kinas boghandler efter omvæltningen i okt. 1976 – dog ikke med et slag, eksemplarer kunne stadig købes et par måneder efter »bandens« fald.
På den anden side er der givetvis også forskelle mellem »Grundlæggende viden« og »Socialismens Politiske Økonomi«. »Grundlæggende viden« er præget af at være en del af en populær og meget udbredt skriftserie, og den må i en vis grad indgå kompromis med den mere traditionelle polit-økonomiske opfattelse: den kan ikke »tage skridtet fuldt ud« på samme måde som »Socialismens Politiske Økonomi« gør det, f.x. i dens åbne kritik af Stalin. Ligeledes kommer »Grundlæggende viden« ikke ind på begrebet »den udvidede reproduktion af kapitalistiske produktionsforhold i overgangssamfundet« som »Socialismens Politiske Økonomi« tager op, selvom der i »Grundlæggende viden« nok »lægges op« til dette begreb. »Grundlæggende viden« er med andre ord ikke et »fraktions-manifest« på samme måde som »Socialismens Politiske Økonomi«, man kan sige det er en tekst, som er stærkt påvirket af »Shanghai-skolen«, men ikke et fuldstændigt udtryk for denne.
3. »Fundamentals of Political Economy«, red. G.C. Wang, New York 1977, i serien The China Book Project. Der er flere problemer ved denne amerikanske udgave. Den engelske oversættelse er galopperende letlæselig, faktisk er de komplekse strukturer i den kinesiske tekst i den grad stykket op i enkelte, korte sætninger, at sammenhængen og meningen ofte lider derved. I øvrigt er 1974-udgaven langt fra så interessant som 1975-udgaven for et vestligt publikum. De amerikanske oversættere blev selv opmærksomme på 1975-udgaven under oversættelsesarbejdet, men kom til den konklusion at »en sammenligning af de to udgaver afslører kun få ændringer i indhold eller i stil« (Introduction p. xxvii). Det er en aldeles forkert bedømmelse – henved en tredjedel af teksten i socialismedelen er revideret i 1975-udgaven – men det hænger måske sammen med et ønske om at »redde« 1974-udgavens aktualitet.
4. John Gittings, »How to Study China's Socialist Development« (paper, 1975) p. 12.
5. »Teori-instruksen« fra feb. 1975 er gengivet i sin helhed i »Kina efter Mao« (Modtryk 1976) p. 208-09.
6. Se f.x. Stephen Andors, »China's Industrial Revolution. Politics, Planning, and Management, 1949 to the Present« (Pantheon Asia Library 1977), p. 50ff.
7. For en aktuel kinesisk vurdering af denne overgang kan henvises til artikelserien »The Two-Road Struggle in the Economic Field During the Transition Period«, af veteran-økonomen Xue Mu-qiao, i Peking Review nr. 49-52, 1977.
8. Jvf. Schuriann, »Ideology and Organization in Communist China« (Calif. 1968) p. 346ff.
9. Andors op.cit., p. 59ff.
10. Se C. Howe & K.R. Walter, »Mao – the Economist«, p. 214, i Dick Wilson (ed.), »Mao Tse-tung in the Scales of History« (Cambridge 1977).
11. Andors op.cit., kap. 5-6.
12. Jvf. f.x. top-økonomen Sun Ye-fang's rapport fra 1963, »Om profitteriet i den socialistiske planøkonomi«. (Rapporten blev voldsomt kritiseret for sit slægtskab med de daværende økonomiske reformtendenser i Østeuropa og skaffede Sun Ye-fang titlen

- »Kinas Liebermann«).
13. K. Lieberthal, »A Research guide to Central Party and government meetings in China 1949-1975« (N.Y. 1976).
 14. Se Mao Tsetung, »A Critique of Soviet Economics« (Moss Roberts ed.), Monthly Review Press 1977, p. 129-35.
 15. Op.cit., p. 131.
 16. Op.cit., p. 135-47.
 17. Gittings, op.cit., p. 11.
 18. Mao, »A Critique...«, p. 70f.
 19. Op.cit., p. 80-81.
 20. Op.cit., p. 53f.
 21. Op.cit., p. 51f.
 22. Op.cit., p. 61.
 23. Op.cit., p. 47.
 24. Op.cit., p. 108.
 25. Dino R. Hansen, »Mao dokumenter« (Tiderne Skifter 1975) bind 1, p. 336ff. Officiel kinesisk version i Peking Review nr. 27, 1978.
 26. Howe & Walker, op.cit., p. 214.
 27. Marx/Engels Udvalgte Skrifter (Tiden 1952) bd. II, p. 16.
 28. Jvf. Rita di Leo, »Arbejderne og det sovjetiske system« (Modtryk 1975) p. 101.
 29. J. Stalin, »Socialismens økonomiske problemer i USSR« (Tiden 1952), p. 23.
 30. Mao, »A Critique...«, p. 88.
 31. Se Futura's »Den Store Polemik Peking-Moskva«, bind V, p. 103ff.
 32. Se f.x. W. Brus, »Socialisering og politiske systemer« (Information 1977), p. 96ff.
 33. Se Information 5. okt. 1977.
 34. »Questions sur la Chine...« (Maspero 1978). Dansk udgave: »Det Store Spring Tilbage« (Aurora 1978).
 35. Især »Ökonomisches kalkül und Eigentumsformen«, Wagenbach Verlag, 1968 og »Les Luttes des classes dans L'URSS, Maspero 1973ff. (1. bind 1973, 2. bind 1977).
 36. Se Guangming Ribao 31. okt. 1977.
 37. »Questions...«, p. 54.
 38. Se Hongqi nr. 11, 1977, p. 39.
 39. Se Peking Review nr. 19, 1978, p. 17.
 40. Se f.x. Folkets Dagblad (Renmin Ribao) 2. sept. 1978.
 41. Renmin Ribao 14. okt. 1978.

KAPITEL I.

Studer noget politisk økonomi

Den politiske økonomis objekt

Vores store leder, formand Mao, lærer os: »Hvorfor talte Lenin om udøvelse af diktatur over bourgeoisiet? Dette spørgsmål må forstås til bunds. Uklarhed omkring dette spørgsmål vil føre til revisionisme. Vi bør sørge for, at hele nationen bliver sig dette bevidst«. ¹ Det er yderst vigtigt at studere politisk økonomi for at kunne forstå marxismen, for at kunne stå fast på at udøve et altomfattende diktatur over borgerskabet og for bevidst at kunne gennemføre partiets grundlæggende linje og politik for hele socialismens historiske epoke.

De store masser af unge, der kæmper inden for landbrug og industri såvel som på alle andre fronter, er nationens håb og arvtagere til det proletarisk, revolutionære virke. Hvis de store masser af unge vil kunne kæmpe endnu bedre og vokse sig sundere endnu hurtigere, så må de studere politisk økonomi.

Objektet for politisk økonomiske undersøgelser er produktionsforholdene.

Inden for hvilket videnskabeligt område hører den politiske økonomi hjemme? Dette må man først og fremmest diskutere ud fra det objekt, som den relaterer sig til. Produktionsforholdene er det objekt, som marxistiske politisk økonomiske undersøgelser beskæftiger sig med. Engels har klart påpeget: »Økonomien handler ikke om ting, men om forholdet mellem personer og i sidste instans mellem klasser«. ² Hvorledes er relationerne mellem menneskene i produktionen opstået? Det må man beskæftige sig med ud fra menneskenes produktive aktiviteter.

Formand Mao har sagt: »Marxister betragter menneskets aktivitet i produktionen som den mest grundlæggende politiske aktivitet, den aktivitet der bestemmer alle dets andre aktiviteter«. ³ Men for mere end 100 år siden, dvs. før marxismen endnu var skabt, besad man ikke denne videnskabelige erkendelse. Alle udbytterklassernes teoretikere bestred dette forhold. Hvis de ikke propaganderede for den falske opfattelse, at det menneskelige samfund havde udviklet sig i overensstemmelse med Guds vilje, så udbredte de den falske lære, at det var helte, som skabte historien. Disse såkaldte teoretikere ignorerede den yderst simple kendsgerning, at før mennesket kan beskæftige sig med politik, videnskab, kunst, religion osv., må det have mad, klæder og bolig. Derfor udgør den umiddelbare

produktion af materielle livsfornødenheder grundlaget for det menneskelige samfunds udvikling. Det var Marx, der afdækkede denne lovmæssighed i udviklingen af det menneskelige samfund.

Hvis der skal produceres, må menneskene indgå i visse indbyrdes relationer, det vil være umuligt at iværksætte en produktion isoleret. Dette er netop i overensstemmelse med, hvad Marx har påpeget: »For at producere indgår de i bestemte forbindelser og forhold med hinanden, og kun inden for disse samfundsmæssige forbindelser og forhold finder deres indvirken på naturen, finder produktionen sted«.⁴

De relationer, som menneskene har skabt i produktionsprocessen, kaldes for produktionsforholdene. I classesamfundet manifesterer disse relationer sig i sidste instans som klasserelationer.

Indholdsmæssigt dækker produktionsforholdene tre aspekter: 1) formen for eje af produktionsmidlerne; 2) menneskenes positioner i produktionen og deres gensidige relationer; 3) produktdistributionens former. Formen for eje af produktionsmidlerne vedrører spørgsmålet om, hvem produktionsmidlerne tilhører (produktionsmidlerne omfatter arbejdsmidler såsom maskiner, fabriksbygninger og jord og arbejdets genstand såsom råstoffer o.lign.). Formen for eje af produktionsmidlerne er af største betydning, og inden for produktionsforholdene udgør den grundlaget for disse. Formen for eje af produktionsmidlerne er bestemmende for produktionsforholdenes karakter. De samfundsformationer, der er opstået under det menneskelige samfunds udvikling, dvs. ursamfundet, slavesamfundet, feudalsamfundet, det kapitalistiske og det socialistiske samfund, bliver alle kategoriseret efter formen for eje af produktionsmidlerne. Formen for eje af produktionsmidlerne er bestemmende for menneskenes positioner i produktionen og for deres gensidige relationer, og på baggrund heraf også for formen for distribution af produkterne.

Når der produceres, er det ikke alene sådan, at der må opstå visse relationer menneske og menneske imellem, der må også opstå bestemte relationer mellem menneske og natur. Menneskene må undertvinge sig naturen og forandre den. Menneskenes evne til at undertvinge sig og forandre naturen kaldes for produktivkræfterne. Produktivkræfterne konstitueres af to elementer, nemlig mennesker og natur (dvs. produktionsmidlerne). En vigtig faktor i produktivkræfterne er produktionsredskaberne. Arten af de redskaber, der bruges i produktionen, afspejler i hvilket omfang menneskene formår at undertvinge sig naturen. Men vi må ikke betragte produktionsredskaberne som det afgørende element i produktivkræfterne. »Det er mennesker, ikke ting, der er afgørende«.⁵ »Af alle ting i verden er mennesker mest værdifulde«.⁶ Dette netop fordi, redskaber skal frembringes af mennesker, de skal anvendes af mennesker, og de skal fornyes af mennesker. Uden mennesker ville der hverken eksistere redskaber eller teknik; hvis redskaberne ikke kom i forbindelse med mennesker, ville selv den bedste automatik ikke kunne køre »automatisk«.

Produktionsforholdene og produktivkræfterne udgør de to elementer i den samfundsmæssige produktion. Under hele historiens udvikling mani-

festerer produktivkræfterne sig generelt som den vigtigste og determinerende faktor. En hvilken som helst forandring i bestemte produktionsforhold opstår som følge af en bestemt udvikling i produktivkræfterne. Produktionsforholdene må være i overensstemmelse med produktivkræfternes udvikling. Når en given form for produktionsforhold ikke mere er i overensstemmelse med udviklingen i produktivkræfterne, vil disse produktionsforhold nødvendigvis blive erstattet af nye, der svarer til produktivkræfternes udviklingsniveau. Det vil altså sige, at etableringen af den ene eller anden form for produktionsforhold ikke bestemmes af menneskers subjektive vilje, men derimod betinges af produktivkræfternes udviklingsniveau, og at de ikke tager deres udgangspunkt i menneskers subjektive vilje. Den proces, hvorunder bestemte produktionsforhold opstår, udvikler sig og dør bort, afstedkommes i et modsætningsfyldt bevægelsesforløb i forhold til bestemte produktivkræfter. Derfor må man i marxistiske politisk-økonomiske undersøgelser iværksætte undersøgelser af produktivkræfterne.

Når man siger, at produktivkræfterne under hele historiens forløb generelt manifesterer sig som den vigtigste og determinerende faktor, betyder det så, at produktionsforholdene er et fænomen, der forholder sig fuldstændigt inaktivt og passivt til produktivkræfterne? Nej, sådan forholder det sig overhovedet ikke. Når produktionsforholdene er i overensstemmelse med produktivkræfterne har de en aktiv og fremmende funktion i forhold til produktivkræfterne; når produktionsforholdene ikke er i overensstemmelse med produktivkræfterne kan de have en obstruerende og skadelig indflydelse på produktivkræfternes udvikling. Når produktionsforholdene ikke forandres og produktivkræfterne følgelig ikke kan udvikles, så spiller ændringen af produktionsforholdene den vigtigste og afgørende rolle. I det gamle Kina, der var under imperialismens, feudalismens og byråkratkapitalismens herredømme, repræsenterede godsejerklassen og kompradorklassen de yderst tilbagestående og yderst reaktionære produktionsforhold, og produktivkræfterne var udsat for en yderst alvorlig lænkebinding og skadelig indflydelse. Før Befrielsen havde Kina så godt som ingen maskinbygningsindustri, ingen automobilindustri og ingen flyvemaskineindustri. Uden for Dongbei (det tidligere Manchuriet - o.a.) lå den årlige produktion af stål på kun nogle få titusinder tons. Selv de mest almindelige livsfornødenheder måtte i stort omfang importeres fra udlandet. I ordet for vævet stof indgik skrifttegnet for »udenlandsk«, i ordet for paraply gjorde det samme sig gældende ..., ja, selv for en lille ting som et jernsøm var det samme tilfældet. Omstyrningen af det reaktionære imperialistiske, feudalistiske og byråkratkapitalistiske herredømme, omformningen af de kompradoristiske og feudale produktionsforhold og etableringen af socialistiske, havde under disse forhold en helt afgørende og determinerende funktion m.h.p. at fremme udviklingen af produktivkræfterne.

Det er generel lovmæssighed, at der først kan ske en storstilet udvikling af produktivkræfterne, når der er sket en revolutionering af produktions-

forholdene. Den storstilede udvikling af produktivkræfterne i det kapitalistiske samfund kunne først ske, efter at borgerskabets revolution havde foranlediget et sammenbrud i de feudale produktionsforhold, og efter at der var sket en hurtig udvikling af de kapitalistiske. Til eks. var det for Englands vedkommende sådan, at der først kunne ske en storstilet udvikling af produktivkræfterne, efter at der gennem iværksættelsen af den borgerlige revolution i det 17. århundrede var skabt grundlag for gennemførelsen af den industrielle revolution i slutningen af det 18. århundrede og begyndelsen af det 19. For Frankrigs, USA's, Tysklands og Japans vedkommende har det samme under forskellige former gjort sig gældende. Man har først kunnet opnå en høj stigningstakt inden for en moderne industri, efter at den gamle overbygning og de gamle produktionsforhold var blevet ændret.

I spørgsmålet om relationen mellem produktionsforhold og produktivkræfter har det op til nu været et vigtigt element i den langvarige kamp mellem marxismen og revisionismen, hvorvidt man har stået fast på teorien om den dialektiske enhed mellem de to, eller om man har proklameret den reaktionære »teori om produktivkræfterne«. Når Lin Biao-kliquen sammen med Chen Bo-da efter den 9. partikongres agiterede for, at den vigtigste opgave var at udvikle produktionen, så var der blot tale om, at de – under nye omstændigheder – kopierede den falske revisionistiske teori, som Liu Shao-qi og Chen Bo-da havde fået stoppet ind i resolutionen fra den 8. partikongres, dvs. den såkaldte »modsigelse mellem det avancerede socialistiske system og de tilbagestående samfundsmæssige produktivkræfter«. I vort land er de socialistiske produktionsforhold grundlæggende i overensstemmelse med udviklingen i produktivkræfterne, og de har lagt vejen åben for udviklingen af disse; men de rummer stadig elementer, der ikke er tilstrækkeligt udviklede, og disse elementer står i et modsætningsforhold til udviklingen i produktivkræfterne. Den socialistiske revolutions praksis fortæller os: det vil altid være sådan, at det socialistiske systems overlegenhed ansporer udviklingen i produktivkræfterne, og at det altid er sådan, at produktivkræfternes yderligere udvikling kun kan fremmes, efter at der er sket en revolutionering af de elementer i produktionsforholdene, der ikke er i overensstemmelse med udviklingen i produktivkræfterne. Hvorfra kommer dette med en »modsigelse mellem det avancerede socialistiske system og de tilbagestående samfundsmæssige produktivkræfter«? Det var bedragerere som Lin Biao og Liu Shao-qi, der agiterede for denne falske lære, de havde vilde planer om at bruge »teorien om produktivkræfterne« til at opnå deres kriminelle mål, der var at bekæmpe den fortsatte revolution under proletariats diktatur, at bekæmpe proletariats altomfattende diktatur over borgerskabet og at bekæmpe partiets grundlæggende linje. Dette kunne naturligvis ikke blive andet end luftkasteller.

Produktionsforholdene må være i overensstemmelse med produktivkraftudviklingen, produktivkraftudviklingen kræver, at de gamle produktionsforhold, som er ude af trit med denne, smadres, og erstattes med nye,

der kan tilpasse sig produktivkraftudviklingen. Men det går ikke glat og gnidningsløst, når gamle produktionsforhold bliver udryddet og nye opstår. Omformningen af gamle produktionsforhold og etableringen og forbedringen af nye kan kun virkeliggøres gennem revolutionær kamp. Hvis man vil forstå, hvorledes gamle produktionsforhold omformes, og nye etableres og forbedres, er det derfor utilstrækkeligt alene at forklare forholdene ud fra modsigelsen mellem produktionsforholdene og produktivkræfterne. Man må også foretage undersøgelser med udgangspunkt i relationerne mellem overbygningen og den økonomiske basis.

Overbygningen dækker de politiske institutioner, dvs. statsmagten, hæren, lovgivningen osv., såvel som de modsvarende ideologiske former, der omfatter filosofi, litteratur, kunst osv. Den økonomiske basis udgøres af produktionsforholdene. »Indbegrebet af disse produktionsforhold danner samfundets økonomiske struktur, den reelle basis, på hvilken der hæver sig en juridisk og politisk overbygning, og hvortil der svarer bestemte samfundsmæssige bevidsthedsformer«. ⁷ Dette synspunkt fra Marx' side belyser på videnskabelig vis relationerne mellem overbygningen og den økonomiske basis.

Inden for modsætningen mellem den økonomiske basis og overbygningen manifesterer den økonomiske basis sig generelt som den vigtigste og determinerende faktor. Den økonomiske basis er determinerende for overbygningen, uden en økonomisk basis ville der ikke kunne eksistere en overbygning; med forandringen af den økonomiske basis, »sker der en langsommere eller hurtigere omvæltning af hele den uhyre overbygning«. ⁸ Det vil altså sige, at når den gamle økonomiske basis er brudt sammen, så må der nødvendigvis osse ske et sammenbrud inden for overbygningen, der netop har rejst sig på denne basis, men dette sammenbrud kan både gå hurtigt og langsomt. Efter revolutioneringen af det reaktionære statsmaskineri træder de omstyrte reaktionære – men endnu ikke uddøde klasser – ikke ned af historiens scene af sig selv som følge af udslettelsen af den gamle økonomiske basis, de vil stadig på de politiske, ideologiske og kulturelle områder føre en langstrakt kamp på liv og død med den progressive klasse. Specielt vil de gamle bevidsthedsformer, der er knyttet til de endnu ikke-uddøde klasser, fortsat kunne eksistere i meget lang tid.

Overbygningen er determineret af den økonomiske basis, men så snart den er blevet etableret, har den en enorm tilbagevirkende indflydelse på den økonomiske basis. Stalin påpegede: »Overbygningen er netop skabt af basis for at tjene denne, for aktivt at bidrage til dens formtagning og konsolidering, og for aktivt at kæmpe for tilintetgørelsen af den gamle hendøende basis og dennes overbygning«. ⁹ Dette forklarer, at overbygningen alene tjener sin egen økonomiske basis. Den socialistiske overbygning tjener den socialistiske økonomiske basis, den kapitalistiske overbygning tjener den kapitalistiske økonomiske basis.

Som følge af skærpelsen i det kapitalistiske samfund af modsigelsen mellem produktionens samfundsmæssiggørelse og systemet med privat tilegnelse af produktionsmidlerne, opstår der allerede på et tidligt tids-

punkt et krav om, at det kapitalistiske privateje bliver erstattet af socialistisk fælleseje. Men borgerskabet har magten over det reaktionære statsmaskineri og bruger det i sin egen tjeneste til at beskytte den kapitalistiske økonomiske basis. Hvis proletariatet ikke først og fremmest smadrer det borgerlige statsmaskineri, så vil det ikke kunne udrydde den kapitalistiske økonomiske basis. Når nye og gamle revisionister agiterer for »kapitalismens fredelige overgang til socialismen«, så er de bedragere, der ene og alene præker vanvid.

I det socialistiske samfund udgør overbygningens gensidige overensstemmelse med den økonomiske basis det primære aspekt (i modsigelsen). Men da borgerskabet såvel som dets bevidsthedsformer stadig eksisterer, da der inden for de statslige organer i visse henseender stadig eksisterer en bureaukratisk arbejdsstil, da der endvidere inden for visse statslige institutioner eksisterer svage led osv., så kan disse fænomener fortsat have en obstruerende og i værste fald skadelig indflydelse på konsolideringen, forbedringen og udviklingen af den socialistiske økonomiske basis. Hvis vi vil sikre, at den socialistiske overbygning på endnu bedre vis kommer til at tjene den socialistiske økonomiske basis, må vi gribe fast om kampen inden for overbygningens område, og føre den socialistiske revolution på overbygningens område igennem til enden.

Den politiske økonomi vedrører alle klassers og alle lags helt aktuelle og mest vitale interesser, den har givet svar på de problemer, der rejser sig i den skarpe og heftige klassekamp. Marxismens politiske økonomi erkender åbent, at den – ligesom den marxistiske filosofi – tjener proletarisk politik. Den politiske økonomi er en klassekampsvidenskab.

Den politiske økonomi er det teoretiske grundlag for partiets fastlæggelse af den grundlæggende linje.

Marxismens politiske økonomi er opstået på et tidspunkt, hvor en storstilet produktivkraftudvikling og udviklingen af en storindustri medførte fremkomsten af vor tids proletariat. Marx deltog selv i datidens klassekampspraksis, han anvendte den revolutionære materialistiske dialektik og gennemførte en gennemgribende dissekering af det kapitalistiske samfund. Marx afslørede, hvad der hidtil havde været skjult, nemlig at kapitalisterne udbytter arbejderne, og på videnskabelig vis påviste han modsigelsen mellem produktionens samfundsmæssiggørelse og den kapitalistiske besiddelsesform. I klassesamfundet manifesterer denne modsigelse sig som en skarp *modsatning* mellem proletariatet og borgerskabet. Samtidig med at modsigelserne i det kapitalistiske samfund udvikler sig dag for dag, så bliver det kapitalistiske systems kirkegårdsgravere, proletariatet, stadig stærkere, »den kapitalistiske privatejendoms dødskløkker ringer. Ekspropriatorerne eksproprieres«. ¹⁰ Således nåede han frem til den revolutionære og videnskabelige følgeslutning, at socialismen nødvendigvis må afløse kapitalismen, og at proletariatets diktatur nødvendig-

vis må erstatte borgerskabets diktatur. » Af det forudgående fremgår det, at Marx ene og alene afleder uundgåeligheden af det kapitalistiske samfunds transformation til et socialistisk ud fra det gældende samfunds økonomiske bevægelseslove«. ¹¹ Således er marxismens politiske økonomi på samme måde som den marxistiske filosofi og den videnskabelige socialismes teori det teoretiske grundlag for det proletariske partis afstikning af den grundlæggende linje. På et marxistisk grundlag og under kapitalistiske forhold fastlagde proletariatets revolutionære læremestre den grundlæggende linje for det proletariske parti, nemlig brugen af revolutionær vold under erobringen af den politiske magt, og m.h.p. den fuldstændige omstyrtning af borgerskabet og alle udbytterklasser anviste de proletariatet at kæmpe for at erstatte borgerskabets diktatur med proletariatets, og at bruge socialismen til at besejre kapitalismen med for i sidste instans at virkeliggøre kommunismen.

I det socialistiske samfund er marxismens politiske økonomi stadig det teoretiske grundlag for afstikningen af det proletariske partis grundlæggende linje. Formand Mao har dybtgående analyseret modsigelsen i det socialistiske samfund mellem produktionsforholdene og produktivkræfterne og modsigelsen mellem overbygningen og den økonomiske basis, han har påvist klassekampens langvarige og komplicerede karakter i den socialistiske epoke, og på dette teoretiske grundlag har han afstukket vort partis grundlæggende linje for hele socialismens historiske epoke. Denne grundlæggende linje fortæller os: » Det socialistiske samfund dækker en ret lang historisk periode. I hele denne historiske periode er der stadig klasser, klassemodsigelser og klassekamp, der er kampen mellem den socialistiske vej og den kapitalistiske vej, der er faren for en kapitalistisk genrejsning, og der er truslen om undergravning og aggression fra imperialismens og socialimperialismens side. Disse modsigelser kan kun løses derved, at man støtter sig på teorien om revolutionens fortsættelse under proletariatets diktatur og udfolder en praksis under vejledning af denne teori«. ¹² Partiets grundlæggende linje anviser vort folk at stå fast på den fortsatte revolution under proletariatets diktatur, at kæmpe for at konsolidere proletariatets diktatur for at forhindre en kapitalistisk genrejsning og for at opbygge socialismen, og at kæmpe for at hele verden virkeliggør kommunismens storslåede tænkning.

Formand Mao har påpeget: » Kort sagt, Kina er et socialistisk land. Før Befrielsen var det så godt som kapitalistisk. Selv nu praktiseres der i landet et lønsystem med otte trin, en fordeling, hvor enhver får efter sit arbejde, og en udveksling, der formidles med penge, og alt dette adskiller sig næppe fra, hvordan det var i det gamle samfund. Det, der er forskellen, er, at ejendomsforholdene er blevet ændret«. Formand Mao påpegede endvidere: » I vort land praktiseres der for tiden et varesystem, og lønsystemet er også ulige, der findes et lønsystem med otte trin, osv. Der kan kun ske indskrænkninger af disse under proletariatets diktatur. Det ville derfor være meget let for folk som Lin Biao at gennemtvinge det kapitalistiske system, såfremt de kom til magten. Derfor skal vi læse nogle flere

marxistisk-leninistiske værker«. ¹³ Selve varesystemet og fordelingen efter arbejde, der materialiserer den borgerlige ret, er det vigtigste økonomiske grundlag for opkomsten af kapitalisme og nye borgerlige elementer. Det er af helt afgørende betydning at nå til en dyb erkendelse af disse spørgsmål m.h.p. proletariats faste udøvelse af et altomfattende diktatur over borgerskabet. Disse ting er problemer, der vedrører den politiske økonomi. Studiet af politisk økonomi vil sætte os i stand til at nå til en endnu dybere forståelse for partiets grundlæggende linje, og til at højne vores bevidsthed omkring den konsekvente gennemførelse af partiets grundlæggende linje.

Marxismens politiske økonomi står i fundamental modsætning til alle former for borgerlig og revisionistisk politisk økonomi. Studiet af marxismens politiske økonomi vil sætte os i stand til at trække en skarp skillelinje mellem marxisme og revisionisme, mellem socialisme og kapitalisme og mellem proletariats og borgerskabet, og det vil sætte os i stand til at korrigere en dårlig stil og til at højne vores teoretiske bevidsthed.

Kort sagt er der behov for at studere politisk økonomi for at overvinde ideologiske tendenser, der går imod partiet og imod marxismen, for på endnu bedre vis at kunne stå fast på udøvelsen af et altomfattende diktatur over borgerskabet, for konsekvent at kunne gennemføre partiets grundlæggende linje og for uophørligt at kunne vinde nye og stadig større sejre i den storslåede socialistiske revolutions og opbygnings sag.

Foren teori med praksis, gør et godt arbejde i studiet af den politiske økonomi.

Den politiske økonomi er en konkretisering og anvendelse af den dialektiske materialisme og af den historiske materialisme. I studiet af politisk økonomi må den dialektiske materialisme og den historiske materialisme være ledetråden: »(I sin rationalitet eller skikkelse er den (dialektikken, o.a.) en pestilens og vederstyggelighed for borgerskabet og dets doktrinære ordførere, fordi den i sin positive forståelse af det bestående tillige rummer forståelsen af dets negation, af dets nødvendige undergang), opfatter enhver opstået form i bevægelsens strøm, altså også opfatter den som forgængelig, ikke lader sig imponere af noget og ifølge sit væsen er kritisk og revolutionær«. ¹⁴

Denne form for proletarisk verdensanskuelse står i fundamental modsætning til idealismen og metafysikken. Man vil først kunne forstå, at det er en historisk nødvendighed, at kapitalismen udslettes, og at socialismen må sejre, hvis man behersker den dialektisk-materialistiske og den historisk-materialistiske verdensanskuelse, og hvis man bruger denne til at undersøge og analysere lovmæssighederne for de økonomiske bevægelser i det kapitalistiske samfund; og ligeledes vil man kun kunne forstå klassekampens langvarige og komplicerede natur i det socialistiske samfund, og kun kunne forstå, at det er en generel historisk tendens, der er uafhængig

af menneskenes vilje, at det socialistiske samfund udvikler sig henimod det kommunistiske, hvis man bruger denne verdensanskuelse til at analysere lovmæssighederne for de økonomiske bevægelser i det socialistiske samfund. Således må vi vise større viljestyrke og være beslutsomme, ikke være bange for at ofre os selv, og vi må overvinde alle vanskeligheder for at vinde den endelige sejr for kommunismens sag.

Når man studerer politisk økonomi, må man holde fast på den revolutionære studiestil, der kendetegnes ved, at man forener teori med praksis. Formand Mao har lært os: »Det er nødvendigt at kunne mestre den marxistiske teori for at kunne anvende den, dvs. at kunne beherske den med det ene formål at kunne anvende den«. ¹⁵ Det at forene teori og praksis er et spørgsmål, der vedrører vores revolutionære studiestil og vores partiånd. Studierne af politisk økonomi må forenes med kritikken af revisionismen og med kritikken af Liu Shao-qi og Lin Biaos reaktionære falske lære, de må forenes med de tre store former for revolutionær praksis, dvs. klassekampen, kampen for produktionen og den videnskabelige eksperimenteren, og de må forenes med omformningen af verdensanskuelsen. Formand Mao har påpeget: »Lenin sagde: 'Småproduktion AVLER kapitalisme og bourgeoisie, uafladeligt, hver dag og hver time, elementært og i masseomfang'. Dette sker også i en del af arbejderklassen og blandt en del af partiets medlemmer. Såvel i proletarietets rækker som blandt statsorganernes medarbejdere findes der folk, som har tilegnet sig en borgerlig livsstil«. ¹⁶ Med marxismens politiske økonomi som våben må vi bevidst bekæmpe den »borgerlige vind« og iværksætte en hårdnakket kamp mod kapitalistiske kræfter og imod borgerskabet.

Er det nu sådan, at studiet af marxistisk politisk økonomi er problem-løst? Nej! I forordet til 1. udgave af Kapitalen skrev Marx: »Al begyndelse er svær, det gælder i enhver videnskab«. ¹⁷ I den konkrete analyse af objektive forhold trænger marxismens politiske økonomi om bag ved fænomenenerne, griber fat om essensen og foretager videnskabelige abstraktioner. Når vi starter på at studere, vil vi støde på ord og begreber, som ofte kan være svære at forstå. Men marxismens politiske økonomi er skrevet for proletariet, hvad den forklarer, er grundsætninger i den proletariske revolution, hvis vi studerer samvittighedsfuldt, vil vi osse skridt for skridt kunne nå til en forståelse. »'Der er intet i denne verden, der er svært for en, der er indstillet på at gøre noget ved tingene'. Det er ikke svært at overskride tærsklen, det at kunne beherske noget er heller ikke svært, hvis man ellers er indstillet på at gøre noget ved det og er god til at lære«. ¹⁸

Marx har engang påpeget: »Til videnskaben fører der ingen kongevej, og kun de, der ikke skyr møjen ved at klatre op ad dens stejle stier, har udsigt til at nå dens lysende tinder«. ¹⁹ Proletarietets revolutionære lærere har ydet hele deres livskraft på at opstille og udvikle den marxistiske teori. Vi bør tage dem som et strålende eksempel og med flid og iver gå til studierne af Marx' og Lenins værker og af formand Maos værker, vi må studere ihærdigt for at kunne beherske marxismens teoretiske våben, og vi

må studere flittigt for vort lands socialistiske revolutions og socialistiske opbygnings sag, og for at hele verden kan virkeliggøre kommunismen.

Kap. 1.

Studielitteratur:

Marx: »Forord til 'Kritikken af den politiske økonomi'«.

Engels: »Anti-Dühring«, del II, kap. 1.

Lenin: »Karl Marx« (»Marxismens økonomiske teori«).

Formand Mao: »Om modsigelse«, afsnit 4.

Formand Mao: »Om den korrekte behandling af modsætninger indenfor folket«, 1. afsnit.

Noter:

1. »Formand Maos vigtige instruks angående teorispørgsmålet«, Den Kinesiske Folkerepubliks Ambassade i Danmark, 1975, s. 2 (herefter: Maos vigtige instruks).
2. Engels, Friedrich: »Karl Marxs »Til Kritikken af den Politiske Økonomi«, Marx-Engels Udvalgte Skrifter, Tiden 1976, bind 1, s. 367 (herefter: MEUS).
3. Mao Tse-tung: »Om Praxis«, Udvalgte Skrifter, Demos 1971 s. 49 (herefter: Mao US).
4. Marx, Karl: »Lønarbejde og Kapital«, MEUS bind 1, s. 84.
5. Mao Tse-tung: »On protracted war«, Selected Works, Peking, Foreign Languages Press (herefter: FLP) 1967, bind 2, s. 143, (herefter: SW).
6. Mao Tse-tung: »Bankruptcy of Idealist Conception of History«, SW, bind 4, s. 454.
7. Marx, Karl: »Til Kritikken af den Politiske Økonomi, Forord«, MEUS bind 1, s. 356.
8. Marx, Karl: »Til Kritikken af den Politiske Økonomi, Forord«, MEUS bind 1, s. 356.
9. Stalin, J.V.: »Marxism and Problems of Linguistics«, Peking FLP, 1972, s. 5 (herefter: Marxism and problems).
10. Marx, Karl: »Kapitalen«, Rhodos, 1971, 1.4, s. 1061.
11. Lenin, V.I.: »Karl Marx«, Tiden, 1970, s. 34.
12. Love for Kinas Kommunistiske Parti, Kinas Kommunistiske Partis tiende Kongres, Dokumenter, Den Kinesiske Folkerepubliks Ambassade i Danmark, 1973, s. 28 (herefter: tiende kongres).
13. Maos vigtige instruks, ss. 2-3.
14. Kapitalen, 1.1, s. 106.
15. Mao Tse-tung: »Om korrigerende af partiets arbejdsstil«, Mao US, s. 156.
16. Maos vigtige instruks, s. 3.
17. Kapitalen, 1.1, s. 91.
18. Mao Tse-tung: »Strategy in Chinas Revolutionary War«, SW, bind 1, s. 190.
19. Kapitalen, 1.1, s. 107.

Sammenligning af 1974- og 1975-udgaverne af kapitel 1.

Det indledende kapitel er ikke ændret meget i 1975-udgaven. De foreliggende ændringer består i hovedsagen i, at Maos teori-instruks fra feb. 1975 er blevet »klippet ind« forskellige steder i teksten. Indføjningen af Maos »instruks« tjener til at profilere de elementer i kapitlet, som peger mod en teori om socialismen som overgangssamfund snarere end som en selvstændig produktionsmåde.

KAPITEL 2

Det socialistiske samfund er indledningen til en ny æra i menneskehedens historie

Det socialistiske samfund og proletarietets diktatur

I midten af forrige århundrede analyserede Marx og Engels – verdensproletariatets læremestre – den proces, hvorunder de kapitalistiske produktionsforhold fremkommer, udvikles og visner bort. De nåede frem til den videnskabelige konklusion, at proletariatet uundgåeligt vil omstyrte borgerskabet og alle udbytterklasser, at proletariatets diktatur må erstatte borgerskabets diktatur, at socialismen nødvendigvis må erstatte kapitalismen, og at kommunismen i sidste instans vil blive realiseret. De opfordrede verdensproletariatet til sammen med de brede arbejdende masser at kæmpe frygtløst for at tilintetgøre borgerskabets diktatur, for at etablere proletariatets diktatur og for at realisere socialismen og kommunismen. I løbet af mere end hundrede år har verdensproletariatet – med marxismen som ledetråd – uden at lade sig kue og uden at frygte ofre på store områder af jordkloden gjort den videnskabelige socialismes ideal til en strålende realitet. »At det socialistiske system endegyldigt må erstatte det kapitalistiske er en objektiv lovmæssighed, der eksisterer uafhængigt af menneskenes vilje«. ¹ Det socialistiske samfund under proletarietets diktatur, der etableres ved en voldelig revolution, er en fundamental negering af det kapitalistiske udbytningssystem og alle andre udbytningssystemer, og udgør indledningen til en ny æra i menneskehedens historie.

Proletariatets revolution og proletarietets diktatur er forudsætningerne for skabelsen af socialistiske produktionsforhold

Socialistiske produktionsforhold kan ikke opstå inden for det kapitalistiske samfund

Når det menneskelige samfund udvikler sig fra én samfundsform til en anden, skyldes dette udviklingen i samfundets grundlæggende modsigelser, dvs. modsigelserne mellem produktionsforhold og produktivkræfter og mellem overbygningen og den økonomiske basis. Marx skrev: »På et vist trin i deres udvikling kommer samfundets materielle produktivkræfter i strid med de forhåndenværende produktionsforhold, eller, hvad der kun

er et juridisk udtryk for det samme, med de ejendomsforhold, inden for hvilke de hidtil har bevæget sig. Fra at være produktivkræfternes udviklingsformer slår disse forhold om til at blive lænker for dem. Der indtræder da en epoke med sociale revolutioner«... »... nye højere produktionsforhold træder aldrig i stedet, før de materielle eksistensbetingelser for dem er fostret i det gamle samfunds skød«. ² De socialistiske produktionsforholds materielle eksistensbetingelser – produktionens samfundsmæssiggørelse og det proletariat, der skal bære kapitalismen til graven – udvikles dag for dag under kapitalismen. Når kapitalismen når sin imperialistiske fase, ringer begravelsesklokkerne for den, og en periode med proletariske, socialistiske revolutioner indvarsles.

Om menneskehedens historie ved vi allerede, at slavesystemet, feudalismen og kapitalismen er systemer, hvor mennesker udbytter mennesker på grundlag af privat ejendomsret til produktionsmidlerne. Ved fremkomsten af disse tre samfundsmæssige systemer, har der været tale om, at en ny form for privat ejendomsret har erstattet en anden, allerede forældet form for privat ejendomsret. Under disse omstændigheder kan de nye produktionsforhold udmærket gradvist udvikle sig inden for det gamle samfunds rammer. F.eks. udvikledes de kapitalistiske produktionsforhold efterhånden i det feudale samfunds sidste fase. Selv om dette er betingelserne, så vil det naturligvis være sådan, at når en ny form for privat ejendom skal udgøre det økonomiske grundlag for en samfundsmæssig dominerende position, så må den baseres på, at den opkommende udbytteklasse, der repræsenterer denne nye form for privat ejendom, igangsætter en revolution, griber den politiske magt og iværksætter en klassekamp på liv og død. Dette er en lov, der allerede har bevist sin historiske gyldighed.

Socialistiske produktionsforhold er en form for produktionsforhold, der har fælleseje som grundlag, og det er således fuldstændigt umuligt, at de kan udvikles inden for det kapitalistiske samfunds rammer. Det socialistiske fælleseje repræsenterer den fuldstændige modsætning til kapitalisternes ejendomsret, der består i privat besiddelse af produktionsmidlerne, og det udgør den fuldstændige negering af den private ejendomsret. At realisere det socialistiske fælleseje til produktionsmidlerne er altså ensbetydende med at fratage borgerskabet sin ejendomsret, hvilket overhovedet ikke kan lade sig gøre i det kapitalistiske samfund under borgerskabets diktatur. Borgerskabets statsmaskineri såvel som hele overbygningen eksisterer for at beskytte den kapitalistiske, private ejendomsret; borgerskabet vil overhovedet ikke tillade, at socialistiske produktionsforhold udvikles inden for det kapitalistiske samfunds rammer. Den falske lære, som alle gamle og nye revisionister har udbredt og udbreder, og som går på »kapitalismens fredelige overgang til socialismen« er helt og holdent i modstrid med realiteterne. Det er en »teori«, der har til formål at bevare det kapitalistiske system, og som ikke tillader proletariatet at rejse sig til oprør. Under den kapitalistiske udvikling er vejen for en socialistisk revolutionær omvæltning allerede blevet anvist, dvs.: »Proletariatet gri-

ber statsmagten, og forandrer dernæst produktionsmidlerne til statsejendom«. ³

Revolutionens fundamentale problem er spørgsmålet om den politiske magt. Formand Mao påpeger: »Politisk magt vokser ud af et geværløb«. ⁴ Kun hvis proletariatet med revolutionær vold omstyrtter borgerskabets statsmaskineri og etablerer proletariatets diktatur, kan det gennemføre en socialistisk nationalisering af den kapitalistiske økonomi, og en socialistisk omformning af den individuelle økonomi, og etablere og udvikle produktionsforhold, der har det socialistiske fælles ejerskab som basis. På denne måde bliver proletariatets revolution og proletariatets diktatur forudsætninger for skabelsen af socialistiske produktionsforhold.

Pariserkommunen i 1871 var den første prøve af historisk betydning på proletariatets revolutionære og voldelige omstyrtelse af det kapitalistiske system. Pariserkommunen led ganske vist nederlag, men kommunens principper vil leve evigt. Pariserkommunens erfaringer viser, at proletariatet nødvendigvis må sønderslå borgerskabets statsmaskineri, det vil altså sige, at det »... kan ikke simpelthen tage den færdige statsmaskine i besiddelse og sætte den i bevægelse for egne formål«. ⁵

Oktoberrevolutionen under Lenins ledelse var marxismens teori om den voldelige revolution omsat til strålende virkelighed. Oktoberrevolutionens erfaringer viser, at det i den på én gang imperialistiske og proletarisk revolutionære epoke, fuldt ud er muligt ved en voldelig revolution at omstyrte borgerskabets styre og etablere en socialistisk stat under proletariatets diktatur, selv om der er tale om en i økonomisk henseende tilbagestående kapitalistisk stat. Betingelserne er, at der findes et relativt talstærkt proletariat, at der findes store undertrykte og underkuede bondemasser, at der findes et forholdsvis modent proletarisk politisk parti, der forstår at integrere sig i landets revolutionære praksis, som fastlægger en marxistisk linje, og på korrekt vis leder proletariatet og de fattige bønder, som forener sig med alle de kræfter, det kan lade sig gøre at forene sig med og fører en sejr og uophørlig kamp mod klassefjenderne.

Lyden fra Oktoberrevolutionens kanontorden bragte marxismen-leninismen til det kinesiske folk. Vor mægtige leder, formand Mao, fastlagde – på basis af en forening af marxismen-leninismens generelle sandheder og den konkrete praksis i den kinesiske revolution – generallinjen for Kinas nydemokratiske revolution, nemlig: »Revolutionen mod imperialismen, feudalisme og byråkrat-kapitalisme, ført af folkets brede masser under proletariatets ledelse...«. ⁶ Med denne revolutionære linje som rettesnor etableredes baseområder i landdistrikterne, og man gik frem efter devisen om, at man fra landdistrikterne skulle omringe byerne for til sidst at indtage disse. Efter at have gennemgået en langvarig revolutionær kamp styrtede det kinesiske folk imperialismens, feudalismens og byråkratkapitalisternes reaktionære styre, det gamle statsmaskineri blev omstyrtet og man grundlagde Den Kinesiske Folkerepublik under folkets demokratiske diktatur, dvs. proletariatets diktatur. Den Kinesiske Folkerepubliks fødsel er den største begivenhed i verdenshistorien siden Oktoberrevoluti-

onen.

Den kinesiske revolutions erfaringer viser, at det i den imperialistiske og proletarisk revolutionære epoke fuldt ud er muligt for proletariatet i koloniale og halvkoloniale lande straks at træde ind i den socialistiske revolutionære fase, efter at opgaverne i kampen mod imperialismen og feudalismen grundlæggende er fuldført. Betingelserne er, at dette proletariat samvittighedsfuldt forener marxismen-leninismens generelle sandheder med den nationale revolutions konkrete praksis, at det forstår at holde ledelsen af den demokratiske revolution fast i egne hænder, og at det desuden leder folkets store masser til sejr i denne revolution.

Oktoberrevolutionens og den kinesiske revolutions triumfer var mægtige sejre for den marxistiske teori om den voldelige revolution. Nye og gamle revisionister har til stadighed på ondsindet vis angrebet revolutionær vold og udbredt den falske lære om »fredelig overgang«, hvilket blot er en gentagelse af den teori, som blev fremsat af *Konfucius*, den hendøende kinesiske slaveherreklasses teoretiker. Han sagde: »Troskab mod vor naturs grundlæggende principper og vores medmenneskelige udøvelse af dem over for andre«. ⁶ Dette princip er naturligvis uden gyldighed, borgerskabet har til hver en tid uden mindste tøven anvendt kontrarevolutionær vold mod proletariatet. Det såkaldte princip om »troskab mod vor naturs grundlæggende principper og vores medmenneskelige udøvelse af dem over for andre« er blot et sovemiddel, der er blevet brugt af udbytterklasserne til at paralisere det arbejdende folks revolutionære kampejst med. Lin Biao, vor tids mest indædte *Konfucius*-discipel, gik så vidt som til at samle alskens udslidte og ubrugelige våben op, som f.eks. citatet: »Støt dig på dyderne, og du får held med dig; støt dig på styrke, og du går til grunde«. Hans formål var at binde proletariatet på hænder og fødder, og gå imod revolutionær vold mod reaktionære klasser. Med direkte henblik på denne fejlagtige opfattelse hos udenlandske og indenlandske revisionister, der til hver en tid har været modstandere af revolutionær vold, skrev formand Mao netop: »Magtovertagelse ved væbnet styrke, løsningen af problemet ved hjælp af krig er revolutionens centrale opgave og højeste form. Dette marxistisk-leninistiske princip om revolutionen er universelt sandt, både i Kina såvel som i alle andre lande«. ⁷ Dette er den proletariske revolutions universelle lov.

a. Dette citat fra den klassiske kinesiske filosof *Konfucius* (Kongzi, 551-479 f.v.t.) kan måske forekomme perifert i sammenhængen, og giver næppe heller noget indtryk af kernen i *Konfucius'* filosofiske lære. For den moderne kinesiske læser knytter citatet imidlertid an til argumentationen i den store massebevægelse »Kritiser Lin Biao og *Konfucius*« (en bevægelse som dominerede det politisk-ideologiske liv i 1974 og ind i 1975): *Konfucius* er symbolet på en filosofisk fortaler for et samfundssystem, som allerede har udlevet sig selv (han repræsenterede den »hendøende slaveejerklasser« mod den »fremvoksende feudalisme«) – på samme måde som Lin Biao repræsenterede borgerskabets interesser i det socialistiske Kina.

»Teorien om produktivkræfterne« tjener til at bekæmpe den proletariske revolution og det proletariske diktatur

Nye og gamle revisionisters forræderi mod marxismen består først og fremmest i, at de er modstandere af den proletariske revolution og det proletariske diktatur. Det lasede banner, som de holder frem under bekæmpelsen heraf er som oftest den reaktionære »teori om produktivkræfterne«.

De to revisionister fra 2. Internationale, Bernstein og Kautsky, forfægtede ivrigt den ide, at produktivkræfternes udvikling ville bevirke, at de kapitalistiske stater, hvor industrien blomstrede, kunne udvikle sig gradvist til at blive socialistiske økonomiske systemer, og at proletariatet følgelig ikke behøvede at gennemføre en voldelig revolution; i de kapitalistiske stater, hvor industrien ikke blomstrede, og i deres kolonier såvel som i afhængige lande, skulle produktivkræfterne først og fremmest »udvikles«, hvis produktivkræfterne ikke havde nået et højt udviklingsstrin, kunne proletariatet ikke igangsætte en revolution. Dette er et eksempel på den reaktionære »teori om produktivkræfterne«, som allerede fremkom i den tidlige fase af den internationale kommunistiske bevægelse. Denne falske lære gør hele problemet om samfundets revolutionering til et spørgsmål om produktivkræfternes udvikling. Den fornægter totalt produktionsforholdenes tilbagevirkning på produktivkræfternes udvikling og overbygningens tilbagevirkning på den økonomiske basis. Den fornægter desuden den grundsætning i den historiske materialisme, at den samfundsmæssige omvæltning i et klassesamfund nødvendigvis må realiseres gennem en heftig klassekamp.

Marxismens grundlæggere fremsatte tidligt en beslutsom kritik af de revisionister, der hyldede »teorien om produktivkræfterne«. Engels skrev: »Efter materialistisk historieopfattelse er det i sidste instans bestemmende moment i historien, produktionen og reproduktionen af de virkelige livsbetingelser. Mere har hverken Marx eller jeg nogensinde hævdet. Hvis nu nogen fordrejer dette til, at det økonomiske moment er det eneste bestemmende, så forvandler han denne sætning til en intetsigende, abstrakt og absurd frase«. ⁸

Under den russiske proletariske revolution benyttede folk som Trotsky og Bukharin også den elendige »teori om produktivkræfterne«. Med det formål at hæmme det russiske proletariats sejrige fremmarch i kampen mod det kapitalistiske system, fastholdt de påstanden om, at det økonomisk tilbagestående Rusland ikke havde forudsætninger for at opbygge et socialistisk system. Denne slags fordrejninger blev kraftigt fordømt af Lenin, der sagde: »...hvorfor kan vi da ikke begynde med at erobre forudsætningerne for dette bestemte niveau ad revolutionær vej og så derefter på basis af arbejder- og bondemagten og sovjetsamfundet give os til at indhente de andre folk«. ⁹ I hele den periode, hvor proletariatet i Kina har lavet revolution, har den revisionistiske linjes boss'er, dvs. folk som Chen Du-xiu og hans lige, inspireret af revisionisterne i den 2. Internati-

onale og af folk som Trotsky, sjakret med den reaktionære »teori om produktivkræfterne«. De hævdede, at Kina var økonomisk tilbagestående, og at det var nødvendigt at vente til kapitalismen var udviklet på et højt niveau, førend proletariatet kunne gribe den politiske magt. I virkeligheden ville dette kræve en fornægtelse af den kinesiske revolution, og det ville betyde et tilbageslag for Kina i retning af en halvkolonial/halvfeudal status. Imod denne opfattelse sagde formand Mao: »Uden politiske reformer ødelægges alle produktivkræfterne, og det gælder for både landbruget og industrien«. ¹⁰ Formand Mao påpegede på basis af det gamle Kinas halvkoloniale og halvfeudale status: Kinas revolution må deles op i to skridt. Det første skridt er den nydemokratiske revolution. Det andet skridt er den socialistiske revolution. Dette er to væsensforskellige, gensidigt adskilte og indbyrdes forbundne revolutionære processer. Den demokratiske revolution er en nødvendig forberedelse til den socialistiske revolution, den socialistiske revolution er den demokratiske revolutions nødvendige tendens. Dette betegnede en altomfattende og gennemgribende sonderlemmelse af den vilde, konspiratoriske plan, som Chen Du-xiu og andre havde, om at dæmme op for den store revolutionære strøm, og til hvilken ende de benyttede den reaktionære »teori om produktivkræfterne«.

Formand Mao siger: »Sandt nok, generelt spiller produktivkræfterne, praksis, og den økonomiske basis den vigtigste og afgørende rolle; enhver der benægter dette er ikke materialist. Men det må også erkendes at under visse omstændigheder manifesterer sådanne aspekter som produktionsforholdene, teori og overbygningen sig i den vigtigste og afgørende rolle«. ¹¹ Den internationale kommunistiske bevægelses historie beviser, at spørgsmålet om, hvorvidt man fastholder teorien om den dialektiske enhed mellem produktionsforhold og produktivkræfter og mellem overbygning og basis, eller om man hylder den reaktionære »teori om produktivkræfterne«, er det vandskel, der skiller revisionister og marxister i proletariats kamp for erobringen af den politiske magt.

Det socialistiske samfund dækker en forholdsvis lang historisk periode.

Det socialistiske samfund dækker en periode med indbyrdes kamp mellem den hendøende kapitalisme og den opkommende kommunisme.

Hvilken karakter har det samfund, der etableres gennem den proletariske revolution? Hvilke grundlæggende karakteristika besidder det?

NB [Marx skrev: »Mellem det kapitalistiske og det kommunistiske samfund ligger den periode, hvor det ene samfund revolutionært omformes til det

andet. Dertil svarer også en politisk overgangsperiode, under hvilken staten ikke kan være andet end *proletariatets revolutionære diktatur*«. ¹² Hvad Marx kalder »den periode, hvor det ene samfund revolutionært omformes til det andet« og »en politisk overgangsperiode«, er socialismens historiske epoke. Denne epokes samfund er altså det socialistiske samfund, der virkeliggør proletariatets diktatur.

I det socialistiske samfund er den private ejendomsret til produktionsmidlerne blevet erstattet af fælleseje, det arbejdende folk holder den socialistiske økonomis livsnerver i deres hænder og er blevet samfundets herrer. Den marxistiske lære befrier gradvist det arbejdende folks millioner fra det gamle samfunds påvirkning, og leder dem frem ad socialismens og kommunismens vej. I disse henseender besidder det socialistiske samfund allerede kommunistiske elementer. Men socialismen er stadig kun det socialistiske samfunds første fase, og er endnu ikke den fuldstændige kommunisme. Som Marx netop skrev: »Det vi har med at gøre her, er ikke et sådant kommunistisk samfund, som har udviklet sig på sit eget grundlag, men tværtimod et sådant, som lige netop udgår fra det kapitalistiske samfund, og som altså i enhver henseende, økonomisk, moralsk og åndeligt endnu er behæftet med modernærkerne fra det gamle samfund, af hvis skød det kommer«. ¹³ Da formand Mao talte om det socialistiske system, sagde han: »Kort sagt, Kina er et socialistisk land. Før befrielsen var det så godt som kapitalistisk. Selv nu praktiseres der i landet et lønsystem med otte trin, en fordeling, hvor enhver får efter sit arbejde, og en udveksling, der formidles med penge, og alt dette adskiller sig næppe fra, hvordan det var i det gamle samfund. Det, der er forskellen, er, at ejendomsforholdene er blevet ændret«. Formand Mao påpegede: »I vort land praktiseres der for tiden et varesystem, og lønsystemet er også ulige, der findes et lønsystem med otte trin, o.s.v. Der kan kun ske indskrænkninger af disse under proletariatets diktatur«. ¹⁴

I deres videnskabelige analyser af det socialistiske samfund påviser vore revolutionære læremestre altså, at der i det socialistiske samfund stadig i enhver henseende eksisterer kapitalistiske traditioner og spor: borgerskabet og alle udbytterklasser er blevet styrtet, men disse klasser og deres påvirkning på det økonomiske, politiske og ideologiske område vil stadig eksistere i lang tid; de forskelle, som er overleveret fra det gamle samfund, dvs. forskellen mellem arbejdere og bønder, mellem by og land og mellem åndeligt og legemligt arbejde, vil stadig eksistere i lang tid og det samme gælder for den borgerlige ret. Det vil altså sige, at der i lang tid fremover vil være grobund for opkomsten af kapitalisme og nye borgerlige elementer. Derfor får hele den socialistiske historiske fase »...uundgåeligt sit præg af kampen mellem den bortdøende kapitalisme og den opstående socialisme...«. ¹⁵

Det socialistiske samfunds karakter og kendetegn er bestemmende for, at det socialistiske samfund ikke kun kan dække en kortvarig periode, men at det derimod vil dække en forholdsvis lang historisk epoke.

Før den socialistiske revolution, var der i forbindelse med de revoluti-

oner, hvor feudalismen erstattede slavesamfundet, og kapitalismen erstattede feudalismen, i begge tilfælde alene tale om, at et nyt udbyttersystem erstattede et andet, der historisk set allerede var forældet; med den proletariske socialistiske revolution forholder det sig fundamentalt set anderledes, den skal fuldstændigt udrydde alle systemer, hvor mennesker udbytter mennesker og den skal grundlæggende udrette alle klasseforskelle. Den skal afskaffe alle de produktionsrelationer, der har skabt disse forskelle, og alle de samfundsmæssige relationer, der har udviklet sig i overensstemmelse med disse relationer. Og den skal tilbundsgående udrette alle de opfattelser, der har deres udspring i disse samfundsmæssige relationer. Den skal således sikre, at borgerskabet hverken kan eksistere eller genopstå. Heraf kan man se, at denne revolution er mere dybtgående, omfattende og vanskelig end nogen anden revolution i historien. Kun efter lang tids kamp og gennem gradvis frembringelse af forudsætningerne vil kommunismens mægtige mål til sidst kunne virkeliggøres.

Socialismen skal udrydde alle klasser og gøre det fuldstændigt af med traditionelle, individuelle forestillinger og alle det gamle samfunds vaner. Konfucius forsvarede for mere end 2.000 år siden stædigt slavesamfundet, og hans genfærd er af tidligere udbytterklasser blevet brugt til at befæste deres reaktionære styre. Idag anvendes *Konfucius'* reaktionære tanker stadig af borgerskabet og revisionisterne som et ideologisk våben i deres bestræbelser på at genrejse kapitalismen. At løse spørgsmålet om hvorvidt socialismen eller kapitalismen skal sejre på den politiske tænknings område er en langvarig og vanskelig opgave. Formand Mao påpeger: »Der må også foregå en dybtgående socialistisk revolution på de politiske og ideologiske fronter. Her vil det kræve meget lang tid at afgøre »hvem der vinder« i kampen mellem socialisme og kapitalisme. Adskillige årtier er ikke nok; succes kræver et sted mellem hundrede og mange hundrede år«. ¹⁶

»Et socialistisk lands endelige sejr kræver ikke blot proletariatets og de brede folkemassers indsats hjemme, men afhænger også af verdensrevolutionens sejr og afskaffelsen af systemet med menneskers udbytning af mennesker på hele kloden. Først da vil hele menneskeheden blive befriet«. ¹⁷ For nærværende befinder vi os stadig i imperialismens og de proletariske revolutioners epoke. Hvis socialismen skal opnå endelig sejr, vil dette på det internationale plan kræve gennemførelsen af en meget svær, langvarig og vanskelig klassekamp.

For at proletariatet i alle lande kan vinde sejr i den socialistiske revolution, og for at det kan føre kampen imod en genrejsning af kapitalismen efter revolutionens sejr er det af overordentlig stor betydning, at man har en korrekt forståelse for socialismens væsen og kendetegn, at man har en korrekt forståelse for, at socialismen dækker en forholdsvis lang historisk periode, og at man kan drage en klar skillelinje mellem den videnskabelige socialisme og alle mulige former for falsk socialisme. At socialismen har sejret over store dele af jordkloden tvinger dens fjender til at forklæde sig som socialister. De hejser alle mulige former for »socialistiske« bannere. I

vor tid kender vi Brezhnev's »udviklede socialisme«, den »sande socialisme«, som Lin Biao hyldede osv.osv. Folk som Brezhnev og hans lige prøver forgæves at dække sig under slogan'et »udviklet socialisme«, samtidig med at de inden for landets grænser forøger deres anstrengelser for at udbytte og undertrykke det arbejdende folk, og for hæmningsløst at gennemføre en genrejsning af kapitalismen; uden for landets grænser forøger de deres aggression og ekspansion med det vanvittige formål at tilfredsstille deres ambitioner om at opnå verdensherredømme. Denne »udviklede socialisme« er i virkeligheden en ny bureaukratisk monopol-kapitalisme, dvs. en socialimperialisme^b. Den »sande socialisme«, som Lin Biao og hans slags talte om, var kun et udhængsskilt. Hans reaktionære program var i virkeligheden det samme som Konfucius', der talte om at »øve selvtugt og genindføre riterne«^c. Han råbte op om, at »af alt i denne verden, er dette det vigtigste«, hans hensigt var at konspirere med det mål at styrte vort lands socialistiske system under proletariats diktatur og at genrejse kapitalismen. Den såkaldte »sande socialisme« var altså i virkeligheden sand kapitalisme. Ved at blande det ægte med det falske (egtl. fiskeøjne med perler – o.a.) søgte denne bande renegater at paralisere de store folkemassers revolutionære kampånd. Men hvis man blot anvender den marxistiske måde at forklare socialismens væsen og kendetegn på, som baggrund for en sammenligning, så må enhver form for falsk socialismes ansigt træde frem.

Teorien om det socialistiske samfunds grundlæggende modsigelser er det teoretiske grundlag for at fortsætte revolutionen under proletariats diktatur.

Efter at proletariats diktatur var blevet etableret i vores land, udstak formand Mao partiets generallinie i overgangsperioden: »I en forholdsvis lang periode må vi gradvist gennemføre en socialistisk industrialisering i vor stat, såvel som en socialistisk omformning af landbruget, håndværket og den kapitalistiske handel«. ¹⁸ I overensstemmelse med denne generallinie fuldførte vort land i 1956 grundlæggende en socialistisk omformning hvad angår ejendomsretten til produktionsmidlerne. Under disse betingelser, er det socialistiske samfund så, når det kommer til stykket, stadig en historisk proces, der bevæges af modsigelser? Hvilke er det socialistiske samfunds grundlæggende modsigelser? Kommer disse modsigelser til koncentreret udtryk i modsætningen og kampen mellem proletariatet og borgerskabet? Det er lige netop med hensyn til disse principielle spørgsmål at marxismen og den moderne revisionisme er afgørende uenige.

b. »Socialimperialisme«-begrebet lanceres første gang i 1965, i Lin Biao's artikel »Længe Leve Sejren i Folkekrigen«.

c. »Øve selvtugt og genindføre riterne« – dvs. genindføre det gamle, overvundne samfundssystems (slavesystemets) vedtægter og skikke. Kritikken af denne passus fra Konfucius var et centralt tema i »Kritiser Lin Biao og Konfucius«-kampagnen.

Den sovjetiske revisionistiske renegat-klike benægter aldeles at der i det socialistiske samfund, fra begyndelsen til enden, eksisterer modsigelser, at disse modsigelser kommer til koncentreret udtryk i kampen mellem proletariatet og borgerskabet, og at det er enheden af og kampen mellem modsigelsens to aspekter, der befordre det socialistiske samfunds udvikling. Hensigten er at skjule deres hæslige fremtoning, som i virkeligheden rummer en altomfattende genrejsning af kapitalismen og udøvelsen af fascistisk diktatur. Liu Shao-qi og Lin Biao fulgte i de sovjetiske revisionisters fodspor. Efter at den socialistiske omformning hvad angår ejendomsretten til produktionsmidlerne havde opnået storstilet sejr i vort land, opdagede de den falske lære om »modsigelsen mellem det fremskredne socialistiske system og de tilbagestående produktivkræfter«. Formålet med denne i bund og grund ikke-eksisterende »modsigelse« var at udviske de modsigelser, der i det socialistiske samfund er de grundlæggende fra begyndelsen til enden, nemlig modsigelserne mellem produktionsforholdene og produktivkræfterne og mellem overbygningen og den økonomiske basis, og at benægte at vort samfunds vigtigste modsigelse er den mellem arbejderklassen og borgerskabet – alt sammen for at dække over deres komplot for en genrejsning af kapitalismen i vort land. Ansigt til ansigt med denne revisionistiske strømning sammenfattede formand Mao, i overensstemmelse med marxismens fundamentale principper, den internationale kommunistiske bevægelses praktiske erfaringer og fremsatte sin store teori om det socialistiske samfunds grundlæggende modsigelser. Formand Mao påpegede: »De grundlæggende modsigelser i det socialistiske samfund er stadig modsigelserne mellem produktionsforholdene og produktivkræfterne og mellem overbygningen og den økonomiske basis«. ¹⁹ Formand Maos teori om det socialistiske samfunds grundlæggende modsigelser er en videreførelse af, et forsvar for, og en videreudvikling af marxismen-leninismen, den er et frontalt angreb mod den moderne revisionistiske strømning og giver proletariatet og det brede arbejdende folk et mægtigt våben i hænde.

Det socialistiske samfunds produktionsforhold er i harmoni med produktivkræfternes udvikling, de kan nemlig tillade produktivkræfterne en udviklingshastighed, der ikke kunne forekomme i det gamle samfund; det statslige og retslige system under proletariatets diktatur og de socialistiske bevidsthedsformer i overbygningen, der ledes af marxismen, er også i harmoni med socialismens økonomiske basis, dvs. de socialistiske produktionsforhold. Dette er det grundlæggende aspekt. Men i det socialistiske samfund er der også et aspekt af modsigelse mellem produktionsforholdene og produktivkræfterne, mellem overbygningen og den økonomiske basis. Harmoni såvel som modsigelse i alle aspekterne af det socialistiske samfunds grundlæggende modsigelse befordre det socialistiske samfunds fremadskriden.

For at opnå en korrekt forståelse af modsigelsen mellem det socialistiske samfunds produktionsforhold og produktivkræfter, er det nødvendigt at foretage en konkret analyse af det socialistiske samfunds produktions-

forhold.

I en bestemt periode af det socialistiske samfunds udvikling vil der stadig eksistere ikke-socialistiske produktionsforhold. Hvad angår ejendomsforholdene, så var for eksempel de virksomheder, der kom ind under systemet med kombineret privat/offentlig drift i hele brancher^d allerede fundamentalt socialistiske, men kapitalisterne modtog stadig en fast rente, dvs. at der stadig eksisterede udbytning, at der eksisterede levn af den kapitalistiske privatejendomsret. Efter at udbetalingen af fast rente er blevet afskaffet, eksisterer der stadig i det socialistiske samfund i en forholdsvis lang periode rester af individuel økonomi i by og på land. Hvad angår den form, hvori fordelingen af individuelle forbrugsgoder foregår, vil der indenfor en vis periode være tale om at betale kapitalister fra det gamle samfund og borgerlige eksperter en høj løn. Denne høje løn er overhovedet ikke i overensstemmelse med det socialistiske princip »fra enhver efter evne, til enhver efter indsats«, men er en slags »køben over«. Det at disse ikke-socialistiske produktionsforhold findes er ikke blot i modsætning til produktivkræfternes udvikling, men er også i modsætning til de socialistiske produktionsforhold. I den socialistiske opbygnings udviklingsproces er det nødvendigt fortsat at udføre en gradvis omformning af disse ikke-socialistiske produktionsforhold.

Et andet aspekt er, at de socialistiske produktionsforhold selv gennemgår en udviklingsproces, fra ufuldstændighed til at være forholdsvis fuldstændige. I det socialistiske samfund »... kan kommunismen i økonomisk henseende endnu ikke være fuldstændig moden, fuldstændig fri fra kapitalismens traditioner eller modernismer«. ²⁰ Oprettelsen af den socialistiske fællesejendom er den fundamentale negering af den private ejendomsret, men der er ikke tale om at spørgsmålet om ejendomsretten hermed er fuldstændig løst. Den borgerlige ret er endnu ikke fuldstændigt afskaffet på ejendomsrettens område. Eftersom der praktiseres et varesystem, bytte ved hjælp af penge og fordeling efter arbejde, og da der eksisterer kvalitative forskelle mellem arbejdere og bønder, mellem by og land, og mellem åndeligt og manuelt arbejde, så eksisterer den borgerlige ret stadig i alvorlig grad i forholdet mellem menneskene, og på distributionens område indtager den borgerlige ret stadig en dominerende rolle. Denne form for borgerlig ret kan ikke fuldstændigt afskaffes i socialismens historiske epoke, på visse områder må vi stadig tillade dens legale eksistens og give den statsmagts beskyttelse; den kan kun begrænses under proletariats diktatur, ligesom vi aktivt må skabe betingelser for, at den efterhånden helt forsvinder fra historiens scene.

Samtidig vil det ene eller andet aspekt af de socialistiske produktionsforhold som er i harmoni med produktivkraftudviklingen, som følge af disse produktivkræfters blomstrende udvikling atter komme i modstrid hertil, og det er nødvendigt rettidigt at gribe ind og foretage forbedringer.

d. Dette system behandles mere udførligt i 3. kapitel.

Men når det kommer til stykket, så kan det centrale spørgsmål om den uafbrudte fuldstændiggørelse af de socialistiske produktionsforhold ikke være andet end en kamp-proces, hvor de fremvoksende kommunistiske faktorer gradvist vil overvinde den døende kapitalismes traditioner og modernærker.

For at forstå modsigelsen mellem overbygningen og den økonomiske basis i det socialistiske samfund, er det også nødvendigt at gennemføre en konkret analyse af det socialistiske samfunds overbygning. I det socialistiske samfund eksisterer der borgerlige bevidsthedsformer; i det socialistiske samfunds overbygning findes der for eksempel indenfor statsorganerne visse personer der repræsenterer borgerskabet, en vis byråkratisk arbejdsstil, og i statssystemet som helhed findes der visse mangelfuldheder. Alt dette er i modsigelse til den socialistiske økonomiske basis. Vi må fortløbende løse disse modsigelser for at overbygningen endnu bedre kan samstemme med behovet for konsolidering og udvikling af den socialistiske økonomiske basis.

Det socialistiske samfunds grundlæggende modsigelser er kvalitativt helt forskellige fra det gamle samfunds modsigelser mellem produktionsforhold og produktivkræfter og mellem overbygningen og den økonomiske basis. De grundlæggende modsigelser i kapitalismen kommer til udtryk gennem voldsomme antagonismer og sammenstød. Løsningen på disse modsigelser kan kun opnås ved at borgerskabets diktatur styrtes og de kapitalistiske produktionsforhold udryddes gennem proletariats voldelige revolution. Modsigelserne mellem produktionsforhold og produktivkræfter og mellem overbygningen og den økonomiske basis under socialismen er en helt anden sag. Denne proces, hvor modsigelserne uafledeligt opstår og stadigt løses, er samtidig den proces, hvor det socialistiske samfund gradvist går over i det kommunistiske samfund. I løbet af denne proces bliver arbejderne og bønderne og det øvrige arbejdende folk, der fra begyndelsen befinder sig i positionen som den ledende klasse, under ingen omstændigheder omstyrtet af en fjendtlig magt, de er stadig samfundets herrer; den fælles ejendomsret til produktionsmidlerne skal overhovedet ikke afskaffes, men skal derimod udvikles til et højt niveau. Det er netop i denne betydning, at det socialistiske samfunds modsigelser »...ikke er antagonistiske og kan løses den ene efter den anden af det socialistiske samfund selv«. ²¹

Det forhold, at der eksisterer både harmoni og modsigelse imellem de socialistiske produktionsforhold og produktivkræfterne, og mellem overbygningen og den økonomiske basis, danner en uafbrudt strøm, en dialektisk stofskifteproces, og derfor driver de det socialistiske samfund uafledeligt fremad i udviklingen mod det kommunistiske samfund. Men naturligvis kan det socialistiske samfund, ligesom de andre historiske faser i menneskesamfundets udvikling, ikke undgå midlertidige tilbageslag i udviklingsprocessen. I det feudale samfund forekom genoprettelse af slaveejerklassens magt, det kapitalistiske samfund har oplevet genoprettelsen af feudalt kongevælde, og i socialismen er der forekommet genoprettelse

af kapitalismen. Genoprettelsen af kapitalisme i Sovjetunionen er et realistisk eksempel. Den historiske udviklings vej er snoet og bugtet. Men de reaktionære klassers kontrarevolutionære restoration er en dødskrampe som strider imod den historiske udviklingslov og går imod historiens hovedstrøm, og den vil aldrig kunne opretholdes over længere tid. Revisi-onismens herredømme i Sovjetunionen vil heller ikke kunne opretholdes længe. Sovjetunionen vil i fremtiden helt bestemt vende tilbage til marxismen-leninismens vej.

Formand Maos teori om det socialistiske samfunds grundlæggende modsigelser er det teoretiske grundlag for den fortsatte revolution under proletariats diktatur. Formand Mao påpeger: »I Kina findes der, skønt den socialistiske omformning i hovedsagen er fuldført med hensyn til ejendomssystemet... stadig rester af de omstyrte herremands- og kompradorklasser, der findes stadig et borgerskab, og omformningen af småborgerskabet er kun lige påbegyndt«. »Spørgsmålet om hvad der vil vinde, socialismen eller kapitalismen, er ikke aldeles afgjort«. »Klassekampen mellem proletariatet og borgerskabet, klassekampen mellem de forskellige politiske kræfter og klassekampen på det ideologiske område mellem proletariatet og borgerskabet vil fortsat være lang og bugtet og vil til tider endog blive meget akut«. ²². Dette er første gang det i den internationale kommunistiske bevægelses teori og praksis klart udtales: efter at den socialistiske omformning hvad angår ejendomsretten til produktionsmidlerne grundlæggende er gennemført, eksisterer der stadig klasser og klassekamp, og proletariatet er stadig nødt til at fortsætte revolutionen og føre den socialistiske revolution igennem til enden på de politiske, økonomiske, ideologiske og kulturelle fronter.

Fasthold partiets grundlæggende linie for hele den socialistiske historiske periode

Formand Mao lærer os: »Det altafgørende er om den ideologiske og politiske linie er korrekt«. For at proletariatet kan fastholde den fortsatte revolution under proletariats diktatur, må det have en korrekt linie.

For at fastlægge vort partis grundlæggende linie for hele den socialistiske periode foretog formand Mao en dybgående analyse af det socialistiske systems grundlæggende modsigelser og lagde det teoretiske grundlag for den fortsatte revolution under proletariats diktatur: »Det socialistiske samfund dækker en ret lang historisk periode. I socialismens historiske periode er der stadig klasser, klassemodsigelser og klassekamp, der er kampen mellem den socialistiske og den kapitalistiske vej, og der er fare for en kapitalistisk genrejsning. Vi må anerkende denne kamps langvarige og komplicerede natur. Vi må højne vor årvågenhed. Vi må gennemføre socialistisk opdragelse. Vi må på rette måde forstå og behandle klassemodsigelser og klassekamp, skelne modsigelserne mellem os og fjenden fra dem inden for folket og behandle dem korrekt. Ellers vil et socialistisk

land som vort blive til sin modsætning og degenerere, og en kapitalistisk genrejsning vil finde sted. Fra nu af må vi minde os selv om dette hvert år, hver måned og hver dag, således at vi kan bevare en klar forståelse for dette problem og have en marxistisk-leninistisk linie«. ²³ Denne proletarisk revolutionære linie, der er fastlagt af formand Mao, afdækker de objektive love for klassekampen i den socialistiske epoke, og er den eneste korrekte linie for realiseringen af partiets grundlæggende program. Denne grundlæggende linie er som et fyrtårn der kaster sine lysstråler tusinde mile og oplyser havet for hele partiet, hele hæren og hele folket i den historiske sejlads gennem den fortsatte revolution under proletariats diktatur.

At klassekampen i det socialistiske samfund vil være af langvarig karakter skyldes, at kampen mellem de fremvoksende kommunistiske faktorer og den døende kapitalismes traditioner og spor nødvendigvis må afspejles i klasseforholdene. De omstyrte udyttere eksisterer stadig, deres håb er ikke dødt; de vil stadig prøve kræfter med proletariats og har hundredevis af planer om at genvinde deres tabte »paradis«. Endvidere vil der i det socialistiske samfund, fordi selve jordbunden for kapitalismens fremvækst eksisterer, stadigvæk opstå nye grupper af kapitalistiske elementer. Formand Mao påpeger: »Lenin sagde: 'Småproduktionen avler kapitalisme og borgerskab, uafslægt, hver dag og hver time, elementært og i masseomfang'. Dette sker også i en del af arbejderklassen og blandt partiets medlemmer. Såvel i proletariats rækker som blandt statsorganernes medarbejdere findes der folk, som har tilegnet sig en borgerlig livsstil« ²⁴. Borgerskabets påvirkning eksisterer stadig, såvel som revisionistisk påvirkning, og dette er kilden til fremvæksten af ny-kapitalistiske elementer på den politiske tæknings område. Men den borgerlige ret er det vigtigste økonomiske grundlag for disse ny-kapitalistiske elementers opståen. Samtidig stræber imperialismen og social-imperialismen uafbrudt for at fremkalde en forandring af den socialistiske stat til en kapitalistisk, ja endog en koloniseret eller semi-koloniseret stat. Den internationale klassekamp må uvægerligt afspejle sig inden for den socialistiske stat.

Proletariats og det af proletariats ledede brede arbejdende folk repræsenterer de socialistiske produktionsforhold, for at fastholde den socialistiske vej må det altid holde fast ved marxismens teori om den fortsatte revolution og revolutionens udviklingsfaser, begrænse den borgerlige ret, og uafbrudt konsolidere og fuldstændiggøre de socialistiske produktionsforhold og den socialistiske overbygning. Borgerskabet og deres fortalere indenfor partiet er repræsentanter for kapitalistiske produktionsforhold, de vil fastholde den kapitalistiske vej og altid anstrenge sig for at konsolidere og udvide den borgerlige ret, for at ændre de socialistiske produktionsforhold til kapitalistiske, og ændre proletariats diktators overbygning til borgerskabets diktators overbygning. Derfor vil kampen mellem proletariats og borgerskabet, og mellem den socialistiske og den kapitalistiske vej eksistere objektivt, uafhængigt af menneskenes vilje i hele den

socialistiske historiske periode. Det vil altså sige, at det ikke kan være anderledes, selvom man ønskede at undgå det, kan man ikke ændre ved det. Proletariatet kan kun handle i overensstemmelse med disse vilkår og i sidste ende vinde sejr.

Formand Mao sagde: »Hvorfor talte Lenin om udøvelse af diktatur over borgerskabet? Dette spørgsmål må forstås til bunds. Uklarhed omkring dette spørgsmål vil føre til revisionisme. Vi må sørge for, at hele nationen bliver sig dette bevidst«. ²⁵ Formand Maos direktiv har en vigtig aktuel såvel som en vidtgående historisk betydning for fastholdelsen af proletariats diktatur, forebyggelsen af en kapitalistisk genrejsning, den socialistiske opbygning og realiseringen af kommunismen. Kun hvis proletariatet fastholder et altomfattende diktatur over borgerskabet i alle revolutionens udviklingsfaser og på alle samfundsniveauer, sikrer sig at borgerskabet og alle udbytterklasserne hverken kan eksistere eller reproducere, først da kan de historiske opgaver for proletariatets diktatur opfyldes og kommunismens store ideal bringes til opfyldelse.

Klassekampen i det socialistiske samfund er en udvikling, der har karakter af en bølgebevægelse, snart er den voldsom, snart mindre voldsom. Der er her tale om forskelle m.h.t. klassekampens form på forskellige tidspunkter, ikke om at klassekampen snart eksisterer, snart ikke eksisterer. Det socialistiske samfunds historie fortæller os, at klassefjenderne, disse uhyrer og dæmoner, ikke kan lade være med at springe frem. Formand Mao påpeger: »Stor uorden i hele landet fører til stor orden. Og sådan sker det hvert syvende eller ottende år. Uhyrerne og dæmonerne vil selv komme ud af busken. De kan ikke gøre andet, betinget af deres egen klassenatur«. ²⁶ Denne lov for klassekampen betyder altså i sit tidsmæssige aspekt, at hver gang der er gået et vist antal år, så vil der forekomme en stor kamp. Kun efter en hel række af disse vil de reaktionære klassers kræfter gradvist svækkes, og først da kan proletariatet endeligt udføre den magtige historiske opgave, der består i at udrydde borgerskabet og alle udbytterklasser.

Klassekampen i det socialistiske samfund må nødvendigvis afspejle sig indenfor partiet, og der vil opstå kamp mellem de to linier. Partiets grundlæggende linie fortæller os, at kampen mod revisionisme er en langvarig kamp. De kampe, som vort parti har gennemført mod de fire anti-parti-kliker Gao Gang/Rao Shu-shi, Peng De-huai, Liu Shao-qi og Lin Biao^e, har alle været kampe mod revisionismen. Den Store Proletariske Kulturrevo-

e. Gao Gang/Rao Shu-shi, Peng De-huai, Liu Shao-qi, Lin Biao: Der er her tale om de – i 1975 – seneste fire »toliniekampe« i partiets historiske selvforståelse. KKP havde i hele sin historie (fra 1921) oplevet ti sådanne, hvoraf fire efter magtovertagelsen i 1949. Gao Gang & Rao Shu-shi; regionale »bosser« i hhv. Nordøst-regionen og Shanghai, styrtet 1955 for selvstændiggørelse fra den centrale ledelse og tætte relationer med Sovjet. Peng De-huai: forsvarsminister indtil 1959, styrtet på Lushan-konferencen 1959 for sin kritik af Maos strategi for det Store Spring Fremad. Liu Shao-qi: styrtet 1967 som generalrepræsentant for den moderne revisionisme i Kina. Lin Biao: omkom under flugt fra Kina i 1971, anklaget for kupforsøg og en del ting mere.

lution, iværksat og ledet af formand Mao selv, er en stor revolution i overbygningens sfære, en stor politisk revolution under de betingelser som gives af proletariats diktatur. Man kan også kalde den Kinas anden revolution. Under den Store Proletariske Kulturrevolution har formand Mao anført hele partiet, hele hæren og hele folket i knusningen af de to borgerlige hovedkvarterer, der havde henholdsvis Liu Shao-qi og Lin Biao som ledere. Disse forræderes komplot havde til hensigt at erobre partiets og statens højeste magtpositioner, fra roden af ændre partiets grundlæggende linie og politik for hele den socialistiske periode, gøre det marxistisk-leninistiske parti til et revisionistisk og fascistisk parti, styrte proletariats diktatur og genoprette kapitalismen. Deres revisionistiske linie er ultra-højre af karakter. Deres kontra-revolutionære komplot er forlængst blevet slået ned af vort lands millioner af revolutionære. Den Store Proletariske Kulturrevolution har allerede opnået en mægtig sejr. Revolutionen er i udvikling, kampen fortsætter. I det socialistiske samfunds historiske fase vil der i lang tid eksistere kamp indenfor partiet mellem de to linier, en kamp der er en afspejling af klassekampen. Formand Mao påpeger: »Den nuværende Store Kulturrevolution er blot den første, senere må der stadig gennemføres mange flere«. Spørgsmålet om, hvem der skal vinde revolutionen, kan først afgøres i løbet af en lang historisk periode. Hvis vi gør det dårligt, vil en genrejning af kapitalismen kunne følge. Alle partimedlemmerne, hele folket må være klar over, at et par, eller en tre-fire, Store Kulturrevolutioner ikke er ensbetydende med, at alt er i den skønneste orden. Vi må under ingen omstændigheder reducere årvågenheden«. ²⁷

Det socialistiske samfund er begyndelsen på menneskenes bevidste skabelse af historien

Et mægtigt spring fremad i menneskenes udviklingshistorie

Proletariatet og det arbejdende folk bringer, under den fortsatte revolution under proletariats diktatur, overbygningen til at tjene den socialistiske økonomiske basis, og bringer produktionsforholdene i harmoni med produktivkræfternes udvikling, idet de bevidst handler i overensstemmelse med socialismens økonomiske love i omformningen af samfundet og af naturen. Dette betyder et mægtigt skridt fremad i menneskeheds historie.

Menneskenes samfund har en nedskreven historie på flere tusind år. Den umådeligt lange historiske periode, der ligger før socialismens fødsel, er dog i virkeligheden kun menneskesamfundets »forhistorie«: producenterne er ikke kun slaver af naturen, men også først og fremmest slaver

under de produktionsmidler, de selv har produceret, »det er ikke producenterne, der styrer produktionsmidlerne, men produktionsmidlerne, der styrer producenterne«. ²⁸ Dette vil altså sige, at udbytterklasserne, som behersker de grundlæggende produktionsmidler, og som følge heraf også behersker statsmagten, i umenneskelig grad undertrykker og udbytter det brede arbejdende folk og tvinger dette til at leve et liv i lidelser og mørke. Proletariatets socialistiske revolution var en forårstorden, der rystede menneskenes historie og bekendtgjorde afslutningen på menneskesamfundets »forhistorie« og begyndelsen på menneskenes bevidste skabelse af historien.

Det objektive grundlag for dette mægtige spring fremad i menneskeheds historie er, at proletariatet og det brede arbejdende folk tilkæmpede sig den politiske magt og gennemførte en forandring af den private ejendom til en socialistisk fælles ejendom. I det socialistiske samfund har det fælles eje af produktionsmidlerne gjort det arbejdende folk, der udgør den altovervældende del af befolkningen, til herrer i staten og på virksomhederne. Først når det arbejdende folk er blevet herrer over de sociale relationer kan det blive herre over naturen, og med marxismen som ledetråd bevidst forandre verden og skabe historien.

Naturligvis er det socialistiske samfund, sammenlignet med kommunismens højeste fase, stadig kun begyndelsen på menneskenes bevidste skabelse af historien. Udover de begrænsninger, der ligger i produktivkræfternes niveau og i menneskenes erkendelse af den objektive verden, er det også af betydning, at borgerskabet og dets ideologiske indflydelse stadig eksisterer i det socialistiske samfund, og at forskellene mellem arbejder og bonde, mellem by og land, og mellem åndeligt og legemligt arbejde stadig eksisterer, ligesom selve grobunden for kapitalismens fremvækst stadig eksisterer. Selv om proletariatet og det brede arbejdende folk allerede er i besiddelse af statsmagten og de grundlæggende produktionsmidler, så er der altså stadig visse historiske begrænsninger i deres muligheder for ved bevidst aktivitet at omforme verden og skabe historien. Men »Det væsentlige er at isen er brudt, vejen er åbnet, ruten er afstukket«. ²⁹ Proletariatet vil vandre ad socialismens vej fra begyndelsen til enden og træde ind i kommunismens ny verden.

Lad overbygningens aktive rolle få fuldt spillerum, anvend bevidst de objektive økonomiske love.

I det socialistiske samfund begynder menneskene bevidst at skabe deres egen historie. Dette betyder dog ikke, at de kan skabe historien frit efter deres egne ønsker, kun at menneskene for første gang har muligheden for indenfor hele samfundsstrukturen at erkende og udnytte de objektive lovmæssigheder til gavn for proletariatet og det brede arbejdende folk.

»Frihed er at erkende, hvad der er nødvendigt og forandre den objektive verden«. ³⁰ De økonomiske love er objektive lovmæssigheder i et sam-

funds økonomiske udviklingsproces, lovmæssigheder, der eksisterer uafhængigt af menneskenes viljer. Menneskene kan ikke »omforme« eller »skabe« objektive lovmæssigheder, men stillet overfor disse love er menneskene dog absolut ikke uden indflydelse. I det socialistiske samfund kan menneskene opnå en korrekt forståelse af dem, støtte sig på dem og drage nytte af dem. De kan lede visse lovmæssigheders ødelæggende virkninger over i den modsatte bane, begrænse de rammer indenfor hvilke deres virkninger kommer til udtryk, og give andre love, som netop er ved at bane sig frem, et bredere virkefelt, altså sammen med det formål at opnå en omformning af den objektive verden.

Under forskellige samfundssystemer vil de former, hvorigennem virkningerne af de økonomiske lovmæssigheder giver sig til kende, have særdeles forskellige karakteristika. Fordi besiddelsen af produktionsmidlerne i det kapitalistiske samfund har privat karakter, foregår produktionen her i blind konkurrence og anarki. Derfor optræder de økonomiske love i det kapitalistiske samfund altid som virkningerne af en fremmed kraft. Det socialistiske samfund har den fælles ejendom til produktionsmidlerne som grundlag, og det arbejdende folk er herrer over samfundets økonomiske forhold, og dette betyder, at menneskene har mulighed for bevidst at drage nytte af de økonomiske love. Netop som Engels forudsagde det: »Lovene for deres egen samfundsmæssige handlen, som indtil da har stået overfor dem som fremmede naturlove, der beherskede dem, disse love vil da blive anvendt kompetent af menneskene og dermed behersket«. ³¹

Etableringen af den fælles ejendom af produktionsmidlerne giver menneskene mulighed for at erkende og bevidst anvende de økonomiske love. Men for at gøre denne mulighed til en realitet er kamp nødvendig. Når proletariatet anvender samfundets økonomiske love til at drive det socialistiske samfund fremad mod kommunismen, vil det bestemt møde heftig modstand fra borgerskabet og andre fordærvede sociale kræfter. Især vil der være tale om den revisionistiske linies ødelæggende og nedbrydende virkninger. Den bevidste anvendelse af socialismens økonomiske love er en proces med kampe mellem proletariatet og borgerskabet, mellem den marxistiske og den revisionistiske linie. Samtidig må menneskene i deres praksis løse »modsigelsen mellem de objektive love for et socialistisk samfunds økonomiske udvikling og vor subjektive forståelse af dem« ³², det er også en proces. Det er nødvendigt at tage udgangspunkt i praksis og foretage undersøgelser, at gå fra manglende erfaring til erfaring, fra at have en smule erfaring til at have god erfaring, og gradvist overvinde blindhed og øge selvbevidstheden. Denne erkendelsesproces kan ikke adskilles fra den proces, hvor folk omformer deres verdensanskuelse. De folk, som har en proletarisk verdensanskuelse, kan forholdsvis korrekt erkende lovene for den socialistiske økonomis udvikling; de mennesker, der fastholder en borgerlig verdensanskuelse, vil bestemt ikke kunne opnå en virkelig erkendelse af lovene for den socialistiske økonomis udvikling. Derfor er denne erkendelsesproces også en proces, hvor den borgerlige verdensan-

skuelse nedbrydes og den proletariske opbygges. Den opfattelse, der går ud fra, at den bevidste anvendelse af de økonomiske love i det socialistiske samfund er en let og enkel handling – som at sejle for god vind – at det ikke kræver hårdt arbejde eller overvindelse af borgerskabets modstand og den revisionistiske linies ødelæggende og nedbrydende virkninger, og at det ikke kræver en kamp mellem to verdensanskuelser, er en opfattelse som er baseret på teorierne om, at »tingene ordnes af sig selv« og »klassekampens uddøen«, og er altså en forkert opfattelse.

Hvis man i et socialistisk samfund bevidst vil anvende de objektive økonomiske lovmæssigheder, vil det kræve en fuldstændig udnyttelse af overbygningens aktive rolle.

Den socialistiske overbygningens vigtige aktive rolle kommer til koncentreret udtryk gennem proletariatets politiske partis ledende funktion. Proletariatets politiske parti er blevet opbygget i overensstemmelse med marxismens revolutionære teori og revolutionære arbejdsstil, og har kapacitet til grundige undersøgelser af de objektive lovmæssigheder for den historiske udvikling, til at koncentrere massernes visdom, og til under vanskelige betingelser at fastslå den historiske udviklings generelle tendens, og nært sammenknytte den konkrete praksis i alle samfundets udviklingsfaser, at fastlægge den korrekte teori, program, linie, kurs og konkret politik. Denne korrekte teori, program, linie, kurs og konkrete politik kommer fra masserne og vender tilbage til masserne, og vejleder dem i deres sejrrige kamp. Kinas Kommunistiske Parti har Marxismen-Leninismen-Mao Zedong-tænkningen som teoretisk fundament og ledetråd. Det, at partiets revolutionære teori, herunder især teorien om den fortsatte revolution under proletariatets diktatur, at den marxistiske linie, kurs og konkrete politik, som er fastlagt af proletariatets politiske parti, har en uovervindelig styrke, skyldes at de korrekt afspejler de objektive love for samfundets økonomiske udvikling. »Uden revolutionær teori kan der heller ikke gives nogen revolutionær bevægelse«. ³³ Det er overordentligt vigtigt samvittighedsfuldt at studere marxismens teori om den fortsatte revolution under proletariatets diktatur, og lade denne teori lede bestræbelserne på at erkende og anvende socialismens samfundsøkonomiske lovmæssigheder.

Med hensyn til partiets ledelse: Kun hvis det får godt greb om revolutioneringen af de bevidsthedsformer, som overbygningen indeholder, og fører en korrekt linie på de ideologiske og politiske områder, kan et marxistisk parti lede proletariatets sag fra sejr til endnu større sejre.

Proletariatets diktators statsmagt, som er under ledelse af det marxistisk-leninistiske parti, ligger fast forankret i proletariatets hænder og er et mægtigt klassekamps-instrument til uafbrudt at besejre borgerskabet, begrænse den borgerlige ret og bortgrave kapitalismens jordbund. Denne statsmagt har en enorm aktiv indflydelse hvad angår fastholdelsen af partiets grundlæggende linie og organiseringen og ledelsen af den socialistiske økonomi. Kun ved at anvende sin egen statsmagt kan proletariatet udvikle den socialistiske revolution på den økonomiske front, etablere og

udvikle socialistiske produktionsforhold, planlægge, organisere og lede hele den nationale økonomi, og udvikle samfundets produktivkræfter. Desuden kan det hermed udvikle den socialistiske revolution på de politiske, ideologiske og kulturelle fronter, og uophørligt forbedre den socialistiske overbygning og konsolidere socialismens økonomiske basis. Den fortsatte revolution under proletarietets diktatur har behov for den aktive indflydelse, som det fulde spillerum for proletarietets diktaturs statsmagt kan give. Disse egenskaber kan borgerskabets diktaturs statsmagt ikke besidde. Ganske vist havde denne i en bestemt periode efter borgerskabets opnåelse af den politiske magt også den funktion at konsolidere og fremme kapitalistiske produktionsforhold, men parallelt med at de kapitalistiske produktionsforhold degenererer, mister også borgerskabets statsmagt sin revolutionære funktion og bliver til en forhindring for reformeringen af produktionsforholdene og produktivkraftudviklingen. Hvad angår den socialistiske revolution, så er det at proletarietet tilriver sig den politiske magt kun begyndelsen. De socialistiske produktionsforhold udfolder, påfølgende produktivkræfternes udvikling, en ny historisk stofskifteproces. Proletarietets diktaturs statsmagt, der beforder dette stofskifte og driver produktivkraftudviklingen frem, er fra først til sidst proletarietets mægtigste våben i den fortsatte socialistiske revolution. Kun hvis det er i besiddelse af dette våben, kan proletarietet sønderbryde borgerskabets og andre reaktionære kræfters modstand. Kun da vil proletarietet kunne samle hele det arbejdende folk om sig og sejrrikt udvikle de tre store revolutionære bevægelser, nemlig klassekampen, produktionskampen og kampen for videnskabelige eksperimenter, befordre en frodig udvikling af samfundets produktivkræfter og dag for dag konsolidere og forbedre socialismens økonomiske basis og overbygning, og bevirke at det socialistiske samfund uafsladeligt går fremad ad den bane, som partiets grundlæggende linie har afstukket, direkte mod realiseringen af kommunismens høje ideal.

Studielitteratur:

Marx: »Kritik af Gothaprogrammet«.

Lenin: »Økonomi og politik i proletarietets diktaturs epoke«.

Formand Mao: »Om den korrekte behandling af modsætninger indenfor folket«.

Noter:

1. Mao Tse-tung: »Tale på mødet i USSR's Øverste Sovjet i anledning af 40-årsdagen for Den store Socialistiske Oktoberrevolution« (uddrag) i »Mao-dokumenter 1956-74, Om den fortsatte Revolution«, Dino Raymond Hansen, Tiderne Skifter 1975, bind 1, s. 164, (herefter: Mao-dokumenter).
2. »Til kritikken af den politiske økonomi, Forord«, MEUS bind 1, s. 356.

3. Engels, Friedrich: »Anti-Dühring«, Peking FLP 1972, s. 371 (vores oversættelse).
4. Mao Tse-tung: »Problems of war and strategy«, SW bind 2, s. 224.
5. Marx, Karl: »Borgerkrigen i Frankrig«, MEUS bind 1, s. 512.
6. Mao Tse-tung: »Tale ved en kadrekonference«, SW bind 4, s. 238.
7. Mao Tse-tung: »Problems of war and strategy«, SW bind 2, s. 219.
8. Engels, Friedrich: »Brev til Bloch 21.-22. sept. 1890«, MEUS bind 2, s. 488f.
9. Lenin, V.I.: »Vor Revolution«, Lenins Udvalgte Værker 1-12. Tiden 1954-55, bind 12, s. 266 (herefter: LUV).
10. Mao Tse-tung: »On Coalition Government«, SW bind 3, s. 252.
11. Mao Tse-tung: »Om Modsætninger«, Mao US, s. 83.
12. Marx, Karl: »Kritik af Gothaprogrammet«, MEUS bind 2, s. 25.
13. »Kritik af Gothaprogrammet«, MEUS bind 2, s. 16.
14. Maos vigtige instruks, s. 2-3.
15. Lenin, V.I.: »Økonomi og politik under proletariatets diktatur«, LUV bind 11, s. 49.
16. Mao Tse-tung: »Om Hrustjovs forlorne kommunisme og dens historiske lære for verden«, i »Den Store Polemik«, Futura 1976, bind V, s. 142.
17. Mao Tse-tung, Hong Qi (Røde Fane) maj 1969.
18. Mao Tse-tung: »Om den rette behandling af modsætninger inden for folket«, Mao US, s. 326, (herefter: Om den rette behandling).
19. Lenin V.I.: »Staten og Revolutionen«, Gyldendal 1967, s. 114.
20. Om den rette behandling, Mao US, s. 326.
21. Om den rette behandling, Mao US, s. 340.
22. Mao Tse-tung, Hong Qi 1967, nr. 10.
23. Maos vigtige instruks, s. 3.
24. Maos vigtige instruks, s. 2.
25. Mao Tse-tung, cit. i Wang Hong-wens »Rapport om revisionen af partiets love«, Tiende kongres, s. 20.
26. Mao Tse-tung i Folkets Dagblad 18. maj 1967.
27. »Anti-Dühring«, s. 386.
28. Lenin V.I.: »Oktoberrevolutionens fireårsdag«, LUV bind 12, s. 121.
29. Mao Tse-tung i Folkets Dagblad 11. april 1966.
30. »Anti-Dühring«, s. 376.
31. Om den rette behandling -, Mao US, s. 350.
32. Lenin, V.I.: »Hvad må der gøres?«, LUV bind 2, s. 35.

Sammenligning af 1974- og 1975-udgaverne, kapitel 2:

Der er foretaget mindre ændringer og indskud mange steder, i alt ca. 2 sider nyt materiale i 1975-udgaven; det er et af de mindst reviderede kapitler i 1975-udgaven. Nyskabelserne består i hovedsagen i, at Maos 1975-instruks er »klippet ind« rundt omkring – ligesom i 1. kapitel, *men her bedre udbygget i sammenhængen*. Især 2. afsnit er revideret. Dels er der indføjet en fortolkning i forbindelse med citeringen af den nok væsentligste del af Maos 1975-instruks, (vedr. »jordbunden« for en kapitalistisk udvikling), dels er der et nyt afsnit om »historiens bugtede veje«: både i de feudale og kapitalistiske samfunds historie er der forekommet »genrejsning« af den forudgående produktionsmåde, og ligeså for de socialistiske landes vedkommende (Sovjets eksempel). – Revisionen introducerer her et tema fra »Kritiser Lin Biao og Konfucius«-kampagnen 1974-75, en kampagne som bl.a. fokuserede på de historiske erfaringer m.h.t. forsøg på genrejsning af det gamle slavesystem efter overgangen til feudalisme i Kina for 2000 år siden (denne kampagne var i høj grad præget af den kulturrevolutionære fløj i KKP, hvilket også bekræftes af den nye ledelses holdning til kampagnens mål). I 3. afsnit bringer revisionen atter overgangs-problematikken frem, idet 1975-udgaven fremhæver *borgerskabets progressive rolle* i en vis periode efter den borgerlige revolution – idet borgerskabet uvægerligt ender med at blive en »forhindring for revolutionering af produktionsforhold og produktivkræfter«. I 1974-udgaven tales om borgerskabets »dødskrampe« som følge af de kapitalistiske produktionsforholds »forrådnelse«.

KAPITEL 3

Det socialistiske fælleseje er grundlaget for de socialistiske produktionsforhold

Hele folkets socialistiske ejendom og de arbejdende massers kollektive ejendom.

For at rive kapitalismen og alle udbyttersystemer op med rode, og etablere en socialistisk økonomisk basis, må proletariatet, efter at det har tilkæmpet sig den politiske magt, tage skridt til at forandre ejendommen af produktionsmidlerne til en socialistisk fælles ejendom. Dette er et vigtigt skridt henimod befæstelsen af proletariatets diktatur.

Hele folkets socialistiske ejendom er det vigtigste økonomiske grundlag for proletariatets diktatur

Proletariatet og det arbejdende folk må beherske produktionsmidlerne

Den vigtigste grund til, at det arbejdende folk i flere tusinde år har lidt under slaveejernes, feudalherrerne og kapitalisternes udbytning og undertrykkelse, er at produktionsmidlerne ikke har været i det arbejdende folks besiddelse. »For at tvinge folk til at deltage i en hvilken som helst form for slavearbejde, er det nødvendigt at udbytterne kontrollerer produktionsmidlerne. Kun ved hjælp af disse kan de slavebundne manipuleres«. ¹ Fra generation til generation har det arbejdende folk rejst sig til kamp i forsøg på at få produktionsmidlerne på egne hænder, men af historiske årsager har det hver gang lidt nederlag. Når vi så når til det kapitalistiske samfund, dukker der imidlertid et proletariat op, der er opfostret af og trænet i den kapitalistiske storindustri. Denne klasse er fuldstændigt uden produktionsmidler, udover lænkerne om dens egen hals har den intet at tabe. Som følge af den gradvise skærpelse af modsætningen mellem den kapitalistiske private besiddelse af produktionsmidlerne og produktionens samfundsmæssiggørelse, er muligheden for at proletariatet kan komme til at beherske produktionsmidlerne tilstede.

Men udbytterklasserne vil aldrig frivilligt opgive udbytningen. Ikke nok med at de med statsmaskineriets magtmidler forsvare deres private eje af produktionsmidlerne, de udbreder også den ene falske lære efter den

anden på det ideologiske område. F.eks. sagde de, at arbejderne var fattige, fordi befolkningstallet steg for hurtigt, eller fordi der manglede et »retfærdigt og fornuftigt fordelingsprincip« osv. Formålet var at bedrage det arbejdende folk, og dysse det i søvn, så det ikke prøvede at røre ved det kapitalistiske ejendomssystem, og ikke prøvede selv at komme til at beherske produktionsmidlerne. Proletariatets revolutionære læremestre fordømte kraftigt denne vranglære. De påpegede, at grunden til, at det arbejdende folk i årtusinder var blevet udbyttet og slavebundet, var, at produktionsmidlerne ikke var i det arbejdende folks hænder, men i udbytternes. Den første sætning i »Gotha-programmet«, som fremkom i 1870'erne indenfor den tyske arbejderbevægelse, og som var gennemsyret af opportunisten Lassalles tanker, lyder: »Arbejde er kilden til al rigdom og kultur«. Overfladisk set er der her tale om en høj vurdering af »arbejdet«, men Marx gennemskuede øjeblikkeligt denne sætnings teoretiske fejltagelser. Han påviste, at kun arbejde forbundet med produktionsmidlerne kan skabe rigdom og kultur. Hvordan vil de arbejdendes situation kunne være uden produktionsmidler og uden tilegnelse af produktionsmidler? Marx siger skarpt: »... det menneske, der ikke er i besiddelse af andet end sin arbejdskraft, under alle samfunds- og kulturtilstande må være slave for de andre mennesker, der har gjort sig til ejere af de materielle arbejdsbetingelser. Han kan kun arbejde med deres tilladelse, altså kun leve med deres tilladelse«. ² Marxismens teori om, at proletariatet kun kan opnå sin egen befrielse, hvis det erstatter den kapitalistiske private ejendom med den socialistiske fælles-eje, har politisk og teoretisk sønderbrudt udbytterklassernes planer om for evigt at besidde produktionsmidlerne, og om at udbytte og slavebinde det arbejdende folk, og viser klart kampens retning.

Det kapitalistiske samfunds udvikling gør det muligt for proletariatet og det arbejdende folk at sætte sig i besiddelse af produktionsmidlerne. At gøre denne mulighed til en realitet, kræver imidlertid en meget lang historisk proces. Proletariatet må først og fremmest sønderslå borgerskabets statsmaskine og etablere proletariatets diktatur. Først da kan det forandre den private ejendom af produktionsmidlerne til en fælles [ejendom] og hermed selv sætte sig i besiddelse af disse. Først fra dette tidspunkt kan alle udbytterklasser grundlæggende udryddes, og proletariatet og det arbejdende folk kan opnå befrielse på det økonomiske område, og gå den socialistiske vej til fælles rigdom. Denne vej er stadig fuld af kamp. Kun hvis proletariatet fra først til sidst, med uforandret fasthed, fastholder den socialistiske økonomis skæbne i dets egne hænder, vil det kunne skabe de materielle betingelser for den endelige udryddelse af alle klasser og klasseforskelle, og for realiseringen af kommunismens mægtige ideal. Hvis det en dag mister den politiske magt og produktionsmidlerne, vil borgerskabet og dets repræsentanter inden for partiet tilrane sig statsmaskineriet og økonomiens livsnerve med magt. På denne måde vil den socialistiske økonomi kunne degenerere og skifte karakter, og proletariatet og det arbejdende folk vil igen kunne blive frysende og sultne slaver. Denne mulighed eksisterer i hele det socialistiske samfunds historiske fase.

Marx og Engels påviste allerede for mere end hundrede år siden klart, at efter at proletariatet har opnået den politiske magt, vil det »bruge det politiske herredømme til efterhånden at fravriste bourgeoisiet al kapital, til at centralisere alle produktionsinstrumenter i statens hænder, det vil sige i hænderne på proletariatet organiseret som herskende klasse,—«. ³ På grund af produktivkræfternes høje grad af samfundsmæssiggørelse er der et objektivt behov for, at et socialt centrum enhedsforvalter alle sektorer og virksomheder. I det kapitalistiske samfund kan dette objektive behov vanskeligt realiseres. I det socialistiske samfund er det samfundsmæssige centrum den socialistiske stat med proletariatets diktatur. Den grundlæggende overvindelse af det kapitalistiske udbytningssystem er kun mulig, hvis der først og fremmest etableres en socialistisk hele folkets ejendom af produktionsmidlerne, og hvor den socialistiske stat under proletariatets diktatur repræsenterer hele det arbejdende folk i beherskelsen af den socialistiske økonomis livsnerve.

Men med hvilke midler kan proletariatet nu forandre den kapitalistiske ejendom til hele folkets socialistiske ejendom? Erfaringerne fra den internationale kommunistiske bevægelse og fra vort eget land viser, at proletariatet, efter at det har opnået den politiske magt, straks må ekspropriere storkapitalen og samtidigt gradvist omforme den mellemstore og lille kapital.

Generelt kan man sige, at proletariatet, efter at det har opnået den politiske magt, vil stå over for en situation, hvor storkapital og mellem- og småkapital eksisterer samtidig. Storkapitalen, der repræsenterer de mest reaktionære produktionsformer, styrer den nationale økonomis livsnerve, og udgør den vigtigste hindring for de samfundsmæssige produktivkræfters udvikling. Den er det vigtigste økonomiske grundlag for borgerskabets reaktionære styre. Hvis proletariatet ikke straks efter at have opnået den politiske magt, sætter sig i besiddelse af den nationale økonomis livsnerve, og i stedet lader den falde tilbage i storborgerskabets hænder, vil proletariatets diktatur ikke kunne konsolidere sig. Lenin påviste, da han sammenfattede Pariserkommunens erfaringer, at en af de to fejltagelser, der førte til ødelæggelse af Pariserkommunen resultater var at den nationale økonomis livsnerve, de store virksomheder, ikke, som det var tilfældet med bankerne, kom i hænderne på proletariatet. Derfor er det nødvendigt straks at gennemføre en ekspropriering af storkapitalen, så den bliver socialistisk statslig ejendom. Storkapitalen i det gamle Kina var byråkrat-kapital. Det var en komprador-, feudal- og statsmonopolkapital, hvis besiddere var byråkratkapitalisterne med Chiang Kai-Shek i spidsen. Formand Mao foretog en dybtgående analyse af denne kapitals reaktionære karakter, og påviste: »Under disse tyve års herredømme, har de 4 store familier, Chiang, Soong, Kung og Chen, samlet sig enorme rigdomme, til en værdi af 10 til 20.000 millioner Dollars og har monopoliseret den

økonomiske aktivitet i hele landet. Denne monopolkapital kombineret med statsmagten er blevet en statsmonopolkapitalisme⁴. Direkte med henblik på byrokratkapitalens reaktionære karakter, fastlagde vort parti tidligt i den nydemokratiske revolutionære proces politikken at ekspropriere byrokratkapitalen og »overføre den til folkerepublikken under ledelse af proletariatet«⁵. Eksproprieringen af byrokratkapitalen er i løbet af befrielseskrigens sejrriige udvikling gradvist blevet ført ud i livet. Vi konfiskerede byrokratkapitalen, som umiddelbart før befrielsen udgjorde 80% af den faste kapital i landets industri og transport. Hermed tilintetgjorde vi den vigtigste bestanddel af Kinas kapitalistiske økonomi, vi sikrede den nationale økonomis livsnerve på den proletariske statsmagts hænder, rejste et økonomisk grundlag for socialismen og skabte de nødvendige betingelser for den socialistiske revolution og opbygning.

Proletariatet, der havde tilkæmpet sig den politiske magt, konfiskeret storkapitalen og etableret den økonomiske basis for socialismen, havde nu muligheden for gennem en nationalisering med erstatning at udføre en socialistisk omformning af den mellemstore kapital og småkapitalen og forandre den kapitalistiske ejendom af produktionsmidlerne til den socialistiske hele folkets ejendom. Den mellemstore kapital og småkapitalen på den ene side og storkapitalen på den anden er af klassekarakter ens, begge manifesterer kapitalisternes udbytning af det arbejdende folk, deres interesser er diametralt modsatte det arbejdende folks interesser, og de er den socialistiske revolutions objekt. Men der er også forskelle imellem dem, for selvom små- og middelstore kapitalister ofte har heftige ønsker om en udvikling af kapitalismen, så besidder de samtidig muligheden for, under bestemte betingelser, at kunne tvinges til at acceptere proletariatets opkøbspolitik. Marxismen mener: »under visse betingelser vil arbejderen ikke nægte at give borgerskabet kompensation«⁶. Hvis proletariatet, når det allerede er i besiddelse af den politiske magt og desuden behersker den nationale økonomis livsnerve, kan tvinge denne del af kapitalisterne til at acceptere proletariatets opkøbspolitik, og omforme de af dem forvaltede virksomheder til socialistiske virksomheder, vil dette absolut være til fordel for proletariatet.

I Kina havde det nationale borgerskab, der var i besiddelse af småkapitalen og den mellemstore kapital, en tvetydig karakter. I den demokratisk revolutionære periode havde det en revolutionær karakter og var samtidig villigt til at gå på kompromis; i den socialistisk revolutionære periode kunne det tvinges til at acceptere den socialistiske omformning, men havde også en reaktionær karakter, der krævede en udvikling af kapitalismen. I den periode, hvor vort lands nationale økonomi genopbyggedes, havde de kapitalistiske industrielle og kommercielle foretagender, som denne klasse forvaltede, også en tvetydig karakter. De gavnede den nationale økonomi og folkets velfærd ved at øge produktionen, udvide den økonomiske udveksling mellem land og by, og ved at give arbejdere beskæftigelse, osv. På den anden side spillede de en negativ rolle i forhold til den socialistiske opbygning og folkets levestandard, fordi de udnyttede

arbejderne og p.gr.a. deres profitbegær. På baggrund af det nationale borgerskabs tvetydighed og den nationale kapitalistiske økonomis tvetydige rolle, fastlagde vort parti en politik overfor de nationalt kapitalistiske industrielle og kommercielle foretagender, der gik ud på at udnytte, begrænse og omforme dem. Det vil sige at udnytte deres aktive indflydelse til gavn for den nationale økonomi og folkets velfærd, at begrænse deres negative indflydelse på den nationale økonomi og folkets velfærd, og gradvist omforme dem til en socialistisk statsstyret økonomisk sektor.

Den socialistiske omformning af de kapitalistiske industrielle og kommercielle foretagender i vort land skete gennem forskellige former for statskapitalisme^a. Denne statskapitalisme er »en kapitalisme, som vi vil kunne holde i tømme, hvis rammer vi vil kunne fastsætte«⁷ under proletarietets diktatur. Hvis vi altså ser på den form for statskapitalisme, der anvendtes i begyndelsen, var den inden for industrielle foretagender karakteriseret ved videreførelse af arbejdet, faste kvoter, forenet indkøb og garanteret afsætning; inden for kommercielle foretagender ved køb og salg for staten på kommissionsbasis. I denne form kunne den kapitalistiske økonomi i en vis udstrækning begrænses, hvad angår produktion, forvaltning og udbytningsgraden. Imidlertid forandrede denne form under disse omstændigheder overhovedet ikke den kapitalistiske karakter af besiddelsen og forvaltningen af produktionsmidlerne, og kunne heller ikke grundlæggende løse den antagonistiske modsætning, der lå i de kapitalistiske produktionsforholds hæmmende virkning på produktivkræfternes udvikling. Som følge af udviklingen af vort lands samfundsmæssige produktivkræfter var der derfor et objektivi behov for at udvikle denne første form for statskapitalisme til en højere form, nemlig den der består i kombineret privat/statslig drift. Til disse virksomheder med blandet privat og statslig ejendom sendte staten kadrer til varetagelse af ledende opgaver, og de ledede virksomheden med støtte fra arbejdermasserne og i overensstemmelse med den statslige plan. Som følge heraf blev kapitalisterne tvunget til i realiteten at give afkald på magten til at forvalte foretagendets produktionsmidler, og kapitalens udbytning af arbejderne indskrænkedes endnu mere. Denne højere form for statskapitalisme kan, som den praktiseredes i vort land, inddeles i to faser, blandet statslig og privat drift af den enkelte virksomhed og blandet statslig og privat drift i hele brancher. I fasen med blandet statslig og privat drift af den enkelte virksomhed fik kapitalisterne en andel af profitten i forhold til deres andel af virksomhedens samlede kapital; da imidlertid den profit kapitalisterne modtog uafledeligt voksede med produktionens udvikling, var dette system ugunstigt for udviklingen af arbejdernes initiativ og for statens akkumulation af kapital. Efter at have indført systemet med blandet privat og statslig drift af hele brancher anvendte staten et system med faste renter. Den bestemte, at kapitalisterne kun inden for en bestemt tidsperiode kunne modtage en dividende,

a. »Statskapitalisme«-begrebet anvendes i den kinesiske sammenhæng snævert om de historiske overgangsformer fra privatkapitalisme til statslig kontrol i 1950'erne.

altså en fast rente (normalt 5%) beregnet ud fra kapitalistens andel af værdien af virksomhedens faste kapital før indgåelsen af samarbejdet. På denne måde manifesterede kapitalisternes ejendomsret til produktionsmidlerne sig kun i den dividende, der var fastsat i forhold til deres andel. Sådanne kombinerede statslige og private virksomheder var i bund og grund allerede socialistiske virksomheder. På det tidspunkt, hvor den periode, inden for hvilken den af staten fastsatte rente til kapitalisterne skulle udbetales, var udløbet og udbetalingerne ophørte(b), var de kombinerede statslige og privatejede virksomheder blevet til socialistiske statsjede virksomheder.

Under proletarietets diktatur er der forskelle mellem de måder, hvorpå den mellemstore kapital og småkapitalen omformes og den måde, hvorpå storkapitalen eksproprieres; men dette betyder aldeles ikke, at der ikke er tale om klassekamp. I virkeligheden er der fra først til sidst i den proces, hvor omformningen af de kapitalistiske industrielle og kommercielle foretagender finder sted, tale om en række hårde klassekampe mellem proletariatet og borgerskabet. Disse kampe kommer til udtryk i kampen mellem indskrænkning og modstand mod indskrænkning, mellem omformning og modstand mod omformning. I vort land fandt der foråret 1950 en kamp sted mod spekulation, med henblik på at stabilisere priserne. I 1952 var der kampen mod »de fem onder«, nemlig korrupsion, skattesnyderi, tyveri af statens ejendom, snyderi med regeringskontrakter og tyveri af statens økonomiske informationer. Og i 1957 var der kampen mod de vilde angreb fra borgerlige højreelementer. Der var altså tale om en række skarpe klassekampe. Disse klassekampe afspejledes også indenfor partiet som en skarp kamp mellem de to linier. Liu Shao-qi og andre revisionister modsatte sig den socialistiske omformning af de kapitalistiske industrielle og kommercielle virksomheder for at beskytte de kapitalistiske kræfter, og de fremsatte gang på gang den falske lære om, at kapitalisternes »udbytning er gavnlig«. Partiets centralkomite, anført af formand Mao, ledede den rettidige sønderknusning af disse forræderes komplot, kritiserede deres revisionistiske linie, og opnåede den endelige sejr i den socialistiske omformning af de kapitalistiske industrielle og kommercielle foretagender. Dette viser virkelig tydeligt, at kun hvis man fra først til sidst fastholder proletarietets kamp mod borgerskabet og den marxistiske linies kamp mod den revisionistiske, og med magt knuser det lille antal reaktionære kapitalister og deres repræsentanter indenfor partiet, som sætter sig imod den socialistiske revolution og er fjendtlige overfor den socialistiske opbygning, så kan man tvinge det nationale borgerskab til gradvist at akceptere en socialistisk omformning.

b. Udbetalingen af dividende/rente til de tidligere kapitalister ophørte med kulturrevolutionens udbrud i 1966.

At hele folkets socialistiske ejendom af produktionsmidlerne erstatter den kapitalistiske ejendom udgør et revolutionært spring fremad i produktionsforholdene. Hele folkets socialistiske ejendom er en form for fælles ejendom, hvorunder proletarietets diktatur stat repræsenterer hele det arbejdende folk i besiddelsen af produktionsmidlerne. Fremkomsten af hele folkets socialistiske ejendom viser, at det arbejdende folk ikke blot har oplevet en politisk omvæltning og er blevet den herskende klasse, men også at de fra at være kapitalisternes slaver er blevet herrer over samfundets produktion.

Hele folkets socialistiske ejendom omfatter i vort land: Værdier i undergrunden, vandløb og territorialfarvande, de skove, uopdyrkede områder og andre naturressourcer, der i henhold til love og forordninger er stats-ejede, jernbaner, post- og telegrafvæsen, banker, statsejede fabrikker, landbrug og kommercielle virksomheder, osv. Staten repræsenterer hver enkelt arbejdende i besiddelsen af produktionsmidlerne, og foretager, i overensstemmelse med proletarietets og det arbejdende folks interesser, en fornuftig enhedsforvaltning. Hermed er der for første gang i menneskehedens historie opstået den nye situation, at den nationale økonomi kan udvikles planmæssigt, hvilket åbner vide perspektiver for produktivkræfternes udvikling.

Systemet med hele folkets socialistiske ejendom er et system af socialistisk fællesejendom, der er i overensstemmelse med produktionens høje grad af samfundsmæssiggørelse. I den moderne industri er hver branche, hver virksomhed indbyrdes forbundne, indbyrdes afhængige. De er alle organiske dele af den samlede samfundsmæssige produktion. Fremkomsten af hele folkets socialistiske ejendom er det nødvendige resultat af modsætningen mellem produktivkræfternes høje grad af samfundsmæssiggørelse og den kapitalistiske private ejendomsret. Et system med hele folkets socialistiske ejendom er forudsætningen for, at man kan løse den modsætning, der findes i det kapitalistiske samfund mellem produktionens samfundsmæssige karakter og den private karakter af besiddelsen af produktionsmidlerne, mellem den enkelte virksomheds produktions organiserede karakter og den samlede samfundsproduktions anarkiske tilstand; og for at man kan udrydde det enorme spild og den ødelæggelse af produktivkræfter og produkter, der forekommer p.gr.a. det kapitalistiske system og borgerskabets og dets politiske repræsentanters ekstravagante ødslen. På denne måde kan produktivkræfternes udvikling akcellereres.

Den statsejede økonomi, der er etableret på basis af hele folkets socialistiske ejendom, behersker den nationale økonomis livsnerve. Den besidder moderne industri og transportvirksomheder. Den statslige industri leverer i stort omfang maskinelt udstyr, redskaber, brændsel og energi, og beforder dermed den tekniske omformning af hver enkelt af sektorerne i den nationale økonomi. Den leverer store mængder af traktorer, mejetærskere, transportudstyr, elektricitet, brændstof, kunstgødning, insektmid-

ler osv., og beforder dermed mekaniseringen af landbruget. Den akkumulerer desuden kapital i stor mængde til statens økonomiske, kulturelle og forsvarsmæssige opbygning. Den socialistiske statslige økonomi er overalt i den nationale økonomi en ledende faktor, der udgør statens materielle grundlag under den socialistiske revolution og opbygning. I vort land fandt den socialistiske omformning af landbruget, håndværket og de kapitalistiske industrielle og kommercielle foretagender sted under ledelse af og med støtte fra den statslige økonomi. Efter at den socialistiske omformning grundlæggende var fuldført, befæstedes og udvikledes den kollektive økonomi også under den statslige økonomis ledelse. Den socialistiske statslige økonomi er en mægtig materiel kraft i konsolideringen af proletariats diktatur.

Indenfor landbruget er hele folkets socialistiske økonomi først og fremmest repræsenteret af statsbrugene(c). Set ud fra vort lands betingelser har statsbrugene følgende funktioner, som adskiller sig fra den kollektive økonomi:

(1) Udover at statsbruget støtter sig på egen kapitalakkumulation kan staten, hvis det er nødvendigt, investere direkte, for at fremskynde landbrugets mekanisering og for at lade statslandbruget spille rollen som ledende og eksemplarisk faktor.

(2) Statsbruget er en vigtig basis for de statsligt gennemførte landbrugsvidenskabelige eksperimenter. Kun hvis man kan koncentrere et stort personale med forskning som speciale og bruge en hel del kapital og gøre dette gennem forholdsvis lang tid kan videnskabelig forskning give resultater. Da den kollektive økonomi på landet ofte lider under begrænsninger hvad angår menneskelige, materielle og finansielle ressourcer, kan det vanskeligt foregå her. Statsbrugene kan derimod under statens enhedsplan koncentrere de nødvendige menneskelige, materielle og finansielle ressourcer, og beskæftige sig med alle slags videnskabelige eksperimenter og opnå gode resultater – fremragende arter og avancerede erfaringer – og i rette tid udbrede dem til folkekommunerne.

(3) Statsbrugene er den kollektive økonomi overlegen med hensyn til at opdyrke nyt land i stort omfang, ekstensivt jordbrug og skovbrugsdrift.

Hele folkets socialistiske ejendom er en socialistisk ejendomsform med en høj grad af kollektivitet, der udvikler sig hen mod at blive til hele folkets kommunistiske ejendom. For så vidt som produktionsmidlerne allerede er blevet hele det arbejdende folks fælles ejendom, besidder hele folkets socialistiske ejendom allerede et element af kommunisme. Men hele folkets socialistiske ejendom er imidlertid en hele folkets ejendom, der netop er kommet ud af det gamle samfunds skød, og derfor må det nødvendigvis bære det gamle samfunds traditioner og modermærker med sig. Først og fremmest er hele folkets socialistiske ejendom stadig en ejendomsform, der er snævert forbundet med klasser og klassekamp. Det klasseindhold,

c. Statsbrugene er en slags eksperimental-enheder, som udgør en ganske lille del af det kinesiske landbrug.

der findes i »hele folket« kan kort betegnes med udtrykket »hele det arbejdende folk«. Hele folkets socialistiske ejendom skal kun tjene proletariatet og hele det arbejdende folk. Endvidere må hele folkets socialistiske ejendom nødvendigvis fremtræde som den socialistiske statslige ejendom, men den socialistiske stat er netop, som f.eks. Lenin udtrykte det, i en vis henseende »en borgerlig stat uden et borgerskab«⁸ fordi den forsværer en i praksis ulige borgerlig ret. For det tredje er hele folkets socialistiske ejendom en hele folkets ejendom, der er forbundet med et varesystem, pengecirkulation og fordeling efter arbejdsindsats. Alt dette er også udtryk for den borgerlige ret. Disse omstændigheder viser, at det er fuldstændig uden grund at betragte hele folkets socialistiske ejendom som den reneste form. Kun hvis hele folkets socialistiske ejendom fortsat udvikler sig til at blive hele folkets kommunistiske ejendom, vil man fuldstændigt kunne skille sig af med klasse-kendetegnene og kapitalismens traditioner og modernærker.

Når hele folkets socialistiske ejendom er blevet etableret, står der en lang proces tilbage, hvor denne ejendom må konsolideres og uafslædt forbedres. Hele folkets socialistiske ejendom kan enten gå fremad eller tilbage; dette er et af de centrale temaer i kampen mellem de to klasser, de to veje og de to linier i den socialistiske epoke.

Uden socialisering af landbruget kan der ikke være tale om en fuldstændig, konsolideret socialisme

Det er nødvendigt at foretage en socialistisk omformning af småbonde-økonomien.

Efter at proletariatet har opnået den politiske magt vil det, ud over at stå overfor en kapitalistisk økonomi med en høj grad af samfundsmæssiggørelse, generelt være konfronteret med et stort antal individuelle økonomier med de arbejdendes selveje som grundlag. Denne faktor findes indenfor landbruget, håndværket og i transportsektoren såvel som i kommercielle virksomheder, men er talrigest og mest udbredt indenfor landbruget. De mennesker, der er beskæftigede indenfor den individuelle økonomi er individuelle arbejdere, den enkelte familie eller husholdning udgør den økonomiske og produktionsmæssige enhed. Selvom de er i besiddelse af produktionsmidler, er disse få og utilstrækkelige. De er under pres fra den kapitalistiske økonomi, og hvis de ikke ligefrem går fallit, så driver de rundt som i et stormvejr uden at være herrer over deres egen skæbne, og vil til enhver tid kunne blive proletariserede. Når proletariatet har styrtet borgerskabets styre og etableret et system med hele folkets socialistiske ejendom af produktionsmidlerne, kan man da lade den individuelle øko-

nomi fortsætte med at eksistere? Formand Mao siger: »Uden landbrugets socialisering kan der ikke blive tale om en konsolideret socialisme«⁹. Det vi her grundigt vil analysere er spørgsmålet om den individuelle landbrugsøkonomis udvikling under socialistiske betingelser, fordi dette i princippet er den vej også håndværket og de andre individuelle økonomier må gå.

Hele folkets socialistiske ejendom, der blev grundlagt efter at proletariatet opnåede den politiske magt, er det vigtigste økonomiske grundlag for proletariats diktatur statsmagt. Småbonde-økonomien, der har den enkelte arbejdendes selveje som grundlag, er imidlertid i modsætning til såvel det socialistiske kollektive ejendomssystem som til proletariats diktatur overbygning. Af denne grund vil småbonde-økonomien, baseret på privat ejendom, være en rugeplads for kapitalisme. Den vil nødvendigvis tendere mod en polarisering, så et stort antal ruinerede og forarmede bønder synker ned til at blive fattigbønder og landarbejdere, mens et lille antal mennesker udvikler sig til rigbønder, dvs. et landligt borgerskab. Lenin påviste: »Småproduktionen producerer konstant, hver dag og hver time, spontant og i stor mængde, kapitalisme og borgerskab«¹⁰. Det er en vældig sejr, at vi i løbet af vort lands folkedemokratiske revolution fuldstændigt har forandret jordsystemet, eksproprieret godsejernes jord og givet den tilbage i bøndernes eje; men efter jordreformen var der stadig et spørgsmål om hvilken retning de individuelle bønder ville gå: ville de gå den kapitalistiske eller den socialistiske vej? Efter vort lands jordreform varede det ikke mange år før følgende situation opstod: på landet udvikledes kapitalismens spontane kræfter dag for dag, nye rigbønder opstod overalt, og mange velhavende middelbønder stræbte mod at blive rigbønder. Mange fattigbønder levede stadig i fattigdom og nød, fordi de manglede tilstrækkelige produktionsmidler. Nogle havde stiftet gæld, og andre måtte sælge deres jord. Dette forhold viser, at hvis proletariatet ikke efter jordreformen leder de brede bondemasser ad den socialistiske vej og rettidigt gennemfører en socialistisk omformning af småbonde-økonomien, men i stedet akcepterer at der sker en polarisering, vil disse velhavende bønder, der helhjertet går den kapitalistiske vej, naturligvis fjerne sig mere og mere fra arbejderklassens interesser; de bønder, der på ny mister deres jord, og de bønder, der permanent befinder sig i en nødsituation, vil komme til at hade proletariatet, som ser deres nød, men ignorerer den. På denne måde vil den alliance mellem arbejdere og bønder, der etableredes på basis af jordreformen, være i fare for at falde fra hinanden, og proletariats diktatur og styrkelsen af den socialistiske økonomiske basis vil være truet.

Efter jordreformen havde småbonde-økonomien med den private ejendom som grundlag en vis indflydelse på genopbygningen og udviklingen af landbrugsproduktionen. Men den var, når det kommer til stykket, et tilbagestående produktionsforhold: den spredte drift baseret på husholdnings- og familieenheder kunne ikke realisere en permanent udvidet reproduktion, fordi den ikke kunne anvende fremskreden teknik og nyeformer for landbrugsredskaber, og fordi den ikke kunne træffe forholds-

regler mod naturkatastrofer. Derfor kunne den ikke opfylde den socialistiske økonomis stigende behov for fødevarer, råvarer til industrien og arbejdskraft, og desuden kunne den ikke udgøre et bredt indenlandsk marked for industriens udvikling. Af alle disse grunde stod den i skarp modsætning til den socialistiske industrialisering. For at løse denne modsætning var det nødvendigt for proletariatet at finde frem til passende forholdsregler til at lede den opsplittede og tilbagestående småbondeøkonomi ind på den socialistiske vej.

Altså: på hvilken måde kan man lede småbonde-økonomien ind på den socialistiske vej?

Organisering er den nødvendige vej til gennemførelse af den socialistiske omformning af småbondeøkonomien.

Bonden er en arbejdende, og er proletariatets allierede. De produktionsmidler der ejes privat af den enkelte bonde kan ikke eksproprieres. Engels påpegede i sin tid: at »...vi med statsmagten i hænde ikke kan tænke på at ekspropriere småbønderne med magt (hverken med eller uden erstatning), sådan som vi er nødt til at gøre med godsejerne. Vor opgave overfor småbonden består i første række i at lede hans private bedrift og private ejendom over i et kooperativ, ikke med tvang, men ved eksemplets magt, og ved at samfundet yder hjælp til dette formål«. ¹¹ Det vil altså sige at organiseringen og landbrugets kollektivisering er »...den eneste vej til frigørelse af folket, den eneste vej fra fattigdom til rigdom«. ¹² I vort land accepterede de brede masser af fattig- og lavere middelbønder forholdsvis let den socialistiske omformning. Imellem dem var der overordentlig mange, der aktivt gik den socialistiske vej. En del velhavende middelbønder var vaklende i deres holdning til socialismen, mens godsejerne og rigbønderne desperat saboterede den. Derfor forekom der straks fra begyndelsen en vigtig kamp mellem den socialistiske og den kapitalistiske linie i spørgsmålet om, hvorvidt man skulle gennemføre landbrugets kollektivisering eller ej. Denne kamp afspejlede sig inden for partiet, som en vigtig kamp mellem de to linier.

Liu Shao-qi og Chen Bo-da, som repræsenterede borgerskabets og rigbøndernes interesser, fremkom med den revisionistiske linie, der gik ud på »først mekanisering, derefter kollektivisering«. De anstrengte sig til det yderste for at angribe virkeliggørelsen af kollektiviseringen under betingelser, hvor landbruget endnu ikke var mekaniseret, som de kaldte »fejlagtig, farlig og illusorisk bondsocialisme«, med den hensigt at lede den individuelle økonomi ad kapitalismens fordærvende vej. Rettet mod Liu Shao-qi's fordrejninger påpegede formand Mao: »...med de forhold vi har i vort land, må kooperativisering gå forud for brugen af store maskiner (i kapitalistiske lande udvikler landbruget sig på en kapitalistisk måde)«. ¹³ Partiets centralkomite, ledet af formand Mao, forsvarede beslutsomt proletariatets og de fattige og lavere middelbønders interesser, analyserede

de praktiske forhold på landet i Kina og fastlagde partiets grundlæggende linie angående landbrugsspørgsmålet: det første skridt er at gennemføre landbrugskollektivisering, det andet skridt må være med landbrugskollektiviseringen som grundlag at gennemføre en mekanisering. Dette er en marxistisk linie. Hele partiet holdt fast ved formand Maos revolutionære linie. I landbrugskollektiviserings-processen havde det fast tillid til, at de fattige og lavere middelbønder kunne styrke enheden med de øvrige middelbønder og gennemføre en beslutsom kamp mod godsejernes og rigbøndernes sabotagehandling, og effektivt bekæmpe Liu Shao-qi & Co.'s revisionistiske linie. Derfor virkeliggjordes i løbet af kort tid landbrugskollektiviseringen.

Den proces, hvor landbruget i Kina gennemgik en socialistisk omformning, var en proces med bevægelse i modsætningen mellem produktionsforhold og produktivkræfter på landet. Omformningsprocessen gennemgik tre på hinanden følgende former. Begyndelsen var organisering af gensidige hjælpehold, der bragte visse socialistiske spirer med sig, som øgede bøndernes erfaringer med kollektivt arbejde, og som medførte en forøgelse af produktionen i forhold til den tid, hvor man praktiserede individuel drift. Under de gensidige hjælpehold eksisterede imidlertid modsætningen mellem fælles arbejde og opsplittet drift. Var denne modsætning ikke blevet løst, ville organiseringens overlegenhed vanskeligt kunne udvikles videre. På dette tidspunkt måtte man altså handle i overensstemmelse med de foreliggende omstændigheder og lede bønderne i organiseringen af halv-socialistiske lavere landbrugs-produktionskooperativer. I disse lavere kooperativer blev den privatejede jord dyrket i fællesskab, og de private trækdyr og større landbrugsmaskiner i kooperativet anvendtes i fællesskab. Idet man på denne måde løste modsætningen under de gensidige hjælpehold mellem fælles arbejde og den opsplittede drift, gik man et skridt fremad i befordringen af produktionens udvikling. Men de lavere kooperativer bevarede »fordeling efter jordtilliggende«, og benyttelsen af private træk-dyr og større landbrugsredskaber skete også mod visse vederlag. Der eksisterede altså stadig en modsætning mellem den fælles drift og det kollektive arbejde på den ene side, og den private ejendom af jorden og de øvrige produktionsmidler på den anden. Hvis denne modsætning ikke var blevet løst, ville de brede masser af fattige og lavere middelbønder ikke kunne udfolde deres entusiasme for produktionen. På dette tidspunkt måtte partiet altså igen handle i overensstemmelse med omstændighederne og lede bønderne i overgangen til de fuldstændigt socialistiske højere landbrugsproduktions-kooperativer. De højere kooperativer har de arbejdende massers kollektive ejendom af produktionsmidlerne som grundlag, de praktiserer det socialistiske princip »fra enhver efter evne, til enhver efter indsats«, og er allerede fuldstændigt socialistiske kollektive økonomier. Denne metode, hvor man i overensstemmelse med omstændighederne går gradvist fremad, er gavnlig for bøndernes gradvise opdragelse til kollektivt arbejde og for udviklingen af erfaringer m.h.t. kollektiv drift, såvelsom for bøndernes gradvise afkald

på begrebet privat ejendom og for udfoldelsen af det socialistiske initiativ, der udspringer af bøndernes frivillige deltagelse i kooperativet. Derfor har der i hele kooperativiseringsprocessen ikke blot ikke været tale om fald i landbrugs-produktiviteten, men denne er år for år steget. Dette viser klart, hvor enestående korrekt formand Maos revolutionære linie er.

Efter at jordreformen var fuldstændigt gennemført i brede landområder i vort land, måtte man »smede mens jernet er varmt«. I løbet af mindre end fire år fuldførte man da grundlæggende den socialistiske omformning af landbruget, virkeliggjorde landbrugskollektiviseringen og omformede bøndernes individuelle ejendom til de arbejdende massers socialistiske kollektive ejendom. Realiseringen af landbrugskollektiviseringen var af vid og dybtgående betydning, fordi den betød et fremskridt i frigørelsen af produktivkræfterne, styrkede proletariats socialistiske bastioner i de brede landområder, styrkede alliancen mellem arbejdere og bønder og befæstede proletariats diktatur.

Vort lands folkekommuner er en vigtig udvikling af den kollektive ejendom

Efter at de arbejdende massers socialistiske kollektive ejendom var blevet etableret, forestod en proces med gradvis udvikling og forbedring. Som følge af produktivkræfternes udvikling og højnelsen af de arbejdende massers socialistiske bevidsthed gik udviklingen fra mindre til større kollektiver, fra kollektiver med en lavere til kollektiver med en højere grad af fælleseje. Dette er en objektiv lovmæssighed. Under vejledning af partiets generallinie for den socialistiske opbygning opstod i 1958 folkekommunerne i vort land, som solopgangen i den østasiatiske horisont, befordret af »Det store spring fremad« og i overensstemmelse med behovene for konstruktion af kunstvandingsanlæg og for en udvikling af landbrugets produktivkræfter. De brede masser af fattige og lavere middelbønder elskede folkekommunen, og de skrev adskillige folkesange, der priste folkekommunens fødsel. En af dem lyder således:

»Individuel drift er som en bro af en enkelt planke,
den ryster tre gange for hvert skridt.
Gensidig hjælp er som en bro af sten,
som ikke kan modstå vind og regn.
En bro af jern er ikke så dårlig,
men den kan ikke klare tung trafik.
Folkekommunen er en bro af guld,
der fører til himlen.«

Landbrugs-folkekommunernes omfang svarer til et »xiang«, idet alle de højere landbrugs-produktionskooperativer indenfor et »xiang« sluttede sig sammen. Folkekommunen er en enhed, der integrerer statslig og folkekommuneforvaltning, og som forener industri, landbrug (incl. skovbrug, kvægdrift, bierhverv og fiskeri), handel, undervisning og folkemilits.

Det er den grundlæggende enhed på landet i vort socialistiske land, også som basisenheden for statsmagten i landområderne. I en forholdsvis lang historisk periode vil folkekommunen være den socialistiske kollektivøkonomis organisation, baseret på gensidig hjælp og gensidig fordel. Da de højere kooperativer udvikledes til folkekommuner, udvidedes driftens omfang, og også omfanget af den del af produktionsmidlerne som ejes i fællesskab. Folkekommunens kendetegn er, at den er »for det første stor, for det andet fælles«. Dette var en vigtig udvikling af de arbejdende massers socialistiske kollektive ejendom på landet.

I den nuværende fase praktiserer folkekommunerne i vort land det grundlæggende system »tre niveauer af ejendom, med produktionsholdet som basis«. De tre niveauer af kollektiv ejendom er kommune-, produktionsbrigade- og produktionsholds-niveau, hvor produktionsholdets niveau er det grundlæggende for den kollektive ejendom(d). Produktionsholdet er folkekommunens grundlæggende regnskabsenhed. Det har et selvstændigt regnskab, er selv ansvarligt for profit og tab, og organiserer direkte produktion og fordeling. Dette skyldes, at i vort lands nuværende fase må landbrugsproduktionen stadig primært støtte sig på menneskers og trækdyrs kræfter. Efter folkekommuniseringen er landbrugets mekaniseringsgrad ganske vist uafslædt blevet hævet, men set i national målestok er det manuelle arbejde stadig det mest fremherskende. I den nuværende fase udgøres et produktionshold gerne af tyve-tredive familier, og holdet udgør den grundlæggende regnskabsenhed, der organiserer produktion og distribution, hvilket er forholdsvis passende. At gøre det på denne måde er gavnligt for organiseringen af produktionen og for styrkelsen af forvaltningen, gavnligt for udfoldelsen af de brede masser af kommunemedlemmers socialistiske entusiasme, gavnligt for opmuntring af kommunemedlemmernes omsorg for kollektivet, og styrker kontrollen med kadreerne. Over produktionsholdet findes de to øvrige niveauer af kollektiv økonomi, produktionsbrigaden og folkekommunen. Som følge af udviklingen af en forholdsvis høj grad af fællesskab i den kollektive økonomi på disse niveauer, har man her finansielle muligheder for at anskaffe store og mellemstore landbrugsmaskiner, som produktionsholdene ikke selv kan klare at anskaffe, og udføre grundlæggende opbygning af kunstvandingsanlæg og drive mindre fabrikker og bjergværksdrift. De kan desuden støtte tilbageslående produktionshold på vigtige områder i udviklingen af den kollektive økonomi. Landbrugs-folkekommunernes system af kollektiv ejendom med tre niveauer og med produktionsholdet som grundlæggende regnskabsenhed er en helhed, som ikke kan adskilles. Som en totalitet af tre niveauer af kollektiv *ejendom*, har det en høj grad af fleksibilitet, det kan svare til de forskellige niveauer og behov i udviklingen af landbrugets produktivkræfter og gavne den hurtige udvikling af samfundets produktivkræfter.

d. Det er dog ikke ualmindeligt at produktionsbrigader (især de mindre) fungerer som regnskabsenhed – som f.x. modelbrigaden Dazhai.

Under forudsætning af at der gøres et godt stykke aktivt arbejde i den kollektive økonomi, at dennes udvikling ikke hindres og at den garanteres første prioritet, må man indenfor den kollektive økonomi i vort lands landbrugs-folkekommuner tillade og opmuntre kommune-medlemmerne til at anvende deres fritid og fridage til dyrkning af de private jordlodder og arbejde i hjemme-bierhvervene. De private jordlodder og hjemme-bierhvervene er i deres væsen rester af individuel økonomi, men under socialistiske betingelser kan de være et supplement til den socialistiske økonomi, og er tilknyttet den kollektive økonomi og økonomien under hele folkets socialistiske ejendom. Indenfor en vis periode under socialismen vil det at bevare kommune-medlemmernes hjemme-bierhverv muliggøre en fuldstændig udnyttelse af arbejdskraften på landet, forøge antallet af samfundets produkter og være gavnligt for forbedringen af kommune-medlemmernes levevilkår og aktivisere markedshandlen på landet. Men den lille privatejendoms rester udgør også en slags grobund for kapitalisme, så det er også nødvendigt at styre dem strengt og begrænse deres negative indflydelse.

Det vil i en forholdsvis lang periode være nødvendigt indenfor folkekommunernes kollektive ejendomssystem i vort land at praktisere systemet med »tre niveauer af ejendom, og produktionsholdet som basis«. Men efterhånden som grundlaget i alle henseender gradvist modnes (f.x. ved at landbrugets mekaniseringsgrad øges, ved at indkomstforskellene produktionsholdene imellem mindskes og desuden ved at den socialistiske bevidsthed hos de brede masser af kommune-medlemmer gradvist højnes) vil folkekommunerne i vort land gradvist kunne gå over fra det nuværende ejendomssystem med produktionsholdet som grundlag til et ejendomssystem med produktionsbrigaden og folkekommunen som grundlæggende ejendomsenhed, og endelig gradvist gå over til socialistisk hele folkets ejendom. Dette vil dog kræve en forholdsvis langvarig udviklingsproces.

Ligesom landbruget må håndværkets kollektive ejendomssystem også gennemgå en lang proces fra små kollektiver til store, og endelig fra store kollektiver til et ejendomssystem med hele folkets socialistiske ejendom.

Det kollektive ejendomssystems udvikling fra lille til stor, fra lavt til højt niveau, forandringen fra socialistisk kollektiv ejendom til hele folkets ejendom, er en proces der som sit grundlag har produktivkræfternes udvikling og den permanente højnelse af menneskenes socialistiske bevidsthed. På et tidspunkt hvor de grundlæggende forudsætninger ikke er til stede, ville det være forkert at forcere forandringerne. På et tidspunkt hvor forudsætningerne allerede er til stede, vil det imidlertid også være forkert stadig at stille sig tilfreds med de bestående forhold, og undlade at gå fremad. Disse to tendenser vil begge være til skade for massernes socialistiske entusiasme, og vil kunne skade produktivkræfternes udvikling. Fremkomsten af folkekommunerne var det nødvendige resultat af vort lands politisk-økonomiske udvikling, og er fuldstændigt i overensstemmelse med de objektive lovmæssigheder. Liu Shao-qi og andre revisionister indledte et ondsindet angreb på folkekommunen, idet de hårdnakkede

holdt fast ved det standpunkt, at den var »skabt for tidligt og for dårligt«. Men på det tidspunkt hvor folkekommunernes mægtige strøm slog ind over den modstrøm de havde startet, råbte de larmende op om, at man skulle »løbe hurtigt ind i kommunismen« og igangsætte en »kommunistisk vind«, med det formål at ødelægge folkekommunerne. Fremover vil der også i den proces, hvor de arbejdende massers socialistiske kollektive ejendomssystem udvikles, være kampe mellem de to klasser, de to veje og de to linier. Det er nødvendigt og ikke på nogen måde mærkeligt.

Både de arbejdende massers socialistiske kollektive ejendom og hele folkets ejendom er socialistisk fælleseje, men der er stadig en vigtig forskel mellem dem. Det kollektive ejendomssystems produktionsmidler er ikke fælles ejendom for de arbejdende i hele landet, men er de arbejdendes fælles ejendom indenfor rammerne af en kollektiv økonomi. Derfor kan det ikke lade sig gøre uden godtgørelse at overføre menneskelige, materielle eller finansielle ressourcer mellem den af hele folket ejede og den kollektivt ejede sektor. Det er heller ikke muligt uden godtgørelse at overføre denne slags ressourcer mellem de enkelte kollektive økonomier.

De arbejdende massers socialistiske kollektive ejendomssystem er et socialistisk ejendomssystem med en forholdsvis lav grad af socialisering, der bærer mange af det gamle samfunds modermærker med sig. Indenfor den enkelte kollektive økonomis rammer er menneskene ganske vist lige hvad angår ejendomsforholdet til produktionsmidlerne. Men de forskellige kollektive økonomier imellem eksisterer der stadig i realiteten stor ulighed på dette punkt. De enkelte produktionshold i vort lands landbrugs-folkekommuner er meget ulige stillet, ikke blot med hensyn til, hvor meget jord de besidder, men også hvad jordens bonitet og beliggenhed angår. Selv med samme arbejdsindsats vil afkastet blive forskelligt. Derfor vil der kunne være store forskelle i belønning for arbejdet de enkelte folkekommuner og de enkelte produktionshold imellem. Dette betyder, at den borgerlige ret endnu ikke fuldstændigt kan afskaffes indenfor den kollektive ejendoms rammer. Konsolideringen og forbedringen af det kollektive ejendomssystem er stadig en stor opgave.

Den socialistiske fællesejendom befæstes og udvikles i kampen.

Den vigtige lære af den kapitalistiske ejendoms genrejsning i Sovjetunionen

Siden Krustjov-Brezhnev-renegatkliken genrejste borgerskabets diktatur, er den socialistiske fællesejendom, der i Sovjetunionen oprindeligt etableredes under proletariats diktatur, nu i enhver henseende degene-

reret, og har forandret karakter til en ny form for bureaukratisk, monopol-kapitalistisk ejendom. Dette er en vigtig lære.

Marxismen fortæller os, at karakteren af ejendommen til produktionsmidlerne i sidste instans afhænger af hvilken samfundsgruppe, der er i besiddelse af disse produktionsmidler, og i hvilken samfundsgruppes tjeneste de anvendes. På hvilken måde kan vi undersøge denne »besiddelse« og »tjeneste«? I »Kapitalen« anførte Marx følgende sætning fra Aristoteles: »Herren beskæftiger sig ikke som sådan med erhvervelse af slaver, men med benyttelse af slaver«. Marx fortsatte: »For herren – kapitalisten – beskæftiger sig som sådan ikke med erhvervelse af slaver – kapitalejendom, som giver magt til at købe arbejde – men med benyttelse af slaver – anvendelse af arbejdere – i dag lønarbejdere i produktionsprocessen«¹⁴. I dag behøver vi blot at kaste et blik på den måde proletariatet og det arbejdende folk i Sovjetunionen »anvendes i produktionsprocessen« for at gennemskue at Brezhnev & Co., under dække af det socialistiske fælles-eje, har sat sig i besiddelse af det sovjetiske folks produktionsmidler og anvendt dem i et byråkratisk monopol-borgerskabs tjeneste.

De sovjetiske revisionisters »Reglement for de socialistiske statslige virksomheder« bestemmer at: »Hvad angår magten til at forvalte produktionen, skal denne udføres af lederen (den administrerende direktør) samt de øvrige funktionærer med særskilte ansvarsområder«. Virksomhedens leder har ret til at fastlægge antallet af beskæftigede på virksomheden og til at »ansætte og afskedige arbejdere, og træffe foranstaltninger m.h.t. ros og ansporing såvel som straffeforanstaltninger«. Han har magt til at fastsætte arbejderes og ansattes løn- og bonusforhold, til at sælge og udleje virksomhedens produktionsmidler, og har ret til at forvalte de forskellige former for »økonomiske opmuntringsfonds«, som den sovjetiske revisionistiske ledende klike har overladt den enkelte virksomhed at allokere. De sovjetrevisionistiske »Modelstatutter for kolkhos'erne« fastslår at »Kolkhos-formanden« har magt til at udleje eller overføre den statsejede jord, som kolkhos'en anvender; til at forvalte kolkhos'ens ejendom og kapital; og endog til at sælge landbrugsmaskiner og andre produktionsmidler. Han har magt til at bestemme kolkhos-medlemmernes arbejdsgodtgørelse, til at ansætte personer udefra til at arbejde indenfor kolkhos'en, osv. Når disse »forvaltere« og »kolkhos-formænd« har alle disse magtbeføjelser, hvilken magt har da det sovjetiske arbejdende folk? Det har ingen magt. Det forhold, at det byråkratiske monopol-borgerskab med tvang reducerer det sovjetiske arbejdende folk til lønarbejdere »som anvendes i produktionsprocessen«, viser klart at det er et byråkratisk monopol-borgerskab. De sovjetrevisionistiske aviser og tidsskrifter afslører selv, at den månedlige akkordløn for drejere på sovjetiske statslige virksomheder ligger så lavt som 50-60 rubler, hvor gennemsnitslønnen er 70-80 rubler. Men disse »forvaltere« og »direktører« og andre medlemmer af det byråkratiske monopolborgerskab, som har et fast greb om løn, bonus, subsidier og andre »legale« midler, de har indkomster, som ligger fra det tidobbelte og til det mange-tidobbelte af arbejderens løn. Et almindeligt kolk-

hos-medlem har en månedlig indkomst på mindre end 60 rubler, mens en kolkhos-formand i almindelighed har en månedsløn på mere end 300 rubler, og nogle når op på mere end 1000 rubler. En ældre sovjetisk arbejder med mere end 30 års arbejds erfaring siger: »Vi har masser af millionærer her«, »de er forskellige fra os ikke kun hvad angår levemåde, men også hvad sproget angår«. En administrator i bygningskonstruktions-trusten under det sovjet-revisionistiske landbrugsministerium råber op om, at »Trusten er mit hjem, dér er jeg herre, dér kan jeg gøre, hvad jeg vil«. Bestemte træer får bestemte blomster, bestemte klasser siger bestemte ord. Det sovjetiske arbejdende folk og det byråkratiske monopolborgerskab forklarer det samme spørgsmål ud fra forskellige standpunkter og forskellige synsvinkler det byråkratiske monopolborgerskabs elementer er blevet herrer over produktionen, og de har det som kapitalisterne: »de kan gøre hvad de har lyst til«, mens det brede arbejdende folk er reduceret til at være lønarbejdere, der lider under slaveri og udbytning, og som kæmper for at komme op af fattigdommens mudderhul.

Det er et chokerende faktum, at den sovjetiske socialistiske fællesejendom i enhver henseende er degenereret og har ændret karakter. Dette viser, at ejendomsspørgsmålet overhovedet ikke er fuldstændigt løst ved, at den socialistiske fællesejendom er blevet oprettet, og at denne ikke af sig selv konsolideres og forbedres, men at der derimod forestår en langvarig kamp-proces.

Ejendom er ikke noget materielt, men et samfundsmæssigt forhold, som forbinder sig med det materielle. Etableringen af den socialistiske fællesejendom betød på den ene side, at det arbejdende folk rev sig løs fra den private ejendoms lænker og begyndte at fungere som herrer over samfundets produktionsmidler, at der blev vendt op og ned på relationerne mellem proletariatet og det arbejdende folk på den ene side og alle udbytterklasserne på den anden, således at disse relationer fik karakter af et herskab over og en omformning af alle elementer fra udbytterklasserne. På den anden side må man stadig have for øje, at den borgerlige ret, hvad angår ejendomssystemet ikke fuldstændigt er udryddet. Hvad enten det drejer sig om hele folkets ejendom eller den kollektive ejendom, vil der være et ledelsesproblem, nemlig spørgsmålet om hvilken klasse, der har ejendomsretten, ikke formelt, men reelt. I dette samfundsmæssige forhold må proletariatet og det arbejdende folk konsolidere resultaterne af magterobringen og styrke herskabet over og omformningen af elementer fra udbytterklasserne; de må konsolidere og uafsladeligt forbedre det socialistiske ejendomssystem i den proces, hvor de forsvarer sig mod udbytterklassernes sabotage, begrænse den borgerlige ret, der endnu ikke er fuldstændigt afskaffet hvad angår det socialistiske ejendomssystem, og skridt for skridt udrydde det gamle samfunds traditioner og modernærker. Borgerskabet og alle de andre udbytterklasser vil i dette tilfælde sætte sig imod denne beherskelse og omformning, og med det formål at tilegne sig, ødelægge og til sidst forvandle det socialistiske ejendomssystem til et kapitalistisk, vil de udnytte de traditioner og modernærker fra det gamle

samfund, som stadig eksisterer indenfor den socialistiske fællesejendom, og udvide de dele af den borgerlige ret, der endnu ikke er helt afskaffede, mens de vil genskabe de dele, der allerede er blevet udryddet. Modsætningerne og kampene mellem proletariatet og borgerskabet i forbindelse med ejendomsspørgsmålet er mangesidige, men de kommer til koncentreret udtryk i kampen om lederskabet i den socialistiske fællesejede økonomi. Den der kan opnå retten til at lede, vil i realiteten blive ejendomsforholdenes herre. Hvis ledelsesretten skulle falde i hænderne på borgerskabet eller borgerskabets repræsentanter, vil den socialistiske fællesejendom ikke blot ikke kunne styrkes og forbedres, den vil helt sikkert degenerere og ændre karakter. I Sovjet er det netop fordi en håndfuld ledere, der gik den kapitalistiske vej, tilranede sig ledelsesmagten over den socialistiske fællesejede økonomi, at de har kunnet forandre den socialistiske fællesejendom til det byråkratiske monopolborgerskabs ejendom og forandre det sovjetiske proletariat og arbejdende folk, der oprindeligt var de socialistiske ejendomsforholds herrer, til slaver under det byråkratiske monopolborgerskabs ejendomssystem. Siden Krustjov-Brezhnev-renegat-kliken tilrev sig partiets og statens højeste magt, er kapitalismen nu blevet fuldstændigt genrejst.

Kampen for at konsolidere og udvikle den socialistiske fællesejendom

Med etableringen af det socialistiske ejendomssystem er ejendomsspørgsmålet aldeles ikke fuldstændigt løst. Der eksisterer stadig to muligheder, nemlig muligheden for en udvikling mod kommunismen, og muligheden for et fald tilbage i kapitalismen. Dette stiller proletariatet og det brede arbejdende folk overfor en historisk opgave: permanent at kæmpe for befæstelsen og udviklingen af det socialistiske fælles-ejendoms-system.

Hvis man vil befæste og udvikle det socialistiske fællesejendomssystem, er det først og fremmest nødvendigt, at ledelsesmagten i den socialistiske økonomi er i hænderne på virkelige marxister og de brede arbejdende masser. Når det gælder spørgsmålet om ejendom, kan man, ligesom det er tilfældet med andre spørgsmål, ikke nøjes med at se på dets form, men er nødt til at se på dets reelle indhold. Man må se på, hvem der i realiteten besidder virksomhedens produktionsmidler, hvem der forvalter dem, og hvem de tjener. Svaret på disse spørgsmål viser i koncentreret form, hvilken klasse der har ledelsesmagten indenfor virksomheden.)

Det socialistiske fællesejendoms-system er udtryk for, at proletariatet og det arbejdende folk er produktionsmidlernes herrer. Men hvordan skal man afgøre om de virkelig er herrer over produktionsmidlerne eller ej? Dette afhænger af deres funktion i produktionsprocessen. I det socialistiske samfund deltager de arbejdende i produktionen med status som herrer over denne og skaber ved deres bevidste arbejde rigdomme for samfundet. Men hvem organiserer denne produktionsproces? Når det kommer til stykket bør det være de arbejdende selv. Dette betyder naturligvis ikke, at

alle de arbejdende direkte skal organisere og lede produktionen. De brede masser af arbejdende organiserer produktionen gennem valgte repræsentanter i stat og kollektiv, og vælger repræsentanter til at organisere produktionen. Heri ligger der et problem: kan de repræsentanter, til hvem de brede masser af arbejdende mennesker har overgivet magten til at organisere produktionen, organisere denne i overensstemmelse med proletariatets og det arbejdende folks interesser? Har de arbejdende stadig selv magt, efter at de har givet deres repræsentanter fuldmagt til at organisere produktionen? Dette problem har forbindelse med det store spørgsmål, om hvilken klasse der reelt besidder produktionsmidlerne, om den fælles ejendom af produktionsmidlerne vil udvikle sig progressivt eller gå tilbage. I vore dages Sovjetunionen repræsenterer de personer, der leder og organiserer produktionen, allerede overhovedet ikke proletariatets og det arbejdende folks interesser, men byråkrat-monopol-borgerskabets interesser, den socialistiske ejendom er allerede fuldstændigt desintegreret og byråkrat-monopol-borgerskabets ejendom er allerede blevet det sovjetiske samfunds økonomiske grundlag. Dette er et stort historisk tilbage-skridt.

Under vort lands proletariske diktatur er kampen mellem de to klasser om, hvem der skal have ledelsesmagten i de socialistiske virksomheder meget skarp. I sin tale på partiets Niende Centralkomité's 1. plenarmøde sagde formand Mao:

» Det ser ud til, at det ikke var gået uden gennemførelsen af den store proletariske kulturrevolution, for vor basis var ikke solid. Hvis jeg skal dømme ud fra mine egne iagttagelser, så er jeg bange for, at det var sådan i et ganske stort flertal af fabrikkerne – jeg mener ikke alle fabrikkerne eller det overvældende flertal af dem – at ledelsen ikke var i hænderne på ægte marxister og ikke var i hænderne på arbejdermasserne. Dermed har jeg ikke sagt, at der ikke var gode folk blandt dem, der havde ansvaret på fabrikkerne. Det var der. Der var gode folk blandt partikomiteernes sekretærer og vicesekretærer og blandt partikomiteernes medlemmer og ligeledes blandt partiafdelingernes sekretærer. Men de fulgte den linie, der var Liu Shao-chis linie – det eneste middel, de brugte, var materielle incitamenter, de gav profitten kommandoen, og i stedet for at fremme den proletariske politik, brugte de bonus-ordninger o.s.v.«. » Men der var også virkelig dårlige folk på fabrikkerne«. » Dette er et bevis på, at revolutionen ikke var fuldført«. ¹⁵

Når ledelsesmagten indenfor den socialistiske økonomi er i hænderne på sande marxister, vil disse kunne repræsentere arbejderne, de fattige og lavere middelbønder og hele det arbejdende folks interesser i besiddelsen og forvaltningen af produktionsmidlerne, indskrænke den del af den borgerlige ret indenfor ejendomssystemet, som endnu ikke er udryddet, og bevirke at den socialistiske fællesejendom bliver konsolideret og udviklet fremad. Hvis den klike, der går den kapitalistiske vej tilriver sig ledelses-

magten indenfor den socialistiske økonomi, vil disse kunne ændre partiet og staten, der har til opgave at tjene folket, til institutioner der opretholder privilegier for den enkelte, og de vil kunne drage nytte af de af den gamle samfunds traditioner og modernærker, der stadig eksisterer indenfor den socialistiske økonomi, og ved at genskabe de dele af den borgerlige ret, der allerede er blevet udryddet, kan de desintegrere den socialistiske fællesejendom. »De historiske erfaringer fortjener opmærksomhed«. Partiets 10. kongres sammenfattede en rigdom af erfaringer, idet den påpegede at:

»Overfor grundorganisationerne må vi styrke lederskabet for at sikre, at ledelsen her virkelig er i hænderne på marxister(e) og i hænderne på arbejdere, fattigbønder, lavere middelbønder og andre arbejdende mennesker, og for at sikre, at opgaver med at konsolidere proletariats diktatur virkelig er gennemført i hver eneste grundorganisation«. ¹⁶

Dette er af afgørende betydning for befæstelsen og udviklingen af det socialistiske fællesejendoms-system.

For at sikre at ledelsesmagten indenfor virksomhederne i den statslige og kollektive økonomi er i hænderne på virkelige marxister, må proletariats og det arbejdende folk nødvendigvis føre en beslutsom kamp mod de renegater, agenter, og folk der går den kapitalistiske vej, som har tilrevet sig ledelsesmagten. Denne kamp kan ikke afgøres med en enkelt kulturrevolution. Borgerskabets afsindige planer om kapitalismens genrejsning er altid baseret på hundredvis af planer om at tilrive sig ledelsesmagten over såvel den statsejede som den kollektivt ejede økonomi. Samtidig må proletariats og det arbejdende folks repræsentanter, der har ledelsesmagten indenfor den statslige og den kollektive økonomi (kadrer på alle niveauer), hvis de selv virkelig skal kunne repræsentere proletariats og det arbejdende folks interesser, styrke omformningen af deres egen verdensanskuelse, og anstrenge sig for at blive marxister. Hvis de ikke anstrenge sig i denne henseende, men lader sig dominere af borgerskabets verdensanskuelse, så er der en fare for, at de i organiseringen af produktionsprocessen vil gå imod proletariats og det arbejdende folks interesser. Nogle mennesker har, når de leder den socialistiske økonomi, en mani for materielle incitamenter, for at sætte profitten i højsædet, for at indføre stramme regelsystemer, der undertrykker arbejderne; kort sagt, de nægter at lade det arbejdende folk fungere som de socialistiske virksomheders herrer. Dette vil bestemt kunne skade og svække den socialistiske fællesejendom, hæmme udviklingen, og bevirke at det socialistiske ejendomsystem degenererer og ændrer karakter. Under den store proletariske kulturrevolution kritiserede de brede masser og kadre denne tendens.

e. Udtalelsen er fra Zhou En-lai's rapport til 10. KKP-kongres i 1973. Måske citatets placering er en »finte«; Zhou taler om, at den ledende magt »virkelig skal være i hænderne på marxister...«, mens formuleringerne i konteksten taler om, at ledelsesmagten skal være i hænderne på »virkelige marxister...« – denne formulering er hentet fra Maos tale til den 7. CKs 2. plenum i 1969.

Men de ting, som allerede er blevet kritiserede, kan under visse betingelser dukke frem igen. I begyndelsen af 1974 hængte nogle af arbejderne fra Shanghai havns 5. laste- og losningssektion en vægavis op, der havde overskriften »Vi vil være havnens herrer, ikke tonnenes slaver«. I vægavisen stod: »Når ledelsen ikke anser arbejderne for at være havnens herrer, men betragter dem som tonnenes slaver, er dette en afspejling af den revisionistiske måde at styre virksomhederne på« (f). Denne sætning griber nøglepunktet i befæstelsen af det socialistiske fællesejendoms-system og har afgørende politisk betydning.

Ledelsesmagten i den statslige og kollektive økonomi må være i hænderne på sande marxister, og videre må den være i hænderne på arbejderne, fattigbønderne og de lavere middelbønder, og de øvrige arbejdende masser. Disse to aspekter kan ikke adskilles. Da de arbejdende masser er den socialistiske økonomis herrer, så betyder det forhold, at de overgiver ledelsesmagten til et lille antal repræsentanter, ikke, at de ingen ret har til at blande sig. Det revisionistiske system med »enkeltmandsledelse«, som sovjetrevisionismen propaganderer, er en institutionalisering af denne opfattelse. Realiteterne viser at dette er et sovemiddel som borgerskabet og dets repræsentanter udbreder for at tilrive sig ledelsesmagten. Engels påpegede engang, at »det nødvendige resultat af enkeltmandsledelse i industrien er privatejendommen«¹⁷. Hvis ledelsesmagten i virksomhederne indenfor det socialistiske fællesejendoms-system ikke virkelig er i hænderne på arbejderne, fattigbønderne og de lavere middelbønder og de øvrige arbejdende masser, vil det revisionistiske system med »enkeltmandsledelse« kunne udbrede sig. Under det revisionistiske system med »enkeltmandsledelse« er de arbejdende masser i realiteten adskilt fra produktionsmidlerne. De må adlyde ordrer fra chefen, og da de har mistet ledelsesmagten over virksomheden, er de ikke længere dens herrer. Hvis det får lov til at fortsætte på denne måde, ender de med at være rene produktivkræfter, som anvendes i produktionsprocessen af chefen. Selv spørgsmålet om hvorvidt denne produktionsproces er i overensstemmelse med proletariats og det arbejdende folks interesser eller ej, har de arbejdende masser ikke længere ret til at stille. På denne måde kan de socialistiske virksomheder gradvist glide ned i kapitalismens mudderpøl. Men når ledelsesmagten i virksomhederne er i hænderne på virkelige marxister og på arbejderne, fattigbønderne og de lavere middelbønder og det øvrige arbejdende folk, når de arbejdende massers position som herrer i virksomhederne virkelig garanteres, kan de fuldstændigt udvikle den socialistiske entusiasme, der udspringer af, at de er herrer i deres eget hus. Hvis det skulle forekomme, at dårlige personer tilrev sig ledelsesmagten på enkelte virksomheder, så vil de arbejdende masser på disse steder

f. Shanghai-havnearbejdernes vægavis (offentliggjort i »Folkets Dagblad« 1.2. 1974, oversat i Baumberger, »Beethoven kritiseren! Konfuzius verurteilen!« (Rowohlt, 1975) p. 116-19) er efter oktober 1976 blevet kritiseret for at være en manipulation fra »firemands-bandens« side.

under partiets ledelse kunne rive den tilbage igen. Denne praksis har allerede vist sin betydning i vort lands historie, især i praksis'en efter begyndelsen af den proletariske kulturrevolution, og den vil have betydning også i fremtiden.

Nøgleleddet i spørgsmålet om hvem der har ledelsesmagten over den socialistiske økonomi er spørgsmålet, om hvilken linie der følges af de afdelinger, der administrerer virksomhedens produktion og økonomi. Den revisionistiske linie fjerner sig generelt fra proletariatets og det arbejdende folks interesser, praktiserer materielle incitamenter, sætter profitten i højsædet, og undertrykker arbejderne med stramme regelsystemer; mens den marxistiske linie altid styrker forvaltningen ved at fastholde princippet om at revolutionen styrer produktionen, og ved at følge det socialistiske princip om at masserne skal være herrer i deres eget hus. Derfor er fastholdelsen af en marxistisk linie og kritikken af den revisionistiske linie den grundlæggende garanti for befæstelsen og udviklingen af det socialistiske fællesejendoms-system.

For at konsolidere og udvikle den socialistiske fællesejendom, er det endvidere nødvendigt under proletariatets diktatur at indskrænke den borgerlige ret. I det socialistiske samfund er den borgerlige ret endnu ikke fuldstændigt afskaffet, hvad ejendomssystemet angår. De dele af den borgerlige ret, der stadig eksisterer i det socialistiske samfund må man se på fra begge sider. På den ene side må man anerkende deres historiske betydning og på dette grundlag tillade dem at eksistere, på den anden side må man også se på nødvendigheden af at indskrænke dem, man kan ikke lade dem udvikle eller udbrede sig. Hvis disse dele af den borgerlige ret ikke underkastes den nødvendige begrænsning under proletariatets diktatur, men i stedet udvides, vil de i den sidste ende kunne bevirke at ejendommen af virksomhederne skifter karakter, sådan at de socialistiske virksomheder bliver til kapitalistiske.

For at befæste og udvikle det socialistiske fællesejendoms-system er det nødvendigt samvittighedsfuldt at praktisere partiets politik på alle områder. F.eks. må man indenfor økonomien under hele folkets socialistiske ejendom på en korrekt måde behandle forholdet mellem det centrale og det lokale niveau og udfolde begge niveauers aktivitet; man må behandle forholdet mellem stat og virksomhed korrekt, og sørge for, at der under statens enhedsledelse udvikles en aktiv administration af virksomhederne.

Andre eksempler er, indenfor landbrugs-folkekommunernes kollektive økonomi på en korrekt måde at praktisere den nuværende fases grundlæggende system med »tre niveauer af ejendom, og produktionsholdet som basis«, og fuldt ud udvikle den socialistiske entusiasme på de tre niveauer af den kollektive økonomi (dvs. kommune, produktionsbrigade, produktionshold), og også at anerkende forskellene mellem de enkelte produktionshold, brigader og folkekommuner, og samtidig arbejde energisk på at formindske forskellene mellem dem, så de kan gå ad socialismens vej til fælles velstand.

For at konsolidere og udvikle det socialistiske fællesejendoms-system er det nødvendigt at styrke den socialistiske opdragelse. Det socialistiske fællesejendoms-system er etableret på grundlag af elimineringen af det private ejendomssystem, men »rester, der afspejler det gamle systems ideologi, vil generelt i lang tid stadig eksistere i menneskenes hjerner«¹⁸. Disse rester af gammel ideologi baseret på det gamle private ejendomssystem, og som også omfatter den ideologi som udspringer af den borgerlige ret, manifesterer sig på mange måder. De er i konflikt med det socialistiske fællesejendoms-system, og kun hvis den ideologiske og politiske opdragelse styrkes, og den politiske bevidsthed hos de brede masser af kader og folket uafbrudt højnes, og den proletariske verdensanskuelse underbygges, kan man gavne konsolideringen og udviklingen af det socialistiske fællesejendoms-system.

For at konsolidere og udvikle det socialistiske fællesejendoms-system er det også nødvendigt at udvikle samfundets produktivkræfter. Det socialistiske fællesejendoms-system har på den ene side skabt grundlaget for udviklingen af disse; på den anden side er den gradvise udvikling af samfundets produktivkræfter det materielle grundlag for den gradvise konsolidering og udvikling af det socialistiske fællesejendoms-system. At fremme den socialistiske industrialisering vil styrke den socialistiske statslige økonomi. Støtte til landbrugets mekanisering og den uafbrudte udvikling af landbrugets produktivkræfter vil styrke den kollektive økonomi og dermed bevirke, at det kollektive ejendomssystem opnår en gradvis konsolidering og udvikling. Derfor er en beslutnings gennemførelse af kursen »grib revolutionen, frem produktionen« og »den større, hurtigere, bedre og mere økonomiske udvikling af den socialistiske økonomi« de vigtige betingelser for konsolideringen og udviklingen af det socialistiske fællesejendoms-system.

Den proces, hvorigennem det socialistiske fællesejendoms-system befæstes og udvikles, er en proces med kamp mellem to klasser, to veje, og to linier. Kampens vej er lang og opgaven vanskelig, det er stadig nødvendigt at anstrenge sig i kampen.

Studie-litteratur:

Marx/Engels: »Det kommunistiske manifest«.

Lenin: »Om kornskatten«.

Formand Mao: »Rapport til den 7. Centralkomites 2. plenum«.

Formand Mao: »Om den rette behandling af modsætninger indenfor folket«, kapitel 3, 4.

Formand Mao: »Om landbrugs-kooperativiseringens problemer«.

1. »Anti-Dühring«, s. 211.
2. »Kritik af Gothaprogrammet«, MEUS bind 2, s. 11.
3. Marx/Engels: »Det kommunistiske Manifest«, MEUS bind 1, s. 46.
4. »Om den foreliggende situation og vore opgaver«, SW bind 4, s. 167.
5. Mao Tse-tung: »Rapport til den 7. CKs 2. plenum«, SW bind 4, s. 367.
6. Lenin, V.I.: »Left Wing« childishness and the class nature of the party bourgeoisie«, CW bind 27, s. 343.
7. Lenin, V.I.: »Politisk rapport til det russiske kommunistparti CK«, LUV bind 12, s. 172.
8. Lenin, V.I.: »Staten og Revolutionen«, Gyldendal 1967, s. 115.
9. »Om folkets demokratiske diktatur«, Mao US, s. 284.
10. »Radikalismen, kommunismens børnesygdom«, LUV bind 2, s. 122.
11. »Bondespørgsmålet i Frankrig og Tyskland«, MEUS bind 2, s. 433 f.
12. Mao Tse-tung: »Organiser jer«, Mao US, s. 218.
13. »Vedrørende spørgsmålet om kooperativer i landbrugssektoren«, Mao US, s. 300.
14. »Kapitalen« 3.2., s. 499.
15. »Rapport til den 9. CKs 1. plenum« cit. i Maos vigtige instruks, s. 24.
16. Zhou En-lai: »Beretning til Kinas Kommunistiske Partis Tiende Kongres«, i Tiende kongres, s. 18.
17. »Kommunismens princip«, Marx/Engels: Udvalgte Værker. Kinesisk udgave, 1. bind. Renmin chubanshe 1972, s. 217.
18. Mao Tse-tung: »Forord til »A serious lesson« i »Socialist upsurge in Chinas countryside«, s. 302 (vor oversættelse).

Sammenligning af 74- og 75-udgaverne af Kapitel 3.

1. Afsnit rummer kun en enkelt større ændring, som til gengæld er interessant. I hele 1975-udgaven er der sket en terminologisk omlægning m.h.t. den »statslige« sektor af økonomien. Hvor 1974-udgaven – og alle andre kinesiske lærebøger i politisk økonomi – taler om »den socialistiske statsejendom«, tales i 1975-udgaven om »hele folkets ejendom«. Ændringen begrundes i et nyt afsnit som er »hæftet på« i slutningen af 1. afsnit, der hvor 1974-udgaven slutter fremstillingen af »den socialistiske statsejendoms overlegenhed« med en kort omtale af »opbygningskorps« (store arbejds hold, organiseret under militære former, der sættes ind i grænse regioner o.lign.) som en »vigtig form« under statsejendommen. I 1975-udgaven falder omtalen af »opbygnings-korpserne« bort (givetvis p.gr.a. kritisk holdning til den arbejdsorganisation, »opbygnings-korpserne« praktiserer), og i stedet bringes en side nyt materiale om *begrænsningerne* ved Kinas aktuelle udvikling af »hele folkets ejendom«:

»Hele folkets ejendom« er en ejendomsform med ret høj grad af fællesskab, den har altså kommunistiske elementer; p.d.a.s. er der også stadig »mærker fra det gamle samfund«, hvilket viser sig i tre forhold:

a. »Hele folkets ejendom« har stadig *klassekarakter*, idet det rummer flere forskellige arbejdende klasser.

(b.) »Hele folkets ejendom« må nødvendigvis *manifestere sig i statsejendom*, men denne stat er »en kapitalistisk stat uden kapitalister« (Lenin), i den forstand at den må beskytte den reelt ulige borgerlige ret.

c. »Hele folkets ejendom« er snævert forbundet med vareproduktion, pengebytte og »fordeling efter arbejde« og rummer altså stadig borgerlig ret.

Det nye afslutningsafsnit konkluderer, at der må ske en langvarig konsolidering og perfektionering af »hele folkets ejendom«.

2. afsnit er kun lidt revideret. I omtalen af bøndernes private jordlodder er der indskudt nogle advarende bemærkninger (»den lille privatejendoms rester *udgør også* en slags grobund for kapitalisme . . .«). Interessant er især et afsluttende, nyt afsnit om hvorledes den »borgerlige ret« manifesterer sig i den kollektive ejendomsret (især m.h.t. arbejdsholdet, den grundlæggende regnskabsførende og disponerende enhed):

Det kollektive ejendomssystem er et system med ret lav grad af fællesskab, tungt belastet af det gamle samfunds mærker. De enkelte produktionshold-medlemmers indkomst vil i høj grad afhænge af dels »ydre« forhold (jordens *bonitet*, beliggenhed i forhold til by-markeder), dels af politiske faktorer (kriterier for tildeling af arbejdspoints er forskellige i Kinas forskellige regioner). Konsolidering og forbedring af det kollektive ejendomssystem er en stor og svær opgave.

3. afsnit er gennemrevideret:

Efter behandlingen af det sovjetiske »byråkrat-monopol-kapitalistiske« ejendomssystems opståen (virksomhedernes reelle magtbeføjelser og privilegier svarer til kapitalisternes) konkluderer 1974-udgaven om de to aspekter af det kinesiske socialistiske fælleseje: *den »lige tilegnelse«*, »at være herre i sit eget hus«, og »ekspropriationen af ekspropriatorerne«, dvs. omformningen af klassefjenderne. Men disse gamle udbyttende modsætter sig omformning. Derfor bliver kærnen, spørgsmålet om den *ledende magt i økonomien*.

1975-udgaven ser ikke helt så optimistisk på det nuværende kinesiske ejendomssystem. De to hovedaspekter angives nu som: 1. at det arbejdende folk *begynder* at blive herrer i eget hus, omformer de gamle udbyttende. 2. P.d.a.s. er ejendomssystemet stadig præget af »borgerlig ret«, idet der er et *ledelsesproblem* i både den kollektive økonomi og »hele folkets ejendom«. (»Traditioner og mærker fra det gamle samfund«, som gør sig gældende i forholdet mellem ledere og ledte).

Hvilke kriterier kan man anføre for en korrekt løsning af dette ledelsesproblem? Den ledende magt skal »ligge i hænderne på de virkelige marxister og folket . . .«. Der må ses på 1. hvem der reelt kontrollerer produktionsmidlerne, 2. hvem der forvalter og disponerer over produktionen, og 3. til fordel for hvem?

Herpå følger i begge udgaverne et afsnit om, hvorledes de arbejdende menneskers rolle som »herre i eget hus« kan sikres. Der er imidlertid stor forskel mellem de to versioner:

1974-udgaven siger: Det afgørende er producenterne funktion i selve produktionsprocessen. Under kapitalismen er arbejderne blot lønslaver; i socialismen arbejdes der bevidst for samfundet, og i den forstand er alle »herrer«. Men hvem skal organisere produktionsprocessen. Det kan alle selvfølgelig ikke være med til direkte, beslutningerne må tages af repræsentanter for staten eller et kollektivt niveau, eller af valgte repræsentanter.

Når arbejderne har delegeret disse magten, har de så selv noget magt tilbage? Det har vist sig at være et problem i Sovjet – og der har også været problemer i Kina. Før Kulturrevolutionen var der visse enheder, hvor »capitalist-roaders« eller gamle borgerlige elementer havde grebet magten . . .

Med hensyn til 1975-udgaven: Oplæg som 1974-udgaven, men ny bedømmelse af problemernes omfang i Kina. Der tages udgangspunkt i en udtalelse fra Mao (1969) om, at et rummeligt flertal af virksomhedslederne ikke var (er) ægte marxister. – Dobbelttydigheden er reel, det fremgår ikke endegyldigt af den kinesiske formulering om Mao taler om forholdene før 1966 eller aktuelt; lærebogen overtager denne dobbelttydighed og sigter under alle omstændigheder nok mest på det aktuelle – i 1975.

De »rigtige marxister« kan benytte magten til folkets fordel, idet de »tilegner sig og forvalter« produktionsmidlerne, og samtidig begrænser den borgerlige ret og videreudvikler den socialistiske fælleseje.

KAPITEL 4

Etableringen af menneskenes indbyrdes relationer i overensstemmelse med de socialistiske principper

Menneskenes positioner og indbyrdes relationer i den socialistiske produktion

Menneskenes positioner og indbyrdes relationer i produktionen er en vigtig bestanddel af produktionsforholdene. Det er et overordentligt vigtigt spørgsmål, hvordan man efter oprettelsen af det socialistiske fælleseje til produktionsmidlerne former menneskenes positioner og indbyrdes relationer i produktionen, så disse forhold svarer til denne ejendomsform. Man må gribe dette vigtige led i produktionsforholdene og uafsladeligt forbedre det, så det socialistiske fælleseje og de socialistiske fordelingsforhold bestandigt kan konsolideres og udvikles.

Der er sket grundlæggende forandringer i menneskenes positioner og indbyrdes relationer i produktionen

Det socialistiske fælleseje er en forudsætning for etableringen af socialistiske indbyrdes relationer.

I løbet af historien har menneskenes positioner og indbyrdes relationer i produktionen altid været bestemt af den form, som ejendommen af produktionsmidlerne har haft. Slaveejernes ejendom frembragte forholdet mellem slaver og slaveejere, feudalherrernes ejendom skabte forholdet mellem godsejere og bønder, og kapitalisternes ejendom har skabt forholdet mellem kapitalister og arbejdere. I slave- og feudalsamfundet er menneskenes indbyrdes relationer i produktionen indlysende ulige, og det er klart, at der her er tale om et forhold mellem udbyttende og udbyttede, og mellem undertrykkere og undertrykte. I det kapitalistiske samfund er udbytnings- og undertrykkelsesforholdene mellem kapitalister og arbejdere og forholdet mellem herskere og de, der bliver hersket over, derimod tilsløret af et skær af lighed. Desuden er disse relationer i udstrakt grad formidlet ved ting, og de fremtræder som forhold mellem ting. Borgerlige økonomer har længe i talrige bøger og stort opsatte artikler fremsat teorier om forholdene mellem ting og forsøgt at skjule den karakter af klasseindsættelser, som forholdet mellem mennesker har i det kapitalistiske sam-

fund. » Hvor de borgerlige økonomer så et forhold mellem ting (ombytningen af vare mod vare), dér afdækkede Marx et forhold mellem mennesker«. ¹ » Økonomien handler ikke om ting, men om forholdet mellem personer og i sidste instans mellem klasser«. ²

De indbyrdes relationer inden for den socialistiske produktion er først blevet skabt efter at det brede arbejdende folk i forbund med proletariatet med vold har sønderlået borgerskabets statsapparat og etableret proletariatets diktatur og det socialistiske fællesje af produktionsmidlerne.

I det socialistiske samfund er der blevet vendt op og ned på de relationer, der eksisterede i det gamle samfund mellem de herskende og de undergivne, dvs. mellem borgerskabet, godsejerne og rigbønderne på den ene side, og arbejderklassen og bønderne i kollektiverne på den anden side. Denne vendt op og ned på klasserelationerne har som sin forudsætning omformningen af systemet med privateje af produktionsmidlerne til et system med socialistisk fællesje af disse. Det socialistiske fællesje er en vældig drivkraft i økonomisk henseende. Denne ejendomsform har bevirket, at udbytterklasserne har mistet deres middel til udbytning af det arbejdende folk, og det har samtidig tvunget elementer fra udbytterklasserne til at underkaste sig omformning under proletariatets og det arbejdende folks ledelse. Således er proletariatet og det arbejdende folk – som følge af etableringen af den kollektive ejendomsret til produktionsmidlerne – fra at være slaver i det gamle samfund blevet herrer i det nye samfund. I det socialistiske samfunds produktionsproces indtager proletariatet og det arbejdende folk altså en position som herskere, mens borgerskabet og alle udbytterklasser er blevet undergivne. Det er på dette grundlag, at de socialistiske indbyrdes relationer etableres og udvikles.

At det socialistiske fællesje har bevirket, at det arbejdende folk inden for produktionen har hævet sig fra at være de undertrykte og undergivne til en position som de herskende, er den største forandring i menneskenes indbyrdes relationer i produktionen siden slavesystemets fremkomst for mange tusinde år siden. Hvad angår dette ene punkt, nemlig at de arbejdende er blevet den samfundsmæssige produktions herrer, så besidder de socialistiske indbyrdes relationer i denne henseende allerede et element af kommunisme. Men i samme grad som det socialistiske ejendomssystem og den socialistiske fordelingsmåde, kan de socialistiske indbyrdes relationer endnu ikke løsrive sig fra det gamle samfunds traditioner og »modermærker«. Dette betyder, at den borgerlige ret, der fremtræder som en lige ret, men som i realiteten er ulige, stadig spiller en vigtig rolle inden for det arbejdende folk. Selvom hele det arbejdende folk er herrer over det socialistiske samfunds produktion er der stadig forskelle med hensyn til arbejdernes og bøndernes arbejdsbetingelser og materielle og kulturelle levestandard. Inden for det arbejdende folk findes stadig en arbejdsdeling mellem intellektuelt og manuelt arbejde. Når der eksisterer en forskel mellem åndeligt og fysisk arbejde, vil de, der er beskæftiget med åndeligt arbejde, generelt være privilegerede i forhold til de, der er beskæftiget med fysisk arbejde, hvad angår arbejdsbetingelser og levestandard. De øko-

nomiske forbindelser mellem landbrug og industri, og mellem by og land må nødvendigvis stadig have form af vareudveksling, og det indbyrdes samarbejde mellem de statsejede virksomheder må stadig ske i overensstemmelse med princippet om bytte af ækvivalenter. Alt dette er udtryk for den borgerlige rets eksistens inden for produktions- og udvekslingsrelationerne, og det har altsammen sit udspring i de tre store forskelle og disses forbindelse med den gamle samfundsmæssige arbejdsdeling. Kampen om indskrænkning eller udvidelse af den borgerlige ret inden for de indbyrdes relationer er en vigtig bestanddel af den kamp, der i den socialistiske epoke finder sted mellem de to klasser, de to veje og de to linjer. I hele den socialistiske epoke vil proletariatet og det arbejdende folk af al magt forsvare og konsolidere deres positioner som de herskende inden for den socialistiske produktion. De vil indskrænke den borgerlige ret og dermed befæste og forbedre de socialistiske indbyrdes relationer. Borgerskabet og de øvrige udbytterklasser kan derimod aldrig glemme, hvordan de førhen red på det arbejdende folks skuldre, og hvordan de dengang – uden at arbejde – havde »gode tider«. Deres plan er derfor at skaffe sig af med de lænker, som de socialistiske indbyrdes relationer udgør for dem, og endvidere af al magt at udvide den borgerlige ret og at genskabe de kapitalistiske indbyrdes relationer. Når Lin Biao handlede efter Konfucius' – politisk set – overordentlig reaktionære ide, der gik på »at genoplive de hendøde stater, at vække udslukte familier til live igen og at genindsætte personer, der lever i tilbagetrukkenhed«, så var der tale om et komplot for at hjælpe alle de udbytterklasser til magten, der var blevet nedkæmpet. Målet var påny at træde det arbejdende folk, der var blevet landets herrer, under fode, og at genoprette kapitalistiske indbyrdes relationer. Den proces, hvor de socialistiske indbyrdes relationer konsolideres og udvikles, er altså i sit væsen en proces karakteriseret ved kamp mellem proletariatet og borgerskabet.

De socialistiske indbyrdes relationer har stadig klassekarakter.

I et samfund, hvor der eksisterer klasser, er de indbyrdes relationer mellem menneskene, når det kommer til stykket, relationer mellem klasser. På hvilken måde fremtræder så menneskenes indbyrdes relationer i den socialistiske produktion som klasserelationer?

For at klargøre klasserelationerne i vort lands socialistiske produktion, er det nødvendigt i korte træk at behandle deres oprindelse i klasserelationerne i det halvfeudale og halvkoloniale Kina.

På det gamle Kinas økonomiske grundlag fremkom følgende klasser: proletariatet, bondeklassen, småborgerskabet i byerne, det nationale borgerskab, godsejerklassen og byråkrat-kapitalisterne. På daværende tidspunkt var disse klassers positioner og indbyrdes relationer i produktionen således: godsejerklassen og byråkrat-kapitalisterne, som var i besiddelse af de vigtigste produktionsmidler og det reaktionære statsmaskineri, sam-

arbejdede med imperialismen og indtog den herskende position i den samfundsmæssige produktion, og de udbyttede og undertrykte proletariatet, bønderne og småborgerskabet på det grusomste. Det nationale borgerskab besad ligeledes en stor del af produktionsmidlerne; i produktionen udbyttede og undertrykte denne klasse på den ene side sammen med imperialismen, godsejerne og byråkrat-kapitalisterne proletariatet og det arbejdende folk, men på den anden side led det nationale borgerskab også selv under godsejernes og byråkrat-kapitalisternes konkurrencemæssige pres. Proletariatet og de brede masser af fattige bønder stod følgelig i en position i den samfundsmæssige produktion, hvor de var uden rettigheder, og hvor de var genstand for imperialismens, de feudale kræfters og det nationale borgerskabs tredobbelte undertrykkelse.

»Det er en storslået kamp, der foregår, når det gamle samfundssystem omstyrtes og et nyt etableres, nemlig det socialistiske, der er tale om en storslået ændring i samfundssystemet og i menneskenes indbyrdes relationer.«³ Da vort land gik ind i socialismens historiske fase, og da den socialistiske forvandling af landbrug, håndværk og den kapitalistiske industri havde skabt et nyt økonomisk grundlag for vort land, »så skete der ændringer i klasserelationerne over hele landet.«⁴ Godsejerklassen og byråkrat-kapitalisterne er allerede forlængst blevet styrtet, og de indtager nu en position i den samfundsmæssige produktion, hvor de er under opsyn og omformning. Efter at de produktionsmidler, som det nationale borgerskab besad, er blevet overtaget af proletariatet og det arbejdende folk, og efter at det nationale borgerskabs folk har mistet deres ledende positioner i virksomhederne, har de måttet acceptere at blive uddannet og omformet af arbejderklassen. Bønderne og håndværkerne er fra at være individuelle producenter gået over til at blive kollektivarbejdere, og de er sammen med arbejderklassen blevet herrer over den socialistiske økonomi. Småborgerskabet i byerne er ligeledes under den socialistiske omformning blevet underlagt de socialistiske produktionsrelationer. Arbejderklassen er blevet nationens ledende klasse, og idet den styrer den socialistiske økonomis livsnerv, indtager den overalt en ledende position i den samfundsmæssige produktion. Klasserne fra det halvkoloniale/halvfeudale samfund eksisterer stadig, men der er allerede sket grundlæggende ændringer i deres indbyrdes relationer.

Revisionisterne har lige fra Hruschev og Brezhnev til Liu Shao-qi og Lin Biao udbredt den teori, at alle udbytterklasser er udryddet, så snart det socialistiske fælleseje alene udgør landets økonomiske grundlag. Således ville produktionsforholdene – inklusive menneskenes indbyrdes relationer – allerede have mistet deres karakter af klasserelationer, og de indbyrdes forhold mellem menneskene ville være blevet forvandlet til rene forhold mellem »kammerater, venner og brødre«. Dette er en fordrejning, der er i modstrid med såvel marxismen som realiteterne i det socialistiske samfund.

I det socialistiske samfund har udbytterklasserne ganske vist mistet produktionsmidlerne, men som klasser vil de stadig bestå. Efter at den

socialistiske omformning af ejendomsretten til produktionsmidlerne i hovedsagen er gennemført, vil klassernes eksistens, der før den socialistiske omformning gav sig til kende i de økonomiske relationer menneskene imellem, komme til koncentreret udtryk i de politiske positioner i kampen mellem den socialistiske og den kapitalistiske vej. Især p.g.a. den borgerlige rets og de tre store forskelles fortsatte eksistens vil der stadig være grobund for opkomsten af kapitalisme og dermed osse for opkomsten af nye borgerlige elementer, og eksistensen af klasser vil derfor være af en langvarig karakter. I realiteten vil ikke blot godsejerklassen og borgerskabet fortsætte med at eksistere efter at den socialistiske omformning af ejendomsretten til produktionsmidlerne (herunder også jordreformen) i hovedsagen er gennemført, der vil også uophørligt blandt det arbejdende folk avles nye borgerlige elementer. Lenin sagde engang: »Det er klart, at når klasserne skal afskaffes fuldstændigt, er det ikke nok at styrte udbytterne, godsejerne og kapitalisterne, at ophæve deres besiddelse – man må tillige ophæve al privat besiddelse af produktionsmidler og afskaffe såvel forskellen mellem by og land som forskellen mellem krops- og åndsarbejdere. Det er noget, der tager meget lang tid«. ⁵

Nogle mennesker anerkender ganske vist, at udbytterklasserne stadig eksisterer i det socialistiske samfund, men de anerkender ikke, at disse mennesker eksisterer inden for de socialistiske produktionsforhold, de mener, at de kun kan eksistere uden for disse. I realiteten må proletariatet – efter at have omstyrtet udbytterklasserne – gradvist gøre det store flertal af disse klasser til arbejdere, der tjener til deres egen føde. Når det skal gøres, kan det ikke ske i et tomrum, men kun ved at man sætter dem til at arbejde i socialistiske virksomheder, der enten er hele folkets ejendom, eller som er kollektiv ejendom. Følgelig må de underkaste sig arbejderklassens, fattigbøndernes og de lavere middelbønderes overvågning og opdragelse. Denne relation mellem proletarisk politik og omformning af udbytterklasserne udgør fundamentalt set det primære indhold i de socialistiske indbyrdes relationer. Hvis man ikke erkender, at de socialistiske produktionsforhold materialiserer sig som et forhold mellem arbejderklassens og det arbejdende folks herredømme og omformningen af udbytterklasseelementerne, så vil man nødvendigvis nå til den revisionistiske konklusion, at socialistiske produktionsforhold står over klasserelationerne. Nogle mennesker mener, at nu hvor alle kan tjene til føden ved at arbejde, så er alle blevet lige, og følgelig kan der ikke eksistere klasser. Denne fejlagtige opfattelse anerkender faktisk ikke, at de socialistiske produktionsforhold er snævert forbundne med klasseforholdene.

De grundlæggende forhold i vort land er, at der i det socialistiske samfund eksisterer to udbytterklasser og to arbejdende klasser. De to udbytterklasser er for det første resterne af godsejer- og kompradorklasserne, for det andet borgerskabet og de intellektuelle elementer, der er knyttet sammen med dette. De to arbejdende klasser er arbejderklassen og kollektivbønderne plus de intellektuelle, der er allieret med dem. I de indbyrdes relationer i den socialistiske produktion er det vigtige altså

forholdene mellem disse fire klasser og forholdene inden for de respektive klasser. Disse fire klassers indbyrdes relationer er dog ikke lige betydningsfulde. I hele det socialistiske samfunds historiske epoke er den vigtigste modsigelse den mellem proletariatet og borgerskabet. Forholdet mellem proletariatet, der indtager den ledende position, og borgerskabet, der står i en undergiven position, er den mest fundamentale klasserelation i det socialistiske samfund. Alle øvrige relationer mellem menneskene i produktionen må nødvendigvis styres, betinges og påvirkes heraf. De moderne revisionister ignorerer det faktum, at menneskenes indbyrdes relationer i produktionen har en sådan klassekarakter, og de taler meget om, at disse indbyrdes relationer er forhold mellem »kammerater, venner og brødre«. Lin Biao og hans bande propaganderede også den såkaldte teori om, at »når to kæmper er de fjender, når to forliges er de venner«, og at »inden for de fire have (dvs. i hele verden – o.a.) er alle brødre«. Dette var selvfølgelig fuldstændigt absurd. Enhver, der kender en smule til marxismen, ved, at i et samfund, hvor der eksisterer klasser, kan der ikke hævet over klasserne eksistere relationer mellem »kammerater, venner og brødre«. Proletariatets had til borgerskabet skyldes netop dettes udbytning og undertrykkelse af proletariatet. »Her på jorden findes der overhovedet ikke had eller kærlighed, der er grundløs eller uden årsag«. ⁶ Forholdet mellem de to klasser kan ikke være sådan, at »når to forliges, så er de venner«, ej heller kan »alle være brødre«. Hvorledes skulle proletariatet kunne give afkald på sit herredømme og kalde borgerskabet for sin »broder« og »forliges (med det), så de blev venner«? Når moderne revisionister præker denne falske lære, sker det med det formål at forsvare borgerskabet, at bedrage det arbejdende folk og at skjule den forandring af de socialistiske indbyrdes relationer til kapitalistiske, som er et led i deres plan for en altomfattende genrejsning af kapitalismen. ⁷

I den socialistiske produktion indtager udbytterklasserne positioner som undergivne; men på grundlag af de konkrete betingelser i vort land har vi ikke behandlet de to klasser ens: forholdet til godsejer- og komprador-klassen har vi behandlet som en modsigelse mellem os og fjenden; forholdet til det nationale borgerskab har vi derimod behandlet som en modsætning indenfor folket; de to udbytterklasser er således blevet undervunget og omformet ved forskellige metoder. Men forholdet mellem disse to klasser og de to arbejdende klasser er stadigvæk et forhold mellem klasser, der står i modsætning til hinanden. I den socialistiske produktion er det arbejdende folk de socialistiske produktionsforholds herrer, og det indtager den ledende position. Arbejderklassen, fattigbønderne og de lavere middelbønder har vilje og beslutsomhed til gennem kamp gradvist at omforme den store majoritet af udbytterklasseelementer gennem disses deltagelse i langvarigt arbejde, således at de bliver arbejdere, der tjener til deres egen føde.

Arbejderklassen og det øvrige arbejdende folk havde i det gamle samfund fælles bitre erfaringer m.h.t. at blive udbyttet og undertrykt. I det socialistiske samfund forholder det sig sådan, at de gennem staten og

kollektivet i fællesskab besidder ejendomsretten til produktionsmidlerne, og på forskellige poster arbejder de for deres egen klasse og for samfundet. I fællesskab påtager de sig ansvaret for omformningen af udbytterklasseelementerne, og de har det fælles mål at kæmpe for den kommunistiske ide. Derfor har de grundlæggende set fælles interesser. I det socialistiske samfund udvikles dagligt de indbyrdes relationer mellem hhv. arbejdere, bønder og intellektuelle og ligeledes de indbyrdes relationer inden for arbejderne, bønderne og de intellektuelles egne rækker på basis af deres fælles grundlæggende interesser, til et forhold mellem revolutionære kammerater. Dette er det fundamentale aspekt, der er bestemmende for den socialistiske karakter i de indbyrdes relationer inden for arbejderklassen.

Men betyder dette så, at de indbyrdes relationer inden for det arbejdende folk i den socialistiske produktion fremtræder som »forhold uden forskelle«? Er der tale om relationer uden modsætninger? Nej! Ikke blot eksisterer der modsigelser inden for det arbejdende folk i den socialistiske produktion, men disse modsigelser har også uundgåeligt karakter af klassemodsigelser. Dette skyldes ikke alene forskellene mellem hhv. arbejder og bonde, by og land og intellektuelt og fysisk arbejde: det skyldes også, at de to arbejdende klasser, hhv. arbejdere og bønder, er tilknyttede to forskellige socialistiske ejendomssystemer, og at forskellen mellem intellektuelle på den ene side og arbejder- og bondemasserne på den anden har en klassekarakter. Samtidig må klassekampen mellem proletariatet og borgerskabet nødvendigvis afspejles inden for det arbejdende folk og bevirke, at uenighederne herindenfor m.h.t. hvad der er rigtigt eller forkert, hvad der skal fornyes og bevares, hvad der er progressivt eller tilbagestående o.lign. vil bære et klassestempel, og være styret, betinget eller påvirket af samfundets vigtigste modsigelse, dvs. modsigelsen mellem proletariatet og borgerskabet. Modsætningerne inden for det arbejdende folk må også i forskellig grad afspejle den modsætningsfyldte kamp mellem proletariatet og borgerskabet og mellem den socialistiske og den kapitalistiske vej. Derfor er de indbyrdes relationer inden for det arbejdende folk i sidste instans klasserelationer.

De indbyrdes relationers store aktive indflydelse

Menneskenes indbyrdes relationer i produktionen er opstået på grundlag af en given ejendom af produktionsmidlerne, men de indbyrdes relationer har også en betydelig og aktiv indflydelse på produktionsforholdenes to øvrige aspekter, dvs. formen for ejendommen af produktionsmidlerne og den hertil svarende distributionsmåde.

Den indflydelse, som menneskenes indbyrdes relationer i produktionen har på produktionsforholdenes to øvrige aspekter, er særlig tydelig i den historiske epoke, der går forud for socialismen. Eksempelvis må borgerskabet, for at sikre og befæste den kapitalistiske ejendomsret og forde-

lingsmåde, virkelig etablere indbyrdes relationer mellem menneskene, der svarer til kapitalismens principper, dvs. relationer hvor kapitalisterne styrer, og arbejderne er gjort til slaver. Engang da Marx kritiserede den reaktionære vranglære om »ret til udbytning« og »ret til undertrykkelse«, som forsvarerne af det amerikanske slavesystem forfægtede, påpegede han: »Nu må også lønarbejderen ligesom slaven have en herre, som sætter ham til at arbejde og regerer ham«. ⁸ Hvis kapitalisterne og deres repræsentanter inden for de kapitalistiske virksomheder ikke kan udøve det absolutte herredømme over arbejderne, og hvis de ikke kan tvinge arbejderne til at underkaste sig kapitalisternes vilje, så vil den kapitalistiske udbytning overhovedet ikke kunne gennemføres, og det kapitalistiske ejendomssystem og den kapitalistiske distributionsmåde, der som princip har, at »den der arbejder, intet får, og den der får, ikke arbejder«, ville overhovedet ikke kunne styrkes og udvikles. Derfor lægger borgerskabet fuldt og helt vægt på at etablere og befæste arbejdnernes underordning under kapitalen for at konsolidere og udvikle kapitalisternes ejendom og den kapitalistiske fordelingsmåde.

I det socialistiske samfund er revolutioneringen af de indbyrdes relationer samtidig en revolutionering af produktionsforholdenes vigtigste led. Det er af overordentlig stor betydning at gribe fast om dette led og bestændigt at forbedre det for at kunne konsolidere og forbedre det socialistiske ejendomssystem og den socialistiske distributionsmåde, og på denne måde befordre udviklingen af de samfundsmæssige produktivkræfter.

De nationale, såvel som de internationale historiske erfaringer med proletariats diktatur fortæller os, at spørgsmålet om, hvorvidt det socialistiske system skal gå frem eller lide tilbageslag, er snævert forbundet med spørgsmålet om, hvorvidt man kan justere menneskenes indbyrdes relationer. Hvis man på basis af proletariats diktatur indskrænker den borgerlige ret, udvikler kommunistiske elementer, og derpå gradvist etablerer indbyrdes relationer mellem menneskene i overensstemmelse med de socialistiske principper, så vil de arbejdendes aktivitet og skaberevne kunne udvikles fuldstændigt, virksomhedernes socialistiske orientering vil kunne sikres, det socialistiske ejendomssystem vil kunne konsolideres, og distributionsmåden vil til stadighed tendere imod en forbedring. Hvis man derimod styrker og udvider den borgerlige ret, åbner sluserne for kapitalistiske penge-, ansættelses- og konkurrencerelationer og dermed modarbejder og ødelægger de socialistiske indbyrdes relationer, så ville massernes position som samfundets herskere kunne lide skade, og massernes socialistiske aktivitet ville blive undertrykt og hæmmet. Følgelig ville det socialistiske ejendomssystem og den socialistiske fordelingsmåde også kunne lide skade og i værste fald ændre karakter.

De indbyrdes relationer, der i overensstemmelse med de socialistiske principper gradvist etableres på grundlag af fællesejet af produktionsmidlerne, er ikke begrænsede til den enkelte virksomhed. De involverer også udvekslingsaktiviteterne mellem alle virksomheder, alle økonomiske sektorer og også mellem hele folkets ejendomssystem og det kollektive ejen-

domssystem. Aktiviteterne tager form af at disse enheder samarbejder i produktionen, udveksler avancerede erfaringer og teknik osv. Denne styrede og planmæssige udvikling af den gensidige aktivitetsudveksling i produktionen mellem virksomhederne og de enkelte økonomiske sektorer er et udtryk for det socialistiske fællesejes overlegenhed. Men samarbejdet mellem de socialistiske virksomheder må ofte stadig antage vareudvekslingens form, og ske i overensstemmelse med princippet om udveksling af ækvivalenter. Heri findes altså stadig den borgerlige ret og grobund for opkomst af kapitalisme. Kun hvis denne borgerlige ret indskrænkes under proletariats diktatur, kan man gøre fremskridt i konsolideringen og udviklingen af det socialistiske ejendomssystem, bringe alle økonomiske sektors kræfter til fuld udfoldelse, i fuldt omfang anvende og udnytte alle økonomiske ressourcer og befordre den hurtige udvikling af de samfundsmæssige produktivkræfter.

Den virkning, som den gradvise forbedring af de indbyrdes relationer har, hvad angår såvel konsolideringen af produktionsforholdene som udviklingen af de samfundsmæssige produktivkræfter, er et spørgsmål, der kræver alles fulde opmærksomhed. Efter etableringen af det socialistiske fælleseje af produktionsmidlerne er det nødvendigt uafsladeligt og samvittighedsfuldt at løse spørgsmålet om de indbyrdes relationer.

Konsolideringen og udviklingen af de socialistiske indbyrdes relationer i kamp

Relationer mellem arbejdere og bønder, der bygger på gensidig hjælp og gensidig udvikling

Hvis man betragter de gensidige relationer i den socialistiske produktion set ud fra hele den samfundsmæssige produktion, og ikke kun ud fra den enkelte virksomhed, så manifesterer de sig først og fremmest som relationerne mellem landbrug og industri. Industrien og landbruget er de to grundlæggende sektorer inden for den materielle produktion. Hele folkets socialistiske ejendom, som er den vigtigste ejendomsform inden for industrisektoren, og de arbejdende massers socialistiske, kollektive ejendom, der er den vigtigste ejendomsform inden for landbruget, udgør de to former for socialistisk ejendom. Denne økonomiske struktur indbefatter – hvad angår klasserelationer – relationerne mellem de to store arbejdende klasser, arbejdere og bønder. Disse klasserelationer er grundlæggende forskellige fra relationerne mellem de arbejdende klasser og udbytterklasserne, idet der under arbejderklassens ledelse er tale om en alliance mellem arbejdere og bønder i begges grundlæggende fælles interesse.

Efter at den grundlæggende sejr i den socialistiske revolution – hvad angår ejendomsretten til produktionsmidlerne – var vundet, påpegede formand Mao:

»Forhold mellem produktion og udveksling i overensstemmelse med socialistiske principper er stadig ved gradvist at blive etableret inden for vor økonomis forskellige sektorer, og vi søger stadig mere og mere hensigtsmæssige former«. ⁹

Af de indbyrdes relationer mellem alle økonomiske sektorer, er de vigtigste de indbyrdes relationer mellem industri- og landbrugssektoren, det vil altså sige de indbyrdes relationer mellem de to arbejdende klasser, arbejdere og bønder. Arbejderne og bønderne er herrer over produktionsmidlerne. Arbejderne udfører deres arbejde i virksomheder, der er hele folkets ejendom, og bønderne udfører deres i enheder, der er kollektiv ejendom. Kun hvis arbejderne og bønderne foretager udveksling indbyrdes, kan samfundets produktion fremmes.

I det socialistiske samfund er både arbejdere og bønder med i den socialistiske opbygnings store hær af producenter. Deres relationer som revolutionære kammerater i produktionen har som basis det forhold af gensidig hjælp og udvikling, der dag for dag udvikles på det socialistiske fælleses grundlag. I produktions- og cirkulationsprocessen fremstiller arbejderne landbrugsmaskiner, kunstgødning, insektgifte og alle slags daglige forbrugsprodukter, som de leverer til landområderne, og som bidrager til at fremme landbrugsproduktionens udvikling og at forbedre bøndernes levevilkår. Bønderne producerer levnedsmidler, råstoffer og tillige mange forskellige produkter af anden karakter i kraft af deres bierhverv (side-line production - o.a.); de leverer dels – på basis af en øgning af arbejdets produktivitet inden for landbruget – overskydende arbejdskraft til hjælp for udviklingen af industriproduktionen og dels produkter til tilfredsstillelse af industriproduktionens og bybefolkningens behov. Den gensidige hjælp og udvikling de to arbejdende klasser imellem, der foregår under arbejderklassens ledelse, forener disse to klassers grundlæggende interesser og er en mægtig faktor i konsolideringen af arbejder-bonde-alliancen og m.h.t. befordringen af den socialistiske økonomis udvikling.

Bortset fra bøndernes bidrag til den finansielle akkumulation gennem direkte skat til staten, er den vigtigste form for gensidig udveksling mellem arbejdere og bønder udvekslingen af industri- og landbrugsprodukter, der foregår som varecirkulation på basis af de to former for socialistisk ejendom. Derfor vil der også kunne opstå modsætninger på det fælles fundamentale interessegrundlag, modsætninger der vil afspejle sig i spørgsmål angående mængden, arten, kvaliteten og prisen på de produkter, der udveksles mellem landbrug og industri, og i spørgsmål som forholdet mellem køb af landbrugsprodukter (fra statens side - o.a.) og landbrugets skattebyrde, o.lign.

Relationerne mellem arbejdere og bønder i den socialistiske produktion må nødvendigvis fortsat bestemmes, betinges og påvirkes af den primære modsigelse mellem proletariatet og borgerskabet. Arbejderklassen skal – gennem kommunistpartiet – lede bønderne under etableringen, konsolide-

ringen og udviklingen af den kollektive økonomi, under indskrænkningen af den borgerlige ret i varecirkulationen, under konsolideringen af arbejder – bondealliancen og af proletariats diktatur. Borgerskabet vil til stadighed anstrenge sig til det yderste for at udvide den borgerlige ret inden for varecirkulationen og for at lokke bønderne til at gå den kapitalistiske vej med det formål at splitte arbejder-bondealliancen og at undergrave proletariats diktatur. Derfor må relationerne mellem arbejdere og bønder i den proces, hvor den socialistiske produktion udvikles, nødvendigvis foregå som en kamp mellem proletariatet og borgerskabet om at vinde bønderne over til sig. Netop fordi det forholder sig sådan, kan man ikke – når man betragter relationerne mellem industri- og landbrugsproduktion – nøjes med at betragte de indbyrdes forhold mellem ting. Det vigtige er, at betragte forholdet mellem arbejdere og bønder, og at betragte kampen mellem proletariatet og borgerskabet om at vinde bønderne over på den ene parts side. Man må til stadighed gennemføre socialistisk opdragelse af de brede masser af bønder, kritisere revisionismen, kritisere kapitalistiske tendenser og få dem til beslutsomt at marchere ad den socialistiske vej. Samtidig må der tilvejebringes en stærk socialistisk ledelse af udvekslingen mellem industri- og landbrugssektoren. Især er det vigtigt at være opmærksom på, hvordan kapitalistiske kræfter i by og på land som hånd i handske kan bruge vareproduktionen og pengecirkulationen til at ødelægge den socialistiske økonomi og alliancen mellem arbejdere og bønder. Man må i overensstemmelse med partiets politik gennemføre et beslutsomt angreb mod gamle såvel som nye borgerlige elementer og mod de personer, der vil udnytte den borgerlige ret til at igangsætte en kapitalistisk udvikling.

»Longjiang (Drageflods-) – stilen«^a og den socialistiske Kooperation

Et andet vigtigt aspekt af menneskenes indbyrdes relationer i den socialistiske produktion, er relationerne de enkelte virksomheder, de enkelte sektorer og de enkelte lokaliteter imellem. Disse relationer kommer koncentreret til udtryk gennem henholdsvis virksomhedernes, sektorernes og lokaliteternes indbyrdes socialistiske Kooperation.

Marx siger: »Den form, arbejdet antager, når mange arbejder planmæssigt side om side eller i fællesskab i samme produktionsproces eller i forskellige, men sammenhængende produktionsprocesser, hedder Kooperation«.¹⁰ Denne Kooperation har under forskellige produktionsforhold forskellig samfundsmæssig karakter og forskellige virkeområder.

Den private ejendom af produktionsmidlerne under kapitalismen bevirker, at Kooperationen i den kapitalistiske produktionsproces hovedsagelig

a. »Drageflods-stilen« henviser formentlig til »Een drage«-afdelingen på Anshan-stålværftet, tidligere fremhævet for sin stædighed m.h.t. at sikre arbejdernes reelle kontrol over produktionen. (Se »Kina efter Mao« p. 107).

begrænses til at foregå inden for den enkelte virksomhed, eller inden for en monopolkapitalgruppes snævre rammer. I det kapitalistiske samfund som helhed kan der ikke etableres en planmæssig Kooperation mellem de enkelte produktionssektorer og virksomheder, der er indbyrdes adskilte i kraft af det private ejendomssystem. Selv om de gennem kontrakter etablerer en vis form for Kooperation, kan denne overhovedet ikke være stabil, idet disse kontrakter ofte bryder sammen.

Den socialistiske Kooperation, der etableres på basis af fælleseje til produktionsmidlerne, muliggør ikke blot en planmæssig udvikling inden for den enkelte virksomhed, den gør det også muligt at sprænge den enkelte virksomheds snævre rammer for på samfundsplan at foretage en planlægning og organisering mellem forskellige virksomheder, sektorer og lokaliteter. »En fabrik: et anliggende; hundrede fabrikker: en linje«. Den socialistiske Kooperation har skabt en ny form for produktivkraft, dens fordel manifesterer sig i, at den enkelte virksomhed kan klare mere på egen hånd(b) hvorved arbejdets produktivitet øges yderligere. Samtidig er den til nytte for koncentrationen af de nødvendige menneskelige, materielle og finansielle ressourcer. Den gør det muligt at fuldføre opgaver i opbygningen af produktionen, som ikke kunne klares af en enkelt virksomhed, sektor eller lokalitet, og den gør det muligt med en koncentreret indsats på kort tid at bryde igennem flaskehalse i den nationale økonomis udvikling og at befordre en høj stigningstakt i hele den nationale økonomis udvikling.

Såvel udbredelsen af en kommunistisk arbejdsstil som fastholdelsen af de socialistiske principper er grundregler, der nødvendigvis må følges i udviklingen af den socialistiske Kooperation. Der findes ingen grundlæggende interessenmodsatninger mellem de enkelte dele af den socialistiske økonomi. Den socialistiske Kooperation kræver, at den proletariske politik har ledelsen, at man nedbryder grænserne mellem de enkelte virksomheder, sektorer og lokaliteter, at man har blik for helheden, og at man udvikler sig selv gennem de problemer, man møder og løser, og dermed giver andre mulighed for at klare deres problemer nemmere. At man nøje overholder leveringsaftaler, udfører samarbejdsopgaver i overensstemmelse med målene for opfyldelsen af planen, og at man træffer effektive forholdsregler, tjener alt sammen til at garantere opfyldelsen af diverse samarbejdsopgaver, hvad angår arten af produkter, normer, kvalitet, kvantitet og tidsfrister. Disse Kooperationsrelationer står i fundamental modsætning til de kapitalistiske gensidige relationer, hvor nogen skummer fløden, mens andre bliver snydt, og ligeledes står de i fundamental modsætning til de kapitalistiske konkurrenceforhold. Endvidere er de fundamentalt forskellige fra borgerskabets partikularisme. Ikke desto mindre må denne Kooperations fortsatte konstituering og udvikling ske gennem kamp. Dette skyldes på den ene side, at varesystemets fortsatte eksistens har til konsekvens, at Kooperationen mellem de enkelte virksomheder,

b. »Yizhuan duoneng«: At være expert til en ting, men samtidig kunne en masse andet«.

sektorer og lokaliteter nødvendigvis må ske igennem pengeudveksling, og at den må ske i overensstemmelse med princippet om bytte af ækvivalenter. Således eksisterer der objektivt set skillelinjer mellem dig og mig (dvs. menneskene imellem – o.a.). På den anden side vil partikularismen bevirke, at privatejendommens afspejling i forskellige tankeformer i forskellig grad vil kunne findes i menneskenes hoveder i lang tid fremover i det socialistiske samfund.

»Mangel på tanke for helheden og total ligegyldighed over for andre afdelinger, lokaliteter og folk er karakteristisk for en egoistisk partikularist«. ¹¹

Med udspring i disse to forhold vil der i den socialistiske kooperation kunne fremkomme følgende fejlagtige tænke- og handlemåder: at man udelukkende tager økonomiske og ikke politiske hensyn i sine beregninger; at man kun tager hensyn til delinteresser og glemmer helhedens, hvilket endog kan føre så vidt, at man skyder skylden for egne fejltagelser over på andre, eller at man skaffer sig fordele på andres bekostning; at man handler imod statens økonomiske enhedsplan, at man går ad biveje fremfor at tage hovedvejen, og at man lusker ind ad bagdøren fremfor at bruge hoveddøren. Fremkomsten af disse problemer i kooperationsprocessen er en manifestation af kampen mellem de to klasser, de to veje og de to linjer. Den socialistiske kooperations udviklingsproces er altså en proces, der er karakteriseret ved kamp mod borgerskabets indflydelse og især mod borgerskabets partikularisme.

(»Anshan-forfatningen«(c) er ledetråden for behandlingen af de indbyrdes relationer inden for den enkelte virksomhed)

De socialistiske virksomheder (omfattende: industri, landbrug, kommunikation, transport, handel osv., dvs. alle sektorer inden for produktion og cirkulation) er de grundlæggende enheder i menneskenes beskæftigelse med materiel produktion og inden for cirkulationen. Menneskenes indbyrdes relationer i produktionen udspiller sig i det store og hele inden for virksomhederne. De to vigtigste aspekter af det arbejdende folks indbyr-

c. Anshan-forfatningen (fra 1960, oprindelig skrevet af Mao) opsummeres gerne i følgende principper:

1. politikken har kommandoen.
2. styrk partiets ledelse.
3. udfold livlige massebevægelser.
4. der må være kadre-deltagelse i det produktive arbejde og arbejder-deltagelse i ledelsen.
5. reformér irrationelle og forældede regler og regulativer.
6. der skal være tæt samarbejde mellem ledende kadrer, arbejdere og teknikere.
7. gå frem med fuld fart i den tekniske innovation og revolution.

des relationer inden for virksomhederne er følgende: relationen mellem de ledende og masserne, og relationen mellem administrativt personale og teknikere på den ene side (altså folk beskæftiget med intellektuelt arbejde) og på den anden side arbejdere og bønder (folk beskæftiget med manuelt arbejde). Den korrekte behandling af forholdet mellem disse to aspekter, og det »at skabe en politisk situation, der er karakteriseret ved både centralisering og demokrati, ved disciplin og frihed, og ved enighed og individuelt velbefindende, vitalitet og livsmod«¹² angår de væsentlige problemer, der ligger i konsolideringen og udviklingen af socialistiske produktionsforhold og i forbedringen af de socialistiske virksomheders administration. Inden for virksomhederne eksisterer der også relationer mellem det arbejdende folk, dvs. arbejdere og bønder på den ene side, og elementer fra de to udbytterklasser på den anden, men disse relationer er allerede blevet behandlet ovenfor.

De socialistiske virksomheder er arbejderklassens og det arbejdende folks egne virksomheder. Arbejderklassen og det arbejdende folk har gennem deres repræsentanter ansvaret for virksomhedens ledelse. Her er der altså tale om forholdet mellem de ledende og masserne. Det arbejde, som hhv. de ledende og masserne udfører i virksomheden, er ganske vist forskelligt, men det socialistiske fælleseje af produktionsmidlerne kræver af dem, at de som »krigskammerater i skyttegraven« i fællesskab bærer ansvaret for, at virksomhederne administreres godt, og at de arbejder for og stræber mod et fælles revolutionært mål. Havnearbejderne i Shanghai har udtrykt det på en god måde, idet de siger: »Når den revolutionære arbejdsdeling indebærer forskelle, så må tankerne være som en kæde«. Denne sætning understreger nøglen til en forbedring af relationerne mellem de ledende og masserne inden for de socialistiske virksomheder.

I virksomhederne er det stadig nødvendigt at have en del specialister, der beskæftiger sig med administrativt og teknisk arbejde. Her er det altså spørgsmålet om relationen mellem administrativt personale og teknikere på den ene side og de arbejdende masser af bønder og arbejdere, der er i fokus. Funktionærerne og teknikerne i vort land er af to forskellige slags. Den ene slags er funktionærer og teknikere fra det gamle samfund. Bortset fra nogle få reaktionære elementer, der nærer fjendtlige følelser over for det socialistiske samfund, så elsker det store flertal af disse vort land, de elsker den Kinesiske Folkerepublik, og de er villige til at tjene folket og den socialistiske stat. Den anden slags er intellektuelle, som proletariatet selv har fostret i kampene under den socialistiske revolution og opbygning. Af disse er der ganske vist en del, der er blevet forgiftet af den revisionistiske uddannelseslinje, og deres verdensanskuelse må nødvendigvis stadig gøres til genstand for en konstant og ihærdig omformning. Men det meget store flertal kan forene sig med arbejder- og bondemasserne og yde deres bidrag til den socialistiske og kommunistiske sag. Derfor er relationerne inden for virksomhederne i det socialistiske samfund mellem de ledende og masserne og mellem funktionærer og teknikere på den ene side og arbejder- og bondemasserne på den anden også relati-

oner, der i overensstemmelse med disses grundlæggende fællesinteresser dag for dag udvikler sig henimod at blive relationer mellem kammerater.

Arbejdsdelingen inden for de socialistiske virksomheder mellem de ledende og masserne, mellem funktionærer og teknikere på den ene side og de umiddelbare producenter på den anden må imidlertid stadig afspejle det gamle samfunds arbejdsdeling og udtrykke den fortsatte eksistens af forskellen mellem intellektuelt og manuelt arbejde. Efter etableringen af fællesej af produktionsmidlerne er alle arbejdende virksomhedernes herrer, de, der ikke deltager i produktionen og som fungerer som specialister og som endvidere har ansvaret for ledelse og administration, er i hovedsagen åndsarbejdere, men generelt og i massemålestok er kropsarbejderne de vigtigste. Lenin har engang kaldt modsigelsen mellem manuelt og intellektuelt arbejde for »en af de vigtigste kilder til den nuværende sociale ulighed«. ¹³ Det socialistiske samfund har ganske vist udryddet den antagonistiske modsigelse mellem intellektuelt og manuelt arbejde, men der er stadig væsensforskelle mellem disse to former for arbejde. I henseende til menneskenes indbyrdes relationer er det altså uundgåeligt, at der vil eksistere en borgerlig ret, der manifesterer sig som formel lighed og reel ulighed.

Under disse forudsætninger vil de ledere, funktionærer og teknikere, der er beskæftiget med at organisere og lede produktionen, kunne miste kontakten med de arbejdende masser, og efterhånden let kunne tilegne sig en borgerlig tænkemåde og dermed komme i modsætning til de arbejdende masser, hvis de ikke regelmæssigt deltager i kollektivt, produktivt arbejde. En sådan modsætning vil som oftest i forskellig grad afspejle modsætningen mellem proletariatet og borgerskabet. F.eks.: hvis visse ledende kadre, funktionærer eller teknikere under indflydelse af den borgerlige rets tænkemåde ikke indtager en korrekt holdning til behandlingen af masserne og af deres egne indbyrdes relationer, og hvis de betragter sig selv som »ledere med dyb indsigt« og ikke betragter arbejder- og bonde-masserne som virksomhedernes herrer, men derimod praktiserer »styring, kontrol, tøjling og afstraffelse« og ændrer forholdet mellem revolutionære kammerater til et forhold mellem nogle, der giver ordrer, og nogle, der bare adlyder; så vil alt dette være udtryk for, at den revisionistiske linjes gift ikke er blevet udryddet, og således vil dette i forskellig grad afspejle modsætningen mellem borgerskabet og proletariatet. Hvis man resignerer over for disse modsætningers udvikling, og hvis den borgerlige ret ikke indskrænkes, men derimod får lov til at udvikles, så vil de socialistiske indbyrdes relationer kunne ændre karakter og blive kapitalistiske, og de socialistiske virksomheder vil gradvist kunne ændre farve.

Den række af direktiver, der er kommet fra formand Maos hånd, det vil bl.a. sige: »Anshan-forfatningen« og »Administration er også socialistisk opdragelse« ¹⁴ er vores ledetråd m.h.t. at indskrænke den borgerlige ret til at bekæmpe den tænkemåde, der udspringer af den borgerlige ret, til gradvist at formindske væsensforskellen mellem intellektuelt og manuelt arbejde, og m.h.t. korrekt at behandle de indbyrdes relationer mellem

menneskene inden for de socialistiske virksomheder. »Anshan-forfatningens« grundlæggende tanker er: at fastholde den proletariske politiks dominans, at styrke partiets lederskab, at skabe massebevægelser i stor stil, at praktisere princippet om »de to deltagelser, en omformning og tre-i-en kombinationen« (dvs. at stå fast på kadrernes deltagelse i fysisk arbejde og massernes deltagelse i administration, at omforme regler og regulativer, og at praktisere tre-i-en kombinationen bestående af arbejdere, kadrer og teknikere), at fuldføre tekniske innovationer og at gennemføre en teknologisk revolution i stor stil. At fastholde den proletariske politiks dominans og at styrke partiets lederskab er det grundlæggende princip i vores korrekte behandling af de indbyrdes relationer. Hvis vi samvittighedsfuldt praktiserer »to deltagelser, en omformning og tre-i-en kombinationen« og tar dette grundlæggende princip som rettesnor, så vil vi opnå en gradvis udvikling af kammeratlige relationer mellem de ledende og masserne, mellem funktionærer og teknikere på den ene side og arbejder- og bondemasserne på den anden.

Kadrernes deltagelse i kollektivt, produktivt arbejde er en sag af helt fundamental karakter, og det er ligeledes et vigtigt aspekt i den korrekte behandling af de socialistiske indbyrdes relationer. Formand Mao har påpeget: »Det er nødvendigt at opretholde systemet med kadre-deltagelse i kollektivt produktivt arbejde. Kadreerne i vort parti og vor stat er almindelige arbejdere og ikke høje herrer, der sidder på ryggen af folket. Ved at deltage i kollektivt produktivt arbejde bevarer kadreerne omfattende, konstante og nære bånd med det arbejdende folk. Dette er en vigtig foranstaltning af grundlæggende betydning for et socialistisk system; det hjælper til at overvinde byråkrati og til at forhindre revisionisme og dogmatisme«. ¹⁵

Således forklarede formand Mao denne uomtvistelige sandhed efter at have sammenfattet den internationale kommunistiske bevægelses erfaringer og lære. I al almindelighed vil de kadrer, der bevidst og til stadighed deltager i kollektivt produktivt arbejde være mere bevidste og have en højere erkendelse hvad angår indskrænkningen af den borgerlige ret; de vil kunne drage omsorg for og elske masserne; de vil kunne lytte opmærksomt og beskedent til massernes krav, de vil være positive over for kritik fremsat af masserne, og de vil være villige til at underkaste sig disses overopsyn; de vil kunne fastholde virksomhedernes socialistiske kurs, og hvad angår produktionens specifikke forhold, så vil de være temmelig fortrolige hermed, og deres ordrer vil derfor sjældent blive givet i blinde. Der findes en folkesang skrevet af kvindelige tekstilarbejdere. Sangen beskriver den forandring der sker med en af fabrikkens ledende kadrer som følge af hendes deltagelse i kollektivt produktivt arbejde: »Tidligere kom hun aldrig ind på værkstedet, nu kommer hun hen til os ved maskinerne for at bede om gode råd. Tidligere forstod hun aldrig forholdene, nu får hun klaring på sagerne sammen med arbejdsholdet. Tidligere blev problemerne altid udskudt, nu bliver de bragt i orden med det samme. Tidligere fremlagde hun store rapporter, nu har hun et varmt venskab med kammeraterne i værkstedet. Tidligere blev hun kaldt for den 'lille byrå-

krat', nu deltager hun i rengøringsarbejdet». Kendsgerningerne viser, at når denne slags ledere, funktionærer eller teknikere hilses velkommen af masserne, så kan de modsigelser, der måtte findes mellem dem og masserne, løses i rette tid og på en korrekt måde.

Massernes deltagelse i administrationen er en grundlæggende nødvendighed for at sikre de socialistiske produktionsforhold, og samtidig er det arbejderne og bøndernes ret under det socialistiske system. Kun hvis man fastholder massernes deltagelse i administrativt arbejde, kan man konsolidere og forsvare de arbejdende massers position som virksomhedernes herrer. Hvis man alene fæster lid til nogle få borgerlige »specialister« eller »autoriteter« og forlader sig på, at de administrerer virksomhederne og undertrykker arbejder- og bondemasserne, så vil de socialistiske indbyrdes relationer nødvendigvis blive ødelagt, og de socialistiske virksomheder vil i sidste instans kunne forandre karakter. For at forbedre de socialistiske indbyrdes relationer og for at konsolidere og udvikle det socialistiske fællesseje, må vi

»for enhver pris... tilintetgøre den gamle, tåbelige, barbariske, skændige og afskyelige fordom, at kun de såkaldte »højere klasser«, kun de rige eller de, der har gennemgået de rige klassers skole, er i stand til at styre staten og lede den organisatoriske opbygning af det socialistiske samfund«. ¹⁶

Når man taler om massernes deltagelse i administrativt arbejde, er det vigtige heri, at det er de umiddelbare producenter, dvs. arbejder- og bondemasserne, der skal deltage i administrationen. At masserne deltager i virksomhedernes administration indebærer ikke kun, at de skal administrere produktion, teknik og regnskab, endnu vigtigere er deres funktion m.h.t. at hjælpe og kontrollere kadreerne i deres arbejde med at føre partiets linje, generelle og specifikke politikker ud i livet. Under Kulturrevolutionen brugte arbejderne de »fire store« våben i deltagelsen i virksomhedernes administration. De »fire store« våben er: at give udtryk for ens synspunkter, at diskutere og debattere i stor stil og at bruge storskrifttegnspakater til at ytre sig på. Arbejder- og bondemassernes repræsentanter deltager direkte i virksomhedernes revolutionskomiteer, på den ene side administrerer de, på den anden side arbejder de, hvilket tilsammen udgør en ny udvikling i massernes deltagelse i administrativt arbejde.]

At praktisere »tre-i-en-komiteer« bestående af repræsentanter for masserne, kadreerne og det tekniske personale i produktionskampen og de videnskabelige eksperimenteres praksis, og i fællesskab at undersøge og løse vigtige problemer i produktionsteknikken er ikke blot til gavn for udviklingen af tekniske innovationer på masseplan, men er også gavnligt for proletariseringen af de intellektuelle og for intellektualiseringen af arbejder- og bondemasserne. Endvidere tjener dette til at formindske væsensforskellen mellem intellektuelt og manuelt arbejde, og det vil betyde et skridt videre hvad angår forbedringen og udviklingen af de socialistiske indbyrdes relationer.]

Reformeringen af irrationelle systemer af regler er et aspekt af den permanente regulering og omformning af de socialistiske indbyrdes relationer inden for administrationen af virksomhederne. Enhver samfundsmæssiggørelse af produktionen må medføre en etablering af et bestemt system af regler. Men det system af regler, der etableres, betinges af de forskellige samfunds forskellige produktionsforhold. Lenin skrev engang skarpt om administrationen af virksomhederne i det kapitalistiske samfund: »Kapitalisterne . . . er interesseret i at forvalte, mens de røver, og røve, mens de forvalter«. ¹⁷

Det kapitalistiske system af regler inden for virksomhederne drejer sig kort fortalt om, hvordan man lænker arbejderne på hænder og fødder, og om hvordan man presser den størst mulige merværdi ud af dem. Fabriksreglerne i de kapitalistiske virksomheder har talrige betegnelser, man har mangfoldige statutter og kaotiske principper, men alle er skabt med det formål at bevare de kapitalistiske produktionsforhold, og de er betinget af disse.

Under socialismen »skal systemer være til gavn for masserne« ¹⁸. Dette er således det mest grundlæggende træk, som adskiller det socialistiske regelsystem fra det kapitalistiske. Systemet skal være til gavn for masserne, hvilket vil sige, at det skal gavne massernes position som herrer i deres eget hus, fremme forbedringen og udviklingen af menneskenes indbyrdes relationer inden for virksomhederne, udviklingen af massernes socialistiske aktivitet og befordre udviklingen af de tre store revolutionære bevægelser, nemlig klassekampen, produktionskampen og den videnskabelige eksperimenteren. Et regelsystem, der gavner masserne, og dermed bringer massernes initiativ til udfoldelse vil afgjort gavne produktionsudviklingen. Under indflydelse af Liu Saho-qi's og Lin Biaos revisionistiske linje har nogle virksomheder opstillet regelsystemer, der i høj grad sigter på at kontrollere og tøjle masserne. Arbejderne siger kritisk om dette: »Regelsystemet er som et hampereb, reglerne svinebinder én v.h.j.a. belønning og straf«. Hvad angår disse irrationelle regler, der lænkebinder masserne på hænder og fødder, og som skader enheden, samarbejdet og produktionsudviklingen, så er det nødvendigt at sætte masserne i bevægelse for at gennemføre en reform af disse. Samtidig må man anspore masserne til – på grundlag af en sammenfatning af deres politiske erfaringer – at etablere og fuldstændiggøre et rationelt regelsystem og system af forskrifter, der modsvarer de socialistiske indbyrdes relationer og produktivkraftudviklingens behov.

Overbygningen har stor indflydelse på dannelsen af de indbyrdes relationer

Karakteren af menneskenes positioner og indbyrdes relationer i produktionen bestemmes af det givne system af ejendom af produktionsmidlerne,

men dannes og udvikles ligeledes til stadighed i vekselvirkning med overbygningen. Hvis der ikke sker en påvirkning fra en given overbygning, vil menneskenes givne positioner og indbyrdes relationer i produktionen ikke kunne skabes, for slet ikke at tale om at blive konsoliderede og udviklede. Den herskende klasse vil i ethvert samfund benytte sig af overbygningens magtmidler til på alskens forskellige måder at beskytte det allerede etablerede ejendomssystem og til at konsolidere og udvikle de indbyrdes relationer og den fordelingsmåde, der svarer hertil. Dette er en generel lov.

Tag kapitalismen for eksempel: borgerskabet vil i enhver stat benytte overbygningens magtmidler til at fremme og udvikle kapitalens herredømme over arbejdet. Marx sagde, at for at etablere og udvikle kapitalens herredømme over arbejdet har det fremvoksende borgerskab »brug for og anvender statsmagten«¹⁹.

Fra slutningen af det 15. århundrede til den første halvdel af det 18. århundrede fandt den berømte »Enclosure-movement«²⁰ sted i England, hvor man med voldelige midler tvang en stor del af de fattige bønder til at blive et proletariat, der »frie som fuglene« (Marx - o.a.) strømmede ind til byerne, hvor de blev genstand for kapitalens udvidede magt over arbejdet. Men de bønder, som var strømmet ind til byerne foretrak ofte at drive omkring fremfor at underkaste sig kapitalens vilkårlige magt over arbejdet. For at presse disse ruinerede bønder ind i fabrikkerne fastsatte det engelske borgerskab ved lov en straf for vagabondering. »Således blev den landbefolkning, der med vold var blevet eksproprieret fra jord og hjem, forjaget og gjort til vagabonder, nu pisket, brændemærket og martret ind i en disciplin, nødvendig for lønarbejdets system, ved hjælp af grotesk-terroristiske love«²¹. Det fremgår altså, hvilke ubarmhjertige midler borgerskabet tager i anvendelse for at forsvare og udvikle de indbyrdes relationer, der består i kapitalens magt over arbejdet.

Relationen: kapitalens herredømme over arbejdet kan kun opretholdes gennem voldelig magtudøvelse; hvis den skal smadres, må dette også ske med vold. I det socialistiske samfund under proletariats diktatur er denne relation rent faktisk blevet smadret.

Fordi socialistiske produktionsforhold kun kan etableres på grundlag af proletariats diktatur, er vekselvirkningen mellem den socialistiske overbygning og samfundets økonomiske basis særlig tydelig. De indbyrdes relationer under socialismen bestemmes af den socialistiske fælles ejendom, og må desuden etablere og udvikles i kraftig vekselvirkning med den socialistiske overbygning. Man tager fejl, hvis man tror, at de indbyrdes relationer under socialismen dannes og udvikles af sig selv efter etableringen af den socialistiske ejendom.

I de indbyrdes relationer under socialismen er forholdet mellem arbejderklassen og det øvrige arbejdende folk på den ene side og borgerskabet og de andre udbytterklasser på den anden et forhold mellem herskere og beherskede, mellem omformere og omformede. Udbytterne kan ifølge deres klassekarakter ikke frivilligt underkaste sig et sådant herredømme og en sådan omformning. Når proletariatet kan tvinge en del af dem til at

underkaste sig en socialistisk omformning, så er det fordi det er i besiddelse af et stærkt statsapparat. Uden denne forudsætning ville proletarietets herredømme over og omformning af borgerskabet være umulig.

Hvad det arbejdende folk angår, må man følge de socialistiske principper og sørge for at forholdet mellem dem som revolutionære kammerater udvikles, man må støtte sig på den socialistiske overbygnings funktion og uddanne og omforme sig selv og sørge for, at man gør sig fri fra indflydelsen fra inden- og udenlandske reaktionære.

Formand Mao skrev:

»Folkets stat beskytter folket. Kun når folket har en sådan stat, kan det – med deltagelse af alle og på nationalt plan – uddanne og omforme sig selv v.h.j.a. demokratiske metoder og gøre sig fri af alle hjemlige og udenlandske reaktionæres indflydelse«. ²²

Kun hvis man fastholder udviklingen af den socialistiske revolution på overbygningens område, anvender proletariske bevidsthedsformer og gradvist overvinder de borgerlige, og uophørligt udrenser de kapitalistiske traditioner eller rester inden for de gensidige relationer, vil man kunne opnå, at det arbejdende folks indbyrdes relationer som revolutionære kammerater udvikles dag for dag, og man vil kunne rydde vejen for dannelsen og udviklingen af indbyrdes relationer inden for den socialistiske produktion.

Kort fortalt er den proces, hvor de socialistiske indbyrdes relationer dannes og udvikles, en langvarig proces med politisk og ideologisk kamp mellem de to klasser. Hvis proletariatet vil forsvare og udvikle de socialistiske indbyrdes relationer, så er det nødvendigt at fastholde partiets grundlæggende linje for hele den socialistiske historiske epoke, og efter at den socialistiske revolution grundlæggende har vundet sejr hvad angår ejendommen af produktionsmidlerne, må man fortsat udvikle den socialistiske revolution på de politiske og ideologiske fronter i dybden, udrydde borgerskabet og gøre proletariatet stærkt, bekæmpe egoismen og kritisere revisionismen. Dette er spørgsmål af afgørende betydning for konsolideringen og forbedringen af de socialistiske indbyrdes relationer. Hvis man mener, at udbytterklasserne er helt udryddet, så snart det socialistiske fælleseje er etableret, og hvis man negligerer selve kernen i spørgsmålet, nemlig det at proletariatet må bekæmpe borgerskabet, når man skal forklare de socialistiske indbyrdes relationer, så vil man vende ryggen til partiets grundlæggende linje, og det ville betyde, at man accepterede teorien om klassekampens bortdøen. Hvis man ikke fastholder gennemførelsen af den socialistiske revolution på overbygningens område, men derimod resignerer og åbner sluserne for borgerlige bevidsthedsformer, så vil det kunne føre til, at de socialistiske indbyrdes relationer forvandles til kapitalistiske og til en opløsning af det socialistiske fælleseje. Det at kapitalismen er blevet genrejst i Sovjetunionen må ved sit negative eksempel lære os at forstå marxismens videnskabelige sandhed angående disse forhold.

Studielitteratur:

Formand Mao: »Om den korrekte behandling af modsætninger indenfor folket«.

Formand Mao: »Tale på KKP's nationale kongres om propagandaarbejde«.

NOTER

1. Lenin, V.I.: »Marxismens tre kilder og tre bestanddele«, LUV bind 1, s. 82 f.
2. Engels, Friedrich: »Karl Marx »Til kritikken af den politiske økonomi««, MEUS bind 1, s. 367.
3. Mao Tse-tung: »Tale ved Kinas Kommunistiske Partis landskonference om propagandaarbejde«, Mao US, s. 353 (herefter: Om propagandaarbejde).
4. Mao Tse-tung: »Om propagandaarbejde«, Mao US, s. 353.
5. Lenin, V.I.: »Et stortilet initiativ«, LUV, bind 10, s. 244.
6. Mao Tse-tung: »Taler ved konferencen i Yenan om litteratur og kunst«, Mao US, s. 202 (herefter: Yenan-taler).
7. Mange moderne sovjetiske forfattere afslører det sande indhold i det forhold mellem »kammerater, venner og brødre«, som de sovjetiske revisionister forsvarer. I et skuespil med titlen »Outsideren« af forfatteren (Det har ikke været muligt for os at finde frem til de russiske navne i denne note, derfor gengiver vi dem som de lyder i den kinesiske skrivemåde o.a.) Yi. De-wo-lie-zu-ji, tager hovedpersonen, Qie-she-ke-fu, medlem af det sovjetiske revisionistparti og ingeniør, til støberi nr. 26 i Nie-lie-shi-virksomheden for at forandre dets »præg af tilbagestående«. Han råber arrogant til arbejderne: »Vi er lederne. Vi arbejder ikke med hænderne. Vi arbejder med ord og vore hjerner«. Han giver formanden ordre til at holde godt øje med arbejderne og »være efter dem«. Den, der ikke adlyder en ordre, skal straffes ved at »halvdelen af hans bonus tilbageholdes«. »Ram dem med rubler«. I Sovjetunionen er det arbejdende folk ofre for brutal udbytning og undertrykkelse fra et sådant nyt bureaukratisk monopolborgerskab. Dette er indholdet i det forhold mellem »kammerater, venner og brødre«, som de sovjetiske revisionister forsvarer.
8. »Kapitalen«, 3.2, s. 501.
9. »Om den rette behandling —«, Mao US, s. 327.
10. »Kapitalen« 1.2, s. 486.
11. »Om korrigerende af partiets arbejdsstil«, Mao US, s. 163.
12. Mao Tse-tung i Hong Qi nr. 10, 1972.
13. »Staten og revolutionen«, s. 111.
14. Mao Tse-tung i Folkets Dagblad 14.-8.-1972.
15. »Om Hrustjovs forlorte kommunisme og dens historiske lære for verden«, Marxistisk-leninistisk Forlag, 1972, s. 46.
16. Lenin, V.I.: »Hvordan skal kappestriden organiseres?«, LUV, bind 9, s. 54.
17. Lenin, V.I.: »Hvordan skal kappestriden organiseres?«, LUV, bind 9, s. 54.
18. Mao Tse-tung i Folkets Dagblad 31.-5.-1972.
19. »Kapitalen«, 1.4, s. 1029.
20. »The enclosure-movement« er en af de vigtigste former for oprindelig akkumulation under kapitalismen, og den havde den engelske »enclosure-movement«, der startedes i slutningen af det 15. årh. som mønster. I slutningen af det 15. årh. opstod de engelske uldmanufakturere, og prisen på fæuldsteg steg konstant, hvilket medførte, at fæuldsteg blev en højst indbringende virksomhed. Den engelske adel, godsejerne og kapitalisterne slog sig derfor sammen og tvang med vold bønderne til at forlade deres jord. Man brugte afspærringer, beskyttelsesgrave osv. til at indhegne jorden med, og den blev udlagt til græsgange for får. Husene i landsbyerne i de afspærrede områder blev fuldstændigt jævnet med jorden, bønderne måtte forlade deres hjem og berøvet alt måtte de ty til

tiggerstaven og vagabondere. I det 18. årh. fik den borgerlige engelske regering vedtaget en række »enclosure-acts« i parlamentet, disse love støttede borgerskabets voldelige udplyndring af bønderne og gennem hele denne periode kæmpede bønderne konstant imod og iværksatte flere anti-enclosure opstande.

21. »Kapitalen«, 1.4, s. 1029.

22. Mao Tse-tung: »Om folkets demokratiske diktatur«, Mao US, s. 283.

Sammenligning af 74- og 75-udgave af kapitel 4.

En række emner er helt nyformuleret i 1975-udgaven, og nyskabelserne kan ikke præsenteres detaljeret. Revisionen koncentrerer sig om nogle hovedpunkter:

For det første er der i afsnittets begyndelse indskudt et længere afsnit som de »traditioner og mærker«, der stadig eksisterer i *alvorlig grad* i »relationerne mellem menneskene« (jvf. Zhang Chun-qiao's 1975-artikel). Der anføres en række problemer:

1. levestandard-forskelle (materielt såvel som kulturelt) mellem arbejdere og bønder.
2. arbejdsdeling mellem intellektuelt og manuelt arbejde.
3. levestandard-forskelle mellem intellektuelt og manuelt arbejdende.

④ varebytte mellem industri og landbrug.

5. selv de statslige virksomheder må i deres indbyrdes forhold respektere loven om bytte af lige værdier (ækvivalentbytte-loven). – Disse forhold er udtryk for den »borgerlige ret« og de »tre store forskelle«, og den dermed forbundne arbejdsdeling fra det gamle samfund.

Videre er afsnittet om klassekarakteren af »relationerne mellem menneskene« revideret. 1974-udgaven nævner de »tre store forskelle« som modsigelser, der i sidste instans har et klasseaspekt. Revisionen anfører ud over de »tre store forskelle« også, at arbejdere og bønder indgår i forskellige ejendomssystemer, samt at »forskellen mellem intellektuelle og arbejdere/bønder/soldater har natur af en klasseforskel«.

Endelig er afsnittets sidste del – de »gensidige relationer«'s aktive rolle – revideret. Nyt er bemærkningerne om at »spørgsmålet om det socialistiske system går frem eller tilbage hænger nøje sammen med om man er i stand til at regulere de gensidige relationer«, idet der vil ske tilbageslag, dersom man tillader »kapitalismens pengereationer, leje-reationer og konkurrence-forhold« at udbrede sig.

2. afsnit gennemrevideret. I behandlingen af relationerne mellem arbejder og bonde lægges der i 1975-udgaven større vægt på risikoen for opståelse af kapitalistiske forhold i relationen mellem land og by og dermed på nødvendigheden af at »begrænse den borgerlige ret i varebyttet«.

Herefter følger et afsnit om »socialistisk kooperation« (samvirkeformer mellem de enkelte virksomheder). I begge udgaver anbefales princippet, men 1974-udgaven rummer et modificerende afsnit, som minder om at virksomhederne i disse »joint battles« stadig skal huske at respektere princippet om ækvivalentbytte, værdi-regnskabsføring, statens økonomiske plan skal respekteres og man må sikre sig accept hos de ledende organer, så det hele ikke ender som det rene produktbytte. – Dette modificerende afsnit udgår i den reviderede udgave, i stedet tales nu om at den socialistiske kooperation må udvikles gennem kamp, dels fordi de enkelte virksomheder må anvende bytte v.h.j.a. penge og til lige værdier – at der altså objektivt stadig foreligger »verdensgrænsen mellem dit og mit« – og dels at »kollektiv egoisme« (lokalpatriotisme o. ling.) stadig gør sig gældende.

PS: Netop i dette afsnit træder en særegenhed ved Shanghai-lærebogen tydeligt frem. Man kan sammenligne med en anden populær lærebog i det samme emne, udgivet i Peking samtidig med, at Shanghai-bogens anden udgave kom, »Læren om politisk økonomi, socialistisk del« (Peking 1976). Opbygningen er ofte ganske parallel, og således i dette afsnit. Imidlertid sideordner Peking-lærebogen den »socialistiske kooperation« med den »socialistiske kappestrid«, som to supplerende metoder. Shanghai-lærebogen nævner ikke (heller ikke i 1974-udgaven) princippet om »socialistisk kappestrid« – som nu, efter Maos død og

magtskiftet er blevet en hjørnesteen i økonomiens accelerering – tvært imod advarer den reviderede udgave mod »konkurrencementaltet«.

Sidst i afsnittet er spørgsmålet om »massernes deltagelse i ledelsen« revideret. Der advares i den nye udgave mod at »støtte sig på nogle få borgerlige eksperter og autoriteter«, og massernes direkte indgriben i ledeisesfunktionerne under Kulturrevolutionen fremhæves mere.

KAPITEL 5

Opnåelse af større, hurtigere, bedre og mere økonomiske resultater i udviklingen af den socialistiske produktion(a)

Den socialistiske produktions karakter, mål og midler til opnåelsen af disse mål

Etableringen af den socialistiske fællesejendom har betydet, at der er sket fundamentale forandringer i de samfundsmæssige relationer mellem menneskene i produktions-, udvekslings- og distributionsprocesserne. Først og fremmest har karakteren af den samfundsmæssige produktion ændret sig, der er sket en ændring i målene for denne såvel som af midlerne til virkeliggørelsen af disse mål. Således er de love, der bestemmer udviklingen af den socialistiske produktion, fundamentalt forskellige fra dem, der gælder for den kapitalistiske. Kun gennem en korrekt erkendelse og anvendelse af disse love kan der opnås større, hurtigere, bedre og mere økonomiske resultater i udviklingen af den socialistiske produktion.

Det socialistiske fælleseje har medført, at der er sket fundamentale forandringer i karakteren af den samfundsmæssige produktion

Det socialistiske arbejdes produkter er dels direkte samfundsmæssige produkter, dels er de varer

Produktion af materiel rigdom er en uomgængelig nødvendighed for det menneskelige samfunds eksistens og udvikling. Men under forskellige samfundøkonomiske systemer har de samfundsmæssige produkter forskellige karakter. Under de betingelser, der gælder for et system med privatejendom af produktionsmidlerne, er produktionen hver enkelt producents private sag. Produktet er privatejendom, derfor fremtræder produktionen altid umiddelbart som privatproduktion og produkterne fremtræder ligeledes som privatprodukter. Da disse privatprodukter ikke er

a. Overskriften henviser til det, der efter 1958 er blevet kaldt for »generallinien« i Kina (ikke at forveksle med »den grundlæggende linie for hele den socialistiske fase«). Mao formulerede i marts 1958 slogan'et »Sæt alle kræfter ind, stil højt for at opnå endnu større, hurtigere, bedre og mere økonomiske resultater«. Dette slogan fik en overordnet status under Det Store Spring Fremad 1958-59.

fremstillet til producentens eget forbrug, men derimod med henblik på udveksling, så bliver produkterne varer. De privatprodukter, der fungerer som varer, har også en samfundsmæssig karakter. Men den samfundsmæssige karakter bliver tilsløret af privatejendommen og kan ikke fremtræde umiddelbart. Varens samfundsmæssige karakter kan kun træde frem gennem udveksling, dvs. når den fremstillede vare viser sig at være udtryk for et samfundsmæssigt behov. I det kapitalistiske samfund er alle produkter på én gang privatprodukter og varer. Den kapitalistiske produktion er den mest udviklede form for privat vareproduktion.

Bortset fra den minimale hjemmeproduktion, der drives af medlemmerne i de kollektive økonomiske enheder i landområderne, er det i det socialistiske samfund sådan – efter at den socialistiske omformning af ejendomsretten til produktionsmidlerne i hovedsagen er gennemført – at hele den samfundsmæssige produktion allerede finder sted på grundlag af fælles eje af produktionsmidlerne. Den statslige og kollektive økonomiske produktion, der har det socialistiske fælleseje som sit grundlag, er – set som et hele – iværksat på organiseret og planmæssig måde inden for hele nationens område for direkte at opfylde samfundsmæssige behov, dvs. for direkte at opfylde proletariatets og hele det arbejdende folks behov. Denne form for produktion er allerede væsensforskellig fra den kapitalistiske privatproduktion; fundamentalt set er den allerede blevet til en umiddelbart samfundsmæssig produktion. Så snart produkterne er fremstillede beviser de deres samfundsmæssige nytte, derfor er de ikke mere privatprodukter, de er derimod begyndt at blive umiddelbart samfundsmæssige produkter. Det skulle være unødvendigt at sige, at det arbejde, der medgår i den umiddelbart samfundsmæssige produktion, og som fremstiller umiddelbart samfundsmæssige produkter, heller ikke mere er privatarbejde, men derimod umiddelbart samfundsmæssigt arbejde. Engels har sagt: »Så snart et samfund har overtaget produktionsmidlerne og har bragt dem i anvendelse i produktionen i umiddelbart samfundsmæssiggjort form, så bliver hver enkelts arbejde – uanset hvor forskellig dets specifikke nytte-værdi er – fra starten af umiddelbart samfundsmæssigt arbejde«.¹

I det menneskelige samfunds historiske udviklingsforløb har der i urkommunen eksisteret en direkte samfundsmæssig produktion. På dette tidspunkt »forenede kommunemedlemmerne sig for samfundsmæssigt at producere«², de arbejdede i fællesskab, og i overensstemmelse med vaner og behov fordelte de produkterne blandt kommunemedlemmerne. Dette var en form for umiddelbart samfundsmæssig produktion, der var baseret på stammekommunernes fælleseje. Det opstod på et meget lavt produktivkraftniveau, og under betingelser, hvor den samfundsmæssige arbejdsdeling endnu ikke var udviklet. Det var en oprindelig form for fælles økonomi uden vareproduktion og varebytte.

Socialismens umiddelbart samfundsmæssige produktion er en organiseret samfundsmæssiggjort storproduktion, der baserer sig på arbejdsdeling og -koordinering blandt mange mill. mennesker. Hvis man sammenligner den med urkommunismens umiddelbart samfundsmæssige produktion,

repræsenterer den et relativt højt niveau i det menneskelige samfunds udviklingsforløb. Men hvis man sammenligner den med kommunismens umiddelbart samfundsmæssige produktion, der endnu ikke er virkeliggjort, så er den endnu umoden, og har ikke løsgjort sig fra de rester og levn, der lever videre fra det gamle samfund, og har endnu ikke frigjort sig fra vareproduktionens karakter.

I det socialistiske samfunds relativt lange historiske periode eksisterer der stadig to former for socialistisk fælleseje. Produkterne tilhører henholdsvis den socialistiske stat og de enkelte kollektivt ejede virksomheder. Dette forhold er således afgørende for, at den socialistiske produktion dels er en umiddelbart samfundsmæssig produktion, dels samtidig ikke kan være andet end en vareproduktion. For at sikre opretholdelsen af passende økonomiske relationer mellem de to former for socialistisk fælleseje og mellem industri og landbrug, og for at kunne drage nytte heraf med henblik på konsolideringen af arbejder-bondealliancen, så må man i en relativt lang periode bevare og på passende vis udvikle vareproduktionen og vareudvekslingen. Det er en uomgængelig nødvendighed som ikke kan ændres gennem menneskenes subjektive vilje. Lenin har påpeget: »Vareudvekslingen er en målestok, som man kan bruge til at måle, om de gensidige relationer mellem landbrug og industri er passende eller ej«. ³

I sin analyse af varens oprindelse påpegede Marx: »Men når tingene først er blevet varer udadtil, bliver de også gennem tilbagevirkningen varer i fællesskabets indre liv«. ⁴ Når Marx taler om »fællesskabet«, så mener han urkommunen. Men denne grundantagelse, har også gyldighed for den socialistiske økonomi. Den socialistiske økonomi er en integreret helhed, varerelationerne mellem de to former for fælleseje vil uvægerligt afspejles i bytterelationerne indenfor den sektor, der under socialismen er hele folkets ejendom. For at styrke den ansvarlige ledelse af virksomhederne, må vi samtidig – på basis af produktivkræfternes aktuelle udviklingsniveau objektivt fordre, at de statsdrevne virksomheder i driftsmæssig henseende bevarer en relativ selvstændighed. Selvom alle statsdrevne virksomheder hører til samme »familie« og fungerer på samme ejendomsniveau, så er det sådan, at når de gensidigt har behov for hinandens produkter, så kan disse ikke overføres uden betaling, og derfor må én familie blive til to for at de skal kunne forholde sig til hinanden, og man må stadig fastsætte priser, som det sker i forholdet mellem to forskellige ejendomsbesiddere. Når man ser på det i denne betydning er der i det socialistiske samfund tale om, at der fungerer et varesystem, ikke blot i forholdet mellem den sektor, der er hele folkets ejendom, og den kollektivt ejede sektor, men også indenfor selve den sektor, der er hele folkets eje.

I det socialistiske samfund må vareproduktionen stadig opretholdes, men fordi den har forbindelser med den umiddelbart samfundsmæssige produktion, og fordi den er en vareproduktion, der er etableret på det socialistiske fællesejes grundlag, så er den forskellig fra de former for vareproduktion, som tidligere har eksisteret i historien. Den besidder følgende tre særtræk: 1) den er iværksat for umiddelbart at tilfredsstille

samfundsmæssige behov; den materialiserer primært de gensidige bytterelationer mellem de to store arbejdende klasser, dvs. arbejderne og bønderne; 2) den adskiller sig fra den kapitalistiske vareproduktions anarki og planløshed; den socialistiske vareproduktion er iværksat på planmæssig vis under ledelse af den statslige planlægning; 3) i sammenligning med det kapitalistiske samfund er varesfæren i det socialistiske samfund allerede blevet voldsomt indskrænket. Arbejdskraften er ikke længere en vare og hvad angår jord, mineraler og andre naturlige ressourcer er de heller ikke længere varer. Kort sagt er det socialistiske samfund et overgangssamfund mellem det kapitalistiske samfund, hvor vareproduktionen er udviklet maksimalt og det kommunistiske samfund, hvor vareproduktionen er døet bort. Varerelationerne i det socialistiske samfund frembyder det særtræk, at varesystemet gradvist dør bort. De særlige karaktertræk i denne henseende vil blive analyseret detaljeret i kapitel 9.

Eftersom de socialistiske produkter på én gang både er umiddelbart samfundsmæssige produkter og varer, så må de kategorier, der relaterer sig til selve varen, fortsat eksistere, dvs. brugsværdi og værdi, konkret og abstrakt arbejde, penge, priser osv. Det er åbenlyst fejlagtigt, at fornægte nødvendigheden af, at det socialistiske samfund fortsat opretholder en vareproduktion, og at ville afskaffe vareproduktionen på et for tidligt tidspunkt. Forrædderen og trotskisten, Chen Bo-da fremsatte allerede på et tidligt tidspunkt, hvor folkekommuniseringsbevægelsen i vore landområder var inde i en blomstrende udvikling, det synspunkt, at man skulle afskaffe vareproduktion og varebytte. Han forsøgte at køre revolutionen og opbygningen ind på et vildspor. Formand Mao gennemskuede i rette tid hans sammensværgelse og iværksatte en resolut kamp imod den. I resolutionen fra partiets 8. centralkomité's 6. plenarmøde, der blev indkaldt og ledet af Formand Mao personligt, påpegedes følgende:

»Den indstilling, der gir sig udslag i, at man vil forsøge at afskaffe vareproduktionen og varebyttet på et for tidligt tidspunkt, og i at man negerer den aktive rolle, som varer, værdi, penge og priser spiller, er ikke alene skadeligt for udviklingen af den socialistiske opbygning, den er også ukorrekt«.⁵

Hvad angår den socialistiske vareproduktion, så skal den ikke blot bibeholdes, men også fortsat udvikles for at konsolidere de økonomiske forbindelser mellem industri og landbrug og mellem by og land, og endvidere for at fremme udviklingen i den socialistiske opbygning.

Men på den anden side må man erkende, at skønt den socialistiske vareproduktion besidder særtræk, der adskiller den fra den private vareproduktion, så har disse særtræk dog kun deres grundlag i det socialistiske fællesje af produktionsmidlerne. Når man derfor ser på vareproduktionen i sig selv, viser det sig, at det socialistiske samfunds vareproduktion ikke adskiller sig væsentligt fra det gamle samfunds, hvilket manifesterer sig således: 1) i det socialistiske samfund har varen stadig en dobbeltka-

rakter, dvs. brugsværdi, og værdi, følgelig må de socialistiske virksomheder, hvadenten de er kollektivt ejede eller hele folkets ejendom, tage anvendelsen af både brugsværdi og værdi i betragtning; 2) i det socialistiske samfund er vareproduktionens økonomiske lovmæssighed stadigvæk værdiloven. Varens værdi er stadig afhængig af den samfundsmæssigt nødvendige arbejdstid der går til fremstillingen af varen og derfor kan en produktionsenhed, der forbruger mindre arbejdstid, end den samfundsmæssigt nødvendige arbejdstid, få en relativt høj indkomst. Men en produktionsenhed, der forbruger mere arbejdstid end den samfundsmæssigt nødvendige arbejdstid, vil få en relativt lav indkomst, eller ligefrem lide tab; 3) I det socialistiske samfund vil pengene stadigvæk eksistere som almen ækvivalent på grund af vareproduktionens eksistens; varens værdi vil fortsat fremtræde som penge, dvs. som pris. Varens pris og værdi vil stadig kunne være adskilte, og det medfører at producenterne af de forskellige varer vil opnå forskellig indkomst, selvom de forbruger samme kvantum arbejde.

De ovenfor nævnte forhold viser, at der i den socialistiske produktion stadig eksisterer en borgerlig ret, der viser sig som lighed på overfladen, mens der i realiteten er tale om ulighed. Denne form for borgerlig ret i vareproduktionen udgør grobunden for, at kapitalisme og borgerlige elementer kan spire frem, og de må yderligere begrænses under proletariets diktatur. Proletariatet må benytte vareproduktionen til at fremskynde den socialistiske opbygning, hvorimod borgerskabet benytter vareproduktionen til at genrejse kapitalismen.

I de tre år 1960-61-62, hvor landet var hærget af naturkatastrofer, agiterede Liu Shao-qi og kumpaner vidt og bredt for, at de private jordlodder skulle gøres større, at de private markeder skulle udvides maksimalt og at man inden for den statslige økonomis område skulle udbrede systemet med »den enkelte virksomhed er ansvarlig for profit og tab«. Deres mål var at udvide den borgerlige ret inden for vareproduktionen. De ville underminere og nedbryde den socialistiske økonomi for at fremkalde en kapitalistisk genrejsning i vort land. Formand Mao advarede på et meget tidligt tidspunkt imod Liu Shao-qi og hans kumpaners ondsindede hensigter. Han ledte partiet i gennemførelsen af en alvorlig kritik af den revisionistiske linje, som Liu Shao-qi og hans slæng var fortalere for. Han afstak og iværksatte en række politiske handlingslinier og forholdsregler for at begrænse den borgerlige ret inden for vareproduktionen, hvorved der opnåedes strålende resultater. Men som følge af klassekampens langvarige og komplicerede natur, vil denne kamp mellem begrænsning og udvidelse ikke ophøre efter nogle få sammenstød, den vil derimod fortsætte gennem meget lang tid.

Den socialistiske produktionsproces er en enhed af en arbejds- og en værdiskabelsesproces.

De socialistiske produkters dobbeltkarakter afspejler sig i den socialistiske produktionsproces på en sådan måde, at denne også får en dobbeltkarakter. Som direkte samfundsmæssig produktion er den en umiddelbart samfundsmæssig arbejdsproces, der på planmæssig vis fremstiller forskellige former for brugsværdier med henblik på at opfylde proletariatets og hele det arbejdende folks behov. Som vareproduktion vil producenternes arbejde ikke alene kunne fremstille forskellige former for konkrete brugsværdier, det vil også skabe værdi. Den socialistiske produktionsproces er således en enhed mellem denne umiddelbart samfundsmæssige arbejdsproces og værdiskabelsesprocessen. Når man skal vurdere hvilke særtræk, der er karakteristiske for den socialistiske produktion, må man først og fremmest se på, hvilke særtræk denne umiddelbart samfundsmæssige arbejdsproces og værdiskabelsesprocessen besidder.

Når man ser på arbejdsprocessen ud fra den funktion som de enkelte faktorer udøver, og ser bort fra alle de specifikke samfundsmæssige former, så ser man at den er en proces, hvori indgår mennesker med arbejds-evner, som anvender forskellige arbejdsmidler overfor arbejdets genstand og producerer forskellige forud planlagte produkter. Arbejdsprocessen er altså en formålsrettet aktivitet som skaber brugsværdi – det er den proces hvori der sker en udveksling mellem menneske og natur.

Men enhver arbejdsproces foregår under bestemte samfundsmæssige former. Derfor afspejler arbejdsprocessen ikke alene relationerne mellem mennesker og natur, den afspejler nødvendigvis også de samfundsmæssige relationer mennesker imellem. Set ud fra denne vinkel, er der fundamentale forskelle mellem arbejdsprocesserne under henholdsvis det kapitalistiske og det socialistiske system.

Under kapitalismen er arbejdsprocessen karakteriseret ved, at kapitalisten forbruger arbejdskraft. Denne proces besidder følgende særtræk: Arbejderen arbejder under kapitalistens kontrol og arbejdsprodukterne er kapitalistens ejendom. Dvs. at arbejdet under kapitalismen er lønarbejde, det er slavearbejde – slid og slæb for udbytte.

Under socialismen er det arbejdende folk for første gang blevet herrer over staten og virksomhederne. Derfor opstår der i den socialistiske arbejdsproces fuldstændigt nye særtræk, som er uden historiske fortilfælde. Lenin sagde: »Hver fabrik, hvor kapitalisten er sat på porten eller i det mindste holdes i tømme af en virkelig arbejderkontrol, hver landsby, hvor man har røget godsejerudbytte ud og taget jorden fra ham, er nu og først nu blevet et sted, hvor det arbejdende menneske kan udfolde sig, kan ranke ryggen en smule og føle sig som menneske. For første gang efter århundreders arbejde for andre, efter arbejdet som trælle for udbytte, er det muligt at *arbejde for sig selv*, et arbejde, der hviler på den nyeste teknik og kulturs erobringer«⁶.

Den socialistiske arbejdsproces er en proces, hvor arbejderne, bøn-

derne og andre arbejdende i den arbejdende klasses egen interesse fremstiller materiel rigdom. Den besidder følgende særtræk: I den socialistiske produktion indgår det arbejdende folk – med udgangspunkt i dets position som herrer over produktionen – i arbejdet på organiseret og planmæssig vis, arbejdsprodukterne bliver ubeskåret forvaltet af arbejderklassen selv. Derfor er den socialistiske arbejdsproces ikke genstand for udbytning og den gennemføres efter en plan. Den er det arbejdende folks selvbevidste arbejdsproces, der skal skabe samfundsmæssig rigdom. Den er en umiddelbart samfundsmæssig arbejdsproces.

Men i det socialistiske samfund eksisterer der klassemodsigelser. Foruden arbejderklassen er der også udbytterklasserne. Disse oprindelige udbyttere må selvfølgelig arbejde i det socialistiske samfund, hvor kun den der yder arbejde kan få føde. Hvad angår godsejere, rigbønder og andre klassefjendtlige elementer, er der tale om iværksættelse af arbejde under overvågning. Hvad angår borgerlige elementer, så må de placeres i virksomhederne, hvor man skal lade dem omforme sig selv gennem arbejde. Karakteren af modsigelserne mellem det arbejdende folk og den ene respektiv den anden udbytterklasse er forskellig; behandlingen af dem er forskellig, men som udbyttere må der under alle omstændigheder i deres arbejde til enhver tid inkorporeres tvang af forskelligt omfang. Naturligvis er den form for tvang, der iværksættes overfor udbytterne, fundamentalt forskellig fra den tvang, som udbytterne udøver overfor arbejderne. Grunden til at udbytterne tidligere tiltvang sig arbejderne arbejde, var, at man ville tilegne sig arbejdets merværdi. Når arbejderne nu undertvinger sig udbytternes arbejde, så er det for, at de gennem arbejdet skal omformes til at blive nye mennesker. Derfor er den socialistiske arbejdsproces samtidig også en omformningsproces overfor udbytterne. Det vil altså sige, at den socialistiske arbejdsproces ikke blot er en stofflig udveksling mellem mennesker og natur, den har tillige et samfundsmæssigt og klasse-mæssigt indhold.

Hvis man anskuer den socialistiske arbejdsproces med udgangspunkt i det arbejdende folk, så indeholder den stadig traditioner og spor fra det gamle samfund. Dette skyldes, at den samfundsmæssige arbejdsdeling, der lever videre fra det kapitalistiske samfund, nødvendigvis fortsat må eksistere gennem hele den socialistiske epoke for kun gradvist at blive udryddet. Det arbejdende folks positioner i den socialistiske produktion må uvægerligt lide under de begrænsninger og den indflydelse, som det gamle samfunds samfundsmæssige arbejdsdeling fortsat udøver: nogle mennesker beskæftiger sig primært med fysisk arbejde; nogle mennesker besidder ledende poster i produktionen og leder arbejderne, andre arbejder umiddelbart i selve produktionen. Modsætningen mellem ånds- og kropsarbejde er én af de vigtigste kilder til ulighederne i det kapitalistiske samfund. Det socialistiske samfund har overvundet denne modsigelse, men forskellen i karakter består stadig, og under bestemte betingelser kan denne forskel udvikle sig til at blive en modsætning. Under den forræderiske Brehznev-klike bliver Sovjetunionen diktatorisk styret af et monopol-

byråkratisk borgerskab, en lille gruppe af partibyrokrater, åndsaristokrater og teknokrater, dvs. en samling »åndsarbejdere«.

Det forløb, hvorunder det arbejdende folk i det socialistiske samfund gør sig til herrer over samfundet og virksomhederne, er en langvarig kampproces. Det er ikke kun et spørgsmål om, at man kæmper mod borgerskabet og dets agenter inden for partiet, det er også en proces, hvorunder man gradvist skaber betingelserne for udslettelsen af den kvalitative forskel mellem intellektuelt og manuelt arbejde. Skønt hele det arbejdende folk i den socialistiske epoke har frigjort sig fra udbytningen, så er arbejdet ikke for alle arbejdendes vedkommende blevet det primære livsbehov – traditioner og spor fra det gamle samfund kan i sidste instans kun fjernes fuldstændigt i den kommunistiske epoke.

Disse særtræk ved den socialistiske arbejdsproces vil også afspejle sig i værdiskabelsesprocessen.

Så længe der eksisterer varer, vil arbejdsprocessens dobbeltkarakter afspejle sig i dem: det konkrete arbejde skaber brugsværdier, det abstrakte arbejde skaber værdi. Værdien afspejler i sig selv bestemte samfundsmæssige relationer. Under forskellige samfundsøkonomiske betingelser vil de samfundsmæssige relationer, som værdien afspejler, være forskellige, ligeledes vil selve værdiens form være forskellig.

Under den simple vareøkonomi brugte bønder eller håndværkere deres egne produktionsmidler i produktionen. Arbejdsprodukterne, såvel som den værdi, der materialiserede sig i disse produkter, var naturligvis deres egen ejendom. Salget af varen indbragte dem værdien af de produktionsmidler, der var medgået i fremstillingsprocessen og samtidig realiseredes den nye værdi, som de havde skabt gennem deres levende arbejde. Denne nye værdi var en godtgørelse for værdien af de livsfornødenheder, der var nødvendige for opretholdelsen af arbejdskraftens reproduktion. På denne måde kunne produktionsprocessen fortsat iværksættes i den simple reproduktions målestok. Marx kalder værdiskabelsesprocessen under den simple vareproduktion betingelser for en simpel værdiskabelsesproces.

Under kapitalismen er kapitalisternes mål med at drive vareproduktion at tilegne sig den merværdi, som arbejderne skaber. Gennem fremstilling og salg af varer genvinder kapitalisten værdien af de produktionsmidler, som er forbrugt i arbejdsprocessen. Samtidig kompenserer den nye værdi, som er skabt af arbejdernes levende arbejde ikke blot den variable kapital, som kapitalisten har anvendt til køb af arbejdskraft, men der er også noget »mere«.

Dette »mere«, det er den merværdi, som kapitalisten tilegner sig. Marx kalder denne værdiskabelsesproces i den kapitalistiske produktion for en værdiøgningproces. Kategorien værdiøgningproces afspejler udbytningssituationerne mellem kapital og lønarbejde.

I den socialistiske produktions proces er det sådan, at når producenterne arbejde fungerer som konkret arbejde, så bliver værdien af de i fremstillingen medgåede produktionsmidler overført til og bevaret i selve produktet; idet arbejdet fungerer som abstrakt arbejde, så skabes der ny

værdi. Skal den nye værdi, som skabes af producenterne helt og holdent tilfalde hver enkelt arbejder selv? Nej, det kan den ikke. For at virkeliggøre den udvidede socialistiske reproduktion, og for at opfylde alle de arbejdendes fælles behov, er det nødvendigt, at samfundet kontrollerer alle former for samfundsmæssige fonds. Disse samfundsmæssige fonds kan kun skabes med udspring i den værdi, som er skabt af arbejderne. Hvis den nyskabte værdi helt og holdent tilfaldt den enkelte arbejder selv, så ville det at gennemføre den udvidede reproduktion ikke være muligt indenfor den socialistiske økonomi; resultatet ville være, at man kun kunne opretholde en simpel reproduktion, og det ville være umuligt at opfylde alle de arbejdendes fælles behov. I det socialistiske samfund må den nye værdi, der er skabt af producenterne derfor deles i to. Den ene del tilfalder producenterne til egen forvaltning og udgør producenternes individuelle konsumfond. Disse tjener til at opfylde hver enkelts behov for livsfornødenheder. Den anden del udgør de samfundsmæssige fonds, dvs. samfundets rene indtægt, og bruges til at videreudvikle den socialistiske produktion og til at tilfredsstille alle de arbejdendes mangfoldige fælles behov.

Disse forhold viser, at producenternes arbejde i det socialistiske samfund i realiteten bliver delt i to. Den ene del kan siges at være arbejde, der skaber de samfundsmæssige fonds, den anden del skaber de fonds, der dækker producenternes individuelle konsum.

Den nye værdi, der skabes af producenterne under det socialistiske system og som deles i fonds, der dækker producenternes individuelle konsum og samfundsmæssige fonds, er fundamentalt forskellig fra den nye værdi, der produceres af arbejderne under det kapitalistiske system og som deles i løn og merværdi. Under kapitalismen er arbejdskraften en vare, der er underlagt værdiloven. Lønnen er arbejdskraftens pris, og uanset om den nye værdi, som arbejderne skaber, er endnu større, så udgør den, der tilfalder dem selv, kun værdien af de livsfornødenheder, der er tilstrækkelige til at sikre arbejdskraftens reproduktion. Den overskydende del, dvs. merværdien, tilegnes ikke blot af kapitalisten uden kompensation, men den fungerer også som et middel til forstærket udbytning af arbejderne. Under socialismen er arbejdskraften ikke mere en vare, arbejderne udbyttes ikke mere, og hele den værdi, der skabes af producenterne, tjener arbejderklassens interesser. For den, der er producent, fungerer det på den måde, at der fra den nye værdi, som vedkommende har skabt gennem sit arbejde, fratrækkes en del, som overgives til samfundsmæssig forvaltning og bliver til de samfundsmæssige fonds. Hvad angår den forsyng, der gennem de sociale fonds ydes det arbejdende folk, så vil vedkommende som samfundsmedlem ligesåvel som resten af det arbejdende folk med fuld ret kunne nyde den.

Fordelingen på fonds, der dækker producenternes individuelle konsum og i samfundsmæssige fonds, er dikteret af de behov, der ligger i hele det arbejdende folks og hver enkelts interesser, såvel som i afvejning af langsigtede fordele i forhold til aktuelle fordele. Således er værdiskabelse-

sprocessen under socialismen forskellig fra den simple værdiskabelsesproces under den simple vareproduktion, og den er ligeledes forskellig fra værdiøgningsprocessen i den kapitalistiske produktion. Den afspejler den specielle værdiskabelsesproces, der finder sted under socialistiske produktionsforhold. Den socialistiske produktionsproces er altså en enhed mellem den skitserede umiddelbart samfundsmæssige arbejdsproces og den skitserede værdiskabelsesproces.

Socialismens grundlæggende økonomiske love materialiserer de essentielle relationer i den socialistiske produktion

Den socialistiske produktions mål er at opfylde statens og folkets stadigt stigende behov.

Den socialistiske produktionsproces er en enhed mellem den umiddelbart samfundsmæssige arbejdsproces og værdiskabelsesprocessen, men med hensyn til denne dobbelthed, hvilket aspekt er så det primære?

Det primære aspekt i modsigelsen indenfor en given produktion materialiserer denne samfundsmæssige produktions objektive mål og afspejler de mest essentielle relationer indenfor denne samfundsmæssige produktion. Det vælges ikke af folk selv, men afgøres af karakteren af ejendomsforholdet til produktionsmidlerne. Produktionsmidlerne er en bestemt klasses ejendom og den samfundsmæssige produktion kan ikke andet end tjene denne klasses interesser.

Under de betingelser, der gælder for den kapitalistiske ejendom af produktionsmidlerne, er det også sådan, at arbejdsprocessen leverer brugsværdier, men selve den kapitalistiske produktions mål ligger ikke heri. Når kapitalisterne åbner virksomheder, så er det for gennem værdiøgningsprocessen at kunne udbytte arbejderne og tilegne sig profitten. Værdiøgningen er det primære aspekt i den kapitalistiske produktion; den materialiserer de mest essentielle relationer i den kapitalistiske produktion. Marx påpegede: at

»kapitalens formål ikke er tilfredsstillelse af behov, men produktion af profit«⁷; »kapitalen og dens selvforøgelse af sin værdi fremtræder som udgangspunkt og slutpunkt, som motiv og formål«⁸.

Det socialistiske fællesje af produktionsmidlerne gør det arbejdende folk til herrer over produktionen, og den samfundsmæssige produktion må tjene til at sikre opfyldelsen af det arbejdende folks behov. Derfor er den umiddelbart samfundsmæssige produktion, der fremstiller brugsværdier, og som er iværksat på planmæssig vis for at opfylde alle det arbejdende folks behov, det primære aspekt i den socialistiske produktion. Den mate-

realiserer den socialistiske produktions objektive mål og de mest essentielle relationer inden for denne. Værdiskabelsesprocessen er underordnet den umiddelbart samfundsmæssige arbejdsproces, der fremstiller brugs-værdier.

I den socialistiske produktion er det meget nødvendigt at beregne forbruget af arbejdskraft og at kalkulere overskud og tab. Men hvad man producerer og hvor meget kan ikke afgøres af produktionsværdiens og overskuddets størrelse, men bør derimod være afhængigt af hele det arbejdende folks behov. Når som helst der viser sig et påtrængende behov for arbejderklassen, så bør man gøre sig størst mulige anstrengelser for at udvide produktionen på dette felt, og selv om der måske på kort sigt kan være tale om at miste kapital, så må der dog iværksættes en produktion. Tilsvarende må man ikke vilkårligt udvide produktionen på felter, hvor der viser sig ikke at være ligeså påtrængende behov for arbejderklassen, selvom produktværdien er høj og overskuddet stort. Når man i de socialistiske virksomheder beregner forbruget af arbejdskraft og kalkulerer overskud og tab, så sigter det på at formindske produktionsomkostningerne, ikke blot for at de i værdimæssig henseende kan opnå kompensation (for omkostningerne (o.a.)), men også for at de kan bidrage til de dagligt voksende samfundsmæssige fonds, således at produktionen kan udvikles med endnu større fart og for at forsyningen med samfundsmæssige produkter kan øges. I sidste instans er værdiskabelsesprocessen underordnet den umiddelbart samfundsmæssige arbejdsproces. Målet er altid at fremstille samfundsmæssig rigdom i stigende takt for at tilfredsstille hele det arbejdende folks behov. Før Oktoberrevolutionens sejr påpegede Lenin: i det socialistiske samfund »skal den rigdom, der er skabt gennem fælles arbejde, give fremgang for alle arbejdende og ikke kun for en lille gruppe rige mennesker«.⁹

Den socialistiske produktions mål er at opfylde hele det arbejdende folks behov, men de behov, der er bestemt af det arbejdende folks langsigtede og samlede interesser, må afspejle sig i og komme til udtryk gennem staten under proletarietets diktatur. Derfor kan man også sige, at den socialistiske produktions mål er at tilfredsstille den socialistiske stats og folkets stadigt voksende behov. Disse behov er mangesidede: for at kunne udvikle sig i moralsk, fysisk og intellektuel henseende vil proletariet og det arbejdende folk have behov for en stadig højnelse af den materielle og kulturelle levestandard: som følge af at der stadig eksisterer klasser, klassemodsigelser og klassekamp i det socialistiske samfund, som følge af at der eksisterer en fare for en kapitalistisk genrejsning og som følge af at der stadig eksisterer faren for subversive aktiviteter og aggression fra imperialismens og socialimperialismens side, har den socialistiske stat behov for en konsolidering af proletarietets diktatur og det nationale forsvar. Fordi proletariet først kan befri sig selv, når hele menneskeheden er befriet, har den socialistiske stat behov for at stå fast på sit internationale ansvar og for at støtte alle verdens folk i deres revolutionære kamp. Derfor er den socialistiske produktions mål at tjene til at

højne proletarietets og hele det arbejdende folks materielle og kulturelle levestandard, og at tjene til at konsolidere proletarietets diktatur og det nationale forsvar og støtte alle verdens folk i deres revolutionære kamp. Fundamentalt set kan man sige, at den i sidste instans tjener til at ophæve klasserne og virkeliggøre kommunismen.

»Vær beredt mod krig, vær beredt mod naturkatastrofer og gør alt for folket« er den storslåede strategiske linie, som formand Mao har afstukket. Den har helt og holdent legemliggjort den socialistiske produktions objektive mål, og er en korrekt kurs for vort lands socialistiske produktion og for hele den nationale økonomi. Med formand Maos proletarisk revolutionære linje og hans generelle og specifikke politikker som anvisning har den socialistiske produktion i vort land gennemløbet en blomstrende udvikling. Folkets materielle og kulturelle levestandard er uophørligt blevet hævet, proletarietets diktatur er blevet stadigt forstærket og konsolideret og så vidt det overhovedet har været muligt, er det revolutionære virke over hele verden blevet støttet.

Under den forræderiske Brezhnev-klikes herredømme i Sovjet er det merværdiloven, der styrer den samfundsmæssige produktion. Produktionens mål er profitjagt, er at sikre det byråkratiske monopolborgerskabs udpresning af den maximale merværdi af det arbejdende folk i Sovjet. På den ene side råber den sovjetiske, revisionistiske forrædder-klike højt om, at »de vigtigste beregningsenheder for virksomhedernes finansielle aktiviteter er profit og gevinst« og de opfordrer til »at kæmpe for at få en endnu større profit«. På den anden side klynger de sig stadig desperat til den falske socialismes reklamevarer for at bedrage folket. De forsøger af alle kræfter at forvanske den socialistiske produktions mål og snakker om, at »det højeste mål er at forøge folkets velfærd«, »alle skal have tilstrækkeligt med fødevarer, klæder, sko, boliger og bøger. Det er hvad vi kalder kommunisme«. Disse forræddere bruger borgerskabets smukke ord om velfærdssamfundet til at bedrage masserne med, deres mål er at få folk til at glemme klassekampen og revolutionen, for at de selv frit kan gennemføre en kapitalistisk genrejsning. De, der virkeligt spiser godt, går godt klædt og bor godt i Sovjet, det er dem, der hører til det byråkratiske monopolborgerskab såvel som de intellektuelle åndsaristokrater, der finder beskyttelse under deres vinger. Det arbejdende folks store masser er endnu engang kastet ud i den ulyksalige situation, hvor de bliver undertrykt og udbytet.

Grib revolutionen, frem produktionen

Opfyldelsen af statens og folkets stadigt stigende behov er den socialistiske produktionsproces' primære aspekt, dvs. det forhold der grundlæggende set er bestemmende for den samfundsmæssige produktion. For at virkeliggøre dette mål må produktionen udvikles og det samfundsmæssige totalprodukt gøres større. I »Det Kommunistiske Manifest« påpegede

Marx og Engels, at når proletariatet har omstyrtet det borgerlige herredømme, så vil det benytte sit eget politiske herredømme til at fravriste borgerskabet al kapital »til at centralisere alle produktionsinstrumenter i statens hænder, dvs. i hænderne på proletariatet organiseret som herskende klasse, og til at øge mængden af produktionskræfter så hurtigt som muligt«¹⁰. På det tidspunkt hvor vort land stod i den situation, at den nydemokratiske revolution var på vej ind i den socialistiske revolutionære fase, og hvor tyngdepunktet i partiets arbejde var ved at blive flyttet fra landområderne til byerne, belærte formand Mao os gentagne gange om, at vi måtte lægge stor vægt på arbejdet med at genetablere og udvikle produktionen: »Allerede fra den dag, hvor vi erobrer en by, skal vi være opmærksomme på at genoprette og udvikle produktionen dér.«¹¹

Der er almindeligvis to midler hvormed man kan udvikle produktionen og gøre samfundets totalprodukt større: 1) i overensstemmelse med befolkningsstigningen kan man øge antallet af arbejdere, som kan deltage i produktionen. V.h.j.a. dette middel kan man almindeligvis kun gøre samfundets totalprodukt større, og ikke øge per capita produktionen. 2) man kan forbedre arbejdets produktivitet, hvorved man både kan gøre samfundets totalprodukt større og endvidere øge per capita produktionen. Set udfra et langsigtet perspektiv må det vigtigste middel til udvikling af den socialistiske produktion være en forhøjelse af arbejdets produktivitet. Da Lenin beskæftigede sig med den enorme betydning som forhøjelse af arbejdets produktivitet har, sagde han: »Kun gennem en øgning af produktionen og en højnelse af arbejdets produktivitet, kan Sovjetrusland opnå sejr«¹². Han sagde endvidere: »Arbejdsproduktiviteten er i sidste instans det vigtigste og mest fundamentale for den nye samfundsordens sejr«¹³.

Hvorledes skal man så forbedre arbejdets produktivitet og udvikle den socialistiske produktion?

Marxismen mener, at produktivkræfterne udvikler sig i gensidig forbindelse med eller under ansporing af produktionsforholdene; i klassesamfundet iværksættes produktionen altid under bestemte klasseforhold. Uanset at ændringerne i og udviklingen af den samfundsmæssige produktion altid starter med ændringer i og udvikling af produktivkræfterne, så sker en storstilet udvikling af produktivkræfterne altid efter en omfattende revolutionering af produktionsforholdene. I den kapitalistiske udviklings startfase kan der kun ske en storstilet udvikling af produktivkræfterne, hvis kapitalistiske produktionsforhold gennem en borgerlig revolution bliver gjort til samfundets vigtigste økonomiske grundlag. I det socialistiske samfund kan der ligeledes kun ske en storstilet udvikling af produktivkræfterne, efter at det proletariske diktatur er blevet etableret, efter at den socialistiske revolution på dybtgående vis er blevet udviklet, efter at den socialistiske nationalisering og kollektiveringen inden for landbruget er gennemført, og efter at socialistiske produktionsforhold er blevet samfundets eneste økonomiske grundlag. Revolutionen er overhovedet ikke forbi, fordi den socialistiske omformning af ejendomsretten til produktionsmidlerne i hovedsagen er fuldført. Mht. produktionsforholdene kan den

hurtige og vedvarende udvikling af den socialistiske produktion kun fremmes gennem en konsolidering af de socialistiske produktionsforhold, der er i overensstemmelse med produktivkraftudviklingen, og gennem en tidsmæssigt passende justering eller revolutionering af den del af produktionsforholdene, der er i modsætning til produktivkraftudviklingen.

Udviklingen af videnskab og teknik og fornyelsen af produktionsredskaberne spiller en afgørende rolle for udviklingen af produktionen og for højnelsen af arbejdets produktivitet. Men »Det er mennesker, ikke ting, der er afgørende«. ¹⁴ Det er menneskenes opfindelse, der udgør videnskab og teknik, produktionsredskaber fremstilles af mennesker. »Af alle ting i verden er mennesker mest værdifulde. Under Kommunistpartiets ledelse kan alskens mirakler ske, så længe der er mennesker«. ¹⁵ De brede folkemasser i vort land har sagt det godt: »Vi er ikke bange for at være uden maskiner, vi er kun bange for at være uden viljestyrke. Med et rødt hjerte og et par hænder, kan vi stole på egne kræfter og klare det hele«.

De brede massers socialistiske initiativ må yderligere bringes til udfoldelse gennem partiets politiske og ideologiske arbejde. Kun hvis vi kommer frem med partiets program for politisk og ideologisk arbejde, omfattende og dybtgående ansporer masserne til at diskutere vigtige statsanliggender, kritiserer revisionismen, kritiserer Konfucius' og Mencius's lære og alle udbytterklassers verdensanskuelse og grundlæggende højner de brede massers bevidsthed om klassekampen og kampen mellem de to linjer, kan vi fremme den hurtige og uafbrudte udvikling af den socialistiske produktion.

Efter at have grebet statsmagten må proletariatet udvide den socialistiske overbygnings positive funktion og, under ledelse af partiets korrekte linie, støtte sig på proletariatets diktators statsmagt, til at udvikle i dybden den socialistiske revolution på de politiske, økonomiske og ideologiske fronter. Først da kan vi skaffe os af med og udrydde den skadelige og obstruerende indflydelse som borgerskabets og kapitalismens vanemæssige kræfter udøver, konsolidere og forbedre de socialistiske samfundsmæssige relationer, bringe alle aktive faktorer til udfoldelse og øge den socialistiske produktions stigningstakt.

»Grib revolutionen, frem produktionen« var den kurs, som formand Mao afstak, og den afspejler på korrekt vis de krav som dikteres af de objektive lovmæssigheder, der gælder for udviklingen af de grundlæggende modsigelser i det socialistiske samfund. Denne kurs kræver, at vi tager den proletariske politik som ledetråd i alt økonomisk arbejde, og at vi bruger revolutionen til at anspore produktionen. På denne måde kan vi sikre, at vort lands socialistiske produktion udvikler sig med stormskridt i den rigtige retning.

Vor tids revisionister, Brezhnev, Liu Shao-qi og Lin Biao benytter til stadighed den reaktionære »teori om produktivkræfterne« til at bekæmpe den fortsatte revolution under proletariatets diktatur med. Under foregående af, at de vil udvikle produktionen, bekæmper disse forræddere revolutionen, og gør spørgsmålet om udviklingen af produktionen til en

sag, der blot drejer sig om udviklingen af videnskab og teknologi og forbedring af produktionsredskaberne. Og i udviklingen af videnskab, teknologi og forbedringen af produktionsredskaberne vil de udelukkende støtte sig på borgerlige eksperter. Den revisionistiske linje, som Liu Shao-qi og Lin Biao gik ind for, er allerede blevet omstyrtet, men det vil vare længe, inden vi har fået udrenset den ideologiske gift, som »teorien om produktivkræfterne« udgør. Vi må fortsat forstærke kritikken.

Socialismens grundlæggende økonomiske lov er determinerende for samtlige vigtige aspekter i den socialistiske økonomiske udvikling

Den samfundsmæssige produktions objektive mål og midlerne til at opnå disse mål angiver den grundlæggende retning for udviklingen af den samfundsmæssige produktion, og materialiserer de krav, som samfundets fundamentale økonomiske lov dikterer. Forskellige samfundsøkonomiske systemer har forskellige produktionsmål og forskellige midler tilpasset disse. Følgelig har de også forskellige grundlæggende økonomiske love. Den socialistiske produktions mål er at opfylde statens og folkets stadigt voksende behov. Midlet til at opnå dette mål er gennem revolutionering at anspore den tekniske og produktionsmæssige udvikling. Derfor kan man sammenfattende sige, at de vigtigste særtræk ved socialismens grundlæggende økonomiske lov og de krav som denne stiller er: I rette tid at justere og reformere produktionsforholdene og overbygningen, at højne det tekniske niveau uophørligt, at udvikle den socialistiske produktion med større, hurtigere bedre og mere økonomiske resultater, og opfylde statens og folkets stadigt voksende behov for i sidste instans at ophæve klasserne og skabe de materielle betingelser for virkeliggørelsen af kommunismen.

Socialismens grundlæggende økonomiske lov er bestemmende for samtlige vigtige aspekter i den socialistiske økonomiske udvikling, og bestemmende for det grundlæggende indhold i den socialistiske produktion, udveksling, distribution og konsum.

Når man ser på produktionen, så må det være sådan i det socialistiske samfund, at såvel det man producerer, som produktionens størrelse og disponering må være i overensstemmelse med denne lovmæssigheds krav. Når den socialistiske stat planlægger, så må den – i overensstemmelse med de krav som socialismens grundlæggende økonomiske lov dikterer – organisere produktionens art, størrelse og disponering således, at den socialistiske produktion udvikles til gavn for konsolideringen af proletarietets diktatur, til gavn for et styrket beredskab mod krig og til gavn for en konsolidering af det nationale forsvar, hvilket igen vil være til støtte for verdens folks revolutionære kampe og tjene til at højne det arbejdende folks kulturelle og materielle levestandard.

Den socialistiske udveksling må ligeledes rette sig ind efter de krav, som socialismens grundlæggende økonomiske lov dikterer. Når den socialistiske stat fastlægger proportionerne mellem hjemmemarked og eksport,

mellem militært og civilt formål og mellem forsyningerne til henholdsvis land- og byområder, såvel som når den fastlægger salgspriser, så skal den ikke primært lægge vægt på, hvor mange penge salget indbringer, eller hvor stor profitten er. Derimod må den i første række lægge vægt på, om den hermed gavner højnelsen af det arbejdende folks materielle og kulturelle levestandard, om den handler til gavn for konsolideringen af arbejder-bonde alliancen og det nationale forsvar, og om den støtter verdens folks revolutionære kampe.

Socialismens grundlæggende økonomiske lov er endvidere bestemmende for den socialistiske distribution og konsum. Når den socialistiske stat fordeler den nationale indkomst og forbrugsgoder til hver enkelt /samfundsmedlem/, må denne /distribution/ tilpasses de krav, som socialismens grundlæggende økonomiske lov dikterer. F.eks. må man i fastlæggelsen af proportionerne mellem akkumulation og konsum, i fastlæggelsen af lønniveau o.lign. både tage hensyn til proletariats og det arbejdende folks langsigtede og kortsigtede interesser, såvel som til kollektive og individuelle interesser. Ligeledes må man i forbindelse med socialismens konsum – uanset om det drejer sig om individuel eller kollektiv konsum – tage hensyn til, at den må være til gavn for en stadig forbedring af proletariats og det arbejdende folks materielle og kulturelle levestandard, til gavn for nye socialistiske skikke, og til gavn for en hurtig socialistisk opbygning.

Kort sagt udtrykker socialismens grundlæggende økonomiske lov de helt essentielle relationer mellem den socialistiske produktion, udveksling, distribution og konsum. Den er bestemmende for den grundlæggende retning i udviklingen af den socialistiske økonomi. En korrekt erkendelse og anvendelse af socialismens grundlæggende økonomiske lov vil sætte os i stand til at højne vores selvbevidsthed i arbejdet, til at overvinde forblindelse og til med stormskridt at bevæge os fremad ad socialismens korrekte kurs.

Den høje stigningstakt i den socialistiske produktion er en enhed mellem objektive muligheder og den subjektive aktivitet

Det socialistiske system kan give produktionen en hurtig udvikling som var ukendt i det gamle samfund

Den socialistiske produktions mål er at opfylde statens og folkets stadigt voksende behov, og graden af opfyldelse af disse behov er snævert knyttet sammen med stigningstakten i produktionen. Konsolideringen af den so-

cialistiske stats nationale forsvar, udviklingen af kultur, uddannelse og sundhedsvæsen, såvel som forbedringen af folkets materielle og kulturelle levestandard og støtten til verdens folks revolutionære virke kræver alt sammen en høj stigningstakt i den socialistiske produktion for at skabe de materielle forudsætninger for disse ting.

Samtidig er det sådan, at det imperialistiske herredømme altid brydes i kædens svageste led, og den socialistiske revolution vil derfor først og fremmest vinde sejre i de lande, hvor den industrielle basis (som regel) er svagt udviklet. Dette forstærker det objektive behov for en høj stigningstakt i den socialistiske produktion.

Det er ikke alene *nødvendigt* med en høj stigningstakt i produktionen under det socialistiske system, det er også *muligt*. Formand Mao påpeger:

»Når vi siger, at socialistiske produktionsforhold svarer bedre til produktivkræfternes udvikling end de gamle produktionsforhold, mener vi, at de tillader produktivkræfterne at udvikle sig med en fart, der var uopnåelig i det gamle samfund, således at produktionen kan udvides og skridt for skridt imødekomme folkets voksende behov«. ¹⁶

Derfor er ønsket om en høj stigningstakt i den socialistiske produktion ikke blot udtryk for et håb, den er også en objektiv mulighed, der har sit grundlag i de socialistiske produktionsforhold, og den er en manifestation af det socialistiske systems overlegenhed.

Hvorfor kan socialistiske produktionsforhold anspore en høj stigningstakt i produktionen og i hele den nationale økonomi?

1.

For det første giver det socialistiske system det arbejdende folk store muligheder for at udfolde dets initiativ og skaberevne i produktionen. Under det socialistiske system er proletariatet og det arbejdende folk ikke mere sælgere af arbejdskraft. De har frigjort sig fra slavebindingen og udbytningen og er blevet det nye samfunds herrer. De skal ikke mere trække for en eller anden udbytter. De arbejder derimod i deres egen classes interesser, deres arbejde er blevet et strålende og storslået virke.

Når der er sket sådanne ændringer i det arbejdende folks positioner indenfor produktionen, betyder det, at det kan begynde at vise en virkelig interesse for produktionen på baggrund af sin stilling som herrer, og at det kan udfolde sine udtømmelige ressourcer. Mennesker med arbejdsevne er produktionens vigtigste faktor. At de socialistiske produktionsforhold kan anspore en høj stigningstakt i produktionen, skyldes således primært, at de har frigjort de arbejdende massers initiativ og skabende evner ved at befri dem for kapitalistisk undertrykkelse.

2.

Dernæst har det socialistiske system gjort en ende på det enorme spild af

menneskelige, materielle og finansielle ressourcer, der uundgåeligt foregår under kapitalismen som følge af konkurrencen og produktionens anarkiske karakter. Den socialistiske stat kan anvende enhedsplanlægning til at lede udviklingen af hele den nationale økonomi. Den kan planmæssigt og rationelt anvende udstyr og naturlige ressourcer. Den kan planmæssigt og rationelt uddanne og fordele arbejdskraft, og således opnå en fuldstændig og rationel anvendelse af arbejdskraftressourcer og materielle ressourcer.

3.

For det tredje har den socialistiske revolution afskaffet systemet med menneskers udbytning af mennesker, så man nu kan anvende de rigdomme, der tidligere som en ganske naturlig ting blev anvendt til parasitært forbrug af en lille håndfuld udbyttende, til at forbedre det arbejdende folks liv og til at udvikle den socialistiske produktion.

4.

For det fjerde har det socialistiske system åbnet vejen for en hurtig videnskabelig og teknisk udvikling. Under kapitalismen kan ny teknik kun anvendes på betingelse af, at den giver kapitalisterne endnu større profit. Så snart en ny teknik finder anvendelse monopoliserer kapitalisterne den som »fabrikshemmeligheder«. Dette må nødvendigvis begrænse udviklingen af ny teknik. Under socialismen bliver ny teknik anvendt til at mindske forbruget af arbejde i produktionen, og ligeledes bruges den til at mindske arbejdsintensiteten for det arbejdende folk og til at forbedre arbejdsbetingelserne. Derfor bliver udvikling af videnskab og teknik et selvbevidst krav fra det arbejdende folk. Samtidig vil de fremskredne erfaringer, som en hvilken som helst socialistisk virksomhed høster i forbindelse med tekniske nyskabelser, være hele det arbejdende folks fælles rigdom, som relativt hurtigt kan finde anvendelse på andre virksomheder efter at være blevet opsummeret og bragt videre frem.

5.

For det femte har det socialistiske system ophævet den for kapitalismen særegne modsigelse, der viser sig som en øgning af produktionen på den ene side og på den anden side en relativ nedgang i de arbejdende massers købekraft. Som følge af udviklingen i den socialistiske produktion bliver proletariats og det arbejdende folks forbrugsmuligheder konstant udvidet, og de statslige konstruktionsarbejder stiger til stadighed i omfang – derfor vil der ikke kunne opstå økonomiske kriser i form af overproduktion. Således er de kunstige barrierer for en høj stigningstakt i produktionen blevet fjernet.

Selv om der under det socialistiske system eksisterer objektive muligheder for en høj stigningstakt i produktionen, så eksisterer der dog ligeledes faktorer, der kan ødelægge og begrænse denne stigningstakt. F.ex. sabotage fra borgerskabets agenter, obstruktion på grund af den magt,

som småborgerskabets vaner udgør, tilfælde af alvorlige naturkatastrofer og lignende. Foruden disse objektivt eksisterende samfundsmæssige og naturbestemte faktorer, er der også den subjektive faktor, som udgøres af proletariatet selv. På sin vej fremad under iværksættelsen af den socialistiske revolution og opbygning vil proletariatet uophørligt blive konfronteret med nye forhold og møde nye problemer. For at kunne beherske de objektive love, der eksisterer under de nye forhold, og for at kunne finde korrekte metoder til at løse nye problemer med, er det nødvendigt at samle erfaringer over en periode. Den socialistiske opbygning udvikler sig ikke glat ud af en ret linje, tværtimod bevæger den sig fremad midt i kampens bølger. For at realisere de objektive muligheder for en høj stigningstakt må vi også gøre os store anstrengelser i subjektiv henseende. I denne sammenhæng er det afgørende at have en korrekt marxistisk linje, der afspejler de objektive lovmæssigheder. Hvis linjen er korrekt, vil de objektive muligheder for, at det socialistiske system kan tilvejebringe en høj stigningstakt i produktionen kunne blive en realitet. Hvis linjen er forkert, eller hvis den korrekte linje bliver påvirket af den revisionistiske linje, vil udviklingen af den socialistiske produktion uundgåeligt blive obstrueret og saboteret.

Generallinjen er ledetråden for opnåelsen af større, hurtigere, bedre og mere økonomiske resultater i opbygningen af socialismen

I forbindelse med opsummeringen af de erfaringer og den lære, som var blevet vundet i den socialistiske opbygning i Kina såvel som andre steder fastlagde formand Mao i 1958 Generallinjen, der lyder: »Sæt alle kræfter ind, stil højt for at opnå endnu større, hurtigere, bedre og mere økonomiske resultater i opbygningen af socialismen«. Dette er en marxistisk linje, der sigter på en altomfattende udnyttelse af det socialistiske systems overlegenhed og på en fuldstændig udfoldelse af menneskets egen aktivitet for at opnå større, hurtigere, bedre og mere økonomiske resultater i opbygningen af socialismen.

Generallinjen for opbygningen af socialismen kræver, at der i den socialistiske opbygning skal være enhed mellem »større«, »hurtigere«, »bedre« og »mere økonomisk«. »Større« er et krav til kvantiteten af produkter, »hurtigere« repræsenterer et tidsmæssigt krav, »bedre« er et krav til kvalitet og »mere økonomisk« er et krav om at økonomisere med forbrugt af arbejde. De fire aspekter er gensidigt ansporende og gensidigt betingende. Hvis man kun planlægger med henblik på »større« og »hurtigere« uden at tage hensyn til de andre to aspekter, vil resultatet blive kvalitetsforskelle og produktionsomkostningerne vil blive store; hvis man anskuer det på lang sigt og i sin helhed, vil der i realiteten ikke være tale om virkeligt »større« og »hurtigere«, men derimod om »lidt« og »langsomt«. Hvis man kun tager hensyn til »bedre« og »mere økonomisk« uden samtidig at kræve de to andre aspekter opfyldt, vil der – skønt produkternes kvalitet er god – kun være tale om småting, opbygningen vil gå med

sneglefart, og statens og folkets behov vil ikke kunne opfyldes. Kun hvis man opbygger socialismen med vægt på dels »større«, dels »hurtigere«, dels »bedre« og endeligt »mere økonomisk«, kan der blive tale om en virkelig høj stigningstakt og en opfyldelse af statens og folkets stadigt stigende behov i størst muligt omfang. Den af formand Mao afstukne generallinje for opbygningen af socialismen såvel som »gå på to ben«-kursen sikrer, at industri og landbrug, sværindustri og letindustri, storindustri såvel som mellemstore og småindustrier, produktionen på basis af moderne såvel som traditionelle metoder osv. gensidigt vil supplere hinanden og fremme hinanden, og den sikrer en ligelig udvikling indenfor alle sektorer af vort lands socialistiske nationale økonomi. Generallinjen afspejler på korrekt vis de objektive krav, som dikteres af socialismens grundlæggende økonomiske lov, nemlig loven om en høj stigningstakt i den socialistiske produktion og loven om en planmæssig udvikling af den nationale økonomi. Den afspejler ligeledes på korrekt vis hele folkets revolutionære vilje til hurtigt at ændre den tilbagestående, som kan udtrykkes ved »fattig og som et ubeskrevet blad«.

Hvorledes kan vi i den socialistiske opbygning virkeliggøre større, hurtigere, bedre og mere økonomisk og undgå minde, langsomt, dårlig og spild? Nøglen hertil ligger i, at de store folkemassers initiativ i opbygningen af socialismen må ansøres på omfattende vis. Generallinjen for opbygningen af socialismen betoner en gensidig forbindelse mellem partiets ledelse og masserne, hvilket repræsenterer en nyudvikling i partiets masselinje under opbygningen af socialismen. Marxister har altid været af den opfattelse, at »historien er massernes anliggende«. ¹⁷

Formand Mao har lært os: »Folket og kun folket er bevægelseskraften i verdenshistorien«. ¹⁸ Formand Mao har mere end en gang påpeget, at når man erobrer den politiske magt, må man støtte sig på masserne. Det samme gælder, når man opbygger socialismen. Konfucius's loyale discipel Lin Biao og hans slags havde en evne til at bagvaske folkemasserne. De pralede med, at »deres bevidsthed ikke var som en almindelig bondes bevidsthed, og heller ikke som en almindelig arbejders bevidsthed«, og de sjakrede desperat med Konfucius's falske lære om, at »dem foroven er kloge, dem forneden er dumme – det kan ikke ændres«, hvilket tilfulde afslørede, at de var folkemassernes dødsfjender. Utallige kendsgerninger viser, at de nederste er de mest begavede, mens de fornemme er de dummeste. Man kan kun sejrrikt udvikle den socialistiske revolution på de politiske, økonomiske og kulturelle fronter, og man kan kun opnå større, hurtigere, bedre og mere økonomiske resultater i udviklingen af den socialistiske produktion og af videnskab, kultur og uddannelse, hvis man nærer tillid til masserne, støtter sig på masserne og respekterer masserne, ansporer alle aktive faktorer, forener alle de som kan forenes, og så vidt muligt gør passive elementer til aktive elementer.

Sætningen »Sæt alle kræfter ind, stil højt« beskæftiger sig med menneskets måde at tænke på og med dets subjektive aktivitet. Den understreger, at generallinjen sætter proletarisk politik i højsædet og at den til fulde

betoner den rolle, som massernes revolutionære entusiasme spiller i den socialistiske opbygning. I den socialistiske opbygning er det partiets opgave at lave et program for det politiske og ideologiske arbejde, at højne massernes socialistiske bevidsthed, at sikre, at masserne behersker partiets marxistiske linje, kurs og politik, og at mobilisere og organisere de store folkemasser til at kæmpe for den socialistiske opbygnings storslåede sag. Formand Mao lærer os: »Samfundets rigdom er skabt af arbejderne, bønderne og de arbejdende intellektuelle. Hvis de tager deres skæbne i deres egne hænder, bruger marxismen-leninismen som ledetråd og energisk beskæftiger sig med problemerne istedet for at undgå dem, så er der ingen vanskeligheder i denne verden de ikke kan klare«. ¹⁹ Når de store, revolutionære folkemasser behersker partiets marxistiske linje, vil det nødvendigvis anspore udviklingen af en enorm revolutionær entusiasme, og en enorm materiel kraft, der kan skabe mirakler i verden. Det Store Spring Fremad i vor økonomi skete på denne måde.

Vi må stole på egne kræfter for at virkeliggøre et Stort Spring Fremad i den nationale økonomi

Under ledelse af generallinjens parole »Sæt alle kræfter ind, stil højt for at opnå endnu større, hurtigere, bedre og mere økonomiske resultater i opbygningen af socialismen« har vort lands arbejderklasse og hele det arbejdende folk med udtømmelig energi og fast beslutsomhed udviklet en revolutionær holdning, som er ganske uden fortilfælde, og som viser sig ved, at man tør tænke, tale og handle. Bølge for bølge – den ene højere end den anden – er den socialistiske kappestrids tidevand brust fremad. Man har efterlignet de avancerede, lært af de avancerede, overgået dem og hjulpet de tilbagestående. Under korrekt ledelse af partiets marxistiske linje er der gennem »uafhængighed og støtten sig på egne kræfter« sket storslåede fremskridt i vort lands nationale økonomi. Vi står i en situation, hvor der er sket et Stort Spring Fremad.

I det gamle Kina, der led under imperialismens, feudalismens og byrokratkapitalismens udbytning og slavebinding, henslæbte det arbejdende folk en kummerlig tilværelse, og den nationale økonomi var i lang tid præget af stagnation. Ikke alene var sværindustriens forskellige sektorer fundamentalt set et ubeskrevet blad, men letindustriens var også exceptionelt tilbagestående. I meget lang tid blev mange almindelige industriprodukter importeret fra udlandet. Således kan man nu se, at der i ordet tændstik indgik tegnet for »udenlandsk«, og at det samme var tilfældet i ordene for maskinvævet stof (dvs. kattun), søm, parasol, olie osv. Udenlandske varer flød ind på hjemmemarkedet, hvilket havde den alvorlige konsekvens, at den nationale industri blev tvunget ud af markedet. Dette er en rådden arv, som er blevet videregivet os fra det gamle Kina.

Siden Befrielsen har Kinas heltmodige arbejderklasse og arbejdende folk rejst sig under Kinas Kommunistiske Partis viise lederskab, og det har

været fast besluttet på at forandre det gamle Kina, der var »fattigt« og »som et ubeskrevet blad« og gennem opbygningen at gøre det til et blomstrende og rigt socialistisk nyt Kina. Den grundlæggende gennemførelse af den socialistiske omformning af ejendomsretten til produktionsmidlerne og partiets afstikning af generallinjen for opbygningen af socialismen, har i stort omfang ansporet den socialistiske opbygning. I forbindelse med den brusende tidevandsbølge under det Store Spring Fremad påpegede formand Mao:

»Vi kan ikke bare følge den slagne vej, andre lande har fulgt i den teknologiske udvikling, og følge i andres fodspor i sneglefart. Vi må bryde med konventionerne og gøre vores bedste for at anvende en avanceret teknik for at opbygge vort land til en magtfuld moderne socialistisk stat over en ikke alt for lang historisk periode. Det er det vi mener med et Stort Spring Fremad«. ²⁰

Under ledelse af den marxistiske linje, som formand Mao har afstukket og med den kurs for opbygningen af landet, der ligger i kravet om selvstændighed og støtten sig på egne kræfter, har hele Kinas folk udviklet sine egne industrisektorer. Ikke blot har vi alle former for letindustri, men det er også sådan, at vi for mange produkters vedkommende er mere end selvforsynende, således at vi kan exportere. Den tid, hvor »udenlandske varer« fyldte gaderne, er for altid forbi. Vort lands egen maskinbygningsindustri, metallurgiske industri, kemiske industri, apparatindustri og elektroniske industri har oplevet en hurtig opbygning og udvikling. Under udviklingen af den socialistiske industri er der sket en ændring af den abnorme situation, der var kendetegnende for det gamle Kinas industri, nemlig at den var koncentreret i nogle få provinser og byer langs kysten. Nu er der blevet oprettet industrielle baser inde i landet. Dette har betydet en mere rationel tendens i produktivkraftudviklingen, tilpasset de behov, som opbygningen af vort lands nationale økonomi og nationale forsvar har. I de tre store revolutionære bevægelsers kamppraksis er der sket en hurtig udvidelse af det videnskabelige og tekniske personel og en konstant stigning i det videnskabelige og tekniske niveau. Vi kan allerede nu selvstændigt designe og producere mange former for udstyr, som kræver både stor kapacitet og præcision. På dette grundlag har vort land foretaget sprængninger af atombomber og brintbomber og sendt satellitter op. Vort land var det første i verden til at gennemprøve og færdigfremstille syntetisk insulin, hvilket har været et væsentligt bidrag til forsøget på at løse problemet om at spore livets kilde. Vort land var det første i verden, der fremstillede en 12.000-kw dampturbindreven generator med vandafkølede rotor- og ledeblade. Inspireret af Mao ze-dong-tænkningen har vort folk med stormskridt nået nye højder indenfor videnskab og teknologi. Som følge af den fænomenale udvikling indenfor industri, videnskab og teknologi sker der ligeledes en hurtig udvikling inden for landets landbrugsmechanisering. Der er opnået virkeligt gode resultater indenfor kunstvanding

og op- og inddæmning; således er det effektivt overrislede areal blevet udvidet kraftigt. Der er i praksis sket en omfattende anvendelse af »8-punkts programmet for landbruget«(b), dvs. jordforbedring, rationel anvendelse af gødning, kunstvanding, anvendelse af forbedrede sorter, rationel tætplantning, plantebeskyttelse, afgrødepleje og forbedring af landbrugets materiel.

Pga. den skadelige og ødelæggende virkning, som Liu Shao-qi og Lin Biao-klikens revisionistiske linje havde, har der til visse tider og inden for visse sektorer i den socialistiske opbygningsproces i vort land vist sig visse tendenser til svingninger, hvilket har været et udtryk for klassekampen og to-linje kampen i den socialistiske opbygningsproces, ligesom der har været tale om en kamp mellem fremskridt og tilbageskridt. Men generelt set har hele opbygningsprocessen siden grundlæggelsen af vort land været kendetegnet ved, at vor nationale økonomi har antaget en springagtig udvikling under ledelse af den marxistiske linje, som formand Mao har afstukket, og som har indtaget en dominerende stilling. Fra 1949 og frem til 1973 er landbrugets produktværdi steget 1.8 gange, letindustriens produktværdi er steget 12.8 gange og sværindustriens produktværdi er steget 59 gange. Som følge af udviklingen i industri- og landbrugsproduktionen, er der ligeledes sket fænomenele fremskridt indenfor kommunikations- og transportsektoren, indenfor handlen samt på de finansielle og monetære områder, kultur- og uddannelsesområderne osv. Endvidere er der sket en kraftig stigning i folkets materielle og kulturelle levestandard. Ingen kan bestride disse nøgne kendsgerninger. Ved at råbe højt om, at »den nationale økonomi er stagnerende«, forsøgte Lin Biao og hans lige at nedkule de strålende resultater, som det kinesiske folk har høstet med generallinjen som ledestjerne.

Dette tjener udelukkende som en yderligere afsløring af deres vilde magtbegær, der fik dem til at fungere som agenter for imperialismen, revisionismen og kontrarevolutionen – fik dem til at nære et uudsletteligt had til socialismen og til at drømme om en kapitalistisk genrejsning.

Den glans, som partiets grundlæggende linje for hele socialismens historiske epoke og generallinjen for opbygningen af socialismen har kastet, har været ledestjerne for vores stormløb fremad. Vores store, socialistiske moderland bliver stadigt smukkere og stadigt dejligere. Når vi ser fremad, er vi fulde af tillid, og glæde fylder vores sind. Hvad Vestens borgerskab aldrig har kunnet gøre, vil proletariatet i Østen stå fast på at gøre, og det vil ganske bestemt kunne gøre det.

b. »Ottepunkts-programmet« refererer til en Mao-instruks om forbedringer i landbruget – se f.x. D.R. Hansen, »Mao dokumenter« bind 2, p. 776. De otte punkter er som følger: 1. Dybdepløjning, jordforbedring og generel opmåling af jorden og planlægning af jordens anvendelse. 2. Rationel anvendelse af gødningsstoffer. 3. Opførelse af kunstvandings- og afvandingsanlæg og rationel udnyttelse af vandet. 4. Popularisering af god såsæd. 5. Rationel tætplantning. 6. Plantebeskyttelse, midler til bekæmpelse af plantesygdomme og skadedyr. 7. Driftsledelse. 8. Fornylse af landbrugets materiel. (Jvf. »Bulletin« nr. 3, 1970, p. 15).

Studielitteratur:

Lenin: »Nok engang om fagforeningerne, om den foreliggende situation, og om Trotsky's og Bukharins fejltagelser«.

Stalin: »Socialismens økonomiske problemer i Sovjet«.

Formand Mao: »Læg vægt på det økonomiske arbejde«.

NOTER:

1. »Anti-Dühring«, s. 410.
2. »Anti-Dühring«, s. 410.
3. Lenin, V.I.: »Instruction of the council of labour and defence to local soviet bodies«, Collected Works, Moscow, 1963, bind 32, s. 384 (herefter CW).
4. »Kapitalen«, 1.1, s. 190.
5. Mao Tse-tung i tale til Politbureauet på Wuchang-konferencen. Det 6. plenum i KKP's 8. Centralkomite. 28/11-10/12 1958. Relevante dokumenter kan findes i Peking Review nr. 43, 1958.
6. »Hvordan skal kappestriden organiseres?«, LUV bind 9, s. 51.
7. »Kapitalen« 3.2, s. 337.
8. »Kapitalen« 3.2, s. 329.
9. »May Day«, CW bind 7, s. 199.
10. Marx/Engels »Det kommunistiske manifest«, Tiden 1976, s. 36.
11. »Report to the second plenary session of the seventh central committee of the communist party of China«, SW bind 4, s. 365 (vor oversættelse).
12. »The eighth all-russia congress of Soviets«, CW bind 31, s. 501.
13. »Et storstilet initiativ«, LUV bind 10, s. 252.
14. Mao Tse-tung: »On protracted war«, SW bind 2, s. 143 (vor oversættelse).
15. Mao Tse-tung: »The bankruptcy of the idealist conception of history«, SW bind 4, s. 454 (vor oversættelse).
16. »Om den rette behandling«, Mao US, s. 327.
17. Marx, Karl: »Den hellige familie«, s. 104 i den kinesiske udgave. Marx/Engels: Samlede værker, bd. 2.
18. »On coalition government«, SW bind 3, s. 207.
19. Forord til »The party secretary takes the lead and all the party members help run the co-ops« i »Socialist upsurge in China's countryside«, s. 14.
20. »Kinas store spring fremad«, Mao-dokumenter bind 2, s. 449.

Sammenligning af 1974- og 1975-udgaven:

Især kapitlets første afsnit – som analyserer vareproduktionens gyldighed og omfang i Kina – er stærkt revideret i 1975-udgaven. Især definitionen af vare-sfærens omfang adskiller sig fra 1974-udgaven. Forskellen mellem de to udgavers fremstilling af spørgsmålet kan opsummeres således:

1974-udgaven: Varebytte er fremtrædelsesformen for relationerne mellem dels staten og kollektiverne (landbrugets enheder), dels kollektiverne indbyrdes, idet der i begge tilfælde sker en overførsel fra en ejendomsbesidder til en anden. Dette er imidlertid ikke tilfældet når vi ser på overførslen fra en statslig virksomhed til en anden: her er der basalt set ikke tale om

vareudveksling, udvekslingen mellem de statslige virksomheder har allerede en række karakteristika fra den kommunistiske distributionsmåde (direkte samfundsmæssig produktion, reguleret af fælles plan).

Men vareudvekslingen i det øvrige samfund kan ikke undgå at påvirke den produktudveksling der foregår mellem de statslige virksomheder: disse må også opretholde en vis administrativt-økonomisk selvstændighed, og derfor vil nogle træk af varebyttet også sætte et vist præg på den »statsligt-interne« udveksling: nødvendigheden af at respektere loven om ækvivalensbytte.

Det socialistiske samfunds produkter er alle direkte samfundsmæssig produktion. De er også – i forskellig grad – varer. Men denne vareform som helhed adskiller sig på nogle områder fra den kapitalistiske vareproduktion: 1) vareproduktionen har altid den ene eller den anden form for fælleseje som grundlag, 2) vareproduktionen er planstyret, 3) varesfæren er sig selv indskrænket i forhold til kapitalismen – arbejdskraften, jorden og ressourcerne, såvel som de produktionsmidler der cirkulerer indenfor den statslige sektor, er ikke længere varer.

Alt i alt: det socialistiske samfunds produkter har stadig en dobbeltnatur (vare-direkte samf. prod.), som fremgår af overgangssamfundets karakter. Når vareaspektet stadig gør sig gældende er det i sidste instans determineret af produktivkræfternes udviklingsgrad, af de to former for offentlig ejendom, og en række lignende økonomiske faktorer.

1974-udgavens fremstilling følger i denne sammenhæng tæt mønsteret fra Stalin's argumentation i »Socialismens økonomiske problemer« fra 1952. Denne argumentation forlades i 1975-udgaven, hvor varessfæren udvides til også at gælde udvekslingen indenfor den statslige sektor. Som det fremgår af teksten lægger 1975-udgaven mere vægt på enhedernes regnskabsmæssige selvstændighed og økonomiske dispositionsfrihed end på ejendomssystemet. Ganske vist giver den socialistiske fælleseje vareproduktionen nogle særtræk i forhold til den kapitalistiske vareproduktion – jvf. 1974-udgaven – men vareproduktionen i sig selv adskiller sig ikke synderligt fra det gamle samfund, og den borgerlige ret manifesterer sig i varebyttet i en række forhold: 1) varens dobbeltnatur som brugsværdi og værdi eksisterer stadig – og virksomhederne må beregne i begge kategorier: vareproduktionens økonomiske lov er stadig værdiloven, og virksomhedernes indtægter vil afhænge af hvorledes den til produktet anvendte arbejdstid svarer til den gennemsnitligt nødvendige arbejdstid; 3) penge fungerer stadig som den universelle ækvivalent, og værdien må udtrykkes som pris – heraf muligheden for uoverensstemmelse mellem værdi og pris (forskellig indkomst for samme mængde arbejde).

PS: henvisningen til sammenhæng mellem vareproduktion og produktivkræfternes udvidede niveau er slettet i 1975-udgaven.

KAPITEL 6

Den socialistiske økonomi er en planøkonomi

Den nationale økonomi har en planmæssig og proportionel udvikling

Ethvert samfunds produktion indeholder et spørgsmål om regulering af det samfundsmæssige arbejde, nemlig fordelingen af samfundets menneskelige ressourcer (levende arbejde) og materielle ressourcer (materialiseret arbejde) på de forskellige produktionssektorer. Reguleringen af det samfundsmæssige arbejde og den samfundsmæssige produktion er løvbunden. For at udvikle en socialistisk produktion »større, hurtigere, bedre og mere økonomisk« er det yderst vigtigt, korrekt at kende og anvende de økonomiske love for den socialistiske regulering af produktionen, og klart adskille dem fra de økonomiske love for regulering af produktionen under kapitalistiske betingelser.

Loven om den planmæssige udvikling regulerer den socialistiske produktion

Loven om planmæssig udvikling er modsætningen til loven om konkurrence og produktionsanarki

I enhver samfundsmæssiggjort storproduktion eksisterer der mellem hver produktionssektor, bestemt gennem den samfundsmæssige arbejdsdeling, nære forbindelser, hvor man støtter sig på hinanden. F.eks. må tekstilindustrien tilføres bomuld fra landbruget og tekstilmaskiner fra maskinindustrien; maskinindustrien må få alle former for jernmaterialer fra stålindustrien; stålindustrien må få kullene fra kulindustrien og udgravningsmaskineri, udsmeltningsudstyr og stålvalser fra maskinindustrien osv. Endvidere skal alle disse industrier og miner have de nødvendige levnedsmidler fra landbruget, og den nødvendige elektricitet fra kraftværker, og skal

have transportsektorerne til at transportere råmaterialerne og de færdige produkter. Disse gensidige afhængigheds-forbindelser, der er mellem hver sektor og mellem hver virksomhed, kræver en gensidig fastholden af et passende forhold mellem dem, hver enkelt skal selv sørge for at dens egne produkter rettidigt tilfredsstiller den anden parts fordringer. Ellers vil den samfundsmæssige produktion løbe ind i hindringer, eller den vil sågar lide tilbageslag.

Det kapitalistiske samfund er et samfund, hvor produktionens samfundsmæssiggørelsesgrad er meget høj. Men det er en umulighed at foretage en planmæssig fordeling af det samfundsmæssige arbejde for samfundet som helhed. Målet for den kapitalistiske produktion er ikke at tilfredsstille de samfundsmæssige behov, men at realisere værdiøgningen, at skrabe profit til sig. Som følge af jagten efter den største profit er der mellem kapitalisterne konkurrence på liv og død. Kapitalistklassen er som fluer, der tiltrækkes af lugt, de følger markedsprisernes frie svingninger, summer nogle gange sammen om at investere kapital i én sektor for at øge én slags vareproduktion; på andre tidspunkter vil de investere i andre sektorer for at øge vareproduktionen dér. Under disse omstændigheder vil de nødvendige proportionelle relationer mellem produktionssektorerne ofte blive knust. Kun ved at gennemløbe økonomiske kriser, ved en kraftig ødelæggelse af produktivkræfterne, kan de proportionelle relationer, som har lidt overlast tvinges tilbage til en midlertidig ligevægt. Lenins bemærkning om at: »under kapitalismen må der eksistere kriser for at genskabe en konstant forstyrret ligevægt«¹, peger på netop disse omstændigheder.

Efter at det socialistiske system har erstattet det kapitalistiske, er de økonomiske betingelser grundlæggende ændret. Den socialistiske produktion har fælleseje af produktionsmidlerne som grundlag og tilfredsstillelsen af den socialistiske stats og hele den arbejdende befolknings behov som mål. Under det socialistiske system har produktionens samfundsmæssiggørelse for det første udviklet sig endnu et skridt; at fastholde en passende ligevægt mellem produktionssektorerne – i overensstemmelse med en bestemt proportionel fordeling af det samfundsmæssige arbejde – har allerede vist sig at være endnu mere nødvendigt; for det andet bevirker det socialistiske fællesejendomssystem i forhold til produktionsmidlerne, at den arbejdende befolkning bliver produktionens herrer, deres grundlæggende interesser er fælles, og det udsletter kapitalismens iboende interesse modsætninger mellem produktionssektorer og mellem virksomheder. Således kan den socialistiske stat, der repræsenterer proletariats og hele den arbejdende befolknings interesser, i overensstemmelse med statens og folkets behov, anvende en enhedsplan, i fordelingen af arbejdskraft og produktionsmidler på den nationale økonomis forskellige sektorer og bevirke disse sektors proportionelle og harmoniske udvikling. Det er disse økonomiske betingelser, som den socialistiske produktion beror på, der bevirker at loven om konkurrence og produktionsanarki bliver sparket ud af historiens scene, og endvidere at der opstår en ny økonomisk lovmæssighed, nemlig loven om den nationale økonomis planmæssige

udvikling som regulator for den samfundsmæssige produktion og hele den nationale økonomis udvikling. Nødvendigheden af disse forandringer i forbindelse med at socialismen træder i stedet for kapitalismen havde Engels tidligt indset på videnskabeligt plan. Han påpegede dengang: med »samfundets overtagelse af produktionsmidlerne . . . bliver anarkiet i den samfundsmæssige produktion erstattet af bevidst planmæssig organisering«².

Planøkonomien viser det socialistiske systems overlegenhed.

At nationaløkonomiens planmæssige udvikling er sat i stedet for konkurrence og produktionsanarki, er et vigtigt aspekt ved det socialistiske systems overlegenhed over det kapitalistiske system. Den socialistiske planøkonomi markerer begyndelsen til menneskenes bevidste skaben af sin egen historie. I det kapitalistiske samfunds konkurrence og produktionsanarki er det ikke menneskene, der behersker det materielle, men det materielle der behersker menneskene: de arbejdende har ikke herredømme over deres egen skæbne; kapitalistklassen har heller ingen mulighed for at undslippe de ukontrollerede effekter af de objektive økonomiske love, der sætter sig igennem bag deres ryg. I det socialistiske samfund er den fælles ejendom til produktionsmidlerne virkeliggjort, det arbejdende folk er blevet samfundets herrer, det griber sin egen skæbne, og begynder bevidst at gøre brug af de objektive økonomiske love for at skabe sin egen historie. Denne bevidste skaben af historien, fremtræder ved at menneskene gennem praksis gradvist kommer til at forstå de objektive love, og i overensstemmelse med de objektive love fastlægger planer for omformning af natur og samfund; og således gennem organiseret aktivitet opnår de forventede resultater. Formand Mao gav udtryk for sin værdsætning af vort lands arbejdende folks bevidste aktiviteter under partiets ledelse, for at gennemgå en planmæssig omdannelse af verden, idet han påpegede: »Mennesket har udviklet sig i hundrede tusinder af år, men i Kina er det først nu at det har sikret sig betingelser, under hvilke det kan udvikle dets økonomi og kultur planmæssigt. Nu, hvor vi har disse betingelser, vil landets ansigt skifte fra år til år. Hver fem-års periode vil medføre en relativ stor forandring. Efter adskillige fem-års perioder, vil forandringen blive endnu større«.³

Den socialistiske planøkonomi er den kapitalistiske konkurrence- og produktionsanarkiske økonomi langt overlegen, men det betyder ikke, at den virkelig kan sikre de proportionelle relationer mellem produktionssektorerne, så de hele tiden er i en absolut ligevægtstilstand. Der findes overhovedet ikke noget som en absolut ligevægtstilstand. Ligevægt er midlertidig, relativ; uligevægt er derimod konstant, absolut. I den socialistiske økonomis udviklingsproces, vil der ofte forekomme brud på ligevægten og de proportionelle relationer. Dette skyldes borgerklassens og revisionistiske liniers indflydelse og sabotage, de uafbrudte forandringer i

forholdet mellem avancerede og tilbagestående enheder, det være sig virksomheder, sektorer eller regioner, eller det skyldes forandringer i de naturgivne betingelser eller begrænsninger i menneskenes forståelse af de objektive ting. Men i det socialistiske samfund kan denne uligevægt mellem de forskellige produktionssektorer fortløbende overvindes ved at bearbejdes af menneskenes bevidste virksomhed og ved at påvirkes af den socialistiske stats planreguleringer. Ved hjælp af en planregulering, en stadig overvindelse af uligevægten, en stadig opbygning af en relativ ligevægt, mod de tilfældige proportioner under konkurrence og produktionsanarki, kan det store spild af menneskelige, materielle og finansielle ressourcer undgås, og det betyder, at det samfundsmæssige arbejde kan udnyttes fornuftigt og fuldstændigt, og det sikrer en høj hastighed i den socialistiske produktions udvikling. Formand Mao påpeger: »For eksempel behøves en konstant tilpasningsproces gennem den statslige planlægning for at behandle modsigelsen mellem produktionen og samfundets behov, en modsigelse der i lang tid vil forblive som en objektiv realitet. Hvert år udarbejder vort land en økonomisk plan for at oprette et passende forhold mellem akkumulation og forbrug og opnå balance mellem produktion og behov. Balance er intet andet end en midlertidig, relativ enhed mellem modsætninger. Ved hvert års afslutning forstyrres denne balance, taget som helhed, af modsætningernes kamp; enheden undergår en forandring, balance bliver ikke-balance, enhed bliver ikke-enhed, og endnu engang er det nødvendigt at udarbejde en balance og enhed for det følgende år. Heri ligger vor planøkonomis overlegenhed.«⁴ Det synspunkt at den socialistiske økonomis planmæssige udvikling ikke har modsigelser, at der er en absolut ligevægt, er et metafysisk standpunkt; den korrekte holdning er, når man skal forholde sig til den uligevægt, der opstår i den nationale økonomi, at gennemføre en videnskabelig analyse ud fra kendsgerningerne og sondre mellem forskellige omstændigheder. Efter at der har vist sig en uligevægt, må man aktivt gå igang med at behandle den, ikke ved passivt at nivellere nedad, men efter hvad der er nødvendigt og muligt, i rette tid at anspore de sektorer, der midlertidigt er tilbagestående, og opbygge en ny ligevægt. Denne forvandling af ligevægt til uligevægt og af uligevægt til ligevægt i den socialistiske økonomis udviklingsproces, betyder at nedbryde de gamle proportionelle relationer, og igen at opbygge nye proportionelle relationer på et højere udviklingsniveau. Netop dette er det konkrete udtryk for den socialistiske planøkonomis overlegenhed.

Den korrekte behandling af de proportionelle relationer i den nationale økonomi

Den socialistiske økonomi kræver, at menneskene bruger planer til at regulere de gensidigt afhængige sektorer i den nationale økonomi, således at disse udvikler sig proportionelt. Hvilke objektive proportionelle relationer har sektorerne i den nationale økonomi?

De proportionelle relationer i den nationale økonomi er overordentligt indviklede, og mangesidede, men de vigtigste er i det store hele nedenstående:

1.

Proportionen mellem landbrug og industri. Landbrug og industri er de to gensidigt afhængige grundlæggende produktionssektorer. Industrisektorens ansatte må have levnedsmidler fra landbruget, letindustrien må have råstofferne leveret fra landbruget. Uanset om det er letindustrien eller sværindustrien, så må begge gøre landbrugssektoren til et vigtigt marked for deres produkter. Til gengæld må landbefolkningen have almindelige forbrugsgenstande fra industrien, landbrugsproduktionen må have kunstgødning, insektmidler, landbrugsmaskiner, elektricitet og andre produktionsmidler fra industrien, landbrugssektorens produkter må også, bortset fra den del, der går til egen konsumtion, have industriens og byernes befolkning som marked. Som følge af landbrugets og industriens indbyrdes betingende relationer – i virkeligheden er relationen mellem landbruget og industrien imidlertid det samme som relationen mellem arbejdere og bønder og mellem det socialistiske« hele folkets ejendom« og den socialistiske fællesejendom – er det et nøglespørgsmål for den planmæssige udvikling af den nationale økonomi at fastholde korrekte proportioner mellem landbrug og industri og bevirke, at de gensidigt støtter sig til hinanden i den socialistiske økonomiske udviklingsproces. Dette problem vil herefter blive mere indgående gennemgået i et senere kapitel.

2.

Proportionerne indenfor landbruget omfatter forholdene mellem landbrug (planteavl), skovbrug, kvægavl, bierhverv og fiskeri, og indenfor planteavl er der proportionerne mellem følgende områder: korn, bomuld, olie, jute, silke, te, sukker, grøntsager, tobak, frugt, medicin og diverse. Blandt landbrugsprodukterne er kornproduktet det vigtigste. Formand Mao lærer os: »Opmagasiner korn overalt«. Har man korn i hånden, behøver man ikke at være ængstelig. Om kornproduktionen bliver god eller ej, berører ikke kun udviklingen af selve landbrugsproduktionen, men har også betydning for industriens og hele den nationale økonomis udvikling. Idet kornproduktionen har denne vigtige betydning, er det afgørende at fastholde at »betragte kornavl som det afgørende led«, når de proportionelle relationer indenfor landbruget skal behandles. Udviklingen af økonomiske afgrøder(a) og fiskeri kan ikke adskilles fra kornavl som det afgørende led. Men det betyder bestemt ikke, at man kan ignorere udviklingen af de andre landbrugsprodukter. Tag skovbrug som eksempel, det leverer ikke

a. »Økonomiske afgrøder« (cash crops): her bredt om de landbrugsprodukter, der falder udenfor planlægningssystemets direktiver (planlægningssystemet giver især direktiver m.h.t. korn, bomuld og enkelte andre afgrøder, og andre afgrøder kan dyrkes i det omfang der nu er mulighed for det, og afsættes).

blot direkte produkter til samfundet, men ydermere har det en vigtig funktion i bevarelsen af vandet og jorden. »Når der ikke er træer på bjergene, beskyttes vandet og jorden ikke; et bjerg med mange planter og træer svarer til et reservoir«. Skovbrugets betydning for landbrugsudviklingen kan ses heraf. Udviklingen af de øvrige områder, kvægavl, bierhverv, fiskeri og planter, kan på samme måde ikke overses. Udviklingen af skovbrug, bierhverv og fiskeri er nødvendige for den nationale opbygning og folkets liv, ydermere vil den netop gennem akkumulation af kapital, forøgelse af mængden af kunstgødning osv., drive udviklingen af kornproduktionen gradvist frem. Formand Maos fastlæggelse af kursen: »Betragt kornavl som det afgørende led og sørg for at sikre en alsidig udvikling«, anviste retningen for den korrekte behandling af de proportionelle relationer indenfor landbruget. Denne kurs kræver, under forudsætning af at kornavl betragtes som det afgørende led, at de forskellige regioners særegenheder, tages i betragtning, mht. landbrug, skovbrug, kvægavl, bierhverv, fiskeri og produktionen af korn, bomuld, olie, jute, silke, te, osv., at der enhedsplanlægges og derved også tages hensyn til de enkelte dele, at de organiseres passende, hvilket vil bevirke en gensidig driven hinanden frem, en udvikling på alle områder.

3.

Proportionerne indenfor industrien indbefatter proportionerne mellem letindustri og sværindustri; mellem råstofindustrien og den forarbejdende industri, mellem forsvarsindustrien og den grundlæggende industri, og desuden indenfor hver industri proportionerne mellem hovedmaskiner og hjælpemaskiner, og mellem hele maskiner og reservedele. De proportionelle relationer indenfor industrien er endnu mere indviklede og komplicerede end de proportionelle relationer indenfor landbruget, men i disse relationer er der også et afgørende led. Dette afgørende led er stål. Har man stål, kan man få maskiner, har man maskiner, så kan man udvikle enhver slags industri. At industrien tager stål som det afgørende led, afspejler en vigtig side af de proportionelle relationer indenfor industrien, og forklarer at for at udvikle industriens forskellige områder, må alle tage stålindustriens udvikling som det grundlæggende. Derudover må også de øvrige proportionelle relationer behandles korrekt. I relationerne mellem sværindustri og letindustri må der samtidig med at udviklingen af sværindustrien får første prioritet, advares mod tendenser til at overse letindustrien. I relationerne mellem råstofindustrien og forarbejdningsindustrien, er modsigelsens hovedside råstofindustrien. At udvikle råstofindustrien, herunder specielt den ekstraktive industri, som har en afgørende betydning i råstofindustrien, at udkæmpe et stort slag for at åbne nye miner er meget vigtigt, for uafhængigt og ved at stole på egne kræfter, at kunne udvikle den socialistiske opbygning, og for at sikre ligevægten mellem råstofindustrien og den forarbejdende industri. I relationen mellem forsvarsindustrien og den grundlæggende industri. må vi tage udviklingen af den grundlæggende industri som forudsætning. Har man ikke en udvikling af

den grundlæggende industri, som den metallurgiske industri, den kemiske industri, maskinindustrien, den elektroniske industri osv., kan forsvarssindustrien ikke være førsteklases. Kun når man i udviklingen af forsvarssindustrien etablerer meget snævre forbindelser med udviklingen af den grundlæggende industri, kan man sikre en relativ ligevægt mellem forsvarssindustrien og den grundlæggende industri, og først da kan forsvarssindustrien og den grundlæggende industri som helhed opnå en bedre og hurtigere udvikling. Hvis man i relationerne mellem hovedmaskiner og hjælpemaskiner og mellem hele maskiner og reservedele indenfor industrien, har hovedmaskinerne og ikke hjælpemaskinerne, kan disse ikke sættes ind i produktionen; har man hele maskinen, men ikke reservedelene, så bliver man nødt til at stoppe hele maskinen, hvis en enkelt lille del beskadiges. Derfor må man overvinde de forkerte tanker om, at hovedmaskinen er vigtig og hjælpemaskinen er ubetydelig, at hele maskinen er vigtig og reservedelene er uvæsentlige, om »kun at ville spille en hovedrolle, og ikke en birolle«, og dermed vil man bevirke at de to sikres passende proportioner.

De proportionelle relationer indenfor industrien, indenfor landbruget og mellem landbrug og industri er de tre vigtigste proportionelle relationer i den nationale økonomi. Det skyldes, at af de økonomiske sfærer: produktion, udveksling, fordeling, og konsum, er produktion det afgørende led, og at landbrug og industri begge er grundlæggende produktionssektorer. Landbrugets og letindustriens grundlag er produktion af forbrugsgoder, sværindustriens grundlag er produktion af produktionsmidler. Hvis disse tre proportionelle relationer behandles rigtigt, så er de proportionelle relationer mellem samfundsproduktionens to store sektorer, (produktionsmidler og konsumgoder) allerede grundlæggende set rigtige.

4.

Proportionerne mellem industri- og landbrugsproduktionen og transportforetagenderne. Marx indrangerede transportbranchen efter den ekstraktive industri, den forarbejdende industri og landbruget som den fjerde materielle produktionssektor.

Den samfundsmæssiggjorte storproduktion må sikre, at hver sektor og hver virksomhed modtager leverancer af råstoffer, materialer, og brændstof til tiden, at produkterne på det rette tidspunkt føres fra produktionen til konsumtionen. En planmæssig produktion har behov for snævre forbindelser med en planmæssig transport. Kommunikation »spiller en banebrydende rolle«, hvis man ikke har en passende udvikling af transport vil industri- og landbrugsproduktionen udsættes for større hindringer.

5.

Proportionerne mellem opbygningen af kultur og uddannelse og opbygningen af økonomien. Opbygningen af kultur og uddannelse tjener den økonomiske opbygning, den økonomiske opbygning accelererer og betin-

ger på den anden side udviklingen af kultur og uddannelse. Vil man opbygge en socialistisk stat med moderne landbrug, moderne industri og moderne forsvar, så må man ikke adskille det fra udviklingen af en moderne videnskab og kultur. Den økonomiske opbygnings udvikling kræver en tilsvarende udvikling af kultur og uddannelse, for konstant at sende arbejdere med socialistisk bevidsthed og kultur ud i samfundet.

6.

Proportionerne mellem produktionsstigning, udvikling af kultur og uddannelse, og befolkningsvækst. Den planmæssige udvikling af den materielle produktion og kultur og uddannelse kræver objektivt set en *planmæssig* stigning af befolkningstallet, dvs. fødselskontrol. Fødselskontrol er den grundlæggende forudsætning for en planmæssig gennemførelse af reproduktionen af arbejdskraften, og er også en nødvendig betingelse for planlægningen af folkets levestandard, for sikringen af kvindernes og børnenes sundhed, og for den planmæssige udvikling af den socialistiske opbygning. En blind og ukontrolleret befolkningsvækst vil uafvigeligt forstyrre den nationale økonomis planmæssige og proportionelle udvikling. I det kapitalistiske samfund er produktionen af mennesker, ligesom produktionen af ting, anarkisk, fødselskontrol i samfundet som helhed er det fuldstændig umuligt at tale om. Først når proletariatet og den arbejdende befolkning er herrer i eget hus, er der mulighed for, samtidig med gennemførelsen af en planmæssig regulering af den materielle produktion, også at gennemføre en planmæssig regulering af produktionen af mennesker. Fødselskontrol betyder, at det arbejdende folk griber sin egen skæbne og er et udtryk for det socialistiske systems overlegenhed.

7.

Proportionerne mellem akkumulation og forbrug. De socialistiske produkter besidder forskellige grader af varekarakter, derfor eksisterer der, foruden ovenstående relationer, hvoraf majoriteten tilhører de stofflige relationer, endvidere en proportionel relation i værdiform, nemlig mellem akkumulation og forbrug. Hvis denne proportionelle relation ikke tilrettelægges godt, kan den hindre hele den nationale økonomis udvikling. Dette spørgsmål vil blive mere udførligt forklaret i kapitel 20.

Endelig er der de proportionelle relationer mellem regioner, dvs. rationel allokering af produktivkræfterne. Det socialistiske samfund er udviklet ud af det kapitalistiske samfund. Det kapitalistiske samfunds allokering af produktivkræfterne opstår spontant i konkurrencen og produktionsanarkiet og indeholder mange irrationelle elementer. Tag for eksempel vort land i tiden umiddelbart efter befrielsen, hvor industriens produktværdi for syv provinser og to byer langs kysten udgjorde ca. 73% af totalværdien fra industrien for hele landet. Af stålproduktionen indenfor sværindustrien var ca. 80% af produktionskapaciteten fordelt langs kysten, mens det ressourcerige Indre Mongoli, Nordvest- og Sydvest regi-

onen knap nok havde nogen stålindustri; af tekstilindustrien indenfor letindustrien var over 80% af tenerne og over 90% af tekstilmaskinerne fordelt langs kysten, mens tekstilfabrikkerne var meget få i de store bomuldsproducerende områder og i det indre af landet. Derfor blev proletariatet, efter at have erobret statsmagten, konfronteret med den opgave at ændre allokeringen af produktivkræfterne.

Ved en rationel allokering af produktivkræfterne kræves, at den tjener en konsolidering af proletariatets diktatur, og at den er til fordel for en konsolidering og forstærkning af det nationale forsvar, for at kunne modstå imperialismens aggression og trusler; den må bidrage til formindskelsen af forskellene mellem by og land, den må hjælpe til at forstærke solidariteten mellem hver enkelt nationalitets arbejdende folk; og den må gavne en rationel og fuldstændig udnyttelse af alle ressourcer, »for større, hurtigere, bedre og mere økonomisk« at udvikle den socialistiske økonomi. Nøgleproblemet i en rationel allokering af produktivkræfterne er, at der må skabes »den mest ligelige fordeling af storindustri over hele landet«⁵. Mere end 20 år efter oprettelsen af Folkerepublikken Kina og under Formand Mao's teoretiske vejledning om den rette behandling af relationer mellem industrien ved kysten og industrien i det indre af landet, udvikles industrien i det indre af landet hurtigt og den nyopførte industrielle basis har allerede vokset sig stor; de oprindelige industrielle støttepunkter i kystprovinserne og kystbyerne er ligeledes blevet fuldstændig udnyttet og rationelt udviklet.

Værdiloven har stadig indflydelse på den socialistiske produktion

Planlægning er det primære, prisfastsættelsen er det sekundære

Den socialistiske produktion er i forskellig grad, såvel direkte samfundsmæssig produktion, som vareproduktion. Vareproduktion har sine egne økonomiske love. »Dér, hvor der er varer og vareproduktion, må værdiloven også nødvendigvis være«⁶. Derfor er det ikke kun loven om den nationale økonomis planmæssige udvikling, der har en funktion i den socialistiske produktion, værdiloven har også en funktion i den.

Værdilovens grundlæggende indhold er:

1. Varens værdimål bestemmes af den samfundsmæssigt nødvendige arbejdstid, der er forbrugt i produktionen af varen; 2. Varens udveksling må gennemføres på grundlag af princippet om ækvivalenter. Værdilovens fremtrædelsesform er den borgerlige ret, og i dette dens grundlæggende indhold er der ikke stor forskel fra det socialistiske samfund til det gamle samfund. Men i forskellige samfunds økonomiske systemer kan værdilo-

ven tage forskellige former og har forskellig funktion overfor produktionen.

I det kapitalistiske system gennemføres en samfundsmæssig produktion i konkurrence og produktionsanarki, varernes pris følger uafbrudte op- og nedad-gående bevægelser i markedets udbud og efterspørgsel, nogle gange er den højere end produktionsprisen, andre gange er den lavere end produktionsprisen. Når prisen i visse sektorer er højere end produktionsprisen, er profitten større end gennemsnitsprofitten, og kapitalisterne kappes om at investere kapital i disse sektorer. Og i den omvendte situation trækkes kapitalen ud. Den samfundsmæssige produktion udvikler sig på denne blinde facon. Disse omstændigheder beviser, at i det kapitalistiske system fungerer værdiloven som en altomfattende regulator af den samfundsmæssige produktion, og den sætter sig igennem bag ryggen på menneskene og viser sig som en ydre kraft.

Under det socialistiske system gennemføres den samfundsmæssige produktion planmæssigt, priserne har værdien som grundlag, og bestemmes efter en statslig enhedsplan, de fluktuerer ikke længere spontant efter markedets udbud og efterspørgsel. Værdiloven er nu ikke en ydre kraft, der behersker menneskene. Set udfra dette grundlæggende aspekt, kan den bruges bevidst til at tjene den socialistiske opbygning. Samtidig er værdilovens funktionsgrad i den socialistiske produktion allerede blevet stærkt indskrænket – hvilket konkret gør sig gældende i nedenstående aspekter:

For det første: de socialistiske statsvirksomheders produktion bestemmes ikke af om priserne er lave eller høje, om gevinsten er stor eller lille, den reguleres ikke af værdiloven, men reguleres af den nationale økonomiske plan, der må fastlægges i henhold til de krav de grundlæggende socialistiske økonomiske lovmæssigheder og loven om den nationale økonomis planmæssige udvikling, stiller. Den statslige plan må baseres på statens og folkets behov, den må afgøre hvad der skal produceres, hvor meget der skal produceres, og de statslige virksomheder må gennemføre planen helt og holdent. Produkter som giver planmæssigt underskud, skal virksomheden fortsætte med at producere i overensstemmelse med planen, også selvom produktionsomkostningerne ikke kan dækkes ind; den del som er underskud, vil blive dækket ind ved kompensation via statsplanen. Hvis virksomhedernes ledere handler i modstrid med planbestemmelserne, og på eget initiativ udvider fremstillingen af produkter, der giver høje priser og stor profit, vil de handle imod de grundlæggende socialistiske økonomiske lovmæssigheder og loven om den nationale økonomis planmæssige udvikling, og gå i kapitalismens blindgyde.

For det andet: de socialistiske kollektivbrugs produktion gennemføres ligeledes under den statslige plans ledelse. Det, der er forskellen mellem kollektive virksomheder og statslige virksomheder, er at de kollektive virksomheder er økonomiske enheder, der selv er ansvarlige for gevinst og tab, priserne og indkomsten har direkte indflydelse på kollektivets akkumulation og medlemmernes indtægter. Alt andet lige vil kollektivbrugene

almindeligvis tendere mod at producere produkter med lave produktionsomkostninger og høje indtægter. Dette forklarer, at værdilovens funktion er noget større overfor kollektivbrugene end overfor statsvirksomhederne. Men det areal, som Kinas folkekommuner tilsår med korn, bomuld, olie og andre vigtige afgrøder, er bestemt af den statslige planlægning, den kollektive økonomi kan ikke vilkårligt øge det opdyrkede areal for de produkter, der giver indtægtsforøgelse; kun ved at anvende intensiv dyrkning, at forøge gødningsmængden, at forbedre styringsmetoderne indenfor det opdyrkede areal, som fremgår af den statslige regulering, kan man hæve produktionens ydelse pr. arealenhed for disse produkter. Således spilles den afgørende rolle som regulator i produktionen af den kollektive landbrugsøkonomis vigtigste produkter af loven om den nationale økonomis planmæssige udvikling, værdiloven har kun en sekundær betydning. Det er kun overfor de produkter, som for nationens og folkets interesser ikke er vigtige, og som ikke er indordnet i den statslige planlægning, og heller ikke formidles via indkøbskontrakter, at prisens størrelse og profittens størrelse kan få en forholdsvis stor funktion overfor produktionen. Produkter, der giver forholdsvis høje indtægter, produceres i højere grad, produkter, der giver lave indtægter, produceres i lavere grad. Hvad angår disse produkter, så har værdiloven en vis grad af regulerende virkning. I den socialistiske produktion som helhed, er planlægning det primære og prisfastsættelse det sekundære. Dvs. fordelingen af det samfundsmæssige arbejde mellem de forskellige produktionssektorer, hvad der skal produceres og hvor meget der skal produceres, bliver reguleret af den statslige plan, som afspejler kravene fra socialismens grundlæggende økonomiske lovmæssigheder og fra loven om den nationale økonomis planmæssige udvikling; den statslige plan spiller den afgørende rolle, dvs. den er i første række. Værdiloven har også en funktion, men kun en influerende funktion, den er i anden række.

Både anvende og begrænse

Under den socialistiske fællesejendoms betingelser, har værdiloven en dobbelt karakter overfor den socialistiske produktion: på den ene side, under forudsætning af en korrekt anvendelse, kan den have en aktiv accelererende funktion overfor produktionenes udvikling; på den anden side er det, at den fungerer som loven for vareproduktion, når alt kommer til alt, efterladenskaber fra den private økonomi. Så længe værdiloven eksisterer, eksisterer den borgerlige ret også, og det kan være en fare for den socialistiske produktion. Så, når den socialistiske stat bevidst anvender værdiloven, må den være uhyre forsigtig, hele tiden foretage undersøgelser og opsummere erfaringer. Kun på den måde, kan den benytte dens positive indflydelse overfor den socialistiske produktion, og begrænse dens negative funktioner.

I den socialistiske produktions udviklingsproces, forekommer det undertiden, at værdiloven og loven for den nationale økonomis planmæssige udvikling er overensstemmende. F.eks. hvis loven for den nationale økonomis planmæssige udvikling kræver en fremskyndet udvikling af produktionen af visse økonomiske afgrøder, for at den kan svare til behovet for råstoffer i visse hurtigt udviklende letindustrier, og at disse økonomiske afgrøders priser også kan sikre forholdsvis store indtægter til landbrugets kollektive økonomi. Under disse betingelser er der overensstemmelse mellem den statslige plans krav om produktionsstigning og den kollektive økonomis ønske om øget produktion og indtægt; planen er for produktionsstigningen generelt let at opfylde og overopfylde. Men de to loves funktioner kan også have områder, hvor der ikke er overensstemmelse. Således, hvis vi ser på prisforholdene indenfor landbrugsproduktionen mellem kornafgrøder og økonomiske afgrøder, og mellem de forskellige økonomiske afgrøder, så er der priser på visse økonomiske afgrøder, som kan give den kollektive økonomi forholdsvis høje indtægter, sammenlignet hermed kan visse andre økonomiske afgrøder eller kornafgrøder kun give mindre indtægter. Hvis man overlader indflydelsen på produktionen til værdiloven, så er det til skade for den nationale økonomiske plans krav om alsidig produktionsudvikling af de forskellige økonomiske afgrøder. Heraf ses, at så længe de to loves funktioner er overensstemmende, har værdiloven en aktiv befordrende funktion overfor den statslige plans fuldførelse. Når de to loves funktioner ikke er i overensstemmelse med hinanden, og der ikke gribes ind på korrekt måde, kan værdiloven undergrave fuldførelsen af statsplanen og have en negativ funktion. Hvis man bevidst vil anvende værdiloven, må man have en alsidig forståelse for værdilovens funktioner. Gennem politisk og ideologisk arbejde, gennem den statslige planlægning og prispolitikken, kan man benytte værdilovens positive funktioner og begrænse dens negative funktion, og få værdilovens indflydelse i den socialistiske produktion til at gavne fuldførelsen af statsplanen. Vores parti og regering er til stadighed opmærksom på den socialistiske opdragelse af bønderne og lægger vægt på planens ledelse af landbrugsproduktionen. Samtidig er den opmærksom på at foretage en rationel disponering af indkøbspriserne for landbrugets bierhvervsprodukter og af prisforholdene mellem de forskellige landbrugsbierhvervsprodukter; den stræber efter at tilfredsstille såvel statens behov for bierhvervsprodukter, som at fremme udviklingen af folkekommunens og holdenes produktion og hæve kommunemedlemmernes indtægter, og i henhold hertil korrekt at kombinere statens, kollektivets og individets interesser.

Den socialistiske stats bevidste anvendelse af værdiloven til at fremme den socialistiske produktion, viser sig endvidere i benyttelsen af den til at praktisere et økonomisk regnskabssystem, ved gennemførelsen af flid og sparsommelighed som forvaltningsprincip for virksomheder. Den socialistiske stat må, i overensstemmelse med værdilovens krav, sammenligne det samfundsmæssige forbrug til fremstilling af forskellige produkter og fastsætte ens priser for ens produkter. Men selvom forskellige virksomhe-

der, fremstiller de samme produkter, kan disse virksomheders individuelle forbrug af arbejde pr. produktenhed være forskellige, på grund af forskelle med hensyn til de tekniske produktionsbetingelser og niveauet for den statslige forvaltning. De virksomheder, som dygtigt mobiliserer masserne, som uophørligt foretager tekniske fornyelser, som foretager omhyggelige og detaljerede kalkulationer, som anstrenger sig for at sænke omkostningerne, har et individuelt forbrug, der er lavere end samfundets gennemsnitlige forbrug, de kan opfylde og overopfylde planmålene, som staten har opstillet, og de tilhører således de avancerede enheder. De virksomheder derimod, som er firkantede i deres metoder, som ødsler og spilder, eller som er konservative, og som ikke dygtigt mobiliserer masserne til at forvandle deres tekniske tilbagestående, har et individuelt arbejdsforbrug, der er højere end det samfundsmæssige gennemsnitsforbrug; de kan ikke opfylde de af staten opstillede planmål, og placerer sig i bageste række.

At den socialistiske stat benytter værdiloven til at udarbejde enhedspriser, tjener til at afsløre modsigelser med hensyn til økonomisk forvaltning indenfor hver enkelt virksomhed, trække kontrasten mellem de avancerede og tilbagestående op, og dermed anspore virksomhederne til uafbrudt at forbedre den økonomiske forvaltning, sænke produktionsomkostningerne, og gennemføre kursen for flid og sparsommelighed som forvaltningsprincip for virksomheder. Men når staten benytter værdiloven til at styre den økonomiske regnskabsføring i de statslige virksomheder, så må den benytte de økonomiske kategorier værdi, pris, profit osv. og så vil der nødvendigvis opstå tilfælde, hvor prisen og værdien afviger fra hinanden. På denne måde kan visse virksomheder, under indflydelse af borgerlig ideologi anvende den borgerlige ret, der er værdilovens legemliggørelse, være uagtpågivende overfor statens og folkets behov, producere de produkter, der har høje priser og giver stor profit, og dermed handle i modstrid med de krav, socialismens grundlæggende økonomiske love og loven for den nationale økonomis planmæssige udvikling, stiller. Med hensyn til disse værdilovens negative funktioner overfor de statslige virksomheder, må der foretages strenge begrænsninger. Vil man korrekt anvende værdiloven, må man handle i overensstemmelse med værdilovens krav og fastlægge rationelle priser; for positivt at udnytte værdilovens indflydelse, må man rationelt organisere produktionen, tage udgangspunkt i praksis, nøje beregne produktionsmængden, fremgrave og benytte latent produktionskapacitet, uafbrudt forbedre produktionsmetoder, sænke produktionsomkostninger, og praktisere økonomisk regnskabsføring. Disse positive funktioner demonstrerer, at værdiloven er en stor skole. Stalin påpegede:

»Det er en god praktisk skole, som fremskynder væksten af vore økonomiske kadrer og gør dem til virkelige ledere af den socialistiske produktion på det nuværende udviklingsstrin.«⁷

I det socialistiske samfund anvender proletariatet værdiloven til at fremme udviklingen af den socialistiske opbygning, bourgeoisiet pønser derimod på at anvende værdiloven til at gøre markedet frit, på at ødelægge den socialistiske opbygning. Folk som Liu Shao-qi og Lin Biao forsøgte af alle kræfter at udvide værdilovens funktion, de agiterede for værdilovens »almægtighed«, og slog til lyd for at bruge værdiloven som regulator i den socialistiske produktion. Den sovjet-revisionistiske renegatklike har genrejst kapitalismen i Sovjet og går endnu mere utilsløret ind for at bruge værdiloven som »den objektive regulator af den socialistiske produktion«, og i overensstemmelse med denne revisionistiske teori har de introduceret »det nye økonomiske system« med profitten i højsædet og materielle incitamenter som kernen. Selvom de indenlandske og de udenlandske revisionisters metoder til tider er forskellige, er målet altid det samme, nemlig at ødelægge den socialistiske opbygning og genrejse kapitalismen. Erfaringerne fra to-linie kampen fortæller os, at hvis vi vil anvende værdiloven korrekt til at tjene den socialistiske produktion, må vi markere skillelinjen mellem marxisme og revisionisme, holde os til den socialistiske vej, og overhovedet ikke slække på vores agtpågivenhed, ellers taber vi retningen.

Den nationale økonomiske plan må korrekt afspejle de objektive love

Den nationale økonomiske planlægning må afspejle de objektive loves krav.

Loven om den nationale økonomis planmæssige udvikling og værdiloven er begge økonomiske love, der objektivt eksisterer i det socialistiske samfund. Disse loves funktioner virkeliggøres grundlæggende gennem menneskenes bevidste anvendelse. Den socialistiske stats nationale økonomiske plan er således en form for bevidst anvendelse af disse love. Den nationale økonomis planlægning omfatter en række led: udforskning, udarbejdelse, udførelse, undersøgelse, justering og opsummering. Uden statens planlægning ville den proportionelle udvikling af den socialistiske nationale økonomi ikke kunne realiseres. Naturligvis vil loven om den nationale økonomis planmæssige udvikling og værdiloven også gennemtvinge deres funktioner, selvom menneskene ikke anvender dem bevidst. Eksempelvis, hvis de ledende organer indenfor økonomien ikke foretager omhyggelige undersøgelser, ikke respekterer de objektive krav, som loven om den planmæssige udvikling har, og er ligegyldige i fastlæggelsen af de forskellige proportioner, eller når de udarbejder planer for priserne, ikke tager værdilovens krav i betragtning, og uden grundlag og efter behag

fastsætter priserne, således at nogle produktionssektorer samfundsmæssigt nødvendige forbrug ikke kan tilgodeses, og de på ingen måde kan fortsætte produktionen, dermed kan der i de gensidige relationer mellem sektorerne vise sig fænomener, hvor der er den ene eller anden form for mangel på sammenhæng. Disse fænomener vil gennem deres negative eksempel lære folk at respektere disse love, og gennem forstærkninger og forbedringer af den nationale økonomis planlægningsarbejde, kan man afspejle disse loves krav.

Hvis den nationale økonomiske plan skal være korrekt, kræver det først og fremmest, at menneskene i løbet af planudarbejdelsen, på alle områder kan afspejle de objektive krav fra loven om den planmæssige udvikling. Det er ikke let. I det socialistiske samfund stræber borgerskabet og de øvrige udbytteklasser hele tiden efter med alle metoder at ødelægge og forstyrre den nationale økonomis planmæssige udvikling for at skabe hindringer for proletarietets erkendelse af denne lov.

Lin Biao og hans slags agiterede i sin tid for de falske teorier om at »tom snak er planlægning« og »kamp er proportioner« i et forgæves forsøg på at skabe rorte vande og ødelægge den socialistiske opbygning.

I det hele taget er hele den nationale økonomi en indviklet enhed af modsigelser. Ubalance vil hele tiden blive rettet op og opstå igen, de objektive omstændigheder ændrer sig mange gange, og menneskenes erkendelse af de objektive love er i sig selv en proces. Men det betyder bestemt ikke, at den nationale økonomis proportionelle relationer ikke kan erkendes. Hvis vi blot uophørligt opsummerer erfaringer, foretager dybtgående undersøgelser, laver samvittighedsfulde analyser, støtter os på masserne og er omhyggelige i arbejdet, så er muligheden helt åben for gradvist at erkende lovene, og dermed bevirke at den nationale økonomis plan temmelig korrekt afspejler loven om den planmæssige udviklings krav.

Loven om den nationale økonomis planmæssige udvikling kræver kun at de indbyrdes relationer mellem de forskellige sektorer i den nationale økonomi i deres udviklingsproces sikres overensstemmende proportionelle relationer, den viser os ikke retningen og opgaverne for den socialistiske økonomis udvikling. Det, der viser den socialistiske økonomis udviklings grundlæggende retning og opgaver, er socialismens grundlæggende økonomiske lov. Således må en korrekt national økonomisk plan ikke blot rigtigt afspejle kravene for loven om den planmæssige udvikling, men den må yderligere på alle områder afspejle kravene for socialismens grundlæggende økonomiske lov.

Den nationale økonomiske plan, der afspejler den objektive lovs krav, som udtrykker proletarietets og hele den arbejdende befolknings interesser, er partiets program for den økonomiske opbygning og må behandles seriøst og beslutsomt gennemføres.

I arbejdet med den nationale økonomiske plan er opnåelsen af en samlet balance et meget vigtigt problem. En samlet balance er ikke ligevægt i de enkelte produktionssektorer, men opbygningen af en ligevægt i hele den nationale økonomi på grundlag af ligevægt indenfor landbruget, ligevægt indenfor industrien og ligevægt mellem landbrug og industri. At skabe en samlet balance er planøkonomiens grundlæggende metode. Den vigtigste opgave i opnåelsen af den samlede balance er at danne de proportionelle relationer i den nationale økonomi.

Denne opgave er i overensstemmelse med statens vigtige opgave i planperioden, nemlig at fordele menneskelige, materielle og finansielle ressourcer passende på den nationale økonomis forskellige sektorer, opbygge en ligevægt mellem den samfundsmæssige produktion og de samfundsmæssige behov, forårsage en stigning i produktionen af produktionsmidler svarende til den socialistiske produktions mere og mere udviklede behov, og en stigning af produktionen af konsummidler svarende til folkets behov for en gradvis forbedring af levestandarden. At skabe en samlet balance er en proces, hvor der afdækkes, analyseres og løses modsigelser. For at skabe en god samlet balance, bør man være aktiv i behandlingen af modsigelserne og aktiv med at klare flaskehalsproblemer, og accelerere udviklingen af de nøglesektorer i den nationale økonomi, der midlertidigt sakker bagud, for på et nyt og endnu højere niveau at skabe en ny balance. Kun på denne måde kan man endnu bedre tilfredsstille behovene i opbygningen af det nationale forsvar, opbygningen af produktionen og de menneskelige behov. Liu Shao-qi og hans slags modsatte sig formand Mao's proletariske revolutionære linie, til tider fremsatte de udtalelser som »ligevægt mellem flaskehalse« osv., og praktiserede i stor stil den negative form for ligevægt, hvor høj skæres ned til lav: til andre tider foreslog de høje plantal ude af trit med virkeligheden; når plantallene slog fejl, foreslog de »at skære ned overalt«; på planlægningsområdet gennemførte de enten en højre-opportunistisk linie eller en linie, der var »venstre« i form og højre i indhold.

For at skabe en samlet balance, må der opbygges en balance for hele den nationale økonomi, men ikke uden at der skelnes mellem det overordnede og underordnede. Hvis to hænder samtidig vil gribe efter to fisk, så bliver følgen, at ikke en eneste bliver grebet. I hele den nationale økonomis udviklede og komplicerede proportionelle relationer er der både noget overordnet og underordnet, både afgørende og ikke-afgørende. For at skabe en samlet balance, må man skelne mellem det overordnede og det underordnede og sikre det vigtigste. Man må først og fremmest sikre tilfredsstillelsen af behovene i hovedleddene og de vigtigste sektorer, som har afgørende betydning i den nationale økonomis udvikling. Når der udarbejdes planer for den grundlæggende opbygning må man gennemføre princippet om at koncentrere kræfterne for at kæmpe et afgørende slag. Hvis man er præget af lokalpatriotisme, ikke skelner mellem væsentligt og

uvæsentligt, lader mange hensyn komme i betragtning, og hvis man investerer begrænsede mængder af menneskelige-, materielle- og finansielle ressourcer over en for bred front, så spreder man styrkerne og det vil med tvingende nødvendighed få indflydelse på mange nøgleleds tidlige færdiggørelse og indsættelse i produktionen. Naturligvis vil det, at man sikrer de vigtigste hensyn, ikke sige at man kan overse helheden. Mellem de vigtigste hensyn og helheden er der nære indbyrdes afhængighedsrelationer. Sikrer man ikke de vigtigste hensyn, så vil helheden selvfølgelig ikke udvikle sig godt. Forsømmer man helheden, vil de vigtigste hensyns udvikling også lide under indflydelsen. Så, under betingelse af, at der bliver taget de vigtigste hensyn, og at man samtidig er opmærksom på helheden, går ud fra totaliteten, er forsigtig, og overvejer relationerne mellem øvre og nedre niveauer og mellem samme niveauer, kan man undgå at begå fejl mht. ensidighed.

I arbejdet med at skabe en samlet balance, må man sørge for arbejdskraftligevægt, materialeligevægt og kapitalligevægt. Mennesket er den vigtigste faktor i produktivkræfterne, så af de tre ligevægte må man først og fremmest fastlægge balance med hensyn til arbejdskraft. I fastlæggelsen af balance med hensyn til arbejdskraft, må man støtte sig på princippet om at landbruget er den nationale økonomis basis, og først og fremmest sikre tilfredsstillelsen af landbrugsproduktionens behov for arbejdskraft. Kun under betingelse af at udviklingen af landbrugsproduktionen og landbrugsmekaniseringen bevirker, at landsbyerne opnår at få leveret rigeligt med arbejdskraft og flere fødevarerprodukter og økonomiske afgrøder, kan der overflyttes nødvendig arbejdskraft fra landbruget til udvikling af industrien og den nationale økonomis øvrige sektorer. Ser man bort fra denne forudsætning og overflytter for meget af landbrugets arbejdskraft, kan man ødelægge den samlede balance, og skade den nationale økonomis planmæssige og proportionelle hurtige udvikling.

Mellem den nationale økonomis sektorer er der altså en proces, fra uligevægt til der opbygges en ny ligevægt. For i denne proces at sikre den proportionelle udvikling mellem sektorerne, må der opbygges og sikres givne materielle reserver. Reservernes omfang må være passende. Hvis reserven er for lille og man ikke kan tilfredsstille behovet for opfyldelsen af det tomrum og de mangler, der forekommer mellem de to relative ligevægte, så vil det medføre mangler på en række materialer i nogle sektorer og betyde at arbejdet ikke kan påbegyndes og dette vil påvirke hele den nationale økonomis hurtige udvikling. Er reserven af for stort omfang, og man overgår behovene for udbedring af de midlertidige mangler, så kan det bevirke, at nytten af de materialer, der egentlig kunne bruges i den nuværende produktion, ikke kan udfolde sig, og det kan også skade den nationale økonomis hurtige udvikling.

Vil man gøre et godt arbejde med den nationale økonomiske plan, må man udover at benytte den grundlæggende metode, at skabe en samlet balance, ligeledes respektere visse grundlæggende principper som opnås ved at opsummere de praktiske erfaringer fra planlægningsarbejdet.

Arbejdet med den nationale økonomiske plan må sikre initiativet både hos de centrale og de lokale myndigheder og forene de centrale myndigheders enhedsledelse med det lokale initiativ. Vil man udarbejde og gennemføre en national økonomisk enhedsplan, må man naturligvis have en stærk centraliseret enhedsledelse. Hvis man ikke i det national økonomiske planarbejde har en central enhedsledelse, hvis man ikke opmuntrer holdningen til at se på situationen i sin helhed, hvis man ikke går imod overdreven decentralisering, og resignerer overfor lokaliteternes egne magtbeføjelser, kan man ikke have en national økonomisk enhedsplan. Men den socialistiske centrale ledelse er opbygget på grundlag af et bredt demokrati. Den centrale ledelse og den fuldstændige udfoldelse af det lokale initiativ må forenes. Når der udarbejdes en plan for den nationale økonomi, må de centrale myndigheders relevante kontorer bede om lokaliteternes meninger, konferere med lokaliteterne og sammen med lokaliteterne fastlægge planer. I løbet af plangennemførelsen, må der også tillades, at hvert sted har sine specifikke metoder, der svarer til de lokale forhold. Disse særegenheder er ikke som det uafhængige kongeriges særegenheder, men er de særegenheder, der er til gunst for helhedens interesser, for den, tilpasset de lokale forhold, fuldstændige frigørelse af produktionspotentialet, og endnu bedre fuldførelse af den nationale økonomis enhedsplan.

Når vi taler om systemet for planarbejdet, så må vi iværksætte systemet med enhedsplanlægning og administration på forskellige niveauer. Formand Mao påpegede tidligt efter Den kinesiske Folkerepubliks grundlæggelse:

»Der må være enhed, hvor det er muligt; vi kan ikke tillade altfor selvstændige magtbeføjelser for lokaliteterne; men enhed og tilpasning til lokale forhold må integreres«. ⁸

Formand Mao har mange gange siden lært os, at når man korrekt skal behandle relationen mellem centrale og lokale myndigheder, bør man endnu tydeligere udfolde det lokale initiativ og under den centrale enhedsplan lade lokaliteterne udføre flere opgaver. I overensstemmelse med Formand Mao's lære kritiserede hele landets brede befolkning Liu Shao-qi og hans slags for at praktisere »regulativernes diktatur«, hvor det lokale initiativ blev kvalt, og udfoldede det centrale og det lokale initiativ i det planadministrative arbejde endnu bedre og anscorede vort lands socialistiske økonomis planmæssige og proportionelle hurtige udvikling. Formand Mao påpeger:

»Når man udfærdiger en plan, må man mobilisere masserne, og være opmærksom på at efterlade en margin for uforudsete omstændigheder«. ⁹

Dette er det allervigtigste princip i den nationale økonomis planlægning.

I den socialistiske opbygning må man – uanset arbejdets art – følge masselinien, og i stor stil skabe massebevægelser. I planarbejdet må vi følge masselinien, vi må mobilisere masserne og forklare linien, afdække modsigelser og afsløre mangler og frembringe forandringer. Hvis planmålene ikke diskuteres af masserne, er de kun kadrernes sag; kun hvis de bliver diskuteret af masserne, kan de blive til massernes egne planer, kun således kan vi gøre planmålene både avancerede og pålidelige, og bringe de brede massers initiativ til fuld udfoldelse.

Planmålene bør være avancerede. Kun ved at planen er avanceret, kan vi vise det socialistiske systems overlegenhed, og kun ved at have en plan, der er avanceret, kan vi animere kampånden. For at udarbejde en avanceret plan, må vi føre kamp mod konservativ ideologi. Nogle mennesker ved helt klart, at de potentielle produktivkræfter er store, men fastsætter planmålene lavt med den hensigt nemt og bekvemt at opfylde planen. Udarbejdelsen af planen er også en kamp mellem avanceret ideologi og konservativ ideologi. Planmålene bør være avancerede, men det betyder ikke, at jo højere mål jo bedre. Er de høje planmål ikke i overensstemmelse med de objektive muligheder, kan de ikke blot ikke bringe massernes initiativ til fuld udfoldelse, men vil ubetinget slå massernes initiativ tilbage og skade det. Avancerede planmål må have videnskabeligt grundlag, de må være pålidelige og praktisk gennemførlige. Formand Mao siger:

»Selvfølgelig bør ingen begive sig ud på vilde fantasiudflugter, eller lave planer, der ikke er i overensstemmelse med den objektive situation, eller insistere på at forsøge det umulige«. ¹⁰

De objektive muligheder for planmålene, kan heller ikke anslås helt fyldestgørende, men må gives et vist spillerum. De praktiske erfaringer viser, at planmål med et vist spillerum giver mulighed for at overopfylde planen ved at lade massernes arbejdsomhed udfolde sig, og er til fordel for at bringe massernes initiativ til fuld udfoldelse.

Planen for den nationale økonomi må virkeliggøres gennem en kombination af planer for længere perioder (5-års, 10-års og 20-års perspektivplaner) og planer for kortere perioder (1-årsplaner, kvartalsplaner og månedsplaner). Arbejder man ikke med længere planperioder, så er den grundlæggende opbygning vanskelig at fastlægge planmæssigt. Planer for længere perioder viser de langsigtede kampmål, bevirker at menneskene får overblik og skuer vidt og er fulde af energi. Arbejderkammeraterne siger: »Hvis man ikke har høje mål i tankerne, så føles et enkelt risstrå tungt; hvis man har høje mål i tankerne, så føles selv Tai-bjerget ikke tungt«. Men langtidsplanen må konkretiseres gennem korttidsplaner,

først da kan den gennemføres og fastholdes og kun på den måde kan der foretages justeringer i lyset af realiteterne. På denne måde kan virkeliggørelsen af langtidsplanen ikke slå fejl.

Planlægningsarbejdet for den socialistiske kollektive økonomi har sine egne særtræk. Den kollektive økonomi må følge den statslige enhedsplans ledelse, men under enhedsplanen og de politiske direktiver som ikke står i modsætning til staten, kan der garanteres relativ stor flexibilitet og selvstændighed. Det ansporer den kollektive økonomi til, i overensstemmelse med de lokale forhold, at udvikle den socialistiske entusiasme og aktivitet i produktionen og bevirker at den kollektive økonomi udvikler sig i overensstemmelse med den statslige økonomis udvikling.

Studielitteratur:

Engels: *Anti-Dühring* 3. del 2. kap.

Stalin: *Socialismens økonomiske problemer i Sovjet*.

Mao: *Om den korrekte behandling af modsætninger indenfor folket*, 1. kap.

Noter:

1. Lenin, V.I.: *Uncritical criticism*, CW bind 3, s. 618.
2. *Anti-Dühring*, s. 375 f.
3. *The long range plan of the Red Star collective farm* (forord) i *Socialist upsurge in Chinas countryside*, Peking FLP 1957, s. 402.
4. *Om den rette behandling*, Mao US, s. 328.
5. *Anti-Dühring*, s. 394.
6. J. Stalin: *Socialismens økonomiske problemer i Sovjetunionen*, Tiden 1952, s. 22.
7. J. Stalin: *Socialismens økonomiske problemer i Sovjetunionen*, Tiden 1952, s. 23.
8. *Folkets Dagblad*, 4. dec. 1949.
9. *Folkets Dagblad*, 21. feb. 1969.
10. Mao Tse-tung i *Forord til Socialist Upsurge in Chinas countryside*, s. 9 f. (vor oversættelse).

Sammenligning af 74- og 75-udgaverne af kapitel 6.

Kun i 2. afsnit er der sket revideringer i 1975-udgaven, ellers fremtræder kapitlet stort set uændret.

I 2. afsnit diskuteres værdilovens fortsatte eksistens og funktionsmåde i socialismen – hvilke »sociale effekter« har anerkendelsen af værdiloven? Fremstillingen plæderer for at værdiloven i dagens Kina er sekundær i forhold til planlægningen som styringsmekanisme, og at det følgelig er gørligt at isolere og begrænse de »negative effekter« og udnytte de »positive«. 1975-udgaven har ændringer en række steder, som tjener til at fremhæve de »negative effekter« mere end 1974-udgaven gjorde. Ændringerne fremgår i hovedsagen af den definito-

riske omlægning i kapitel 5 (vareproduktionens »gyldighedsområde«). M.h.t. mulighederne for frit at benytte sig af værdilovens »positive effekter« afviger 1975-udgaven væsentligt fra forgænger. Det rubrik-afsnit, som nu hedder »værdiloven må både benyttes og begrænses«, og som lægger ud med påstanden om, at værdiloven kan rumme en fare for den socialistiske produktion gennem sin »sociale form«, den borgerlige ret, hed oprindeligt »værdiloven er en stor skole« (citat fra Stalins 1952-skrift om politisk økonomi), og afsnittet starter med at påstå, at »værdiloven har i socialismen ikke blot en anden form og anden rækkevidde end i kapitalismen, dens sociale effekter er også anderledes«.

Sidst i afsnittet er der klippet et stykke tekst ind, som fokuserer på forholdet mellem værdi og pris: værdilovens gyldighed implicerer gyldigheden af kategorierne pris og profit, og der vil derfor opstå situationer, hvor prisen afviger fra værdien – hvilket kan lokke visse virksomhedsledere til at regulere produktionen efter prisforholdene og negligere folkets behov.

KAPITEL 7

Det er nødvendigt at udvikle den nationale økonomi med landbruget som grundlag og industrien som ledende faktor

Forbindelsen mellem socialismens landbrug og industri

Landbrug og industri er i den socialistiske nationale økonomi de to vigtigste materielle produktionssektorer. Korrekt at erkende disse to faktors position og funktion i den nationale økonomi, at bedømme deres relation rigtigt, vil være fordelagtigt hvad angår konsolidering og udvikling af arbejder-bondealliancen, og vil fremme den socialistiske nationale økonomis hurtige og planmæssigt fremadskridende udvikling.

Landbruget er den nationale økonomis grundlag

Udvikling af den nationale økonomi forudsætter landbruget som fundament

Hvis menneskene ønsker et levebrød, ønsker at beskæftige sig med produktionen eller kultur og sociale aktiviteter, så må de først og fremmest løse spørgsmålet om mad.

Landbruget er den første forudsætning for menneskehedens eksistens og hele produktions-aktivitet. Landbrug (omfattende indsamling, såning, jagt, fiskeri og kvægdrift) var i den begyndende fase af menneskehedens historie den eneste produktions-aktivitet. Dengang var det pga. den menneskelige arbejdsproduktivitets lave stade, nødvendigt at urkommunens totale arbejdsstyrke beskæftigede sig med landbrugsarbejde for at være istand til at opretholde kommunemedlemmernes eksistens. Først herefter, da arbejdsproduktiviteten i landbruget steg, var det ikke nødvendigt at samtlige, men derimod kun at en del af arbejdsstyrken gik ind i landbrugsproduktionen for at kunne forsørge alle samfundets medlemmer, og da kunne man så afse tid til specielle fag og derved gå igang med andre aktiviteter. Det vil sige, at håndværk udskilte sig fra landbrug og blev til et selvstændigt produktionsområde. Senere opstod handel som en ny enhed samt kultur, uddannelse og andet, der beskæftigede sig med det åndelige produktionsområde.

Når landbrugets produktivitet stiger endnu mere, vil de øvrige mate-

rielle og åndelige produktionsområder udenfor landbruget også stige endnu mere. Marx har påpeget:

»Jo kortere tid et samfund behøver til at producere den nødvendige hvede og det nødvendige kød, desto længere tid kan det bruge til at gå ind i andre produktionsområder – materiel og åndelig«. ¹

Han siger også:

»En arbejdsproduktivitet i landbruget, der rækker ud over arbejdernes individuelle behov, er grundlaget for ethvert samfund«. ²

Derfor er det naturligt at sige, at landbruget er grundlaget for menneskehedens eksistens, og grundlaget for at den nationale økonomis øvrige områder er istand til selvstændigt at udvikle sig. Det er en økonomisk lov, som har betydning i alle historiske epoker i menneskehedens samfund.

Den fundamentale rolle som landbruget spiller i den nationale økonomi, er i et socialistisk samfund klart tydeligere end i noget tidligere samfund overhovedet. Den objektive lov om, at landbruget er grundlaget for den nationale økonomi, spiller i det kapitalistiske samfund sin rolle under konkurrence og produktions-anarkiske tilstande. Nogle imperialistiske lande, hvis hjemlige landbrug slet ikke udvikler sig, har plyndret de koloniale og halvkoloniale lande for deres landbrugsvarer ved et ulige bytteforhold, for at tilfredsstille monopolkapitalens behov. I disse lande er det ikke hjemlandets landbrug, men udlandets, der er blevet den nationale økonomis grundlag. Et socialistisk land tillader ikke, at man udbytter landbruget i et tilbagestående land. Selvom man udveksler på lige fod, er det stadig ikke tilladeligt at satse på udlandet, hvad angår mad eller at udvikle den socialistiske økonomi på grundlag af udlandets landbrug. At gøre det, ville være i modstrid med princippet om at stå på egne ben og støtte sig på egne kræfter. Når den socialistiske stat skal organisere den nationale økonomis udvikling, så kræver det, at den bevidst anvender landbruget som grundlag for den nationale økonomi. Dette er en objektiv lov.

Den socialistiske nationale økonomi må tage sit udgangspunkt i landbruget. Konkret skyldes dette først og fremmest, at udviklingen indenfor de enkelte områder af den socialistiske nationale økonomi kræver, at landbruget sørger for de nødvendige forbrugsgoder. Hvad enten man taler om at drive industri, kommunikation, uddannelse, ja – i det hele taget hvad som helst – så er det alt sammen betinget af, hvor meget landbruget er istand til at producere.

Når den socialistiske nationale økonomi nødvendigvis må tage udgangspunkt i landbruget, skyldes det også, at landbruget er industriens råstofkilde. De råmaterialer, som industriproduktionen er afhængige af, er stadigvæk, bortset fra den del, som industrien selv kan levere, for en dels vedkommende forsyninger fra landbruget. Det gælder især letindustriens

råmaterialer, hvor det i hovedparten er landbruget, som leverer materialerne. I øjeblikket kommer 70% af råmaterialerne til letindustrien fra landbruget. Sværindustrien har også brug for visse landbrugsprodukter som råmaterialer. Hvis landbruget ikke kan klare en daglig forøgelse af råmaterialer, vil industriens vækst lide voldsom skade. Formand Mao har påpeget:

»–, at letindustrien er nært forbundet med landbruget. Uden landbrug kan der ikke findes nogen letindustri«. ³

Landbruget har en direkte betydning for industrien og især for letindustrien.

Når den socialistiske nationale økonomi nødvendigvis må tage sit udgangspunkt i landbruget, skyldes det også at landsbyerne er et stort marked for industrivarerne. Kinas landbefolkning udgør ca. 80% af hele landets befolkning. Landsbymarkedet er industrivarenes vigtigste marked. Jo mere landbrugsproduktionen udvikler sig, jo mere landbruget skaffer konsumkorn og råmaterialer til industrien, desto større bliver bøndernes købekraft. Bøndernes behov – ikke blot for letindustriprodukter, men også sværindustriprodukter – vil ligeledes stige dag for dag. Kort tid efter landbrugskollektiviseringens sejr og virkeliggørelse, påpegede Formand Mao:

»Men der er endnu ikke nogen klar forståelse for, at landbruget forsyner sværindustrien med et vigtigt marked. Denne kendsgerning vil imidlertid lettere blive værdsat, efterhånden som de gradvise fremskridt i landbrugets tekniske forbedring og modernisering kræver mere og mere maskineri, kunstgødning, vandbygnings og el-kraft-projekter og transportmuligheder til landbrugene såvel som brændstof og byggematerialer til forbrugerne på landet«. ⁴

Når den socialistiske nationale økonomi nødvendigvis må tage sit udgangspunkt i landbruget skyldes det også, at landbruget er den vigtigste kilde, hvorfra industrien og den nationale økonomis andre sektorer henter sin arbejdsstyrke. At udvikle en socialistisk industri, handel, kommunikations- og transportnet osv. kræver, at man udvider arbejdsstyrken. Bortset fra at disse sektorer selv flittigt har hævet arbejdsproduktiviteten for at kunne bruge den indsparede arbejdskraft til nye opgaver, så kom den nytilførte arbejdskraft for en dels vedkommende fra landområderne og for en dels vedkommende fra byområderne. Formand Mao påpeger: »Bønderne er de kinesiske arbejderes forfædre«. ⁵ Men at være istand til at overflytte en mængde arbejdskraft fra landbefolkningen til at støtte udviklingsbehovene i den nationale økonomis øvrige sektorer, er ikke blot afhængig af de krav, som disse sektors udvikling stiller, men – hvad også er vigtigt – afhængig af landbrugsproduktionens udviklingsniveau og de forhold, som har øget landbrugets arbejdsproduktivitet. Kun hvis landbrugets arbejdsproduktivitet konstant stiger og landbrugets biproduktion

konstant udvides, da kan man trække en passende mængde af arbejdskraft ud og overflytte den til at udvikle den nationale økonomis øvrige sektorer.

Når den socialistiske nationale økonomi nødvendigvis må tage sit udgangspunkt i landbruget, skyldes det også, at landbruget er den vigtigste kilde til statens kapitalakkumulation. Udover at landbruget via landbrugs-skatte direkte supplerer statens kapitalakkumulation, så supplerer den også kapitalakkumulationen indirekte gennem den letindustri, der anvender landbrugsvarer som råmaterialer. Derfor er det også af største betydning, at man udvikler landbruget i retning af statsindtægter, udvider kapitalakkumulationen til støtte for den socialistiske opbygning.

Ud fra ovennævnte aspekter kan man se, at landbrugets position og funktion i den nationale økonomi har været bestemmende for, at den nationale økonomis udvikling ikke kan adskilles fra landbrugets udvikling. Hvis landbruget ikke kan udvikle sig, kan den nationale økonomis øvrige sektorer heller ikke udvikle sig. Vores praksis i den socialistiske opbygning beviser, at hvor der er et år med en overmåde rig landbrugshøst, da vil den nationale økonomi i samme år eller året efter udvikle sig forholdsvis hurtigere. Modsatningsvis, hvor der er et år med en fejlslagen høst, vil den nationale økonomi samme år eller året efter udvikle sig forholdsvis langsommere. Dette fortæller os da, at det under gennemførelsen af den socialistiske opbygning er nødvendigt at befæste og styrke tanken om, at det er med landbruget som grundlag, at man er istand til at udvikle den nationale økonomi.

Landbrugets grundlæggende løsning ligger i mekanisering

Landbruget er den nationale økonomis grundlag. Hvis den skal udvikles, er det nødvendigt at give udviklingen af landbruget første prioritet. Først når landbruget i kraft af sin funktion som den nationale økonomis grundlag har udviklet sig, kan man beskæftige sig med udviklingen af letindustri, sværindustri og andre økonomiske områder, samt kultur og uddannelse.

Hvordan skal man da udvikle landbruget? Den socialistiske stat kan ikke overskride landbrugskollektiveringens for at højne landbrugets mekanisering. Kooperativiseringen må gå forud for anvendelsen af store maskiner. Men efter at landbrugskollektiveringens er realiseret, er realiseringen af landbrugsmekaniseringen med udgangspunkt i landbrugskollektiveringens overmåde vigtigt. Formand Mao påpegede allerede umiddelbart før afslutningen af landbrugskollektiveringens opsving, at landområderne ikke blot nødvendigvis måtte gennemføre en samfundsændring fra individuel ejendomsret til kollektiv ejendomsret, men også nødvendigvis gennemføre en teknisk ændring fra håndsarbejde til maskinel produktion.

»Kinas sociale og økonomiske udseende vil ikke undergå en fuldstændig forandring før den socialistiske omformning af det sociale og

økonomiske system er fuldendt og før der indenfor det tekniske område, anvendes maskineri overalt hvor det er muligt, såvel indenfor alle produktionssektorer som på alle lokaliteter«. ⁶

Efter at have sejret med gennemførelsen af landbrugskooperativiseringen og folkekommunedannelsen, hvor Formand Mao på rette tidspunkt fremhævede de store opgaver i forbindelse med den gradvise landbrugsmekanisering, påpegede han klart:

»Landbrugets grundlæggende løsning ligger i mekaniseringen«. ⁷

Ved en fuldstændig udnyttelse af produktionsforholdenes ansporende virkning på produktivkræfterne, og med støtte fra den socialistiske industri (især fra sværindustrien), kan der tages hurtigere skridt i retning af landbrugets mekanisering.

Før revolutionen var det gamle Kina et stærkt tilbagestående landbrugsland. I 1949 var hele landets kornproduktion kun på 108 mill. ton. Efter revolutionen, hvor der gennem landbrugskooperativiseringen og dannelsen af folkekommuner er blevet grundlagt og udviklet socialistiske produktionsforhold i landområderne, har landbrugsproduktionen haft en kolossal udvikling; i 1971 beløb kornproduktionen sig til 246 mill. ton, hvilket er mere end en fordobling siden 1949. Men landbrugets mekaniseringsgrad er stadig ikke høj. Landbrugets arbejdsproduktivitet er stadig forholdsvis lav, evnen til at bekæmpe naturkatastrofer er stadig forholdsvis lav, så vi har endnu ikke grundlæggende forladt den tekniske tilbagestående situation. Denne situation er ikke i overensstemmelse med udviklingen af landets industri og den nationale økonomis øvrige sektorer. Derfor er det nødvendigt på basis af en konstant konsolidering og udvikling af de socialistiske produktionsforhold på landet, yderligere at gennemføre en landbrugsmekanisering og at fremme landbrugsproduktionens hurtige udvikling.

Hvis man gennemfører en landbrugsmekanisering, og ved pløjning, såning, høst, transport osv. anvender maskiner, kan man fordoble, tidoble ja endda hundrededoble landbrugets arbejdsproduktivitet. Hvis man vender jorden med håndkraft, kan en god arbejdskraft på én dag kun vende én mu. Bruger man okser til pløjning, så kan én mand og hans okse på én dag kun pløje 4 mu. Ved at bruge en mellemstor eller stor traktor er man istand til hver dag at pløje fra flere snese mu op til flere hundrede og kan tidoble, ja hundrededoble landbrugets arbejdsproduktivitet. Den arbejdskraft som spares ved en landbrugsmekanisering, kan skubbe produktionen fremad i dybden og bredden, kan hæve produktionen pr. arealenhed og fremme en alsidig udvikling af landbrug, skovbrug, kvæghold, sideerhverv og fiskeri, og kan bruges til at støtte den nationale økonomis øvrige sektors udviklingsbehov.

En landbrugsmekanisering kan også øge evnen til at modstå naturkatastrofer og ændre den omstændighed, at mad er afhængig af vejret. Vores land, som er overmåde stort og vidtstrakt, har hvert eneste år tørke og

oversvømmelseskatastrofer i forskellig grad. Når man har elektriske maskiner til at dræne med og andet landbrugsmaskinelt udstyr, kan man i rette tid regulere og dræne vandet, kraftigt begrænse skaderne ved tørke og oversvømmelse, og sikre sig, at landbrugsproduktionen stabiliseres og øges. De fattige og lavere middelbønder har sagt: »I floden er der en larmende maskine, men i marken frydefuldt agerbrug. Man skal ikke frygte tørke og ikke være bange for oversvømmelser, vi er sikre på et rigt høstudbytte«.

Under ledelse af Formand Maos proletariske revolutionære linie og især gennem den Store Proletariske Kulturrevolution har landets landbrugsmekanisering gennemgået en hurtig udvikling. Hvis man sammenligner 1965 med 1973 er landområdernes forbrug af elektricitet øget 2.8 gange. Anvendelsen af kunstgødning har udvidet sig 1.9 gange. Vores traktorpark er øget 2.2 gange. Vores antal af håndstyrede traktorer er udvidet 74.8 gange. Det maskinelt opdyrkede område er forøget med 70%. Maskineri til vandingskontrol er forøget 2.8 gange. 90% af landets amter har reparationsværksteder til landbrugsmaskiner. Som følge af landets gradvise realisering af landbrugets mekanisering, vil landbrugets kapacitet til at bekæmpe tørke og dræningssystemets kapacitet i fremtiden stige uophørligt, menneskenes evne til at bekæmpe naturkatastrofer vil blive stærkere og landbrugsproduktionens stabile udvikling sikres des mere. Heraf kan man se, at det er den gradvise landbrugsmekanisering på grundlag af landbrugskollektiviseringen, som er det nødvendige middel til at udvikle landbrugets produktivkræfter.

Bortset fra at ansøre landbrugets produktivkræfter, så skal landbrugsmekaniseringen også omvendt ansøre væksten indenfor den mekaniske-, den kemiske-, kraftværks-, brændstof- og andre sværindustrier. Dette gavner formindskelsen af forskellen mellem arbejder og bonde, mellem by og land, mellem åndeligt og manuelt arbejde og gavner en yderligere konsolidering af arbejder/bonde-alliancen.

Under den gradvise mekaniseringsproces i landbruget vil det materielle grundlag for den kollektive økonomi dag for dag blive større og folkekommunerne med de 3 niveauer af kollektiv ejendom vil efterhånden kunne konsolidere og udvikle sig. Landbrugsmekaniseringens praksis viser, at kun hvis de store og mellemstore modeller af landbrugsmaskiner tilhører folkekommunerne eller brigaderne, kan deres nytte udfolde sig optimalt. Som en følge af landbrugsmekaniseringens udvikling, vil omfanget og funktionen af produktionsbrigadernes og folkekommunernes kollektive økonomi derfor efterhånden øges, og folkekommunernes overlegenhed vil manifestere sig endnu tydeligere. Således vil de fattige og lavere middelbønder kærlighed til folkekommunen blive endnu stærkere, og de vil være endnu mere fast besluttede på at gå den socialistiske vej. De fattige og lavere middelbønder bruger et livligt sprog, når de udtaler sig om nødvendigheden af at realisere landbrugsmekaniseringen: »Folkekommunernes styrke er stor, den kollektive økonomi blomstrer og landbrugets gradvise mekanisering kan ikke standses af selv den største orkan«.

Den gradvise gennemførelse af landbrugsmekaniseringen på basis af kollektiviseringen, er en nødvendig tendens for det socialistiske landbrugs udvikling. Men landbrugsmekaniseringen skal styres af revolutionering. Formand Mao har belært os om at:

»Når først de rigtige tanker, der er karakteristiske for den frem-skredne klasse, gribes af masserne, bliver disse tanker til en materiel kraft, der ændrer samfundet og ændrer verden«. ⁸

Under det socialistiske kollektive landbrug, hvor de store masser af fattige og lavere middelbønder har position af herrer i samfundet, har de studeret marxisme, leninisme og Mao Ze-dong-tænkning. De fastholder Formand Maos linie, retning og politik med en styrke, hvor selv de høje bjerge må bøje hovedet og floder give plads – de kan ændre ugunstige naturbetingelser til gunstige, forvandle en lav produktion til en høj, ændre forholdene fra ikke at have landbrugsmaskiner til at skaffe sig alle slags. Hertil kommer at de fuldstændigt kan udnytte disse, og således virkeliggøre landbrugsmekaniseringens overlegenhed. De forbløffende ændringer, der er sket med Dazhai-brigaden i Dazhai Folkekommune, i Xiyang amt, Shanxi-provinsen, er netop en sådan forvandling.

Dazhai Produktionsbrigaden, som ligger i Taihang bjergene, var før landbrugskollektiviseringen et stenet, ufrugtbart og forarmet bjergdistrikt. De fattige og lavere middelbønder beskriver datidens Dazhai som et sted, hvor bjergene var høje og stenene mange, når man gik ud måtte man kravle på skråningerne, jorden var ikke plan i 3 mus' omfang, og år efter år kom der flere hungerkatastrofer. I 1953, da man netop var gået igang med at etablere de lavere kooperativer, var områdets gennemsnitlige kornproduktion pr. mu kun 250 jin. Under udvikling af de lavere kooperativer til de højere, der videreudviklede sig til folkekommunerne, fastholdt Dazhai Partiafdeling proletariatets politik som den ledende kraft. Den fremførte sloganet om menneskets, jordens og produktmængdens ændring, anvendte Mao Ze-dong-tænkningen til at uddanne kadrene og masserne, og gennem den ideologiske omformning af menneskene realiserede de en storstilet forandring i landbrugsproduktionen. Dazhai-brigadens kadrer og masser har knust sabotage-aktiviteter, som godsejere, rigbønder, reaktionære og dårlige elementer stod for, har modstået de forstyrrelser fra den revisionistiske linie, som Liu Shao-qi, Lin Biao og hans klike fremmede. Under Formand Maos storartede retningslinie om at »stole på egne kræfter og kæmpe hårdt« har Dazhai-brigaden med stor energi engageret sig i bygning af vandingsanlæg. Dazhai-brigadens gennemsnitlige kornproduktion pr. mu er gradvist steget fra 250 jin i 1953 til 543 jin i 1958, til 802 jin i 1964 og til 1096 jin i 1971. Samtidig med kornproduktionens hurtige stigning gennemførte man en udvikling af alle aspekter indenfor agerbrug, skovbrug, husdyravl og sideerhverv. I løbet af denne »forvandlingsproces

af mennesker, jord og produktion« ledede Dazhai-brigadens Partiafdeling også bønderne til at gå igang med at forene kinesisk håndværkskunnen med udenlandsk teknologi. Dette har bevirket en kolossal udvikling indenfor mekanisering af pløjning, tærskning, transport, korn- og foderbearbejdning og andre områder, og et kraftigt skridt fremad i at anvende revolutioneringen til at lede mekaniseringen. Dazhai-brigadens fattige og lavere middelbønders heroiske holdning, hvad angår at kæmpe mod himmel og jord og at så markerne til for revolutionens skyld, er en kraftig kritik mod Lin Biaos bagvaskelse af arbejdere og bønder som arbejdende mennesker, der »kun tænker på hvordan de skal skaffe penge, hvordan de skal skaffe ris, olie, salt, suppe, eddike og brændsel, hvordan de skal sørge for kone og børn« og Konfucius' udtalelse om, at »små mennesker forstår sig kun på gevinst« og andre reaktionære fordrejelser.

Dazhai-brigaden er en model på udviklingen af det socialistiske landbrug i overensstemmelse med Formand Maos proletariske revolutionære linie. Dazhai-brigadens grundlæggende erfaring er netop, under de 3 store revolutionære bevægelser, (klassekamp, produktionskamp og videnskabelige eksperimenter) stadig at fastholde princippet om proletarietets politik som den ledende faktor, og Mao Ze-dongs tanker som ledende kraft, at fastholde ånden om at støtte sig på egne kræfter og kæmpe hårdt; og at fastholde den kommunistiske stil, som består i at elske moderlandet og kollektivet. Helt enkelt, så er det ved at anvende marxismen-leninismen og Mao Ze-dongs tanker til at uddanne bønderne, at de selvbevidst gennemfører Partiets grundlæggende linie, konsoliderer og udvider proletarietets diktatur over bourgeoisiet. »I landbruget, lær af Dazhai«, er en kraftig appel fra Formand Mao. Talløse eksempler viser klart, at om man lærer eller ikke lærer af Dazhai, det gør en stor forskel.

På grund af den forvirring og ødelæggelse, som Liu Shao-qi's revisionistiske linie medførte, så skete der i Xiyang amtet, hvor Dazhai-brigaden er beliggende, før den Store Proletariske Kulturrevolution ikke nogen særlig gunstig udvikling af massebevægelsen for at lære af Dazhai, og landbrugsproduktionen udviklede sig meget langsomt. Hele amtets totale kornproduktion svingede mellem 70 mill. jin og 80 mill. jin og salget af den årlige kornproduktion til staten beløb sig maksimalt til 7 mill. jin. Den Store Proletariske Kulturrevolution ændrede Xiyang amtets udseende. Fra 1967 og fremover udviklede hele amtet en brusende massebevægelse for at lære af Dazhai, og siden fik man også manet den forvirring og ødelæggelse i jorden, der var forårsaget af Lin Biaos revisionistiske linie. Alle i hele amtet kæmpede mod himmel og jord, ændrede bjerge og floder. De igangsatte en storstilet forandring af Xiyang amtets landbrugsjord og bevirkede, at landbrugsproduktionen hurtigt udviklede sig. På 3 år fordobledes landbrugsproduktionen og på 5 år 3-dobledes den igen.

Det samlede kornudbytte fra 1971 nåede næsten 240 mill. jin, 3 gange så meget som det bedste år før Kulturrevolutionen, og korn solgt til staten nåede 80 mill. jin, mere end 10 gange så meget som i det bedste år før Kulturrevolutionen.

Xiyang amtets erfaringer med hensyn til at lære af Dazhai beviser, at masserne, når de er bevæbnet med Mao Zedong-tænkningen, kan overvinde alle former for vanskeligheder og skabe et hvilket som helst mirakel. Når vi uddyber massebevægelsen for at landbruget skal lære af Dazhai, udbreder Dazhai-type-amter og lader Dazhais blomster blomstre over hele landet, så vil det med sikkerhed accelerere landbrugsproduktionens udvikling, yderligere konsolidere socialismens basis i landbruget og tillade landbruget at spille en endnu større rolle som den nationale økonomis grundlag.

Alle brancher og sektorer må energisk støtte landbruget

Landbruget er den nationale økonomis grundlag. Landbruget har betydning for hele den socialistiske nationale økonomis udvikling, og hvis landbruget ikke går fremad, så kan de andre sektorer heller ikke udvikle sig. Hvis landbruget har fremgang, så er der muligheder for de andre sektorer. Udviklingen af det socialistiske landbrug har relationer til alle brancher og sektorer. Alle brancher og sektorer må give første prioritet til støtten til landbruget, og aktivt arbejde for at støtte landbruget. Især industrien bør gribe godt fat om det at støtte landbruget og anspore landbrugsmekaniseringen og beslutsomt styre deres egen sektor ind på det rette spor med hensyn til at betragte landbruget som grundlag. De lokalt-drevne små jern- og stålindustrier, maskinbygningsindustrier, gødnings-, cement- og andre industrier bør i endnu højere grad holde fast ved den korrekte kurs med hensyn til at tjene landbrugsproduktionen.

Det at alle brancher og sektorer støtter landbruget er et vigtigt særtræk ved den socialistiske økonomi. I det kapitalistiske samfund udbytter industrien landbruget, byerne udbytter landet og derfor er relationen mellem de industrielle kapitalister og de arbejdende bønder en antagonistisk klasserelation. Efter den socialistiske omformning i både by og på land, og på grundlag af det socialistiske fælleseje, så er antagonismen mellem by og land, industri og landbrug, elimineret (i det socialistiske samfund), men fordi det socialistiske fælleseje stadig har to former, fordi det økonomiske, kulturelle og tekniske niveau i landområderne stadig er tilbagestående i forhold til byområderne, så er der stadig en kvalitativ forskel. Proletariatets vældige program for oprettelse af socialisme og kommunisme kræver, at disse kvalitative forskelle gradvis indskrænkes og tilslidst elimineres i forbindelse med landbrugsproduktionenes uafbrudte udvikling og uddybningen af landbrugets sociale og tekniske reformer. Derfor er alle branchers og sektors støtte til landbruget og højnelse af landbrugets økonomiske, kulturelle og tekniske niveau et objektivt krav for den socialistiske økonomis udvikling. Proletariatets parti kræver, at alle brancher og sektorer holder fast ved princippet om, at landbruget er den nationale økonomis grundlag, og på alle måder støtter det socialistiske landbrugs udvikling. På grund af deres ønske om en kapitalistisk genrejsning, så vil

borgerskabet og deres repræsentanter indenfor proletarietets politiske parti ikke blot bekæmpe en formindskelse af forskellen mellem land og by, men overfører endvidere et sæt af metoder for byens udbytning af landet og industriens udbytning af landbruget fra det kapitalistiske samfund.

Den proces, hvorigennem kapitalismen er blevet genrejst i Sovjet, er netop den proces, hvor byrokrat-monopolkapitalist-klassen med Brezhnev i spidsen dagligt intensiverer deres kontrol og udbytning af landområderne. Forslaget fra den revisionistiske linie som Liu Shao-qi og den slags stod for, om at »lægge vægt på industrien, men ikke landbruget« og »klemme bønderne til fordel for arbejderne«, det er også en linie for genrejsning af kapitalismen ved udvidelse af forskellen mellem land og by og mellem arbejder og bonde.

Indenfor folket er det aldeles ikke en enkel sag at holde fast ved princippet om landbruget som grundlag og fastholde retningslinien om, at alle brancher og sektorer støtter landbruget. Under indflydelse fra den revisionistiske linie vil der ofte opstå tendenser til at lægge hovedvægt på industrien og se ned på landbruget. Når landbruget har opnået en god høst i en række år, så svækkes princippet om landbruget som grundlaget i folks bevidsthed. Godt nok snakker man om »landbrug, letindustri, sværindustri«, men det man gør er, »sværindustri, letindustri, landbrug«, og med hensyn til fordeling af akkumulationsfonds eller materialeleverancer opstår der let en tendens til at overse landbruget. Disse forhold beviser, at vi samvittighedsfuldt må studere Formand Maos teori om de gensidige relationer mellem landbrug og industri for at konsolidere princippet om, at landbruget er grundlaget, og vi må yderligere kritisere den moderne revisionismes reaktionære teorier om at se ned på landbruget.

Under ledelse af Formand Maos proletariske revolutionære linie, har millioner af vort lands unge intellektuelle besvaret Formand Maos opfordring til, at »de unge intellektuelle bør drage ud i landområderne og modtage genopdragelse af de fattige og lavere middelbønder«. De er draget ud i bjerge og dale for at kæmpe på landbrugsproduktionens forreste front. Det er en social revolution, som forandrer sæder og skikke, og en strategisk forholdsregel, som skaber en stor gruppe arvtagere til proletarietets revolutionære sag. Konfucius, der repræsenterede den dekadente slaveejerklasser, ringeagtede landbrugsmæssigt arbejde ekstremt. Da hans elev Fan Chi spurgte ham, hvorledes man dyrker jorden og planter grøntsager, så skældte Konfucius ham ud for at være en »ringe person«. Konfucius's elev Lin Biao viderefører i et og alt denne reaktionære ideologi. Lin Biao angreb ondsindet det, at de unge intellektuelle drager ud på landet som »forklædt strafarbejde«. Alle udbytterklasser foragter landbruget og foragter bønderne; deres mål er at kunne sidde evigt på det arbejdende folks ryg og mæske sig. Formand Mao har tidligt leveret en tilbunds gående kritik af Konfucius og hans slægt; han påpegede, at »den politiske retning er korrekt og at arbejdsmetoden også er korrekt«⁹ i det at den revolutionære ungdom studerer revolutionær teori, at de kaster sig ud

i produktionsbevægelsen og forbinder sig med arbejder- og bondemasserne.

Landområderne er fulde af muligheder. De unge intellektuelle må drage ud i landsbyerne, modtage genopdragelse fra de fattige og lavere middelbønder, deltage i landområdernes klassekamp, produktionskamp og kampen for videnskabelige eksperimenter, erhverve verdenserfaring. Det har den mest vidtstrakte betydning for de unge intellektuelles egen modning, såvel som for opbygningen af socialismens nye landsbyer og for, med en virkelig kritik af Lin Biao og Konfucius, at formindske og tilsidst eliminere de kvalitative forskelle mellem arbejder og bonde, mellem land og by og mellem intellektuelt og manuelt arbejde.

Industrien er den nationale økonomis ledende faktor

Lad industrien spille sin fulde rolle som ledende faktor

Når landbruget er den nationale økonomis grundlag, så er industrien den ledende faktor. Industrien er en sektor, der fremstiller både levnedsmidler og produktionsredskaber. Forbedringen af produktionsredskaberne har en kolossal betydning for samfundsproduktionens udvikling. Det at kalde industrien for den nationale økonomis ledende faktor vil altså sige, at industriens udvikling vil give alle sektorer i den nationale økonomi stadigt forbedrede arbejdsredskaber, udvikle den tekniske omformning af den nationale økonomi, og hele tiden højne arbejdsproduktiviteten og øge samfundsproduktionen.

Industrien inddeles i let- og sværindustri. Letindustrien producerer især forbrugsgoder, sværindustrien producerer især produktionsmidler, dvs. produktionsredskaber. At lade industrien spille sin fulde rolle i den nationale økonomi vil sige at lade sværindustrien spille sin fulde rolle med hensyn til frembringelsen af produktionsredskaber. I det socialistiske samfund fremtræder sværindustriens ledende funktion i den nationale økonomi således: til landbruget leverer den alle former for moderne maskiner, trækraft, gødning, sprøjtemidler og lignende produktionsmidler, og ansporer landbrugsproduktionens udvikling, idet den udstyrer landbruget med moderne teknik; den producerer alle former for letindustrielt maskineri og råvarer til letindustrien, og ansporer letindustriens tekniske omformning og den uafbrudte forøgelse af arbejdsproduktiviteten, således at letindustrien kan levere et rigt og varieret udbud af dagligdags industriprodukter til befolkningen; den frembringer moderne udstyr til transportsektoren, bygnings- og forsvarsindustri og ansporer disse sektorer tekniske omformning og udvikling. Af disse grunde kan vi se, at sværindustriens ledende rolle ikke blot fremtræder i det forhold, at den er den nødvendige forudsætning for realiseringen af landbrugsmekaniseringen, den er en nødvendig betingelse for hele den nationale økonomis tekniske omformning, den er den nødvendige forudsætning for konsolidering af forsvaret,

styrkelsen af statens sikkerhed, og proletariatets diktatur samt støtten til verdensrevolutionen. Som Formand Mao har påpeget:

»Uden industri kan forsvaret ikke konsolideres, der kan ikke være tale om velfærd for folket eller om en rig og stærk stat«. ¹⁰

Industriens ledende rolle er bestemt af de ovenfor anførte vigtige funktioner i den nationale økonomi.

At industriens rolle som ledende faktor først og fremmest har manifesteret sig gennem sværindustrien, betyder ikke at letindustrien ikke også er vigtig. Selvom letindustrien ikke laver produktionsredskaber, så er den alligevel en vigtig del af den socialistiske nationale økonomi. Primært er letindustrien den sektor, der producerer forbrugsgoder. Den er – ligesom landbruget – en sektor, der er uundværlig for opretholdelsen af arbejdskraftens reproduktion. Letindustrien er et nødvendigt supplement til landbruget. Den forarbejder landbrugets biprodukter, producerer alle slags mad- og beklædningsprodukter som brugbare livsnødvendige varer for befolkningen på land og i by, og hjælper landbruget til at udvikle sin grundlæggende funktion i den nationale økonomi endnu bedre. Sammenlignet med sværindustrien er letindustrien karakteriseret ved at have små investeringer og en hurtig produktionseffekt. Letindustrien sørger for kapitalakkumulation til staten og er den vigtigste kilde til sværindustriens kapitalakkumulation. Formand Mao, som er opmærksom på den position og rolle letindustrien spiller i den nationale økonomi, siger:

»Efterhånden som landbruget og letindustrien udvikler sig, vil sværindustrien, idet den er sikret sit marked og sin kapital, vokse hurtigere«. ¹¹

Formand Mao, som klart har påpeget, at sværindustriens udvikling ikke blot er afhængig af landbruget, men også af letindustrien, har fremhævet letindustriens vigtige rolle – en rolle som let overses.

Gennemfør gradvist en socialistisk industrialisering

Industriens vigtige rolle i den nationale økonomi kræver objektivt, at den socialistiske stat må være opmærksom på at udvikle en socialistisk industri. Hvor industriudviklingen har været forholdsvis tilbagestående er den største opgave, som proletariatet står overfor efter at have tilkæmpet sig den politiske magt, en hurtig udvikling af en moderne industri. Det vil sige at gennemføre en socialistisk industrialisering, at opbygge det oprindeligt økonomisk tilbagestående land til et stærkt socialistisk land med moderne landbrug, moderne industri, moderne forsvar og moderne videnskab og teknologi. Udover at kunne udvikle industriens rolle som ledende faktor endnu mere fyldestgørende, således at man kan sikre statens øko-

nomiske selvstændighed og konsolidere forsvaret, har en gennemførelse af den socialistiske industrialisering tillige en endnu mere vidtrækkende betydning. Den vil bestemt øge vægten af den socialistiske økonomi i hele folkets eje indenfor den nationale økonomi og styrke den statsejede økonomi i hele den nationale økonomi. En udvikling af den socialistiske industrialisering vil accelerere udviklingen af industrier i områder, hvor den oprindelige industri er tilbagestående, og ændre den irrationelle fordeling af disse. På samme tid vil arbejderklassen begynde at følge-talstærkt med i denne udvikling til gavn for en styrkelse af arbejderklassens fuldstændige ledelse i hele landet. En gradvis gennemførelse af den socialistiske industrialisering kan bestemt også øge industriens mulighed for at støtte landbruget, hvilket vil medføre, at forskellen mellem by og land og mellem industri og landbrug formindskes. Det var netop fordi gennemførelsen af den socialistiske industrialisering har denne vigtige betydning, at Formand Mao i partiets generallinje for overgangsperioden (som han selv i 1953 personligt havde ledt udformningen af), fastlagde »gradvist at gennemføre landets socialistiske industrialisering« som den vigtige opgave, som hele partiet og hele befolkningen måtte lægge alle kræfter i for at gennemføre.

Det gamle Kina var et halvkolonialt og halvfeudalt land. Under den massive imperialistiske, feudalistiske og byråkratkapitalistiske undertrykkelse var produktionen i bund og grund tilbagestående. Moderne industrier var der kun særdeles få af, og de vigtigste af disse var letindustrier og tekstilindustrier. Da landet blev befriet i 1949 var stålproduktionens årlige output kun på 158.000 tons, og de fleste vigtige industrisektorer var faktisk ikke at regne for noget.

Stillet overfor denne slags pauvre betingelser, som man havde overtaget fra det gamle Kina, var det et særdeles tvingende spørgsmål for det kinesiske proletariats, der havde grebet om den politiske magt, at accelerere den socialistiske industrialisering. I de sidste 22 år har hele landet, under Formand Mao's fortrinlige ledelse, igangsat bemærkelsesværdige foranstaltninger for at accelerere den socialistiske industrialisering.

For at kunne realisere en socialistisk industri, er det nødvendigt at grundlægge et fuldstændigt socialistisk industrisystem i hele landet, hvor store, mellemstore og små virksomheder er forbundet med hinanden og hvor den geografiske fordeling er forholdsvis rationel – med jern- og stålindustrien samt den maskinelle industri som det centrale område. På grund af landets udstrakte territorium er det nødvendigt, at alle koordinerede områder, regioner og provinser grundlægger deres egne industrisystemer. Når man i hvert eneste koordinerede område og under adskillige provinsers regis har planlagt og er begyndt at udforme et forholdsvis selvstændigt og fuldstændigt moderniseret industrisystem under hensyntagen til de uensartede forhold, da vil hele landets industrisystem tage form endnu hurtigere.

Hvordan skal man gennemføre en socialistisk industrialisering? Formand Mao har klart påpeget for os: »I omtalen af vor vej til industrialise-

ring tænker jeg her i første række på forholdet mellem sværindustriens, letindustriens og landbrugets vækst«. ¹² For at kunne gennemføre en socialistisk industrialisering, må man naturligvis prioritere udviklingen af sværindustri. Men fordi man prioriterer udviklingen af sværindustri betyder det overhovedet ikke, at man må overse landbrug og letindustri. Formand Mao har påpeget:

»Det må bekræftes, at sværindustrien er kernen i Kinas økonomiske opbygning. Samtidig må der i fuldt omfang lægges vægt på udviklingen af landbruget og letindustrien«. ¹³

Formand Mao, som støttede en gensidig tæt forbindelse mellem landbrug, letindustri og sværindustri, har fastlagt en revolutionær linie for en større, hurtigere, bedre og mere økonomisk realisering af den socialistiske industrialisering. Det vil sige at udvikle mange metoder til at udvikle mere letindustri og landbrug for at udvikle sværindustrien. Igennem udviklingen af letindustri og landbrug, kan man ikke blot sørge for flere og bedre daglige fornødenheder, så folks liv bliver bedre, men man kan også løse det nødvendige problem omkring sværindustriens kapital og marked, således at sværindustriens udvikling bliver mere rolig og stabil. Udfra et langsigtet synspunkt kan denne fremgangsmåde bevirke, at sværindustriens udvikling bliver større og bedre.

I modsætning til Formand Mao's revolutionære linie, var der Liu Shao-qi's og Lin Biao-klikens revisionistiske linie, som plæderede for færre, langsommere og ringere resultater til højere omkostninger, hvilket vil sige ensidigt at satse på sværindustri på bekostning af landbrugets og letindustriens udvikling. Når man ikke er opmærksom på at udvikle landbrug og letindustri, så vil den revisionistiske linie kunne opstå, hvor man kun udvikler sværindustri, ikke tilfredsstiller bøndernes krav om at udvikle og styrke den kollektive økonomi, og ikke tager hensyn til de brede massers livsvilkår. Konsekvensen ville afgjort blive, at folk bliver utilfredse og at sværindustrien ikke kan udvikle sig fuldt ud. Ledet af Formand Maos revolutionære linie har vi kritiseret Liu Shao-qi og Lin Biao-klikens revisionistiske linie. Vi har fastholdt uafhængighed og eget initiativ samt at stole på egne kræfter. Vi har behandlet de gensidige relationer mellem landbrug, letindustri og sværindustri korrekt. Landets socialistiske industrialisering har opnået fremragende resultater og de første sten til en selvstændig udvikling af et moderniseret industrisystem er allerede blevet lagt.

På basis af Formand Mao's anvisninger har premierminister Zhou En-lai i regeringens rapport på den 3. Folkekongres allerede fremhævet, at man fra den 3. Femårsplans begyndelse kan forestille sig, at landets nationale økonomi udvikler sig i to tempi. For det første: over en 15-årig periode, altså inden 1980, at grundlægge et selvstændigt, forholdsvis helstøbt industrielt system samt et nationaløkonomisk system. For det andet: i dette århundrede fuldstændigt at realisere et moderniseret landbrug,

moderniseret industri, forsvar, videnskab og teknologi, således at Kinas nationale økonomi kan træde ind blandt verdens mest fremtrædende(a). Kinas socialistiske industrialisering har allerede opnået store resultater. Men i forhold til den socialistiske revolutions og opbygnings vidtrækkende mål er der stadig ret langt. Vi bør bestemt følge vejen for en socialistisk industrialisering, som Formand Mao har anlagt, og fortsætte kampen for, gennem en ny godt 20-årig periode, at opbygge og udvikle Kina til et socialistisk moderniseret stærkt land indenfor dette århundrede.

I industrien, lær af Daqing

Den socialistiske industrialiserings proces er en proces, hvor der foregår en heftig kamp mellem to klasser, to veje og to linier. I løbet af den proces, hvor Formand Mao har ledet Kinas socialistiske industrialisering, har han, udover på videnskabelig vis at påpege vejen for en socialistisk industrialisering baseret på gensidig forbindelse mellem landbrug, letindustri og sværindustri, tillige fremhævet de vigtige retningslinier, som »selvstændighed, at stole på egne kræfter, at kæmpe hårdt samt at bryde udenlandske konventioner og følge sine egne veje for en industriel udvikling«. Han kritiserede skarpt Liu Shao-qi og Lin Biao-kliken, som ikke forsøgte nogen lejlighed til at praktisere filosofien om at være »slave af udenlandsk viden og snegle sig afsted«. Kinas arbejderklasse lever helt og holdent op til den revolutionære ånd om at turde tænke, tale og handle, og de har iværksat en hurtig udvikling af landets industrielle opbygning. Daqing oliefeltet, som i kampen mellem de to linier har fastholdt Formand Maos proletariske revolutionære linie, er netop en model for, hvorledes man opbygger en socialistisk industri med større, bedre og mere økonomiske resultater.

Daqing oliefeltet var oprindeligt et øde og uudnyttet område. På det kritiske tidspunkt, da den sovjetrevisionistiske forrædder-klike i 1960 brød sine løfter, rev kontrakterne i stykker, ophørte med at yde Kina olie og lagde planer om at ødelægge landets socialistiske opbygning, ankom adskillige tusinde administrationsfolk og arbejdere for – opfyldt af flam-mende raseri – at bygge oliefeltet op. Forholdene var da »en blå himmel foroven og græs forneden«. Det var iskoldt og jorden var frossen. Der var ingen huse, ingen senge – ja, selv kogegrej var der ikke tilstrækkeligt af. Produktionsforholdene var også meget vanskelige. Flere dusin kæmpebor blev med det samme stillet op på græsset, men udstyret var ufuldstændigt. Traktorer og kraner var der ikke nok af, ingen hovedveje og mudrede, plørede veje, vand- og elektricitetsforsyninger var helt utilstrækkelige.

a. Den anførte rapport er fra 1964. Indholdsmæssigt svarer den nøje til det udviklingsprogram, som blev præsenteret af samme Zhou En-lai ved 4. Folkekongres i 1975. Man må undre sig over, at teksten her ikke refererer til den langt mere aktuelle og publicerede 4. Folkekongres.

Under disse vanskelige forhold rejste de heltemodige Daqing-arbejdere parolen: »Sejr til Daqing oliefeltet, død over imperialismen, revisionismen og reaktionen«. De har fastholdt proletarietets politiske ledelse, har overordentlig ivrigt studeret Formand Maos værker, specielt er de gentagne gange gået i dybden med »Om Praxis« og »Om Modsigtelse«. De har bevæbnet deres bevidsthed med marxisme-leninisme og Mao Ze-dong-Tænkningen, har rejst fanen i overensstemmelse med »Anshan-forfatningen«, kæmpet mod himmel og jord, mod klassefjender, har efterlevet de revolutionære principper om at stole på egne kræfter, og kæmpe hårdt. På kun lidt mere end 3 år har de i stort tempo og på kvalificeret vis grundlagt Kinas første store oliefelt, så Kina allerede i 1963 havde opnået en grundlæggende selvforsyning af olieprodukter. Daqing-arbejderne har også gennemført omfattende grundige videnskabelige undersøgelser og har løst adskillige vigtige tekniske problemer i forbindelse med olieudnyttelse rundt om i verden. Daqing-arbejderne har fulgt Formand Maos anvisning om at drive en virksomhed flittigt og sparsomt, således at statens totalinvestering blev genindtjent i 1963. Umiddelbart inden 1. Maj i 1974 var den akkumulerede kapital til staten allerede 11 gange større end statsinvesteringen og havde klart opnået større, hurtigere og bedre resultater. Endnu vigtigere er det, at Daqing oliefeltet har trænet og opdraget en række arbejdere med klassebevidsthed, drivkraft og god arbejdsstil; som er organiserede og har disciplin og som kan udholde strabadser og kæmpe hårdt. Netop ved at støtte sig på de revolutionære arbejdere har Daqing oliefeltet uafsladligt accelereret udviklingen og har levede gjort en stor sejr for Formand Maos proletariske revolutionære linie.

Daqing oliefeltet er det røde banner for Kinas socialistiske industrielle linie. »I industrien, lær af Daqing« er et kraftigt opråb fra Formand Mao. Daqing oliefeltet og Dazhai brigaden er grundlæggende ens. Kammerat Zhou En-lai fremhævede i sin politiske rapport på den 10'ende Partikongres:

»I de mere end 20 år der er gået, har vores grundlæggende erfaringer været at støtte sig på masserne i den socialistiske opbygning. At lære af Daqing i industrien og af Dazhai i landbruget kræver, at man fastholder proletarietets politiske ledelse, udbreder massebevægelser, tilfulde udnytter energien, visdommen og skaberevnen hos de brede masser«.

At lære af Daqing i industrien ligesom at lære af Dazhai i landbruget er den mest grundlæggende måde, hvorpå man kan fastholde proletarietets politiske ledelse, gennemføre partiets grundlæggende linie og fastholde en socialistisk retning. Erfaringerne fra Daqing illustrerer, at det at opdrage folk i marxisme-leninisme og Mao Ze-dong-tænkning, at opbygge et endnu større arbejderkorps, det er grundlaget for opbygning af et socialistisk industrielt initiativ. Når man har et sådant korps af jern og stålarbejdere,

bevæbnet med Mao Ze-dong tænkningen, frygter man ikke problemer og anstrengelser. Jo sværere det er – desto bedre fremskridt. Med et sådant korps af arbejdere kan vi overvinde vanskelighederne på vejen frem og opbygge en socialistisk industri med større, hurtigere, bedre og mere økonomiske resultater. Bagvaskere af Lin Biaos type mener, at arbejderklassen kun »higer efter daglige fornødenheder«. Erfaringerne fra Daqing har givet dem en ørefigen, som kan mærkes og høres. Under den socialistiske opbygning, da er det et spørgsmål om at arbejde for det administrative personale og arbejdernes politiske og ideologiske opdragelse og prioritere dette højst, om at have tillid til masserne, om at turde give los for mobiliseringen af masserne, om at fastholde masselinien og om at følge princippet om at stole på egne kræfter og kæmpe hårdt. Dette er de allervigtigste tegn på ægtheden i banneret »I industrien, lær af Daqing« – samt om ægtheden af gennemførelsen af Formand Mao's revolutionære linie. Formand Mao's opråb »I industrien, lær af Daqing« illustrerer retningen for Kinas industrielle udvikling. Opråbet har i allerhøjeste grad inspireret Kinas arbejderklasse til at stole på egne kræfter, stræbe højt og øge omformningen af landets industrielle udseende. En dybtgående udvikling af massebevægelsen for »I industrien, lær af Daqing« vil bestemt øge farten af Kinas socialistiske industrialisering, så vi snart kan udvikle Kina til en stor socialistisk stat med moderne industri, moderne forsvar og moderne videnskab og teknologi.

Man må håndtere forbindelsen mellem industri og landbrug korrekt for at konsolidere alliancen mellem arbejdere og bønder

Enheden mellem industri og landbrug i det socialistiske samfund er af dobbelt karakter

Marx og Engels har defineret en af arbejderklassens vigtigste opgaver, som skal gennemføres efter at den har fået den politiske magt og under proletariats diktatur, som:

»Forening af landbrug og industri, gradvis ophævelse af modsætningen mellem land og by tilstræbes«. ¹⁴

I det socialistiske samfund, hvor det socialistiske folkekommunesystem er en realitet, er modsætningen, hvor kapitalistisk industri udbytter landbrug og byerne udbytter landområderne, forsvundet. Men forskellen mellem arbejder og bonde, mellem by og land eksisterer stadig. Dette betyder, at det socialistiske samfunds arbejder/bonde-alliance er af en særlig dobbelt karakter, der gør overgangsperioden fra kapitalisme til kommunisme, speciel.

I menneskehedens historie har alliancen mellem landbrug og industri

allerede gennemgået mange forskellige former. I den primitive samfundssøkonomi anvendtes vævning, spinding, arbejdsredskaber og dagligt husholdningsråd til håndværksprodukter, der indgik i landbrugets sideerhverv. Dette var en primitiv form for alliance mellem industri og landbrug. I takt med udviklingen af samfundets produktivkræfter udvikledes en arbejdsdeling og der skabtes en privat ejendomsret, hvorved håndværksindustrien skilte sig ud fra landbruget. Fra dette tidspunkt begyndte forbindelsen mellem landbrug og industri at antage form som et penge kredsløb. Forbindelsen af landbrug og industri gennem et penge kredsløb nåede sit højdepunkt under det kapitalistiske ejendomssystem. Når borgerskabet – i penge kredsløbet – udvider »sakseforskellen« mellem industri – og landbrugsproduktionens priser, så medfører det, at den antagonistiske modsigelse, hvor industrien udbytter landbruget og byerne udbytter landområderne, tilspidises endnu stærkere. Dette fremmer grobunden for en reaktion mod det kapitalistiske ejendomssystem. Marx påpeger at:

»...den (den kapitalistiske produktionsmåde, o.a.) skaber samtidig de materielle betingelser for en ny, højere syntese, foreningen af landbrug og industri på grundlag af deres vidt forskelligt udmejslede skikkelse«. ¹⁵

Denne forklaring af Marx om landbrugets og industriens »nye og endnu højere syntese« er en fremhævelse af, at det først er efter det kapitalistiske ejendomssystems udradering, at man kan opbygge en direkte produktforbindelse mellem landbrug og industri, på grundlag af fællesejendomsret til produktionsmidlerne og under ledelse af samfundsmæssig helhedsplanlægning.

I det socialistiske samfund, hvor der er sket en socialistisk ændring af produktionsmidlernes ejendomssystem og efter der er indført en statslig planlægning af industriproduktion og landbrugsproduktion, så vil den helt nye form for kombination af landbrug og industri, som Marx forudså, træde endnu tydeligere frem.

Den socialistiske stat forbinder industri og landbrug i produktionssfæren via den statslige økonomiske plan. Planen sikrer, at det socialistiske landbrug planmæssigt producerer det korn og de fødevarer og råvarer, som er nødvendige for industriens udvikling; og den sikrer, at den socialistiske industri planmæssigt producerer den kunstgødning og de sprøjtemidler og alle former for landbrugsmaskineri, som er nødvendigt for landbrugets udvikling. Denne form for planmæssig integration af industri og landbrug i produktionssfæren fremtræder som en ny form for forbindelse mellem industri og landbrug, karakteriseret ved gensidig hjælp og ansporing. Udfra dette aspekt har forbindelsen mellem landbrug og industri i socialismen allerede tydelige kommunistiske elementer.

Men udfra et andet aspekt så eksisterer der stadigvæk i kombinationen landbrug og industri uundgåeligt den borgerlige ret. Det skyldes, at der stadig eksisterer forskelle mellem arbejder og bonde, by og land, og at den

socialistiske industri i hovedsagen er oprettet på grundlag af hele folkets ejendom, mens det socialistiske landbrug i hovedsagen er oprettet på grundlag af kollektiv ejendom, således at den planmæssige samordning af industri og landbrug i produktionssfæren stadigvæk må formidles via pengeudveksling for at kunne gennemføres. Udfra dette aspekt, så har forbindelsen mellem industri og landbrug i det socialistiske samfund også stadig mærker og spor fra det gamle samfund.

Dobbeltkarakteren af samordningen mellem den socialistiske industri og landbrug kræver, at vi, når vi bedømmer relationen mellem landbrug og industri, er opmærksomme på opgaverne i to aspekter. Det første aspekt, som også er det primære, består i, at vi må gøre et godt arbejde med den planmæssige integration af industri- og landbrugsproduktion, føre den industrielle og landbrugsmæssige produktion ind på den statslige planlægnings spor og under ingen omstændigheder tillade kapitalistisk frihed i produktionen. Det andet aspekt, som rigtignok er sekundært, men som man aldrig må tage for let på, det er at organisere vareudveksling mellem landbrug og industri på en god måde. Integrationen af landbrug og industri i socialismen er immervæk en integration indenfor varesystemet, og værdiloven vil nødvendigvis øve indflydelse. For at opnå en ansporende virkning på integrationen af industri- og landbrugsproduktion må man på en korrekt måde benytte sig af vare, værdi, penge, priser og lignende kategorier, korrekt bedømme de spørgsmål, der opstår i produktudvekslingen mellem landbrug og industri i overensstemmelse med socialismens principper; man må gradvis formindske »sakseforskellen« mellem priserne på landbrugs- og industriprodukter og afstemme de proportionelle relationer i statens opkøb af forskellige fødevarer. Samtidig må man også indse, at i integrationen af landbrug og industri i socialismen er kampen mellem proletariatet og borgerskabet meget skarp. Forbindelsen mellem landbrug og industri må betjene sig af vare-penge-relationen, men vare-penge-relationen er netop den jordbund, som fremavler nye borgerlige elementer. På grund af borgerskabets indflydelse, på grund af den borgerlige rets eksistens og vanens magt hos småproducenterne, så vil der nødvendigvis fremavles stadig nye grupper af nyborgerlige elementer. Nye som gamle borgerlige elementer vil altid benytte sig af vare-penge-relationen mellem industri og landbrug til spekulation og profitmageri. Der må rettes angreb mod sådanne kapitalistiske aktiviteter, og den borgerlige ret i forbindelse mellem landbrug og industri må begrænses; overfor småproducenternes spontane kræfter må der rettes kritik. Kun på denne måde kan forbindelsen mellem industri og landbrug gradvis slippe fri for sporerne fra det gamle samfund og udvikle sig i en kommunistisk retning.

Essensen af forbindelsen mellem industri og landbrug er et spørgsmål om alliance mellem industri og landbrug

Spørgsmålet om en forbindelse mellem socialistisk landbrug og industri er

ikke blot et spørgsmål om den forholdsmæssige forbindelse mellem disse to materielle produktionsområder, men også et spørgsmål om de gensidige forbindelser mellem de to store arbejdende klasser – arbejdere og bønder, hvilket vil sige et spørgsmål om alliancen mellem arbejdere og bønder.

Under det socialistiske samfundssystem er arbejderne og bøndernes grundlæggende interesser identiske. Under arbejderklassens ledelse er opbygningen af en arbejder/bonde-alliance, gensidig støtte og gensidig stræben en fælles kamp i grundlæggelsen af socialismen og realiseringen af kommunismen. Men der eksisterer stadigvæk en meget stor forskel mellem by og land, arbejder og bonde, hvad angår økonomi, kultur, teknik og materielle goder. Disse forskelle er efterladenskaber fra det gamle samfund. Hvis man lader disse forskelle eksistere videre gennem lang tid og lader dem uddybe sig uden at ændre omstændighederne og gradvist indskrænke dem til man har udryddet deres natur, så strider det mod konsolideringen af alliancen mellem arbejdere og bønder.

Formand Mao påpeger i en analyse af forbindelsen mellem dem som leder og dem som bliver ledet:

»Den ledende klasse og det ledende parti må opfylde to betingelser for at praktisere deres ledelse over de klasser, sociale lag, politiske partier og folkelige organisationer som bliver ledet: 1. Led dem som bliver ledet (de allierede) til at føre resolut kamp mod den fælles fjende og opnå sejr: 2. Giv materiel velfærd til dem, der bliver ledet, eller i det mindste undgå at skade deres interesser; giv dem samtidig politisk opdragelse«. ¹⁶

Efter at arbejderklassen har overtaget den politiske magt, har ledet bønderne til at slå godsejerklassen og gennemføre jordreformer og landbrugs-kollektivisering, da må de også fortsætte med at lede bønderne i en resolut kamp mod landområdernes klassefjender, iværksætte socialistisk opdragelse af bønderne, hjælpe dem med at gennemføre landbrugsmekanisering på grundlag af kollektiviseringen, samt skridt for skridt højne niveauet af den offentlige ejendomsret til produktionsmidlerne. Endvidere må arbejderklassen lede bønderne til – på basis af produktionens udvikling – at højne niveauet af materielt og kulturelt liv og vejlede dem til beslutsomt at følge socialismens vej.

Derfor kan man om spørgsmålet vedrørende en kombination af industri og landbrug grundlæggende sige, at det er et spørgsmål om, hvordan man korrekt behandler forbindelsen mellem arbejdere og bønder. Essensen i dette problem er, hvorledes arbejderklassen kan konsolidere sin ledende magt, konsolidere alliancen mellem arbejderklassen og bønderne, og det er et problem om, hvorledes arbejderklassen kan kæmpe med borgerskabet om bønderne, samt nye problemer vedrørende klassekamp under det socialistiske system. Formand Maos teori om den gensidige forbindelse mellem landbrug og industri, retningslinierne for udviklingen af den nationale økonomi med »landbruget som grundlag og industrien som ledende

faktor«, samt princippet om at landbrug, letindustri og sværindustri skal udgøre nævnte rækkefølge i den nationale økonomiske planlægning, har klart vist vejen til løsning af dette problem.

Studielitteratur:

Marx, »Kapitalen«, 3. bind, kapitel 37.

Formand Mao, »Om den korrekte behandling af modsætningen indenfor folket«, afsnit 3, 12.

Noter:

1. Marx, Karl: »Grundrids til kritikken af den politiske økonomi«, Modtryk og Kurasje 1974, bind 1, s. 81.
2. »Kapitalen« 3.4, s. 1011.
3. »Om den rette behandling –«, Mao US, s. 349.
4. »Om den rette behandling –«, Mao US, s. 349.
5. »On coalition government«, SW bind 3, s. 250 (vor oversættelse).
6. »On the question of agricultural co-operation«, Selected Readings from the works of Mao tse-tung, FLP 1971, s. 413, (vor oversættelse).
7. »Brev til ledere af produktionshold« (29/11 1959), Mao-dokumenter bind 1, s. 330.
8. »Hvor kommer rigtige tanker fra«, Mao US, s. 369.
9. »The orientation of the youth movement«, SW bind 2, s. 248, (vor oversættelse).
10. »On coalition government«, SW bind 3, s. 252 (vor oversættelse).
11. »Om den rette behandling –«, Mao US, s. 349.
12. »Om den rette behandling –«, Mao US, s. 349.
13. »Om den rette behandling –«, Mao US, s. 349.
14. Marx/Engels »Det kommunistiske manifest«, Tiden 1976, s. 37.
15. »Kapitalen« 1.3, s. 717.
16. »On some important problems of the party's present policy«, SW bind 4, s. 187 (vor oversættelse).

Sammenligning af 74- og 75-udgaverne af kapitel 7.

1. afsnit (landbruget) er kun lettere revideret i 1975-udgaven. Det »statistiske« materiale er blevet ajourført i forhold til 1974-udgaven, med nogle temmelig kollosale forbedringer i resultaterne. I det hele taget er bedømmelsen af det kinesiske landbrugs status lidt forskønnet.

Et afsnit om foregangsbrigaden *Dazhai* er revideret. I 1974-udgaven er kodeordene »dristig, aktiv, organiseret, disciplineret, i stand til at klare strabadser«, etc. I den foreliggende udgave tales om »de tre revolutionære bevægelser, proletarisk politik i højsædet, stole på egne kræfter, patriotisme, kollektivism, kommunistisk arbejdsstil, styrkelse af proletariatets diktatur« etc.

2. afsnit (industrien) rummer kun et par nye ting. I 1975-udgaven er indføjet et lille afsnit, som præsenterer planen om »de fire moderniseringer«, moderniseringen af Kinas landbrug, industri, forsvar og videnskab/teknologi i to etaper, med hhv. 1980 og 2000 som slutpunkter. Planen blev første gang skitseret i Zhou En-lai's rapport til den 3. Folkekongres i 1964 (?), men gik sidenhen i glemmebogen, i hvert fald som udadrettet slogan. I sin rapport til den 4. Folkekongres (jan. 1975) tog Zhou En-lai planen op igen, og »de fire moderniseringer« blev kodeordet for den økonomiske reorganisering, som blev tilstræbt af dele af partiet og administrationen i 1975 (»Deng-flojen«), og som omsider vandt igennem efter Maos død og elimineringen af »firemandsbanden«. Det ejendommelige ved lærebogens fremstilling er, at

der henvises til en 11 år gammel, ikke ret kendt sammenhæng, i stedet for til den aktuelle og velkendte rapport til 4. Folkekongres. Der er uden tvivl tale om et forsøg på at »degradere« Zhou En-lai.

Det 3. afsnit – om de politiske aspekter af relationen mellem landbrug og industri – er helt omskrevet i 1975-udgaven; den reviderede udgave tillader et indblik i Zhang Chun-qiao-gruppens *klasseanalyse*.

I 1974-udgaven har 3. afsnit overskriften »Den nationale økonomiske plan må have rækkefølgen landbrug-letindustri-sværindustri«, og 1. rubrikoverskrift er næsten enslydende. Der argumenteres for denne prioritering som et redskab til at skabe stabil vækst og fornuftige økonomiske proportioner, stabile priser og god vareforsyning etc. Temaet videreføres i 2. rubrikafsnit, der fremhæver prioriteringen landbrug-letindustri-sværindustri som et middel til at styrke alliancen mellem arbejdere og bønder. Det fastslås, at der stadig er »en vis forskel« økonomisk, kulturelt, teknisk og materielt mellem arbejdere og bønder, en forskel som ikke må fortsætte med at eksistere i al evighed.

1975-udgavens afsnitoverskrift fokuserer på »arbejder-bonde-alliancen«, og hele 1974-udgavens 1. rubrikafsnit udgår til fordel for et nyt afsnit om *dobbeltkarakteren* af relationen mellem arbejder og bonde i socialismen. I det kapitalistiske system udbytter byerne landområderne, konkret i form af en »prissaks«, som giver bønderne et stadig ringere bytteforhold i forhold til byerhvervene. Denne »prissaks« gør sig stadig gældende i det socialistiske samfund som en »efterladenskab fra det gamle samfund«, og det er magtpåliggende at foretage en gradvis regulering af prisrelationerne mellem by og land for at indsnævre »sakse-krisen«.

Relationen mellem arbejder og bonde har i socialismen to aspekter:

- 1) Broderlig samvirken via planen (kommunistisk element).
- 2) Udveksling v.h.j.a. penge (kapitalisme-levn, »borgerlig ret«).

Det 1. aspekt er det primære, men det 2. aspekt er nok så væsentligt, fordi den »borgerlige ret« i bytteforholdet mellem arbejdere og bønder nødvendigvis må indgå i forbindelse med borgerlig påvirkning såvel som »*vanens magt hos småproducenterne*«. Forskellene mellem arbejder og bonde (økonomisk, kulturelt etc.) bedømmes nu som »meget store«. Endelig lægger 1975-udgaven en del større vægt på arbejderklassens ledende funktion overfor bønderne; blandt de opgaver, som arbejderklassen skal hjælpe bønderne med, nævnes nu en »yderligere 'opføring' af ejendomsniveauet til produktionsmidlerne ...« (dvs. koncentration af økonomisk dispositionsret på højere niveauer end de små produktionshold i landbruget).

Økonomisering er et vigtigt princip i den socialistiske økonomi

Gennemførelsen af strenge spareforholdsregler og et økonomisk regnskabssystem

Den socialistiske produktionsproces er en proces, der distribuerer arbejdstid planmæssigt og søger at økonomisere med den. At gennemføre strenge spareforholdsregler, at gennemføre en økonomisk regnskabsføring i hver enkelt virksomhed, og at administrere et system for økonomisk regnskabsføring i hele den nationale økonomi, er en vigtig betingelse for mere omfattende, hurtigere, bedre og mere økonomisk at opbygge socialismen.

Økonomisering er et objektivi krav for den socialistiske økonomis udvikling

Økonomisering har væsentlig betydning for den socialistiske økonomis udvikling

Det, vi mener med økonomisering, er at spare på menneskelige, materielle og finansielle ressourcer. At spare på menneskelige ressourcer er det samme som økonomisering med levende arbejde, at spare på materielle ressourcer, er det samme som økonomisering med materialiseret arbejde, og at spare på finansielle ressourcer, er således pengeudtrykket for økonomisering med levende og materialiseret arbejde. Da al økonomisering derfor i virkeligheden er økonomisering med levende og materialiseret arbejde, er den også økonomisering med arbejdstid.

I det socialistiske samfund har økonomisering med arbejdstid meget stor betydning. Marx påpegede:

»Økonomi med tiden, det gør i sidste instans al økonomi ud på. Ligeledes må samfundet inddele sin tid hensigtsmæssigt, for at tilstræbe en til dets samlede sum af behov adækvat produktion; ligesom den enkelte må inddele sin tid rigtigt for at erhverve sig kundskaber i passende proportioner eller for at tilfredsstille de forskellige fordringer til sin aktivitet. Økonomi med tiden såvel som planmæssig fordeling af arbejdstiden på de forskellige grene af produktionen forbliver altså den første økonomiske lov på grundlag af den fælles produktion. Ja, den bliver sågar i langt højere grad en lov«. ¹

Den socialistiske produktions mål er at tilfredsstille statens og folkets behov. At økonomisere med arbejdstiden og distribuere arbejdstid planmæssigt inden for hele samfundet, for med så lille forbrug af arbejdskraft som muligt at skabe så stor en brugsværdi som muligt, i overensstemmelse med de samfundsmæssige behov, er et grundlæggende middel til sikring af den maksimale opfyldelse af statens og folkets uafsladeligt voksende behov, og stemmer overens med de objektive krav, som socialismens grundlæggende lovmæssigheder stiller. Handler man imod økonomiseringens lovmæssigheder, så handler man imod den socialistiske økonomiske udviklings grundlæggende krav og imod proletariats og det arbejdende folks grundlæggende interesser. Derfor er spørgsmålet, om man vil gennemføre strenge spareforholdsregler, først og fremmest et spørgsmål om at erkende den socialistiske økonomis objektive lovmæssigheder, et spørgsmål om, hvorvidt der skal lægges vægt på proletariats og det arbejdende folks grundlæggende interesser eller ej.

Det at gennemføre strenge spareforholdsregler, er et vigtigt middel for den socialistiske stat til af egen kraft at øge akkumulationen. Den omfattende økonomiske opbygning, som den socialistiske stat gennemfører, kræver en enorm kapital. Hvorfra kommer denne kapital? En socialistisk stat kan ikke som kapitalistisk imperialistiske og socialimperialistiske stater anvende metoder som udbytning indadtil, invasion og udplynning eller udpresning af krigsskadeserstatninger udadtil, eller sælge ud af landets ressourcer. En socialistisk stat kan kun gennemføre akkumulationen ved at støtte sig på hele det arbejdende folks møjsommelige arbejde og intern økonomisering. Når på den ene side alle produktionsenheder på enhver måde økonomiserer med menneskelige, materielle og finansielle ressourcer og rationelt anvender kapitalen, øges produktionens omfang uafsladeligt; når på den anden side det, at alle uproduktive enheder, såsom de statslige organer, troppeenhederne, skolerne og masseorganisationerne(a), holder nøje hus med midlerne og sætter en stopper for spild, bevirker, at statsfinansernes uproduktive omkostninger formindskes; så kan den opsparede kapital anvendes til økonomisk opbygning. Den socialistiske stat må gennemføre strenge spareforholdsregler og gå imod spild, for først da kan den socialistiske opbygnings hastighed øges og statens og folkets uafsladeligt voksende behov, tilfredsstilles endnu bedre.

Gennemførelsen af strenge spareforanstaltninger er af særlig betydning for vort lands socialistiske opbygning. Vort land er et stort, men også et økonomisk tilbagesående, fattigt land og et land i udvikling. Formand Mao påpeger:

»Vi ønsker at gennemføre en storstilet opbygning, men vort land er stadig meget fattigt – heri ligger en modsætning. En måde at løse den på er at udfolde vedholdende anstrengelser for at praktisere streng sparsommelighed på alle områder.«²

a. Ved »masseorganisationer« forstås primært fagforening, kvindeforbund og ungdomsforbund.

Derfor appellerer Formand Mao til hele landets befolkning:

»Fabrikker, pakhuse, statsejede og co-operative virksomheder og alle øvrige virksomheder – skal alle drives i overensstemmelse med en politik, der er for flid og mådehold. Dette er en økonomisk politik...«. ³

De store masser siger det udmærket: »Er man kun flittig og ikke sparsommelig, da er ens slid forgæves«. Først når man er både flittig og sparsommelig, kan man få den rigdom, som de arbejdende masser har frembragt, til at gøre den optimale nytte, og først da kan man så hurtigt som muligt opbygge vort land til en stærk socialistisk stat. Skal vort land samtidig opfylde sine internationalistiske forpligtelser, så kan det først bruge flere kræfter for verdensrevolutionen, hvis der økonomiseres mere internt.

At gennemføre strenge spareforholdsregler »er af største vigtighed, ikke blot økonomisk, men også politisk«. ⁴ Flid og sparsommelighed har altid været proletariatet og det arbejdende folks dyder. Ledet af formand Maos revolutionære linie er det, at Kinas store folkemasser flittigt og sparsommeligt økonomiserer, blevet det normale. Fråds og spild er borgerskabets og alle udbytterklassers modbydelige gift. Liu Shao-qi og Lin Biao var ligesom deres forfader og læremester Konfucius, folk, der aldrig har slidt med kroppen, og ikke kunne skelne mellem kornsorterne, og deres reaktionære classes natur var fråds og spild. Idet de gik imod den af Mao fastlagte kurs om at »opbygge landet med flid og sparsommelighed«, jagede de i det grundlæggende opbygningsarbejde efter det »store, udenlandske og altomfattende«; det, de inden for styringen af materielle produktionsfaktorer kaldte at »budgettere rigeligt, men bruge sparsomt« var i virkeligheden at »budgettere rigeligt og bruge rigeligt«; inden for den økonomiske administration hævdede de ligefrem, at »om man så ikke førte regnskab i tre år, kunne pengene dog ikke løbe til udlandet«. Deres forbryderiske formål var at nedbryde nogle viljefaste folk i revolutionens fortrop, bortødsle statens formue, undergrave socialismens grundvold, nedbryde proletariatets diktatur og genrejse kapitalismen. Derfor kan det at gennemføre strenge spareforanstaltninger og gå imod spild, øge stigningstakten i den socialistiske opbygning, men det er også en vældig kamp på det politiske felt mod Liu Shao-qi's og Lin Biaos udbredelse af den revisionistiske linie, og på det ideologiske felt, en magtfuld, tilbundsgående kritik af traditionelle idéer og vaner. Vi må bevidst modstå den borgerlige ideologi fordærvende indflydelse og understøtte proletariatets ærværdige traditioner for møjsommeligt at gå i arbejde og for flid og sparsommelighed.

»Vi må udbrede idéen om at opbygge vort land gennem flid og sparsommelighed. Vi må hjælpe alle vore unge mennesker med at forstå, at vort land stadig er meget fattigt, at vi ikke kan ændre denne situation radikalt på kort tid, og at Kina kun gennem forenet kamp

fra vor unge generation og hele vort folk, og kun ved brugen af deres egne hænder, kan gøres stærkt og velstående i løbet af en periode på flere årtier». ⁵

Det socialistiske system har åbnet store muligheder for økonomisering

Udviklingen af den socialistiske revolution og opbygning kræver ikke blot objektivt, at der må gennemtvinges streng sparsommelighed, det socialistiske system har også åbnet store muligheder herfor. I det socialistiske samfund er det arbejdende folk herrer i deres eget hus. Det endelige formål med at økonomisere så meget som muligt med menneskelige, materielle og finansielle ressourcer, med at stille mere akkumulation til rådighed for staten og kollektivet, med at forbedre den udvidede reproduktion, er at tilfredsstille statens og folkets behov. Derfor er det, at gennemtvinge strenge spareforanstaltninger i overensstemmelse med det arbejdende folks grundlæggende interesser, og således er det muligt, at det kan blive en bevidst bevægelse for de arbejdende folkemasser. Er massernes socialistiske ildhu vakt, så åbner alle besparelsernes porte sig: Ved at undersøge forråds-kamre graves ressourcer af materielle produktionsfaktorer frem; ved at gennemføre omfattende tekniske reformer frigøres et stort potentiale med hensyn til produktionsudstyr; ved at forbedre arbejdets organisering og arbejdsmetoderne frigøres arbejdets potentiale; ved alsidig udnyttelse af ressourcerne, ændres »affaldet« til en guldgrube, og »ulemper« gøres til fordele. Da Dong Bei Centrale Medicinalfabrik eksempelvis mobiliserede masserne til at udvikle en alsidig udnyttelse af ressourcerne, lagde de store arbejder- og teknikermasser deres hoveder i blød, ledte efter løsninger og anvendte teorien om »de tre former for spild«: »materialespild«, »væskespild« og »luftformet spild« og tilføjede således dusinvis af nye produkter til produktionen. Oprindelig producerede Peking Centrale Spritfabrik udelukkende spiritus, men udfoldede senere en massebevægelse til øgelse af produktionen og til økonomisering, og under anvendelse af denne fabriks »tre former for spild« nyproduceredes snesevis af vigtige produkter, og fabrikken udvikledes til en alsidig virksomhed med mange produkter. De store arbejdende masser lægger vægt på at økonomisere, og de gennemfører på alle måder og på alle områder strenge spareforanstaltninger, hvilket ikke kan lade sig gøre i et kapitalistisk samfund. I det kapitalistiske system, hvor det, at kapitalisten gennemfører strenge spareforanstaltninger inden for sin egen virksomhed, har til formål, med de mindst mulige kapitaludgifter at udpresse størst mulig merværdi, dér er økonomiseringens kerne at øge udbytningen af det hyrede arbejde. Marx påviste:

»... , så omgås den (den kapitalistiske produktion, o.a.) yderst sparsommeligt med det realiserede arbejde, der er materialiseret i varerne. Derimod rutter den mere med menneskene – med levende

arbejde end nogen anden produktionsmåde, og den rutter ikke blot med kød og blod, men også med nerver og hjerne«. ⁶

Da arbejdermasserne hader og undgår kapitalisternes såkaldte økonomisering, er det sikkert, at de vil modstå og bekæmpe den beslutsomt.

Under det socialistiske fælles ejendomssystems betingelser kommer økonomiseringens lovmæssigheder ikke blot til nytte i hver enkelt virksomhed, men – hvad der er særlig vigtig – de kan komme til nytte inden for hele den socialistiske økonomi. Den socialistiske økonomi er en planøkonomi,

»fordelingen af den (arbejdstiden, o.a.) efter en social plan regulerer den rette proportionelle fordeling af de forskellige arbejdsfunktioner til samfundets behov«. ⁷

Den socialistiske stat kan gennem den nationale økonomiske planlægning, planmæssigt og hensigtsmæssigt bringe de menneskelige, materielle og finansielle ressourcer i anvendelse på alle landets områder, kan forene organiseringen af produktion og organisation, kan udvikle det socialistiske samarbejde og kan få hver enkelt virksomheds økonomisering til at forenes med hele samfundets økonomisering. At der under det kapitalistiske system eksisterer konkurrence mellem alle virksomheder og produktionsanarki, medfører, at det på den samfundsmæssige område i bund og grund er umuligt, organisatorisk at iværksætte økonomisering. Dette skyldes især at spildet af menneskelige, materielle og finansielle ressourcer er meget alvorligt, når den økonomiske kriseperiode bryder ud. Marx påpeger:

»I den enkelte, individuelle virksomhed fremtvinger den kapitalistiske produktionsmåde sparsommelighed, derimod fremkalder dens anarkiske konkurrencesystem den mest utrolige bortødslen af produktionsmidler og arbejds kræfter«. ⁸

Nok har det socialistiske system åbnet vide muligheder for økonomisering, men denne mulighed skal også gøres til en realitet, det er derfor stadig nødvendigt at styrke massernes og kadrernes ideologiske og politiske uddannelse, hele tiden at udfolde kampen mod spild og at indprente princippet om at opbygge landet med flid og sparsommelighed og hårdt arbejde. På den anden side må også det ideologiske og politiske arbejde forenes med det komplicerede økonomiske arbejde, og der må etableres et rationelt system af regulativer for at sikre dette. At styrke økonomisk regnskabsføring inden for hele den nationale økonomi og enhver virksomhed, at styre den økonomiske regnskabsføring i de socialistiske virksomheder, dét er netop at sikre et meget væsentligt system til virkeliggørelse af økonomiseringsprincippet.

Økonomisk regnskabsføring er et væsentligt redskab til mere omfattende, hurtigere, bedre og mere økonomisk at udvikle den socialistiske økonomi.

Anvend økonomisk regnskabsføring og virkeliggør mere omfattende, hurtigere, bedre og mere økonomiske resultater

Økonomisk regnskabsføring vil sige at bogføre, beregne, analysere og gøre status over det produktive konsum og produktionsresultatet i produktions- (eller administrations-)processen, og er altså også det, der i daglig tale kaldes bogholderi. Mennesket har i produktionskampen meget tidligt forstået betydningen af at anvende økonomisk regnskabsføring. I de indiske urkommuner havde man en bogholder, der førte landbrugsmæssigt regnskab, og som optegnede og protokollerede samtlige sager, der vedrørte dette⁹. Marx overtog engang fortællingen om Robinson Crusoe, som de borgerlige økonomer ynder at bruge, og brugte den til at forklare nødvendigheden af bogføring og opgørelse i produktionsprocessen. Marx påpegede: Robinson som levede på en øde ø

»...skønt af naturen beskeden, har han dog forskellige behov, som må tilfredsstilles, og han må derfor forrette nyttigt arbejde af forskellige art, lave værktøj, fremstille møbler, tæmme lamaer, fiske, gå på jagt osv.« »Nøden selv tvinger ham til at dele sin tid nøjagtigt mellem sine forskellige funktioner«, »hans inventarliste indeholder en fortegnelse over de brugsgenstande, som han besidder, over de forskellige operationer, som produktionen kræver, og endelig over den arbejdstid, som forskellige mængder af disse forskellige produkter i gennemsnit koster ham«.¹⁰

Jo mere produktionsprocessen samfundsmæssiggøres, desto større bliver nødvendigheden af økonomisk regnskabsføring.

»Den (bogføringen, o.a.) er med andre ord mere nødvendig i den kapitalistiske produktion end i den opsplittede produktion under bonde- og håndværksdriften, mere nødvendig ved socialistisk 'gemeinschaftlich' produktion end ved kapitalistisk«.¹¹

I forskellige samfundssystemer er det økonomiske regnskabssystem indhold, form og samfundsmæssige implikationer forskellige. I det kapitalistiske samfund bruger kapitalisten økonomisk regnskabsføring i den hensigt, med så lille kapital som muligt at nå sit mål, at udpresse så stor merværdi som muligt. Jo stærkere det kapitalistiske regnskabssystem bliver, jo mere der økonomiseres med kapitalen, desto grusommere bliver udbytningen af de ansatte producenter og desto mere forarmet bliver det arbejdende folk. I det socialistiske samfund afspejler den økonomiske regnskabsføring ikke mere de kapitalistiske produktionsforhold, men de

socialistiske produktionsforhold. Idet den socialistiske økonomiske regnskabsføring gennem realiseringen af økonomisering med arbejdstiden gennemtvinger den socialistiske produktions uafsladelige vækst, kan det bedre tilfredsstille statens og folkets dagligt voksende behov.

For at den socialistiske økonomiske regnskabsføring under socialismen kan være et effektivt værktøj til at tage strenge spareforanstaltninger, kræves realisering af altomfattende økonomisering og fastholdelse af den omfattende, hurtige, gode og økonomiske totaludvikling af den socialistiske produktion. Hvad angår den nationale økonomi, så kan man ikke skille omfang, hurtighed, kvalitet og økonomisk rentabilitet ad. Hvis man i produktionen sørger for at gennemtvunge strenge spareforanstaltninger, formindsker forbruget af råstoffer, brændstof og arbejdskraft og sænker omkostningerne, kan det samme kvantum menneskelige, materielle og finansielle ressourcer producere endnu flere produkter. Ved at reformere projekteringen af produkter og konstruktionsarbejder og ved at skære ned på unødvendig arbejdsgang og teknologi for at afkorte den tid, der medgår til produktionen af produkter og konstruktionsarbejder, kan der nedskæres i forbruget af levende og materialiseret arbejde, og hastigheden for opbygningen af produktionen kan øges. Ved rationelt at udvælge råstoffer, ved at erstatte dyre råstoffer af mangelfuld kvalitet med billige råstoffer af god kvalitet, kan der økonomiseres med udgifterne til produktionen, og kvaliteten af produkter og konstruktioner kan højnes. Da der således objektivt eksisterer en enhed mellem omfang, hurtighed, kvalitet og økonomisk rentabilitet, bør man ikke rejse nogen absolut modsigelse mellem dem. Men der eksisterer faktisk et aspekt af modsigelse imellem omfanget, hurtigheden, kvaliteten og den økonomiske rentabilitet. Ensigtigt at ville spare, uden hensyn til modsigelsen mellem disse, således at det påvirker produkternes eller konstruktionernes kvalitet, det er ikke blot i modstrid med hensynet til kvantitet, hurtighed og kvalitet, det er i virkeligheden i modstrid med enhver sømmelighed, det er endog spild.

De arbejdende masser er herrer over den økonomiske regnskabsføring

Den økonomiske regnskabsføring under socialismen, der udgør et væsentligt redskab til fuldstændig økonomisering og til mere omfattende, hurtigere, bedre og mere økonomisk at udvikle den socialistiske økonomi, virkeliggøres takket være de arbejdende massers bevidste aktiviteter. Dette adskiller sig fuldstændigt fra den økonomiske regnskabsføring under kapitalismen. Eftersom de kapitalistiske virksomheders økonomiske regnskabsføring tjener borgerskabet, medens den i bund og grund står i modsætning til det arbejdende folks interesser, er den udelukkende en sag for et lille antal sagkyndige, der er ansat af borgerskabet. Eftersom den socialistiske økonomiske regnskabsføring tjener det arbejdende folks grundlæggende interesser og er i overensstemmelse hermed, så er det i de socialistiske virksomheder ikke blot fagfolks arbejde, det er også en økonomisk aktivi-

tet, hvori de arbejdende masser bevidst tager del.

Det socialistiske system har fremkaldt nødvendigheden af og den objektive mulighed for at forene specialisternes og de arbejdende massers økonomiske regnskabsføring. Da vort lands erfaringer beviser, at massernes deltagelse er nødvendig for at klare den socialistiske økonomiske regnskabsføring godt, må specialisterne basere deres arbejde på massernes regnskabsføring. Fordi de store arbejdende masser har deltaget i års og måneders kamp i produktionens forreste frontlinie, har de rige praktiske erfaringer, har de den største indsigt i deres egen produktionssituation og forstår den bedst. De ved klarest, hvor der er spild, og hvor økonomiseringen kan gå et skridt videre; de fatter bedst hvorledes teknikken kan forbedres og arbejdsydelsen højnes, og hvorledes udgifterne til menneskelige, materielle og finansielle ressourcer skal beregnes for at opnå kvantitet, hurtighed, kvalitet og økonomisk rentabilitet i produktionen. Arbejdsholdenes regnskabsmæssige økonomiske kontrolorganer og møderne til analyse af de økonomiske aktiviteter i vort lands socialistiske virksomheder er den relativt gode form, hvorunder masserne foretager økonomisk styring og hvor de arbejdende masser sammen med specialisterne udvikler den økonomiske regnskabsføring. At masserne deltager i arbejdsholdenes regnskabsføring og analysen af de økonomiske aktiviteter for med selvtillid at foretage økonomisk styring, kan ikke blot bevirke, at den økonomiske regnskabsføring bringes til at gøre større nytte og virkeliggøre princippet om kvantitet, hurtighed, kvalitet og økonomisk rentabilitet i produktionen; det kan også anspore det ledende personale og kadrerne til at administrere i overensstemmelse med partiets linje, kurs og politik og få virksomhederne til at gå fremad ad socialismens vej.

Inden for den økonomiske regnskabsføring er det også væsentligt at lade specialisternes funktioner udfolde sig. Da specialisterne har kontakt med alle virksomhedens værksteder og afdelinger, forstår de relativt bedre betingelserne for enhver af virksomhedens økonomiske aktiviteter. Naturligvis må specialisterne også trænge frem til produktionens forreste frontlinie, helt og holdent støtte sig på masserne, styrke undersøgelse og forskning, respektere massernes skaberånd og rettidigt løse de økonomiske regnskabsmæssige problemer, der rejser sig i produktionens praksis, for først da kan de gøre den nytte, de rettelig bør gøre.

Økonomisk regnskabsføring er systemet for administration af socialistiske virksomheder

Den økonomiske regnskabsføring legemliggør relationen mellem staten og de statsejede virksomheder, samt mellem de statsejede virksomheder indbyrdes.

Efter at den socialistiske stat har etableret den statslige økonomi, hvorledes administreres de statslige virksomheder da? Den statslige økonomi er hele det arbejdende folks ejendom. Den socialistiske stat står som repræsentant for hele det arbejdende folks ejendom, og administrerer den statslige økonomi. Den socialistiske stat foreskriver de planmæssige opgaver mht. produktion og ledelse for de statslige virksomheder, foretager en fælles distribution af de statslige virksomheders produkter og udbytter, for med dem at tilfredsstille statens og folkets behov.

Jamen, det at staten administrerer den statslige økonomi, betyder det da, at de titusindvis af virksomheder ikke har en vis selvstændighed på det økonomiske område? Vil det sige, at alle slags produktionsmidler og personalelønninger, som de statslige virksomheder har brug for, uden modydelse stilles til rådighed af staten, at de statslige virksomheders produkter uden prisfastsættelse en bloc overdrages til staten, samt at de statslige virksomheder ikke selv beregner profit og tab? Dette system har forekommet i historien. Det kaldes det direkte forsyningssystem. Under krigskommunismen i Sovjetunionen 1918-1920 praktiseredes denne administrationsmetode over for de statslige virksomheder. Den var en nødvendighed under krigskommunismens særlige historiske betingelser; men den er ikke mulig under normale betingelser for opbygningen af socialismen. Da der under de betingelser, som det direkte forsyningssystem giver, ikke selvstændigt beregnes profit og tab, og da besparelser og spild i produktions- og administrationsprocessen ikke let kan registreres, er det ikke nemt at mobilisere entusiasme for administration hos arbejderne i de statslige virksomheder og styrke deres ansvarsbevidsthed, og det er heller ikke nemt at realisere princippet om økonomisering.

Jamen, kan det da gå an, at lade hver enkelt virksomhed styre sig selv, og selv tage sig af profit og tab? Det er endnu værre. Hvis det forholdt sig sådan, så eksisterede hele folkets socialistiske ejendomssystem kun af navn og ikke af gavn, så ville det blive et selvejende virksomhedssystem, et selvejende lille kollektiv, og i sidste ende nødvendigvis et kapitalistisk privatejendomssystem.

I det socialistiske samfund kræver statens økonomiske styring af virksomhederne objektivt, at der vælges et system af regnskabsføring af denne beskaffenhed. Hvad er et system af økonomisk regnskabsføring? Et økonomisk regnskabsføringssystem er enkelt sagt et økonomisk administrationssystem, der både sikrer statens forenede ledelse og giver virksomhederne relativt selvstændig administration.

Formand Mao påpegede allerede i 1942, da han talte om en offentlig administreret økonomi og økonomisk regnskabsføring, princippet om »enhedsledelse og decentral administration«. Enhedsledelse betyder, at staten foretager en planmæssig administration af de statslige virksomheder i overensstemmelse med en enhedslinie, -kurs og -politik, og i henhold til behov og forskelle i omstændighederne fastlægger direktiver for virksomhederne mht. produkternes art, mængde, kvalitet og produktværdi, arbejdets produktivitet, omkostninger og central overførsel af profit; virksomhederne bør være ansvarlige over for den statslige planlægning og fuldstændigt opfylde samtlige af staten fastlagte retningslinier.

Decentral administration vil sige, at staten i overensstemmelse med den statslige virksomheds produktionsmæssige og administrative behov tildeler virksomheden en bestemt mængde kapital; i overensstemmelse med de af staten fastlagte planopgaver, benytter virksomheden den af staten tildelte kapital til at organisere produktion, forsyning og salg; hver enkelt statslig virksomhed har afgjort en relativ selvstændighed i administrativ henseende, udregner hver for sig profit og tab og støtter sig på virksomhedens egen indtægt til at foretage nødvendige udbetalinger, og leverer akkumulationskapital til staten. Denne form for kombination af enhedsledelse og decentral administration i forholdet mellem stat og virksomheder kræver på den ene side, at de statslige virksomheder forbedrer styringen af produktionen og forstærker den økonomiske regnskabsføring og garanterer opfyldelsen af den statslige plan; på den anden side må staten også skabe de nødvendige betingelser for, at de statslige virksomheder kan forbedre administrationen af produktionen, som f.eks. rettidigt at videregive produktionsplaner og at organisere råstoffsforsyningen og produktionsarbejdet godt osv. Statens forvaltning af det økonomiske regnskabsføringssystem over for de statslige virksomheder har både beskyttet statens centrale enhedsledelse over for de statslige virksomheder og tjent til at mobilisere virksomhedernes socialistiske entusiasme for administration. Den har på den ene side undgået den fejl, at lede for meget, så dette skader virksomhedernes økonomiske regnskabsføring; på den anden side har den også undgået den kapitalistiske tendens mod en liberalistisk administration, hvor virksomhederne hver især afgør alt.

Under de vilkår, som gives af det økonomiske regnskabsføringssystem, er de økonomiske forbindelser mellem de socialistiske statslige virksomheder, forbindelser kendetegnet ved kooperation og selvstændig regnskabsføring. De statslige virksomheder er alle proletarietets og hele den arbejdende befolknings ejendom, de står ikke blot i gensidig forbindelse med hinanden gennem den samfundsmæssige arbejdsdeling, men fordi de ejes af én ejer, så er det objektivt set nødvendigt at de aktivt står i gensidig forbindelse med hinanden og har tæt samarbejde. Dette er grundlæggende forskelligt fra de kapitalistiske virksomheder, der er baseret på den private ejendomsret. Under den økonomiske regnskabsførings vilkår er de statslige virksomheder også hver især forholdsvis selvstændigt administrerede enheder, men når der udveksles arbejdskraft, råstoffer og finansielle res-

sourcer mellem virksomhederne så skal de udfolde en kommunistisk arbejdsstil og praktisere princippet om udveksling af ækvivalenter, gennemføre opstilling af regnskaber og beregninger, for at kalkulere det økonomiske resultat.

Under de vilkår, som det økonomiske regnskabsføringssystem stiller, kan de ovennævnte relationer mellem staten og de statslige virksomheder, og de statslige virksomheder imellem, få de mange statslige virksomheder til at udgøre en organisk enhed, med en samfundsmæssig central enhedsledelse, og gensidigt tætte forbindelser. De kan samtidig organisere produktionen harmonisk, og fuldstændigt frigøre enhvers administrative pligtfølelse og entusiasme. Lenin påpegede engang:

»Det at virksomhederne bygger på et økonomisk regnskabssystem, skyldes at de selv skal være ansvarlige, dvs. de skal have ansvaret for, at deres egen virksomhed ikke lider tab«. ¹²

Der er nogle, der mener, at eftersom de statslige virksomheder alle er statsejendom, så »rådner kødet i alle tilfælde i gryden«, hvorfor så opdele og afgrænse så tydeligt. Denne afvisning af den økonomiske regnskabsføring står i modsætning til det socialistiske princip om økonomisering. I det socialistiske samfund må en produktionsstigning og en økonomisering i hovedsagen støtte sig på partiets ideologiske og politiske arbejde for at højne kadrenes og massernes bevidsthed. Men samtidig er det nødvendigt, at skabe pligtfølelse over for den økonomiske administration. Hvis den økonomiske regnskabsføring ikke praktiseres, er dette til skade for den administrative pligtfølelse hos det administrative personale på virksomhederne, så vil der uvægerligt skabes et stort spild af menneskelige materielle og finansielle ressourcer.

Styrk administrationen af den økonomiske regnskabsføring i landområdernes folkekommuner

At virkeliggøre administrationen af den økonomiske regnskabsføring er ikke blot nødvendigt i den statslige økonomi, det er også strengt nødvendigt i den kollektive. Produktionsmidler og produkter inden for de arbejdende massers kollektivt ejede økonomi tilhører hver enkelt kollektiv-økonomiske organisation. Hver enkelt kollektiv organisation er en regnskabsenhed; under ledelse af den statslige planlægning organiserer den produktionen, sælger varer i overensstemmelse med de statsligt fastsatte priser, administrerer selvstændigt, er selv ansvarlig for profit og tab, og inden for det enkelte kollektivs område organiseres produktionen og fordelingen. Samtidig leveres akkumulationsmidler til staten gennem betaling af skat. Den socialistiske nationale økonomi er en organisk helhed; den nationale økonomiske enhedsplan, som staten opstiller, omfatter således både den statslige og den kollektive økonomi. At gennemføre den

nødvendige administration af det økonomiske regnskab inden for den kollektive ejendoms økonomi, og at sørge for at enhver kollektiv økonomi styrker den økonomiske regnskabsføring, er både til fordel for den samlede nationale økonomis udvikling, og til fordel for den kollektive økonomis konsolidering og udvikling.

De socialistiske arbejdende massers kollektive økonomi eksisterer inden for landbruget, industri (herunder håndværk), transportvæsenet og handelen, men er mest udbredt inden for landbruget. Her skal først og fremmest behandles spørgsmålet om at styrke administrationen af den økonomiske regnskabsføring inden for de landlige folkekommuners kollektive økonomi.

Vort lands folkekommuner praktiserer i den nuværende periode et kollektivt ejendomssystem med tre trin: Folkekommune, produktionsbrigade og produktionshold. Folkekommunen, brigaden og produktionsholdet er regnskabsenheder, der alle selvstændigt administrerer og er ansvarlige for profit og tab. Den gensidige udveksling mellem folkekommuner, produktionsbrigader og produktionshold må alle fastholde princippet om »frivillighed og gensidig fordel og udveksling af ækvivalenter«.

Inden for folkekommunens kollektive økonomi administrerer folkekommunen den økonomiske regnskabsføring for de folkekommunedrevne virksomheder og brigaderne de brigadedrevne. Folkekommunen og brigaden leder de virksomheder, de hver for sig har, inden for deres respektive områder, men samtidig fordeler de en bestemt mængde kapital til hver virksomhed og kræver, at de bruger denne kapital ansvarligt, og at de med hensyn til tid, kvalitet og mængde opfylder de planafstukne produktionsopgaver som staten, folkekommunen og brigaden har overgivet, og at deres indtægter dækker deres udgifter, og at de opfylder eller overopfylder de akkumulationsopgaver, som folkekommunen eller brigaden har bestemt. I takt med udviklingen af de kommunedrevne og brigadedrevne virksomheder, udviklingen på ethvert trin af den kollektive økonomi, kan antallet af de enheder, der administrerer den økonomiske regnskabsføring inden for folkekommunerne gradvist forøges, og det økonomiske regnskabsføringssystem må nødvendigvis forstærkes yderligere.

Produktionsholdet er en grundlæggende regnskabsenhed, der administrerer selvstændigt. Produktionsholdets kollektive kapital er ikke overført fra produktionsbrigaden eller folkekommunen, men betalt og akkumuleret af produktionsholdets medlemmer. Kommunen og brigaden skal lede og understøtte produktionsholdet i dets udvikling af den kollektive økonomi, de kan ikke overføre produktionsholdets kapital til at udvikle folkekommuneøkonomien eller brigadens økonomi. Mellem produktionsbrigaden og produktionsholdene eksisterer der ikke administrative forbindelser hvad angår den økonomiske regnskabsføring. Det vil altså sige, at det enkelte produktionshold ikke over for de øvrige produktionshold i sidste instans har profit og tab fælles, men at det enkelte produktionshold selv er ansvarlig herfor.

Skønt der ikke eksisterer en administrativ forbindelse hvad angår den

økonomiske regnskabsføring, mellem kommune, produktionsbrigade og produktionshold, så må produktionsholdet alligevel holde regnskab. Produktionsholdets økonomiske regnskabsføring må til fulde beregne årets samlede forbrug af materialiseret arbejde og levende arbejde i produktionen, beregne årets samlede indtægter og udgifter, ivrigt begrænse udgifterne, sænke omkostningerne, begrænse ikke-produktivt arbejde og udgifter, resolut gå imod overfladiskhed og ødselhed, unyttige udgifter og spild. Specielt vigtigt er det, at produktionsholdene opretter og forbedrer det administrative system, som har med finansiering at gøre, alle finansieringsmæssige udgifter skal følge procedurer, som er godkendte og fastsatte. Skal der gennemføres demokrati m.h.t. de økonomiske beslutninger, må alle indtægter og udgifter hver måned offentliggøres for folkekommunemedlemmerne. Inden for administrationen af korn, materialer, penge og regnskab, må der være ansvarlige folk, der beskytter mod korrupsion, røveri og tab. Når produktionsholdenes økonomiske regnskabsføring styrkes, og administrationssystemet for finansieringsanliggender forbedres, kan produktionsomkostningerne sænkes og den produktive kapital samløb og medlemmernes indtægter øges. Det store antal medlemmer vil så i endnu højere grad elske den kollektive økonomi, gå imod og bekæmpe de spontane kapitalistiske tendenser for at gå et skridt videre i konsolideringen og udviklingen af den kollektive økonomi.

Behandl modsigelsen mellem beregning af brugsværdi og værdi korrekt

Den statslige og den kollektive økonomi, som administrerer den økonomiske regnskabsføring, må begge sammenligne og føre regnskab med det produktive konsum og produktionsresultatet i produktionsprocessen. Den socialistiske produktionsproces er både en direkte samfundsmæssig arbejdsproces, og en værdiskabelsesproces. Som umiddelbart samfundsmæssig arbejdsproces, skaber arbejderen i arbejdet planmæssigt alle mulige forskellige brugsværdier, der passer til og tilfredsstiller statens og befolkningens krav. I arbejdet som værdiskabelsesproces, skaber arbejderen, bortset fra at overføre produktionsmidlerne og råstofferne gamle værdi til produktet, yderligere en ny værdi. Derfor danner regnskabet med brugsværdier og regnskabet med værdier to aspekter inden for den socialistiske regnskabsføring.

Regnskabet med brugsværdi og værdi har et aspekt af enhed og modsigelse. Brugsværdien er værdiens materielle bærer, jo større produktionen er, og jo højere kvaliteten er med hensyn til produkter af en bestemt kategori, desto større er værdimålet. Det vil derfor netop sige, at når virksomhederne opfylder statens direktiver angående brugsværdi for produkter og produkttyper, normer, produktmængde og kvalitet osv., så kan de også opfylde direktiver angående værdier og overførsel af overskud osv. Dette er enhedsaspektet for regnskabet med brugsværdi og værdi. Men brugsværdiregnskabet og værdiregnskabet er i sidste instans regns-

kaber med forskellige udgangspunkter, derfor må de nødvendigvis også have et aspekt af modsigelse. Statens værdidirektiver for virksomhederne mht. værdi og overførsel af overskud osv., er en slags sammenfattende direktiver. Statens brugsværdi-direktiver til virksomhederne mht. produkttyper, produktmængde etc. er differentierede anvisninger. Fordi virksomhederne som helhed kan opfylde værdidirektiverne mht. værdi og overførsel af profit etc., er det bestemt ikke sikkert, at de kan opfylde de differentierede brugsværdi-direktiver for produkttyper, produktmængde etc. Modsigelsen mellem brugsværdiregnskabet og værdiregnskabet, er en type modsigelse, som virksomhederne bestandig står over for i den økonomiske regnskabsføring.

For at løse modsigelsen mellem brugsværdi- og værdiregnskabet, må man først og fremmest have en korrekt forståelse af værdikategoriernes natur i den socialistiske økonomiske regnskabsføring.

Fordi værdikategoriene: kapital, omkostninger og overskud i den socialistiske økonomiske regnskabsføring er forbundet med den socialistiske fællesejendom, kan man ud fra produktionsforholdene som de afspejles, se, at de er forskellige fra værdikategoriene kapital, omkostninger og profit i den kapitalistiske regnskabsføring.

Kapitalen er en værdi der bærer merværdi; den afspejler kapitalens udbytning af det lejede arbejde. De socialistiske virksomheders kapital er derimod den del af den akkumulerede statslige rigdom, som sættes ind i produktionen. Virksomhederne bruger denne kapital til at organisere produktionen med, idet de følger de grundlæggende økonomiske lovmæssigheder under socialismen, for at udvide den socialistiske reproduktion og tilfredsstille statens og befolkningens stadigt stigende behov. Det er af stor betydning for den nationale økonomis udvikling, at de socialistiske virksomheder bruger kapitalen fornuftigt.

De kapitalistiske virksomheders omkostninger er forbrug af kapital. Formindskelse af de kapitalistiske virksomheders omkostninger betyder økonomisering med kapital, og øget udbytning af arbejderne. De socialistiske virksomheders omkostninger er udgifter til produktion af bestemte produkter. Fordi de virksomheder, der praktiserer økonomisk regnskabsføring, støtter sig på at indtægter fra de solgte produkter vil erstatte udlægget og at der opnås et overskud, kan de uophørligt sænke produkternes produktionsomkostninger, d.v.s. uophørligt spare arbejdstid og øge arbejdets produktivitet, de kan derfor levere flere akkumulationsmidler til staten eller kollektivet og producere endnu flere produkter til at tilfredsstille statens og befolkningens behov.

Den kapitalistiske profit er merværdiens forvandlede form, der tegnes af kapitalisterne uden erstatning. De socialistiske virksomheders overskud er samfundets endelige overskud, som de arbejdende masser har skabt, der koncentrerer i den socialistiske stats hænder gennem to former: overførsel af overskud (til højere enhed) og skat; den bruges hovedsagelig til den socialistiske udvidede reproduktion og til at forbedre befolkningens levevilkår.

Overskud i den socialistiske økonomi kan også undersøges ud fra hele den nationale økonomis synsvinkel. Under bestemte betingelser kan den socialistiske stat tillade at nogle virksomheder midlertidigt ikke har overskud, endog at de har underskud. For eksempel kan der iblandt industrierne i det indre af landet eller de lokale industrier, som udvikles for at vort lands industri kan have en rationel fordeling, være virksomheder, som p.g.a. særlige vilkår midlertidigt ikke giver overskud, men staten vil stadigvæk støtte disse til at udvikle sig. Yderligere et eksempel: Med hensyn til visse industriprodukter, specielt nye produkter og materialer, og produkter, der støtter landbruget, kan den del af virksomhederne, der producerer disse produkter måske ikke dække omkostningerne, men af hensyn til den nationale økonomi, og for at styrke alliancen mellem arbejdere og bønder tillades der midlertidigt politisk styrede og planmæssige tab. Det overskud, der blev undersøgt ud fra den nationale økonomis samlede interesse, kaldes »overskud på et højere trin«. Denne slags »overskud på et højere trin« er legemliggørelsen af det socialistiske systems overlegenhed. Dette betyder imidlertid bestemt ikke at hver virksomhed og hver afdelings overskud så er uden betydning, og ikke må tjene enkelte virksomheder som undskyldning for underskud, skabt af dårlig administration. Hele den nationale økonomis overskud bygger i sidste ende stadig på hver enkelt virksomhed og afdelings overskud. Derfor må de virksomheder, der midlertidigt har underskud flittigt forbedre administrationen, sænke omkostningerne, anstrenge sig for at formindske underskuddet, vende underskud til overskud og aktivt overføre akkumulationsmidler.

Af ovenstående analyse kan ses, at værdikategorierne kapital, omkostninger, overskud etc. i den socialistiske regnskabsføring afspejler de socialistiske produktionsforhold. De bruges af proletariatet til at tjene den socialistiske opbygning. Derfor kan man bestemt ikke, når man prøver på at løse modsigelsen mellem brugsværdi og værdiregnskabet, betragte statens værdi-direktiver som ligegyldige, men man må behandle dem seriøst, og aktivt, til fulde opfylde ethvert direktiv angående værdi.

På den anden side, må man også bemærke, at værdikategorien endelig er et fænomen, der er efterladt fra privatøkonomien, den er forbundet med varesystemet og legemliggør den borgerlige ret. Eksempelvis på grund af muligheden for forskel mellem pris og værdi, kan virksomheder, der forbruger lige mængder arbejde og som producerer produkter af forskellige typer og med forskellige specifikationer, opnå ulige produktværdier og overskud. Hvis virksomheden producerer mange produkter med høj produktionsværdi og stort overskud, så vil virksomhederne forholdsvis nemt kunne opfylde statens direktiver angående produktværdi, og overførsel af overskud. Hvis virksomheden især producerer produkter med lav produktværdi og lille overskud, så bliver det meget svært for den at opfylde statens direktiver angående produktværdi og overførsel af overskud. Dette er udtryk for den borgerlige ret, der formelt er lige, men reelt ulige. Proletariatets klasseinteresser kræver, at man efter at have løst modsigel-

sen mellem brugsværdi- og værdiregnskabet, bevidst indskrænker den borgerlige ret, kritiserer princippet om »at sætte produktværdien i forreste række« og princippet om at »sætte profitten i højsædet«, sætter produktionen af brugsværdier, der er velegnede til at tilfredsstille statens og befolkningens behov i første række og underordne værdiregnskabet under brugsværdiregnskabet. Borgerskabet og dets repræsentanter inden for partiet vil derfor bruge og udvide den borgerlige ret; i de sektorer og virksomheder, de kontrollerer, vil de gennemføre princippet om at »sætte produktionsværdien i første række« og »profitten i højsædet« samt »stor gevinst – stor indsats, lille gevinst – lille indsats, ingen gevinst – ingen indsats«. »Det fuldstændige økonomiske regnskabssystem« som den sovjetrevisionistiske renegatklike praktiserer, gennemfører dette i bund og grund kapitalistiske profitprincip. Ifølge »det fuldstændige økonomiske regnskabssystem« er de vigtigste sammenfattende anvisninger for virksomhedernes finansielle aktiviteter profit og profitrate, og virksomhederne fastsætter i praksis produkttyper og antal ud fra profittens størrelse. For at øge profitten kan virksomhederne endvidere bruge afskedigelse af arbejderne og øgning af arbejdsintensiteten med det formål at sænke produktionsomkostningerne. Dette »Det fuldstændige økonomiske regnskabssystem« med »profitten i højsædet« er blevet det sovjetrevisionistiske byråkrat-monopolborgerskabs system til udbytning af Sovjetunionens arbejdende folk og er blevet et vigtigt middel i genrejsningen af kapitalismen i Sovjetunionen.

Heraf ser man, at modsigelsen mellem brugsværdiregnskabet og værdiregnskabet i den økonomiske regnskabsføring under socialismen i sidste instans udtrykker kampen mellem proletariatet og borgerskabet og kampen mellem den socialistiske og den kapitalistiske vej. Kun hvis man tager kampen mellem de to klasser og de to veje som ledetråd og indskrænker den borgerlige ret inden for værdiproblematikken, kan man erkende og løse denne modsigelse, underordne værdiregnskabet under brugsværdiregnskabet og undgå at den økonomiske regnskabsføring bliver ensidig.

Studielitteratur:

Marx, Engels, Lenins og Stalins teorier om det kommunistiske samfund.

Formand Mao: Driv virksomheden økonomisk – en tekstanmærkning.

»Om den rette behandling af modsætninger inden for folket«, 11. afsnit.

1. »Grundrids til kritikken af den politiske økonomi«, bind 1, s. 82.
2. »Om den rette behandling-«, Mao US, s. 347 f.
3. »Diligent and frugal cooperation« i »Socialist Upsurge in Chinas Countryside«, s. 67.
4. »Om den rette behandling-«, Mao US, s. 348.
5. »Om den rette behandling-«, Mao US, s. 337.
6. »Kapitalen«, 3.1, s. 113.
7. »Kapitalen«, 1.1, s. 179.
8. »Kapitalen«, 1.3, s. 748f.
9. »Kapitalen«, 2.1, s. 141.
10. »Kapitalen«, 1.1, s. 177.
11. »Kapitalen«, 2.1, s. 172.
12. Lenin, V.I.: »Til folkekomiteen for finansielle anliggender«, Lenin Samlede Værker bd. 35. Kinesisk udgave, s. 549.

Sammenligning af 74- og 75-udgaven af kapitel 8.

2. afsnit behandler principperne for den økonomiske kalkule og regnskabsføring. Som økonomisk model fremhæves »Generallinien« fra 1958 (»... større, hurtigere, bedre og mere økonomiske resultater...«) såvel som Det Store Spring Fremad's organisatoriske eksperimenter: de arbejdende massers deltagelse i og beherskelse af den økonomiske regnskabsføring i de enkelte virksomheder. Afsnittet er revideret flere steder; bl.a. fremhæves i den nye udgave, at der også eksisterer *modsigelse* mellem »Generalliniens« fire krav.

3. afsnit er stærkt revideret, især den afsluttende diskussion er helt ny i 1975-udgaven. I 1974-udgaven handler sidste rubrikafsnit om »den korrekte udnyttelse af værdikategorierne til at fremme den økonomiske regnskabsføring« (det bliver i 1975-udgaven til »den korrekte behandling af modsigelsen mellem brugsværdi-kalkule og værdikalkule«), og 1974-udgaven problematiserer ikke teoretisk værdikategoriernes »anvendelse« i socialismen. I 1975-udgaven introduceres to aspekter af forholdet mellem brugsværdi og værdi: der er både identitet og ikke-identitet. P.d.e.s. er værdikategorierne »subsumeret« under socialistiske produktionsforhold – dette er det primære aspekt – men p.d.a.s. kan der også være ikke-identitet (modsigelse) mellem brugsværdi-kalkulen (nytteberegningen) og værdikalkulen, hvilket åbner risiko for kapitalistiske eskapader fra visse virksomhedslederers side.

KAPITEL 9

Udveksling er den økonomiske form, der forbinder produktion og forbrug

Udveksling og pengecirkulation i det socialistiske samfund

Afarbejdsprodukterne i et socialistisk samfund kan en stor del kun nå frem til henholdsvis produktivt eller individuelt konsum ved at gennemløbe en udveksling. Hvilke særlige kendetegn har udvekslingen i et socialistisk samfund? Gennem hvilke former praktiseres den? Hvilke objektive love styrer den? Dette er spørgsmål man må have en klar forståelse af, hvis man vil udvikle den socialistiske økonomi.

Den socialistiske udveksling besidder en ny karakter

De specielle særtræk ved de tre former for udvekslingsrelationer i det socialistiske samfund

Udveksling bestemmes af produktion. Det socialistiske samfund har dobbeltkarakter, dette betyder, at den socialistiske udveksling nødvendigvis må være kompliceret. For at forstå den socialistiske udvekslings karakter og særtræk, må man først og fremmest se på hvilke vigtige udvekslingsrelationer, der i praksis eksisterer i det socialistiske samfund.

Efter at den socialistiske omformning hvad ejendommen af produktionsmidlerne angår grundlæggende er blevet gennemført, eksisterer der i det socialistiske samfund følgende tre former for udvekslingsrelationer.

1. Udveksling, der har privat ejendom (rester af privatejendom inden for industri og landbrug, og kollektivbøndernes private jordlodder og hjemmeproduktion) som grundlag. Denne form for udveksling praktiseres først og fremmest i form af markedshandel, men en del foregår også som salg til den statslige handelssektor.

2. Udveksling mellem på den ene side den statsejede økonomi og på den anden side den kollektive økonomi, og desuden udveksling inden for den kollektive økonomi. Når kommunemedlemmerne fra den kollektive økonomi på landet bruger de penge, som de har opnået gennem fordelingen inden for den kollektive økonomi, til at købe varer i de statslige butikker, er der i realiteten også her tale om en udveksling mellem den statslige økonomi på den ene side og den kollektive på den anden.

3. Udveksling inden for hele folkets socialistiske ejendom, der omfatter udveksling de socialistiske statslige virksomheder imellem og udveksling mellem staten på den ene side, og arbejdere og ansatte på den anden.

Eksistensen af disse tre former for udvekslingsrelationer, tydeliggør at den socialistiske epoke netop er en overgangsperiode mellem kapitalisme og kommunisme.

Den første udvekslingsrelation er vareudveksling med privatejendom som grundlag. Den er i det væsentlige identisk med det gamle samfunds vareudveksling. Denne form for udveksling er ikke en essentiel del af udvekslingsrelationerne i det socialistiske samfund.

2 Den anden udvekslingsrelation er en socialistisk vareudveksling, der har de to former for socialistisk fællesejendom som grundlag. Denne udvekslings væsen og særtræk må nødvendigvis undersøges fra to forskellige synsvinkler. På den ene side, fordi denne form for udvekslingsrelationer har den socialistiske fællesejendom som grundlag, og de produkter, der udveksles virkelig har karakter af at være umiddelbart samfundsmæssige produkter, må den socialistiske umiddelbare samfundsmæssige produktions særlige karakteristika, på grundlag af den generelle lov om, at produktionen bestemmer udvekslingen, nødvendigvis reflekteres i udvekslingen og fremtræde ved:

1. at denne udvekslings formål ikke er at opnå profit, men at tilfredsstille statens og folkets behov; 2. at denne udveksling ikke foregår under konkurrence og anarki, men dirigeret af den statslige plan; 3. at produktets pris ikke dannes spontant på markedet, men fastsættes af staten. Disse særtræk viser, at denne udveksling, der har de to former for socialistisk fælleseje som grundlag, er forskellig fra det gamle samfunds vareudveksling. På den anden side, fordi denne form for udvekslingsrelationer stadig er udveksling mellem forskellige besiddere, så må den stadig bære vareudvekslingens generelle særtræk, som kommer til udtryk gennem følgende:

1. Fordi det er en vareudveksling, må der nødvendigvis stadig styres af værdiloven, konkret må der praktiseres et ækvivalentbytte; 2. denne form for udveksling kræver stadig penge som formidling, udvekslingen er stadig en tosidig relation af køb og salg, en pengerektion; 3. Værdien af de varer, som udveksles må stadig fremtræde som en pris. Der vil stadig kunne være forskel mellem enhver vares pris og dens værdi. Hvis prisen er højere end varens værdi, vil dette gennem udvekslingen bevirke, at varens indehaver opnår en merindtægt; hvis prisen er lavere end varens værdi, vil varens indehaver lide tab. Disse særtræk taget i betragtning, er denne vareudveksling, der har de to former for socialistisk fælles ejendom som grundlag, og inden for hvilke den borgerlige ret stadig eksisterer, ikke forfærdeligt forskellig fra det gamle samfunds.

3 Den tredje form for udvekslingsrelationer, er den vareudveksling, der foregår inden for hele folkets socialistiske ejendom. Denne form for udveksling er allerede meget forskellig fra alle de former for vareudveksling, der tidligere har eksisteret i historien. Alle former for vareudveksling i historien, det være sig fra vareudveksling mellem urkommunerne til vare-

per

udveksling under kapitalismen, har været udveksling mellem forskellige besiddere; men denne form for udveksling, er en udveksling inden for et og samme ejendomssystem. Derfor har dens væsen allerede undergået en forandring. I det følgende vil henholdsvis udveksling mellem staten og dens arbejdere og ansatte, og udveksling mellem de statslige virksomheder indbyrdes, blive undersøgt hver for sig.

Udveksling mellem staten og dens arbejdere og ansatte, foregår konkret på den måde, at arbejderne eller den ansatte i den statslige virksomhed, efter at have modtaget den pengeløn som staten tildeler ham, går til den statsdrevne forretning og køber forbrugsgoder for den. Forskellen mellem denne form for udveksling og de former for vareudveksling, der tidligere er forekommet i historien er følgende: alle tidligere former for vareudveksling foregik efter formlerne »vare-vare« eller »vare-penge-vare«. De to sider af udvekslingen var begge både køb og salg. I det kapitalistiske samfund modtager arbejderne, ved at sælge deres arbejdskraft til kapitalisten, en pengeløn. Derefter bruger han denne sum penge til hos kapitalisterne at købe forbrugsgoder. Denne form for udveksling sker altså efter formlen »vare(arbejdskraft)-penge(løn)-vare(forbrugsgoder)«. Men i udvekslingsrelationerne mellem den socialistiske stat og dens arbejdere og ansatte er det således, at fordi arbejdere og ansatte i det socialistiske samfund er statens og virksomhedernes herrer og ikke sælger deres arbejdskraft, så er varecirkulationen altid ensidig: for arbejderne og de ansattes vedkommende er der tale om køb uden et salg, for statens vedkommende et salg uden et køb. Når arbejdere og ansatte fra de statslige virksomheder med deres pengeløn går til de statslige varehuse for at købe forbrugsgoder, er det som Marx beskriver det:

»Han modtager af samfundet et bevis for, at han har leveret så og så meget arbejde (efter at hans arbejde for de fælles fonds er trukket fra), og med dette bevis får han lige så meget af samfundets forråd af forbrugsmidler, som hans arbejde koster. Det kvantum arbejde, han har givet samfundet i den ene form, får han tilbage i den anden«.¹

Dette er også en form for udveksling. Det, der sker ved udvekslingen er i overensstemmelse med vareudvekslingens ækvivalensprincip, dvs. en bestemt mængde arbejde i en form, kan udveksles med samme mængde arbejde i en anden form. Men denne udveksling mellem staten og dens arbejdere og ansatte er en speciel udvekslingsrelation. I praksis er der tale om, at den socialistiske stat anvender vare-, penge-relationer som en form for fordeling af individuelle forbrugsgoder mellem arbejdere og ansatte. Sammenlignet med den traditionelle vareudveksling har denne udveksling allerede et nyt indhold og nye særtræk.

Udvekslingen mellem de socialistiske statslige virksomheder har først og fremmest form af gensidig handel med produktionsmidler. Pga. den samtidige eksistens af hele folkets socialistiske ejendom og den kollektive ejendom fremkommer vareudvekslingsrelationer, og desuden må hver

enkelt socialistisk statslig virksomhed bevare en relativ autonomi mht. administration af virksomheden. Af disse årsager må man stadig, når en statslig virksomhed har brug for en anden virksomheds produkter, følge planpriserne og pengebetaling, og følge princippet om betaling med en ækvivalent værdi. I denne henseende besidder udvekslingen mellem de statslige virksomheder stadig vareudvekslingens særtræk. Denne vareudvekslings forskel fra alle tidligere former for vareudveksling i historien, består i følgende: Alle tidligere former for vareudveksling var udveksling mellem forskellige ejere. I løbet af udvekslingen skifter ejendomsretten til produktet. Sælgeren mister ejendomsretten til produktet medens køberen opnår den. Udvekslingen mellem de statslige virksomheder er en udveksling, der foregår inden for det samme ejendomssystem. I løbet af udvekslingen overdrages produktet fra en statslig virksomhed til en anden, men det er stadig statens ejendom, der foregår ikke noget skifte i ejendomsretten. Da det vigtigste objekt i udvekslingen mellem statslige virksomheder samtidig er produktionsmidler, og da denne form for udveksling er formidling mellem produktion og produktivt konsum, har den direkte forbindelse med produktionen. Derfor vil udvekslingen af denne slags produkter kræve en mere udtalt planmæssig karakter, end udveksling af forbrugsgoder, den må mere direkte glide ind i statens planmæssige kredsløb. Kun hvis disse forudsætninger er opfyldt, vil den svare til den socialistiske, direkte samfundsmæssige produktions behov. Særligt vigtigt er det, at den betydningsfulde udveksling af produktionsmidler mellem de statslige virksomheder finder sted i form af statslig planmæssig allokering og levering, og ikke foregår som markedshandel. Selvom denne form for udveksling stadig besidder vareudvekslingens kendetegn, har den imidlertid også elementer af det fremtidige kommunistiske samfunds direkte fordeling af samfundets produkter. Dette er en overgangsform, der indeholder den socialistiske vareudvekslings udvikling mod det kommunistiske samfunds direkte fordeling af produkterne.

De tre ovennævnte typer udvekslingsrelationer viser den indviklede karakter, udvekslingsrelationerne i den socialistiske epoke har: der findes både vareudveksling, der har privat ejendom af produktionsmidlerne som grundlag, og socialistisk vareudveksling med fællesejendom af produktionsmidlerne som basis, og desuden findes der inden for hele folkets ejendom varerelationer, der både har den socialistiske vareudvekslings karakter, og indeholder elementer af det fremtidige kommunistiske samfunds direkte fordeling af produkterne. Hvordan man følger deres forskellige karakterer og særtræk og korrekt behandler disse tre former for udvekslingsrelationer, er et spørgsmål af overordentlig betydning for udviklingen af den socialistiske opbygning og for konsolideringen af proletarietets diktatur.

Det er nødvendigt, at den borgerlige ret inden for den socialistiske udveksling indskrænkes

Da den socialistiske udveksling i forskellig grad stadig er vareudveksling, må den borgerlige ret fortsat nødvendigvis eksistere inden for udvekslingen. Derfor må vi stadig anerkende, gøre mere ud af at benytte, og indskrænke den borgerlige ret.

Den borgerlige ret inden for vareudvekslingen er grobund for kapitalisme og borgerlige elementer. De tidligste former for kapitalisme og borgerskab i historien udklækkedes af vareproduktionen og fremkom gennem de små vareproducenters polarisering. Fordi der stadig praktiseres vareudveksling i det socialistiske samfund, må der nødvendigvis også her fremavles kapitalisme og nye borgerlige elementer. Dette skyldes følgende: På grundlag af vareudvekslingssystemet er det fuldstændigt uomgængeligt, at de socialistiske virksomheder kalkulerer produktionens værdi og profit. Men dette betyder også, at der kan opstå en situation, hvor man ikke tager statens og folkets behov i betragtning, ikke tager hensyn til den statslige plans behov, men sætter produktværdi og profit i højsædet, og praktiserer kapitalistisk liberal administration af virksomhederne etc. Dette vil føre til, at nogle socialistiske virksomheder skifter karakter, og bliver kapitalistiske. Endvidere er der ofte, med vareudvekslingen som grundlag, tale om modsigelser mellem udbud og efterspørgsel, og forskelle mellem pris og værdi. Dette vil forføre nogle mennesker til at udnytte disse modsigelser og forskelle, og foretage spekulationshandel eller oprette underjordiske fabrikker, og på denne måde vil der opstå den ene gruppe af nye borgerlige elementer efter den anden.

Derfor vil kapitalismen udvikle sig endnu hurtigere, hvis statsmagten under proletariats diktatur ikke indskrænker den borgerlige ret inden for vareudvekslingen. I Sovjetunionen har de nye og de gamle borgerlige elementer sluttet sig sammen om at udnytte deres gamle støttepunkt, vareudvekslingen, til med lovlige og ulovlige midler at nedbryde og undergrave den socialistiske økonomis grundlag, og gennemføre en fuldstændig reetablering af kapitalismen i Sovjetunionen. Denne kendsgerning er af overordentlig stor betydning for vores fulde forståelse af den skarpe og vanskelige klassekamp, der finder sted inden for den socialistiske udvekslingsproces.

Den sovjetiske revisionistklige har inden for cirkulationssfæren erstatet den socialistiske planøkonomi med en kapitalistisk markedsøkonomi, og har fuldstændigt forandret den socialistiske udveksling, der har til formål, at udvikle den socialistiske produktion og forbedre folkets levevilkår, til en kapitalistisk handel, der har opnåelse af profit som formål. I vore dages Sovjetunion er der allerede, hvad angår cirkulationen af produktionsmidler, sket en omdannelse til kapitalistisk handel: en tredjedel af produktionsmidlerne indpasses i engroshandelen, to tredjedele handles frit mellem de leverende foretagender indbyrdes. Cirkulationen af forbrugsgoder foregår også fuldstændigt i overensstemmelse med det kapita-

listiske virksomhedsprincip: opnåelse af profit. Brezhnevs såkaldte statslige butikker gør forbrugerne til nar og udpresser lønmodtagerne. Udover de statslige forretninger findes der i Sovjetunionen, inden for handel med konsumprodukter, tre former for frie markeder, nemlig: De kollektive landbrugsmarkeder, konsumkooperativernes højpris-handel og de frie markeder for industrielle konsumprodukter. 70% af Sovjetunionens kollektive landbrugs markeder ligger i byerne, og »der er priserne ikke de samme om aftenen som om morgenen«. Overalt foregår der enhver form for spekulation. Konsumkooperativernes højprishandel forhandler også disse produkter fra landbrugets bierhverv. De benytter sig af den forretningsmetode, at købe dyrt og sælge dyrt, mellemhandel, og adskiller sig ikke synderligt fra de kollektive landbrugs markeder; meget af denne konsum-kooperativ-højprishandel ligger inden for de kollektive landbrugs markeder. Hvad angår de varer, som blir udbudt på det frie marked for industriprodukter, så er størstedelen kommet til veje ved korruption og bestikkelse, via bagdøren, illegalt og skaffet fra de »interne butikker« ved hjælp af særrettigheder, eller der er tale om videresalg fra udenlandske turister eller sømænd. De varer som udbydes er for størstepartens vedkommende ikke til at skaffe fra statslige butikker i lange perioder, eller det er ting, som fundamentalt ikke kan skaffes på legal vis, prisen er normalt 2 eller 3 gange højere end i de statslige butikker. Handelsmændene på de frie markeder for industriprodukter er i mange tilfælde spekulanter, som rejser vidt omkring. På samme måde som det kollektive landbrugs markeder, er de frie markeder for industriprodukter en lysthave for spekulanter.

Lenin sagde, da han analyserede vareudvekslingen i det socialistiske samfund, og dennes forbindelse med opkomsten af kapitalisme:

»Vareudveksling og handelsfrihed betyder, at kapitalister og kapitalisme nødvendigvis må fremkomme«. ²

Dette bedrøvelige faktum, at kapitalismen fuldstændigt er genoprettet inden for den sovjetiske cirkulationssfære, er fremkommet under parolen »handelsfrihed« og er resultatet af en grænseløs udvidelse og styrkelse af den borgerlige ret, inden for vareudvekslingen.

Hvordan skal proletariatet da indskrænke den borgerlige ret inden for udvekslingssfæren? Det vigtigste er, at underordne den socialistiske udveksling under den statslige plan, og ikke tillade nogen »handelsfrihed« i modsætning til den statslige plan. Borgerskabet og dets repræsentanter inden for partiet vil imidlertid altid, på hundredvis af forskellige måder, modsætte sig denne indskrænkning, og så snart der gives en mulighed for det, underminere den statslige planlægning og praktisere »handelsfrihed«. Derfor vil der inden for cirkulationssfæren under proletariats diktatur nødvendigvis foregå en kamp mellem proletariatet og borgerskabet om indskrænkning eller ikke-indskrænkning af den borgerlige ret. Denne kamp er i vort land meget radikal. Liu Shao-qi, Lin Biao og folk som dem anstrengte sig til det yderste for at følge den revisionistiske linje og

»frie priser« og »fri konkurrence«. De modsatte sig som gale proletariats indskrænkning af den borgerlige ret i cirkulations-sfæren, med det formål at lade de kapitalistiske kræfter oversvømme cirkulations-sfæren på land og i by. De fremkom desuden med skumle projekter som »materielle incitamenter«, »hele folkets interesse«, »professionalismen i højsædet« osv. med det formål, at indføre kapitalistiske administrations-principper i den socialistiske udveksling. Liu Shao-qi priste også hvad han kaldte »hvad angår folk af den profession, og hvad angår den slags ting, så kan man tillade, at købe noget mere«. Lin Biao priste de falske teorier om »menneskets følelser er stærkere end kongens lov«, »at gå ind ad bagdøren« er lovligt, med det formål at fordærve folks tanker. De øvrige nye og gamle borgerlige elementer i samfundet stifter også ofte uro i cirkulations-sfæren, og angriber proletariatet og socialismen. De anvender bestikkelsesmetoder for at nedbryde kadre og gøre staten og kollektivets formue til deres egen; de foretager spekulationshandler, forårsager uro og undergraver det socialistiske marked.

Med Formand Maos revolutionære linie som rettesnor, er Liu Shao-qi's, Lin Biao's og deres liges komplotter gennem en række styrkeprøver blevet knust, og de kapitalistiske kræfter er også uafslædt blevet udsat for svære angreb. Men så længe der stadig eksisterer vareudveksling, og borgerlig ret, vil der findes grobund for spontan udvikling af kapitalisme og et borgerskab. Derfor må klassekampen mellem proletariatet og borgerskabet inden for cirkulations-sfæren nødvendigvis fortsættes. Proletariatet må virkelig underordne udvekslingen af de grundlæggende produktionsmidler under den socialistiske plan, lede udviklingen af socialistisk kooperation, og forbyde de nye og gamle borgerlige elementer at sætte sig i besiddelse af produktionsmidlerne og genskabe den kapitalistiske administration af virksomhederne; man må beskytte den uhindrede cirkulation af kapitalgoder mellem land og by, styrke forvaltningen af marked og pris, og forhindre at de kapitalistiske kræfter på land og i by forårsager uro på markedet. Kun på denne måde kan man effektivt begrænse den borgerlige ret på udvekslingsområdet, uafslædt svække og bortgrave grobunden for kapitalisme og borgerskab, og fuldstændigt bringe den socialistiske udvekslings indflydelse til udfoldelse, så den endnu bedre tjener industri- og landbrugsproduktionen, arbejdere, bønder og soldater, og proletariats politik.

Udvikl den socialistiske udveksling, frem produktionens udvikling og forbedringen af folkets levestandard

I samfundets reproduktionsproces er produktionen den afgørende faktor, men udvekslingen har direkte eller indirekte tilbagevirkning på produktionen. Engels sagde, at produktion og udveksling:

»På den anden side betinger de konstant hinanden og virker i et sådant omfang ind på hinanden, at man kan betegne dem som abscisse og ordinat til en økonomisk kurve.«³

Engels' ord har også gyldighed for den socialistiske udveksling.

Udviklingen af den socialistiske industri- og landbrugsproduktion er det materielle grundlag for udviklingen af den socialistiske udveksling. Formand Mao påpegede allerede i 1942:

» The general policy guiding our economic and financial work is to develop the economy and ensure supplies«. ⁴

Dette vil altså sige, at kun hvis industri- og landbrugsproduktionen udvikles, vil der være tilstrækkeligt med produktionsmidler til at tilfredsstille de brede behov i produktionens gradvise udvikling og grundlæggende opbygning. Kun da vil der være tilstrækkeligt med konsumgoder, til at tilfredsstille det dag for dag blomstrende marked, og til at sikre prisernes permanente stabilitet. Hvis man glemmer udviklingen af industri- og landbrugsproduktionen vil det ikke være muligt at gavne den socialistiske udveksling.

På den anden side har den socialistiske udveksling også en meget stor, positiv indflydelse på udviklingen af den socialistiske industri- og landbrugsproduktion. Kun gennem socialistisk udveksling kan den materielle cirkulation mellem alle landets lokaliteter og de statslige virksomheder i alle sektorer af økonomien praktiseres, kun da kan de økonomiske forbindelser mellem landbrug og industri, produktion og konsum, mellem den statsejede økonomi og den kollektive økonomi og mellem land og by realiseres. Det er af overordentlig stor betydning for fremmelsen af den nationale økonomis planmæssige, proportionelle og hurtige udvikling, og for forbedringen af folkets levevilkår i by og på land, at handels- og materialeleverancesektorerne aktivt organiserer udvekslingen af produktionsmidler de statslige virksomheder imellem, og aktivt og i rette tid organiserer og tilvejebringer varerne fra landbrugs- og industrisektorerne, og også planmæssigt og regelret afsætter dem til forbrugerne. Dette er også af stor betydning for konsolideringen af arbejder-bonde-alliancen.

For fuldstændigt at kunne øge den socialistiske udvekslings fremmende indflydelse på produktion og konsum, er det udover korrekt at erkende og behandle den borgerlige ret inden for den socialistiske udveksling, også nødvendigt korrekt at behandle alle slags modsætninger inden for udvekslingsrelationerne.

Hvad angår problemet om hvorvidt udvekslingen de statslige virksomheder imellem aktivt kan befordre produktionen, er der et overordentligt vigtigt led, nemlig spørgsmålet om den materialeleverende sektor dybtgående kan forstå og behandle modsætningen mellem behovet for og produktionen af produktionsmidler inden for systemet med hele folkets ejendom. Inden for den socialistiske nationale økonomis hurtige udviklingsproces vil, på den ene side, produktionen af produktionsmidler generelt stige hurtigere end produktionen af konsumgoder. På den anden side vil produktionsmidlernes kvantitet eller kvalitet, art og specifikation, ofte ikke fuldt ud kunne tilfredsstille behovene i den socialistiske opbygning. Denne

modsatning mellem behovene for og produktionen af produktionsmidler må objektivt eksistere over en lang periode, og afspejles i alle sektorer, lokaliteter og statslige virksomheder inden for den nationale økonomi. Så kun hvis man konstant undersøger og fremkalder planmæssig ligevægt og skaber balance mellem produktion og forbrug vil man permanent kunne bevare relativ ligevægt mellem behovene for og produktionen af produktionsmidler og befordre den socialistiske produktions hurtige udvikling.

I udvekslingsprocesserne mellem den statslige og kollektive økonomi, mellem kollektive økonomier indbyrdes, og også mellem staten og dens arbejdere og ansatte, er forholdene mere udviklede. Udvekslingens objekt er først og fremmest konsumgoder, men omfatter også en del produktionsmidler. Inden for udvekslingsrelationer, der er så udviklede og vanskelige som disse, vil modsætningen mellem behov og produktion også i lang tid eksistere, og konkret manifestere sig i modsætningen mellem handelssektoren på den ene side, og landbrug, industri og forbrugere på den anden.

Modsatningen mellem den socialistiske handel og landbruget manifesterer sig først og fremmest i fastlæggelsen af omfanget af landbrugets bierhverv, opkøbspriser og -former, såvel som forsyningen af industriprodukter og -priser og lignende. Produktionen i landbrugets bierhverv er, for en dels vedkommende, produktion af varer, der skal tilfredsstille samfundets behov, for restens vedkommende er der tale om produktion, der skal tilfredsstille bøndernes egne behov. I handelsprocessen må man organisere størrelsen af indkøb af produkter fra landbrugets bierhverv på en sådan måde, at staten kan få de nødvendige kvantiteter, og hensynet til bøndernes produktion og levevilkår tilgodeses. I handelen med produkter fra landbrugets bierhverv må de socialistiske handelsvirksomheder også sørge for at gøre arbejdet med at bringe industriprodukterne ud på landet godt, og stræbe efter at komme omkring, og fuldstændigt tilfredsstille behovene i den socialistiske landbrugsproduktion og i bøndernes dagligdag. Salgspriserne på produkterne fra landbrugets bierhverv og leveringspriserne på industriprodukterne, har direkte indflydelse på størrelsen af bøndernes indkomst, og forbindelse med landbrugets udvidede reproduktion, og statens akkumulation. Man må på en korrekt måde fastlægge rimelige opkøbspriser for landbrugets bierhvervsprodukter, og salgspriser for industriprodukter, og således skabe betingelser for en gradvis reduktion af den »saksekrise« (a), som historien har efterladt os. Vi må sørge for, at der i udvekslingen mellem industri- og landbrugsprodukter fastholdes ækvivalente, eller ihvertfald tilnærmelsesvist ækvivalente priser. Kun hvis man efter korrekte principper behandler modsætningen mellem handel og landbrug, vil man kunne gavne den materielle cirkulation mellem by

a. Begrebet »saksekrise« stammer fra udviklingen ml. landbrugs- og industripriser i Sovjetunionen i 20'erne. Der var tale om et fald i landbrugspriserne, og en lige så markant stigning i industripriserne. Tegnet som kurver udgjorde disse prisbevægelser billedet af en saks med åbne blade.

og land, og bringe bøndernes socialistiske produktive aktivitet til udfoldelse, og befordre udviklingen af landbrugs- og industriproduktionen og konsolidere arbejder-bonde-alliancen.

Modsætningen mellem den socialistiske handel og industri er først og fremmest en modsætning inden for den statslige økonomi. De statslige industrivirksomheder udfører produktion, medens de statslige handelsvirksomheder varetager omsætning. Modsætningen mellem industri og handel er først og fremmest modsætningen mellem på den ene side industriprodukternes kvantitet, kvalitet og variation, og på den anden side markedets behov. Industriprodukterne har en relativt stabil karakter, medens markedets behov er skiftende. Modsætningen mellem industriproduktionens relative stabilitet, og foranderligheden i markedets behov, vil ofte kunne føre til modsætninger mellem industri og handel. De øvrige modsætninger er resultater af dårlig planlægning af produktion og omsætning mellem industri og handel, og manglende undersøgelser af forandringer i udviklingen af produktion og marked, og lovmæssighederne for disse forandringer. Den ødelæggende påvirkning fra kapitalistiske administrationsprincipper eller fra den revisionistiske linie kan yderligere uddybe modsætningerne mellem industri og handel. For korrekt at løse modsætningerne mellem industri og handel, må handelssektoren i overensstemmelse med behovene i den socialistiske økonomis grundlæggende love, forstærke undersøgelserne, og rettidigt viderebefordre forbrugernes behov til industrisektoren, øge kooperationen mellem industri og handel, aktivt hjælpe industrisektoren med at udvikle produktionen, øge vareudvalget, højne kvaliteten og samtidig forbedre tilfredsstillelsen af statens og folkets behov.

Modsætningerne imellem produktion og behov i vareudvekslingsprocessen vil i sidste instans komme til udtryk i modsætninger imellem de socialistiske handelsvirksomheder og de brede masser af forbrugere. Fordi massernes købekraft som følge af den meget hurtige udvikling af industri- og landbrugsproduktion, uafslædt øges, er det nødvendigt, at de socialistiske handelsvirksomheder leverer et stadigt rigere og mere broget udvalg af konsumgoder. Men forøgelsen af samfundets produktion kan generelt ikke følge med stigningen i samfundets behov. Derfor er den korrekte behandling af modsætningerne mellem handel og landbrug og mellem handel og industri forudsætningen for den korrekte behandling af modsætningen mellem handelsvirksomhederne og forbrugerne. Derudover er det, for korrekt at kunne løse modsætningerne mellem handelsvirksomheder og forbrugere også nødvendigt, at de folk, der arbejder i handelsvirksomhederne gør fremskridt i etableringen af en indstilling, der helhjertet går ind for at tjene folket. Kinesiske arbejdere i en handelsvirksomhed har udtrykt det på en god måde, når de siger: »En trefods disk har sine begrænsninger, at tjene arbejdere, bønder og soldater er uden grænser«. Kun når der findes en sådan indstilling, er det muligt for de socialistiske handelsvirksomheder, på basis af arbejderne, bønderne og soldaternes mangeartede behov, aktivt at organisere virksomhederne, rationelt

fordele varerne, og organisere det socialistiske marked godt. Samtidig er der, når de socialistiske handelsvirksomheder organiserer menneskenes dagligdag, ikke blot tale om passivt at tilpasse sig forbrugernes behov, de må også, på grundlag af udviklingen af den socialistiske landbrugs- og industriproduktion og statens ressourcer, aktivt og på eget initiativ påvirke og undervise forbrugerne og føle ansvar for, at folkets økonomiske dagligdag organiseres bedre og bedre.

Den socialistiske udveksling må have passende organisationsformer

Etablér passende materielle leveringssystemer og udvekslingskanaler

Udvekslingen af produktionsmidler mellem de statslige virksomheder, dvs. cirkulationsprocesserne mellem produktions- og aftagervirksomhederne, er overordentligt indviklede. Det er nødvendigt, under den statslige enhedsplanlægning at have passende udvekslingsformer, for at produktionsmidlerne rettidigt, i rette mængde og kvalitet kan leveres fra produktion – til forbrugssfæren, og dermed befordre produktionens udvikling.

Udvekslingen af produktionsmidler mellem de statslige virksomheder er en manifestation af de indbyrdes relationer mellem alle virksomheder, lokaliteter og sektorer inden for hele folkets ejendom og også mellem centrale og lokale økonomiske sektorer. De praktiske erfaringer fra den socialistiske opbygning i vort land fortæller os, at det i behandlingen af disse relationer er overordentligt vigtigt at organisere et rationelt system af materialeleverancer.

Vort lands system for materiale-leverancer følger Formand Maos strategiske kurs »Vær beredt på krig, beredt på hungersnød, tjen folket«, og læren om »under den centrale enhedsplan at overlade mere og mere til det lokale niveau«, og bør fastholde princippet om »enhedsledelse og arbejdsdeling i administrationen«. I vore dage er vort lands materialeforsynings-system netop i færd med, i overensstemmelse med de ovennævnte principper, med hensyntagen over for lokale forskelligheder, gradvist at realisere den metode, der går ud på at sikre lokal balance, regulering af forskelle, tilpasning af produktvariation, og at sikre overføringen af overskud til det højere niveau. Under vort lands enhedsplan og under forudsætning af overførsel af overskud til et højere niveau kræver produktionen, at anvendelsen af de nationale ressourcer og faciliteter bringes i ligevægt og lokal sammenhæng. På denne måde vil vi konkret befordre den strategiske kurs: »vår forberedt på krig og hungersnød og tjen folket«, gavne etableringen af et system af industrier på provinsniveau, gavne udfoldelsen af centralt og lokalt initiativ, gavne den korrekte behandling af

de indbyrdes relationer mellem det centrale og lokale niveau, lokaliteterne og virksomhederne imellem, og befordre udviklingen af produktionen.

Efter etableringen af et passende system for materielle leverancer, må der også etableres passende konkrete former og kanaler for udvekslingen, først da kan man opnå en flydende strøm af varer, og at cirkulationen af produktionsmidler fra en statslig virksomhed til en anden foregår forholdsvist hurtigt og med lave omkostninger, og med et passende pengeomløb. I øjeblikket har udvekslingen af produktionsmidler mellem vort lands statslige virksomheder grundlæggende tre former:

1. Direkte forsyning

Dette er en direkte overførsel af råstoffer og redskaber produceret i statslige virksomheder til anvendelsesenheden, som organiseres under statens enhedsplan i overensstemmelse med en kontrakt om levering af produkterne mellem virksomhederne. Denne udvekslingsform foregår ikke formidlet af et pengeomløb. Den kan forkorte cirkulationstiden, spare cirkulationsomkostninger, skabe stabile forhold mellem produktion og efterspørgsel, gavne højnelsen af produkternes kvalitet, og er den udviklingsretning, i hvilken udvekslingsformerne for produktionsmidler mellem statslige virksomheder går. Dette betyder imidlertid ikke, at man under alle omstændigheder kan anvende denne udvekslingsform. Generelt passer den til udveksling mellem virksomheder, hvor der er tale om, at kvantiteten i produktion og efterspørgsel er forholdsvis stor og hvor forholdet mellem leveringen af og behovet for produkterne er forholdsvis stabilt.

2. Material-sektorens leverancer.

Disse foregår ligeledes i overensstemmelse med statens enhedsplan, og ligesom den førnævnte udvekslingsform, er denne underordnet rammerne for planens allokering, men den skal gennemløbe et formidlende led, nemlig materialeleverance-sektoren. Det vil sige, at de råstoffer, redskaber osv. de statslige virksomheder producerer, i overensstemmelse med produkt-leverance-kontrakterne, først samlet skal overføres til den statslige materiale-leverance-sektor, derefter bearbejdes og arrangeres, og så leveres til de virksomheder, der skal bruge dem. De råstoffer og redskaber, der omfattes af denne udvekslingsform har generelt et forholdsvis bredt anvendelsesområde, men der er også nogle virksomheder hvis behov kvantitativt er relativt lille; at lede distributionen direkte fra de producerende virksomheder til alle forbrugervirksomhederne ville kræve, at producentvirksomhederne etablerede en mægtig distributionsorganisation, hvilket ville forsinke de leverancer, der var behov for. Under disse omstændigheder kunne det se ud som om det at gå gennem det formidlende led, den statslige materiale-leverance-sektor, vil foregå langsommere end direkte leverancer og øge omkostningerne. I praksis kan forbrugervirksomhederne imidlertid lige omvendt på denne måde opnå leverancerne af

produktionsmidler endnu hurtigere, og lager- og transportomkostningerne bliver også mindre. Staten er nødt til at oplagre reserver af visse produktionsmidler, og de statslige virksomheder vil også, hvis planmålene ændres, midlertidigt udtrykke ønsker om leverancer af visse produktionsmidler. Alt dette kræver, at det formidlende led, den statslige materiale-leverance-sektor, administrerer og organiserer leverancerne af produktionsmidlerne.

3. Leverancer, der organiseres med handelssektoren som mellemled.

Dette omfatter både produkter til produktivt og dagligt konsum. Der kan være tale om produkter, der har mange forskellige specifikationer, reservedele, sekundærudstyr i lille format, som der midlertidigt er opstået behov for samt små metal redskaber. Det er bekvemt for den enkelte virksomhed, at handelssektoren er bygget sådan op, at disse ikke særlig talrige enkeltdele til produktionsmidler til enhver tid kan købes af den enhed, der har brug for dem.

Giv den socialistiske handels funktion fuldt spillerum

Udvekslingen mellem de socialistiske statslige virksomheder foregår først og fremmest gennem direkte leverancer eller formidlet af materiale-leverance-sektoren. I den form for udveksling er handelssektorens formidling ikke af stor betydning. Udvekslingen mellem den statslige og den kollektive økonomi, mellem kollektive økonomier indbyrdes og mellem staten og dennes arbejdere og ansatte foregår derimod først og fremmest formidlet af handelssektoren. I den nuværende fase omfatter vort lands socialistiske handel to former, nemlig: statslige handelsvirksomheder og kollektivt ejede handelsvirksomheder. De udgør vort lands socialistiske planmæssige enhedsmarked.

De statslige handelsvirksomheder er det socialistiske enhedsmarkeds hovedbestanddel og ledende kraft. De behersker en meget stor del af detailforretningerne og hele en-groshandelen. Alle forbrugsgoder og en del af de produktionsmidler, der produceres i de statslige virksomheder sælges fra statslige handelsvirksomheder. De vigtigste produkter fra landbrugsbierhvervene i de kollektive virksomheder og også en del af deres industriprodukter, sælges fortrinsvis gennem statslige handelsvirksomheder. Med hele befolkningen som udgangspunkt overfører den statslige handelssektor, i overensstemmelse med principperne om at betragte en sag fra alle sider og behandle den derefter, og bevarelse af nøglepunkterne og planmæssig videreformidling, varerne til forbrugernes hænder. I 1973 udgjorde de statslige handelsvirksomheder 92,5% af den samlede detailhandel.

De kollektive handelsforetagender er de statslige handelsvirksomheders hjælpere. Under denne betegnelse kan man først og fremmest pege på de kooperative udbuds- og distributionsforetagender på landet; byernes

kooperative forretninger hører også ind under de kollektive handelsforetagender.

Efter at proletariatet i vort land havde overtaget den politiske magt, stod det over for et meget bredt marked på landet, med stor overvægt af individuel økonomi. Hvis dette marked ikke blev behersket af socialisme, ville det kunne blive behersket af kapitalisme. Det var overordentligt vigtigt, samtidig med at man udviklede statslige handelsforetagender, at mobilisere den arbejdende landbefolknings egne kræfter i, på cirkulationsområdet, at organisere fælles udbuds- og distributionsforetagender på landet, med ansvar for salg af produkterne fra landbrugsbierhvervene og leverancerne af industriprodukter, og at sørge for at disse blev de statslige handelsforetagenders hjælpere på landet, mht. at regulere udbud og efterspørgsel, kontrol af markedet og stabilisering af priserne. Praksis viser os, at salgskooperativerne under vort lands etablering og udvikling alt i alt har en positiv virkning på styrkelsen af den socialistiske handels kræfter, afbrydelsen af forbindelsen mellem den individuelle økonomi og kapitalismen og befordringen af den socialistiske omformning af den individuelle økonomi osv. I løbet af mere end 20 års udvikling har salgskooperativerne undergået en mægtig forandring med hensyn til kapital og personale. Den aktive kapital, der akkumuleredes i foretagendernes startperiode udgør en meget lille del af deres nuværende kapital. De nuværende salgskooperativer på landet er i virkeligheden allerede blevet en bestanddel af de socialistiske handelsforetagender under hele folkets ejendom.

De kooperative forretninger er oprindelig oprettet i fællesskab af de enkelte arbejdende i byerne. De er en overgangsform i forandringen af byernes individuelle handelsforetagender til statslige handelsvirksomheder. I vort land er nogle lokale kooperative forretninger allerede i vidt omfang omdannet til statslige forretninger. Nogle lokaliteter anvender netop alle mulige former i den fortsatte socialistiske omformning. De nuværende kooperative forretninger kan hensigtsmæssigt levere de småvarer, som byernes befolkning køber for at dække deres daglige behov.

1973 omfattede de kollektive handelsforetagender 7,3% af den samlede detailhandel.

Udover de to former for socialistiske handelsforetagender, nemlig de statslige og de kollektive, findes i vort land endnu markedshandel på landet. Markedshandelen på landet er en handelsform, som modsvarer vareudveksling med privat ejendomsret som grundlag, og som kompletterer det socialistiske planmæssige marked. De få produkter fra kollektivbøndernes bierhverv og private jordlodder kan, bortset fra en del, der går til eget forbrug eller sælges til staten, i overensstemmelse med statens regler herom sælges ved markedshandel på landet. Markedet er et sted, hvor bønderne og byernes befolkning kan handle direkte med hinanden til gensidig fordel, det er ikke tilladt, at der optræder købmænd som mellemled.

Markedshandelen på landet har i høj grad en dobbeltkarakter. På den ene side kompletterer den det socialistiske planmæssige marked, øger

samfundets produkter, øger kommunemedlemmernes indkomst og har en positiv indflydelse på landet. På den anden side er markedshandelen på landet et marked uden plan; hvis man tillader den en fri udvikling vil den kunne angribe det socialistiske planmæssige marked og øge den spontane fremvækst af kapitalistiske kræfter. Under det socialistiske system vil det, hvis man inden for en bestemt periode tillader eksistensen af en markedshandel på landet, være nødvendigt, at styrke ledelsen og administrationen af denne; kun da vil det være muligt at drage nytte af dens positive virkning, og begrænse dens negative indflydelse, og bedre sætte den i den socialistiske økonomis tjeneste.

Den socialistiske udveksling må nødvendigvis betjene sig af penge

Under det socialistiske system begynder pengene at have en ny karakter og en ny funktion

Når vareudvekslingens udvikling i menneskehedens historie har nået et bestemt stade, vil der nødvendigvis fremkomme penge, der fungerer som almene ækvivalenter. Da der i det socialistiske samfund stadig eksisterer vareproduktion og vareudveksling, må der også nødvendigvis findes penge her.

I det socialistiske samfund vil pengenes karakter og funktion, på grund af samfundsproduktionens og arbejdsprodukternes dobbeltkarakter begynde at ændres.

De penge, der under det socialistiske system forbinder vareproduktion og vareudveksling, er ganske vist stadig af væsen almene ækvivalenter, men de afspejler allerede ikke længere kapitalistiske produktionsforhold. Det der forbindes af disse penge, er allerede generelt set ikke længere kapitalistiske vareudvekslingsrelationer, der udtrykker kapitalens udbytning af lønarbejderne, men er først og fremmest socialistiske relationer, der manifesterer den indbyrdes udveksling af arbejde imellem arbejderklassen og bønderne og inden for disse to klasser.

Hvad angår pengenes betydning i socialismens umiddelbart samfundsmæssige produktion, er det, når den socialistiske stat foretager en planmæssig ledelse af den nationale økonomi, uanset om det drejer sig om fastlæggelse af produktionsdirektiver, materiel allokering eller fordeling af samfundets samlede produktion, nødvendigt at anvende penge som målestok i beregningen af kvantiteter af samfundsmæssigt arbejde. Dette viser, at pengene under det socialistiske system allerede begynder at besidde en ny funktion, nemlig den funktion at tjene som redskab ved beregningen af kvantiteter af arbejde i udarbejdelsen af den nationale økonomiske plan. Hvad udviklingsperspektivet angår, vil pengene som almene ækvivalenter som følge af vareproduktionens og vareudvekslingens gradvise forsvinden

selv forsvinde. Men selv under disse fremtidige forudsætninger, vil arbejdet med den nationale økonomiske plan stadig kræve et redskab til måling af arbejdskvantiteter.

I den proces, hvor det socialistiske samfunds individuelle konsumgoder fordeles, har pengene, udover at skulle fungere som almene ækvivalenter, også funktionen som arbejdskvittering. I sektoren med hele folkets socialistiske ejendom foregår fordelingen af individuelle konsumgoder gennem følgende former: Staten uddeler i overensstemmelse med de socialistiske principper »den der ikke arbejder, skal heller ikke have føde« og »fra enhver efter evne, til enhver efter indsats«, til hver enkelt arbejder og ansat en pengeløn, og lønmodtagerne bruger pengene til at købe de konsumgoder de har behov for. I denne proces fungerer pengene altså i en vis forstand som arbejdskvittering. Marx skrev engang:

»Arbejdscertifikatet konstaterer kun producenternes individuelle andel i fællesarbejdet og hans individuelle krav på den del af fællesproduktet, der er bestemt til forbrug«.⁵

Forandringen af pengenes karakter under det socialistiske system, afspejler, de socialistiske produktionsforholds særtræk. Denne forandring kommer også til udtryk i pengenes funktion.

Pengenes første funktion, nemlig som værdimål, findes også i det socialistiske samfund. I det socialistiske samfund bliver pengene udover, at de bruges til at måle det samfundsmæssige arbejde, der er materialiseret i varen, også anvendt som redskab i den planmæssige administration af den nationale økonomi. Den socialistiske stat anvender pengenes funktion som værdimål, når den i udførelsen af den planmæssige administration af den nationale økonomi, fastlægger priserne på de forskellige varer, og fastlægger og undersøger værdidirektiver som produktionsværdi, omkostninger, profit osv.

Under det socialistiske system er alle pengenes funktioner i de tre store udvekslingsrelationer, funktioner som cirkulationsmiddel. I det socialistiske samfund udføres pengenes funktioner i praksis af papirpenge. Papirpenge er i sig selv værdiløse, de er symboler på pengenes værdi. I vort land er dette værdisymbol den af Den kinesiske Folkerepublik udstedte Renminbi. Den socialistiske stat anvender pengenes funktioner som cirkulationsmiddel, til at fremme de økonomiske forbindelser mellem industri og landbrug, mellem by og land og mellem de enkelte statslige virksomheder. Disse penge, der fungerer som cirkulationsmidler, giver allerede ikke længere, når de er i den enkeltes besiddelse, den ret, de gav under kapitalistiske betingelser, til i stor stil at købe produktionsmidler og arbejdskraft, men kan kun bruges til at købe visse håndværkerredskaber og individuelle forbrugsgoder med. Under disse betingelser er virkefeltet for penge, der anvendes som cirkulationsmiddel allerede blevet meget begrænset.

I det socialistiske samfund fungerer penge som betalingsmiddel. De socialistiske virksomheder anvender pengene i denne funktion, til at be-

tale skat og profit til staten, til at fordele løn til arbejdere og ansatte og til at betale alle former for gæld til brodervirksomheder. Den socialistiske stat anvender pengene i denne funktion til at koncentrere og fordele statens budget- og kreditkapital og dermed bevare og befordre udviklingen af den socialistiske opbygning.

I det socialistiske samfund har pengene også funktionen som middel for den socialistiske akkumulation og opsparing. Det samfundsmæssige overskud, som arbejderne skaber, bliver i pengeformen statens socialistiske akkumulation. Den del af det arbejdende folks arbejdsindtægter, der ikke skal anvendes inden for kort tid, kan også, i pengeform, opbevares i statsbanken, og anvendes i befordringen af den socialistiske opbygning.

I den socialistiske stats økonomiske forbindelser med udlandet, er det guld, der fungerer som verdenspenge. I hjælpen til og handelen med udlandet bruger den socialistiske stat guld som alment handels- og betalingsmiddel og som udtryk for samfundets rigdom. Fordi vort lands renminbi er en af de få stabile valutaer i verden, nyder den større og større anseelse, og i vort lands udenrigshandel er der flere og flere stater, der gerne vil anvende renminbi, som redskab for planlægning og internationale betalinger.

Disse forandringer viser, at de produktionsforhold, pengene afspejler, og deres anvendelse i det socialistiske samfund, efter at fælles ejendommen af produktionsmidlerne er etableret, og produktions- og udvekslingsprocesserne som følge heraf er blevet forandret, er meget forskellig fra det kapitalistiske samfunds. I det kapitalistiske samfund bliver pengene til kapital, der af kapitalisterne anvendes til køb af arbejdskraft og produktionsmidler, og til at udsuge merværdi af arbejderne. Den måde, hvorpå den kapitalistiske stat øger pengemængden, nemlig ved at skabe underskud på finanserne, skaber inflation og forstærker udbytningen af det arbejdende folk. Desuden anvendes pengene som middel til økonomisk aggression og ekspansion, ved kapitaleksport og opnåelse af superprofitter. I det socialistiske samfund er pengene fortrinsvis i hænderne på den proletarisk diktatoriske stat, som anvender dem i planlægning og beregning af forbruget af arbejde til samfundets produkter, til at styrke og udvide de økonomiske forbindelser mellem industri og landbrug og mellem de enkelte statslige virksomheder og til, i overensstemmelse med det socialistiske princip »fra enhver efter evne, til enhver efter indsats« at organisere fordelingen af de individuelle konsumgoder. De er et redskab i den klassekamp, den proletarisk diktatoriske stat fører, og i administrationen af den socialistiske produktion og i fordelingen af produkterne.

Penge er imidlertid, når det kommer til stykket, en overlevering fra den private økonomi. De er »rester fra gårdsdagens udbyttersystem«⁶. Når vi anvender penge i den socialistiske økonomis tjeneste, er det nødvendigt klart at have dette for øje. I det socialistiske samfund er de penge, der fungerer som almene ækvivalenter, stadig krystallisationer af samfundets rigdom, og har stadig funktionerne som værdimålestok, cirkulations- og betalings- og opbevaringsmiddel og som verdenspenge. Dette er ikke

meget forskelligt fra det gamle samfund. Pengenes eksistens er en stadig grobund for fremkomsten af kapitalisme og nye borgerlige elementer.

Penge er:

»Varernes vare, som i det skjulte indeslutter alle andre varer i sig, , tryllemidlet, som efter behag kan forvandles til enhver ønskværdig eller ønsket ting«. ⁷

I pengeformen opnår den borgerlige ret sit koncentrerede udtryk. Over for pengene er menneskene formelt lige: alle kan besidde penge, og alle kan bruge penge til at købe de varer, de har brug for. Dette er ens for alle. Men heri ligger en reel ulighed. For i alle de samfund, der praktiserer et varesystem, er de penge, menneskene besidder, ulige fordelt. De mennesker, der er i besiddelse af mange penge kan ikke blot nyde en relativt høj levestandard, men kan også under visse forudsætninger anvende pengene til at udbytte andre med. I det kapitalistiske samfund er det at åbne en fabrik, spekulere, tage ågerrenter og lave underslæb, i bund og grund ens. Altsammen er udbytningsformer, hvor en person sætter sig i besiddelse af andres arbejde, og derigennem opnår flere penge. I det socialistiske samfund er ikke blot størrelsen af menneskenes pengeløn, der fordeles efter arbejdsindsats, ulige, men der eksisterer også muligheden for gennem pengeudveksling at sætte sig i besiddelse af andre menneskers arbejde. Denne form for udbytning er ganske vist illegal under proletariats diktatur, men så længe der eksisterer penge, vil der være fare for at kapitalistiske kræfter i by og på land og nye og gamle borgerlige elementer med glæde bryder loven, deltager i spekulation, starter underjordiske fabrikker og tager ågerrenter o.l. og derved sætter sig i besiddelse af andre menneskers arbejde, og får fingre i store summer penge. Da Engels kritiserede Dühring, sagde han om dennes økonomiske kommune:

»På den anden side lader kommunen den mulighed åben, at pengene er erhvervet ved andet end eget arbejde, idet den uden videre tager imod penge som betaling. Non olet. Den ved ikke, hvorfra de kommer«. ⁸

Lenin sagde engang:

» . . . og indtil da (at penge afskaffes o.a.) har vi en situation med lighed i ord, i forfatningen; vi har en situation, hvor enhver der har penge i praksis har retten til at udbytte«. ⁹

Engels og Lenins teoretiske udsagn angående det forhold, at så længe der eksisterer penge, vil disse under bestemte omstændigheder kunne forvandles til kapital, og vil nødvendigvis fremavle nye borgerlige elementer, er overordentligt vigtige. Når vi anvender penge i den socialistiske opbygnings tjeneste, må vi holde hovedet koldt. Der må under proletariats

diktatur ske en begrænsning af de farer, som anvendelse af penge bærer med sig, anvendelse af penge til på ulovlig måde at udbytte lønarbejdere, drive spekulation eller tjene penge gennem ågerrenter, må på det strengeste angribes og udryddes.

Fordi man i det socialistiske samfund har realiseret den fælles ejendom af produktionsmidlerne, og indskrænket den borgerlige ret inden for reproduktion og -cirkulation, og på passende måde har begrænset de farer, penge bærer med sig, er pengefetichismens samfundsmæssige grundlag i betydelig grad blevet svækket. I det socialistiske samfund er de penge, der fungerer som almene ækvivalenter imidlertid allerede:

»der altid parate, absolut samfundsmæssige form for rigdom«. ¹⁰

De kan udveksles med så godt som alle varer, og derfor kan pengefetichismen ikke fuldstændigt udryddes inden for kort tid. Liu Shao-qi, Lin Biao og deres lige priste materielle incitamenter »en gang kapital, masser af profit«. I praksis var dét de priste, den pengefetichisme, der ligger i udtrykket »hvis man har penge, kan man få selv djævelen til at arbejde for sig«, med det formål, hermed at forgifte det arbejdende folks tanker og underminere det socialistiske system. For gradvist at svække og udrydde pengefetichismen, er det nødvendigt, aktivt at skabe betingelser for at svække dens fundament i samfundets økonomi, og føre en uopholdelig kamp mod de kapitalistiske aktiviteter, de nye og gamle borgerlige elementer udfører ved hjælp af penge. Samtidig er det nødvendigt, at gennemføre en dybtgående kritik af de moderne revisionisters vranglære, der går ud på at prise materielle incitamenter; man må drive propaganda overfor folkemasserne om marxismen-leninismen, mao-zedong-tænkningen, og udvikle en avanceret ideologi baseret på at arbejde for revolutionen og dyrke jorden for revolutionen. Kampen mod pengefetichismen er et vigtigt aspekt i proletarietets altomfattende diktatur over borgerskabet, og en vigtig opgave for proletariet og hele det arbejdende folk i hele socialismens historiske epoke.

Fasthold pengecirkulationens lovmæssigheder i den socialistiske opbygnings tjeneste

I den proces, hvor produktion, udveksling, fordeling og konsum under socialismen foregår, er det nødvendigt, at der findes en pengebevægelse, der svarer til varernes bevægelser. I det kapitalistiske samfund foregår produktion og udveksling blindt og spontant, og markedets pengecirkulation er også en blind og spontan proces. I det socialistiske samfund foregår produktion, udveksling og fordeling alt sammen efter en plan. Den socialistiske stat har mulighed for planmæssigt at udstede og tilbagekalde penge, kan gøre pengecirkulationen planmæssig, begrænse den borgerlige ret inden for pengecirkulationen, og de farer denne bærer med sig, og bevirke,

at pengene tjener den socialistiske opbygning. For at gøre pengecirkulationen planmæssig, er det først og fremmest nødvendigt at kende årsager og virkninger i pengebevægelserne under det socialistiske system.

I det socialistiske samfund behøves der i almindelighed ikke i udvekslingen mellem de statslige virksomheder virkelige penge (kontanter) som formidlere. Planprisen inden for udvekslingsprocessen anvender pengenes funktion som værdimålestok. Når pengenes funktion som værdimålestok kommer til udfoldelse, er det ikke nødvendigt at anvende kontanter, det er tilstrækkeligt at pengene er abstrakt til stede. Varebetalingerne inden for udvekslingsprocessen mellem de statslige virksomheder foregår ved overførsler i statsbanken, og kræver heller ingen virkelige penge.

De kanaler, hvorigennem udstedelse og inddragelse af penge (pengecirculationens kanaler) foregår i det socialistiske samfund, er hovedsageligt de 4 følgende:

1. De statslige virksomheder, foretagender og organer henter penge hos statsbanken og udbetaler dem i løn til arbejdere og ansatte. Arbejdere og ansatte bruger lønindkomsterne til i handelssektoren at købe individuelle forbrugsgoder eller betale serviceydelser, på denne måde flyder pengene gennem handelssektoren, servicesektoren og andre sektorer tilbage til banken, eller arbejdere og ansatte sætter dem i banken som opsparing, og de penge, der ikke udveksles med varer vender på denne måde direkte tilbage til banken.

2. Handelssektoren modtager penge fra statsbanken, og køber hos de kollektive økonomiske enheder på landet landbrugs-biprodukter. En del af den pengeindkomst, de kollektive økonomiske enheder har fået ved salget af landbrugsbiprodukter, vil de bruge til hos staten at købe kunstgødning, insektmidler, landbrugsmaskiner og andre produktionsmidler, på denne måde vil denne del af pengene flyde tilbage til banken. Resten af den kollektive økonomis pengeindkomst fordeles til kollektivbønderne efter arbejdsindsats. Kollektivbønderne bruger disse penge til at købe industriprodukter hos handelssektoren eller sætter dem i banken. På denne måde flyder også denne del af pengene i sidste ende tilbage til banken.

3. Eftersom der stadig eksisterer markedshandel, vil en del af byboernes pengeindkomster også cirkulere gennem køb af varer på markedet, men i sidste ende vil disse penge også gennem bøndernes køb af industriprodukter og bankindskud flyde tilbage til banken.

4. Det økonomiske samkvem mellem de enkelte statslige virksomheder, foretagender og statslige organer foregår i det store og hele som regnskabsmæssige overførsler, men visse mindre betalinger foregår kontant. Statslige virksomheder, foretagender og organer kan kun opbevare en bestemt, af staten fastsat sum i kontanter; kontanter udover denne begrænsede sum skal opbevares i statsbanken. Det vil altså sige, at den pengemængde, der er nødvendig for denne cirkulation ikke er ret stor.

Disse kanaler for pengecirkulationen er snævert forbundne med den socialistiske vareudveksling, pengecirkulationen bestemmes af varecircu-

lationen. Ifølge Marx's forklaring af pengecirkulationens lovmæssigheder, er pengecirkulationens formel:

Pengemængden der fungerer som cirkulationsmidler =

$$\frac{\text{Vareprisernes samlede sum}}{\text{pengenes cirkulationshastighed}}$$

Denne formel kan stadig bruges under det socialistiske system. Det, denne formel siger, er at inden for et bestemt tidsrum er den pengemængde, der er nødvendig i cirkulationen, ligefremt proportional med den pengemængde, der er nødvendig for at realisere vareprisernes samlede sum, men omvendt proportional med pengecirkulationens hastighed. Da papirpengene kun er pengenes værdiudtryk, bør den mængde papirpenge, der sættes i omløb, svare til den pengemængde, der er nødvendig i cirkulationen. Kun når det er sådan, at den enhedsværdi, pengene repræsenterer, er stabil, vil man fuldt ud kunne udnytte deres positive funktion i den socialistiske økonomis bevægelse. Hvis den udstedte mængde papirpenge er utilstrækkelig, vil varerne, fordi det formidlende led mangler, kunne skubbes uden for cirkulationssfæren, og vil ikke kunne nå frem til forbrugere i rette tid. Hvis den udstedte mængde papirpenge er for stor, vil der kunne opstå en udbudskrise, hvor man, selvom man har papirpenge, ikke altid vil kunne købe varer. Alt i alt vil dette bevirke, at markedshandelens varepriser vil stige, og den værdimængde papirpengene repræsenterer, vil falde. Den socialistiske stats bevidste anvendelse af pengecirkulationens lovmæssigheder, gennem planmæssig regulering af alle pengecirkulationens kanaler, bevirker, at pengecirkulationen svarer til varecirkulationen og beforder en planmæssig overførsel mellem de enkelte led, dvs. den socialistiske produktion, udveksling, forbrug osv.

Vort lands renminbi er en af verdens få stabile valutaer. Dette skyldes først og fremmest, at vort land, med Formand Maos proletarisk revolutionære linie som ledetråd, uafbrudt har udviklet industri- og landbrugsproduktionen, skabt tilstrækkelige finanser, ligevægt på betalingsbalancen over for udlandet, og styrket den socialistiske økonomi og derved lagt det materielle fundament for vort lands stabile valuta, og bevirket at vort land uafsladeligt kan forsyne markedet med et stort antal varer til stabile priser, der svarer til behovene i folkets stadigt stigende købekraft. Stabiliteten i renminbiens møntværdi er også resultatet af statens bevidste anvendelse af pengecirkulationens lovmæssigheder, den planmæssige administration af pengecirkulationen og realiseringen af ligevægt på betalingsbalancen. På den ene side kontrollerer staten, gennem den planmæssige regulering af antallet af arbejdere og ansatte, lønnens stigningstakt, og regulering af gruppen statslige virksomheder, foretagender og virksomheders købekraft, og også ved regulering af landbrugsprodukternes indkøbspris, den mængde penge, der udstedes. På den anden side kan staten, gennem rettidigt og fuldstændigt udbud af de varer, befolkningen i by og på land har

brug for, regulering af planpriser og mobilisering af folkeopsparing og lignende metoder, organisere pengenes rettidige tilbagevenden til banken. Når der på denne måde skabes overensstemmelse mellem den mængde renminbi der er i cirkulation, og cirkulationens behov, vil renminbiens stabile møntværdi bevares.

Den socialistiske stats planmæssige regulering af pengecirkulationen, foregår gennem statsbanken. Vort lands Kinesiske Folkebank er en statsbank. Den kinesiske Folkebank udsteder og inddrager renminbi på basis af behovene i produktionens udvikling og i varecirkulationen, regulerer planmæssigt pengecirkulationen og er på denne måde hele landets central for kontante betalinger. Den kinesiske Folkebank udfører også en enhedsorganisering af de ikke-kontante overførsler mellem alle sektorer, virksomheder og enheder i den nationale økonomi, og er på denne måde den nationale økonomis clearing-central. Den bevirker også gennem ind- og udlån, at de penge, der midlertidigt er uden for cirkulationen, i relativt fuldstændigt omfang sættes i bevægelse, og er på denne måde hele landets kreditcentral. Sammenfattende, hvad penge-kalkulationer og -betalinger angår, foregår de alle med statsbanken som centrum. Den socialistiske statsbank er ikke blot en økonomisk organisation, den er også et statsorgan, der, under proletariats diktators statslige administration af den nationale økonomi, har en vigtig funktion i den socialistiske revolution og opbygning.

Studielitteratur:

Marx, »Kapitalen«, bind 1, kap. 3.

Stalin, »Socialismens økonomiske problemer i Sovjet«.

Noter:

1. »Kritik af Gothaprogrammet«, MEUS bind 2, s. 16.
2. Lenin, V.I.: »Instructions of the council of labour and defence«, CW bind 32, s. 385.
3. »Anti-Dühring«, s. 191.
4. Mao Tse-tung: »Economic and financial problems in the anti-japanese war«, SW bind 3, s. 111.
5. »Kapitalen«, 1.1, s. 197.
6. Lenin, V.I.: »First All-russia congress on adult education«, CW bind 24, side 358.
7. Engels, Friedrich: »Familiens, privatejendommens og statens oprindelse«, MEUS bind 2, s. 313.
8. »Anti-Dühring«, s. 403.
9. »First All-russia congress on adult education«, CW bind 29, s. 358.
10. »Kapitalen« 1.1, s. 239.

Kapitlet om udvekslingen (byttet) er gennemrevideret i 1975-udgaven; kun en lille tredjedel af materialet i 1974-udgaven er sluppet igennem revisionens nåleøje, resten er omskrevet eller helt nyt. Kapitlet er et knudepunkt for forståelsen af 1975-revisionens tendens og indhold, og det er derfor nødvendigt at se nøjere på forskellene mellem 1974- og 1975-udgaven, afsnit for afsnit.

1. afsnit analyserer *karakteren* af de bytterelationer, der eksisterer i det socialistiske samfund. Metoden er forskellig i de to udgaver:

1974-udgaven opregner fem væsentlige udvekslingsrelationer: 1) Mellem statslige virksomheder indbyrdes, 2) mellem den statslige sektor og den kollektive økonomi, 3) mellem kollektiverne indbyrdes, 4) bønderne indbyrdes, bønderne overfor bybefolkningen, og 5) mellem de statslige virksomheder og disses ansatte.

Disse fem kategorier kan reduceres til tre, efter ejendomssystem: a) Udveksling indenfor statsejendommen (det *grundlæggende* kriterium for varebytte er her borte, denne form begynder at have kommunistisk karakter («direkte distribution»)), b) udveksling mellem forskellige ejendomsbesiddere – kategori 2, 3 og 4 (dette er stadig varebytte), og c) løn indenfor den statslige sektor (dette er også i sidste instans varebytte, fordi der med lønudbetalingen sker en overførsel af ejendom).

Der kan altså atter reduceres, efter udvekslingens karakter:

1) produktudveksling (planstyret, intet marked),

2) vareudveksling (planstyret, men formidlet via markedet).

Ad 1): Denne form for udveksling er rent planstyret, og værdiloven har ikke regulerende virkning.

Ad 2): Her er der også tale om planstyring (også befolkningens købekraft er planstyret), men staten kan ikke diktere folks indkøb – de må i sidste instans afhænge af priserne. Staten kan skabe ligevægt ved en korrekt forståelse af de lovmæssigheder, som ligger i sammenhængen mellem forbrugsmonster og relative priser (dvs. pris-elasticiteter). Indenfor vareudvekslingen har værdiloven stadig »i en vis grad« regulerende virkning. Men vareudvekslingen i socialismen er principielt forskelligt fra tidligere former for vareudveksling. Bortset fra bøndernes private »side-erhverv« er alle udvekslings-kategorierne baseret på fælleseje, og der er elementer af direkte distribution i denne udveksling.

Afsnittets 2. rubrikafsnit svarer nogenlunde til det 3. rubrikafsnit i 1975-udgaven; det beskriver handelsdepartementernes opgaver og funktioner i udvekslingsprocesserne. Men al omtale af »produktudveksling« (indenfor den statslige sektor) er ændret til »vareudveksling« i 1975-udgaven, og opfordringen til »at skabe betingelser for en gradvis indskrænkning af den historisk overleverede 'saksekrise'« (i forholdet mellem landbrugs- og industriprodukter) er ny i 1975-udgaven.

I 1975-udgaven rummer det første afsnit tre rubrikafsnit, i modsætning til 1974-udgavens to. Det første er strukturelt parallelt til det ditto i 1974-udgaven, det andet er helt nyt, og det tredje svarer, som nævnt, nogenlunde til 2. rubrikafsnit i 1974-udgaven.

1975-udgaven kategoriserer udvekslingsrelationernes former på en anden måde end 1974-udgaven. Der opregnes tre hovedformer: 1. udveksling baseret på privatejendom, 2. udveksling som involverer kollektivejendom, og 3. udvekslingen indenfor »hele folkets ejendom«. – Den første form adskiller sig ikke principielt fra det gamle samfund. Den anden form har to aspekter: særtræk, som er determineret af produkternes karakter af *direkte samfundsmæssig produktion* (ikke profitorientering, ingen konkurrence eller produktions-anarki, ingen fri markedsdannelse), og de særtræk som fremgår af at udvekslingen foregår mellem *forskellige ejendomsbesiddere* (produktionen reguleres af værdiloven, ækvivalent-byttet, formidling af udvekslingen ved hjælp af penge, værdiens fremtrædelse som pris og muligheden for afvigelse mellem værdi og pris). Den tredje form (udveksling indenfor »hele folkets ejendom«) omfatter dels forholdet mellem virksomheder og ansatte, dels udvekslingen virksomhederne imellem. I det første tilfælde »låner« man vare-penge-formen til at realisere distributionen til de statsansatte arbejdere; m.h.t. udvekslingen virksomhederne imellem har denne stadig vareudvekslingens karakter, fordi virksomhederne er relativt

selvstændige og må udveksle til lige værdier. Men der er tale om en overgangsform med begyndende elementer af direkte kommunistisk distribution – specielt er *planstyringen* strammere i produktionsmiddelsektoren end i forbrugsgode-sektoren.

Det 2. rubrikafsnit handler om nødvendigheden af at begrænse den borgerlige ret i den socialistiske udveksling. Her finder vi den længe ventede argumentation om, *hvordan* vareudvekslingen kan være med til at skabe grundlaget for fremkomsten af »nye borgerlige elementer«. I betragtning af afsnittets centrale placering i revisionsarbejdet, er der lagt op til en del. Men afsnittet indfrier måske ikke så meget. Problemet fremstilles som modsætningen mellem nødvendigheden af at beregne værdi og profit (og de uheldige konsekvenser det kan have m.h.t. »profit i højsædet« og »kapitalistisk driftsfrihed«) og den statslige planlægnings behov. Den borgerlige ret i udvekslingen begrænses ved at føre udvekslingen ind på den »statslige planlægnings spor«. Afsnittet giver imidlertid ingen konkrete anvisninger på, hvorledes »planlægningen«s økonomiske politik kvalitativt adskiller sig fra den økonomiske politik, som »profitten i højsædet« implicerer.

Kapitlets 2. afsnit, om udvekslingens organisatoriske former, er ændret noget, men revisionen rummer intet nyt, som ikke er omtalt i det foregående.

3. afsnit, der behandler pengenes funktion i udvekslingen, rummer en mængde nyt stof. Især de afsnit, som *problematiserer* pengefunktionen i det socialistiske samfund, findes ikke i 1974-udgaven.

I begge udgaver opregnes pengenes fem funktioner (jvf. »Kapitalens« 1. bind . . .): penge som 1. værdimål, 2. cirkulationsmiddel, 3. betalingsmiddel, 4. akkumulationsmiddel, 5. verdenspenge. Men hvor der i 1974-udgaven især peges på, at pengene i det socialistiske samfund allerede er ved at ændre karakter, så fremhæver 1975-udgaven, at netop disse fem pengefunktioner ikke er væsensforskellige fra systemet i det gamle samfund, og at de udgør en »jordbund for ny-kapitalistiske elementer«. Under socialismen er der stadig muligheden for med penge at købe andres arbejdskraft, penge kan altså forvandle sig til kapital. I forlængelse af dette tema fremhæver 1975-udgaven kritikken af *materielle incitamenter* (kritik mod Liu Shao-qi og Lin Biao i fællesskab).

Atsnittets sidste del behandler pengecirkulationens konkrete former i Kina og er ganske instruktivt.

Den korrekte behandling af relationerne mellem staten, kollektivet og det enkelte individ

Distributionen og redistributionen af den socialistiske nationalindkomst

Efter at det socialistiske samfunds produkter er producerede, må de i almindelighed gennemgå udveksling og distribution, før de kan konsumeres. Når forbindelsen mellem produktion, udveksling, distribution og konsumtion udgør en cyklisk proces, er der tale om en reproduktionsproces. Med henblik på at sikre den socialistiske reproduktions glidende forløb, er det af stor betydning – hvad distributionsspørgsmålet angår – at behandle relationerne mellem staten, kollektivet og det enkelte individ korrekt, og at fordele de samfundsmæssige produkter og nationalindkomsten korrekt.

Den socialistiske nationalindkomst kommer fra folket og bruges af folket.

Den socialistiske nationalindkomst kan stige uafbrudt og hurtigt

Den socialistiske reproduktion har sine egne særtræk. Disse særtræk er i virkeligheden gentagelsen af den socialistiske produktions særtræk. Reproduktionens mål er at tilfredsstille den socialistiske stats og folkets stadigt voksende behov; det er ikke udbytning, som under kapitalismen; den socialistiske reproduktion iværksættes planmæssigt og proportionalt, og ikke som under kapitalismen i blind konkurrence; den socialistiske reproduktion er en uafbrudt udvidet reproduktion, og ikke som under kapitalismen afbrudt af cykliske økonomiske kriser. Disse særtræk ved den socialistiske reproduktion må nødvendigvis få indflydelse på skabelsen og distributionen af den socialistiske nationalindkomst.

Nationalindkomsten er den del af en stats samfundsmæssige produkter, der, i en given tidsperiode (normalt 1 år), bliver tilovers, når man fra det samfundsmæssige totalprodukt, der produceres af producenterne i den materielle produktionssfære, har fratrasket det, der bruges til at erstatte de konsumerede produktionsmidler. Den er udtryk for den nyskabte rigdom, som producenterne inden for den materielle produktionssfære har skabt i løbet af en given tidsperiode.

Fordi den socialistiske produktionsproces har dobbeltkarakter, vil den nationalindkomst, som den socialistiske produktion har frembragt, fremtræde dels i en materiel form, dels i en værdiform. Nationalindkomsten i den materielle form kan på grund af produkternes forskelligartethed ikke opregnes ved en simpel addition, men fordi den har en værdiform, kan man, ved hjælp af de gældende og faste priser, opregne dens størrelse og dens vækstrate.

De faktorer, der bestemmer nationalindkomstens frembringelse såvel som dens vækst, er i al væsentlighed følgende: at øge mængden af det samfundsmæssige arbejde og arbejdsproduktiviteten, og at økonomisere med forbruget af forbrugsmidler.

Generelt kan man sige, at hvis andre elementer ikke ændrer sig, vil den frembragte nationalindkomst nødvendigvis vokse i takt med den i produktionen indsatte mængde arbejde, hvadenten det drejer sig om dens materielle eller værdimæssige omfang. Under socialistiske betingelser er målet for produktionen og reproduktionen at tilfredsstille statens og folkets stadigt voksende behov; hvis reproduktionens omfang stadigt udvides, så kan den i produktionen indsatte arbejdsmængde stige år for år, og som følge heraf kan nationalindkomsten vokse vedholdende og uafbrudt.

Da målet for produktion og reproduktion under kapitalistiske betingelser derimod er udbytning, afbrydes reproduktionen hyppigt af økonomiske kriser, det relative befolkningsoverskud bliver mere udtalt og gør den enorme arbejdsløshed til et særligt samfundsmæssigt problem under kapitalismen. Således forhindres væksten i den kapitalistiske nationalindkomst ofte.

Hvis arbejdsmængden endvidere ikke forandres, så vil den frembragte nationalindkomsts materielle omfang – såfremt det er den på grundlag af faste priser udregnede nationalindkomst – nødvendigvis stige i takt med højnelsen af arbejdets produktivitet inden for produktionsvirksomhederne. Da det arbejdende folks initiativ og entusiasme kan komme fuldstændigt til udtryk i det socialistiske samfund, kan avanceret teknik opnå stor udbredelse. Udbredelsen af massebevægelser til teknisk fornyelse og teknisk revolution åbner vide perspektiver for højnelsen af arbejdets produktivitet og dermed for nationalindkomstens vækst.

Da det arbejdende folk i det kapitalistiske samfund derimod undertrykkes og udbyttes, kvæles initiativet til og entusiasmen for arbejde; den avancerede teknik kan kun indføres under den betingelse, at den øger merværdien. Derfor hindres højnelsen af arbejdets produktivitet og nationalindkomstens vækst nødvendigvis enormt.

Hvad angår den tredje faktor i bestemmelsen af nationalindkomstens vækst, så kan nationalindkomsten stige i takt med en mere økonomisk anvendelse af produktionsmidlerne i produktionsprocessen, forudsat at det samfundsmæssige totalprodukt er en fast størrelse, idet den del der skal fratrækkes det samfundsmæssige totalprodukt derved formindskes. I det socialistiske samfund, hvor det arbejdende folk er herrer, kan det aktivt varetage økonomisering med, erstatning af og alsidig anvendelse af

råstoffer og materialer, samt produktionsapparatets stadige vedligeholdelse og fuldstændige udnyttelse. Den socialistiske reproduktions planmæssighed bevirker, at produktionsmidlerne inden for hele samfundets rammer kan opnå en mere fuldstændig og hensigtsmæssig udnyttelse. Disse forhold har skabt store muligheder for økonomisering med produktionsmidler og for stigning af nationalindkomsten. Men selvom kapitalisterne i det kapitalistiske samfund sparer på kapitaludgifterne, og selvom de inden for deres virksomheder gør, hvad de kan for at økonomisere med produktionsmidlerne, så eksisterer der i hele det kapitalistiske samfund konkurrence og anarki i produktionen, der kun kan føre til omfattende spild. Virksomhederne kører desuden hyppigt med underkapacitet og udstyret står i stort omfang stille. Alle disse forhold har en negativ virkning på nationalindkomstens vækst.

Fordi funktionen af de forskellige faktorer i bestemmelsen af nationalindkomstens skabelse samt dens vækst, der kan udvikles under forskellige samfundsmæssige betingelser, slet ikke er ens, kan den socialistiske stats nationalindkomst i et langsigtet perspektiv altid vokse med en højere hastighed end den kapitalistiske stats nationalindkomst.

Fordelingen af nationalindkomsten sker i overensstemmelse med det arbejdende folks grundlæggende interesser

Hvordan iværksættes fordelingen af nationalindkomsten efter at den er blevet skabt? Nationalindkomstens fordeling er i sidste ende bestemt af ejendomsforholdet til produktionsmidlerne. Da produktionsmidlerne i det socialistiske samfund er fælles ejendom, og da det arbejdende folk er herrer i produktionen, så vil nationalindkomstens distribution nødvendigvis ske i overensstemmelse med det arbejdende folks interesser, og vil planmæssigt dække den socialistiske stats og det arbejdende folks stadigt stigende behov.

Da nationalindkomsten er skabt af producenterne i den materielle produktionssfære, vil den først og fremmest blive fordelt inden for den materielle produktionssfære. Når nationalindkomsten inden for virksomheder under hele folkets socialistiske eje fordeles, sker dette ad to kanaler: den ene er arbejds løn, der tilkommer de statslige virksomheders producenter til individuelt forbrug. Den anden del er det endelige samfundsmæssige overskud, der tilfalder staten i form af skatteafgifter og overskud, og udgør således statens samlede nettoindkomst.

Ved den første fordeling af nationalindkomsten i de kollektivt ejede virksomheder, udgør den ene del kommunemedlemmernes arbejds løn og anvendes til individuelt forbrug; den anden del udgør det enkelte kollektivs nettoindkomst. De kollektivt ejede virksomheders nettoindkomst indbetales ikke ligesom de statslige virksomheders helt og holdent til staten. Derimod indbetales en del i form af skat til staten og bliver en del af statens samlede nettoindkomst, medens en anden del beholdes og udgør

reserve- og velfærdsfonds til de kollektive virksomheders egen udvidede reproduktion og til at øge den kollektive velfærd.

Efter at nationalindkomsten under socialismen har gennemgået den materielle produktionssfæres primære distribution udgør den dels statens indkomst, dels de kollektive virksomheders indkomst og dels producenterne individuelle indkomst. Inden for distributionsspørgsmålet er den korrekte behandling af relationerne mellem staten, kollektivet og individet et væsentligt principielt spørgsmål. Formand Mao har lært os:

»Hvad angår distributionsproblemet må vi tage hensyn til statens, kollektivets og individets interesser. Vi må behandle det tresidede forhold mellem statsskatten, kooperativets akkumulation og bondens individuelle indkomst korrekt, og konstant sørge for at løse modsigelserne imellem dem¹.

Denne instruks fra Formand Mao vedrører ganske vist kun den kollektive økonomi direkte, men princippet gælder for hele nationalindkomstens distribution.

Efter at nationalindkomsten er indgået i den primære distribution, vil en del heraf indgå i redistributionen og udgøre den sekundære indkomst². Hvorfor skal nationalindkomsten redistribueres? Det skyldes, at der i det socialistiske samfund, udover en materiel produktionssfære, også findes en immateriel produktionssfære, såsom kultur-, undervisning- og sundhedsvæsen, en del servicefunktioner, såvel som hæren og de administrative organer, der selvom de ikke skaber nationalindkomst, er nødvendige for det socialistiske samfunds udvikling, for berigelsen af det arbejdende folks materielle og kulturelle liv og for konsolideringen af proletariats diktatur. Den indkomst, producenterne i den immaterielle produktionssfære får, fremkommer gennem nationalindkomstens redistribution. Da behovene for social velfærd endvidere må dækkes gennem nationalindkomstens redistribution, bliver den indkomst, enkeltpersoner får gennem den sociale velfærd også en del af redistributionen.

Nationalindkomsten redistribueres hovedsagelig gennem de socialistiske statsfinanser. Men også service-institutionernes aktiviteter kan skabe en redistribution af nationalindkomsten. Eksempelvis får serviceinstitutioner som frisører, vaskerier etc. gennem deres aktiviteter en bestemt godtgørelse fra dem, der modtager serviceydelsen. Derefter betales med en del af den indkomne godtgørelse, arbejdslønnen til medarbejderne i den pågældende serviceinstitution; på denne måde bliver den individuelle indkomst, der kom ud af den primære distribution, til individuel indkomst for de ansatte i serviceinstitutionerne, for dermed indgår den i nationalindkomstens redistribution.

Nationalindkomstens redistribution vil i forskellig grad ændre sig gennem forandringer i prisen. Ligesom en sænkning af industriprodukternes salgspris og en forhøjelse af landbrugsprodukternes købspris i virkeligheden vil betyde en forøgelse af bøndernes indkomst.

Idet nationalindkomsten i det socialistiske samfund gennemgår distribution og redistribution, vil den i sidste instans opløses i to dele: den ene vil stå til rådighed for virksomheder, der enten er ejet af hele folket eller er kollektivt ejede og bruges til udvidet reproduktion og til at opfylde samfundets øvrige fælles behov; den anden vil være producenterne individuelle ejendom, og bruges til at opfylde producenterne individuelle behov for livsforbrødenheder. Disse to dele af nationalindkomsten kan i henhold til deres forskellige anvendelse i sidste instans summeres op som: Akkumulations- og konsumptionsfonds.

Resultatet af distributionen og redistributionen af de samfundsmæssige produkter og nationalindkomsten kan opstilles på følgende måde:

*Produktionsudvidende
fonds:*

cirkulationsfonds til brug for opbygning og udvidelse af produktionsvirksomheder inden for industri, landbrug, transport osv.

*Ikke-produktive investerings-
fonds:*

bruges til investering i kultur-, undervisnings- og sundhedssektoren, i statsadministrationen og militæret, samt til ikke-produktive investeringer i industri- og landbrugssektoren.

*Samfundsmæssige reserve-
fonds:*

Den socialistiske stats og virksomheders materialelagre til beredskab mod hungersnød og krig, og til beskyttelse mod uventede afbrydelser af reproduktionsprocessen, som f.eks. statens råstof-, brændstof-, og kornlagre samt folkekommunernes kornlagre.

*Statens administrative
fonds:*

bruges til udgifter til statens administration og styring, samt det nationale forsvar.

Kultur- og sundhedsfonds:

bruges til udgifter til viden- skab, undervisning, sundhed og kunst.

Sociale sikringsfonds:

bruges af den socialistiske stat og virksomheder til udg. til arbejdsforsikring, offentlig sygesikring og social velfærd.

Ovennævnte 3 udgiftspo- ster inkluderer aflønning af medarbejderne i samtlige sektorer.

*Fonds til individuel kon-
sumption for folk inden for
produktions- og cirkulations-
sfæren:*

bruges til at dække udgifterne til ansatte og arbejdsvederlag for kommunemedlemmer be- skæftiget indenfor produkti- onen eller i cirkulationssfæ- ren.

Akkumulati-
onsfonds.

Nationalindkom-
sten.

Erstatning af
allerede for-
brugte produk-
tionsmidler.

Det so-
cialistiske
samfunds
total-
produkt

Konsump-
tionsfonds.

Både distributionen og redistributionen af den socialistiske nationalindkomst anvendes direkte eller indirekte af det arbejdende folk selv. Den del, der gives til dækning af producenterens individuelle forbrug kommer direkte producenterne til gavn; den del, der tilfalder samfundet, tjener producenterens kollektive velfærd og langsigtede interesser. Præcis som det er sagt af Marx:

»Alt det, der fratages en producent i hans egenskab af privatmand, det vil komme ham til gavn i egenskab af samfundsmedlem«. ³

Socialismens nationalindkomst kommer fra folket og bruges af folket, og er grundlæggende forskellig fra det gamle samfunds distribution af nationalindkomsten. I det af udbytterklassen regerede samfund blev størstedelen af den af det arbejdende folk frembragte nationalindkomst frarøvet det af udbytterklassen for at ernære en lille håndfuld af parasitter. Lin Biao og hans lige nærrede et vanvittigt håb om at genindføre denne kannibalistiske gamle samfundsorden i Kina, og slog til lyd for nogle forvanskninger, som Konfucius' loyale discipel, Mencius har udbredt, såsom:

»Findes der ingen fyrster, er der ingen til at styre bønderne, finder der ingen bønder, er der ingen til at nære fyrsterne«.

For dem var dét, at udbytterne regerede over og undertrykte det arbejdende folk, samt at det arbejdende folk ernærede udbytterne, absolut i sin orden og ikke til at ændre. Men vor tidsalder er imperialismens og den proletariske revolutions tidsalder, og udbytningssystemet er dømt til fuldstændig uddøen, dette system er allerede uddødt i den socialistiske stat, og det arbejdende folk kommer aldrig mere til at fodre udbytterklassens »fyrster«. Lin-Biao og hans liges vanvittige tanker om at dreje historiens hjul tilbage, må uvægerligt gå til grunde, mens historiens hjul drejer fremad.

Finansernes vigtige rolle i distributionen og redistributionen af nationalindkomsten

Statsbudgettet er hovedledet i finanssystemet

I det socialistiske samfund distribueres og redistribueres nationalindkomsten i hovedsagen gennem finanspolitikken. Det socialistiske finanssystem er opbygget af følgende hovedled: Statsbudget, statslån og statsvirksomhedernes finansanliggender. Blandt dem er statsvirksomhedernes finansanliggender grundlaget for det socialistiske finanssystem, de afspejler systematisk anvendelsen og cirkulationen af de forskellige fonds i virksomhedernes produktive aktiviteter, samt indgår i den primære distribu-

tion og dermed i statens samlede nettoindkomst. Statslån er en metode til at udlåne kapital, der midlertidigt er uden anvendelse inden for den nationale økonomi, så den distribueres for at opfylde reproduktionens behov for kortvarigt cirkulerende kapital. Det statsbudgetterede provenu indhentes gennem distributionen af nationalindkomsten, og bruges til at opfylde de behov, som konsolideringen af proletariats diktatur og den økonomiske og kulturelle opbygning dikterer. En relativt stor del af nationalindkomsten – specielt hovedparten af den socialistiske akkumulation – allokeres over statsbudgettet. Statsbudgettet er hovedleddet i det socialistiske finanssystem.

Hvorledes fungerer det socialistiske statsbudget i distributionen af nationalindkomsten? Eftersom statsbudgettet er sammensat af indkomster og udgifter, må dette forklares ud fra budgetindkomsterne og budgetudgifterne.

Den socialistiske stats budgetindkomster omfatter generelt følgende poster: indtægter fra virksomheder og foretagender, alle slags skatteindtægter samt andre indkomstposter. Hvad angår disse budgetindkomstposter, kommer langt den største del fra de socialistiske virksomheders nettooverskud. I vort land betales de socialistiske statslige virksomheders nettooverskud, i form af skatter (forbrugsafgifter på cykler, radioer og ure, o.a.) og profit, til staten. De socialistiske kollektive virksomheder indbetaler en del af nettooverskuddet i form af skatter til staten. Af vort lands øjeblikkelige budgetindkomster stammer over 99% fra statslige og kollektive foretagender. I vort lands budgetindkomster er der ingen poster for statslån og lån i udlandet; Kina er allerede blevet et socialistisk land, der hverken har udenlandsk eller indenlandsk gæld.

De socialistiske statsbudgetudgifter omfatter stort set posterne: udgifter til økonomisk opbygning, udgifter til administration, udgifter til forsvaret, udgifter til udenrigsbistand o.l. Gennem disse budgetudgiftsposter oprettes efter planen forskellige fonds, der tjener til at opfylde de behov, som konsolideringen af proletariats diktatur, udvidelsen af produktionen og udviklingen af kultur-, uddannelses- og sundhedsvæsen, dikterer. Blandt den socialistiske stats budgetudgifter er udgifterne til økonomisk opbygning og socialkultur og undervisning de vigtigste. Af vort lands budgetudgifter steg udgifterne, der brugtes til disse to poster, fra ca. 36% i 1950 til ca. 70% i 1973. Men for at tjene behovet for at invadere og udplyndre andre landes arbejdende folk, og for at undertrykke og udbytte det pågældende lands eget arbejdende folk, vil de kapitalistiske, imperialistiske og socialimperialistiske landes budgetudgifter derimod have store poster til kaprustning og statsadministration, hvilket ofte vil føre til, at udgifterne overstiger indkomsterne, hvorved der opstår et stort budgetunderskud.

De socialistiske finanser er en form for distributionsrelationer, der er skabt med den socialistiske stat som primær faktor, og som manifesterer sig gennem nationalindkomstens distribution og redistribution; målet er, at konsolidere proletariats diktatur, at udvikle økonomien, kulturen, uddannelse, sundhedsvæsen osv. og at opfylde vore egne internationali-

stiske forpligtelser. De punkter, hvor den socialistiske og kapitalistiske finanspolitik adskiller sig fra hinanden, består i at den socialistiske finanspolitik i sidste instans tjener det arbejdende folks interesser og ikke går imod disse. Den bestemmer ikke kun distributionen og redistributionen af nationalindkomsten uden for produktionens område, men den tjener også udviklingen af produktionen ved direkte at knytte statsbudgettet, statslåne og de statslige virksomheders finansielle anliggender snævert sammen.

Økonomien bestemmer finanserne, finanserne virker tilbage på økonomien.

Da de socialistiske finanser er distributions- og redistributionsrelationer, der manifesterer sig gennem fordelingen af nationalindkomsten under statens ledelse, er de snævert relateret til den nationale økonomis udvikling. Marxismen fortæller os, at produktionen bestemmer distributionen og at distributionen omvendt virker tilbage på produktionen. Forskellige samfunds forskellige distributionsformer er determinerede af forskellige samfundsmæssige produktionsmåder; endvidere vil den rigdom, som samfundet kan distribuere, være bestemt af den i produktionssfæren skabte nationalindkomst. Formand Mao har engang påpeget det dialektiske forhold mellem økonomien og finanserne:

»Den generelle politik, der leder vores økonomiske og finansielle arbejde, er at udvikle økonomien og sikre forsyninger«, . . . »mens en god eller dårlig finanspolitik påvirker økonomien, så er det økonomien, der determinerer finanserne«.⁴

Siden befrielsen har personalet inden for finans-administrationen handlet i overensstemmelse med Formand Maos instrukser, og først og fremmest koncentreret sig om økonomien, om at fremme industri- og landbrugsproduktionens hurtige vækst for at Kina's finans-indkomster skulle have en stabil materiel basis, og for at finansudgifterne og -indtægternes omfang kunne udvikles tilsvarende i forholdsvis højt tempo. I perioden fra 1949 til 1973 steg værdien af Kinas landbrugsproduktion 1,8 gange, værdien af Kinas letindustriproduktion voksede 12,8 gange, værdien af Kinas sværindustriproduktion voksede 59,0 gange; fra 1950 til 1973 voksede Kinas finansindkomster ca. 13 gange, og finansudgifterne voksede ca. 11 gange.

Den kendsgerning, at økonomien determinerer finanserne, viser, at det er fejlagtigt at have den forenklede finanspolitiske holdning, ensidigt at lægge vægt på finanserne, og være uforstående overfor betydningen af at udvikle økonomien, og dagen lang at kredse om simple finans-udgifts- og indtægtsproblemer. Folk, der holder fast ved dette forenklede finanssynspunkt, fatter ikke det dialektiske forhold mellem økonomi og finanser, og mellem produktion og distribution. De interesserer sig ikke aktivt for, og

fremmer ikke udviklingen af produktionen, og i sidste ende formår de heller ikke at løse problemerne med finansindkomsterne og -udgifterne.

Økonomien determinerer finanserne, men finanserne er ikke et helt og holdent passivt element, de har omvendt meget stor indvirkning på økonomiens udvikling. Skal staten deltage i den økonomiske opbygning, og virksomhederne udvide produktionen, så kræver det en modsvarende organisering af kapitalen; i kraft af den socialistiske finanspolitik funktion i distributionen af nationalindkomsten, vil der kunne foretages budgetoverførsler fra den samlede nettoindkomst til de statslige industrivirksomheder og stilles kapital til rådighed for produktionens opbygning. Hvis man, når kapitalen distribueres, kan få denne til at balancere med distributionen af materielle produktionsfaktorer, det vil sige, hvis man kan integrere værdibevægelserne og bevægelserne i de materielle produktionsfaktorer (altså bevægelserne i brugsværdien), hvis man kan få en bestemt kapital til at skaffe en tilsvarende mængde materielle produktionsfaktorer tilbage, og hvis man iøvrigt økonomiserer hensigtsmæssigt med brugen heraf, så kan man sikre, at den nationale økonomi udvikler sig hurtigt, proportionalt og planmæssigt. Omvendt, hvis de socialistiske finanser ikke distribuerer kapitalen præcist, hvis værdibevægelserne og bevægelserne i de materielle produktionsfaktorer mister forbindelsen med hinanden, eller hvis brugen er uhensigtsmæssig, så kan det hindre den nationale økonomis udvikling.

Den socialistiske finanspolitik koncentrerer den i produktionssfæren allerede skabte nationalindkomst i statens hænder, hvorved denne kommer til at udgøre statens samlede nettoindkomst, som igen anvendes til udvikling af den nationale økonomi. Men dette er ikke tilstrækkeligt. Alle, der arbejder i finansadministrationen, bør, på grund af deres store berøringsflade (dvs. at de står i forbindelse med alle mulige slags virksomheder og har stor forståelse for problemerne) også hjælpe virksomhederne med at forbedre deres ledelsesstruktur, skabe koordinering, hjælpe virksomhederne til at forbedre de interne gensidige relationer og relationerne mellem virksomhederne, med at udnytte ressourcerne endnu bedre, for derved uafsladeligt at fremskynde udviklingen af den samfundsmæssige produktion og væksten i nationalindkomsten. Mht. udviklingen af den økonomiske basis, vil grundlaget for socialismen på denne måde blive stærkere og sikrere.

Den proportionelle relation mellem akkumulation og konsumption er en relation, som har betydning for helheden

Den socialistiske akkumulation er grundlaget for den udvidede reproduktion

Inden for nationalindkomstens distribution og redistribution er der et spørgsmål vedrørende den proportionelle relation mellem akkumulation og konsumption, der har direkte forbindelse til udviklingen af den nationale økonomi og forbedringen af befolkningens levestandard. Ligesom den proportionelle relation mellem de to store dele af den samfundsmæssige produktion, (dvs. landbrug og industri o.a.) såvel som mellem landbrug, letindustri og sværindustri, har også den proportionelle relation mellem akkumulation og forbrug stor betydning for helheden.

Når man gennem den socialistiske finanspolitik distribuerer og redistribuerer nationalindkomsten, må man sikre, at der er en vis akkumulation til den udvidede reproduktion. Akkumulationen er grundlaget for den udvidede reproduktion. I forskellige samfund har akkumulationen imidlertid en grundlæggende forskellig karakter. I det kapitalistiske samfund, hvor produktionsmidlerne er i kapitalisternes hænder, er den eneste akkumulationsform, kapitalakkumulation. Denne type akkumulation tjener udbytterklassens fortsatte undertrykkelse og udbytning af det arbejdende folk. Først i det socialistiske samfund, hvor det arbejdende folk har grebet statsmagten og i fællesskab har tilegnet sig produktionsmidlerne, kan man ved at påbegynde en statslig og kollektiv akkumulation af fonds til den udvidede reproduktion, tjene det arbejdende folks interesser. Jo flere rigdomme, det socialistiske samfund akkumulerer, jo større bliver den samfundsmæssige produktions omfang og styrke; ligeledes højes det arbejdende folks materielle og kulturelle levestandard; endvidere må der nødvendigvis ske en tilsvarende alsidig udvikling i moralsk, intellektuel og fysisk henseende, ligesom de materielle og åndelige betingelser for overgangen til det kommunistiske samfund efterhånden også må skabes.

Men alle opportuniste og revisionister forsøger forgæves at tilsløre væsensforskellen mellem den socialistiske og kapitalistiske akkumulation, og hævder, at den socialistiske nationalindkomst skal deles fuldstændigt ud. For over 100 år siden fremførte den tyske arbejderbevægelses opportunistiske leder, Lassalle nogle vrangforestillinger om den såkaldte »ubeskårne arbejds løn«, og Dühring om den »fulde arbejds løn«. På samme måde, som svindlerne Lassalle og Dühring, larmer Liu Shao-qi op om, at socialismen skulle bestå i, at dele »en smule mere ud« og »tage en smule mere«. Ligeledes hævdede Lin Biao ondskabsfuldt, at »mens staten beriger sig, forarmes folket« og angreb den socialistiske akkumulation for at være en »omformet udbytning«, og ville ved et komplot tilintetgøre den socialistiske akkumulation. Marx og Engels har i henholdsvis »Kritikken af Gotha-programmet« og »Anti-Dühring« allerede for længe siden rettet

et gennemgribende slag mod den slags vrangforestillinger. Hvis man handler i overensstemmelse med sådan en samling revisionistiske fordrejninger, så der ikke vil være nogen samfundsmæssig akkumulation, så vil resultatet heraf blive, at man inden for den socialistiske økonomi ikke kan iværksætte udvidet reproduktion, og kun kan opretholde en simpel reproduktion. Vælger man en anden mulighed, nemlig at overdrage rådighedsretten over akkumulationen til privatpersoner, så vil det under disse omstændigheder være det samme som genrejsning af kapitalismen. Heraf fremgår det, at Liu Shao-qi's og Lin Biaos fordrejede teorier om at dele alt ud, spise alt op, bruge alt op er det samme som at skade den socialistiske økonomi og genoprette kapitalismen.

Der må tilstræbes en passende proportion mellem akkumulation og konsumption

Udover den del af den socialistiske nationalindkomst, der bruges til akkumulationsfonds, er der en overskydende del, der går til konsumptionsfonds.

» At fastsætte det passende forhold mellem akkumulation og konsumption ... er et kompliceret problem, på hvilket det ikke er let med det samme at udarbejde en fuldkommen rationel løsning«. ⁵

Hvis der i en periode generelt sker en begrænsning i den samlede nationalindkomst, så vil den del heraf, der bruges til øgning af forbruget, blive mindre, hvis den del, der bruges til øgning af akkumulationen bliver større. Hvis akkumulationen vokser kan man naturligvis øge hastigheden i den socialistiske udvidede reproduktion, men højnelsen af det arbejdende folks øjeblikkelige levestandard, vil da gå noget langsomt. Omvendt, hvis den del, der anvendes til forøgelse af konsumptionen, bliver større, så må den del, der bruges til at øge akkumulationen blive mindre. Resultatet af at øge konsumptionen er selvfølgelig, at man i relativt større omfang kan tilfredsstille det arbejdende folks øjeblikkelige behov for livsfornødenheder, men hastigheden i den socialistiske udvidede reproduktion må da nødvendigvis blive mindsket og således hæmme højnelsen af det arbejdende folks levestandard. Dette viser, at der er en modsigelse mellem akkumulation og konsumption, men denne modsigelse er ikke antagonistisk. Det er en modsigelse mellem statens, kollektivets og individets interesser, og altså en modsigelse mellem helheden og delen, mellem det arbejdende folks langsigtede og øjeblikkelige interesser. For at kunne behandle denne modsigelse korrekt, er det nødvendigt at udforske de forhold, der betinger lovmæssighederne i den proportionelle relation mellem akkumulation og konsumption.

Når man fastlægger den proportionelle relation mellem akkumulation og konsumption, må man først og fremmest basere akkumulationsstigningen

på en passende forbedring af det arbejdende folks levevilkår; samtidig må man basere konsumptionsstigningen på en konstant udvidelse af produktionen og en stadig øgning af arbejdets produktivitet, for at skabe en overordnet planlægning i statens, kollektivets og individets interesse. Hvis vi ikke sørger for at forbedre det arbejdende folks levevilkår og ensidigt betoner akkumulationen, så stemmer det ikke overens med de objektive behov i den socialistiske økonomis udvikling, og kan hæmme det arbejdende folks produktive initiativ. Sørger man omvendt ikke for at øge akkumulationen og ensidigt betoner konsumtionen, så er det ikke i overensstemmelse med det arbejdende folks grundlæggende og langsigtede interesser. For at skabe fordelagtige betingelser for den korrekte behandling af denne modsigelse, må man aktivt udvikle den samfundsmæssige produktion. Hvis produktionen udvikles og nationalindkomsten stiger, så vil der stadig, selvom der akkumuleres endnu mere, kunne skabes forbedringer i det arbejdende folks levestandard. Derfor må man i socialismens totale og langsigtede interesse især betone den revolutionære ånd, der ligger i hård kamp og i opbygning af landet med flid og sparsommelighed.

Forholdet mellem akkumulation og konsumtion er en proportional relation i værdiform; for at behandle denne proportionelle relation, kræves der en garanti i form af en tilsvarende mængde materielle produktionsfaktorer.

Først, hvad angår akkumulationen, så anvendes den først og fremmest til grundlæggende opbygning og udvidet reproduktion; derfor må der, når man har en bestemt mængde kapital, dertil svare en bestemt mængde materielle produktionsmidler⁶. Af mængden af de produktionsmidler, som skabes i den samfundsmæssige produktion, anvendes den del, der svarer til det foregående års forbrug, til simpel reproduktion, og kun hvis man har en vækst del, kan der blive tale om udvidet reproduktion. Af denne grund må man, hvis man vil opnå balance mellem produktionen og behovet, først og fremmest sikre at der er overensstemmelse mellem akkumulationsfondens samlede størrelse og væksten i produktionsmidlerne. Hvis disse to ikke modsvarer hinanden, så vil man gennem akkumulationsfonden ikke være i stand til at købe en tilsvarende mængde produktionsmidler, hvorved der ikke kan blive tale om en udvidet reproduktion; det vil sige, at hvis produktionsmidlerne ikke har mulighed for at blive omsat i fuldt omfang, vil der opstå en pukkel af materielle produktionsfaktorer. Uanset hvilket af de ovennævnte forhold der gør sig gældende, vil det få indflydelse på den socialistiske udvidede reproduktion.

For det andet, hvad angår konsumtionsfonden, så må der til den svare en garanti i form af konsumtionsmidler, eftersom konsumtionsfondene bruges til at opfylde den socialistiske stats og det arbejdende folks materielle og kulturelle behov. Modsvare øgningen af konsumtionsfondene og væksten i konsumtionsmidlerne ikke hinanden, så kan udbuddet af konsumtionsmidler overstige efterspørgslen og tage form af »pukler«, eller efterspørgslen efter konsumtionsmidler kan overstige udbuddet, hvorved der kan opstå pres på markedet. Uanset hvilket af ovenstående

forhold, der gør sig gældende, vil resultatet være, at man ikke kan opfylde målene for tilfredsstillelsen af statens og det arbejdende folks behov.

Som det fremgår, er det af hensyn til behandlingen af den proportionelle relation mellem akkumulation og konsumtion nødvendigt, ihærdigt at sørge for produktionens udvikling. Kun hvis produktionen af produktionsmidler og forbrugsmidler vokser, er der mulighed for forøgelse af akkumulationen og konsumtionen og for endnu bedre at løse modsigelsen mellem akkumulation og konsumtion. Her er det af afgørende betydning, til stadighed at højne arbejdets produktivitet og at økonomisere med brugen af materielle produktionsmidler, for at skabe en endnu større materiel velfærd, under betingelser, hvor arbejdsstyrken og de materielle og finansielle ressourcer ikke øges.

Studielitteratur:

Marx: »Kritik af Gotha-programmet«.

Engels: »Anti-Dühring«, kap. 4.

Formand Mao: »Om den rette behandling af modsætninger inden for folket«. 1. og 3. del.

Formand Mao: »Økonomiske og finansielle problemer under den anti-japanske krig«.

1. »Om den rette behandling –«, Mao US, s. 333.
2. Den samlede nettoindkomst, som den socialistiske stat har opnået gennem den primære distribution vil blive anvendt til forskellige formål, men det er ikke alle udgifter, der indgår i nationalindkomstens distribution. For eksempel sker der ingen ændringer i ejendomsretten, når staten foretager en produktionsmæssig overførsel til statsindustrien og det hører kun til inden for nationalindkomstens redistribution, hvis det tager form af en sekundær indkomst.
3. »Kritik af Gothaprogrammet«, MEUS bind 2, s. 15.
4. »Economic and financial problems in the anti-japanese war«, SW, bind 3, s. 111.
5. »Om den rette behandling–«, Mao US, s. 327.
6. En lille del af akkumulationsfonden anvendes til køb af forbrugsgoder, men størsteparten anvendes til køb af produktionsmidler.

Sammenligning af 1974- og 1975-udgaven:

Kapitel 10 er uændret i 1975-udgaven.

Hvordan distribueres individuelle forbrugsgoder i det socialistiske samfund?

Det socialistiske princip »fra enhver efter evne, til enhver efter indsats«

Distributionen af individuelle forbrugsgoder er et vigtigt aspekt af produktionsforholdene. Ligesom distributionen af hele nationalindkomsten er distributionen af de individuelle forbrugsgoder grundlæggende bestemt af den form, ejendommen af produktionsmidlerne har. Når den imidlertid én gang er bestemt, har den virkning tilbage på konsolideringen og udviklingen af ejendomssystemet.

Distributionen af individuelle forbrugsgoder må foregå efter det socialistiske princip »fra enhver efter evne, til enhver efter indsats«

Distributionen bestemmes af ejendommen af produktionsmidlerne

I intet samfund er relationerne i distributionen af de individuelle forbrugsgoder frit valgt efter menneskenes ønske. Ejendomsrelationerne bestemmer distributionsrelationerne. Hvem der kontrollerer produktionsmidlerne, er et afgørende spørgsmål. Marx påpeger:

»Den til enhver tid eksisterende fordeling af forbrugsmidlerne er kun en følge af fordelingen af selve produktionsbetingelserne. Men denne fordeling er karakteristisk for selve produktionsmåden«. ¹

Fordi produktionsmidlerne i det kapitalistiske samfund kontrolleres af kapitalisterne kan den ubesiddende arbejder ikke gøre andet end at sælge sin arbejdskraft, og underkaste sig kapitalistens udbytning og undertrykkelse. Fordi produktionsmidlerne i det socialistiske samfund kontrolleres af proletariatet og hele det arbejdende folk, og der er etableret et socialistisk fællesejendoms-system, er magten over distributionen i hænderne på proletariatet og det arbejdende folk, og distributionsprincippet er derfor til gavn for det arbejdende folk.

Distributionen kan følgelig ikke adskilles fra ejendomssystemet. At tale abstrakt om distribution, uden at tage hensyn til ejendomssystemet er en slags »distributionsdeterminisme«. For mere end hundrede år siden ar-

gumenterede Lassalle, et kreatur, der gemte sig i den tyske arbejderbevægelse, for, at hvis man blot gennemførte en »retfærdig fordeling«, så ville det arbejdende folks fattigdom kunne elimineres. Liu Shao-qi vrøvlende om, at »i det socialistiske samfund kommer modsætningen mellem produktionsforholdene og produktivkræfterne først og fremmest til udtryk i distributionen«. Et af medlemmerne i Lin Biaos partifjendtlige klike skrev i en notits: »Fordeling efter arbejde og princippet om materielle incitamenter« er »afgørende drivkræfter« i produktionens udvikling. Alt dette er reproduktioner af »distributionsdeterminisme«. Før proletariatet greb den politiske magt, var det at rose »distributionsdeterminisme« ensbetydende med at udbrede ideen om at den kapitalistiske produktionsmåde var god, blot var distributionen uretfærdig. Derfor var det ikke nødvendigt at omstyrte det kapitalistiske system. Når blot distributionen ændredes, ville det gå an. Men hvordan kunne distributionsforholdene grundlæggende ændres, når produktionsmidlerne kontrolleredes af borgerskabet? »Distributionsdeterminisme« er en gift, der lammer det revolutionære folks kampvilje. Efter at proletariatet har grebet den politiske magt, er udbredelse af ideen om »distributionsdeterminisme« ensbetydende med et forsøg på at fordreje det arbejdende folks revolutionære retningssans, og trække det over på den borgerlige velfærds falske sti, og få dem til at glemme konsolideringen og udviklingen af det socialistiske fællesejendomssystem og glemme proletariatets historiske mission: at fortsætte revolutionen under proletariatets diktatur. Altsammen med det formål at give Liu Shao-qi, Lin Biao og den slags svindlere frit spil i deres genrejsning af kapitalismen.

Samtidig med at man kritiserer »distributionsdeterminisme«, må man også bemærke, at distributionen aldeles ikke er et passivt element. Distributionen bestemmes af ejendomssystemet, men har også en tilbagevirkende indflydelse på dette. Det er altså også forkert ikke at lægge vægt på distributionens indflydelse.

✓ *Princippet »fra enhver efter evne, til enhver efter indsats« udgør negationen af udbytningssystemet.*

I det socialistiske samfund tilhører det samfundsmæssige produkt det arbejdende folk. Betyder dette, at hele det samfundsmæssige produkt direkte kan fordeles til de enkelte arbejdende i den materielle produktionssektor? Det gør det bestemt ikke. Marx påpegede i »Kritik af Gothaprogrammet«, at der i det socialistiske samfund bør trækkes følgende fra samfundets bruttoprodukt før dette distribueres:

»For det første: dækning til erstatning af forbrugte produktionsmidler. For det andet: en ekstra del til udvidelse af produktionen. For det tredje: reserve – og forsikringsfonds mod uheld, forstyrrelser på grund af naturkatastrofer osv.«²

Derudover skal, af den del der er tilbage efter erstatningen af produktionsmidlerne, følgende fradrag foretages, før der foretages en individuel distribution. »For det første: de almindelige administrationsomkostninger, der ikke hører med til produktionen... For det andet: hvad der er bestemt til kollektiv tilfredsstillelse af behov såsom skoler, sundhedsvæsen osv.... For det tredje: fonds til arbejdsudytige osv.«² I dag må den socialistiske stat desuden, udover de ovennævnte fradrag, etablere fonds til udlandshjælp, som bruges til hjælp for verdens folks revolutionære kamp.

Det, der bliver tilbage af samfundets bruttoprodukt, efter at de nødvendige sociale fradrag er foretaget, kan udbydes som individuelle forbrugsgoder som kan fordeles mellem de arbejdende i den materielle produktionssektorer. I det socialistiske samfund er det grundlæggende distributionsprincip hvad individuelle forbrugsgoder angår, »fra enhver efter evne, til enhver efter indsats«. Dette vil sige, at enhver arbejdende må gøre sit yderste i det samfundsmæssige arbejde, og at samfundet derefter vil fordele en mængde forbrugsgoder (til vedkommende), som svarer til den mængde arbejde han/hun har ydet.

Virkeliggørelsen af princippet »fra enhver efter evne, til enhver efter indsats« er et stort historisk fremskridt i distributionssystemet. I de adskillige tusind år, i løbet af hvilke der har eksisteret klasseantagonismer, har der været tale om alle mulige former for systemer, efter hvilke det ene menneske udbyttede, undertrykte eller fortærede det andet i overensstemmelse med princippet »de der arbejder intet får og de der får, ikke arbejder«. Slavesamfundets distribution var karakteriseret ved, at slaveejerne behandlede slaverne som talende arbejdsredskaber, og lod dem leve som kvæg. I det feudale samfund måtte bønderne levere 50, 60 ja helt op til 80% af deres høst til godsejerne, medens de selv måtte føre et liv, hvor »gryden og risspanden var tom, og man måtte gå med tom mave gennem vinteren«. I det kapitalistiske samfund er arbejderens løn ikke tilstrækkelig til at føde og klæde hans familie. Desuden trues han konstant af arbejdsløshed. Uligheden i ejendommen af produktionsmidlerne fører uundgåeligt til dette forhold mellem udbytter og udbyttet i distributionssystemet. I det socialistiske samfund erstatter fællesejendom af produktionsmidlerne privatejendommen. Derfor kan man her virkeliggøre princippet »fra enhver efter evne, til enhver efter indsats«, til gavn for det arbejdende folk. Dette princip anvender arbejdet som målestok i distributionen af forbrugsgoder. Alle, der kan, skal deltage i arbejde, og de der ikke arbejder, skal ikke have føden. Dette er en fundamental negation af det distributionssystem, hvor mennesket i tusindvis af år har udbyttet mennesket, og udgør et meget stort fremskridt i distributionssystemet.

Hvorfor må distributionen af individuelle forbrugsgoder i det socialistiske samfund nødvendigvis følge princippet »fra enhver efter evne, til enhver efter indsats«? Hvorfor kan man endnu ikke virkeliggøre princippet »fra enhver efter evne, til enhver efter behov«? Dette skyldes, at det socialistiske samfund netop er kommet af det kapitalistiske samfunds

skød, og at de forskelle mellem henholdsvis arbejdere og bønder, by og land og fysisk og åndeligt arbejde, der er overleveret fra det gamle samfund, stadig eksisterer. Arbejde er stadig ikke blevet behov nr. 1 i et stort antal menneskers liv. Samfundets produktion har endnu ikke nået et højt velstandsniveau. Fremfor alt betyder klassernes og klassekampens eksistens i det socialistiske samfund, at udbytterklasserne altid, gennem forskellige kanaler udbreder afskyeligt tankegods som »at elske bekvemmelighed og hade arbejde«, og »at modtage uden at arbejde« for at forgifte det arbejdende folk. Under disse betingelser er det umuligt at realisere princippet om fordeling efter behov; det ville ikke kunne gå. Kun virkeliggørelsen af princippet »fra enhver efter evne, til enhver efter indsats« vil modsvare behovene for udvikling af produktivkræfterne og blive akcepteret og modtaget af det brede arbejdende folk.)

Fordeling efter arbejde adskiller sig næppe fra det gamle samfund

I den socialistiske periode er det nødvendigt, inden for distributionen af individuelle forbrugsgoder, at gennemføre princippet »fra enhver efter evne, til enhver efter indsats«. Fordeling efter arbejde er imidlertid på ingen måde proletarietets højeste aspiration. Det princip, som proletariet af alle kræfter stræber efter at virkeliggøre i fremtiden, er det kommunistiske princip »fra enhver efter evne, til enhver efter behov«. Fordi fordeling efter arbejde udtrykker en lige ret, er det »stadig i princippet – den borgerlige ret»³, »... den borgerlige rets« ulighed, som vedbliver at herske, for så vidt produkterne bliver fordelt »efter arbejdsydelsen»⁴. Formand Mao påpegede i sit direktiv angående teorispørgsmålet, at: fordeling efter arbejde »adskiller sig næppe fra det gamle samfund»⁵.

13 Hvorfor kan man sige, at fordeling efter arbejde næppe adskiller sig fra det gamle samfund, og at den lige ret, den bringer til udtryk stadig er borgerlig ret? Dette skyldes, at det der praktiseres gennem fordelingen efter arbejde, stadig er det princip, inden for vareudvekslingen, hvor en bestemt mængde arbejde i én form udveksles med samme mængde arbejde i en anden form. Dette udvekslingsprincip er formelt lige, men reelt ulige. Hvad angår dette, i distributionen at foretage beregninger med den lige målestok – arbejde – og at gennemføre distributionen på basis af den mængde arbejde, den enkelte har ydet, så er alle lige. Men de arbejdendes betingelser er forskellige; nogle er stærke, andre er mindre stærke; nogle har et højt kulturelt og teknisk niveau, andre har et lavere. Derfor er den mængde arbejde de kan yde samfundet, ikke lige stor, og det princip om lige ret, der kommer til udtryk i fordeling efter arbejde:

»Den anerkender ingen klasseforskel, fordi enhver kun er arbejder ligesom alle andre, men den anerkender stiltiende den ulige individuelle begavelse og følgelig ydedygtighed som naturlige privilegier».⁶

Samtidig er de enkelte arbejdendes familiemæssige forpligtelser heller ikke ens. Nogle skal underholde mange personer, andre ikke så mange osv. Når en bestemt mængde arbejde indtjener en tilsvarende godtgørelse, vil de mennesker, som er stærke, har et højt teknisk niveau og kun få munde at mætte, kunne leve forholdsvis bedre end dem, der er i den modsatte situation, og dette vil resultere i en reel ulighed. Denne ulighed er ganske vist forskellig fra det gamle samfunds ulighed, fordi der heri ikke er tale om, at mennesker udbytter mennesker, men sammenlignet med proletarietets idealer om fælles rigdom og det kommunistiske princip »fra enhver efter evne, til enhver efter behov«, er dette stadig et »misforhold«,

»Men disse misforhold er uundgåelige i den første fase af det kommunistiske samfund, der efter lange fødselsveer lige er fremvokset af det kapitalistiske samfund. Retten kan aldrig stå over samfundets økonomiske struktur og den deraf betingede kulturudvikling«. ⁷

På den ene side er princippet om distribution af individuelle forbrugsgoder i overensstemmelse med arbejdsindsatsen, historisk uundgåelig og kan ikke afskaffes efter ønske. På den anden side er den lige ret, den legemliggør, stadig borgerlig ret, og udgør grobunden og betingelsen for, at kapitalismen kan genopstå. Derfor er det nødvendigt at den indskrænkes under proletarietets diktatur.

Hvis man på den anden side gør fordeling efter arbejde hellig, fastfryser den som princip, og sikrer og styrker den borgerlige ret og den ulighed, den fører med sig, så vil der nødvendigvis opstå forskel mellem rig og fattig og polarisering, og kapitalismen og borgerskabet vil udvikle sig endnu hurtigere. Derfor vil der som følge af den stadige stigning i samfundets produktion, og den stadige højnelse af folkemassernes kommunistiske bevidsthed nødvendigvis blive tale om en gradvis overgangsproces fra fordeling efter arbejde til fordeling efter behov. I det socialistiske samfund findes der allerede elementer af fordeling efter behov i de sociale velfærdsaktiviteter, der drives af staten eller kollektivet, såsom gratis lægehjælp for arbejdere og ansatte, arbejdsforsikring(a) osv. Derfor må vi i den nuværende fase fastholde teorien om revolutionens udviklingsfaser og praktisere det socialistiske princip »fra enhver efter evne, til enhver efter indsats« og samtidig fastholde teorien om den uafbrudte revolution, aktivt skabe gunstige betingelser for gradvist at øge elementerne af fordeling efter behov, og i fremtiden, når situationen er moden, erstatte »fordeling efter arbejde« med »fordeling efter behov«.

a. Den kinesiske sygesikringsordning.

I det socialistiske samfund foregår der en skarp strid om distributionsspørgsmålet. Liu Shao-qi-kliken støttede »de tre højes« politik, nemlig høje lønninger, høje bonusser og høje honorarer. Deres hensigt var, inden for distributionen, at skabe en kløft mellem høj og lav for at underminere enheden inden for folket, skade de arbejdendes entusiasme i produktionen, hindre produktivkræfternes udvikling og skabe et privilegeret lag, der kunne udgøre den sociale basis for deres reetablering af kapitalismen. Dette komplot fra Liu Shao-qi-klikens side blev smadret under Kulturrevolutionen.

Hvad angår distributionsspørgsmålet, er det en af proletariatets revolutionære opgaver at gå imod skabelsen af en kløft mellem høj og lav, og gradvist formindske forskellene. I sin opsummering af erfaringerne fra den første proletariske regering i verden – Pariserkommunen – roste Marx højt den praksis, der anvendtes af kommunens helte, ifølge hvilken »Fra Kommunens medlemmer og nedefter måtte den offentlige tjeneste udføres for arbejderløn«. ⁸ Han betragtede dette som en mægtig fornyelse, og bekræftede fuldstændigt betydningen af denne revolutionære erfaring. Kort efter Sovjetregeringens etablering måtte Lenin ud fra kampens behov, ganske vist over for de borgerlige intellektuelle i kortere tid praktisere et system med høje gager, men han påpegede klart,

»De høje gager har ubestrideligt en demoraliserende virkning – både på sovjetmagten . . . og på arbejdermassen,« ⁹

og kritiserede dybtgående systemet med høje gager. Formand Mao har altid lært os:

»Alle vore arbejdende kadrer er, uanset status, folkets tjenere«. ¹⁰

Helt fra gammel tid er han gået imod at praktisere systemet med høj løn til et lille antal personer, og krævet af os, at vi gradvist indsnævrer forskellene i personlig indkomst mellem på den ene side det arbejdende personel i parti, stat, virksomheder og folkekommuner og folket på den anden.

Hvorfor formaner proletariatets revolutionære læremestre os gentagne gange om at være opmærksomme på dette problem, og hvorfor bekræfter de igen og igen Pariserkommunens principper? Dette er fordi en polarisering inden for distributionen først og fremmest er i uoverensstemmelse med det socialistiske system af fælles ejendom, og med de socialistiske indbyrdes relationer. I det socialistiske samfund er det arbejdende folk statens og virksomhedernes herrer. Deres arbejdssevne opfostres i bund og grund af samfundet. Deres arbejdsbidrag til samfundet er ganske vist forskelligt på grund af påvirkning fra det gamle samfunds arbejdsdeling og øvrige betingelser, men forskellene i levestandard bør ikke blive for store. Det er objektivt nødvendigt, gradvist at formindske de tre store forskelle

for at gå fremad ad vejen mod fælles rigdom. For det andet, hvis man tillader at polariseringen inden for distributionen udvikler sig, vil der kunne danne sig et privilegeret lag i samfundet, der vil kunne udgøre det samfundsmæssige grundlag for borgerskabets genrejsning af kapitalismen, og som vil være til skade for konsolideringen af proletariats diktatur. I vore dages Sovjetunion har der allerede ud af et borgerligt privilegeret lag, dannet sig et monopolborgerskab, der tilegner sig andre menneskers arbejdsprodukter. Dette er den udbytterklasse af en ny type, som med Brezhnevs renegatklike som repræsentanter, hersker over USSRs arbejdende folk. For det tredje er polarisering inden for distributionen til skade for styrkelsen af enheden inden for det arbejdende folk, og giver spillerum for de borgerlige ideer om berømmelse og rigdom. Derfor må vi beskytte os mod denne tendens.

At gå imod polarisering inden for distributionen er ikke ensbetydende med at indføre absolut egalitarisme, som ligestiller enhver arbejdsgodtgørelse, uanset arbejdets sværhedsgrad, arbejdsintensitet og -indsats. Pariserkommunen gik ind for at alle, der arbejdede inden for staten kun skulle tjene en løn, der svarede til arbejdernes, men samtidig anerkendte den lønforskelle arbejderne imellem, når blot disse forskelle ikke blev for store. Absolut egalitarisme er i fuldstændig uoverensstemmelse med det socialistiske princip »fra enhver efter evne, til enhver efter indsats«, man må derfor gå imod den. Formand Mao påpegede klart for mere end 40 år siden

»Før afskaffelsen af kapitalismen er absolut egalitarisme en illusion, der stammer fra bønder og småbesiddere, og selv under socialismen kan der ikke blive tale om absolut lighed, fordi materielle goder vil blive fordelt efter princippet »fra enhver efter evne, til enhver efter indsats« såvel som efter arbejdets behov«. ¹¹

Absolut egalitarisme vil desuden skade menneskenes arbejdsentusiasme, hindre produktionens udvikling, påvirke stigningen i samfundets produkt og skade den socialistiske sag.

I det socialistiske samfund kræver fordelingen af individuelle forbrugsgoder på den ene side, at man praktiserer princippet om fordeling efter arbejde, og at man akcepterer forskelle. På den anden side må vi også sikre os mod polarisering, og bevidst indskrænke den borgerlige ret, der kommer til udtryk i fordeling efter arbejde, og bevirke, at arbejdernes levestandard gradvist nivelleres og den fælles rigdom virkeliggøres. Dette er en modsigelse. Selvom denne modsigelse under bestemte betingelser behandles forholdsvis korrekt, så vil der, som følge af at betingelserne ændrer sig, kunne opstå nye modsigelser. Derfor må vi alvorligt studere marxismen, gribe partiets politik, foretage dybtgående undersøgelser og studier, snævert støtte os på masserne og med den proletariske politik som ledetråd, korrekt løse disse modsigelser.

Der er to grundlæggende former i distributionen af individuelle forbrugsgoder

Distributionen inden for den statslige økonomi foregår først og fremmest gennem løn-systemet

Fordi der stadig eksisterer vareproduktion og vareudveksling i det socialistiske samfund, udbetaler staten, inden for hele folkets socialistiske ejendom, efter at arbejdere og ansatte har ydet en bestemt mængde arbejde, en bestemt sum penge som arbejdsgodtgørelse på basis af faste kriterier. Den pengeindkomst, arbejdere og ansatte på denne måde modtager, kaldes løn.

Lønnen under det socialistiske system afspejler andre produktionsforhold end lønnen under det kapitalistiske system. Under det kapitalistiske system er arbejdskraften en vare, og lønnen, indtægten ved salget af arbejdskraften; den udtrykker de ansættelses- og udbytningsrelationer, der findes mellem kapitalister og arbejdere. Under socialismen er arbejderne statens og virksomhedernes herrer, arbejdskraften er ikke en vare, og lønnen er ikke længere den forvandlede form for arbejdskraftens værdi eller pris. Den er en form for statslig distribution af individuelle forbrugsgoder ved hjælp af penge, og på basis af princippet »fra enhver efter evne, til enhver efter indsats«.

Løn forekommer først og fremmest i to konkrete former, nemlig tidsløn og akkordløn. Tidslønnen er en arbejdsgodtgørelse, der udregnes på basis af arbejdstiden. Inden for et givet tidsrum, udbetales en fast løn dagligt eller månedligt i overensstemmelse med det lønniveau, der er fastsat på basis af det socialistiske distributionsprincip. Akkordløn er en arbejdsgodtgørelse, der beregnes på grundlag af arbejdsproduktet; lønnen udbetales efter en stykakkord, efter antallet af enheder af en bestemt kvalitet, som arbejderen færdiggør. I vort land har der været tale om en udviklingsproces i dannelsen af disse to lønformer.

Før 1958 anvendtes akkord-lønssystemet i vort land inden for et stort antal virksomheder med beskæftigelser og arbejdsområder, hvor arbejdet udførtes manuelt. Dette var på daværende tidspunkt i overensstemmelse med vort lands produktivkræfters udviklingsgrad og det ideologiske bevidsthedsniveau hos de brede masser af arbejdere og ansatte, og havde en positiv indflydelse på produktionens genopbygning og udvikling. Men som følge af stigning i mekaniserings- og automatiseringsgraden og den stadige højnelse af det ideologiske bevidsthedsniveau hos arbejdere og ansatte, specielt efter det store spring fremad, afslørede klart mange af akkordlønssystemets mangler og uheldige virkninger:

1. Som følge af den tekniske udvikling blev det efterhånden, inden for mange arbejdsområder, vanskeligere at praktisere individuelle akkorder og desuden havde anvendelsen af akkordløn en skadelig indflydelse på den tekniske fornyelse.

2. Akkordsystemet skadede enheden arbejderne imellem; det kunne let føre til modsætninger mellem arbejdere på tidsløn og arbejdere på akkordløn, mellem nye og gamle arbejdere, mellem arbejdere ved forskellige placeringer i produktionsprocessen og mellem arbejdere på forskellige arbejdshold.

3. Akkordløssystemet kunne let skade højnelsen af den politiske og ideologiske bevidsthed ved at fostre den indstilling, ikke først og fremmest at bekymre sig om den kollektive virksomhed, men snarere om den personlige indkomst. Derfor afskaffedes akkordsystemet i 1958 på et stort antal virksomheder, efter krav fra de brede masser af arbejdere og ansatte, og man indførte tidslønssystemet. Den lønform der anvendes i vort land i dag er først og fremmest tidslønnen; akkordløn anvendes kun i nogle enheder og inden for begrænsede arbejdsområder.

Lønspørgsmålet er et vanskeligt, men vigtigt spørgsmål. Det omfatter ikke blot de indbyrdes relationer mellem staten, kollektivet og den enkelte, men også relationerne mellem arbejderne indbyrdes, mellem arbejdere og bønder og mellem arbejdere og bønder på den ene side, og det øvrige arbejdende folk på den anden. Lønspørgsmålet må behandles med den yderste alvor og forsigtighed. Vort lands lønssystem er ganske vist blevet ændret nogle gange, men der er stadig ikke så få spørgsmål, der er uløste. Formand Mao påpeger:

»I vort land praktiseres der for tiden et varesystem, og lønssystemet er også ulige, der findes et lønssystem med otte trin, osv. Der kan kun ske indskrænkninger af disse under proletariats diktatur«. ¹²

Lønssystemets ulighed er en manifestation af uligheden i fordeling efter arbejde. Lønssystemet med de otte trin er et lønssystem, der praktiseres mht. de produktive arbejdere. Det fremhæver lønforskellens ansporende virkning på arbejdsenthusiasmen, og anvender arbejdets grad af komplicerede og faglige kvalifikationer som standardkriterium ved bestemmelsen af løntrin. Når ottetrin-lønssystemet anvendes, bliver der forholdsvis stor forskel hvad lønindkomst angår, for henholdsvis kompliceret og enkelt arbejde, og faglært og ikke faglært arbejde. Dette lønssystem er en klar manifestation af borgerlig ret, og må indskrænkes under proletariats diktatur.

I bestemte perioder og under bestemte forudsætninger kan man i det socialistiske samfund udover løn også anvende bonusformen, når man vil belønne visse arbejdere og ansatte, der er gode og har gode resultater. Bonusformen overskrider ikke den borgerlige ramme, som består i at »det man gør, gør man for at få penge for det«. Før kulturrevolutionen var der i vort land ikke så få industrivirksomheder, der, under indflydelse fra Liu Shao-qis revisionistiske linie, ikke støttede den proletariske politik, og havde en mani med bonussystemer. Netop som Formand Mao påpegede det:

»Dermed har jeg ikke sagt, at der ikke var gode folk blandt dem, der havde ansvaret på fabrikkerne«. »Men de fulgte den linie, der var Liu Shao-qis linie – det eneste middel, de brugte, var materielle incitamenter, de gav profitten kommandoen, og istedet for at fremme den proletariske politik brugte de bonusordninger o.s.v.«.¹³

Praksis viser os, at hvis vi ikke fastholder den proletariske politik som ledetråden, og ikke højner massernes kommunistiske bevidsthed, men går op i at udvide og styrke den borgerlige ret, at anvende materielle incitamenter, lægge vægt på bonusser, og anvender disse som lokkemiddel for at anspore massernes entusiasme i produktionen, vil dette nødvendigvis spolere menneskenes ideologi, og skabe uenighed, arbejderne imellem, og bevirke at virksomhederne kører ind på et vildspor, og glider ind på revisionismens falske vej.

Praksis fra den socialistiske revolution og opbygning fortæller os, at når man behandler lønsspørgsmålet, er det nødvendigt, udover at fastholde den proletariske politik som ledetråd, og styrke den ideologiske opdragelse, desuden at være opmærksom på følgende principper: med produktionens udvikling og på basis af en højnelse af arbejdets produktivitet, kan arbejderne og ansattes lønninger gradvist øges, men ikke for meget. Lønnernes stigningstakt kan ikke overgå stigningen i arbejdets produktivitet. Når man fastlægger standardlønnen og lønnens stigningstakt, er det nødvendigt, at gå ud fra den samlede situation, lave helhedsplanlægning, med skelligt hensyn til helhedens enkeltelementer og hensyntagen til relationerne mellem arbejdere og bønder. Når arbejderes og ansattes standardløn fastsættes, må man gå imod tendenserne til at gøre forskellene større, men man må også beskytte sig mod den absolut egalitaristiske metode, der negerer forskellene fuldstændigt; man må, med hensyn til foreningen af stigning i den individuelle løn med stigning i den kollektive velfærd, gradvist øge den kollektive velfærds del og når der er forudsætninger herfor, må man gradvist øge elementerne af fordeling efter behov.

Under det socialistiske system er elementerne af fordeling efter behov blevet øgede og udvidede som følge af produktionens udvikling. Derfor kommer stigningen i arbejderne levestandard ikke kun til udtryk gennem stigning i lønindkomsten, men også gennem udvidelsen af elementer af fordeling efter behov, som social velfærd osv. I den moderne revolutionære Peking-opera »On The Docks« sang den tidligere havnearbejder Ma hong-liang:

»I det nye samfund er vi havnearbejdere blevet stolte herrer, vi blir støttet ved fødsel, alderdom, sygdom og død. Kommunistpartiet og Formand Maos godhed er højere end himlen«.

Disse sætninger udtrykker det nye samfunds arbejderklasses sande følelser over for omvæltningen og befrielsen, og afspejler i koncentreret form, de socialistiske produktionsforholds mægtige overlegenhed.

Inden for økonomien under folkekommunernes kollektive ejendomssystem følger distributionen af individuelle forbrugsgoder også princippet »fra enhver efter evne, til enhver efter indsats«. Men fordi graden af offentlig ejendom i det kollektive ejendomssystem er forskellig fra hele folkets ejendomssystem, har den konkrete distributionsform nogle andre særtræk. Inden for enheder under hele folkets ejendomssystem er produktionsmidlerne og produkterne statens ejendom, og allokeres og fordeles centralt af staten. Derfor kan der fastsættes en central standard-arbejdsgodtgørelse, og denne kan inden for hele samfundet udbetales i form af pengeløn. Inden for økonomien under folkekommunens kollektive ejendomssystem praktiseres i den nuværende fase, systemet med »tre niveauer af ejendom og produktionsholdet som basis«. Produktionsmidlerne og produkterne er de enkelte kollektive enheders ejendom. Derfor er man ikke bare forhindret i at foretage en central distribution inden for hele samfundet, man kan heller ikke foretage en ligelig distribution mellem de enkelte kommuner eller de enkelte produktionshold. Distributionen kan kun foregå uafhængigt inden for den kollektive enhed, ud fra de forskellige betingelser, produktionsudviklingen giver.

Den fordeling efter arbejde, der foretages inden for økonomien under folkekommunernes kollektive ejendomssystem, sker – bortset fra de kommune-drevne virksomheder, hvor en del praktiserer lønsystemet, fordi virksomhedernes indtægt er relativt stabile – først og fremmest ved anvendelse af arbejdspoints. I visse produktionshold anvendes også arbejdspoints baserede på arbejdskvoter inden for bestemte former for landbrugsbeskæftigelse og på basis af massernes vaner. Arbejdspoints er en standard, hvormed man måler det enkelte kommunemedlems deltagelse i det kollektive arbejde, og desuden en standard, hvorefter distributionen af arbejds-godtgørelse foretages. Størrelsen af den indkomst, et kommunemedlem får ved distributionen inden for produktionsholdet, bestemmes af mængden af arbejdspoints og af hvert enkelt arbejdspoints pengeværdi (arbejdspointværdien). Den pengeværdi, et arbejdspoint repræsenterer er ikke fastsat på forhånd. Den bestemmes af produktionsholdets årsindkomst, efter at der er fratrukket et vist beløb til akkumulation. Fordi de enkelte produktionshold administreres forskelligt, fordi endvidere det tekniske udstyr er forskelligt, og fordi de naturlige betingelser og transportfaciliteterne er forskellige, er de enkelte produktionsholds respektive indkomster forskellige; der kan også være forskelle i akkumulationsfradragets størrelse. Af disse grunde er medlemmernes indkomst i de enkelte produktionshold nogle steder høj, andre steder lav. Disse forskelle må gradvist formindskes, ved aktivt at hjælpe de tilbagestående produktionshold, og derved bevirke, at de indhenter de avancerede enheder. Men vi kan ikke praktisere absolut egalitarisme, så vil udviklingen i landbrug-produktionen og konsolideringen af den kollektive økonomi blive påvirket på en uheldig måde.

»Vi bør gøre alt, hvad der er muligt, for at sætte bønderne i stand til i normale år at forøge deres personlige indkomst år for år på grundlag af forøget produktion«. ¹⁴

Det er af overordentlig stor betydning, at realisere dette krav. Det vil ikke blot gavne stigningen i bøndernes levestandard og mindske forskellene mellem arbejder og bønde, og mellem by og land, det vil også gavne konsolideringen og udviklingen af den kollektive økonomi, og konsolideringen af proletarietets diktatur.

Men hvordan kan bøndernes indkomst da øges? Når det kommer til stykket, må vi først og fremmest kraftigt udvikle produktionen, først derefter kan vi gøre arbejdet med distributionsspørgsmålet godt. Hvis vi vil udvikle produktionen, må vi fastholde den proletariske politik som ledetråd, med marxismen-leninismen-Mao Ze-dong-tænkningen opdrage bønderne, og etablere indstillingen om at drive landbrug for revolutionen, og bevirke at de brede masser af kommunemedlemmers arbejdsentusiasme bringes til fuldstændig udfoldelse. Vi må fastholde politikken: at tage korn som nøgleledet og sikre alsidig udvikling; vi må til fulde udnytte landområdernes menneskelige, materielle og finansielle ressourcer. Vi må styrke administrationen og praktisere videnskabelig dyrkning, for at øge høstudbyttet. Vi må budgettere forsigtigt, være økonomiske, finde substitutter for at reducere omkostningerne så meget som muligt og øge produktionen og indkomsten osv.

Hvad angår kommunemedlemmernes arbejdsgodtgørelse, må vi ikke blot gå imod den metode, der går ud på at tage »arbejdspointene som ledetråd«, og overse den ideologiske opdragelse; vi må også praktisere princippet om »fra enhver efter evne, til enhver efter indsats«. Hvad angår forholdene mellem mandlige og kvindelige kommunemedlemmer, »er det nødvendigt at praktisere princippet om samme løn for samme arbejde, for mænd og kvinder«. Ulige godtgørelse for samme arbejde, hvorved »mænd får 10 arbejdspoint for hver arbejdsdag, men kvinder ikke kan få mere end 8«, er ikke i overensstemmelse med det socialistiske distributionsprincip.

Kritiser den ideologi, der udspringer af den borgerlige ret, og frem den kommunistiske indstilling til arbejdet

At opbygge socialismen og realisere kommunismen, kræver, at man forstrer en kommunistisk indstilling til arbejdet

I det socialistiske samfund må distributionen af individuelle forbrugsgoder støtte sig på princippet »fra enhver efter evne, til enhver efter indsats«. Men princippet fordeling efter arbejde, er ikke for evigt fast og uforanderligt. Det vil gradvist, som følge af forandringer i betingelserne udvikle sig mod »fordeling efter behov« og i fremtiden når vi træder ind i det kommu-

nistiske samfund, vil det fuldstændigt blive erstattet af fordeling efter behov. Dette kræver af os, at vi i vort arbejde holder fast ved det socialistiske princip. Men vi må også se videre frem, og kritisere den ideologi, der udspringer af den borgerlige ret og drive propaganda for og støtte den kommunistiske indstilling til arbejdet.

Hvad er kommunistisk arbejde? Lenin siger:

»Kommunistisk arbejde i ordets snævrere og strengeste forstand er ulønnet arbejde til samfundets vel, ikke for at efterkomme en bestemt pligt, ikke for at få ret til visse produkter, ikke efter forud fastsatte og lovfæstede normer, men frivilligt arbejde uden for normerne, uden tanke for godtgørelse, uden at ville have godtgørelse«. ¹⁵

Først efter at proletariatet har opnået den politiske magt, og det arbejdende folk er blevet statens og virksomhedernes herrer, kan det kommunistiske arbejde opstå og gradvist udvikles. Dette skyldes, at det arbejdende folk under udbytningsystemet alle slider for udbytterklassen. Derfor kan der ikke her blive tale om arbejdsentusiasme. I det socialistiske samfund er forholdene fuldstændigt anderledes. Det arbejdende folk er blevet forvandlede fra at være kapitalens lønslaver, til staten og virksomhedernes herrer. Hvert eneste arbejde, hvert eneste arbejdsprodukt er forbundet med det arbejdende folks interesser. Det arbejdende folk arbejder ikke længere for udbytterne, men for deres egen klasse. Derfor er der mægtige ressourcer af socialistisk entusiasme i det arbejdende folk, og dette er den grundlæggende betingelse for etableringen af den kommunistiske indstilling til arbejdet. Fremkomsten og den gradvise udvikling af den kommunistiske indstilling til arbejdet er en overordentlig betydningsfuld ændring i menneskehedens udviklingshistorie. Vi bør propagandere for den og applaudere den. Vi bør udbrede dens lys og gøre den til en mægtig kraft i nedbrydningen af den gamle verden og opbygningen af den nye kommunistiske verden.

Etableringen af den kommunistiske indstilling til arbejdet kræver altså

»... det mest radikale brud med de overleverede ejendomsforhold«,
»at der på den mest radikale måde brydes med de overleverede ideer«. ¹⁶

og at man bryder fuldstændigt med den ideologi, der udspringer af den borgerlige ret.

Den ideologi, der udspringer af den borgerlige ret er afspejlingen af den borgerlige ret inden for begrebsverdenen. Inden for distributionen af individuelle forbrugsgoder er den ideologi, der udspringer af den borgerlige ret, altså sådan noget som privat ejendom af arbejde, privatejendom af viden,

»...at man med en Shylocks snæverhjertethed passer på, at man endelig ikke arbejder en halv time længere end den anden eller får nogen ringere betaling end den anden...«¹⁷

Hvis vi ikke bryder fuldstændigt med denne ideologi, der udspringer af den borgerlige ret, og hvis vi ikke foretager en dybtgående kritik af den kapitalistiske moral, der går på kun at ville arbejde for penge, så vil proletarietets ideologi ikke kunne tage denne slagmark i sin besiddelse, den kommunistiske indstilling til arbejdet ikke kunne etableres, og den socialistiske revolution og opbygning vil derfor blive hæmmet. Derfor må vi »udbrede de kommunistiske ideer mere vidt«¹⁸, og bevirke at flere og flere kammerater bliver forbilleder på den indstilling at ville arbejde mere uden at få mere for det.

Etableringen af den kommunistiske indstilling til arbejdet kan befordre den socialistiske opbygning og kan aktivt forberede betingelserne for virkeliggørelsen af kommunismen. Det kommunistiske samfund er et grænseløst strålende, grænseløst herligt samfund. Det anviser retningen for proletarietets og det arbejdende folks kamp, og er samfundsudviklingens nødvendige tendens. Men det kommunistiske samfund kan kun realiseres gennem millioner af revolutionæres heltedige kamp og flittige arbejde. Før befrielsen kæmpede vores revolutionære førstegeneration under ekstremt vanskelige betingelser mod imperialismen, feudalisme og bureaukratkapitalisme, de arbejdede hårdt og kæmpede tappert for proletarietets befrielse, uden at få løn eller sociale velfærdsydelser; de fik hver dag 5 fen(b) til olie, salt og grøntsager. Den revolutionære førstegeneration støttede sig altså på den kommunistiske ånd, slog den reaktionære klike ned og etablerede det nye Kina. I dag, hvor vi vil opbygge socialismen, og i fremtiden realisere kommunismen, er det stadig nødvendigt, at fastholde og udvikle den kommunistiske ånd der ligger i at arbejde hårdt uden betaling og den revolutionære tradition for at kæmpe tappert.

Fremkaldelsen af en kommunistisk indstilling til arbejdet kræver kritik af materielle incitamenter

Fremkomsten af og den gradvise udvikling af den kommunistiske indstilling til arbejdet, er udtryk for den kommunistiske ideologis gradvise vækst, og den kapitalistiske ideologis gradvise tilbagegang. Derfor må der nødvendigvis i den proces, hvor den kommunistiske indstilling til arbejdet fremkommer og udvikles, udfolde sig en kamp mellem de to klasser, de to ideologier og de to linier. Det er borgerskabets væsen, kun at interessere sig for penge, og at have profit som deres eneste stræben. Men borgerskabet påstår også, at dette er menneskets almindelige væsen, og siger ting

b. 1 fen: kinesisk møntenhed. Kinesisk valuta: 1 yuan = 100 fen.

Det er vanskeligt at vurdere den reelle købekraft af 1 fen på daværende tidspunkt.

som, at »hvis man gør noget, så er det kun for at få penge for det«, at dette er menneskets natur. Dette siger de for at forgifte proletariatet.

De moderne revisionister forsøger at erstatte det socialistiske princip »fra enhver efter evne, til enhver efter indsats« med »materielle incitamenter«. De betragter det arbejdende folk som lønslaver, og mener, at hvis man ikke anvender penge som incitament, vil der ikke kunne opstå nogen arbejdsentusiasme. De sovjetiske revisionister roser konstant materielle incitamenter, de vrøvler om at det er »den vigtigste løftestang« i øgningen af arbejdets produktivitet. I deres støtte til materielle incitamenter gik Liu Shao-qi, Lin Biao og deres lige så vidt som til at basere den på Konfucius' vranglære om »Fyrsten stræber efter retfærdighed, de små mennesker stræber efter vinding«(c). De vrøvlede om, at »hvis man vil skabe entusiasme, må man tage udgangspunkt i materielle incitamenter«, »hvis ikke der tilføres lidt penge, vil entusiasmen i produktionen ikke blive stor«, de fornærmede det arbejdende folk, når de sagde, at i deres hoveder var der ikke andet end »finansielle fordele« og »rigdom og skatte«. De betragtede materielle incitamenter som et vidundermiddel, og roste »lønnsens stærke virkning«. Hvorfor larmede de sådan op? I sidste instans var deres hensigt, at udvide og styrke den borgerlige ret inden for distributionen, fremelske nye borgerlige elementer, og genetablere kapitalismen. Arbejderkammeraterne har sagt det på en god måde

»Materielle incitamenter er en opiumssky, der sløver den revolutionære kampånd, honningsødet arsenik, og en blød dolk, der dræber uden at den mindste dråbe blod udgydes«.

I det socialistiske samfund vil den borgerlige holdning, at foretrække lediggang fremfor arbejde, uundgåeligt afspejles blandt vort arbejdende folk, og bevirke, at nogle mennesker ikke arbejder flittigt, og at deres socialistiske arbejdsentusiasme ikke er stor. Hvad skal man gøre, når man stilles over for den slags tilfælde? Skal man da tage politikken som ledetråd og styrke den ideologiske uddannelse, eller skal man sætte pengeincitamenter og kontanter i højsædet? Dette er spørgsmål, der involverer problemet, i hvilken retning og ad hvilken vej proletariatet og det arbejdende folk skal gå.

Politikken er ledetråden og sjælen. Kun hvis man fastholder den proletariske politik som ledetråden, gør et godt stykke politisk og ideologisk arbejde, uafbrudt indpoder den socialistiske og kommunistiske ideologi i de brede masser, kritiserer det revisionistiske princip om at støtte sig på materielle incitamenter, og samvittighedsfuldt følger princippet »fra enhver efter evne til enhver efter indsats«, først da vil man fuldstændigt kunne mobilisere massernes socialistiske entusiasme. At opdrage de arbejdende masser med den marxistiske ideologi er et omfattende arbejde,

c. Konfutze-citat jfr. Arthur Waley: The analects of Confucius side 105: »a gentleman takes as much trouble to discover what is right as lesser men take to discover what will pay«.

et arbejde, der må fastholdes gennem lang tid og gå i dybden, og som kræver megen energi. Men når en sådan entusiasme er blevet mobiliseret, vil det være en fast og vedvarende socialistisk og kommunistisk entusiasme.

De mennesker, der er blevet dybt påvirkede af den snigende revisionistiske gift – materielle incitamenter – har reageret forskelligt. Nogle havde en grundlæggende mistillid til ideologisk arbejde. Nogle begyndte at lave ideologisk arbejde, men efter et par »fiaskoer«, rystede de på hovedet, tænkte at resultaterne af at støtte sig på ideologisk arbejde ikke var vedvarende, og sagde:

»Det går ikke, det går ikke, det kan kun lade sig gøre med kontanter«.

De veg tilbage for det slidsomme, langsommelige ideologiske arbejde. Når de løb ind i vanskeligheder, faldt de tilbage til bonusser. Men resultatet blev ofte »jo flere bonusser, desto værre blev det. Ideologien blir ødelagt og onde vinde(d) tager til«. De var ikke gode til at se det grundlæggende i massernes socialistiske entusiasme. De havde ikke tillid til, at alt kan forandres under bestemte betingelser. I virkeligheden er massernes bevidsthedsniveau ganske vist forskelligt og omformningshastigheden kan være forskellig, men kun ved at fastholde den proletariske politik som ledetråd og fastholde et tålmodigt og vedvarende arbejde i den ideologiske opdragelse, vil man kunne opnå resultater.

Formand Mao har i mange år talt for den kommunistiske indstilling til arbejdet, og igen og igen opfordret os til at studere kammerat Bethunes uselviske indstilling og Zhang Si-de's fuldstændige og helhjertede ønske om at tjene folket. Med næring fra marxismen-leninismen-Mao Ze-dong-tænkningen, er der i vort land vældet tusinder af soldater frem, som Bethune og Zhang Si-de. De vier sig helhjertet til revolutionen og folket, og denne ånd vil for evigt udbrede kommunismens lys og opmuntre os i den heltemodige fremmarch på den fortsatte revolutions vej.

Studielitteratur:

Marx: »Kritik af Gotha-programmet«.

Lenin: »En vældig nyskabelse«.

Formand Mao: »Om at korrigere den forkerte ideologi indenfor partiet«.

Formand Mao: »Om den korrekte behandling af modsætninger indenfor folket«, afsnit 7, 9.

- d. På kinesisk anvendes udtrykket vind (feng) om tendenser inden for det politiske liv. Således betegnedes excesserne i forbindelse med »Det store spring fremad« som en »kommunistisk vind«.

1. »Kritik af Gothaprogrammet«, MEUS bind 2, s. 18.
2. »Kritik af Gothaprogrammet«, MEUS bind 2, s. 15.
3. »Kritik af Gothaprogrammet«, MEUS bind 2, s. 16.
4. »Staten og revolutionen«, s. 109.
5. »Maos vigtige instruks«, s. 2.
6. »Kritik af Gothaprogrammet«, MEUS bind 2, s. 17.
7. »Kritik af Gothaprogrammet«, MEUS bind 2, s. 17.
8. »Borgerkrigen i Frankrig«, MEUS bind 1, s. 515.
9. Lenin, V.I.: »Sovjetmagtens nærmeste opgaver«, LUV bind 9, s. 152 f.
10. Mao Tse-tung i Befrielseshærens Dagblad 16. dec. 1944.
11. Mao Tse-tung: »On correcting mistaken ideas in the party«, SW bind 1, s. 111.
12. Maos vigtige instruks, s. 2f.
13. Maos vigtige instruks, s. 24.
14. »Om den rette behandling –«, Mao US, s. 333.
15. Lenin, V.I. »Fra ødelæggelsen af den gamle ordening til skabelsen af den nye«, LUV bind 11, s. 116.
16. Marx/Engels: »Det kommunistiske manifest«, MEUS bind 1, s. 46.
17. »Staten og revolutionen«, s. 112.
18. Mao Tse-tung: »On new democracy«, SW bind 2, s. 379.

Sammenligning af 74- og 75-udgaven af kapitel 11.

Kapitlet rummer en del nyt og revideret materiale i 1975-udgaven. Især er kapitlet interessant som »baggrundsstof« til en forståelse af ændringerne i den officielle kinesiske lønpolitik i løbet af 1977 (vægt på individuel ansparing, genindførelse af akkordsystemer og bonusordninger etc.).

1. afsnit analyserer princippet om »fordeling efter arbejde« i det socialistiske overgangssamfund. Primært bekræftes princippet som et udtryk for de nye klasserelationer: princippet udelukker tilegnelsen af andres arbejde. Men den formelle lighed mellem de arbejdende dækker over den reelle ulighed, den borgerlige ret, idet de arbejdendes vilkår og kvalifikationer er forskellige, hvilket betyder forskelle m.h.t. den individuelle konsumdistribution. Denne problematisering findes i begge udgaverne, men er noget udbygget i 1975-udgaven, som gør mere ud af de reelle uligheder, som opstår p.g.a. kvalifikationsforskelle. Afsnittet slutter med at advare mod de to »poler« i fordelingsproblematikken: dels tendensen til at øge lønforskellene blandt arbejderne (specielt ved benyttelse af bonussystemer, altså den politik, som især Liu Shao-qi har stået som et symbol for), dels den egalitaristiske tendens, »ligemageriet«. (Kritikken er for det sidstes vedkommende bemærkelsesværdigt tam og abstrakt).

Det 2. afsnit ser på de to primære former for individuel distribution i Kina: løn – i industri, handel etc., og arbejdspoints – den altdominerende aflønningsform i landbrugssektoren. Nyt i 1975-udgaven er de afsnit, som problematiserer det aktuelle kinesiske 8 trins lønssystem (anklages for at skabe for store lønforskelle mellem de lavt- og de højt-uddannede) og som kritiserer bonussystemer. – Det bør bemærkes, at begrebet dog ikke er »tabu«, selv i 1975-udgaven. Men de bemærkninger, princippet får med på vejen, svarer dog til en solid afvisning.

I 3. afsnit – hvis titel er ny i 1975-udgaven – fortsættes behandlingen af de »materielle incitamenter«, overfor hvilket stilles fremtidens kommunistiske arbejdsmoral. Et afsnit er revideret, med fremhævelse nok en gang af den borgerlige ret i forskellene mellem højt- og lavtuddannede: »privatejendom-af-viden«-ideologien.

KAPITEL 12

Gensidig støtte, gensidige fordele baseret på lighed

– *Et socialistisk lands udenrigsøkonomiske relationer*

Vi lever i imperialismens og den proletariske revolutions tidsalder. Det, at proletariatet i et eller nogle lande opnår den politiske magt og opbygger socialismen, må medføre bestemte økonomiske relationer mellem de socialistiske lande indbyrdes, mellem de socialistiske lande og de lande som allerede har opnået national selvstændighed, såvel som mellem de socialistiske lande og imperialismen samt de kapitalistiske lande.

De udenrigsøkonomiske relationer er en integreret del af et socialistisk lands udenrigspolitik

Den udenrigsøkonomiske politik må adlyde linien for proletarisk revolutionær udenrigspolitik

Efter Oktoberrevolutionen påpegede Lenin gentagne gange at et socialistisk land som har oprettet proletariatets diktatur er et baseområde for den proletariske verdensrevolution. De lande som først opnår en sejr for socialismen må løfte kampfanen højt: »Alverdens proletarer, foren jer!« og »Alverdens proletarer og undertrykte folk, foren jer!«. De må styrke enheden med hele verdens proletariat og alle de undertrykte folk og nationaliteter, fremme enheden med alle de lande som lider under imperialismens aggression og undergravende virksomhed, indblanding, kontrol og undertrykkelse, og sammen med dem danne den bredest mulige forenede front i kampen mod imperialismen og den nye såvel som den gamle kolonialisme.

Det grundlæggende princip for et socialistisk lands udenrigsrelationer er befæstelsen af den proletariske internationalisme. Vort lands revolutionære udenrigspolitiske linie er: med udgangspunkt i den proletariske internationalisme, at udvikle venskabelige samarbejdsrelationer med andre socialistiske lande; at understøtte alle undertrykte folks og nationaliteters revolutionære kamp; på basis af de fem principper om »gensidig respekt for territorial integritet, ikke-agression og ikke-indblanding i indre

forhold, gensidige fordele baseret på lighed og fredelig sameksistens«(a) at tilkæmpe sig fredelig sameksistens med stater der har anderledes samfundssystem, i kamp mod imperialismens aggressions- og krigspolitik, i kamp mod supermagternes pression og hegemonisme. Dette er en marxistisk linie, og vort lands udenrigsøkonomiske politik udføres under denne linies ledelse såvel som tjener denne linie.

Efter 2. Verdenskrig har en række lande i Asien, Afrika og Latinamerika et for et tilkæmpet sig uafhængighed og spiller en stadig større rolle i internationale affærer. Den socialistiske lejr(b), som eksisterede en tid efter krigens afslutning, findes nu ikke mere på grund af socialimperialismens opståen. P.gr.a. loven om kapitalismens uensartede udvikling er den vestlige imperialistiske blok allerede fuldstændig opsplittet. Set ud fra forandringerne i de internationale relationer eksisterer der i realiteten i verden i dag tre aspekter, eller tre verdener, som er gensidigt forbundne og dog i modsætning til hinanden. USA og Sovjet er den første verden. Udviklingslandene i Asien, Afrika og Latinamerika såvel som andre steder udgør den tredje verden. De udviklede lande som ligger mellem disse to udgør den anden verden. Vort land er et socialistisk udviklingsland og hører til den tredje verden. Vort socialistiske lands udenrigsøkonomiske relationer er derfor relationer med tre forskellige verdener eller regioner.

At bedømme den udenrigsøkonomiske politik kræver, at man afpasser sine forholdsregler til de forskellige omstændigheder

Hvis man inddrager forskellene m.h.t. samfundssystem i bedømmelsen af det socialistiske lands økonomiske relationer med de tre verdener, er der i virkeligheden fire typer relationer: økonomiske relationer mellem socialistiske lande indbyrdes, mellem det socialistiske land og den tredje verden, mellem det socialistiske land og den anden verden, og endelig det socialistiske lands økonomiske relationer med den første verden. I bedømmelsen af disse udenrigsøkonomiske relationer må man afpasse sine forholdsregler til de forskellige omstændigheder.

De socialistiske landes indbyrdes relationer er den nyeste form for internationale relationer i menneskehedens historie. De socialistiske lande har marxismen og den proletariske internationalisme som fælles ideologisk grundlag, har proletariatets diktatur som det fælles statslige system og socialistiske produktionsforhold som fælles økonomisk grundlag, og de har det samme kampmål og ideal: opbygningen af socialismen og

- a. De »tem principper om fredelig sameksistens« blev første gang fremført af Zhou En-lai på Bandung-konferencen i 1955, og har siden da udgjort en fast bestanddel i Kinas udenrigspolitik.
- b. Den »socialistiske lejr« (= den af Sovjetunionen dominerede blok af »socialistiske« og »folkedemokratiske« stater) betragtes af kineserne som ophævet med Krustjov's magtovertagelse og ændringerne i USSR's politik.

kommunismens realisering. Formand Mao har påpeget:

»I al historisk tid har der aldrig været nogen lande som i deres forbindelser med andre lande har opnået det nære fællesskab, den gensidige respekt og tillid, den gensidige hjælp og opmuntring som de socialistiske lande oplever i deres indbyrdes forbindelser. Det er fordi de socialistiske lande er stater af en helt ny type. Der er udbytterklasserne styrtet, og det arbejdende folk har magten. I forholdet mellem disse lande praktiserer vi princippet om at forene internationalisme med patriotisme. Vi er nært forbundet af fælles interesser og fælles idealer«.¹

Det, at de socialistiske lande indbyrdes fastholder den proletariske internationalisme og støtter og hjælper hinanden, har den allerstørste betydning for tempoet i den socialistiske opbygning og for en forøgelse af styrken i kampen mod imperialismen og social-imperialismen.

I relationerne mellem et socialistisk land og 3. verdenslandene er der ganske vist forskelle m.h.t. samfundssystem, men man har fælles baggrund i oplevelsen af imperialistisk aggression, man er fælles om kravet om beskyttelse af national uafhængighed, kampen mod imperialismens aggressions- og krigspolitik og mod supermagternes hegemonisme, og man har et fælles ønske om at afskaffe kolonialismens ulykke og udvikle den nationale økonomi. Således kan det socialistiske land og 3. verdenslandene, under den anti-imperialistiske kamps banner og i kampen mod såvel den nye som den gamle kolonialisme og på basis af de fem principper om fredelig sameksistens, oprette og udvikle venskabelige samarbejdsrelationer.

Hvad angår forholdet mellem et socialistisk land og den 2. verdens udviklede kapitalistiske lande, så er disse m.h.t. samfundssystem fuldstændig modsat indrettede. Den 2. verdens forhold er komplicerede. Iblandt den er der nogle lande som stadigvæk opretholder forskellige slags koloniale relationer med 3. verdenslande; der er ligefrem nogle som stadig fortsætter med et barbarisk kolonivælde. Med p.d.a.s. lider disse lande alle i forskellig grad under den ene eller den anden supermagts kontrol, pression og undertrykkelse, iblandt dem er der nogle lande som under dække af den såkaldte »storfamilie« i realiteten er reduceret til en supermagts vasal. Disse lande har alle i forskellig grad ønske om at fjerne supermagternes tyranni og kontrol for at beskytte den nationale uafhængighed og territoriale integritet. Derfor er det til gunst for dannelsen af en bred forenet front og for kampen mod supermagternes hegemonisme at det socialistiske land på basis af de fem principper om fredelig sameksistens udvikler samhandelen med disse lande.

Forholdet mellem et socialistisk land og den 1. verden er en antagonistisk modsigelse. Det er imperialismens og socialimperialismens natur som determinerer, at de udadtil nødvendigvis må være aggressive og ekspansionistiske. Det socialistiske land må fastholde national uafhæn-

gighed og »stole på egne kræfter« i en direkte konfrontation med disse lande, kun på den måde kan man i en vis periode tvinge dem til mod deres vilje at oprette forskellige grader af fredelige relationer, udvikle en vis vareudveksling og økonomiske relationer.

Sovjetrevisionismens udenrigsøkonomiske relationers natur er aggression og ekspansionisme udadtil

Lenin siger:

»'Verdenshegemoni' er den imperialistiske politiks indhold«².

For at skjule sin forbryderiske hensigt om at opnå verdenshegemoni har den sovjetrevisionistiske socialimperialisme altid benyttet »socialismens« udhængsskilt og er derfor endnu mere bedragerisk og farlig end den gamle imperialisme. Men når man afriver dens forklædning, så er det en ondsindet djævel man har for øjnene.

Sovjetrevisionismens vigtigste udenrigsøkonomiske aktivitet er salget af våben. Det er den mest sikre og fordelagtige form for handel. Sovjetrevisionismen startede i 1955 med at trænge ind på verdens våbenmarked, og i 1972 nåede man op på et våbensalg på 28.500 mill US \$. I begyndelsen af 1970'erne udgjorde den sovjetrevisionistiske våbeneksport 37,5% af verdens samlede våbeneksport, og sovjetrevisionismen overgår dermed USA og er verdens største våbenpranger. Især i de seneste år har sovjetrevisionismen udvidet sin våbenhandel for at opnå ekstraordinære profiler. De er mestre i at få fordel af andres nød og tjene penge på krig. Under Mellemøstkrigen i 1973 solgte sovjetrevisionismen våben til de arabiske lande til en høj pris, og de forlangte tilmed kontant betaling i udenlandsk valuta. For at være i stand til at købe nogle våben, så man kunne modstå den israelske aggression, var der nogle lande som på denne måde blev tvunget til at låne US \$ på det vestlige valutamarked for at kunne betale den sovjetrevisionistiske våbenkræmmer. Den afro-asiatiske forfatterunions permanente udvalgs organ »Opråbet« siger helt rigtigt:

»Det arabiske folk har omsider, takket være en lang periodes bitre erfaringer, indset dette forhold: Sovjet-social-imperialismen er en fjende forklædt som »ven«. Den slags fjender er endnu farligere end de åbne fjender«.

Sovjetrevisionismens udenrigshandel og såkaldte »økonomiske hjælp« er også uden undtagelse et redskab for de nye tsarers aggression og ekspansionisme. De køber billigt og sælger dyrt, afsætter sekundavarer som prima kvalitet, sælger uanvendelige varer, engagerer sig i videresalg og lignende skamløse metoder, de driver det vidt med spekulation og går ikke af vejen for at anvende voldsmetoder til at true andre lande til at sam-

handle med dem. Når visse af Sovjetrevisionismens »broderlande« prøver på at slippe for Sovjetrevisionismens kontrol og indlede samhandel med de vestlige lande, så begynder sovjet-revisionisterne at true. September 1972 udtalte en sovjetisk ambassaderåd på den sovjetrevisionistiske ambassade i Tjekkoslaviet, efter befaling ovenfra, sig offentligt til det tjekkiske blad »Friheden«, hvor han bebrejdede »visse fabrikker og foretagender« i Tjekkoslaviet for »ofte at indkøbe varer i Vesten«, for »kun at udforske mulighederne i de kapitalistiske lande for at indkøbe maskiner og udstyr«, og han fortsatte ildevarslede:

»Vi håber, at de socialistiske lande indbyrdes kan komme kammeratligt overens; hvis deres indre marked ikke lukkes op for sovjetiske maskiner og udstyr, så har Sovjetunionen ingen mulighed for at videreudvikle de økonomiske relationer, fordi vore muligheder for at forsyne med brændstoffer og råmaterialer er begrænsede«.

Her ser man indirekte en forbryders snedige fjæs. Men i perioden 1964-1971 steg deres egen import fra 11 vestlige lande med over 60%, og langt størstedelen heraf var maskiner og udstyr. Er dette ikke »at lade storebedsmanden fyre op, men ikke tillade folket at tænde så meget som en lampe«? Det er hvad der ligger i de »kammeratlige« relationer som sovjetrevisionismen vil oprette.

Hvad angår sovjetrevisionismens udenrigsøkonomiske relationer, så er de fulde af søde ord, men der er ingen ende på deres onde gerninger. Men ligegyldigt hvilke smukke floskler sovjetrevisionisterne anvender, lige meget hvor smuk deres forklædning er, så er konsekvensen af deres aggression og ekspansionisme udadtil uvægerligt den, at befolkningerne i de lande som lider under deres undertrykkelse, slavebinding og udbytning rejser sig til en stadig kraftigere modstand. Sovjetrevisionismens aggression og udplyndring er som at løfte en sten for at tabe den over sin egen fod, og de kan kun fremskynde deres egen undergang derved.

Et socialistisk lands udviklingshjælp til andre er en vigtig internationalistisk pligt

Hvert enkelt folks revolutionære kamp i hele verden understøtter og hjælper hinanden

Proletariatets revolutionære sag har altid været en international sag. Proletariatets revolutionære kamp i hvert enkelt land er en integreret del af den proletariske verdensrevolution. Hvert enkelt lands proletariat løfter fanen højt med »Alverdens proletarer, foren jer!«, og understøtter og hjælper hinanden i kampen for at opnå befrielse.

En sejr for den socialistiske revolution og opbygningen af socialismen i et land er utænkelig uden støtte fra alle verdens proletariater og revolutionære folk. Vort folk har uden undtagelse opnået støtte og hjælp fra alverdens proletariater og revolutionære folk i den revolutionære kamp, i den socialistiske revolution, såvel som under opbygningen af socialismen. Formand Mao påpeger:

»Uden de internationale revolutionære kræfters støtte i den ene eller den anden form er det umuligt at vinde sejr. Selv hvis man har sejret ville det ikke være muligt at konsolidere sejren«. ³

Proletariatet vil ikke blot befri sig selv, det vil befri hele menneskeheden. Hvis det ikke befrier hele menneskeheden, vil proletariatet i sidste instans heller ikke kunne befri sig selv. Derfor må proletariatet i et land, hvor det allerede har erobret regeringsmagten, understøtte hele verdensproletariatet og de undertrykte folks og nationaliteters retfærdige kamp, støtte dem ikke blot politisk og moralsk, men også materielt forsyne dem med væsentlig hjælp. Dette er en vigtig international pligt for ethvert socialistisk land.

Spørgsmålet om at fastholde den proletariske internationalismes princip, om at påtage sig proletariatets internationale ansvar, har altid været et brydningspunkt i kampen mellem marxisme og revisionisme. Enhver revisionist går imod den proletariske internationalisme; det de respekterer er borgerskabets chauvinisme og den nationale egenfordels princip. I den principfaste kamp mod den 2. Internationales forrædere forsvarede og udviklede Lenin den proletariske internationalisme og påpegede:

»Den proletariske internationalisme forlanger for det første, at de interesser, der knytter sig til den proletariske kamp i et enkelt land, skal underordnes de interesser, der knytter sig til kampen i verdensmålestok; for det andet forlanger den, at de nationer, der har hidført sejren over bourgeoisiet, skal have evne og vilje til at bringe de største nationale ofre for at styrte den internationale kapital«. ⁴

Formand Mao har i kampen mod vor tids revisionisme, i kampen mod Liu Shao-qi's og Lin Biao's »tre fredelige sameksistenser og en reduktion« ⁵, gang på gang opdraget hele partiet og hele folket i den proletariske internationalismes ånd. Formand Mao siger:

»De folk, der har sejret i deres egen revolution, bør hjælpe dem, der stadig kæmper for befrielse. Dette er vor internationalistiske pligt«. ⁶

Vi bør respektere formand Maos belæring, beslutsomt støtte folkenes retfærdige kamp i forskellige lande i hele verden, og ærligt påtage os vort internationale ansvar.

I overensstemmelse med den proletariske internationalismes princip er de økonomiske relationer mellem de socialistiske lande indbyrdes baseret på gensidig støtte. Det ene lands støtte til det andet må altid strengt respektere modtagerlandets suverænitæt, ikke stille nogen betingelser og ikke kræve nogen særrettigheder; man må hjælpe modtagerlandet til i hovedsagen at støtte sig på sit eget folks styrke, energisk udvinde landets ressourcer og udnytte landets eget potentiale, i overensstemmelse med landets særlige vilkår gradvist opbygge og udvikle et uafhængigt socialistisk økonomisk system, og hånd i hånd gå frem ad socialismens vej.

Et socialistisk land må samtidig respektere den proletariske internationalismes princip og energisk udvikle økonomiske relationer med den 3. verdens lande. Den 3. verdens lande har p.gr.a. den langvarige koloniale undertrykkelse udviklet en unaturlig »ensidig økonomi«. Det socialistiske land bør, i overensstemmelse med disse landes konkrete vilkår og egen formåen, først og fremmest hjælpe dem til at udvikle forskelligartede landbrugsmæssige virksomheder til dækning af landets egne behov og således gradvist ændre den situation at disse lande er afhængige af import m.h.t. de vigtigste landbrugsprodukter, hjælpe dem til en sund og fuldstændig økonomisk udvikling på basis af landbrugets gradvise udvidelse.

Et socialistisk land bør endvidere hjælpe den 3. verdens lande med at opbygge den nødvendige letindustri og således gradvist afhjælpe den situation, hvor disse lande er afhængige af import m.h.t. dagligdags nødvendigheder.

Endelig må et socialistisk land hjælpe den 3. verdens lande med at udnytte deres egne ressourcer og opbygge en integreret industriel sektor (omfattende en sværindustriel sektor), lige fra råstofferne til færdigfabrikaterne, og således gradvist fjerne grundlaget for imperialismens og den nye som den gamle kolonialismes økonomiske aggression, vi må aktivt hjælpe disse lande til at stå på egne ben og stole på egne kræfter.

Sammenfattende kan det siges, at et socialistisk lands økonomiske hjælp til et andet land er en vigtig faktor i den internationale politiske kamp; i modstanden mod de stærke og forsvaret for de svage, i styrkelsen af verdens revolutionære kræfter og bekæmpelsen af imperialismens og socialimperialismens aggressions- og krigspolitik.

I overensstemmelse med den proletariske internationalismes princip erklærede vor regering i 1964 – og den har gentaget dette flere gange siden – de otte principper, som vor økonomiske hjælp bør respektere:

1.

Den hjælp som gives til andre lande i overensstemmelse med princippet om gensidig fordel baseret på lighed må ikke betragtes som en gave fra den ene til den anden part; det må opfattes som gensidig hjælp.

2.

Når der gives hjælp til et andet land, må dette lands suverænitet strengt respekteres, og der må hverken stilles betingelser eller kræves særrettigheder af nogen art.

3.

Økonomisk hjælp bør gives i form af rentefrie lån eller lån med lav rente, på en sådan måde at tilbagebetalingsfristen om nødvendigt udsættes, for så vidt muligt at begrænse modtagerlandets byrde.

4.

Formålet med at give hjælp til andre lande er ikke at gøre disse lande afhængige af Kina, men derimod at hjælpe disse lande til gradvist at slå ind på en økonomisk kurs, hvor man står på egne ben.

5.

Hvad angår hjælp til konstruktionsprojekter gælder det om at begrænse den nødvendige investeringskapital og samtidig hurtigt opnå et afkast, således at modtagerlandets regering kan øge deres indtægter og akkumulere kapital.

6.

Vi må kun levere det bedste udstyr af det vi selv kan producere, og det skal være til den internationale markedspris. Hvis det udstyr vi leverer ikke svarer til aftalens normer og kvalitetskrav, garanterer vi at udstyret bliver taget tilbage.

7.

I de tilfælde hvor vi yder teknisk hjælp af enhver art, garanterer vi at tilstræbe, at modtagerlandets personale selv kommer til at beherske denne teknik.

8.

De eksperter som sendes til modtagerlandet for at medvirke til konstruktionsprojekter, skal have samme materielle vilkår som modtagerlandets egne eksperter, og der kan ikke tillades nogen form for særbehandling eller fordel.

De otte punkter, som vor regering har fremført – som ovenfor – indeholder konkret formand Maos proletarisk revolutionære udenrigspolitiske linie i arbejdet med hjælp til andre lande, og udgør ligeledes opsummeringen af vort lands erfaringer i dette arbejde.

Efter Folkerepublikkens oprettelse har vort land hele tiden respekteret de otte ovenfor anførte principper for økonomisk hjælp til andre lande og har, på grundlag af det venligtsindede modtagerlands behov og indenfor grænserne af vor formåen, især leveret hele sæt produktionsudstyr og almindelige materielle produktionsfaktorer; i den økonomiske støtte vi har givet til andre lande, har vi opnået en samstemmende god bedømmelse hos Asiens, Afrikas og Latinamerikas folk. Tag f.eks. TANZAM-jernbanen, som netop for tiden er under succesrig opbygning og strækker sig fra Tanzanias hovedstad Dar Es-salam mod vest ind over Tanzanias og Zambias vældige sletter for at slutte i Zambias Kapiri Mposhi med forbindelse til hovedstaden Lusaka, i alt næsten 2000 km. Denne jernbane løber igennem et område med bjerge og snævre kløfter, floder og sumpe på kryds og tværs, og vanskelige geologiske vilkår; der er derfor tale om stort og dyrt projekt med mange vanskeligheder forbundet, men det har den allerstørste betydning for udviklingen af Tanzanias og Zambias nationale økonomier. Under konstruktionsarbejdet delte de tanzanianske, zambiske og kinesiske jernbanearbejdere og teknikere både medgang og modgang, kæmpede skulder ved skulder og sluttede et dybt og oprigtigt venskab. De tanzanianske og zambiske folk kalder hengivent denne jernbane under udførelse for »venskabs-banen«.

Allerede kort efter Folkerepublikkens oprettelse begyndte vort land at påtage sig økonomisk hjælp til andre lande. Som følge af udviklingen i vores økonomiske opbygning og den uafbrudte styrkelse af vore økonomiske kræfter, udvides gradvist målestokken og omfanget af vor hjælp udadtil. Men vort land er endnu et socialistisk land under udvikling. Vor støtte til folkene i andre lande er stadig først og fremmest en politisk og moralsk støtte, og den økonomiske hjælp vi kan yde er meget begrænset. I følge med vor socialistiske revolutions og socialistiske opbygnings blomstrende udvikling vil vi i fremtiden helt bestemt gradvist ændre denne situation, hvor »viljen er til stede, men kræfterne utilstrækkelige«, og yde et større bidrag til menneskehedens fremskridt.

Udvikl aktivt det socialistiske lands udenrigshandel

Et socialistisk lands udenrigshandel har nogle helt nye karakteristika

Udenrigshandelen hører hjemme indenfor vareudvekslingens sfære, idet den består i et lands varebytte med et andet land. Ligesom de sociale systemer er forskellige kan udenrigshandelen også have forskelligt væsen. I det kapitalistiske system tjener udenrigshandel altid kapitalens værdiøgningsproces. I imperialismens epoke integreres vare- og kapitaleksporten snævert og bliver et vigtigt redskab for de monopolkapitalistiske grupper

bestræbelser på at gennemføre økonomisk aggression, skabe monopol-superprofitter til sig og opnå verdenshegemoni.

Det kinesiske folk har en særdeles dybtgående erfaring med imperialismens økonomiske aggression og udplyndring. I de over hundrede år fra den første Opiumskrig i 1840 til det Nye Kinas oprettelse i 1949 støttede imperialismen sig på de ulige traktater som blev påtvunget Kinas folk, og tilrev sig en række særrettigheder som muliggjorde dumping og kapitaleksport, de allierede sig med bureaukrat-kapitalen repræsenteret ved de »fire store familier« Jiang, Sung, Kong og Chen, brugte metoden med ulige varebytte, dvs. billigt opkøb af landbrugsmæssige sekundærprodukter og mineproduktionens råvarer og dyrt salg af industrielle produkter, til at gennemføre deres brutale udbytning og udplyndring med. Således blev det gamle Kinas udenrigshandel et vigtigt redskab for imperialisterne og deres quislinge til at udsuge det kinesiske folks blod.

Et socialistisk lands udenrigshandel er fuldstændigt forskelligt fra imperialismens og social-imperialismens, det er en helt ny type udenrigshandel. Et socialistisk lands udenrigshandel er baseret på den socialistiske fællesseje af produktionsmidlerne. At et land med proletariats diktatur udvikler sin udenrigshandel har en positiv betydning for den socialistiske revolution og den socialistiske opbygning såvel som for støtten til verdensrevolutionen.

Et socialistisk lands udenrigshandel har følgende vigtige særtræk:

1.

Et socialistisk lands udenrigshandel er en udenrigshandel, som er ledet af proletariats diktators statsmagt og baseret på at stå på egne ben.

Et land styret af proletariats diktatur må nødvendigvis gennemføre en statslig ledelse af udenrigshandelen for at give gunstige vilkår for socialismens opbygning og beskyttelsen af den nationale selvstændighed. Formand Mao påpegede allerede kort før Befrielsen:

»Folkerepublikkens genopbygning og videreudvikling af den nationale økonomi kræver uomgængeligt en styringspolitik overfor udenrigshandelen«. ⁷

Efter Befrielsen førte vor regering formand Maos revolutionære linie ud i livet og eliminerede imperialismens økonomiske aggression, afskaffede imperialismens særrettigheder i vort land, genvandt kontrollen med toldsystemet og bragte en ende på udenlandske købmænds beherskelse af vor udenrigshandel. Samtidig konfiskerede regeringen bureaukrat-kapitalens udenrigshandels-føretagender, reformerede gradvist de små og middelstore kapitalistiske im- og eksportforretninger og ændrede fundamentalt det gamle Kinas udenrigshandels halvkoloniale status til at være en udenrigshandel ledet af proletariats diktators statsmagt, orienteret mod at stå på egne ben.

Systemet med statslig udenrigshandel har den største betydning for

beskyttelsen af vort lands politiske og økonomiske uafhængighed, for blokeringen af imperialismens økonomiske aggression og for at modstå påvirkning fra kapitalismens verdensøkonomiske krise, såvel som for udviklingen af normal handel med en lang række lande og områder baseret på lighed og gensidig fordel, og for fremskyndelsen af vor socialistiske opbygning.

2.

Et socialistisk lands udenrigshandel er en udenrigshandel baseret på lighed og gensidig fordel, som styres af marxismen.

Et socialistisk lands udenrigshandel er et vigtigt aspekt af dette lands udadrettede aktiviteter. Et socialistisk land må i henseende til udenrigshandelen fastholde princippet om lighed og gensidig fordel, således at den ene part forsyner den anden med det, den anden mangler, og der må være gensidig respekt for parternes territoriale integritet og ønsker, der må være overensstemmelse mellem parternes behov og muligheder, og der må skabes retfærdige og rimelige priser.

Formand Mao påpeger:

» Vi må videst muligt primært have samhandel med de socialistiske og folkedemokratiske lande, men samtidig må vi også have samhandel med de kapitalistiske lande«. ⁸

Ledet af den proletariske internationalismes princip og i overensstemmelse med en aktiv og realistisk samarbejdsånd, bør vi have et planstyret handelssamkvem mellem de socialistiske lande indbyrdes. Hvor det er nødvendigt og samtidig muligt, må vi uafbrudt udvide vor samhandel med den 3. verdens lande, hjælpe hinanden med hvad man gensidigt mangler og således gensidigt anspore de nationale økonomier til samtidig udvikling på basis af »at stole på egne kræfter«. Vi understøtter udviklingslandene i deres bestræbelser på at forbedre handelsvilkårene for deres råstoffer, halvfabrikata og færdigprodukter og at fastlægge retfærdige og fordelagtige priser; vi støtter dem i at oprette statslige organisationer for eksport af alle slags råvarer og føre forenet kamp mod kolonialismen, imperialismen og hegemonismen. Selv hvad angår de kapitalistiske lande, så må vi i overensstemmelse med princippet om lighed og gensidig fordel udvikle handelssamkvemet med dem, idet vi tager stilling til de konkrete omstændigheder. Formand Mao påpeger:

» De som forhindrer os i at have samhandel med udlandet, ja endog i at oprette diplomatiske relationer med udlandet, det er jo netop imperialisterne og deres lænkehund Chiang Kai-shek. Foren landets egne og de internationale kræfter til at knuse de indre og ydre reaktionære, så kan vi have samhandel, så kan vi oprette diplomatiske relationer med samtlige lande på basis af lighed og gensidig fordel samt gensidig respekt for territorial integritet«. ⁹

Derfor bør vi være helt på det rene med, at den handel som foretages med imperialistiske og social-imperialistiske lande er gennemsyret af antagonisme.

På verdensmarkedet, i samhandelen med de kapitalistiske lande, må et socialistisk land kæmpe for rimelige og retfærdige priser på im- og eksportvarer. Dette er klassekampen mellem proletariatet og borgerskabet inden for verdensøkonomiens sfære. Det socialistiske lands eget indre marked og det ydre kapitalistiske marked er af helt forskellig natur. Prisfastsættelsen på eksportvarer må i overensstemmelse med udenrigspolitikens krav og det internationale markeds forskydninger være fleksibel, hvis priserne bør forhøjes, så skal de forhøjes, og omvendt. Kun på denne måde kan det socialistiske lands eksportvarer blive solgt til en passende pris. Hvis man overfører systemet med stabile priser på hjemmemarkedet til det internationale marked, så ville det i handelssamkvemet påføre unødvendige tab for den rigdom som er skabt af det arbejdende folk.

3.

Et socialistisk lands udenrigshandel er en planstyret, enhedspræget udenrigshandel under statens forvaltning.

Koncentrer ledelsen og saml styringen af udenrigsrelationerne, dette er et grundlæggende princip for et socialistisk lands udenrigshandel. At fastholde princippet om koncentration og samling vil sige, at man på grundlag af »forenet tænkning, forenet politik, forenet plan, forenet styring, forenet handling« og i overensstemmelse med varekategoriernes forskelle anlægger en rationel arbejdsdeling mellem bedrifterne og således giver fuldt spillerum til de centrale organers såvel som lokaliteternes initiativ.

Den planstyrede, forenede udenrigshandel er en af fremtrædelsesformerne for det socialistiske systems overlegenhed over det kapitalistiske. Den kapitalistiske privatejendom og produktionens anarkiske karakter determinerer den blinde konkurrence i kapitalistisk udenrigshandel. Den socialistiske nationale økonomis planmæssige, proportionelle udvikling kræver objektivt at udenrigshandelen også er planstyret, og svarer til nationens behov for og muligheder for im- og eksport, i overensstemmelse med den nationalt fastlagte økonomiske plan. Et socialistisk lands udenrigshandel udvikler sig i følge med den samlede nationale økonomis udvikling og virker samtidig ansporende tilbage herpå.

Udenrigshandelen må udvikles på grundlag af at stå på egne ben og stole på egne kræfter

Et socialistisk lands udenrigshandel udøver en aktiv og positiv virkning på den socialistiske økonomis udvikling. Men den socialistiske økonomis

planmæssige, proportionelle og hurtige udvikling skyldes landets egen arbejdende befolknings flid og kamp. »Stå på egne ben og stol på egne kræfter«, dette er det fundamentale princip for et socialistisk lands økonomiske opbygning, og er ligeledes et princip som strengt må respekteres i udenrigshandelen.

For at udvikle udenrigshandelen på basis af »at stå på egne ben og stole på egne kræfter« må vi på en korrekt måde erkende og behandle relationen mellem produktionens udvikling og udenrigshandelen. Relationen mellem produktion og udenrigshandel er en relation mellem produktion og cirkulation. Udviklingen af socialismens produktion er det materielle grundlag for at udvide udenrigshandelen. Kun på betingelse af at man energisk udvikler landbrugsproduktionen kan der være tilstrækkeligt med eksportvarer, således at der kan importeres flere materielle produktionsfaktorer. Den tætte sammenknytning mellem cirkulation og produktion kræver, at de departementer som forvalter udenrigshandelen går ud i den industrielle og landbrugsmæssige produktions forreste rækker, lægger vægt på produktionen, intensiverer udforskningen af det internationale marked, på eget initiativ introducerer nye udenlandske teknikker og produkter for produktionsenhederne, indfører nyt produktionsudstyr og fremragende produkttyper, fremfører nye temaer for produktionen, og dermed støtter og ansporer hinanden.

For at udvikle udenrigshandelen på basis af »at stå på egne ben og stole på egne kræfter« må vi videre på en korrekt måde forstå og behandle relationerne mellem hjemmemarkedet og det internationale marked. Udenrigshandelen og indenrigshandelen er to sektorer indenfor cirkulations sfæren, deres grundlæggende mål er det samme, begge tjener til at tilfredsstille den socialistiske stats og folkets behov. Naturligvis eksisterer der også – på grundlag af det fælles mål – nogle modsigelser. For eksempel: Vort lands industri har ganske vist allerede haft en vældig udvikling, men på grund af den meget svage udgangssituation kan den ikke dække alle varebehov, og der vil således uundgåeligt være modsigelse i fordelingen af den samlede varemængde på det indre og det ydre marked. For at øge eksporten må man ofte i nogen grad begrænse vareudbuddet på det indre marked, men kan på den måde til gengæld få nødvendigt produktionsudstyr, hvilket er til fordel for en øget akkumulation og udvidet reproduktion. Der er således i virkeligheden tale om modsigelsen mellem akkumulation og forbrug, modsigelsen mellem den kort- og langsigtede interesse. For korrekt at behandle relationerne mellem det indre og det ydre marked må man primært tage udgangspunkt i den nationale opbygning og folkets levestandard, og sætte det indre marked i højsædet. Men samtidig er det ydre marked også meget vigtigt og må under ingen omstændigheder undervurderes, sagen må behandles alsidigt og kompetent. Alle de varer, som har stor betydning for folkets levestandard bør først og fremmest bruges til at dække de indre behov og kun eksporteres i begrænset omfang, i overensstemmelse med planen. De varer, som ikke er så livsvigtige kan i passende omfang overføres fra det indre marked til en øgning af eksporten.

Der er visse varer som i forhold til folkets livsfornødenheder ikke spiller nogen rolle, de bør primært eksporteres. Endelig er der visse varer som vi selv ville smide væk, men som kan sælges til en god pris, dem bør vi energisk udvikle produktionen af med henblik på eksport.

Liu Shao-qi, Lin Biao og den slags landsforrædere råbte på udenrigshandelens kampfront højt om »at sætte udenlandsk valuta i højsædet«, og prøvede forgæves at fuldstændigt ødelægge den socialistiske udenrigshandels politiske retning og gøre vort land til imperialismens økonomiske vasal. Dette er en vej som det socialistiske land under ingen omstændigheder må gå.

Udvikl over en bred front det socialistiske lands udenrigshandels positive funktion

Et socialistisk lands udenrigshandel er en integreret del af den socialistiske økonomi og samtidig et redskab i udenrigspolitikken. På en planmæssig måde at udvikle udenrigshandelen og udfolde dens positive funktion er til fordel for vort lands evne til at stå på egne ben og til at anspore den socialistiske opbygning. Den er til fordel for udviklingen af venskabet mellem folkene og for ansporingen af verdensrevolutionen.

I virkeligheden er der i hele verden ikke et eneste land som selv kan producere alle sine fornødenheder. Samtidigt med at et socialistisk land udvikler den socialistiske økonomi på basis af »at stå på egne ben og stole på egne kræfter«, så kan og bør udenrigshandelen fungere som et tilpasnings-redskab i den proportionelt balancerede udvidede reproduktion. Gennem udenrigshandelen kan man importere visse nødvendige materielle produktionsfaktorer for at regulere en midlertidig mangel på visse varer og produktionsfaktorer som kan skyldes produktionens vilkår eller naturbestemte forhold, justere den midlertidige mangel som kan være skabt af ydre naturgivne faktorer; gennem udenrigshandelen kan vi på passende vis indføre nogle forholdsvis avancerede teknikker for at bruge dem som eksempel og energisk lære af dem, til gunst for den industrielle og landbrugsmæssige produktions tekniske innovation. Det rummer fordele for ansporingen af den socialistiske opbygning, når man på en planmæssig måde udvikler udenrigshandelen. Men vi må ikke af den grund sætte direktivet om at »stå på egne ben og stole på egne kræfter« til. En lille håndfuld landsforrædere, fra Qing-dynastiets Ceng Guo-fan og Li Hong-zhang til nutidens Liu Shao-qi og Lin Biao, er alle prædikanter for slave-filosofien. De har alle angrebet Kinas proletariat og arbejdende folk for ikke at du til noget som helst, kun det vestlige borgerskab dur. På udenrigshandelens område har de hele tiden skreget op om at støtte sig på import alene, »selv fuldmånen er bedst i udlandet«. Vort arbejdende folk er flittigt, tappert og fuldt af visdom. Efter Befrielsen er vort arbejdende folk blevet den socialistiske stats herrer, og kan i endnu større omfang udfolde deres talenter. Hvad de vestlige kapitalister kan udrette, kan

Kinas proletariat bestemt også udrette. Hvad de vestlige kapitalister ikke kan klare, kan vi til gengæld også klare. Lin Biao-antiparti-klikens desperate forsøg på at støtte sig på den sovjetrevisionistiske social-imperialisme, og på at kapitulere og sælge ud af nationale interesser, er en afspejling af Kinas udbytterklassens dybe åndelige forfald. På udenrigshandelens gebet fastholder vort lands proletariat altid formand Maos direktiv om at stå på egne ben og stole på egne kræfter, og kritiserer uafbrudt Liu Shao-qi's og Lin Biao's kontrarevolutionære revisionistiske linie om at tilbede alt udenlandsk og filosofien om slavisk efterligning af udlandet. »Vi vil under ingen omstændigheder lade den socialistiske opbygnings livsnerve blive bundet til udlandets bælte!« – således lyder arbejdermassernes svar.

Udviklingen af samhandelen mellem de socialistiske lande indbyrdes på basis af lighed og gensidig fordel kan anspore den økonomiske udvikling for begge parter. Et socialistisk lands samhandel med den 3. verdens lande hjælper med til at udvikle nationale økonomier som står på egne ben, i kamp mod de to hegemonimagter USA og Sovjet. At et socialistisk land har en vis samhandel med den 2. verdens lande er til gunst for udvidelsen af den internationale forenede front mod imperialismen og til gunst for kampen mod de to hegemonistater. Således er et socialistisk lands udenrigshandel også et redskab til at gennemføre den proletariske udenrigspolitiske linie.

Efter Folkerepublikkens oprettelse har udenrigshandelen under styring af formand Maos revolutionære linie vundet meget store resultater m.h.t. at anspore den industrielle og landbrugsmæssige produktions udvikling, m.h.t. at øge vores indflydelse udadtil og m.h.t. at støtte verdensrevolutionen. Når vi fremover yderligere udvikler udenrigshandelen, vil det tjene til, at vi endnu bedre kan skuldre vort proletarisk-internationalistiske ansvar, anspore landets interne socialistiske opbygning og endnu bedre støtte verdensrevolutionens sag.

Studielitteratur:

Marx: »Tale om frihandel«.

Lenin: »Udkast til program vedrørende det nationale og koloniale spørgsmål«.

Lenin: »Om monopolsystemet i udenrigshandelen«.

Formand Mao: »Rapport til 7. CKs 2. plenum«.

1. »Tale på mødet i USSR's Øverste Sovjet i anledning af 40-årsdagen for Den Store Socialistiske Oktoberrevolution, (uddrag)«, Mao-dokumenter bind 1, s. 164.
2. Lenin, V.I.: »A caricature of marxism«, CW bind 23, s. 35.
3. »Om folkets demokratiske diktatur«, Mao US, s. 281.
4. Lenin, V.I.: »Programudkast til det nationale og koloniale spørgsmål«, LUV bind 11, s. 263.
5. Dvs. fredelig sameksistens med imperialismen, revisionismen og de reaktionære i forskellige lande; reduktion af hjælpen til de revolutionære folks retfærdige kamp i forskellige lande.
6. Mao Tse-tung: »Samtale med afrikanske venner«, Mao-dokumenter bind 1, s. 387.
7. Mao Tse-tung: »Report to the second session of seventh central committee«, SW bind 4, s. 369 (vor oversættelse).
8. Mao Tse-tung: »Report to the second session of seventh central committee«, SW bind 4, s. 371.
9. »Om folkets demokratiske diktatur«, Mao US, s. 281.

Sammenligning af 74- og 75-udgaven af kapitel 12

12. »Gensidig støtte, gensidige fordele baseret på lighed«.

I det store og hele er kapitlet ikke meget ændret i 1975-udgaven; de ændringer, der er at finde, knytter alle an til den udenrigspolitiske terminologi, som første gang blev fremført af Deng Xiao-ping på FN's Generalforsamling i 1974 (det var under Deng's »andet forår« – han er ved det tredje nu): teorien om de »tre verdener«.

Alle ændringerne fremtræder i kapitlets første afsnit, som generelt introducerer den kinesiske udenrigspolitik. Beskrivelsen af de »tre verdener« findes ikke i 1974-udgaven, men teksten er dog ikke uigenkendelig. Hvad angår selve den 3. verden (Asien-Latinamerika-Afrika: gruppen af udviklingslande, hvortil Kina regner sig selv) svarer kategorien til det som i 1974-udgaven kaldes »nationalistiske stater« (men der tænkes måske snarere på de »progressive« elementer indenfor den gruppe, som nu bredt favnende kaldes den 3. verden?). Omtalen af relationerne med den 2. verden (mellemzonen, de mellemstore, kapitalistiske lande, herunder Europa) er derimod ny. Og relationerne mellem de socialistiske lande indbyrdes glider ud af systematikken, (men omtales alligevel stadig i et afsnit for sig) i 1975-udgaven.

For øvrigt er 3-verdens-teorien ikke en nyskabelse i 1975-udgaven. I 1974-udgaven er der til sidst i det sidste kapitel »påklippet« et afsnit, som ultrakort beskriver den 3-verdens-opfattelse, som på det tidspunkt endnu var i støbeskeen. Men redaktionen nåede altså ikke at disponere kapitlet om udenrigsøkonomien efter den nye terminologi.

Kommunismen vil bestemt blive virkeliggjort

– fra det socialistiske til det kommunistiske samfund

Marxismens, Leninismens, Mao Ze-dong-tænkningens teorier vedrørende socialismens politiske økonomi har videnskabeligt analyseret bevægelseslovene for de socialistiske produktionsforholds opståen og udvikling, og klart påpeget den historiske nødvendighed, at det socialistiske samfund vil udvikle sig til et kommunistisk samfund. Kommunismen er proletariatets og de hundreder af millioner af arbejdende menneskers højeste ideal, det er det mest fuldkomne, mest progressive, mest revolutionære, mest rationelle samfundssystem i menneskehedens historie, det er den proletariske revolutions endelige mål. Formand Mao påpeger:

»Det endelige mål for enhver kommunist består i at kæmpe af alle kræfter for den endelige fuldendelse af det socialistiske samfund og det kommunistiske samfund«.¹

Hver eneste revolutionær kæmper må kæmpe hele sit liv for kommunismen.

Kommunismen kan ikke standses

Det socialistiske samfund er et stadium, som det er nødvendigt at gennemgå for at nå frem til det kommunistiske samfund.

Det socialistiske samfund er et stadium, som det er nødvendigt at gennemgå for at nå frem til det kommunistiske samfund

Lenin påpegede:

»Fra kapitalismen kan menneskeheden kun gå direkte over i socialismen, dvs. gå over til fælleseje af produktionsmidlerne og fordeling efter arbejde«.²

I det socialistiske samfund har man oprettet systemet med fælleseje af produktionsmidlerne, det arbejdende folk er blevet samfundets og virk-

somhedernes herrer og marxismen er blevet den ledende ideologi i samfundet. Betragtet udfra disse aspekter besidder det socialistiske samfund allerede kommunistiske elementer. Men det socialistiske samfund er stadig kun det allerførste stadium af det kommunistiske samfund, det er et kommunistisk samfund, som endnu ikke er modent. I det socialistiske samfund eksisterer der stadigvæk indenfor produktionsforholdene og overbygningen traditioner eller mærker fra kapitalismen, der eksisterer stadigvæk borgerlig ret og den ideologi som er affødt af den borgerlige ret. Dette kommer til udtryk i relationen mellem klasserne og der må nødvendigvis hele vejen igennem eksistere klasser, klassemodsigelser og klassekamp, eksistere kampen mellem proletariatet og borgerskabet, kampen mellem den socialistiske vej og den kapitalistiske vej. Betragtet udfra disse aspekter er der også forskelle mellem det socialistiske samfund og det kommunistiske samfund.

Det er proletariatets historiske opgave i den socialistiske periode at fastholde et altomfattende diktatur over borgerskabet på alle områder og i alle faser af revolutionens udvikling, fuldstændigt at besejre borgerskabet, udslutte alle klasser og klasseforskelle, udslutte de produktionsforhold som har fremkaldt disse forskelle, udslutte alle samfundsmæssige relationer som modsvarer disse produktionsforhold, at ændre alle de begreber, som er opstået fra dem, og drive det socialistiske samfund ind i det højere og mere modne kommunistiske samfund. Således bliver det socialistiske samfund en nødvendig forberedelse til det kommunistiske samfund, og det kommunistiske samfund er på sin side den retning, som det socialistiske samfund nødvendigvis må udvikle sig i.

Hvad er så det modne kommunistiske samfund?

Det kommunistiske samfund er det mest fuldkomne mest progressive, mest revolutionære og mest rationelle samfund

Den videnskabelige kommunisme har sit bestemte indhold. Ifølge marxismen, leninismen, Mao Ze-dong-tænkningen er det kommunistiske samfund et samfund, hvor klasser og klasseforskelle er fuldstændigt udsluttet, det er et samfund, hvor hele folket besidder en høj grad af kommunistisk tankegang og bevidsthed og af moralske kvaliteter. Det er et samfund med en yderst rig samfundsproduktion. Det er et samfund, hvor princippet om at »enhver yder efter evne og nyder efter behov« praktiseres, det er et samfund, hvor staten er døet bort.

Marx har påpeget:

»I en højere fase af det kommunistiske samfund, når den lænkebindende underordning af individerne under arbejdsdelingen er for-

svundet og dermed også modsætningerne mellem legemligt og åndeligt arbejde; når arbejdet er blevet ikke blot et middel til at oprettholde livet, men selve den første livsfornødenhed; når også produktionskræfterne er vokset med individernes aldisige udvikling, og alle den kollektive rigdoms kilder vælder stærkere frem – først da kan den snævre borgerlige retshorisont helt overskrides og samfundet skrive på sine faner: Enhver yder efter evne, enhver får efter behov!«. ³

Ifølge den marxistiske teori om den videnskabelige kommunisme må følgende grundlæggende betingelser være skabt før det kommunistiske samfund kan virkeliggøres:

1.

Alle klasser og klasseforskelle må fuldstændigt udryddes, herunder den fundamentale forskel mellem arbejdere og bønder, mellem by og land, mellem åndeligt og legemligt arbejde. Den borgerlige ret må fuldstændigt udryddes. I det kommunistiske samfund vil grundlaget for en genrejsning af kapitalismen være gravet fuldstændigt bort. Hele folket vil være alsidigt udviklede nye kommunistiske mennesker. Menneskene vil have et bevidst greb om de objektive love for samfundets udvikling, og til stadighed få det kommunistiske samfund til at udvikle sig fremad. At klasser og klasseforskelle er udryddet betyder naturligvis absolut ikke at der ikke er modsigelser og kamp i det kommunistiske samfund. Til den tid eksisterer der bestemt stadig modsigelsen mellem overbygningen og den økonomiske basis, og modsigelsen mellem produktionsforholdene og produktivkræfterne, samt den toliniekamp mellem avanceret og tilbagestående, rigtigt og forkert, som er en genspejling af disse modsigelser. Derfor er der stadig behov for at fortsætte revolutionen, når det kommunistiske samfund er nået.

2.

Enhedssystemet: den kommunistiske hele folkets ejendom må være gennemført. I det kommunistiske samfund vil det kommunistiske system med hele folkets ejendom blive samfundets eneste økonomiske grundlag. De højst avancerede kommunistiske produktionsforhold som er oprettet på grundlag af dette ejendomssystem, vil garantere at produktivkræfterne udvikler sig med den største hastighed, således at arbejdets produktivitet endnu hurtigere højnes. For at virkeliggøre det kommunistiske system med hele folkets ejendom, må der på det socialistiske stadium skabes betingelser så man i sidste ende kan udrydde den borgerlige ret på ejendomssystemets område, gradvist hæve det socialistiske kollektive ejendomssystem op til det socialistiske hele folkets ejendomssystem, for derefter fra det socialistiske hele folkets ejendomssystem at gå over til det kommunistiske hele folkets ejendomssystem. Folkekommunerne skabt af vort lands folk er en virkelig god organisationsform til løsning af denne overgang.

3.

En rigdom af samfundsprodukter må være skabt. Når det kommunistiske samfund er nået, vil samfundets produktivkræfter udvikle sig til et helt nyt niveau. Menneskets evne til at beherske naturen vil være tusindfold større end nu. Når den tid kommer, vil menneskene kunne udnytte alle naturens kilder til fulde i det menneskelige samfunds tjeneste, og kunne skabe en rigdom af samfundsprodukter til at tilfredsstille hele samfundets og alle de arbejdendes behov. Til den tid vil hele vareproduktionen endeligt uddø, og varer, penge og lignende kategorier indenfor vareøkonomiens område vil for altid være trådt ned fra historiens scene og sat på historiens museum. Det niveau, som samfundets produktivkræfter vil have udviklet sig til, i det kommunistiske samfund, kan ikke sammenlignes med det niveau produktivkræfterne har udviklet sig til nu. En virkeliggørelse af kommunismen kræver nødvendigvis den højeste grad af udvikling af produktivkræfterne.

4.

Hos hele folket må der være udviklet en høj grad af kommunistisk ideologisk bevidsthed og moralske kvaliteter. I det kommunistiske samfund vil den borgerlige ideologi og alle egoistiske ideer være fuldstændigt borte. Arbejdet vil ikke blot være et redskab til livets opretholdelse, men vil være blevet det første behov i menneskets liv. Hele folket vil bevidst omforme sig selv og verden gennem Marxisme-Leninisme- Mao Zedong-tænkningen. Hele verden vil få et splinternyt udseende, og proletariats nye ideologi, nye kultur, nye vaner og nye skikke vil være brudt igennem overalt. Netop som formand Mao har påpeget:

»Når man i verden er nået til det tidspunkt, hvor hele menneskeheden bevidst omformer sig selv og omformer verden, så har man den kommunistiske tidsalder i verden«.4

Naturligvis vil der til den tid stadig være modsigelser mellem avanceret og tilbagestående, mellem rigtigt og forkert, mellem materialisme og idealisme, og kampen mellem menneskene. Alligevel vil kampens substans og form ikke være den samme som i classesamfundet.

5.

Princippet »enhver yder efter evne, enhver nyder efter behov« må være gennemført. Fordi det kommunistiske system med hele folkets ejendom af produktionsmidlerne er enegældende, når det kommunistiske samfund er nået, fordi den grundlæggende forskel mellem åndsarbejde og kropsarbejde allerede er forsvundet, på grund af den store rigdom af samfundsprodukter og den store højnelse af menneskenes ideologiske bevidsthed, fordi arbejdet allerede ikke længere er et blot og bart redskab til at opretholde livet, men er blevet det første behov i livet – på grund af alle disse

ting – vil fordelingen af forbrugsgoder til den enkelte ikke blive beregnet ud fra det arbejde, folk bidrager til samfundet med, men ud fra deres behov. Til den tid vil ethvert rationelt behov i de materielle og kulturelle aspekter af folks liv være fuldstændigt tilfredsstillet.

6.

Staten må dø bort af sig selv. Når imperialismen, kapitalismen og de undertrykkende systemer er fuldstændigt udslettet på verdensplan, vil staten, som et redskab i klassekampen, dø bort af sig selv. Formand Mao påpeger:

»Når klasserne forsvinder, vil alle de ting som fungerer som redskaber i klassekampen – politiske partier og statsapparatet – fordi de mister deres funktion og der ikke længere er behov for dem, gradvist visne bort og opfylde deres historiske skæbne, og man vil gå mod et menneskeligt samfund på et endnu højere niveau«. ⁵

Formand Mao har for længe siden belært os:

»Kommunismen er hele proletariats ideologiske system; samtidigt er det også et nyt samfundssystem. Dette ideologiske system og samfundssystem er forskelligt fra et hvilket som helst andet ideologisk system og et hvilket som helst andet samfundssystem, det er det mest fuldendte, mest progressive, mest revolutionære og mest rationelle i menneskehedens historie«. ⁶

Et sådant uendeligt strålende, uendeligt vidunderligt samfund er altså det kommunistiske samfund, det er menneskehedens mest ideelle samfund.

Falsk kommunisme er lig med sand kapitalisme

»Marxismens sejr på det teoretiske område tvinger dens fjender til at forklæde sig som marxister, således ér historiens dialektik«. ⁷

Den sovjetiske renegatklike og svindlere af Liu Shao-qi's og Lin Biao's type er vore dages falske marxister, de skifter med »kommunisme«, men praktiserer genrensning af kapitalismen.

Den sovjetiske renegatklikes falske kommunisme er den typiske repræsentant for falsk kommunisme af enhver afskygning i vor tid. De går ind for den reaktionære »teori om produktivkræfterne« og vrøvler om, at »kommunismen er det mest humane og mest menneskevenlige ideologiske system«, det er »alt for mennesket, for menneskets lykke«, det er en fin servering »gullash«. De mæler ikke en lyd om fuldstændigt at udslette alle klasser og klasseforskelle, eller om at begrænse og til sidst udslette den borgerlige ret, som skaber grobund for borgerskabet og kapitalismen. De har fuldstændigt forvansket det revolutionære indhold i den videnskabe-

lige kommunisme. Denne kommunisme er ikke blot forløren, men er aldeles reaktionær. Det er en »kommunisme« med en fordærvet borgerlig verdensanskuelse som sin kerne. Det er en »kommunisme« med en borgerlig livsstil som standard. Det er en falsk kommunisme, en sand kapitalisme.

I vort land slog svindlere af Lin Biao-typen også af al magt på tromme for den falske kommunisme og de vrøvlede op om, at kommunismen var »produktionsfællesskab« (a), at »ordet 'produktion' skulle være banner«, at »alle skulle blive velhavende«. Den samling renegater mæler aldrig en lyd om at udslette godsejere og borgerskab, det er bare »fællesskab« i øst og »produktion« i vest. Dette »fællesskab«, hvilken klasses fællesskab er det? Denne produktion, hvilken klasses produktion er det? Fakta viser klart, at deres såkaldte »fællesskab« er det samme fællesskab, som Konfucius' tilhængere slog på tromme for, når de sagde, at »når Vejen(b) føres ud i livet hersker der fællesskab i verden«. Dette er slaveejerklassens fællesskab, godsejerklassens og borgerskabets fællesskab. Den »produktion« de snakker om, er slaveejerklassens produktion, det er godsejerklassens og borgerskabets produktion. Den såkaldte »velstand« kan kun være en lille håndfuld udbytende klassers »velstand til alle«, så de selv kan blive mangemillionærer. Hvis deres lumske planer en dag skulle blive virkeliggjorte, ville proletariatet og de brede masser af arbejdende mennesker miste de tilkæmpede produktionsmidler, blive deres slaver, komme til at lide nød og uretfærdighed for anden gang og påny synke ned i den dybeste elendighed. Sådan er det i Sovjetunionen i vore dage. Den sovjetiske renegatklike har for længst tilranet sig den velstand, som det sovjetiske proletariat og de brede masser af arbejdende folk har skabt sammen, og omdannet den til »produktionsfællesskab« for en lille håndfuld bureaukratmonopol-borgere. Det store sovjetiske folk lever den samme bedrøvelige tilværelse som i zartiden og er sunket i en afgrund af trængsler. Formand Mao ramte hovedet på sømmet, da han påpegede:

»Sovjetunionen nu, er et borgerskabets diktatur, det er storborgerskabets diktatur, et diktatur af den tyske fascismes type, et diktatur af Hitler typen«.⁸

Den er derfor aldeles soleklart, at det »produktionsfællesskab« Lin Biaos tilhængere slår på tromme for, er fuldstændig uforenlig med marxismens videnskabelige kommunisme, men er eet fedt med den sovjetiske revisionismes falske kommunisme.

Den kommunistiske bevægelses historie viser klart, at kommunismen

- a. »Produktionsfællesskab« (gongchanzhuyi) – er et ordspil på to enslydende (og delvis betydningsoverlappende) tegn. I stedet for det »gong«, der normalt bruges som første tegn i ordet for »kommunisme«, er der skrevet et andet »gong«, som oprindeligt betyder »fælles«, »offentlig«.
- b. »Vejen« = Tao, dvs. »de rette principper«.

ikke kan stoppes. Ligemeget hvordan de reaktionære forsøger på at bremse historiens hjul på vej fremad, vil kommunismen alligevel vinde fuldstændig sejr i hele verden.

At virkeliggøre kommunismen er en dybtgående samfundsmæssig revolution

At fastholde den fortsatte revolution under proletariats diktatur er en uomgængelig vej til virkeliggørelsen af kommunisme

For at gå fra det socialistiske samfund til det kommunistiske samfund må proletariatet fuldstændigt besejre borgerskabet og dets bevidsthedsformer, og slette alle klasser og klasseforskelle. Der vil derfor være tale om et kvalitativt spring fremad, hvadenten det er indenfor produktionsforholdene eller indenfor overbygningen, det vil være en række dybtgående samfundsmæssige revolutioner.

Statsmagten under proletariats diktatur er »for det folk som har sejret en lige så uundværlig ting som mad og klæder. Det er en meget god ting, det er en magisk amulet, det er et familieklenodie. Indtil den dag, hvor den udenlandske imperialisme og de indenlandske klasser er fuldstændigt og endeligt udryddet, må vi aldrig nogen sinde lade denne amulet kaste bort eller lade den gå af brug«. ⁹ I overensstemmelse med marxismens grundlæggende principper har formand Mao sammenfattet de historiske erfaringer om proletariats diktatur og fremsat teorien om den fortsatte revolution under proletariats diktatur.

Ifølge teorien om den fortsatte revolution under proletariats diktatur, må vi være gode til at anvende Marxismen-leninismen-Mao Ze-dong-tænkningens standpunkt, synsvinkel og metode til at betragte og analysere det socialistiske samfund, holde fast ved at tage partiets grundlæggende linie som målestok for socialismens historiske stadium, gå et skridt fremad med at styrke proletariatet i at udøve et altomfattende diktatur over borgerskabet på det politiske, økonomiske og ideologiske område og indenfor alle aspekter af kultur og uddannelse. Det er en grundlæggende garanti både for opbygningen af det socialistiske samfund og for overgangen til det kommunistiske samfund.

Hvad angår dét at udvikle sig i retning af kommunisme eller vende tilbage til kapitalismen, er det et afgørende spørgsmål, hvorvidt man fastholder proletariats altomfattende diktatur over borgerskabet, og hvorvidt man fastholder den fortsatte revolution under proletariats diktatur. Den sovjetiske renegatklike gør alt for at forvanske den marxistiske videnskabelige kommunistes grundsætninger og råber op om, at man for at gå fra socialismen over i kommunismen ikke behøver at gennemføre

revolution af samfundet, ikke behøver praktisere klassekamp, ikke behøver udøve proletariats diktatur. De vrøvler op om, at der »i det socialistiske samfund ikke eksisterer antagonistiske klasser, . . . for at virkeliggøre overgangen fra socialisme til kommunisme behøver man derfor ingen revolution af samfundet eller modsætninger mellem klasser«. Selvom denne renegatklike også råber højt om at virkeliggøre kommunismen, er det blot et røgslør for at føre folk bag lyset, underminere proletariats diktatur og genoprette kapitalismen. Gennem at fornægte den grundlæggende marxistiske teori, at der under socialismen fra først til sidst eksisterer klasser, klassemodsigelser og klassekamp, har den sovjetiske renegatklike afskaffet proletariats diktatur, afskaffet den fortsatte revolution under proletariats diktatur, ansporet borgerskabet til at gå til angreb på proletariatet, og ændret proletariats diktatur til borgerskabets diktatur og ændret det socialistiske system til et kapitalistisk system.

Kun ved at holde fast ved den fortsatte revolution under proletariats diktatur, kan man konsolidere proletariats diktatur, forhindre kapitalismens genrejsning, opbygge socialismen og skabe de nødvendige betingelser for en virkeliggørelse af kommunismen. At føre den fortsatte revolution under proletariats diktatur igennem til enden, er en uomgængelig vej for virkeliggørelsen af kommunismen.

Hold fast ved den proletariske internationalisme og støt verdensrevolutionen

Den tidsalder vi befinder os i, er imperialismens og den proletariske revolutions tidsalder. Formand Mao har påpeget:

»Siden imperialismen, dette uhyre, er kommet til verden, er forholdene i verden blevet knyttet uløseligt sammen. Selvom man skulle ønske at skille dem fra hinanden ville det ikke kunne lade sig gøre«. ¹⁰

Hvis man vil realisere kommunismen må man fuldstændigt udslette imperialismen, kapitalismen og alle systemer i hele verden som udbytter mennesker, således at hele menneskeheden vinder fuldstændig befrielse. Det er derfor langt fra afslutningen på revolutionen, når proletariatet i eet eller et par lande opnår den politiske magt og opbygger et socialistisk samfund. Først når proletariatet har befriet hele menneskeheden kan det tilsidst befri sig selv. Dette skyldes at kapitalen er en international magt.

Mens imperialismen, kapitalismen og de udbytende systemer stadig eksisterer i verden vil imperialismen og social-imperialismen uvægerligt bruge de to kontrarevolutionære metoder – væbnet indblanding og (ikke-voldelig) undergravende virksomhed til at bekæmpe de socialistiske lande. I denne situation står de socialistiske lande hele tiden ansigt til ansigt med trusler om aggression og kamp fra imperialismens og social-imperialismens side, og der eksisterer hele tiden faren for en genrejs-

ning af kapitalismen. Eftersom kapitalen er en international magt, må proletariats sag nødvendigvis være en international sag. Da det russiske proletariat havde grebet den politiske magt under Oktoberrevolutionen og gennemførte socialistisk revolution og socialistisk opbygning påpegede Lenin klart:

»Først når hele verden er med, først ved hjælp af de fælles anstrengelser fra arbejdere i alle lande kan vi nå den endelige sejr«. ¹¹

Stalin fastholdt og forsvarede leninismen i kamp mod Trotskys tilhænger. Men Krustjovs og Brezhnevs renegatklike råber gang på gang op om at »i Sovjetunionen har socialismen ikke blot opnået en fuldstændig sejr, den har også opnået en tilbundsgående sejr«. Dette er et tilbundsgående forræderi mod leninismen. Denne renegatklikes formål med at udbrede den slags sludder er indadtil at udviske den heftige kamp, som foregår i Sovjet mellem proletariatet og borgerskabet, og dække over deres skumle planer om at genrejse kapitalismen, udadtil at udbrede det falske billede, at imperialismens aggressive natur allerede har forandret sig og dække over det hæslige træk, at de på internationalt plan kappes med den anden »supermagt« om verdensherredømme.

Stillet overfor en moderne revisionismes forvanskning af og forræderi mod leninismen, har formand Mao overtaget, forsvaret og udviklet leninismen. Formand Mao påpeger:

»Vi har allerede vundet en stor sejr. Men de klasser som har tabt vil blive ved med at røre på sig. Disse personer eksisterer stadig, disse klasser eksisterer stadig. Derfor kan vi ikke sige vi har vundet den endelige sejr. Endnu i nogle årtier vil vi ikke kunne sige sådan. Vi må ikke miste årvågenheden. Ifølge det leninistiske synspunkt kræves der for at opnå den endelige sejr i et socialistisk land, ikke blot at det pågældende lands proletariat og brede folkemasser arbejder hårdt, men den er også afhængig af verdensrevolutionens sejr, og afhængig af, at de samfundssystemer hvor mennesker udbytter mennesker er udryddet på hele jordkloden, således at hele menneskeheden har opnået befrielse. Det er således fejlagtigt uden videre at tale om den endelige sejr for revolutionen i vort land, det er i modstrid med leninismen og det stemmer heller ikke overens med fakta«. ¹²

Med det formål at vinde den endelige sejr i den socialistiske revolution, med det formål at virkeliggøre kommunismen i hele verden holder proletariatet i alle lande den proletariske internationalismes fane højt, støtter hinanden, kæmper sammen og baner sig modigt fremad ad det spor, som udgøres af den marxistiske internationale kommunistiske bevægelses generallinje.

I imperialismens og den proletariske revolutions tidsalder er der allerede en del af de kapitalistiske samfundssystemer, som er kommet på museum (i de socialistiske lande); for den øvrige del er solen allerede ved

at gå ned, de snapper efter vejret, svæver i livsfare, morgenen ved ikke hvad aftenen bringer; de vil snart komme på museum. Kun kommunismens tankesæt og samfundssystem er ved at brede sig ud over hele verden med overvældende styrke og tordnende kraft, medbringende det vidunderligste forår. Den marxistiske politiske økonomi har på grundlag af de objektive love for det menneskelige samfunds udvikling analyseret bevægelsesprocessen i produktionsforholdene i enhver samfundsform og draget den videnskabelige konklusion, at det kapitalistiske system må gå til grunde, og det socialistiske og kommunistiske system må sejre. Den har klart vist den generelle tendens i historiens udvikling. Den er et stærkt ideologisk våben for proletariatet i gennemførelsen af revolutionen.

Historien udvikler sig i kamp, verden går fremad under rystelser. En ny verdens stråleglans uden imperialisme, uden kapitalisme, uden udbytende systemer ligger forude. Vor store leder formand Mao har belært os:

»Fremtiden er lys, vejen er bugtet«. ¹³

Lad os holde marxismen-leninismen-Mao Ze-dong-tænkningens sejrriige banner højt og forene os med proletarer i alle lande, forene os med undertrykte folk og undertrykte folkeslag i hele verden, VISE BESLUTSOMHED, IKKE FRYGTE DØDEN, KLARE TITUSIND VANSKELIGHEDER OG VINDE SEJR.

Studielitteratur:

Marx og Engels: »Det kommunistiske manifest«.

Marx: »Kritik af Gotha programmet«.

Lenin: »Staten og revolutionen«, kap. 5.

Formand Mao: »Om nyt demokrati«, kap. 9.

Noter:

1. Mao Tse-tung: »Chinese revolution and chinese communist party«, SW bind 2, s. 331.
2. Lenin, V.I.: »Proletariatets opgaver i vor revolution«, LUV bind 7, s. 55f.
3. »Kritik af Gothaprogrammet«, MEUS bind 2, s. 17f.
4. »Om praksis«, Mao US, s. 60.
5. »Om folkets demokratiske diktatur«, Mao US, s. 277.
6. »On new democracy«, SW bind 2, s. 360 (vor oversættelse).
7. Lenin, V.I.: »Marxismens historiske skæbne«, LUV bind 1, s. 89.
8. Mao Tse-tung »Why it is necessary to discuss the white paper«, SW bind 4, s. 444 (vor oversættelse).
10. Mao Tse-tung: »On tactics against Japanese imperialism«, SW bind 1, s. 170.

11. Lenin, V.I. »Report on foreign policy delivered at a joint meeting of the All-russia central executive committee and the Moscow soviet«, CW bind 27, s. 372f.
12. Mao Tse-tung i Røde Fane, maj 1969.
13. Mao Tse-tung »On Chungking negotiations«, SW bind 4, s. 60.

Sammenligning af 74- og 75-udgaverne af kapitel 13.

Dette afsluttende kapitel er kun lettere revideret enkelte steder. Kommunismens ophævelse af arbejdsydelsen som målestok for tildelingen af forbrugsgoder fremhæves mere i 1975-udgaven. Derudover er indholdet uændret.

En bog, der skaber den teoretiske basis for »Firemandsbandens« kontrarevolutionære politiske program

– Kritik af »Socialismens Politiske Økonomi«, som »Firemandsbanden« har organiseret udgivelsen af

Af Dong Fu-reng og Tang Zong-kun

Wang, Zhang, Jiang og Yao's »Firemandsbande« var en kontrarevolutionær skummel klike, der ikklædte sig marxismens fremmede klædebon. Gennem Shanghai By's tidligere partikomittes skrivegruppe organiserede de udarbejdelsen af en bog kaldet »Socialismens Politiske Økonomi« for at skabe en teoretisk basis for deres kontrarevolutionære politiske program. Det er virkelig en nødvendighed at kritisere en bog af denne beskaffenhed.

I..

Marxismen-leninismen og Mao Ze-dong-tænkningen er det teoretiske grundlag for vort partis program. Den politiske økonomi, der er den videnskab, som udforsker produktionsforholdene, er én af marxismens tre konstituerende dele. »Firemandsbandens« program, der vendte sig mod vort parti, udbredte en kontrarevolutionær revisionistisk linie og måtte nødvendigvis forfalske marxismen-leninismen og Mao Ze-dong-tænkningen. I denne hensigt befalede Zhang Chun-qiao de folk, der var placeret i den tidligere skrivegruppe at »lave en bog, der afspejler videnskabelighed på vores (altså »Firemandsbandens«) niveau«.

Udarbejdelsen af denne bog er fra ende til anden foretaget under »Firemandsbandens« direkte kommando. I juni 1971 gav Zhang Chun-qiao personligt tilladelsen til udarbejdelsen af denne bog. Det følgende år indkaldte han atter, sammen med Yao Wen-yuan, til et møde i Shanghai for at diskutere problemer, der var fremkommet i udarbejdelsen af bogen. I slutningen af 1975 korrigerede Zhang Chun-qiao særskilt bogen og skrev en overordentlig ondskabsfuld, sort kritikudtalelse (denne sorte kritikudtalelse vil blive analyseret senere i artiklen). Det sidste manuskript til bogen, »Manuskriptudkastets Andet Diskussionsprøvetryk« omarbejdedes på grundlag af denne sorte kritikudtalelse.

Udover at Zhang og Yao personligt ledede det, satte også den politiske magtstræber Ma Tian-shui sig fast i Shanghai og kommanderede. Han ledede personligt bogskrivningsgruppens første møde og han opildnede den ved at sige:

»At denne bog bliver udarbejdet indenfor to år er en stor sejr«.

Da bogens fjerde manuskript var kommet af reden, kom Ma Tian-shui i dårligt humør, idet bogen ikke gjorde hans herre og mester tilfreds i fastholdelsen af »Zhang Chun-qiao-tænkningen« og han slog bremserne i: Bogen måtte ikke forlade Shanghai. Han organiserede personligt ti enheder til at omarbejde og krævede, at der skulle »diskuteres ord for ord og sætning for sætning ligesom ved korrektionen af partistatutterne«. Han fremførte, at praksis og »erfaringer« i Shanghai skulle forbindes og at alt det, som »Firemandsbanden« havde bedrevet, skulle opløftes til »teori«.

Vil man vide, hvor stor betydning »Firemandsbanden« tillagde denne bog, kan man fremføre følgende: På et debatomøde sagde Zhang Chun-qiao, at denne bog var »en klassiker«! Man må endelig ikke slå dette hen som en vittighed. »Firemandsbanden« ville sandsynligvis gøre denne bog til deres klassiker! Yao Wen-yuan sendte frækt en ordre om, at man skulle udstyre denne bog i overensstemmelse med den stil, som Marx-, Engels-, Lenin- og Stalinklassikernes stortegnsudgaver har. Det blev faktisk bragt til udførelse. Men se, disse slynglers magtbegær var endnu større!

Bogen fulgte i sin stillingtagen »Zhang Chun-qiao-tænkningen« som en rettesnor, stadsede sig op som »Zhang Chun-qiao-tænkningen«, så at dennes »teoretiske« farvning blev mere bedragerisk. Til denne bog blev der skrevet 5 manuskripter, af store omarbejdninger fandt der tre sted, og alle omarbejdninger var frugten af »Zhang Chun-qiao-tænkningens« »udvikling«. Første omarbejdning fandt sted efter det af Zhang og Yao indkaldte møde; på dette møde fordrejede folk som Zhang og Yao af al magt de socialistiske produktionsforholds karakter. Efter mødet hævdede den tidligere skrivegruppes indpisker, at »ledelsens niveau er højt«, »rager højt op, skuer vidt«, og han krævede, at en energisk stil gjordes til den ledende ide bag udarbejdelsen af bogen. Og efter at Zhang Chun-qiao havde udgivet en sort artikel, der fuldstændig forvanskede vor store leder Formand Mao's vigtige anvisning om teorispørgsmålet, gjordes »Firemandsbandens« kontrarevolutionære »Teori om borgerlig ret« til den sorte tråd, der løb igennem hele bogen. Den sidste store omarbejdelse fandt sted efter at Zhang Chun-qiao havde lavet sin sorte kritikudtalelse. Denne omarbejdelse kredser om een kærne, nemlig med alle midler at »bevise«, at der nødvendigvis i de socialistiske produktionsforhold fremkommer et »borgerskab indenfor partiet«, samt at »borgerskabet indenfor partiet« allerede har »taget form« for at skabe en teoretisk basis for at »Firemandsbanden« kunne udkaste det kontrarevolutionære program om, at »gamle kadrer er 'demokrater' og 'demokrater' er 'folk, der går den kapitalistiske vej'«. Med de mange omarbejdelser forholder det sig ligesom med »Firemandsbandens« planer om at tilrive sig partiet og tiltage sig magten. I den periode i 1976, hvor »Firemandsbanden« satte fart i aktiviteterne med at tilrive sig partiet og tiltage sig magten, nåede denne sammensværgelse undertiden et stade, hvor den tabte den fremmede teoreti-

ske klædebon og halvt blottet drog til frontlinien. I sommeren samme år, efter at Formand Mao's sygdomstilstand var forværret, inspicerede den tidligere skrivegruppens indpisker personligt fronten og krævede, at man »skulle bestræbe sig på at skrive godt« og pressede på for at udgive bogen på nationaldagen; den gik i trykken umiddelbart efter nationaldagen. Han åbenbarede hensigten hermed, idet han sagde:

»Teorispørgsmålet er det grundlæggende spørgsmål, så hvis denne bog kan stå fast, så er andre spørgsmål klaret«.

Et utal af spredte bemærkninger afslørede »Firemandsbandens« forbryderiske mål med udarbejdelsen af denne bog. Da manuskriptet lige havde været i trykken et par dage, lige mens »Firemandsbanden« forberedte sig på højtideligholdelsen af deres »store festdag«, blæste en vild og rasende storm op, tågerne fejedes væk og de fire stillede sig for historiens domstol. Denne bog blev til et dødt foster, der aldrig kan komme til verden, og blev til et corpus delicti på, at »Firemandsbanden« skabte en kontrarevolutionær offentlig mening for at tilrive sig partiet og tiltage sig magten.

II.

Formand Hua påpegede i partiets 11. politiske program:

»Vort partis 11. liniekamp drejer sig, hvad angår ideologi og teori, om, hvorvidt teorien om at fortsætte revolutionen under proletariats diktatur skal fastholdes eller fordrejes. Dette er et væsentligt særkende for denne liniekamp«.

»Firemandsbandens« forfalskning af den storslåede teori om at fortsætte revolutionen under proletariats diktatur, der for den politiske økonomis vedkommende på overfladen er fortræffelig, fordrejer fuldstændig Formand Mao's vigtige instruks om teorispørgsmålet. Hovedemnet for denne instruks er at klargøre for hele partiet og hele folket, hvorfor Lenin taler om diktatur over borgerskabet, at tydeliggøre den opgave at fortsætte revolutionen på overbygningens, produktionsforholdenes og produktivkræfternes område under proletariats diktatur, samt [at tydeliggøre] de indbyrdes relationer mellem revolutionen på disse områder. »Firemandsbanden« reducerede imidlertid instruksens til et problem om »borgerlig ret«, og idet dette grundlæggende kastrerede dens rige revolutionære indhold, skadede det på landsplan bevægelsen til studiet af Formand Maos instruks om teorispørgsmålet.

»Firemandsbandens« fordrejelse af Formand Mao's instruks om teorispørgsmålet er grundlag og udgangspunkt for enhver stillingtagen i »Socialismens Politiske Økonomi«, som de har brygget sammen. I denne bogskrivegruppe var der nogen, der offentligt udtalte:

»Teorien om socialismens politiske økonomi koncentrerer sig i eet punkt, nemlig i teorien om borgerlig ret«.

I bogen skrives det klart:

»Under de socialistiske produktionsforhold . . . eksisterer der borgerlig ret . . . i hele den samfundsmæssige produktions-, distributions-, udvekslings-, og forbrugsproces«.

Derfor lader skribenterne ideen om borgerlig ret gå igennem hele bogen, gør den til noget allestedsnærværende, altomfattende, gør den til bogens emne. Med de abstrakte begreber »lighed« og »ulighed« indenfor ideen om borgerlig ret lod de sig snyde til at tro, at det drejede sig om produktionsforholdene, og de erstattede udforskningen af de objektivt eksisterende produktionsforhold og udviklingslove med dem, og forfalskede grundlæggende den politiske økonomis genstand.

Samtidig med at Formand Mao påviste:

»For tiden praktiseres der stadig et ottetrins lønsystem, fordeling efter arbejde og pengebytte, dette adskiller sig ikke særligt fra det gamle samfund«.

betonede han:

»Alt i alt kan man sige, at Kina er en socialistisk stat«.

I analysen af et hvilket som helst aspekt af produktionsforholdene kan man ikke forlade deres grundlag, nemlig ejendomssystemet. At denne bog vender op og ned på og angriber de socialistiske produktionsforhold og roder dem sammen med kapitalistiske produktionsforhold, tager faktisk sin begyndelse i underkendelsen af det grundlæggende udgangspunkt, at »ejendomssystemet er forandret«.

Set på baggrund af Formand Mao's teoriinstituts bærer denne bog fuldstændig Zhang Chun-qiao's præg; den påstår, at »Når ejendomssystemet er ændret, når det socialistiske ejendomssystem er grundlagt, er det bestemt ikke ensbetydende med, at problemerne omkring ejendomssystemet er fuldstændig løst«; »Dette skyldes, at den borgerlige ret endnu ikke er fuldstændig udryddet på ejendomsforholdenes område«; »et væsentligt problem, der er knyttet til dette problem, er at der stadig eksisterer et ledelsesproblem i folkeejendomssystemets og det kollektive ejendomssystems økonomi, det er nemlig et spørgsmål om, i hvilken klasses besiddelse produktionsmidlerne i realiteten er«.

Skribenterne satte, i overensstemmelse med mønsteret om, at der »findes kapitalistiske elementer i de socialistiske produktionsforhold«, som Zhang Chun-qiao havde givet ideen til på debatmødet, lighedstegn mellem borgerlig ret og kapitalistiske elementer. Med noget om at ideen om borgerlig ret går i spidsen for det socialistiske ejendomssystem, fordømte de derpå det kollektive ejendomssystem til at være »Kollektiv privateje« og hele folkets ejendomsindustrier til at være selvstændige industrier, der

indbyrdes »stadigvæk vil etablere deres forbindelser og gensidige relationer i produktion og ledelse på samme måde som forskellige ejere«. Efter at have citeret en sætning fra Formand Mao's »Om Modsigelse« om, at der mellem privateje og fælleseje fører en bro fra den ene til den anden, skynder de sig at stille den på hovedet, idet de siger:

»Vi har åbenbart endnu ikke gået denne bro til ende«.

Formand Mao's udtalelse peger helt tydeligt på den socialistiske revolution i ejendomssystemet under privatejets omdannelse til fælleseje. Processen fra privateje til fælleseje og det socialistiske fællesejes egen befæstelse og udvikling er egentlig spørgsmål fra to forskellige kategorier. Idet skribenterne imidlertid underbygger deres vilkårlige fup-ide om borgerlig ret, sammenblander de med forsæt disse to [kategorier] og underkender under påskud af, at »ejendomssystemsspørgsmålet ikke er fuldstændig løst« det faktum, at den socialistiske revolution i ejendomsretten til vort lands produktionsmidler allerede er fuldstændig afsluttet.

De propagerede i stor stil de fordrejelser, som Zhang Chun-qiao har brygget sammen om, at ledelsesretten determinerer ejendomssystemets karakter, og de beskrev omformningen af vort lands ejendomssystem som værende en »formel« omformning og som ikke havende »virkeligt indhold«. De anerkendte ikke produktionsforholdenes objektive love. I deres øjne er det ikke ejendomssystemet, som i sidste ende determinerer ledelsesretten, men lige omvendt. De siger:

»Når der sker ændringer i, hvem ledelsesretten til industrien falder i hænde, så forandres også karakteren af ejendomsretten til produktionsmidlerne«;

og »ledelsesretten i industrien« determineres igen af »hvilken linie industrilederne bringer til udførelse«. Samtidig med at de forlader den konkrete analyse af produktionsforholdene for at tale om linier og ledelsesret, mister de også den objektive målestok for om linien er korrekt eller forkert, og drager den slutning, at »hvilken linie, industrilederne bringer til udførelse« er noget, der bestemmes af disses individuelle vilje. Således gør de i virkeligheden ejendomssystemets karakter til noget, der i sidste ende determineres af menneskets bevidsthed. De vrøvlede således i munden på alle idealister. Da de var uden basis i den objektive virkelighed, behøvede de bare eenstemmigt at erklære:

»Ledelsesretten i industrien er i realiteten allerede havnet i borgerskabets hænder«,

for uden så meget som at røre en finger at omskabe det socialistiske fælleseje til »ejendomssystemet for dem, som går kapitalismens vej«.

Med »borgerlig ret« og »ledelsesret« underkendte de på denne måde fra

grunden af at »ejendomssystemet er forandret« og at »Kina er en socialistisk stat«. Endvidere synes »Firemandsbandens« »et dynasti forgår, et andet opstår« at have fundet en »basis«.

Da de havde forladt det socialistiske fællesseje som grundlag, kunne de også let sætte lighedstegn mellem de socialistiske produktionsforhold og de kapitalistiske produktionsforhold. I bogen skriver de:

»De socialistiske produktionsforhold er i sidste ende forholdet mellem proletariatet og borgerskabet«.

For det første: ifølge dem er der et sådant forhold mellem ledelsen og masserne i de socialistiske industrier. Her er producenternes direkte forening med produktionsmidlerne på det samfundsmæssige område samt den deraf følgende arbejdsfordelingsrelation imellem lederne og masserne i produktionen sporløst forsvundet. For det andet: denne bog er ikke tilfreds med at sætte lighedstegn mellem relationerne indenfor det arbejdende folk og kapitalisme. Under Zhang Chun-qiaos og Yao Wen-yuans vejledning »opdagede« de til sidst at forholdet mellem arbejderklassen og de fattige, lavere og middelbønder også er et klassemodsætningsforhold. Zhang og Yao blæste i samme horn på debatmødet i 1972, der var særligt indkaldt i anledning af denne bog; Yao fremførte:

»En relation indenfor en klasse, regnes den til klasserelationer?«

Zhang stemte leende i:

»Hvis det ikke er en klasserelation, hvad er det så?!« – »Hvorfor kan de, der går kapitalismens vej, stadig være aktive? Der er altid nogen, som beundrer dem!«.

Skribenterne fulgte ordren og betragtede de nye relationer i det arbejdende folks samarbejde og indbyrdes hjælp indenfor det fælles arbejde, der foregår på basis af, at de i fællesskab besidder produktionsmidlerne således:

»De indbyrdes relationer indenfor det arbejdende folk i den socialistiske produktion realiserer til syvende og sidst klasserelationer«.

Hvordan »realiserer« de dem? De søgte fortvivlet efter et grundlag og satte al kraft ind på at »bevise«, at der indenfor arbejderklassen og blandt de fattige, lavere og middelbønder findes en del mennesker, der »beundrer« dem, der går kapitalismens vej, og at modsigelsen mellem denne del og resten var klassemodsætningsforholdet mellem proletariatet og borgerskabet. De vendte op og ned på det socialistiske samfunds hovedmodsigelse, dvs. afspejlingen af modsigelsen mellem proletariatet og borgerskabet i arbejderklassens og *de fattige, lavere og middelbønders rækker*, så endog forholdet indenfor arbejderklassen og *blandt de fattige, lavere og*

middelbønder blev til et klasse modsætningsforhold; hvis ikke dette er en hensynsløs kontrarevolutionær fordrejelse i den hensigt at splitte arbejderklassens og fattige, lavere og middelbønders rækker, hvad er det så!

For distributionsspørgsmålets vedkommende flyder denne bog ligeledes over med »Firemandsbandens« tomme fraser. Den udvider ikke alene ideen om borgerlig ret fra fordeling efter arbejde til samtlige områder indenfor socialismens distribution, idet den siger:

»Indenfor distributionen indtager den borgerlige ret den herskende position«,

værre er det, at den vilkårligt vender op og ned på og latterliggør fordelingen efter arbejde. I bogen vendes der i den grad op og ned på at den indenfor distributionen sædvanlige udveksling af lige arbejde fører denne borgerlige ret med sig, at den fremstår som en kapitalistisk sag, og nedrækkes til at være »grundlaget for at borgerskabet indenfor og udenfor partiet kan slå sig ned og få indflydelse« og til at være »livsnerven for borgerskabet indenfor og udenfor partiet«.

Ud fra denne logik, kan vi så ikke også forvente, at kapitalisterne pludselig forvandler sig til mennesker som elsker at forsørge sig selv med eget arbejde, og som hader at modtage uden at arbejde?! At smæde socialismen og forskønne kapitalismen i så utilsløret grad, er det ikke en selvafsløring af »firemandsbandens« og deres teoretikers ekstreme højrekarakter – den »firemandsbande« som ellers gav sig ud for at være så »venstreorienterede«, at man ikke kunne komme længere til »venstre«?

I denne bog fastholdes det af al magt, at kampen mellem indskrænkning og anti-indskrænkning af den borgerlige ret (især fordeling efter arbejde) er »brændpunktet i klassekampen og liniekampen i socialismens historiske stadi«. Denne slags distributionsdeterminisme, der i virkeligheden ikke er andet end noget gammelt ævl, der er hentet fra den for længe siden af Marx fuldstændig afviste vulgærsocialisme, der beskriver socialismen som noget, der i hovedsagen drejer sig om distributionsproblemet. Den er blot blevet forarbejdet under de nye historiske betingelser og tilføjet et nyt varemærke.

Undertiden sætter denne bog de socialistiske produktionsforhold lig med kapitalistiske produktionsforhold, undertiden taler den også om at socialismen frembringer kapitalisme. Denne rædselsvækkende, kaotiske logik er denne bogs egen logik. For eksempel skrives der i bogen:

»Socialismens produktion er stadig en vareproduktion, der stadig realiserer værdi og profit, og der fremstår derfor kapitalistisk produktion under produktionsværdiens og profittens dominans«.

Se blot:

»I den socialistiske produktion . . . vil der stadig fremstå . . . kapitalistisk produktion«;

Når socialistiske produktionsforhold er skabt, frembringer de grundlaget for kapitalistiske produktionsforhold. I virkeligheden er ordene »vil der stadig fremstå« overflødige her, for ifølge denne bogs logik er socialistisk produktion det samme som vareproduktion, vareproduktion er igen det samme som kapitalistisk produktion, og derfor er socialistisk produktion det samme som kapitalistisk produktion. Det siger sig selv, at kapitalistisk produktion ikke frembringes udfra kapitalistisk produktion, men er frembragt udfra en præmis inde i skribenternes hoveder, nemlig den at »de socialistiske produktionsforhold er det samme som kapitalistiske produktionsforhold«.

Det socialistiske samfund er det historiske overgangsstade mellem det kapitalistiske samfund og det kommunistiske samfund. Men denne bogs logik er faktisk: Socialismens udvikling er kapitalismens udvikling. Hvis der hersker tvivl om det, så læs dette:

»I det socialistiske samfunds udvidelse af reproduktionsprocessen vil de kapitalistiske traditioner og spor, der kommer koncentreret til udtryk i borgerlig ret, følge af reproduktionen«;

i denne proces »kan der uafdeligt udskille sig kapitalisme og borgerskab«. Det vil sige, at de socialistiske produktionsforholds befæstelse og udvikling efterfølges ikke af en formindskelse og svækkelse af »kapitalistiske traditioner og spor« og de socialistiske produktionsforholds reproduktionsproces er blevet til en proces, der »uafdeligt udskiller kapitalisme og borgerskab«. Da skribenterne stadig kun frygtede, at læserne ikke kunne fatte deres »teori« hemmelighed, betonedes de gentagne gange:

»Begrænser man under proletariats diktatur den borgerlige ret, kan kapitalismens udvikling og fremkomsten af borgerskab indenfor partiet alligevel ikke undgås«.

Dette udtrykker helt klart: Uanset hvordan, så er »kapitalismens udvikling« altid »uundgåelig«. Da det nu forholder sig således, er kapitalismens restaurering en nødvendighed . . . det er denne bogs virkelige konklusion. Det siger sig selv, at denne bog, der kaldes »Socialismens Politiske Økonomi« i virkeligheden er en bog, der latterliggør og nedrækker det socialistiske system og fra hoved til hale er en antimarxistisk politisk økonomi.

III.

»Firemandsbandens« »Socialismens politiske økonomi« gør den borgerlige ret til sit eget objekt. Det er fuldstændigt i overensstemmelse med de opgaver den stiller sig selv. I bogen hedder det:

»Socialismens politiske økonomis« »fundamentale opgaver« er at »analysere den proces, hvorigennem det nye borgerskab – specielt borgerskabet indenfor partiet – tager form, udvikler sig og går under;

oplyse lovmæssighederne og særtrækkene ved klassekampen under proletariats diktatur; hjælpe kadrene til at befri sig selv fra borgerlig og revisionistisk indflydelse, og bevæge sig fra den borgerlige revolution til den socialistiske revolution«.

Disse »opgaver« er ikke andet end »argumenter« udviklet ved hjælp af en anti-marxistisk politisk-økonomisk »teori«, »argumenter« for »firemandsbandens« kontrarevolutionære politiske program. Hvor man end slår op i denne bogs brogede blade, så er det i sidste instans altid de samme ord: socialismens produktionsforhold er helt igennem borgerlig ret, og denne borgerlige ret er et kapitalistisk element, den er »det vitale eksistensgrundlag for borgerskabet i partiet«. »Borgerskabet i partiet« »formes« af den borgerlige ret; i og med at det »formes« bliver »borgerskabet i partiet« til hønen og den borgerlige ret til ægget, og når hønen forbindes med ægget, så vil »borgerskabet i partiet« uafbrudt »demonstrere sin evne til at udkrystallisere nye borgerlige elementer«, således at der fremkommer stadig nye grupper af borgerlige elementer. Hvis man vil forhindre ægget – den borgerlige ret – i at frembringe kyllingerne – det nye borgerskab – så må man altså dræbe hønen, man må omstyrte »borgerskabet i partiet« og få det »elimineret«. Således kommer vi frem til, at »den socialistiske revolutions primære objekt er borgerskabet indenfor partiet«. Hvem vil føre kniven? Det vil »firemandsbanden«. »Firemandsbanden« var allerede godt i gang med at føre kniven.

De opgaver som denne bog stiller sig selv er personligt dikteret af Zhang Chun-qiao. Zhang Chun-qiao siger det tydeligt nok i det skumle direktiv fra slutningen af 1975. Han skriver:

»Vi må kritisere revisionismen. Kritiser Liu (Shao-qi), Lin (Biao), Deng (Xiao-ping), Kritiser Trotsky, Bukharin og den slags. Hvis revisionismen ikke kritiseres, kan den politiske økonomi ikke skrives godt. Vi må forstå at indflydelsen fra Stalins forkerte ting stadig er ret stor. Vor politiske økonomi bør hjælpe kadrene med at befri sig selv fra revisionistisk og borgerlig indflydelse og bevæge sig fra den borgerlige revolution til den socialistiske revolution«.

»Vi må kritisere revisionismen«. Hvem skal kritiseres? Det skumle direktiv nævner ikke med et ord den moderne revisionismes spidser, Krustjov og Brezhnev, men fremhæver – med skjulte hensigter – Stalins »indflydelse«. »Firemandsbandens« fortrolige anti-partielement i Shanghai har sine anelser, han angriber vildt Stalin for at være »revisionist« eller i det mindste »halv-revisionist«. Den tidligere skrivegruppens chef råbte op om, at »Stalin er demokrat«, (o.a.: dette er faktisk i den oprindelige sammenhæng ment som en kritik; der sigtes til den i 1976 pågående kampagne i Kina mod de kadre, der var »gået i stå« i revolutionens tidlige, »demokratiske« fase og ikke fulgt med i den socialistiske udvikling), »kan kritiseres ved navns nævnelse!«. Under hans ledelse kritiserer bogen vidt og bredt den vældige marxist Stalin. Men at kritisere Stalin er stadig ikke det

virkelige mål. Zhang Chun-qiao fik en af sine fortrolige til at overbringe skrivegruppen det sorte direktiv:

»Kritikken af den udenlandske revisionisme tjener kritikken af den interne revisionisme«.

Denne Zhangs fortrolige sagde også:

»Sovjetrevisionismen er et spejl, som man kan se sig selv i«.

Det vil sige, at »kritikken af den udenlandske revisionisme«, kritikken af Stalin, altså, er for at angribe vort partis og statens ledende kammerater. Der er tydelige eksempler som beviser dette. Bogen spilder ikke så lidt blæk på at kritisere en bestemt Sovjetleder fra den periode, hvor Stalin ledede USSR. Den tidligere skrivegruppes chef gav ordre til, at der i et tillæg til bogen skulle skrives en lille biografi over denne person, og her især lægge vægt på, at han var formand for den sovjetiske statslige planlægningskommission, ministerrådets viceformand, første vice-formand, medlem af SUKP(B)s centralkomites politbyro, etc. Skrivegruppens chef fik også nogen til at skrive en biografi over denne person med henblik på offentliggørelse i »bandens« organ »Studier og Kritik«. Hvorfor pludselig al den interesse for denne person? Ved første øjenkast er der tale om en indirekte kritik af Stalin. Men det er stadig kun overfladen. Den tidligere skrivegruppes vice-leder tog tyren ved hornene da han sagde:

»Denne biografi skal skrives mere klart; stik til dem«.

»Aggressive hensigter skjult bag venlighedens maske«. Fra begyndelsen tjente »kritikken af den udenlandske revisionisme« og kritikken af Stalin til at »stikke til« vort partis og statens ledere.

Udover disse fordækte angreb fremfører bogen også – i overensstemmelse med Zhang Chun-qiaos skumle direktiv – en mængde direkte angreb på kammerat Deng Xiao-ping; den opdigter falske anklager og tilsmudser Deng Xiao-ping ved at sætte ham i bås med »Trosky og Bukharin«, såvel som med »Liu og Lin«. I sandhed et giftigt had! Men ikke nok med det; den tidligere skrivegruppes chef var ikke tilfreds, han syntes det var »for løst« og krævede det »endnu mere tydeligt«. I bogen kritiseres også vidt og bredt de såkaldte »tre store gifturter« (o.a.: Anti-Deng-bevægelsens (1975-76) betegnelse for tre centrale politiske programmer udarbejdet i 1975 under ledelse af Deng Xiao-ping; disse politiske programmer blev »rehabiliteret« efter KKP's 11. kongres august 1977), og en lang række ledende kammerater angribes. Særligt hårrejsende er det, at denne chef benyttede sig af en tale holdt af en af »firemandsbandens« sorte generaler på et møde i statens planlægningskommission og beordrede hele afsnit af den kopieret i bogen. Vice-chefen sagde, at denne fremgangsmåde »er rettet direkte imod de folk, som stadig er på scenen«, dvs. han rettede

forbryderisk spydspidsen mod den af formand Mao personligt udvalgte efterfølger, kammerat Hua Guo-feng.

I overensstemmelse med nævnte og andre af Zhang Chun-qiao's skumle direktiver beskylder denne bog også vort partis gamle kadrer for at være »demokrater« som ligger under for Stalins »revisionistiske påvirkning«, folk som helt til i dag endnu ikke er »trådt ud af den demokratiske revolutions fase«, og som er blevet til »dem der vandrer ad kapitalismens vej«, til »borgerskabet i partiet. Det skumle direktiv snakker om at »hjælpe kadrerne«, uden omsvøb betyder det at foretage »et stort operativt indgreb« mod vort partis gamle kadrer, omstyrte alle og »udskifte dynastiet«. Den tidligere skrivegruppens chef var bekymret for om læserne nu kunne forstå Zhang Chun-qiao's skumle direktiv og krævede, at denne kontrarevolutionære hensigt blev beskrevet endnu mere tydeligt, at man ligeud »berørte de aktuelle sager« for at ikke disse »vigtige ord skal gå i glemmebogen«.

Af disse ting kan vi se, at en sådan »politisk økonomi«, der sætter sig som sin opgave at »analysere den proces, hvorigennem borgerskabet indenfor partiet tager form, udvikler sig og går under« helt og holdent er en kontrarevolutionær »politisk økonomi«.

Denne antimarxistiske, anti-socialistiske, kontrarevolutionære »politiske økonomi« skrevet under ledelse af »firemandsbanden« er et negativt eksempel af de sjældne. Vi bør benytte den godt, drage ved lære af dens negative eksempel, endnu bedre forstå »firemandsbanden« som tilsyneladende venstre, i virkeligheden højre, og højne vor evne til at afsløre antimarxistiske politiske bedragere.

Biografi:

Bernstein (1850-1932): Tysk socialdemokratisk teoretiker og politiker. 1881 redaktør for »Der Sozialdemokrat«. Underkastede i 1880'erne og fremover marxismen en revision. Han forkastede her mange af marxismens grundtanker, således gjorde han op med den dialektiske materialisme, teorien om klassekampen og dermed den socialistiske revolution.

Bethune, Norman (? -1939): »Den anerkendte kirurg Norman Bethune var medlem af det canadiske kommunistparti. I 1936 da de tyske og italienske fascistiske banditter invaderede Spanien, tog han til fronten og arbejdede for det anti-fascistiske spanske folk. For at hjælpe det kinesiske folk i deres modstandskrig mod Japan kom han til Kina i spidsen for et medicinerhold og nåede Yenan i foråret 1938. Snart efter tog han til Shansi-Chahar-Hopei grænseområdet. Opfyldt af glødende internationalisme og den mægtige kommunistiske ånd tjente han hæren og folket i de befriede områder i næsten to år. Han fik blodforgiftning, da han opererede sårede soldater og døde i Tangxian, Hopei, 12. nov. 1939«. (Vor oversættelse fra Mao Tse-tung, Selected Readings, FLP, Peking 1971).

Bukharin (1888-1938): Russisk økonom og politiker. En af Lenins nære medarbejdere i revolutionsårene og blandt de ledende i Bolsjevikpartiet fra 1917. 1918 redaktør af Pravda. 1926 formand for Kominterns Eksekutivkomite. Afsat fra sine poster i partiet 1929. Henrettet 1938 efter at være blevet kendt skyldig i parti og statsfjendtlig virksomhed. Forfatter til en række bøger.

Ceng Guo-fan (1811-1872): Militær leder af det kinesiske imperiums styrker i bekæmpelsen af Taiping oprøret, besad derefter ledende administrative poster på provinsplanniveau.

Chen Bo-da (1904- ?): Mao's nære medarbejder gennem mange år. I 1945 medlem af centralkomiteen, 1956 medlem af politbureauet. 1958 chefredaktør for Røde Flag. Medlem af den kulturrevolutionære gruppe 1966-69. 1969-1970 medlem af politbureauets forretnings udvalg. 1971 udrenset i forbindelse med Lin Biao's fald.

Chen Du-xiu (1879-1942): Medstifter af KKP i 1921 og KKP's formand frem til 1927. I 1927 blev Chen Du-xiu afsat som partiformand efter massakren i Shanghai (på kommunisterne).

Chiang Kai-shek (1887-1975): Militær og politisk leder af Guomindang fra 1928 til Guomindang blev slået i 1949, derefter statsoverhoved på Taiwan.

Dühring, Eugen Carl (1833-1921): Født i Berlin. Nationaløkonom, jurist og filosof. Forfatter til flere bøger. Heriblandt »kritisk filosofihistorie fra dens begyndelse til nu« (1894) og »Kritisk nationaløkonomi- og socialisme-historie fra dens begyndelse til nu« (1900) (titlerne: vor oversættelse).

Dührings hovedbetydning ligger indenfor området nationaløkonomi. Han fremtrådte tidligt som fortaler for amerikaneren Charles Henry Ca-

reys lære. Dühring udviklede en socialismelære, det såkaldte socialitære system. Friedrich Engels kritiserede kraftigt denne teori i den såkaldte »Anti-Dühring«.

Kautsky, Karl (1854-1938): Født i Tjekkoslavakiet. Socialøkonom, historiker og politiker. Den internationale arbejderbevægelses mest fremtrædende teoretiker under den 2. Internationale. Redaktør for det tyske socialdemokratis teoretiske tidsskrift »Die neue Zeit«. Forfatter til en række bøger. Omkring 1910 begyndte Kautsky at blive påvirket af den revisionisme som efterhånden havde taget ledelsen i det tyske socialdemokratis praktiske politik. Han havde bl.a. en vaklende holdning til spørgsmålet om »proletariatets diktatur«, han mente, at det spørgsmål kunne blot overlades til fremtiden, ligeledes reducerede han marxismen til at være en erfaringsvidenskab, en egen opfattelse af samfundet, men ikke en filosofi. Senere indtog han en meget afvisende holdning til den russiske revolution.

Konfucius (÷551-÷479): Født i staten Lu i den nuværende Shandong provins i Østkina. Medlem af regeringen i Lu. Dog mest kendt som filosof. Hans ideer om samfundet, og individets opførsel har præget det kinesiske samfund i meget høj grad helt op til Folkerepublikkens grundlæggelse...og gør det til en vis grad endnu. Der er efter Folkerepublikkens oprettelse blevet ført omfattende kampagner for at udrydde konfucianismens skadelige indflydelse på opbygningen af socialismen (for yderligere oplysninger se, A short history of chinese philosophy, af Fung Yu-lan, ed. Derk Bodde, Free Press, Mac Millan Publishing Co. Inc. N.Y. 1966).

Lasalle, Ferdinand (1825-64): »En af grundlæggerne af den almene tyske arbejderforening, støttede foreningen af Tyskland »fra oven« under det reaktionære Preussens hegemoni, anstifter af den opportunistiske tendens i den tyske arbejderbevægelse« (vor oversættelse fra: Karl Marx, Friedrich Engels: Selected Letters, FLP, Peking, s. 127).

Li Hong-zhang (1823-1901): Statsmand og diplomat. Var i 1853 med til at organisere militæret mod Taiping oprøret og var senere direkte aktiv i bekæmpelsen af taipingerne. Fra 1872-1901 var han »Grand secretary« og efter 1879 var han »Grand tutor« til tronarvingen. Som tilsynsførende med det nordlige Kina kom næsten ethvert spørgsmål angående forholdet til udlandet, brugen af vestlig teknik eller udsendelse af studenter til udlandet under hans område. Li gik ind for opbygningen af en moderne hær samt et hurtigt kommunikationssystem – ifølge ham var det sidste nødvendigt for udviklingen af økonomien. Han var Kinas chefforhandler ved Shimonoseki aftalen med Japan, og med de vestlige magter efter boxer-opstanden.

Lin Biao (1928-1971): Færdiggjort officersuddannelse på Whampoa militærakademi i 1926, kompagnichef under den nordlige ekspedition. Sluttede sig formelt til KKP i 1927, kom i 1928 til Jinggangshan og var her engageret i guerilla krigsførelse under Zhu-De. Ledte under Den lange march 1. arme korps (1. Army corps). 1935 befuldmægtiget leder af Shensi-Kansu afdelingen og samtidig leder af dens første kolonne. 1936 præsi-

Udgivelser på dansk om Kina siden 1966

Bøgerne er inddelt efter Decimalklassesystemet.
(Listen er ikke komplet).

30.2828 (Samfundsforhold).

Hansen, Finn Kenneth, *En arbejderfamilie i Shanghai*, Forum 1975.

Kina – et land i socialistisk udvikling, Akademisk Forlag, 1973.

Kina på vej: En introduktionsbog om den kinesiske vej til udvikling, v. Ida Andersen m.fl., Reitzel, 1977.

Kinesiske børnesange, Demos, 1977.

Kornø Rasmussen, Hans, *Chioli – en landsby i Hupei-provinsen*, Forum, 1975.

Sørensen, Kristian, *Peng Chou – en skoledreng i Hangchow*, Forum, 1975.

32.16 (marxisme, socialisme og kommunisme i alm.).

Mao Tse-tung, *Mao – dokumenter 1956-74*, v. Dino Raymond Hansen, Tiderne Skifter, 1975.
Udvalgte værker I-V, Oktober, 1978.

32.2828 (Kinas politiske system).

Broyelle, Claudie, *Hundrede blomster visner*, Tiderne Skifter, 1978.

Clausen, Søren, *Kina efter Mao*, Modtryk, 1976.

Lauridsen Ebbe, *Kvindepolitik og klassekamp*, Forlaget Store Restrup, 1974.

Mehnert, Klaus, *Peking og de nye venstrebevægelser*, Fremad, 1970.

Sørensen, Preben, *Vejen til folkekommunen*, GMT, 1975.

33.188828 (Økonomiske forhold i alm.).

Bettelheim, Charles, *Kulturrevolutionen og industriel organisering i Kina*, Demos, 1974.

Larsen, Kjeld A., *Den kinesiske lokalindustri på xian-niveau under og efter Kulturrevolutionen*, Institut for Udviklingsforskning, 1975.

Robinson, Joan, *Kina: Økonomi og samfund*, Venskabsforbundet Danmark-Kina, 1974.

37.2 (Børneopdragelse).

Børn i Kina, Red. af William Kessen, Hans Reitzel, 1977.

Sidel, Ruth, *Opdragelse i Kina*, Gyldendal, 1974.

37.38 (Uddannelse).

Opdragelse og undervisning i Kinas grundskoler, Unge Pædagoger, 1973:2.

Uddannelse i Kina, Unge Pædagoger og Venskabsforbundet Danmark-Kina, 1976.

48.28 (Kina i alm.).

- Bjerring, Claus, *Det ny Kina*, Borgen, 1974.
En bog om Kina, v. Martin Rømer og Bent Gadegaard, Eget Forlag, 1972.
Bredsdorff, Jan, *Udsigt fra de hvide skyers bjerg*, Thanning & Appel, 1968.
Grumme, Pernille, *Kina billedbog*, m. tekst af Jan Bredsdorff, Erichsen, 1968.
Hansen, Elin, *Kina. Tachai – en folkekommune*, Skipper Clement, 1977.
Humlum, Johs., *I Kina 1972*, Gyldendal, 1974.
Kina, v. Thomas A. Christensen, Danmarks Radio, 1976.
Kina: Tachai, Skipper Clement, 1972.
Kinas geografi, Folkerepublikken Kinas Ambassade i Danmark, 1972.
Leijonhufvud, Göran, *Kinesisk hverdag*, Gyldendal, 1974.
Myrdal, Jan, *Fra en kinesisk folkekommune*, Mellemfolkeligt Samvirke, 1975.
Myrdal, Jan, *Silkevejen*, Samleren, 1978.
Newnham, T.O., *Tung Kwo – en folkekommune i Kina*, Munksgård, 1971.
Wörmer, Stig, *Teorien i praksis*, Modtryk, 1973.

80.1 (Litteraturteori).

- Børdahl, Vibeke, *Strategier i Kinas litteraturteori og -kritik 1927-67*, Rhodos, 1978.

81.961 (Kinesisk litteraturhistorie).

- Wedell-Wedellsborg, Anne, *Kinesisk litteraturdebat 1949-1965: om udviklingen i synet på realisme og helte*, Akademisk Forlag, 1977.

98.28 (Historie).

- Chiang Ch'ing, af Roxanne Witke, Erichsen, 1977.
Björnberg, Arne, *Stormagten Kina i nærbillede*, Gyldendal, 1976.
Fabricius, Henrik, *Kina. Tradition – revolution*, Gjellerup, 1973.
Goodrich, L. Carrington, *Kinas historie*, Haase, 1966.
Gregersen, Bo, *De grundlæggende elementer i Folkerepublikken Kinas udenrigspolitik*, Constancia, 1976.
Grunnet, Anne, *Massekommunikation i Kina*, Røde Hane, 1977.
Han Suyin, *Kina år 2001*, Bramsen & Hjorth, 1972.
Hansen, Dino Raymond, *Mao og den kinesiske revolution*, Gjellerup, 1973.
Hinton, William, *Hundreddageskrigen*, Politisk Revy, 1974.
Kessle, Gun, *Kina: Revolutionen går videre*, Mellemfolkeligt Samvirke, 1977.
Kina – Riget i midten, Nationalmuseet, 1975.
Kina – Sovjet, ved Ellen Brun og Jacques Hersh, Politisk Revy, 1970.
Kinas udenrigspolitik efter 1949, ved Ib Faurby, Gyldendal, 1974.
Kinas udenrigspolitik, ved Ellen Brun, Kolding Højskoles Forlag, 1976.
Kulturrevolutionen i Kina, ved Ellen Brun og Jacques Hersh, Rhodos, 1969.
Lin Biaos fald, Akademisk Forlag, 1973.
Mao Tse-tung og kulturrevolutionen, ved Hanna Kobylinski, Gad, 1977.
Det moderne Kina, U-gruppen i Århus, 1976.
Det moderne Kina – teori og praksis, U-gruppen i Århus, 1977.
Myrdal, Jan, *Hvad sker der i Kina?*, Mellemfolkeligt Samvirke, 1977.
P'u – Yi, P'u – Yi: Jeg var kejser af Kina, Gyldendal, 1974.
Reich, Ebbe, *Kina – Den ideologiske stormagt*, Rhodos, 1967.
Sander, Erik, *Grænsestriden Kina-Sovjet*, Det Danske Forlag, 1970.
Snow, Edgar, *Rød stjerne over Kina*, Erichsen, 1976.

Snow, Edgar, *Samtaler med Mao Tse-tung*, Kinaforlaget, Venskabsforbundet Danmark-Kina, 1977.

Skønlitteratur i oversættelse

Hao Jan, *De unge fugle. Fem fortællinger om børn*, Venskab med Kina, 1974.

Li Chun, Lu Chung-chien og Ho Yu-chin, *Pigen fra folkekommunen*, Tegneserie, Demos, 1977.

Liang Hsin, Sun Yu-chieh og Li Tzu-hsin, *Det røde kvindekompagni*, Tegneserie, Demos, 1975.

Lu Hsun, *Nytårsfest*, Tegneserie, Demos, 1973.

Lu Hsun, *Litteratur og revolution i Kina. Kulturpolitiske essays 1918-1936*, Tiderne Skifter, 1974.

Lu Xun, *Ukrudt. Prosadigte*, Swing, 1976.

Mao Tse-tungs *tænkning, skrifter og digte*, Erichsen, 1967.

Mao Zedong, *Den lange marsch. Digte*, Gyldendal, 1973.

Mao Ze-dong, *Grib dagen, grib timen. Digte 1925-65*, Tiderne Skifter, 1976.

Skønlitteratur i oversættelse – antologier

Børdahl, Vibeke og Liu Baisha, *Kinesiske noveller. Fra Lu Xun til kulturrevolutionen*, Pax og Borgen, 1971.

Børdahl, Vibeke, *Nye kinesiske noveller*, Pax, 1974.

Børdahl, Vibeke, *Kinas nyere litteratur*, Gyldendal, 1975.

Egerød, Søren, *Den buldrende tromme. Moderne kinesisk digtning*, Gyldendal, 1972.

Nyudkomne bøger og bøger på vej

Bettelheim, Charles, *Det store spring tilbage*, Aurora, 1978.

Bredsdorff, Jan, *Revolution tur/retur*, Informations Forlag, 1978.

Grundlæggende viden om politisk økonomi, (En kinesisk lærebog om socialismens politiske økonomi, Modtryk, 1979.